

ADATTÁR

1. FAJISMERET (ELNEVEZÉS, FELHASZNÁLÁS)

Az adattár fajismeretre vonatkozó részébe a gyűjtési területen jelenleg bizonyíthatóan előforduló vagy a történelmi időkben kimutatható növényeket, illetőleg a növényi eredetű táplálékokat szolgáltatató fajokat foglaltuk össze. Az érvényesnek tekintett tudományos növénynevek és gyakoribb társnevek kiválasztásában a spontán flórában előforduló fajok esetében a *Flora Europaea* köteteit, Ehrendorfernek és munkatársainak 1971-ben megjelent jegyzékét, a *Flora R.S.R.* kötetében szereplő neveket, valamint Soó Rezsőnek az utóbbi időben megjelent munkáit vettük alapul (l. az irodalomjegyzéket). A természet és az egzotikus növények esetében Mansfeld 1959-es jegyzékét, Bailey 1975-ös újrakiadását, Jávorka–Csapody 1962-es dísznövényatlását, a *Flora R.S.R.* kötetét, Soó Rezső *Synopsis*ának I–V. kötetét, valamint a Kultúrflóra-sorozat kötetét (l. Máthé–Priszter 1981) használtuk; a vitás kérdések megoldásában esetenként más szakmunkákhoz is folyamodtunk.

A jegyzékbe felvett fajok több, egymástól eltérő jellegű és fontosságú csoportba oszthatók: gyakoribbak a spontán flóra most is előforduló fajai (ezeket külön nem jelöltük); a területről eltűnt, kihalt fajok neve elé + jelet tettünk; a természet növényfajok neve előtt egy * hívja fel a figyelmet a természet tényére (ha a természet esetleges, a csillagot zárójelbe tettük); azokat a növényeket, amelyeket csak a kereskedelem révén ismernek, ●-tal különítettük el.

Ha közvetlenül a latin név után felkiáltójel van, ez arra utal, hogy a faj szerepelt az 1970-ben kidolgozott kérdőívünkben, tehát minden ponton következetesen érdeklődtünk iránta. A kérdőjel többnyire arra hívja fel a figyelmet, hogy az adatközlő bizonytalanodott, vagy hogy az azonosítást a rendelkezésre álló növényi rész vagy egyéb információ alapján nem lehetett kellő biztonsággal elvégezni.

Az adattárban az egyes növényekre vonatkozó adatok a nemzetközileg érvényes latin elnevezések betűrendjében (nemzetségek és ezen belül fajok szerint) következnek. A nemzetségnév után a nemzetséget érvényesen leíró szerzőre utaló rövidítést, valamint a nemzetség rendszertani hovatartozását (a növénycsaládot) tüntettük fel. A fajok a nemzetségnév kezdőbetűje utáni fajnévvel és a fajt leíró szerző nevének rövidítésével szerepelnek, ezt esetenként a gyakoribb társnevek (szinonimák) követik, egyenlőségjellel elválasztva. A társnevek után a hivatalosított magyar és román nevek következnek. Általában a *Flora R.S.R.* növényneveit tekintettük hivatalosan elfogadottnak; a magyar nevek esetében többnyire Nyárády 1941, Jávorka–Csapody 1962, Csapody–Priszter 1966 alapján döntöttünk, a hivatalosított román neveket Al. Borza etnobotanikai szótára segítségével egészítettük ki (e források hiányait jelzi, ha valamely hivatalos név elmarad). A neveket a faj elsődleges elterjedési területének és életformájának jelölése követi. Ebben a *Flora R.S.R.* és a Soó által kiadott *Synopsis* adatait használtuk (az itt előforduló rövidítések feloldására l. a rövidítések jegyzékét). A szócikk következő része tájékoztatást tartalmaz a termőhelyre, valamint a fajnak a területen észlelt gyakoriságára vonatkozóan. A ritka, szórványos vagy valamilyen szempontból jelentős növényfajok esetében minden hozzáférhető irodalmi, herbariumi, illetőleg saját adatot feltüntettünk, a gyakori vagy tömeges fajok esetében ilyen részletezésre nem volt szükség. Megjegyzendő, hogy az egzotikus növények és néhány más egyedi eset kivételével a népi terminológia lokalizálása elterjedési adatnak is tekinthető.

A népi terminológiát **Nt.** rövidítés vezeti le (a román népi nevek előtt | *Ro.* jelzés áll). Az egyes lexémákat, amelyek betűrendben követik egymást, | jel választja el egymástól, az alakváltozatokat vessző. Az egyes adatokat a falvak nevének rövidítésével lokalizáltuk (ezek feloldását is a rövidítések jegyzéke tartalmazza). A lokalizálás hiánya a név általános elterjedtségét jelzi. A szócikk utolsó része a néprajzi rész, ez előtt **Nr.** rövidítés áll. A néprajzi adatok általános sorrendje ez: gyakorlati jellegű felhasználás (építkezésre, szerszámkészítésre, étkezésre, gyógyításra, festésre stb.); gyermekjátékok készítése; díszítés; hiedelmek, babonák; szokások; díszítőmotívumok; a növény szerepe a földrajznev-adásban. Ezeket az adatsoportokat külön jel nem jelöli.

Abban az esetben, ha a népi nevek nemzetségnév értékűek, közvetlenül a nemzetségnév után soroltuk föl őket. Néha a népi terminusok fajnál kisebb taxonokra vonatkoznak, ilyenkor a faj szócikkét az alárendelt egységeknek megfelelően tovább tagoltuk.

Felvettünk ezen kívül utaló szócikkeket is, hogy a latin társnevek okozta félreértést kiküszöböljük.

ABIES Mill. (Pinaceae)

A. alba Mill. !; jegenyefenyő; brad. Ec, MM. A terület déli és nyugati peremén elszórtan (Kszt-Zt, Ct, Mk határában, a Pányiki-szorosban, bükkal vegyesen). **Nt.** *brád* (Jt, Kf, Mv) | *brádfa* (Va) | *bredőj* – a havason tanult elnevezés – (Ml) | *bükkfenyő* (Kp, Kszt-Zt, Mk) | *csetenyefa* (Sz) | *ezüstfenyő* (Bh, It, Kb, Kp, Mb, Mé, Ny, Szu) | *ezüstlevelű-fenyő* (Kk) | *fenyő* (Gy, Mó, Va) | *karácsonyfa* V) *lukszfenyő* (Tl) || *Ro. brád* | *cucurúz d'e brád* Mk-n a Kűhgy, Iszék nevű határrészekén van, Tl-n a csermerekertben. Bi határában 1900–1907 körül vágják ki, nagy, 1 m átmérőjű fák voltak. **Nr.** Ha méhek voltak a fában, azért is kivágták, hogy kiszedhessék a mézet (Bi). – Az asztalosok szívesen dolgoznak a fájából.

*ABUTILON Adans. (Malvaceae)

A. striatum Dikson; selyemmályva; pristolnic (incl. *A. hybridum* Voss). DAM, M. Guatemalai eredetű, a területen ritka, cseberben nevelt díszcserje. **Nt.** *szőlővirág* || *Ro. málna mătăscăsă* (S).

ACER L. (Aceraceae). **Nt.** *ihârfa* (Bh, K, Kd, Kszt-Zt, Mb, Ny, Sz) | *juhârfa* (B, Bh, Gy, Kb, Kk, Kp, Mb, Mé, Mf, Mó, Mv, Szu, Va, Zs), *juhârfa* (Gyv, It, Nd), *juhôrfa* (T), *johârfa*, (V) || *Ro. dîrmoc* (A) | *pált'in* (Bi, N). Sz-n megkülönböztettek recés- és simahéjú juhart. **Nr.** Ismert a *juharvirics*: nyalogatták a levét, újabban inkább csak a gverekék (It, Kszt-Zt, T). – Szekéralkatrészt készítettek belőle (*tîrboanța la car*: St). Egeres határában van Zsugrász-patak, Kk-on Jávorkút (ez utóbbi idetartozása bizonytalan, vö. Péntek–Szabó 1980. 142).

A. campestre L. ! mezei juhar; jugastru. Eu (Med), M–MM. Közönséges fa vagy cserje (Gyv, Nk, Ny, Zs): var. *normale* (Schwerin) Beld. (Kb), var. *austriacum* (Tratt.) DC. (Mf), var. *oxytemum* Borb. (Uk, Mó). **Nt.** *csüpjohar* (Kk) | *járomihâr* (Kszt-Zt) || *Ro. alțâr* (D, P) | *jugrást* (A, Gyv, St). – Durvább, kérget a kőriséhez hasonlítják (Kszt-Zt). **Nr.** Puha, jól hasítható fának tartják, D-n kaput készítenek belőle.

*A. negundo L. ! kőrislevelű juhar; arțar american. Am–N, MM. Amerikai eredetű díszfa, a területen viszonylag ritka (Bh, Gy, E).

A. platanoides L.; korai juhar; paltin de cîmp. Eu, MM. Kevert, hegylábi erdőben elszórtan (Les-oldal: Ny, Lonka, Sátor-hegy stb.), díszfaként is (Bh, It). **Nt.** *tőkjuhâr* (Gy, Kb, Kp, Mé, Mf, Mó, Szu), *tőkjuhâr* (Kk), *tőkjuhôr* (It) || *Ro. jugrást* (B, Be) | *jugástru* (P) | *pált'in* (A, D, Mi). – A szucságiak sze-

rint *libalábu* levele van. **Nr.** Járomnak, kaszanyélnek használják a fáját.

A. pseudoplatanus E. ! hegyi juhar; paltin de munte. Ec–Med, MM. Kevert bükkösök jellemző fája (Sátor-hegy, Pányiki-szoros, *Rí-szegtető*, Gyalui-havasok). **Nt.** *járomihârfa* (Kf) | *tőkjuhar* (Kp, Nd) | *tőkjuhôrfa* (V) || *Ro. alțâr* (A) | *jugrást* (D) *pált'in* (B, Be, Bi, Ct, P). – Szép fának tartják, dolgoznak belőle. A fűrész nehezen vágja. – A leveléből tejszerű nedv jön ki (A). **Nr.** Favillát készítenek belőle (*furcă de bărbat, furcă de femeie*: D), a tehetősebbek ebből csináltattak asztalt (Ct).

A. saccharinum L. var. *subtrilobatum* Schwerin. – Díszfa. ÉAm. MM. It (3 nagy példány); a Szamos mentén Gy felé (Fl. VI. 247)

A. tataricum L.; tatár juhar; arțar tătăresc. Eua, M. Gy és Kb környékéről (Hója) jelezve. **Nt.** *fekete gyűrű* (Mé). Az egyetlen adat a KalTsz-ből való.

ACETOSA l. *Rumex***ACETOSELLA** l. *Rumex***ACHILLEA** L. (Asteraceae)

A. millefolium agg. ! (incl. *A. asplenifolia* Vent. Pan, H.; *A. collina* Becker) Eua, H.; – sovány, fűszáraz gyepekben, napos domboldalokon közönséges: It, Kk; CLA: Nyárády A. 1967.; **A. distans** W. et K. Alp–Kárp.–Balk., H. – a terület déli és nyugati részén hegylábi erdőben; **A. millefolium** L. Eua, H. a szűkebb értelemben vett közönséges cickafark mezofil gyepekben utak, árkok mentén közönséges – Kk: CLA. Nyárády A. 1967.; **A. pannonica** Scheele KEua, H. – száraz gyepekben szórányosan – Mv, Nm, Sp, Va, a Kardosfalva felé eső vízválasztón: CLA. Pázmány 1967.; **A. setaceae** W. et K. Eua-Med, H. Kf. Csupkés-oldal (Csűrös). Az alakkör tagjai ökológiailag inkább, morfológiailag esetenként csak nagyítóval megfigyelhető jellegek alapján különíthetők el, ezért érthető, hogy ez az elkülönítés nem tükröződik a népi ismeretben. A csoport képviselői a száraz, napos domboldal gyepeitől a nedves erdőségeig mindenütt elterjedtek. **Nt.** *egérfarkúfü* (Gyv, J, Mé, Sz, SZŰ, V; Szászfenes: Györffy 1935) | *ezerlevél* (Va) | *ezerlevelű* (B, Ch, Gym, J, Kk, Kp, Mb, Ml, Nd, Tl, Sz, Zs), *ezérlevelű* (Kszt-Zt, Mk, Mv) *ezerlevelűfü* (K, Kf Ny,) *ezerlevelűfü* (Gyv, Mó, Kk) | *kásavirág* (Kp, Szu) || *Ro. coada șoricelului* (A, B, Be, Bi, D, Dr, Gyv, Kk, P, St, Sz) | *coada șodrecului* (Bl, Ct, Fi). **Nr.** Bárányhúst ízesítenek vele. (Be). – A herbájából főzött teát használják: köhögésre, asztmára; gyomorfekély kezelésére; gyomorgörcs esetén; gyors szívverésre; sebek kezelésére. Néhol avas hájjal v.

szalonnával összevágva, megtörve teszik sebre, kelevényre. Vö. Kóczian et al. 1977. – Tojásra mintát festenek vele (B).

***A. ptarmica** L., f. *ligulosa* Vilmor. ! kenyérbél cickafark; rotojele albe. Eua, H. Kiskertek helyenként gyakori dísznövénye. **Nt.** *boglár* (Kb) | *engem nefelèjcs* (Kp) | *fehèr boglár* (Mè), *fehèr boglár* (Mv), *fehèr boglár* (Gyv, V) | *kenyèrmorzsa* (E), *kenyèrmòrzsa* (Kszt–Zt), *kenyèrmòrzsa* (Ny) – apró szíromleveleiről nevezték el így | *madárkenyír* (Jt) | *madármorzsa* (J) || *Ro. leușor* (Ct). Máshol is van, név nélkül (Mi, N).

ACINOS Mill. (Lamiaceae) (= *Calamintha* p.p., *Satureja* p.p.)

A. arvensis (Lam.) Dandy (= *Calamintha acinos* (L.) Clairv.); csombor pereszleny; ismușoară de câmp. Eua–Med, Th–TH. Ruderális gyom, kőfalakon, omlásos helyeken közönséges (Gyv, KK).

A. alpinus (E.) Moench (= *Calamintha alpina* (L.) Lam.); havasi pereszleny; cimbru mare de munte. Eu, H. Az Egerbegyi- és a Pányiki-szoros szikláin (ssp. *hungarica* (Simk.) Hay.)

ACONITUM L. (Ranunculaceae)

A vad fajokra vonatkozó elnevezések a nemzetségre jellemző virágformára utalnak, tehát nemzetségeinek. Ide tartoznak: **A. anthora** L. !; mérgező sisakvirág; omag galben. Ec, H. Vegyes lombdőkben, ligetes területen, irtásokban nem ritka (Va: Fl. II. 464). – **A. variegatum** L.; ligeti sisakvirág, ssp. *variegatum* incl. **A. gracile** Rchb.; karsú sisakvirág. Alp.–Kárp.–Balk. H. Nyirkos erdős, ligetes irtások helyeken nem ritka (Bl). – **A. vulparia** agg.; farkasölő sisakvirágok; ide tartoznak: **A. moldavicum** Hacq.; moldvai sisakvirág; omag. Kárp. H. Nyirkos erdőkben néhol tömegesen fordul elő (Gyv, Kk; Mb, Kszt, Bogdana, Dentario-Fagetum, Abieto-Fagetum – Csűrös). – **A. vulparia** Rchb. (= *A. lycocotnum* auct.). Ec H. Erdőkben elég gyakori (Mf, Fl. II. 503). A területen a két kistípus hibridje is előfordul (*Aconitum x triste* (Fisch.) Gay. = *moldavicum* X *vulparia*, vö. Fl. II. 510). **Nt.** *bárkavirág* (Kk) | *kisasszonypapucs* (It, Ny) | *sarkantyúvirág* (Sz) || *Ro. porumbél d'in bárcă* (Kk). (A Kk-i m. és r. adat ugyanattól a r. adatközlőtől való.)

***A. cammarum** L. ! kerti sisakvirág; trei cumnate supărate, cocoșei. **Nt.** *kerti kisasszonypapucs* (Gyv) | *kisasszonypapucs* (B, Gy, Gym, Gyv, It, Ny) | *lakatvirág* (Kf) | *Nője bárkája* (Ny) | *szarkaláb?* (E). Megj.: A növény lt. nevezéktana sem tiszta, mivel a kerti dísznövény a feltevések szerint hibrid eredetű, Herbáriumi példányok: Gyv, V.

ACORUS L. (Araceae)

***A. calamus** L.; (orvosi) kálmos, DK-Ázsia, HH. Egykor elterjedt gyógynövény, a Szamos mentén vadon is. A területről bizonyára eltűnt.

ACTAEA L. (Ranunculaceae)

A. spicata L.; békabogyó; orbaļ. Eua, H. Nedves erdőkben nem ritka: Gyv, Kk, Nk Sz (Fl. II, 438). Mérgező.

ADENOPHORA Fisch. (Campanulaceae)

A. liliifolia (L.) Bess. Eu, H. Cserjés helyeken, erdőszéleken fordul elő (Sp, f. *decipiens* Nyár., f. *alpini* (L.) Nyár., f. *liliifolia*, Fl. IX, 127–8).

ADONIS L. (Ranunculaceae)

A. aestivalis L. (= *A. phoenicea* (L.) Fritsch.) ! nyári hérics; cocoșei de câmp. Eua, Th. Kalászosok között, útszéleken közönséges, helyenként tömeges (C, V – Csűrös). **Nt.** *kutyakapor* (Kszt–Zt, Mv) | *vadborsó* (Szu: Györfly 1935) | *vadpillangóvirág* (T) || *Ro. aj d'e floare rósije* (Be) | *mărăr* (Gym). **Nr.** Azt hiszik, hogy jégeső után bűdös tőle a határ (Szu: Györfly 1935).

A. vernalis E. ! tavaszi hérics; ruscuță primăvărată. Eua–Kont., H. Napos, meszes talajú domboldalokon gyakori, néhol tömeges (Kb–CLA: Prodan 1930), Nyárády 1942; C, E, I, J, Sz.!: (Kf, S: Csűrös). **Nt.** *banka*(It) | *büdzsбанка* (Nd) | *cigánypicsa* (Szu) | *hérics* (T) | *kakukvirág* (J) | *kotlóvirág* (Szu) | *kökörcsiny* (Mó, Nk), *kökércse* (Gy) | *kutyarózsa* (Gyv, Nk, V) | *nagykökörcsin* (Va) | *petrezse-lyemvirág* (Kolozsvár: Györfly 1935) | *tyúk- virág* (Kp, Zs) || *Ro. bulbúci* (N) | *bulbúci gálben* (Gyv) | *flórtle pástilor* (Sz) | *óchiu bôului* (St). Sok van It és Nd közt a Csutkós-ódalon, Mákón a Nagyhegy-ódalon, Galaji-cserén, Tl-n a Lengyelben, Va-on a Kormoságán túli oldalon, Zs-on a Kishegy-ódalon, Kp-ben a Gábor-ódal gödriben. **Nr.** A következő hiedelmek élnek: a kotlóvirágot nem szabad leszedni, mert nem lesz kotló (Szu) | *Ne vigyük be, me megláttya a tyúk, nem tojik* (Sz, Zs) | A tyúkok közé dobták, hogy tojjanak (Kp.).

AEGOPODIUM L. (Apiaceae)

A. podagraria L.; podagrafű; piciorul caprei. Eua H. Gyümölcsösökben, élősövényekben, üde réteken közönséges (Kp, Mó).

AETHUSA L. (Apiaceae)

A. cynapium L.; mérges ádáz; pătrunjelul cînelui. Eua, Th. Szórványosan előforduló erősen mérgező gyom (Kb, Hója – CLA: Prodan 1937).

AGAPANTHUS L'Herit (Liliaceae)

***A. africanus** (L.) Hoffm.; szerelemvirág; crin albastru (DEB). Afrs, G. Dél-Afrikából származó cserepes dísznövény (Mb).

AGAVE L. (Amaryllidaceae)

***A. americana** L.; amerikai agavé. Kz–Am, H. Parasztkertekben nem találtuk, botanikus

kerti példányok nagyobb közintézményekben Bh-on. E-en és új házakban (Nd).

AESCULUS L. (Hippocastanaceae)

***A. hippocastanum** L. ! vadgesztenye; castan porcsec. Bal, H. Díszfa, a területen csak ültetve fordul elő. Nem kedvelik. **Nt.** *gesztenyefa* (B, Nm), *gesztenyefa* (Gy, Sz), *gesztenyefa* (K, Kd, Mb, Mv) | *vadgesztenye* (E, Kk, Kp, Va), *vadgesztenye* (Kszt-Zt, MI), *vadgesztenye* (Bh, Mk, Ny) || *Ro. castáne* (B) | *agustíne* (Be, Bi, P) *aghistíne* (Gym, St). Nr. Reuma kezelésére: vadgesztenyevirágot és csipős paprikát tettek petróleumba, ezzel kenték a fájós testrészt (Bh); tíz gesztenyét megőrölnék, tesznek hozzá öt jó nagy *farkascsergét* (*Pteridium aquilinum*), fél liter v. liter orvosi szeszt v. pálinkaszest. Fejfájásra is jönnek tartják (Mv). Vö. Kóczyán et al. 1977. – Azt tartják, a gesztenyefa véd a villámcsapástól (E).

AGERATUM L. (Asteraceae)

***A. houstonianum** Mill.; kenderpakóca; puffuleti. Kz-Am Th. **Nt.** *kikboglár* (Kp, Zs) | *verbénija* (Nk). Szegélyvirágnak ültetik, a palánt többnyire városi virágházakból (Bh, Kvár) származik.

AGRIMONIA L. (Rosaceae)

A. cupatoria L. ! patika párlófű; turtitá mare. Eua, H. Leromlott gyepekben, utak mentén közönséges. **Nt.** *bojtorján* (Mb) | *katibólha* (Gy) | *tüdőfű* (Nd) | *?vad májva* (T). Gy-ban minden növényt *katibólhának* neveznek, amely beleakad a ruhába. **Nr.** Köhögéstől főznek teát a megszáritott virágból (Gym).

AGROPYRON Gaert. (Poaceae)

A. caninum (L.) P. B. (= *Roegneria canina* L.) Nevski); szálkás tarackbúza; pir pāduret. Cp, H. Ritka (Gy).

A. intermedium (Host.) P.B. (= *Elytrigia intermedia* (Host.) Nevski); deres tarackbúza; pir. Eua, G. Száraz gyepekben, különösen napos agroteraszok oldalában gyakori (Dr, Kk, Nk).

A. repens (L.) P.B. (= *Elytrigia repens* (L.) Desv. !); kúszó tarackbúza; pir. Kozm, G. Közönséges szántóföldi gyom, gyepekben és utak mentén is mindenütt elterjedt. **Nt.** *pérje* Np, Szu, T, V, Va, Zs), *pérje* (B, Nd), *perje* (It), *pérje* (Gym, Kf, Kd, Mb, Mk, Sz), *pérjefű* (K) || *Ro. pt'ir*, *pir*.

A. trichophorum (Lk.) K. Richter (= *A. intermedium* ssp.). Előfordulása, mint az *A. intermediumé*, de ritkább; típusos alakban a J környéki gipszeken gyakori.

AGROSTEMMA L. (Caryophyllaceae)

A. githago L. ! vetési konkoly; neghiná. Kozm, Th. Vetésekben viszonylag ritkán (Kf, Kszt-Zt; Bh – Csürös). **Nt.** *konkoly* || *Ro. ne-*

ghiná (Bi, C, Mi, N, St) | *goángá* (P) | *coáncá* (Be, Dr, Fi, Gym) | *concoi* (Kk).

AGROSTIS L. (Poaceae)

A. canina L.; eb-tippán; bucățel. Eua, H. Nedves réteken, lápokban.

A. stolonifera agg. (L. s. l.) (= *A. alba* auct. ssp.); szélfű; iarba címpului. Kozm, H. Nedves, időszakosan elárasztott helyeken gyakori; – ssp. *stolonifera*: gyakori; – ssp. *gigantea* Roth.: Gym, T.

A. tenuis Sibth (= *A. capillaris* L.; cérna-tippán; páiuș. Eua, H. Sovány gyepek és hegyi rétek leggyakoribb tömeges szénaképző füve a területen. **Nt.** *fű* || *Ro. iárbá*.

AILANTHUS Desf. (Simarubaceae)

***A. altissima** (Mill.) Swingle ! bálványfa; cenuser. MM-M. Kínai eredetű díszfa, hozzánk a XIX. sz-ban került, terjedőben van, elvadul (Bh – temető). **Nt.** *oláecet* (T). **Nr.** Szólások: *Savanyú, mint az oláecet. Három kupa egy főzet (oláecet), abbul adok, csak boszszants* (T). – A népi név valószínűleg az ecetfa (*Rhus typhina*) leveléhez való hasonlósággal hozható kapcsolatba.

AJUGA L. (Labiatae)

A. chamaepitys (L.) Schreb; kalinca infű; tãmiitã de cîmp. Eua-Ec, Th. Szórványosan előforduló gyom (Zs, B – CLA: Prodan 1936; Fl. VIII, 88).

A. genevensis L.; közönséges infű; suliman. Eua, H. Bokros, füves helyeken gyakori (Kk; Gyv – *lusus albiflora* Syr.: CLA: Pázmány 1962; Kf – Csürös).

A. reptans L. !; ostorindás infű; vinețică. Ec, H. Bokros, erdős helyeken, gyümölcsökben közönséges. **Nt.** *atracél* (Sz) | *atracél-lapu* (M) | *bibilevel* (Gym) | *mogyoróúja-fű* (Ny) | *tészta-lapu* (Mó) | *vadbörzsalik* (It) || *Ro. frúnzã d'e st'ic* (Fi) | *iárba viini* (Mi). – A népi terminológia nem különbözteti meg az *A. reptans* és az *A. genevensis*-t. **Nr.** Sebre, kelésre teszik. Vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977. – Tejben megfőzték kézdaganatra (Mi).

ALCEA L. (Malvaceae)

A. biennis Winterl (= *Althaea pallida* (W. et K.) Willd.); halvány ziliz; nalbã albã. Port-Med, H. A terület keleti részen szórványos (Kb, Mó, Nk – CLA: Prodan 1937; Fl. VI, 42).

***A. ficifolia** Sibth. et Sm. (= *A. rosea* var. *sibthorpii* Boiss.) Eu, H. A következő pontokon: Bl, Gyv, Kp.

***A. rosea** L. ! (= *Althaea rosea*); mályvárózsa; nalbã de grãdinã. Eu-Med ?, H. Bizonytalan (kínai ?) eredetű, nálunk a törököktől meghonosított dísznövény. A kiskertekben általános, nagyon változatos virágszínűvel, egészen

sötét virágú formák is (cv. *nigra*: Kk, Nk), egészen a havasalji fálvakban is (Ct, D, F). Ide sorolják néha változatként az előző, mélyen karélyos vagy szabdalts levelű fajt is. **Nt.** *májva* (Mf) | *májvarózsa* (Gyv, E, It, Kb, Kk, Mé, Ml, Nk, Szu, T, V, Va), *májvaró yzsa* (K, Kf, Mk, Mó, Ny, Sz) | *mán arózsa* (Gym) | *újas* (Kp) || Ro. *coada vacii* (Szu) | *lobdrojorj* (Kk) | *májvorojorj* (Kk) | *nálbá* (Gyv) | *páná pe tuléu* (Mi) | *péne gálbene* (S) | *ruj pe bóta* (Be) | *tuléu, tuléi* (Topa). **Nr.** Mikor kosarat raktak pánkóból, kürtösből, a virágjából csokrot kötöttek rá dísznek (Kf).

ALCHEMILLA L. (Rosaceae)

A. hybrida (L.) Mill. s.l. (sp. agg); (korcs) palástfű; crețișoară. Eua, H. (C. Fl. IV, 689).

A. vulgaris L. ! s.l.; közönséges (erdei) palástfű; crețișoare. Eua, H. Hegyi réteken gyakori (ssp. *monticola* (Opiz) Soó – Dealul Leșului: Nyárády ap. Csűrös). – A palástfű-fajok botanikai elhatárolása bizonytalan. Az *A. hybrida* agg-ból a területen bizonyára előfordul az **A. flabellata** Busser. és az **A. glaucescens** Wallr., az *A. vulgaris* agg-ból az **A. acutiloba** Opiz, **A. effusa** Buser, **A. glabra** Neygenf, az **A. gracilis** Opiz. stb.

ALECTOROLOPHUS I. Rhinanthus

ALISMA L. (Alismataceae)

A. plantago-aquatica L.; vízi hídör; limbariță comună. Kozm, HH. Vizesárokban, pocsolyákban, tavak partján közönséges (Mi).

ALLIARIA Scop. (Brassicaceae)

A. petiolata (MB.) Cav. et Gr. (= *A. officinalis* Andr. ex MB.) ! hagymaszagú szegecs; usturoiță. Eua, Th. Gyakori útmenti gyom. **Nt.** *hagymaszagu-fű* (J). Dr-n is ismerik. **Nr.** Kék pokolvarra teszik. Vö. Kóczyán et al. 1977.

ALLIUM L. (Liliaceae)

A. atropurpureum W. et K. Pan-Balk G. **Nt.** *kígyóhagyma* (Zs).

***A. cepa** L.! *vöröshagyma*; *ceapă*, *Kz-Azsia*, G.Középázsiai eredetű, ma általánosan elterjedt konyhakerti növény. Többnyire a provar. *cepa* és provar. *viviparum* (Metz.) Alef., *globoideum* és *ellipsodeum* formák. **Nt.** *hagyma*. Részei: *fű, szár, héj, dudája* a magvas szár. Tájfajtai: *csipős hagyma* (Nk); *dukhagyma*; fordított *hagyma* piri-hagyma (B); *maghagyma* (*Me*) *magyaró hagyma* bokrosan nő (Nk, T); *mindig-hagyma* (Mb); *pirihagyma*; *sárgahagyma*; *vereshagyma* (B, Bt, F, J, Kk, T), *vérész-hagyma* (*Np*), *vörëshagyma* (K, Kf, Kd, Mb, Ny), *vöröshagyma* (Nk, Szu) || Ro. *ceapă*. Tájfajta: *arpagică* (N); *ceapă de apă* (Mi); *ceapă gálbenă*; *ceapă roșiie*; *pirică* (Dr, Fi). **Nr.** A hajával tojást festenek. – Gyakran használt a népi gyógyászatban: hülés, asztma elleni

tea (teának gyakran akác- és bodzavirággal együtt); gyomorbél görcse esetén köménnyel és ánizzsal; *hagymahülep* hüléskor: egy literes edénybe hagymát és vizet tesznek, addig főzik, míg egy csészényi lesz, sok cukorral fogyasztják; tüdőbaj ellen avas szalonnával eszik; kelésre, tályogra *nagy ír*: tejbe v. tejfölbe vöröshagymát, borzafa kérgének fehérjét, mézet, lenmaglisztet, szappant és fenyőfaszurkot főznek össze (J); *mastitis* kezelésére: hagyma tejföllel, liszttel (Kszt–Zt); szintén kelésre használt a cukorral, szappannal, tejjel, liszttel összefőzött hagyma (V); önmagában is használják kelésre a pörkölt, sültöt, fonnyasztott v. nyers hagymát; orrvérzéskor felvágva szagoltatják (Kszt–Zt). Vö. Kóczyán et al. 1977. – A hagyma nagypénteki böjti étel (Jankó 1891. 168). – Gyakran főzték a *hagymáslet*: zsírban kirántott hagymát habartak forró vízbe (Jankó 1891. 79). – A maghagyma üreges szárból a gyerekek sípot készítettek, *hagyma-fingót* (Faragó 1946. 61). – A növénynevből helynevek is alakultak (Gym, J; vö. Péntek – Szabó 1980. 157).

A. flavescens Bess.; halovány hagyma; aișor. Pont–Med, G. A területen a var. *ammophilum* (Heuff.) Zahar. elsősorban gipszen fordul elő, nem gyakori (F, Gyv, Zs, J – CLA: Nyárády 1967; B – CLA: Szabó 1969; Nk).

A. flavum L.; sárga hagyma; hajmă păsărească. Pont–Med, G. Száraz gyepekben nem ritka (Szászlóna: – CLA.: Jula 1965; Gyv, Nk, Mv). **Nt.** *kígyóhagyma* (Kf, Kp, Nk).

A. montanum Schmidt; hegyi hagyma; floarea raiului. Eua, G. Köves helyeken szórványosan (F, Gyv, Zs). **Nt.** Ro. *cocoșel* (Gym). *La Hirtóp* nevű helyen.

A. oleraceum L. ! érdes hagyma; ai sălbatic. Eu–Med, G. Gyepekben, ligetes helyeken (Kb, Mn, Mó). **Nt.** *kígyófokhagyma* (K) || Ro. *ai sălbatic* (Bi, Kk).

***A. sativum** L. ! fokhagyma; usturoi. Észak-kínai eredetű, G. Konyhakertekben közönséges, többnyire a convar. *sativum*. **Nt.** *fokhagyma*. Gerezdje: *tincs, cikk*. Tájfajta: *törökfokhagyma* (Bt, It, J, Kk, Mó, Mv, Np) nagyobb, több gerezdje van; más esztendőre hagyják. || Ro. (*ai*) | *usturoi*. Tájfajta: *ai turcésc* (Dr, N, P.). **Nr.** A legalapvetőbb növény a népi gyógyászatban: tüdőbaj ellen 3–4 cikket ettek rendszeresen éhgyomorral (Mb). Hamuba takarják, szemet húznak rá, megsütik, így borítják a hörgő, hüléses gyerek mellére. Szamárköhögés ellen faggyúval borítják be a beteg mellét úgy, hogy a faggyút előbb kék papírra teszik, és fokhagymával jól megkenik. Összetört sós fokhagymalével dörzsölik be a beteg fejét fejfájás esetén. – Étvágyjavítóként *muzs-déjt* készítenek belőle (Mv). A fokhagymás kenyeret is jónak tartják étvágytalanság ellen, Belférgesség ellen: *usturoi batut în lapte* (összetört fokhagyma tejjel: Dr), pirítóskenyér fok-

hagymával; fokhagymás beöntést adnak (keden és pénteken); éjjelre ülve fokhagymás gőzölést végeznek. Gyomrot tisztít: jónak tartják hasmenésre is; gyomorgörcs esetén nyersen eszik (Eh). – Magas vérnyomás, érelmeszesedés ellen: nyersen eszik v. összetörik és szesszel állni hagyják. – Fülfájás ellen: 5–6 cikket megpucoltak, majd ezekkel egyenként a beteg fül körül óvatosan addig dörzsölték a bőrt, míg a kezükben a hagyma szét nem ment, majd a fokhagymatörmelékét a szoba sarkába dobták. Ha a fülfájást huzattól kapta a beteg, akkor egy cikket megpucoltak, egy cérnát húztak bele, hogy ezzel kihúzhassák, majd jó mélyen bedugták a fülbe; egy idő után kihúzták, a fültől a kar irányába húzó mozdulatokkal többször végighúzták, hogy ezzel együtt a huzatot is elhúzzák a beteg füléből (It). – Fogfájáskor a lyukas fogba is fokhagymát tettek. Ha a fogfájást huzat okozta, a beteg fülébe a megfelelő oldalon fokhagymacikket tettek, hegy az ugyanott húzza ki a betegséget (It). – A pokolvarat úgy gyógyítják, hogy egy cikk fokhagymával háromszor három ujjal végighúzzák a pokolvarat. Így gyógyítják a vakfájást is (vö. Jankó 1691. 200). Kék pokolvar elhúzása: a daganat helyétől a nyakon és vállon, majd a karon keresztül sokszor megismételve húzták lefelé a fokhagymát, jól rányomva a bőrre. Egészen a kézfejjig haladtak így, ahová a kis daganatot gyolccsal és kék cérnával lekötötték (Ny). Három cikk fokhagymával, kovással és három imádsággal húzták el a pokolvarat (V). – Tört fokhagymával kenték a kutyamarást (Ny). Állatok gyógyítására: Avas csonttal és ecettel megfőzik, moslékba teszik – étvágyhozó a sertésnek. Fokhagymás ecetes lével lemossák az étvágytalan disznót. – *Muzsdéjt* öntöttek ecettel, vízzel a felfúvódott állatba (Nk). – Szentelt tömjénnel füstölik, fokhagymával megkenik a tehén hátát, utána megfelelően takarmányozzák, hogy „visszajöjjen” a teje (Gym.) A tehenet csizma szárába húgyoztatják, felforralják a vizeletet, fokhagymát tesznek bele, itatnak belőle az állattal. Azt tartják, a boszorkány visszahozza a tejet (Mv). – A hasmenéses juhok „a románok *mosgyéval* gyógyítják, mely összetört és ecetbe áztatott fokhagyma, hagyma és só” (Ifj. Kós 1947. 20). – Pünkösöd előtti estén a küszöbre jó sóhinteni, valamint fokhagymával bekenni, hogy a „boszorkányok Isten áldását el ne vegyék” (Wlislockiné 1893. 366). Ártó szellemek távoltartására: bekenék fokhagymával az ajtót, ablakot, hogy ne jöjjön be a rossz (Tl). Vö. Kovács 1976; Kóczián et al. 1977.

A. scorodoprasum L.; kígyóhagyma; aiul şarpelui. Eu, G. Gyepekben, erdőszélen, bokros helyeken, gyümölcsösökben gyakori (Kf). **Nt.** Ro. *ai ciorăsc* (Mi). A hagyma bunkója: *bo-ciullie*(Mi).

A. vineale L. ! bajuszos hagyma; ceapa cioirii (DEB). Eu, G Száraz gyepekben, bokros helyeken nem ritka (Gyv, It, Kf, Zs). **Nt.** *kígyóhagyma* (Kk, Kp).

ALNUS L. (Betulaceae)

A. glutinosa Gaertn.! mézgas éger; arin negru. Eua, M–MM. A területen egykor közönséges, patak menti erdőalkotó fa, állományait jórészt kiirtották. **Nt.** *csèrfa* (Kk, Mf, Ml, Nk, Tl, Szászlóna) | *egerfa* (Gy, Gyv, It, J, Kb, Kk, Kp, Ml, Mó, Nd, Nk, Sz, Szu, T, V, Va, Szászfenes), *égerfa* (Zs), *égerfa* (Mé) | *egérfa* (B, Fsz, K) || Ro. *arin* | *árniici* (Dr). **Nr.** Festésre: általában használatos volt, különösen a háború után távolabbi patak völgyekben is megkeresték. Gyapjút, ruhát festettek feketére a kéreg (*csèrfahaj*, *égerfahaj*) főzetével, gállickövet tettek bele. – Meszeléskor a mézbe is betették (Ct). – A kút aljába keresztet készítettek a fájából, nem rothad el (Tl). – Épületfának is felhasználták, néha tüzelésre, a vastagabb törzsből teknőt csináltak. Szerszámfaként is számon tartották: kasza- és fejszenyelnek jó (V). – A népi gyógyászatban: a kergéből készült főzetet adják az állatnak hasmenésre, vérhasra (Kszt–Zt). Vö. Kóczián et al. 1977. – Úgy tartották, a leve jó égésre (Sz).

A. incana (L.) Mnch.; hamvas éger; arin alb. Eua, M – MM. Bükkös és kevert erdőkben nem ritka patakparti fa (Gy. f. *glabrescens* Simk., Kalota völgye: f. *macrocarpa* Prod.) **Nt.** mint előbb.

ALOE L. (Liliaceae)

* **A. arborescens** Mill ! fásodó aloé; doftor (DEB). Fél-afrikai eredetű évelő cserepes dísznövény. **Nt.** *aranyoslevelű fűrészvírág* (Gyv) | *fűrészkaktusz* (T) | *gyógykaktusz* (M, Szu) | *kaktusz* (E, V) | *kaptusz* (Kb) || Ro. *alóia* (Ct, E), *alóie* (C, Dr). **Nr.** Gennyes sebre, ütésre, viszketettségre, *szökédikre* használatos: kettévágva bedörzsölik vele a bőrt. Gyógyították vele a trombózis utáni sebet. – 1 kg mézet 40 dkg *kaktuszszélével* egy hétig tartanak árnyékban, ezt eszik kanállal gyomor- és más betegségek ellen. Rákos beteg is ezzel gyógyította magát (Gyv, V). – Mézzel, borral keverve májbetegség ellen (St).

ALOPECURUS L. (Poaceae).

A. aequalis Sobol. (= *A. fulvus* Sm.); mo-csári ecsetpázsit (Nyárády 1941); poponete (DEB). Eua, Th. Nedves réteken (Kf).

A. pratensis L.; réti ecsetfű; coada vulpii. Eua, H. Öntésterületeken gyakori társulásképző fű (Bh, S).

ALTHAEA L. (Malvaceae) l. még *Alcea*

A. cannabina L.; kenderziliz; camileac. Med. (Adv.), H. Száraz domboldalakon, ritka (Gyv),

A. officinalis L.; orvosi ziliz; nalbã mare. Eua, H. Ligetes helyeken, utak mentén nem ritka. **Nt. májva** (Bh) | *májvárózsa* (Kp, Mó, Zs) | *rózsaszín vadmájva* (Nk) || *Ro. tuléi* (Topa). **Nr.** A *májvagyüker* párnakenőcs volt: vízzel, liszttel főzték össze, keményítették vele a párna vásznát (Kp).

ALYSSUM L. (Brassicaceae)

A. alyssoides L.; közönséges ternye; albitã. Eua, Th–TH. Közönséges ruderalis gyom, omlásos helyeken, kőfalakon jellegzetes és tömeges.

A. murale W. et K., Balk (Submed), H. (E, Gy; Kk; Fl. III, 354, var. *variabile* Nyár. f. *murale*).

AMARANTHUS L. (Amaranthaceae). **Nt. paréj** (Bh, Mf, Mó, Sz, V, Va, Zs), *paraj* (Mb), *paré* (Mó, Nk) | *piros paréj* (K) || *Ro. ştir rôşu* (N).

A. albus L.; fehér disznóparéj; ştir. Adv, Th. Észak-Amerikából behurcolt útszéli gyom, a Nádas menti falvakban (E, V) gyakori, a Kapus mentén (Kk) ritkább.

***A. caudatus** L. ! csákós disznóparéj; moţul curcanului. Adv (Art.), Th. Ősi, eredetileg magvaiért termesztett növény, ma dísznövény (var. v. f. *gibbosus* Hort.). Az Almás völgyében gyakoribb, másutt szórványosan termesztik. **Nt. bojtvirág** (J) | *elefántormánya* (Sz) | *kakastaréj* (Kp) | *pújkaór* (F, Zs).

A. crispus (Lesp. et Thév.) Terrac.; bodros disznóparéj; ştir creţ. Adv, (D–Am), Th. Argentínából származó út menti növény. Több Nádas menti fáluban (E, K, Na, Sz, Zs) jellegzetes út menti társulást alkot; másutt esetlegesen vagy ritka.

(*)**A. hybridus** sp. agg. komplex fajcsoport. Trópusi, Th. A termesztésben főként díszként, ill. kertekben elvadultan fordulnak elő a pirosas levelű formák (*A. hybridus* var. *erythro-stachys* Thell.), a zöld levelű formák (*A. hybridus* var. *hybridus*) kapáskultúrák közönséges gyomnövényei. Az ssp. és var. *cruentus* (L.) Thell. egyéves, piros színű dísznövény. – *A. hybridus* var. *erythro-stachys* Thell.: **Nt. Bori-virág** (Kf) | *pújkaór* (Kb).

A. lividus L.; zöld disznóparéj; ştir verde. Kozm, Th. Valamikor termesztett, ma gyom. Vad változata (var. *ascendens* (Lois.) Thell.) a Gyalui havasok felé nem ritka (Gy, Gyv), termesztett formáját (var. *oleraceus* (L.) Thell.) a Fl. I, 603 az Erdélyi Szigethegység fálvaiból jelzi.

A. x ozanonii Thell. (= *A. hybridus* x *A. retroflexus*), a két leggyakoribb disznóparéj hibridje Kk-ról került elő.

A. retroflexus L. ! dudvás disznóparéj; ştir sãlbatic. AmN, (Adv), Th. Észak-amerikai eredetű gyomnövény, Erdélyben a múlt sz-ban

már közönséges. **Nt. Ro. iarba pòrcului** (Kk). Kk-on a m-ok is ismerik, tudják, hogy szereti a disznó. A *paréj* név elsősorban erre a fajra vonatkozik.

AMARYLLIS L. (Amaryllidaceae)

***A. x hybrida** hort.; amarillisz; crin roşu. AmS –C, (Adv), G. Gyakori, sok változatban termesztett cserepes dísznövény (Kszt–Zt-n hatalmas, fehér-piros márványozott virágú formák). **Nt. lilijom** (Kb, Szu) | sãs (Kk).

AMORPHA L. (Fabaceae)

***Amorpha fruticosa** L.; kinincs (gyalogakác); salcím mic. ÉAm, (Adv), Ms. Észak-amerikai származású, eredetileg díszserje, ma elvadult (A, It, Kf, Nk).

AMYGDALUS l. *Persica*, *Prunus*

ANACAMPTIS L.C. Rich. (Orchidaceae)

A. pyramidalis (L.) L.C. Rich.; vitézvirág; bujor. Ec–Med, G. Gyepes, bokros helyeken szórványosan megtalálható (Kb). **Nt. tükörvirág** (F).

ANAGALLIS L. (Primulaceae)

A. arvensis L. (= *A. phoenicea* (Gouan) Scop.); mezei tikszem; scinteiuţã. Kozm, Th. Közönséges és gyakori gyom. **Nt. Ro. busuiocu cimpului** (Gym).

A. foemina Mill. (= *A. coerulea* auct.). Az előbbinél ritkább.

ANANAS L. (Bromeliaceae)

• **A. comosus** Merr.; ananász; ananas. Hírből ismert trópusi gyümölcs. **Nt. ananász** (B, Kk).

ANCHUSA L. (Boraginaceae)

A. barrelieri (All.) Vitm. Pont–Med, H.: E, Kb, Magyarnádas; – var. *angustifolia* Guşul.: Gym, Zs (Fl. VII, 310).

A. italica Retz.; olasz atracél; miruţa mare. Eu–Med, Th. Mézelő és dísznövény, elvadulva út menti gyom (Bh, Kb; Fl. VII, 304).

A. officinalis L.; orvosi atracél; limba boului. Ec, Th–H. Ruderalis gyom, a területen szórványos (Mi).

A. orientalis (L.) Rchb.; keleti atracél; miruţa orientală. Pont, TH. Bácsi-torok (Fl. VII, 309).

ANDROMEDA L. (Ericaceae)

A. polifolia L.; tőzegrozmarin; ruginare. Cp, H. Csak a Kelecel melletti tőzeglápban.

ANEMONE L. (Ranunculaceae)

Anemone hepatica l. *Hepatica*

A. ranunculoides L. ! bogláros szellőrózsa; pãştiuţa. Cp, G. Közönséges koratavaszi erdei virág. **Nt. sãrga kukukvirág** (B, Gyv, K, Mó,

Nd). A többi ponton általában név nélkül ismert. || *Ro. breábon* (Fi) | *breábän gálbän*.

A. nemorosa L. ! berki szellőrózsa; floarea paștilor. Cp, G. **Nt.** *fehér kukukvirág* (B, Mó, Nd), *fehír kukukvirág* (Gyv, K, Zs) | *hóvirág* Szu, Szászfenes: Györfly 1935) | *kukukvirág* B, Gym, Kk, Kp, Nk, Ny, Sz, Va), *kakukvirág* (It, J, Mé, Mk, Ml, V) | *pünkösztvirág* (Szu) | *tehénvirág* (Tl) || *Ro. breábän* (B, D, Kp, St, Sd, Sz, Topa), *breábon* (Fi) | *breábän alb* (A, Bl, C, D, N, P) | *flórule paștilor* (Mi) | *pána cúcului* (Dr).

A. sylvestris L.; erdei szellőrózsa; oitá. Eua, H. Ligetes helyeken, ritka (Sz-CLA: Szabó 1970; Kb-Fl. II, 517).

ANETHUM L. (Apiaceae)

***A. graveolens** L. ! kapor; mărar, Med, Th. Közönséges fűszernövény, konyhakertekben általában félvadon (elszóródott magról: Ny, V). **Nt.** *kapor* || *Ro. mărár* (Dr, Fi, St), *măráriu* (A) | *morár* (Bi, D, Mi, N, P), *moráriu* (Dr).

ANGELICA L. (Apiaceae)

A. sylvestris L.; erdei angelika; angelinã sãlbaticã (DEB). Eua, H. Erdőségeken, gyümölcsösökben közönséges. **Nt.** *libaláb* (Mv). **Nr.** Herbáját teának főzik, kórözdés megindítására adnak 1 l teát a jószágnak. Vö. Kóczyán et al. 1977.

ANTENNARIA Gaertn. (Asteraceae)

A. dioica (L.) Gaertn. ! parlagi macskatalp; parpian. Eua, Ch-H. Sovány, lepusztult legelőkön néhol tömeges. **Nt.** *gyapár* (B, Ml, Va) | *gyapárvirág* (Mb, Zs), *gyepárvirág* (Nk) | *havasi gyapár* (Bh) || *Ro. gheára mițului* (Fi) | *lába miții* (P, Sz) | *simiinic* (B). **Nr.** Koszorút fontak belőle (Va). – Száraz virágként tartják (B). – Gyv történeti helynévanyagában fordul elő a Gyopáros domb (Péntek-Szabó 1980. 151).

ANTHEMIS L. (Asteraceae)

A. arvensis L. ! parlagi pipitér; romanița de cîmp. Eu, Th. Szántóföldi és út menti gyom (C). – *A. cotula* L.; nehézsagú pipitér; romanița puturoasă. Kosrn,Th. **Nt.** *kutyabéřzén* (Sz) | *kutyakapor* (Nd, Zs) || *Ro. mușățel* (Dr) | *rómoňitã* (St).

A. cotula F. – nehézsagú pipitér; romanița puturoasă. Kozm, Th Szántóföldi, utmenti, gyom, helyenként tömeges (Kszt.)

A. tinctoria L. ! festő pipitér; floarea de perinã. Eua, H. Ligetes, száraz helyeken gyakori. **Nt.** *sárgamargaréta* (Mv, Szászlóna), *sárgamargaréta* (B) | *sárgapápa* (Jt) || *Ro. bumb-d'iță* (Mi). **Nr.** A herbát vízben v. borban főzik meg, sárgaság esetén használják. – Vörösbokban v. szárított gyümölcsössel össze-

főzve vérszegénység ellen (Mv). – A teáját állatoknak is adják sárgaság ellen. Az állat száját is megkenik vele. – Néhol méhsörbe teszik: a lép levében főzik, ettől lesz jó ize, Vö. Kóczyán et al. 1977.

ANTHERICUM L. (Liliaceae)

A. ramosum L.; ágas hölye; liliuță. KzEu – Med, G. Száraz, napos gvepekben, meszes oldalakon nem ritka (D, Gyv, Mv; Sz-CLA: Nyárády A. 1955; Kb – Szabó 1969.)

ANTHOXANTHUM L. (Poaceae)

A. odoratum L.; illatos borjúpázsit; vițelar. Eua (Cosm), H. Cérnatippan-gyepekben közönséges, néhol tömeges.

ANTHRISCUS Pers. (Apiaceae)

A. cerefolium (L.) Hoffm. s.l. ! – var. *cerefolium*; kertiturbolya; asmături de grădinã. A termesztett változat kelet- és dél-európai, Pont-Med, TH. A vad forma – ssp. *trichosperma* (Spr.) Arc. var. *longirostris* (Bertol.) Cannon; útszéli turbolya; asmături – utak mentén magaskórós gyomtársulásokban, élő-sövényekben nem ritka. A termesztésben nem találtak.

A. nitidus (Wahlbg.) Garcke (= *A. sylvestris* ssp. *alpestris*); árnyékos turbolya; asmături de munte. Eu, TH. (E, Nk-Fl. VI, 376).

A. sylvestris (L.) Hoffm.; erdei turbolya; hașmaciuță. Eua, TH. Nedves, magaskórós társulásokban gyakori.

ANTHYLLIS L. (Fabaceae)

A. vulneraria L. ! nyúlszapuka; vătãmãtoare. Eu (Med), H. Félzáraz gyepekben, meszes talajon gyakori, igen változatos növény. Begyűjtött alakjai: ssp. *vulneraria* (E, It, J – CLA: Nyárády A. 1967); – ssp. *polyphylla* (DC.) Nym. (C, S; Kk-Fl. V, 223); – ssp. *alpestris* (Kit. in Schult.) A. et G. (V). **Nt.** *Katirózsa* (Szászlóna: Györfly 1935) | *luhere* (Kk) | *macskaköröm* (Kp, Zs) | *nyúlszapuka* (Bh). **Nr.** Takarmányként vetették (Bh).

ANTIRRHINUM L. (Scrophulariaceae)

***A. majus** L. ! oroszlánszáj; gura leului. Med, Th. Mediterrán származású, általánosan elterjedt dísznövény. **Nt.** *oroszlánszáj* (Szu) | *tátintó* (Kb, Mf, Ml, V, Va, Zs, Szászfenes), *tátintóy* (Sz) | *tátinó* (B), *tátinóy* (Gyv, J) | *tátogó* (Bh, Gym, E, Kk, Kp, Kszt-Zt, Mé, Mv, Nd, Nk, T, Tl), *tátogóy* (It, J, Jt, K, Kf, Mk, Mó, Ny) || *Ro. căscătór* (St) | *căscătoáre* (Kk, Sz, Ș) | *dohániță* ? (Mi) | *gúra leului* (A, B, Be, Bi, C, Ct, Dr, Gym, Gyv, Kk, Mi, Sd).

A. orontium L. (= *Misopates orontium* (L.) Raf.). Eua-Med, Th. Ritka egyéves gyom (Kszt-Zt).

APERA Adans. (Poaceae)
A. spica-venti (L.) PB.; nagy széltippan; iarba vîntului. Eua, Th. Terjedőben lévő gyomfű (Gy, Kk, Mb; helyenként tömeges, másutt ritka v. hiányzik). **Nt. muhar** (Szu).

APHANES L. (Rosaceae)
A. arvensis L. – *Alchemilla arvensis* (L.) Scop. – mezei palástfű; crețșoare. Eua (Kozm), Th. Apró szántóföldi gyom, a területen ritka. Bi.

APOROCACTUS Lem. (Cactaceae)
*A. flagelliformis Lem. (= *Cactus flagelliformis* L.) ! kígyókaktusz, șarpe (DEB). Adv, H. Mexikói eredetű, cserepes dísznövény; nem ritka. **Nt. kaptusz** (E, K, Kp, Szu) | *kígyókaktusz* (T) | *macskafárka* (Mó).

APIUM L. (Apiaceae)
*A. graveolens L. !; kerti zeller; țelină. Med, TH. Gyakori gyökérzöldség (var. *rapaceum* (Mill.) DC). **Nt. celler** (B, P, Kk, Kp, Mé, Mf, Ml, Mó, Np, Sz, Szu, V, Va, Zs), *celler* (Bt), *celler* (J, T), *celler* (Fsz) || *Ro. țeler*.

APOSOERIS Neck. (Asteraceae)
A. foetida (L.) Less. ! erdei csigakél; cresață. Ec–Balk, H. Közönséges, helyenként tömeges erdei növény. **Nt. tejesburjány** (Nk).

APTENIA N. E. Br. (Aizoaceae)
*A. cordifolia (L.) Schwantes = *Mesemryanthemum cordifolium* L.f. = *M. crystallinum* auct.; kristályvirág, gheață. D–Afr., H. Cserepes diszvirág, ritka – Ny.

AQUILEGIA L. (Ranunculaceae)
*A. chrysantha A. Gray! aranyárga harangláb. Észak-Amerika Sziklás hegységéből származó, ritka, de terjedőben lévő évelő kerti dísznövény. **Nt. harangvirág** (Jt, Mk) | *sárga-harangvirág* (Kk) || *Ro. háronvirag* (E).

A. vulgaris L. ! közönséges harangláb; cãldărușă. – *ssp. (convar.) *hortorum* Szabó A. in herb. Eu, H. Kiskerti díszvirág (Gym), f. *coerulea*: Kszt–Zt, T; *lusus rosea* Borb., I. *pseudoatrata* Edrn. és f. *plena* Rchb. Somtelek határában elvadultan is. **Nt. harangvirág** || *Ro. cincșcót'e* (Ct) | *clopoțai* (Gym, Mi, N) | *hóröngvirág* (Gyv)

ARABIS L. (Brassicaceae)
*A. alpina L. ! havasi ikravirág; gîscariță. Eu, Th–H. Termesztett kerti formája (f. *pleno* hort.) temetőkbén, kiskertekben szórványosan fordul elő (Bh).

A. glabra (L.) Bernh. (= *Turritis glabra*, L.); magas toronyszál; turicel. Cp, Th. Erdőszélen, sziklás helyeken szórványosan (E, Kk, Pányikiszoros).

A. hirsuta (L.) Scop.; borzas ikravirág; gîscariță. Cp, Th. Száraz gyepekben, köves helyeken szórványosan (Sz; Hója;Kf – Csürös)

ARACHYS L. (Fabaceae)
• **A. hypogaea** L.! földi (búr) mogyoró, amerikai mogyoró; arahide. Boltban vásárolt csemege, népi neve bizonytalan.

ARCTIUM L. (= *Lappa*) (Asteraceae). **Nt. keserűlapu** (B, Bh, Gym, Mó, Nk, Ny, Szu, V, Va, Zs) || *Ro. brüstur* (Bl, C, Ct, D, Dr, Fi, Kk, Mi, N). Termése: *scai* (A, Be, Bl, Dr, Gym, N) | *cornițai* (B) | *porci* (A) | *porc spinos* (Sz). **Nr.** A magját megfőzik gyomorbetegség ellen szarvasmarhának (D).

A. lappa L. (= *A. vulgare*)! közönséges bojtortján; brustulan. Eua, TH. Közönséges gyom magaskórós útmenti társulásokban, szemetes helyeken. **Nt. bogáncs** | *bogáncslapu* (Nd) | *keserűlapu* (TI, Szászlóna: Györfly 1935) || *Ro. bumb* (A, C). Termése: *scai* (Fi).

A. minus (Hill.) Bernh.; kis bojtortján; brustur. Eua, TH. Bokros helyeken nem ritka.

A. tomentosum Mill. ! pókhálós bojtortján; brustur. Eua TH. **Nt. bogáncs** (Mb, Nk, V) | *kicsi bogáncs* (B) || *Ro. brüstur máre* (Dr) | *bumbd'i* (St). – A fajok közötti átmenetek sem ritkák: *A. ambiguum* = *lappa* x *tomentosum*; *A. nothum* (Rhum.) Weiss = *lappa* x *minus*; *A. mixtum* (Simk.) Nym. = *minus* x *tomentosum*.

ARENARIA L. (Caryophyllaceae)
A. serpyllifolia L. s. str.; kakukk homokhúr; studeniță. Eua, Th. Közönséges, apró termetű, nem feltűnő gyomnövény. **Nt. öntistül való búrjány** (V).

ARISTO OCHIA L. (Aristolochiaceae)
A. clematitis L. ! közönséges farkasalma; márul lupului. Med, H. A Kalota patak (C, Kszt–Zt) és az Almás völgyében (Mb, Va) patak mentén, élsővényekben, másutt nem találtuk. **Nt. farkasalma** (Mv, Sz, Szu) | *farkasálmafa* (B, Bh, Kd, Ny, Va, Zs) || *Ro. măru lupului* (A, B, Dr, Mi). **Nr.** A levél főzetével reumás testrészt borogatnak (Sz). – Általános, hogy a levelét (*farkaslevél*: Kd) sebre, kelésre teszik. A levél és az ág főzetével a sebes, keléses, kiütéses testrészt borogatják. Vö. Kóczián et al. 1977.

ARMENIACA l. *Prunus*
ARMERIA Willd. (Plumbaginaceae)
*A. alpina Willd.; havasi istác; limba peștelui (DEB). Alp, H. Termesztett alakja (f. hort.) ritka dísznövény (Bh).

ARMORACIA G., M. et Sch. (Brassicaceae)
A. rusticana G., M. et Sch. (= *A. lapathifolia* Ust.) ! orrfacsaró torma; hrean. Kisker-

tekben, fáluszéleken gyakori természetű v. vad állapotban; mindenütt ismert. Pont-Med, G (H). **Nt.** *torma* || *Ro. hreán* (A), *hireán* (Bk, Ct, D, Dr, N, P, St). Vadon nő, B-ban a szántóföldön, kukorica közt is. Nagyon elterjedt, Somtelkét a szomszédfalusiak *Tormafalunak* nevezik. **Nr.** A népi táplálkozásban: ugorkába, savanyú káposztába teszik, a *göm-becet* pirított tormával eszik. – A népi gyógyászatban: megreszelik (néha sörbe), tisztán v. fekete retekekkel és mézzel eszik köhögés, tüdőbaj ellen Sz-n mézzel keverik össze, beleteszik egy csuporba és csuprostul a kenyértésztába. A kemencében a tészta, torma és méz jól összeeszik, különleges ízű kenyér keletkezik. A tüdőbeteg ezt eszi. – Tüdőgyulladásakor a megreszelt tormát rongy közé rakják, néha reszelt burgonyával kötésként a tüdőtájékra rakják. – Lázcillapítóként a tenyérre, talpra teszik. – Reszelt tormával a reumás fájdalmat is enyhítik. – Fejfájáskor a reszelt tormát ruha közé téve a tarkóra, homlokra helyezik. Vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977.

ARNICA L. (Asteraceae)

Arnica montana L.; hegyi árnik; arnică. Ec. H. Hegyi réteken, ritka (Mv).

ARRHENATHERUM PB. (Poaceae)

A. elatius (L.) J. et K. Presl; francia perje, cigányzab; ovásziór. Ec (Med), H. Kaszálókon, agroteraszok oldalában gyümölcsösökben néhol tömeges.

ARTEMISIA L. (Asteraceae)

A. abrotanum L. ! istenfű; lemnul domnului. Eua, H. üggyor a területen valószínűleg általános, ma fokozatosan visszaszoruló gyógy- és dísznövény. Hagyományos kiskertekben őrzik egy-egy példányát (C, Dr, E, Kf, Mb). **Nt.** *cifrus* (J, Jt, Kd, Mb, Ny, Sz) | *citrus* (Mf, Nd) | *istenfa* (It, Kb), *istánfa* (Kszt–Zt) | *vínasszony-cifrus* (Mb) || *Ro. lémnul Domnului* (C, Ct) | *lémnul sfint* (Bi) | *lemnűs* (Ct, Dr, Mi, S) | *pánű sfintű* (Gym) | (*űfrűs* (Dr, P, Topa).

A. absinthium L. ! fehér üröm; pelin alb. Eua, H. Leromlott, elgyomosodott gyepekben, ruderális, szemetes helyeken, különösen a keleti és északi részen (Asz, Nm), de szóróványosan a hegyvidéken is (Bl, C). **Nt.** *fejűr üröm* (V) | *üröm* (Kk, Kszt–Zt, Tl). **Nr.** Használják seprűkészítésre (*ürömsöprű*). – A népi gyógyászatban gyomorfájás ellen használják (V). – A gyökerét magzatelhajtásra: cernát húznak bele, úgy dugják fel a méhbe, (életveszélyes és törvényellenes eljárás!).

A. annua L. egynyári üröm; náfurica. Eua, Th. Métermagasságra növény, erősen illatos levelű út menti gyom, kiskertekben is megtű-

rik néhány példányát. Nem vetik, inkább pusztítják (Bi, Kk). **Nt.** *banyócikrus* (Mé) *börvirág* (Kk) | *ciprus* (Szu) | *citrus* (Gym, M, Tl, V) | *istenfa* (Gym, J, Kf, Kk, Mé, Mk, Mv, Nd), *istenfa* (Gyv) | *Jézusfa* (Kk) | *Mária seprűje* (Szu) | *oláicitrus* (V) | *pestivirág* (Kf) || *Ro. lemnűs* (B, D, Gyv) | *lemnűt* (Be) | *rűtű* (S), | *űfrűs* (A, B, N, St). **Nr.** A terminológia is jelzi a növényvel kapcsolatos kultikus, vallásos asszociációkat. – Templomba is viszik (Mé), Kk-on a „hivők” virága. – B-ban azt mondják: „halott büze van”, ezért nem ültetik. – A népi gyógyászatban: szalonnával harapsra teszik (Gyv).

A. austriaca Jacq.; selymes üröm; peliniű. Pont–Eua, H. A vasúti töltés mellett E-en (Fl. IX, 463).

A. campestris L. ! mezei üröm; pelin nemicositor. Eua, Ch. Napos, köves sziklagyepekben, néhol tömegesen (a | környéki gipszeken, F, Zs, Gyv, E, D). **Nt.** *istenfa* (Mé) | *söprű* (V).

***A. dracunculus** L. ! tárkony; tarhon. Adv, H. Közép-ázsiai eredetű fűszernövény. **Nt.** *tárkony* || *Ro. tarcón* (Mi, St), *tarhón* (Be, N). **Nr.** Télire ecetben teszik el zölden, sóval. Tavasszal tárkonyos levest esznek. „Leveses ételnek a bárányhúst tárkonyosan, sóskával és egressel készítik, mely szintén ünnepi eledel” (Ifj. Kós 1947. 25). – Teáját a népi gyógyászat érelmeszesedés ellen használja (Nk). Álvegetatív szaporodású formák lehettek csak fel (francia tárkony), a magról szaporodó orosz tárkony nem.

A. pontica (Baumg.) Fitch; bárányüröm; peliniű (DEB). Eua, H. Napos, köves helyeken, ritka (F).

A. vulgaris L. ! fekete üröm; pelinariű. Cp. H. Közöséges magaskórós évelő gyom élő-sövényekben, kerítések, utak mentén, patakpartokon. **Nt.** *bálhasöprű* (V) | *Rózsikagyűkér* (Nk) | *seprűbűrján* (Mé) | *söprűkóréj* (It) | *üröm* (Gyv, Kk, Mó, Nk, Sz, Szu, Szászlóna) || *Ro. pelin* (Bl, Bt, Gyv, Mi, N). **Nr.** Seprűnek, bolhaseprűnek használják, *tűszejt* sepernek vele. – A népi gyógyászatban: a gyökerét sárgaságra; magzatelhajtásra (Bl, Nk, V).

ARUM L. (Araceae)

A. maculatum L.; kontyvirág; rodul pámintului. Eua, G–H. Tápanyagban gazdag talajú erdőkben nő. **Nt.** *Ro. úntu pámintului* (Mi). – Árulják a bánffyhunyadi piacon. **Nr.** „Jó köszvinytűl” (It). Bár a gyógyhatásáról hallottak, magát a növényt alig ismerik; a területen mi sem gyűjtöttük.

ASARUM L. (Aristolochiaceae)

A. europaeum L. ! kapotnyak; pochivnic. Eua, H. Lombdőkben üde talajon közönséges és tömeges (M, Sz: Fl. III, 22). **Nt.** *erdeji saláta* ? (J) | *kopotnyak* (K, Mb) | *ördögfaszlevél* (Jt) | *pule drákuluj* (V) | *pulendrákus-fű*

(Nk) || *Ro. púla drácului* (Mi, Sz) | *popíjnic* (B) | *šálát'e?* (Kk). **Nr.** – Gyökerével lányok, asszonyok pirosították magukat (Kk, Mi, Sz). Mérgező.

ASPARAGUS L. (Euliaceae)

A. officinalis L. ! spárga nyúlárnyék; sparanghel. Eua, G. Napos, bokros domboldalakon nő. Nem gyakori (Gy). Csak a vad alakot (ssp. *officinalis*) gyűjtöttük. Ettől a termesztett alakkör (ssp. et. convar. *hortensis* em hoc loco) alaktanilag és biológiailag különbözik. A Bh. környéki adatok esetleg erre vonatkoznak. **Nt.** *aszpirántus* (Mé) | *díszfü* (J) | *spárangel* (Mé) | *spárga* (Bh, Jt, Kf, Mb). – M-ba András házáról került. – Bh-on volt régebben a kertben is, most a temetőben, sírokon van.

***A. plumosus** Baker; tollasfü. D-Afr, G. **Nt.** *aszpárátus* (Mf) | *szobafenyő* (Gyv). – Mint a következő, de ritkább.

***A. sprengeri** Rgl. ! aszparágusz, klárisfü. D-Afr, G. Közönséges cserepes dísznövény (Gy, Gyv, Kk, Nk). **Nt.** *aszparágusz* (Sz), *aszp érágus* (Tl), *aszpérágusz* (K) *aszpárátusz* (Ml, V), *aszpárántusz* (Szu), *aszparándusz* (M), *eszperátusz* (E, Kb), *eszperánus* (J) | *aszpáránt* (Gyv, T), *ákszpáránt* (Jt) | *hegyészfutó* (Kszt–Zt) | *tortadisz* (Nk) || *Ro. brádulét* (E) | *brádút* (C). **Nr.** Gyakran használják dísznek tortára. – Pirostojásra kötözik, hogy a minta rajta maradjon (T).

ASPERULA (Rubiaceae) vö. Galium

A. odorata L. (= *Galium odoratum* (L.) Scop.); szagos müge; vinarița. Eua, H. Erdei lágyszárú (It – tömeges; J – CLA: Nyárády 1967). **Nt.** *büdösburjány* (Szászlóna: Györfly 1935).

A. cynanchica L.; ebfójtó müge (Nyárády 1941). Száraz gyepekben közönséges (Zs). **Nt.** *rezgőfü* (Szászfenes: Györfly 1935).

A. tinctoria L.; festő müge; lipitoare de vopsit. Eu, H. Kb – Bácsi-torok, Hója: Nyárády 1941.

ASPIDISTRA Ker.-Gawl. (Liliaceae)

***A. elatior** Blume; kukoricalevél; pana coșului (DEB). D-Japán, G. Viszonylag ritka, cserepes szobai dísznövény (Bh, Kb).

ASPLENIUM L. (Aspleniaceae)

A. ruta-muraria L.; kövi bodorka; ruginita. Kozm H. Sziklás helyeken (E, Nk – ssp. *ruta-muraria* f. *pseudogeranicum*).

A. septentrionale (L.) Hoffm.; északi bodorka; párul Sfinteii Mării (DEB). Cp, H. Szilikát-sziklákon, ritka (Kk – CLA: Pázmány 1962).

A. trichomanes L.; aranyos bodorka; strașnic. Cp, H. A és Nk közötti sziklákon, a Gyalui havasokban (Fl. I, 131).

ASTER L. (Asteraceae); őszirózsa; steliță. **Nt.** *őszibánat* (It, Kb, Ny, Szu), *őszibánat* (J, K) || *Ro. albăstrele* (Sz) | *ruj d'e toamnă* (Dr).

A. amellus L. ! csillag gerepcsin; steliță vî-nătă. Eu, H. Napos domboldalakon, gyepekben, bokrosokban nem ritka (Gy, Gyv, J, Mv; Zs; Fl. IX, 197). **Nt.** *bánatvirág* (Mé) | *őszibánat* (Gyv, Kk, Mé, Mf, Nk, T, Tl) || *Ro. răchită domnească* (Bi). Magyar nevét azzal magyarázzák, hogy jellegzetesen temetői virág.

***A. dumosus** L.; törpe őszirózsa. EAm, H. Észak-Amerikából származó, városi kertekből terjedő szegélydíz. Ritka (Sp).

***A. ericoides** L.; hanga őszirózsa, fátyolvirág. EAm, H. Az előbbinél magasabb, gyakoribb.

***A. novae-angliae** L. ! mirigyes őszirózsa; EAm, H. **Nt.** *Ro. gheorghin* (Be).

***A. novi-belgii** L. ! kopasz őszirózsa. EAm, H. Az előbbieknél jóval gyakoribb (Kk). **Nt.** *őszibánat* (J, V) | *őszibálint* (Nk) | *Szentjánosvirág* (Sz) || *Ro. banát d'e iárnă* (Mi).

***A. tradescanti** L.; kisvirágú őszirózsa. EAm, H. (Kf).

ASTRAGALUS L. (Fabaceae); bóka; piatra linte. **Nt.** *vadbártacin* (Nk, T, V), *vadbartacsin* (Kk).

A. austriacus Jacq.; hasadtszárnyú bóka. Eua, H. A Nádas és a Kapus völgyében száraz gyepekben, ritka (Gyv, Kk; Kb – Fl. V, 290).

A. cicer L. !; hólyagos bóka; cosaci. Eu–K, H. Nem ritka bokrok között, élősövényben (Gyv, It, Nk). **Nt.** *kutyatóke* (Mb) | *vadbórsó* (Gyv). Máshol ismerik (pl. Sz-n), név nélkül. **Nr.** Azt tartják: ha tele van maggal a tokja, sok kukorica lesz (Sz).

A. glycyphyllos L.; édeslevelű bóka; unghia găii. Eua–Med., H. Gyakori erdei faj.

A. monspessulanus L.; francia bóka; unghia găii roșie. Med, H. Napsütötte szikár füves lejtőkön, a Nádas és a Kapus völgyében Gyv, Kk M, N – ssp. *monspessulanus*, E, It; Kb – CLA (Pázmány 1969, J: Nyárády A. 1967, Sz: Szabó 1971).

A. onobrychis L. ! zászlós bóka; cosaci. Eua, H. Az Asz-en és Nm-n száraz gyepekben gyakoribb, különösen gipszen és meszes márgán (Gyv, J, Nk; M – CLA: Szabó 1969, Gyid. 1970, P: Nyárády A. 1959; J). **Nt.** *pęcșenyevirág* (Kk) || *Ro. bortoșină sălbăt'ecă* (Gyv) | *măzărîche* (A).

ASTRANTIA L. (Apiaceae)

A. major L.; zápoca; ștevie de munte. Eu, H. Meszes talajú erdőkben, nem ritka (Gym, It, Kf, N, Sz).

ASYNEUMA Gris. et Sch. (Campanulaceae)

A. canescens (W. et K.) Gris. et Sch.; harang-csillag. Pont, H. Napos domboldalakon, cserjés-gyepes helyeken gyakori (Km, Nm, Gyv, Nk; Sz: Nyárády A. 1956).

ATHYRIUM Roth (Athyriaceae)

A. filix-femina (L.) Roth. ! erdei hölgyharaszt; spinarea lupului. Cosm H. Úde erdőben közönséges. **Nt.** aprólevelű farkascserge (Nk) | ördögboroda (Szászfenes: Györfly 1935) | páfrány (Tl). **Nr.** Tl-n és Nk-on az erdőről hozták be a kertbe.

ATRAGENE I. *Celmatis*

ATRIPLEX L. (Chenopodiaceae)

A. acuminata W. et K. (= *A. nitens* Schk.); fényes laboda; lobodă de drumuri. Euc, Th. Magaskörös gyom; szemetes helyeken szórványosan (Gy; Kb – Fl. I, 542).

***A. hortensis** L. ! kerti laboda; lobodă de grădină. Kz–Eu, Th. Kiskertekben nem ritka; nem vetik, az elszóródó magvakból kel és ritkítják. Sárgás (f. *hortensis* – Mf, D) és pirosas (f. *rubra* (Crantz) Roth – C, Ct stb.) levelű alakban termesztik. A kerti laboda nálunk relikváris kultúrnövény, európai termesztése visszaszorult (Zeven 1975). **Nt.** kerti laboda (Sz) | *spenót* (Bh) | *sárgaspenót* (Mf) || *Ro. lóbodă mhere*. **Nr.** Palacsintához, csorbához felhasználják (Ct).

A. patula L.; terebélyes laboda; lobodă. Cp, Th. Közönséges útmenti, kerti és szántóföldi gyom (D; Kb; Tl – Fl. I, 548).

ATROPA L. (Solanaceae)

A. bella-donna L. ! maszlagos nadragulya; mätträgunä, cireașă lupului. Eua, H. Erdős, irtásos helyeken fordul elő, nem gyakori. **Nt.** farkascseresnye (Mf) | *matraguna* (Kk, Mf, Mv, Ny, Sz, Tl, Kvár) | *nadraguja* (Bh, Kvár) || *Ro. mätträgunä*. – Tudják, hogy mérgező: a szomszéd tyúkjit mérgezik vele (általános). – Megették néha gyerekek is, egy-két napra betegek voltak tőle (Ct). Nádason emlékeznek valakire, aki evett belőle, és bolondságokat csinált tőle. **Nr.** Az alkohol részegítő hatásának fokozására élvezeti szerként használják: „pálinkába teszik lakodalomkor, hogy bolonduljanak meg” (Mv). – Magzatelhajtásra a gyökeret felhelyezték a méhszájba (Gym). Nagyon veszélyes! Vö. Kóczián et al. 1977. –

BALDINGERA I. *Phalaris*

BALLOTA L. (Lamiaceae)

B. nigra L. ! fekete peszterce, cātușe. Eua–Med, H. Utak, élősvények mentén, szemetes helyeken közönséges a ssp. *nigra* (= ssp. *ruderalis* (Schwarz) Briq; It – CLA).

BARBAREA Bckm. (Brassicaceae)

B. vulgaris R. Br. ! közönséges borbálafű; bärbușoară. Eua–Cp (Kozm), Th–TH. Hor-

Tl-n az volt a hiedelem, hogy meztelenül kell szednie a fiúnak v. a lánynak, mert akkor megkapja a társát.

AUBRETIA Adans. (Brassicaceae)

Aubretia cultorum hort. = *A. deltoidea* DC. p.p. = *Alyssum deltoideum* L. – pázsitviola. Med (Balk), H. Díszvirág, a területen ritka, cserépben nevelt (E gyártelep).

AVENA L. (Poaceae)

A. fatua L. ! vadzab; odos. Eua (Kozm), Th. Közönséges, tömeges és további terjedésben lévő szántóföldi gyom. A havasalji falvakban (Gyv, Kszt–Zt és máshol is) gyakran teljesen ellepi a kultúrát, és ezt a fajt silózzák be. **Nt.** *lapis zab* (J) | *vadóc* (Kd, Kszt–Zt, Mv) | vadzab (B, Bh, Kd, Kf, Kk, Mb, Mé, Mk, Mó, Nd, Nk, Np, Sz, Szu, T, V, Va, Zs) | *zabfű* (K) || *Ro. odós*.

***A. sativa** L. s. str. ! (abrak)zab; ováz. Med. Th. Takarmánynövény számos helyi és nemesített fajtával. **Nt.** *zab* | *bükköny*, *bükken* (Bt) a zölden takarmánynak lekaszált zab. Tájfajták: *csüngős zab* (Mk), *dijadal zab* (T), *csokros*, *zászlós zab* (Bh) || *Ro. ováz*, *ovás*. Tájfajták: *ováz turcesc* (Be), *ovás turcesc* (D). **Nr.** A népi gyógyászatban különféle teakeverékekben használatos: vöröshagymával és köménynyel (Bh); vöröshagymával, akácvirággal, bodzavirággal és kukoricával (Gym); köménynyel, bodzavirággal izzasztó (Mv); hagymával, bodzavirággal hülés ellen (It); hagymával: a fővés kezdetekor egy akkora kenyérhéjjal fedik be, hogy teljesen elzárja az edény nyílását. – A zabszemből főzött tea vizelet hajtó, vizeletfertőtlenítő (Mv); köhögéscsillapító, köptető hatása is van. – Megpörköelve korpával együtt adják szarvasmarhának, disznónak hasmenés ellen. Vö. Kovács 1976; Kóczián et al. 1977. – A szalmáját takarmánynak használják, rázottként is, szénával keverve. Kenderfonal sárgítására a szapulócseber aljába zabszalmát tesznek.

AVENOCHLOA I. *Helictotrichon*

B

daléktalajon; Bh szórványos (Gy, N – Csűrös).

BATRACHIUM I. *Ranunculus*

BEGONIA L. (Begoniaceae)

***B. maculata** Raddi! foltos begónia; begonia pestriță. DAM., H. Brazíliai eredetű; szobai cserpepes dísznövény.

***B. X phyllomaniaca** Mast; bokorbegónia. KAm., H. Mexikói szülőfajokból előállított, bokrosan növény, magas termetű dísznövény (Ml).

B. rex-hybrida hort!. levélbegónia. D-Ázsia, H. A *B. rex Putzey* szülőfaj kelet-indiai eredetű. Viszonylag ritka termesztett dísznövény. **Nt.** *begónia* (Mf, Ml) | *ezüstpettyes begónia* (Mf) | *pettyes begónia* (Kszt-Zt).

***B. semperflorens** Link. et Otto s. l. (incl. f. hort. dif.) ! mindignyló begónia; begonie. DAm., H. Brazíliai eredetű szobai és szabadföldi dísznövény. **Nt.** *begónia* (E, Kk, Szu, T) | *jégvirág* (It, J, Kb, Mé, Mf, Ml, Mv, Nyj) | *menyecskeszém* (Ml) || *Ro. floare de apă* (Dr);

***B. tuber-hybrida** (Voss.) hort. ! gumós begónia. Többszörös hibrid. Terjedőben lévő, cserépben, nyáron szabadföldben tartott dísznövény.

BEHEN I. *Silene*

BELLIS L. (Asteraceae)

B. perennis L. ! százszorszép; bánúti. Eua, H. Üde gyepekben közönséges (Gy – f. *pygmea* Schur, Fl. 187), de más alakok és színváltozatok is, pl. f. *colorata* Peterm., kertbe is beültetik (Gyv). **Nt.** *boglár* (B, F, Gyv, It, J, Jt, Kp, Mb, Mé, Mk, Ml, Mó, Nd, Ny, Sz, Tl, Va, Zs) | *boglárka* (Kb, Kk, Mf, Nk, Szu, T, V) | *?gyapár* (Kf) | *ősziboglár* (Gy) | *százszorszép* (Bh, Jt, Kszt-Zt, Kvár), *százszorszíp* (Gym, K, Kf, Mk, Mv, Ny) || *Ro. bănuță* (Fi, Gym) | *bănuț* (C) | *bănuțej* (Bi) | *boglári* (Kk) | *boglárăși* (P) | *bulgărăși* (P) | *bumbghijă* (St) | *bumbghiji domněști* (Mi) | *bumbiut* (Sz) | *bumbuță* (Dr) | *turțele* (Nș). – Kertben is, mezőn is megvan (Bh, Mb, N). **Nr.** Konfirmáláskor dísznek használják (Kf). – Szücs-hímzéseken gyakori mintaelem a *boglár* (vö. Péntek 1979).

***B. perennis** L. convar. *hortensis* (L.) = *ligulosa* fajtacsoport; kerti százszorszép. Kiskertekben szórványos (a népi nevek egy része erre vonatkozik!).

BERBERIS L. (Berberidaceae)

B. vulgaris L.! sóska; dracilá. Eua, Ms. A terület délkeleti részén (Kb, Mf) szórványosan előforduló szúrós cserje. Gyógynövény, bogója fogyasztható. **Nt.** *fáji sóznya* (V) | *?gányá* (It) | *nyúlsóska* (Szu) | *sóznyafa* (Kk, ?gányá (It) | *nyúlsóska* (Szu) | *sóznyafa* (Kk, Nk, V), *sóska* (Mé) | *tövissőska* (Kb), *tüvissőska* (Mb). – Van a Bács-torokban, V-n a Horgaskertben, a legelőn a Gorbai-út felé, Szu-n a Lészai legelőn és a Bikárka-ódalon, Mé-n a Gánáson, Szomordok felé, Va-n a Vár megett (itt a nevet nem ismerik). **Nr.** Savanykás levelét eszik. – Sárgaság és más májbetegségekre ellen használják (a szücságiak szerint

a *fekete sárgaság* ellen): lekaparják a zöld héj alatti részt, megfőzik borban; egy kis pohárral iszik belőle a beteg csütörtöktől vasárnapig (Szu).

BERGENIA Mnch. (Saxifragaceae)

***B. crassifolia** (L.) Fritsch.! bőrlevél. Kz-Ázsia, H. Kiskertekben, szórványosan. **Nt.** *cérnavirág* (Kk) | *Ro. turt'ele* (E). **Nr.** Kszt-Zt-n, ahol a nevet nem ismerik, azt tartják, nem hoz szerencsét, ezért pusztították ki.

BERTEROA DC. (Brassicaceae) |

B. incana (L.) DC. ! fehér hamuka; ciucușoară. Eua, Th. Utak mentén, sziklákon közönséges. **Nt.** *fehér barázdavirág* (Nk).

BERUIA Koch. (Apiaceae)

B. erecta (Huds.) Coville = *B. angustifolia* (L.) Mert. = *Sium erectum* Huds.; szabdaltlevelű békakorsó; cosítel. Cp (Kozm ?), HH. Források, mocsaras helyeken szórványos (Gyv és It közti völgyben – f. cec. *fontinalis-submersus*).

BETA L. (Chenopodiaceae)

***B. vulgaris** L. ! közönséges répa; sfeclă. Med, TH. Termesztése gyakori, a termesztett alakkör: ssp. és convar. *vulgaris*, a következő fajtacsoportokban: convar. et provar. *crassa* Alef.; közönséges takarmányrépa; napi; – provar. *conditiva* Alef.; cékla; lásd alább; – provar. *altissima* Döll.; cukorrépa; sfeclă de zahăr. **Nt.** *répa* (Bh, Bt, F, J, Ml, Mó, Szu, V, Va), *ripa* (B, It, K, Kd, Kf, Kk, Mb, Mé, Mv, Np, Ny, Sz, T). Tájfajták: *cukorrépa* (Bt), *cukorripa* (Bh, T); *disznórépa* (Bt, J); *ekendorfî* kinő a földből, vörös (Ml); *fehér ripa* nagy, hosszúkás (Kk); *marharipa* (T); *piros ripa* hosszúkás (It, Kk, Sz, T); *sárga répa* (Bt, Szu), *sárga ripa* (Kk, Sz, T); *takarmányrépa* (Ml), *takarmányripa* (Mb) || *Ro. nap* (Dr) | *sfeclă* (St). Tájfajták: *năpti d'e vită* (D); *năpi porcăști* (B). Szu-ba Németországból hoztak magot. **Nr.** A *sárga répát* főve ették télen, levest főztek belőle. – Ny-n történeti földrajzi névként fordul elő a *Répás kert*, K-en a jelenkori névanyagban szerepel (vö. Péntek-Szabó 1980. 158).

***B. vulgaris** provar. *conditiva* Alef.! cékla; sfeclă roșie. **Nt.** *cékla* || *Ro. sfeclă* (A, Mi, P) | *jéclă* (St). **Nr.** Étkezésre általánosan használt. – A népi gyógyászatban: „Kücsa napkor” (szept. 14.) szedik a levelét, kelésre teszik. Vö. Kóczián et al. 1977.

BETONICA I. *Stachys*

BETUIA L. (Betulaceae)

B. pendula Roth. = *B. verucosa* Ehrh. | Közönséges nyír; mestecán. Eua, Ms. Gyakori gyomfa erdőirtások után, sziklás területeken; díszfának is ültetik. – **B. pubescens** Ehrh.

szőrös nyír; mesteacăn pufos. Eu, Ms. Tőzeg-lápokban szórványos: Cț (Dîmbul Negru, Tăul Runcului), Mv (Rîtul Popii), Fi – Fl. I, 209; f. *eupubescens* C.K. Schneid – uo. **Nt.** *nyírfa* | *májusfa* (Gyv, K, Nk) || **Ro.** *mest'eačăn*. A nevek általában a gyakoribb *B. pendulara* vonatkoznak, de a két igen hasonló fajt nem különbözteti meg a népi terminológia. **Nr.** A nyírfát sok mindenre használják: az ágát seprűnek, ez a *nyírákseprű* (Kis-és Nagykapuson hárskéreggel kötik össze), a kérget *kászónak*, sótatónak; nyáron az ágaival takarják be az ágyásokat, hogy ne kaparja ki a tyúk a magvakat (Ny). – Kérgéből a gyerekek nyírfasípot készítenek. Vö. Faragó 1946. 59, 61. – Fája jó szekérrúdnak, járomnak, szekérlajtórjának, oldalrúdnak, lapátnyélnek, villának, ostornyélnek lovak hajtásához; építkezéshez (tudják, hogy nyírfát is jobb összettel vágni, mint tavasszal, amikor *mezgés*). – A magyarok kevésbé, a román lakosság jól ismeri a *viricszet* (*nyírfalé*; r. *mîzgă, mustăreacă*): csatornát vágtak, csövet tettek a fába tavasszal, felfogták a kicsepegő levelet („*puneau trocă în mesteacăn, sugeau cu paiul mustăreacă*” – A). Be-n nyírfakéregből csináltak tölcserőt, azzal fogták fel üvegben a viricszet. A viricsgyűjtést és -fogyasztást némely pontokon a gyerekeknek tulajdonítják (V). – A viricsről azt tartják, hogy „felfrisíti” a tudót. Reuma ellen a leveléből fürdőt készítenek, vagy a megfőzött levelet helyezik a reumás testrészeire (vö. Kóczián et al. 1977). A berkifűvel és szalmával megfőzött nyírfalevél levélével a szarvasmarha lábdaganatát gyógyítják (Nk). – A levelével sárgára festenek (D). – Május elsején *májusfát* állítanak a lányos ház kapujára (újabbban, a nyírfa megritkulásával a legtöbb helyen a *bükk* és a *gyertyán* a *májusfa*); ugyancsak nyírfával díszítik a lakodalmas házat, konfirmáláskor a templomot. A templomdíszítéshez használt nyírfát (zöldágot) a konfirmáló legények vágják és hozzák be a faluba. Ahogy a *zöldágas* szekérral végighaladnak az utcán, tele vedrekkel várják, hogy megöntözhessék őket. A templom díszítését (a bejárat, valamint a karzatok, padok díszítését) szintén ők végzik. – Hogy a tehén sok tejet adjon, a pünkösöd előtti estén nyírfa vesszejével szokás az állatot veregetni. Vö. Wlislóckiné 1893. 366. – A *Nyír*, *Nyíres*, *Nyírfás* önálló helynévként és összetételekben is gyakori, csak összetett nevekben fordul elő a *Nyírfák*-, *Nyíri*-. Összesen 117 ilyen jellegű helynév van a területen, ez a hajdani tömegesebb előfordulást jelzi, de már a XVIII. és a XIX. századból is több utalást találunk az állományok irtására (vö. Péntek–Szabó 1980. 140).

BIBENS L. (Asteraceae)

B. cernua L. ! bókoló farkasfog; iarbă roșie. Cp, Th. Szórványosan előforduló gyom (D, Fi,

Gy, Kf, Mk, P); a nevek ugyanazok, mint a következő fajnál, mely jóval gyakoribb.

B. tripanita L. ! szabás farkasfog; dentiță. Eua (Kczm), Th. Közönséges gyom. **Nt.** *fărkasfog* (Asz, Fsz, Km, It, Mó, Nd) | *Kati-bolha* (Gy) | *kismalac* (V) | *számárnadaj* (Nk) || **Ro.** *cînept'ăua* (Dr) | *cornuță* (Mi) | *cornuțăj* (St). A terminológia elsősorban a ruhába akadó termésekre vonatkozik, és csak másodlagosan magára az egyébként kevésbé ismert növényre. **Nr.** Talán ez anévadója a *farkasfog* nevű hímzésmotívumnak (vö. Péntek 1979).

BIFORA Hoffm. (Apiaceae)

B. radians M.B. ! poloskagyom, poloskaszagú pakilincs; iarba puturoasă. Med–Pont, Th. Vetésekben közönséges gyom. **Nt.** *büdös-búrján* (B, J, Szu, T, V), *bödös-búrjany* (Gym, Gyv, Kszt–Zt, Mk, Mv, Nd, Nk, Tl) | *bü-dösfü* (It, K, Kf, Mb, Mó, Sz, Zs) | *büdös-virág* (Bh, It, Kd, Kk) || **Ro.** *burujána cûrului* (B, Mi, St) | *burujană puturoasă* (Bi, Dr, Gym, Kk) | *puturcăncă* (Be, P) | *puturoasă* (Gyv). **Nr.** Zivatarkor ennek szagából jégesőre következtetnek.

BIOTA Endl. (Cupressaceae)

***B. orientalis** Endl. = *Thuja orientalis* L. ! keleti tuja; arborele vietii. K–Ázsia (Kína, Kórea), Ms. Dízfa. **Nt.** *cédrușfa* (Kp) | *csēnyete* (Kszt–Zt) | *csētēnyefa* (Kp) | *dízfenyő* (T) | *életfa* (Mé) | *Istenfa* (Kvár: Györffy 1935) | *mirtuszfenyő* (Szu) | *örökzöldfa* (Nd) | *rutafa* (Gy, Szu, Szászfenes, Bonchida: Györffy 1935) | *téliződ* (Kp) | *tuja* (Kf, Ml, V) | *tujafa* (K, Tl), *tújafa* (Szu) || **Ro.** *brad* (B). – Megkülönböztetnek gúla és bokor alakú tuját, valamint nyílot és nem nyílot. **Nr.** Kicsi seprűnek használják az ágát (B). – A fiatal halott csokrára kötik (Kszt–Zt).

BISTORTA major l. *Polygonum bistorta*

BLYSMUS Panz. (Cyperaceae)

B. compressus (L.) Panz.; kalászkáka. Eua, H. Nedves gyepekben, homokos hordalékon szórványosan fordul elő (Ct – Fl. XI, 664).

BOIBOSCHOENUS Palla (Cyperaceae)

B. maritimus (L.) Palla ! zsióka. Kozn, HH–G. Árkokban szórványosan (E, Mi).

BOTHRIOCHLOA O. Ktze. (Poaceae)

B. ischaemum (L.) Keng. ! = *Andropogon ischaemum* L. fenyér, bárboasa. Eua–Med, H. Napos, szikár domboldalakon gyakori, helyenként tömeges. Társulásképző.

BRACHYPODIUM P.B. (Poaceae)

B. pinnatum (L.) P.B. ! tollas szálkaperje; obsigă. Eua–Med, H. Napos, meszes-márgás domboldalokon (Kf . Csinkó és Csipkés-oldal,

N, Gym: 650 m magasan, és másutt is) közönséges és tömeges.

B. sylvaticum (Huds.) P.B.; erdei szálkaperje. Eua–Med, H. Gyakori erdei és irtásnövény.

BRASSICA L. (Brassicaceae)

***B. napus** L. ! repcekáposzta; napi curecești. Eua, Th–TH. Szórványosan termesztik, **Nt. sárgarípa** (It) || *Ro. nap, nápt'i* | *bîrgău* (Rișca). **Nr.** Bablevesbe főzték, ették hússal is. Levelét a disznónak szedték.

B. nigra (L.) Koch; fekete mustár; mustar negru. Eua–Med, Th. Egykor termesztették is, ma csak ruderális gyom, szemetes helyeken, utak, élősvények mentén közönséges.

***B. oleracea** L. ! káposzta; varzã, curechi. Eua, TH. Közönséges konyhakerti növény. – *B. oleracea* L. convar. et provar. *botrytis* (L.) = *B. cauliflora* Gars. – *B. cretica* var. *cauliflora* Schwaz. ! karfiol, conopidã. **Nt. kãrfijol** (Bt, It, K, Kd, Kf, Kk, Ny, Sz, Szu, V), *kãrfiol* (Ml) | *kãrfiju* (J). – *B. oleracea* L. convar. et provar. *capitata* (L.) = *B. capitata* Pers. ! fejes káposzta; varzã de iarnã. **Nt. káposzta.** Tájfajták: *citromkáposzta* vastag ormójú, magas lábú (Szu); *fátyolkáposzta* ormótlan, rövid lábú (Mé, Sz, Szu); *nyári káposzta*; *piros káposzta*; *rózsakáposzta* (Mb); *téli káposzta* || *Ro. curéchi* | *vãrzã*. Tájfajták: *curéchi de iarnã*; *curéchi róșu* (Dr, Mi). Néhány faluban magot is termelnek (B, F, K, Mé). **Nr.** Nagy szerepe van a népi táplálkozásban: a káposztacikka nagypénteki böjti étel (vö. Jankó 1891. 75, 168); a káposztaléből főzött leves a disznótorok elmaradhatatlan étele. Savanyításkor még kaprot, hagymát, borsot, csombordot tesznek a hordóba (*Anethum graveolens*, *Allium cepa*, *Piper nigrum*, *Satureja hortensis* stb.) – A népi gyógyászatban elsősorban a savanyú káposzta levét használják: csömör ellen; a tüdőbeteggel fokhagymás kenyeret etettek és sok káposztalevet itattak; vitaminként, erősítőként is isszák a hordóból a káposztalevet; éhgyomorra ugyanez hasajtó, szélhajtó; a savanyú káposzta levelét teszik fagyott testrésze; rühösség gyógyítása: savanyú káposztalevél jól lemosták a meztelenre vetkőztetett beteget, majd hamut szitálták rá. Így kellett állni jó ideig, túrni a hamu csipését, míg az meg nem ölte a rühöt. Csak ezután mosták le tiszta vízzel (vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977). – Gyomorfájdalmak ellen használták a zöldkáposztát: tejbe aprították, majd egy rongyban a hasra tették (Gy). – Szintén rüh ellen használták a káposztalevet kékkövel és máléliszttel (T). A rühös juhoknak dohányt főztek káposztalébe, azzal mosták le őket (J). Nagykapuson az *ördögakója* (*Veratrum*) gyökerét főzték meg káposztalében, avval mosták a rühös állatot. – E és Kb helynévanyagában fordul elő a *Káposztáskert* név. Vö. Péntek–Szabó 1980.

157. – *B. oleracea* L. convar. *acephala* (D.C) Alef. provar. *gongyloides* (L.) ! karalábé; gulie. **Nt. karalábé** (B, Bh, Bt, F, It, J, Kd, Kf, Mb, Mé, Mó, Ny, Sz, Szu, V, Va), *karalábé*; (K, Mv) | *kórelábé* (Kk, T), *kógréjlábéj* (K). Új fajta: *fődi karalábé* földben növe, nem taplós (Bh, Mf) || *Ro. cãlãrãbã*. – *B. oleracea* L. convar. *capitata* provar. *sabauda* (L.); kelkáposzta; varzã creatã. **Nt. kãlkáposzta.**

BRIZA L. (Poaceae)

B. media L. ! rezgőfű; tremurãtoare. Eua, H. Mezofil gyepekben közönséges, néhol tömeges. **Nt. madãrkenyér** (B, Gyv, J, Sz), *madãrkenyér* (Nk), *madãrkenyír* (Gym), *madãrkenyír* (Jt) | *rãzãda* (Jt) | *rezgő* (Kk, Mé, Mó, Nd, Szu, V, Va, Zs), *rezgő* (Kp, T), *rãzgő* (Bh, Mv), *rãzgőj* (K, Ny) | *rezgőfű* (Mb, Mf, Tl) | *rezgővirág* (Szászfenes: Györffy 1935) | *zörgő* (Kszt–Zt, Mk), *zörgőj* (Kf) || *Ro. grũu cãcului* (Fi) | *grũu pãsarilor* (B) | *pita cãcului* (Bi, Gym) | *tremurici* (Be, Bi, Mi, St). **Nr. Fecskeszekfűvel** (*Dianthus carthasianorum*) kötik csokorba. – Zsobokon az a hiedelem él, hogy poloska lesz tőle, ezért nem szabad bevinni a házba.

BROMUS L. (Poaceae)

B. arvensis L. ! mezei rozsnok. Eua, Th. Vetésekben, ruderális helyeken gyakori (var. *arvensis* f. *violaceus* A. et G.: Gy, Szászlóna – Fl. XII, 318).

B. commutatus Schrad. ! bókóló rozsnok. Eua–Med, Th. Gyepekben, művelt területeken közönséges.

B. erectus Huds.; sudár rozsnok. Eua–Med, H. A Kvár–Bh vasútvonal mentén közönséges, néhol tömeges (E, J, Kb és tovább a Lombi-hegy felé és a Hójában), másutt nem került elő. Valószínű, hogy Erdélybe behurcolt, felülvetésekkel terjedt (Nyárády 1941, 82).

B. hordeaceus L. ssp. *hordeaceus* = *B. mollis* L.; puha rozsnok. Eua–Med, Th. Réteken, utak mentén közönséges.

B. inermis Leyss. ! meddő rozsnok; tirsacã. Eua, H. Száraz gyepekben, mezsgyékben, élősvények mentén gyakori (Bh, Np, Gálãuşeni; Kb – 1969, Szabó, Nk – 1967, Nyárády A., Sz – idem). **Nt. Ro. opsigã** (Be).

B. japonicus Ghung. ex Murray (incl. ssp. *squarrosus* (Borb.) Péntek); japán rozsnok és berzedt rozsnok. Eua–Med, Th. Utak mentén, vetésekben, omlásos helyeken ssp. és var. *japonicus* közönséges; var. *transsilvanicus* (Auerstv.) Hay. (Kb – Fl. XII, 331); ssp. *squarrosus* (Borb.) Péntek, incl. f. *subsquarrosus* Borb. (Kb, Hója-gerinc, a Csiga-domb felé).

B. secalinus L. ! gabonarozsnok. Eua–Med, Th. Gabonavetésekben szórványos gyom. Többnyire a var. et f. *secalinus* **Nt. táklác** (Kd, Mó, Nk, Np, Ny, Szu, Va, Zs), *táklász* (Sz) || *Ro. opsigã* (D, St).

B. sterilis L. ! meddő rozsok. Eu–Med, Th. Vasúti töltések, utak mentén, ruderalis, gyakori gyom.

B. tectorum L.; fedéli rozsok; obsigá. Eua, Th. Utak mentén, szemetes helyeken, kőkerítéseken gyakori.

BRUCKENTHALIA Rchb. (Ericaceae)

B. spiculifolia (Salisb.) Rchb. – Bruckenthal hanga; coacăză. Balk–Med, Ch. Tőzegekben, ritka (Cf: Lupşa, 1971).

BRYONIA L. (Cucurbitaceae)

B. alba L. ! bűdös gönye; cucurbátea. Med – KzEu, H (G). Élősövényekben, patakok mentén szórványos (Kd, Mó és máshol is). **Nt. földitök** (Bh, V) | *gyűrűvirág* (Szászfenes: Györfly 1935). **Nr.** Kivájják a földitök gyökértörzsét, megtöltik zsírral, erjedni hagyják, azzal kenetik a szemölcsöt, pattanást (Bh). Vö. Kovács 1976.

BUNIAS L. (Brassicaceae)

B. orientalis L. ! magas szümcső; bräbin. Eua, TH–H. Kaszálókon, utak mentén gyakori, néhol tömeges. **Nt. rákáméc** (Szu, T) | *rekenyő* (Gy, Kk, Mf, Nd, Tl, V), *rekenyő* Gyv, It, J, Kp, Nk, Np), *rekenyő* (F, Mv, Zs), *rekenyőjű* (Kf, Sz), *rekenyő* (Jt, Kszt–Zt) ||

Ro. macaréj (Kk, St) | *racaméj* (C, Gyv, P, Sz, Szu). **Nr.** A szár külső, fás részét lehántva eszik a gyerekek.

BUPLEURUM L. (Apiaceae)

B. falcatum L. ! sarlós borzmag. Eua–Med, H. Száraz gyepekben, bokros helyeken közönséges.

B. praealtum Nath. – *B. junceum* L. Eua–Med, Th. Meleg, napos, erodált domboldalokon, ritka (Sz: *Riszeg* – Fl. VI, 441).

B. rotundifolium L.; kereklevelű buvákfű; urechea iepurelui. Eua, Th. Utak mentén, ruderalis gyom; ritka (Kb–CLA).

BUTOMUS L. (Butomaceae)

B. umbellatus L. ! virágkáká; roşátea. Eua, HH Szórványos. **Nt. kákvirág** (Szászfenes: Györfly 1935).

BUXUS L. (Buxaceae)

***B. sempervirens** L. ! puszpáng; cimişir, merişor. Med., N–Ms. Kiskertekben és különösen temetőben gyakori örökzöld díszbokor. **Nt. örökzöld** (Ny, V), *örökzöld* (K) | *puszpánt* (Kp, Sz, Szu) | *télizöld* (Jt, Kszt–Zt, Mv) || *Ro. potoraş.*

C

CALAMAGROSTIS Adans (Poaceae)

C. arundinacea (L.) Roth; erdei nádtíppan; trestioară. Eua, H. Irtásterületeken hegyvidéken (A, Be, Ct, Cţ, D, Dr), de az Asz-en is gyakori.

C. epigeios (L.) Roth! halmi nádtíppan, siska nádtíppan; trestie de cîmp. Eua–Afr.. H. Száraz tölgyerdők, kipusztult szőlősök helyén néhol tömeges. Társulásalkotó (B, Bh, E, Gyv, It, J, Kp, Kszt–Zt, Mb, M, Np, Sd, Va, Zs). **Nt. siska** (Bh, K) | *szélesfü* (B).

C. villosa (Chaix) J. F. Gmel. var. *mutica* Torges. Eua, H. Tőzeglápokban, havasi falkokban: Bl, Cţ, Fi (Negruşul Finciului, Rovina mică, R. Mare – E. Pop, 1960, 383, Fl. XII, 175).

CALAMINTHA l. *Satureia*

Calamintha acinos l. *Acinos arvensis*

Calamintha clinopodium l. *Clinopodium vulgare*

CALCEOLARIA L. (Scrophulariaceae)

***C. X herbeohybrida** Voss (*C. crenatiflora* Cav. hibridek); tarka papucsvirág. Chile (D – Am.), Th–H. Virágüzletből vásárolt cserepes dísznövény; ritka. **Nt. kisasszonypapucs** (Ml, T).

CALENDULA L. (Asteraceae)

***C. officinalis** L. ! kerti körömvirág; filimică. D–Eu (Med), Th. Kertekben, utak mentén általános (Cţ, Ct, Gyv, Kk, Nk, Mi–CLA; V – var. *chrysantha* hort. teltvirágú változat). **Nt. fülemüle** (Mf) | *fülőke* (B, J, Kf, Kszt–Zt, Nk, V, Va), *fülőke* (It, Nd), *fülőjke* (Ny), *fülőjke* (Kk, Mé, Mő) | *sárga fülőke* (Jt), *sárga fülőjke* (Mv) || *Ro. silimîn* (Bi, D, Dr, Sd, Ş), *silimînă* (A, B, Be, Nş, P, St), *silimí ue* (Mi). Mé–n értéktelen virágnak tartják.

CALLA aethiopica l. *Zantedeschia aethiopica*

CALLISTEPHUS Cass. (Asteraceae)

***C. chinensis** (L.) Nees = *C. hortensis* Cass. ! *Aster chinensis* L. őszirózsa; ochiul boului. K–Ázsia (Kína, Japán), Th. Termesztett dísznövény, ruderalis helyeken időlegesen vadon is. Kiskertekben többnyire elszóródó magról kel. Különböző színváltozatokban és formákban közönséges: provar. *simplex* („Margareta”) – Sp (f. *alba*), Kk (f. *rosea*), Ny (f. *nana alba*) provar. *liguliformis*, Nk (*coeruleo-variegatus*), Gym (f. *roseus*, *coerulans*); provar. *semiligulata* – gyakori, a népi nevek többsége ilyen félig telt virágú fajtákra vonatkozik. **Nt. engemnefelejcs** (Gym, Kp, Zs), *ingemnefelejcs*

(V) | *felejcs* (Mó), *feléjcs* (It) | *nefelejcs* (Kk, Kp, Nk) | *őzsirózsa* (B, E, Gym, It, Kb, Kszt-Zt, Kp, Mé, Mf, Ml, Nd, Nk, Szu, T, Va, Zs) || *Ro. éngemelefele* (Gym) | *floare d'e toamnă* (Bi) | *inghe* | *ingúte* (P) | *mnières* (B) | *număuită d'e grăd'ină* (Gym) | *óchiu bôului* (Mi) | *ruj* (A, C) | *rujițe* (Nş) | *tătăjiş* (B, Be) | *turt'e, turt'ele* (Topa).

■ **CALLITRICHE** L. (Callitrichaceae)

C. palustris agg. (incl. *C. cophorcarpa* Sendtn., *C. palustris* L., *C. stagnalis* Scop.) ! mocsárhúr. Eua, HH. Apró iszaplakó, bivalyferedő pocsolyákban (Kb, Mé, Ny; Gyv – Nyárady A. mts. 1966).

CALLUNA Salisb. (Ericaceae)

C. vulgaris (L.) Hull. ! közönséges csarab; mártáloagá. Cp–Med, Ch. Sovány havasi gyepekben, irtásokban néhol tömeges (Pányikiszoros, Gym, Ct, Cţ, Bl, Fi, Mv). Társulásalkotó. **Nr.** *dobruzs* (Gym) | *erike* (Szászfenes) || *Ro. dobruij* (Bl, D, Gym), *dobruş* (Bl, Fi) | *purecări* (A). **Nr.** Szászfenesen koszorút fonnak belőle (Györffy 1935). – Feltételezésünk szerint a helynevekben megőrződött *hanga* és alakváltozatai ugyanerre a növényre vonatkoznak (vö. Péntek–Szabó 1980. 136).

■ **CALTHA** L. (Ranunculaceae)

C. palustris L. – *C. laeta* S–Ny et Ky, *C. cornuta* Schott. ! mocsári gólyahír; calcea calului. Eua–Cp, H. Mocsaras helyeken közönséges: Gyv, Nk, Be, Kb (*C. laeta* var. *alpina* (Schur) Graebn. – Fl. II, 418). Megj.: a Fl. II, 414–23 ezt az alakkört külön fajokba sorolja, mi Ehrendorfer és munkatársai egysegésítő felfogását követtük. **Nt.** *aranyalversengő* (Kk, Nk), *aranyalversengő* (Zs), *aranyalversengőjű* (K) | *békavirág* (Bonchida, Kvár: Györffy 1935; Mk, Nd) | *bulbucs* (B) | *gőjavirág* (Kk), *gőjavirág* (Mv) | *kopófil* (Mf) | *mocsári gőjahír* (Bh) | *patakirózsa* (Gyv) | *pipevirág* (Kf) | *sajátavirág* (Mb) | *sárgavirág* (J, Mb, Ny) | *számárvirág* (It) | *tőgvirág* (Mó) | *kukuksaláta* (Szu: Györffy 1935) | *vad-kukuksaláta* (V) | *vadmájva* (Gy) || *Ro. bulbúci* (C) | *flori d'e apă* (Fi) | *călci* (Fi, Topa) | *óchiu bôului* (A, B, Bl, Ct, D, Dr, Gym, Kk, P). *pén'e gálbén'e* **Nr.** Tl-n főzni is próbálták. – Sárgaság esetén fekete retetkből poharat készítenek, ebbe egy aranygyűrűt tesznek, és rá *aranyalversengő*ből főtt teát (It: Kovács 1976). – P-n sárga virágját a juhokra dobják, hogy sok tejük legyen. It-n és Gyv-n juhtejméréskor koszorút csinálnak belőle és a juhok előtt hozzák a lányok. Régebben a nyájhoz tartozó számárnyakába tették, és azt mondták: „viszik a menyasszonyt!”. Nd-n az első gazda kapujára helyezik a koszorút. Ez a szokás magyarázza a *számárvirág* terminust.

CALYSTEGLIA R. Br. (Convolvulaceae)

C. sepium (L.) R. Br. ! felfutó sövényzsalák, cupa vacii. Eua (Kozm), H. Patakmenti ligetekben, élősövényekben közönséges. **Nt.** *délinyiló* (Szu: Györffy 1935) | *felfuvó* (Va) | *gyötén* (Gy) | *lippancs* (Nd) | *nagygyöütéjny* (Mó) | *tőcsérvirág* (Ml, Tl), *tőűcsérvirág* (K. Mó) || *Ro. rochița rîndunicii* (Mi). – Nd-n azzal indokolják a nevét, hogy a gyerekek a tenyerükön pukkasztják a virágját.

■ **CAMELINA** Cr. (Brassicaceae)

C. microcapra Andr. ! gomborka; lubit. Eua, Th. Vetési gyom, ritka: var. *pilosa* DC – Gorbó (Fl. III, 386), Bh (Czuczsa ap. Csűrös).

CAMPANULA L. (Campanulaceae). **Nt.** *harangvirág* (Bh, Gy, Gym, Gyv, Kf, Kk, Kszt–Zt, Mb, Mé, Mk, Mó, Nk, Sz, Szu, T, Va, Szászfenes, Szászlóna) *gyűszűvirág* (Gym, Kp, Zs) | *vadharangvirág* (J, Nd, V) | *mezeji harangvirág* (Jt) | *cséngővirág* (It) || *Ro. clópot* (Gym) | *harangvirág!* (C) | *cúpe albăstre* (C). **Nr.** A virágtölcsérbe szedték a szamócat (Kk).

C. abietina Gris. et Sch. ! fenyőalja harangvirág; clopoței. Alhavas gyepekben (D).

C. bononiensis L.; olasz harangvirág; clopoței. Eua–Kont, H. Napsütötte, száraz kaszálón, erdőszéleken gyakori (Kk, Nk).

C. glomerata L.; csomós harangvirág; ciucure. Eua, H. Erdőszéleken, irtásterületeken gyakori (f. *ramosa* Nyár., f. *glabra* Nyár–Bács, f. *elliptica* (Kit.) Nyár. – Fl. IX, 69–73).

***C. isophylla** Moretti; csüngő harangvirág. Alp, H. Ritka, cserepes dísznövény (E). **Nt.** *jégvirág* (E). Ide Marosszentgyörgyről került.

***C. medium** L. ! bögrevirág; clopoței. DEu, TH. Kerti díszvirág. **Nt.** *csengettyűvirág* (J) | *harangvirág* (B, Mé, Mf, T, V, Va) | *sírvirág* (Mó) | *tőcsérvirág* (Mf, Ml).

C. patula L. ! terebélyes harangvirág; cupa oii. Bua, TH. Kaszálón, mezofil gyepekben közönséges. **Nt.** *cséngővirág* (K) | *csókavirág* (Va) | *mezei harangvirág* (Szászlóna: Györffy 1935) || *Ro. láptele păsăresc* (Sz.)

(* **C. persicifolia** L. ! baracklevelű harangvirág; clopoței. Eua, H. Erdőkben, irtásréteken gyakori (Mb – var. *glaberrima* Schur. *lusus alba* temetőben, ültetve). **Nt.** *csókavirág* (Va) | *kupa* (B) | *tőcsérvirág* (Tl) | *vadcsengő* (Mó) || *Ro. cúpe* (C, St) | *cúpa cúcului de pădure* (Mi) | *óchiu șarpelui* (A) | *uréechea lipului* (D). **Nr.** Epret szednek bele a gyerekek, megeszik a virágot is az eperrel. – Pukkan-tanak vele a gyerekek (D).

C. rapunculoides L. ! kánya harangvirág; rînză. Eu, H. Fűves, erdős területeken, gyakran kiskerti gyomként is (Bh, Gyv, Ct, Nk, Kszt–Zt).

C. rotundifolia L. ! kereklevelű harangvirág; albăstrică. Cp, H. Alhavas réteken, sziklás hegyoldalon (A, E, Nk, Cţ – Csűrös).

C. sibirica L.; pongyola harangvirág; clopoței. Eua–Kont, H. Napos domboldalakon, száraz gyepekben gyakori (C, Dr, Gyv, It, Kk – Nyárády A. CLA, Sz – Nyárády CLA 1955, Kf–Csipkés, Gym, Bh – Csűrös).

C. trachelium L. ! csalánlevelű harangvirág; clopotul caprei. Eua, H. Gyertyános tölgyekben gyakori (Kb – 1936 Prodan CLA, Kf – Csűrös). **Nt.** *Ro. tölcer* (Kk) | *fița óii d'e cîmp* (Mi).

■CANNA L. (Cannabaceae)

***C. generalis** Bailey! kanna; belșița. Kz és D–Am., H. Hibrid eredetű dísznövény, a területen ritka (Bh, Kb). **Nt.** *kanna* (Kb).

CANNABIS L. (Cabacennea)

***C. sativa** L.! vetett kender; cînepă. Kz–Ázsiából származó, Th. Termesztett (kétlaki) rosnövény, megkülönböztetik a magtermő női és csak virágos hím egyedeket (magvas és virágos kender). A területen közönséges. **Nt.** *kender* (B, F, J, Kb, KK, Kp, Ml, Mó, T, V), *kendër* (It, Szu, V Vb) *këndër* (Bt, Mé), *kendër* (Fsz, K, Sz); *magos kendër*, *virágos kendër*. Kukorica közé vetett kender: *csábé* (Bh, K, Np, Va) *haldür* (Va), *haldür* (E, Np), *haldura* (Kk. *hándür* (It), *hándura* (Kb), *hárdúj* (Mé) || *Ro. cînepă*. Az 50-es évektől fokozatosan háttérbe szorult. **Nr.** Kb-n egyszerre szedték ki nyáron, nem várták meg a mag beérését. – A *haldür*ről lehúzott rostból madzagot fontak, avval kötötték a sást. – A kenderföldről összeszedett maradékot, a *berzent* fedésre használták szalma helyett ólra, utcaajtóra (Nk). – „Magtalanság ellen igyék az illető személy minden pénteken napkelte előtt kőrishogarat és kendervirágot számartejben főzve; egy fa ágát rázva, ezen szavakat mondja: »Péntek úr az erdőbe mene, ott találta Szombat asszonyt, monda: hadd öleljelek meg! Szombat asszony magától elökte, monda: Száraz ág vagy, ha ismét zöldülsz, gyere hozzám ... ág adj nekem erőt, neked adom az enyémét!« (Wlislockiné 1893. 363). – A népi gyógyászatban a megmelegített herbát a fájós reumás testrésze teszik. – A kocának kendermagot adnak, ha nem fogadja a kant. – Ha sok gyerek van, Szu-n azt mondják megszólásképpen: „Terem, mint a kender: egyik nyári, másik téli”. – A *kender* mindenütt elterjedt, gyakori helynévi elem (112 név alakult belőle a területen). Leggyakoribb a *Kenderföld*, *Kenderhely*, *Kendernyíl* összetétel, amelyek azt jelzik, a kenderföldek a forduló rendszerben is önálló egységet alkottak (vö. Péntek–Szabó 1980. 157). A kalotaszegi kendermunka néprajzára és terminológiájára nézve l. Jankó 1891. 81–6; Bátky 1905; Nagy 1938/1984.

CAPSELLA Medik. (Brassicaceae)

C. bursa-pastoris (L.) Medik. ! pásztortáska; traista ciobanului. Kozm, Th. Közönséges

gyom. **Nt.** *pásztortáska* (Bh. Kszt–Zt, Mó, Mv, Nd, Sz) | *táskă* (Gym) || *Ro. pușculiță* (Mi) | *străița ciobanului* (Dr, Kk, St). A növény ismert, a neve általában nem. Az idézett nevetek jórészt az iskolában tanulták, Mó-n az üreg paptól. Gym-n, ahonnan r. nevet nem jegyeztünk le, a gyerekek úgy játszanak, hogy egy magot és egy levelet tesznek a szájukba, és aztán azt mondják, hogy a szívet a levélből vették ki.

CAPSICUM L. (Solanaceae)

***C. annuum** L. ! paprika; ardei. Am (ma Kozm), Th–H. Közönséges kiskerti zöldség és néha szobai dísznövény; convar. *annuum* kis és közepes, gömbölyű vagy kihegyezett termésű formák. **Nt.** *édеспaprika* (Bh, F), *édеспaprika* (Mf) | *paprika* | *tőtenivaló paprika* (Kk, Sz, Va), *tőtnivaló paprika* (B) || *Ro. ardéi* | *poprică* (Mi, Nş). A helyi paprikatermesztés nem jelentős, inkább csak próbálkozásnak tekinthető. – convar. *longum* (DC.) Terpó – hosszúkás, kihegyezett hengeres termésű formák. **Nt.** *csípőspaprika*. Tájfajták: *cseresnyepaprika* (Va), *csērésznyepaprika* (Kf); *?kisasszonpapucs* (Mé) || *Ro. poprici usturój* *poprici cõrnu cãpri* (Mi). – Dísznövényként is számon tartják (Kk). **Nr.** Gyomorgörcs esetén paprikás pálinkát isznak; hasmenésre borsos, paprikás pálinkát (Mv). – Petróleumba vadgesztenyevirágot és csípőspaprikát tesznek, azzal kenik be a reumás testrészt (Kk). – Hályogra csípős paprikát fűjnek az állat szemébe (Bh). Vö. Kóczyán et al. 1977. – convar. *grossum* (L.) Filov. – a termés alakja almaszerű, többnyire szélesebb, mint hosszú. **Nt.** *gogos* (It, Kd, Kk, Mb, Mé, Np, Szu, V) | *gogosár* (B, Va) | *gogospaprika* (Mf) | *gogosán* (J) | *paradicsompaprika* (F), *paradicsompaprika* (K, Kf, Sz, Szu) || *Ro. gogosár*.

CARDAMINE L. (Brassicaceae)

C. amara L.; keserű kakukktorma; stupitul cucului. Eua, H. Forrásos helyeken, patak mentén (Pányiki-szoros, D, Ct, Gym).

C. flexuosa With.; erdei kakukktorma; rîșnică. Eua (Cp), TH. Erdőkben szörványos (Gyv, P, Sz).

C. impatiens L. ! virágrugó kakukktorma; rîșnică. Eua, Th–TH. Erdőben, nedves helyeken gyakori (Gyv, Kk, Mó; Dl. Leşului – Nyárády A. mts 1966).

C. matthioli Moretti = *C. pratensis* L. ssp. *Hayneana* (Welw.) O.E. Sch. = *C. hayneana* Welw. in Rchb.; réti kakukktorma. Eua, H. Mint a *C. pratensis*, de inkább havasi-alhavas környezetben: Ct, Cţ (Fl. III, 270), Gyv–P, Dl. Leşului (Nyárády et al. 1966).

C. pratensis L. s. str. ! réti kakukktorma; stupitul cucului. Eua–Cp, H. Nedves réteken közönséges, néhol tömeges (It, E); Bh (Fl. III, 269), Gyv–P, Dl. Leşului (Nyárády A. mts. 1966). **Nt.** *Erzsivirág* (Kk).

CARDAMINOPSIS (C.A.Mey.) Hayek (Brassicaceae)

C. arenosa (L.) Hayek = *Arabis arenosa* (L.) Scop.; homoki foszlár, frigurele. Kz–Eu – Pont, Th–TH. Utak mentén, köves helyeken nem ritka. Gyomként is pl. E-n a var. *segetalis* (Schur) Nyár.

CARDARIA Desv. (Brassicaceae)

C. draba (L.) Desv. ! = *Lepidium draba* L.; útszéli zsáza; urda vacii. Eua, H. Utak mentén, leromlott legelőkön közönséges gyom. **Nt.** *kalánfű* (Kvár, Hóstát: Györfly 1935). A területéről neve nem került elő.

CARDUUS L. (Asteraceae).

Nt. *szamártüvis* (Gyv, Kf, Nk) | *tüvis* (V) || *Ro. spin mágáresc* (Gyv), *st'in mágáresc* (P).

C. acanthoides L. ! útszéli bogáncs; scai. Eu, Th–TH. Utak mentén, leromlott legelőkön közönséges, néhol tömeges (Gyv, It). **Nt.** *szamártüvis* (Szu; Szászfenes: Györfly 1935) | *tüvis* (Kk, Nk, Sz).

C. candicans W. et K.; patyolatbogáncs. É–Balk (Dacikus) – Pontusi, H. E, E és Gym között (Fl. IX, 652).

C. crispus L.; fódros bogáncs; pälamidá. Eua, Th–TH. Patakok, kerítések mentén, élősvényekben gyakori.

C. hamulosus Ehrh. ! horgas bogáncs. Pont – Pan, Th. Napos domboldalakon, ritka (V).

C. personata (L.) Jacq.; álarcos bogáncs. Kz–Eu, H. A területen ritka: C₁ (Fl. IX, 663), Szászlóna (i.m. 664, var. *simplicifolius* Sanguin). **Nt.** *Ro. limba bóulu* (Fi). A disznónak szedik.

CAREX L. (Cyperaceae)

Nt. *fodornád* (T) | *laposfű* (Szászfenes: Györfly 1935) | *sás* (Kf, Ny, Va) | *sáté* (Nk, V, Szászlóna) || *Ro. rogóz* (Mi, St). – A *sás*, *sásfű*, *sásos*, *sátés* gyakori helynévadó elem (vö. Péntek–Szabó 1980, 153).

C. acutiformis Ehrh.; posvány sás. Eua–Med, HH. Mocsaras helyeken közönséges és tömeges (Körös mentén, Dl. Leşului – Csűrös). Társulásalkotó.

C. appropinquata Schum. = *C. paradoxa* Willd.; hajastövű sás. Cp, H. C₁, a Mohosban (Fl. XI, 723), Kf, a Körös forrás alatt (Csűrös).

C. brizoides Jusl.; rezgő sás. Pont–Eua (Ec–Pont), H. Mv (Da turbária Tírsa: Fl. XI, 727; l. még Pop 1965).

C. bueckii Wimm.; bánáti sás. Kz–Eu–Balk, H. Vizenyős helyeken, szórványos; Gy (Fl. XI, 799).

C. canescens L. Cp, H. Tőzegesekben, ritka: C₁ (Da Molhaş), Fi (Rovina Mare şi Mică – Fl. XI, 734), Körös mentén (Csűrös).

C. caryophylla Latour.; tavaszi sás. Eua–Cp, H. Száraz gyepekben közönséges.

C. digitata L.; ujjas sás. Eua, H. Üde talajú gyertyános tölgyesekben gyakori (Gy, Gyv, Kb, Kf, Kk, Nk, Ny; Gyv – P: Les-tető, erdőben – Nyárády et al. 1966).

C. distans L.; réti sás. Eua–Med, H. Nedves réteken közönséges, néhol tömeges. Társulásalkotó.

C. divulsa Stokes. Cp–Med, H. Erdőkben gyakori a típus, valamint az ssp. *chabertii* F. Schultz.

C. echinata Murray = *C. stellulata* Good; töviskés sás. Cp, H. Tőzegesekben. Ritka, de az előfordulási helyén tömeges: C₁, Fi (Fl. IX, 743), Gyv–P (Nyárády mts. 1966).

C. elata All = *C. stricta* Good. = *C. hudsoni* Bennet; zombéksás. Eua, HH. Tőzeglápokban (*Carici elatae* – *Sphagnetum intermedii*) Gyv – P, Les-tetői mocsár (Nyárády et al. 1966).

C. elongata L.; nyúlánk sás. E–Eua, H. Vizenyős helyeken, ritka: P (Fl. XI, 742), Gyv–P, Lestető (Nyárády A. mts. 1966).

C. flava L.; sárga sás. Cp–Med. (Amfiatl.), H. Mocsaras réteken, ritka: Kf-n a forrás alatt (Nyárády et al. 1966).

C. gracilis Curt. = *C. acuta* L. emend Reichard non alior.; éles sás. Eua, HH. Körös, Kalota és Nádas mentén, mocsaras réteken, tőzegesekben gyakori, társulásalkotó (Bh, C₁, Gy – P, Lestető, Kf, Kszt–Zt, S).

C. hartmanii Caj. = *C. buxbaumii* Wahlbg. ssp. *hartmanii* (Caj.) Moravec. Cp., HH–H. Tőzeges mocsárban, ritka: Gyv–P, Lestető (Nyárády et al. 1966).

C. hirta L.; borzas sás. Eua–Med, H. Nedves réteken, utak mentén közönséges: Bh (Csűrös), Gy – P (Nyárády et al. 1966).

C. humilis Leyss; törpe sás. Eua, H. Napos, szárazabb oldalakon gyakori, néhol tömeges, társulásalkotó: Gy, Kf, Sz, V és másutt (Gym, Ny – Csűrös). **Nt.** *fű* (Gyv).

C. lepidocarpa Tausch.; megtévesztő sás. Eu, H. Vizenyős, forrásos helyeken szórványos: C₁ (Molhoş – Fl. XI, 821).

C. leporina L.; nyúlsás. Cp, H. Nedves réteken, erdőszéleken gyakori: Gyv–P, Dl. Leşului.

C. limosa L. Cp, II. Tőzegesekben, ritka: C₁ (Fl. XI, 760).

C. michelii Host.; szőke sás. Kz–Eu–Med, H. Meszes, napos oldalakon, néhol gyakori: Gy, Gyv, It, J, Kb, Kf, Mé, Mv, S, St, T, V.

C. montana L.; hegyi sás. Eua–Cp, H. Száraz gyepekben, meszes talajon gyakori, néhol tömeges, társulásalkotó: Bh, Kf (*Genisto* – *Quercetum carictosum montanae* – Csűrös), F, Sz, Zs és másutt is.

C. nigra (L.) Reichard = *C. acuta* auct. = = *C. fusca* All. = *C. goodenowii* J. Gay; közönséges sás. Eua–Cp. (amfiatl.) H. Tőzeges mocsarakban szórványos (*Caricetum fuscae* – Dl. Leşului, Nyárády et al. 1966). – var.

recta (Fleischer) A. et G.: Ct, Gym, Kb (Fl. XI, 791).

C. pallescens L.; sápadt sás. Eua-Cp, H. Nedves réteken közönséges (Dl. Leşului – Nyárády A. mts. 1966).

C. paniculata Jusl.; bugás sás. Eu-Med, H. Mocsaras helyeken, nedves réteken: Ct (Dímbul Negru), B. (Fl. XI, 724).

C. panicea L. – muharsás. Eua, H. Mocsaras réteken: Gym.

C. pauciflora Lightf. Cp, H. Ct (Mohoš – Fl. XI, 700), nagyon ritka.

C. pilosa Scop.; szőrös sás. Kz-Eu-Med, H. Üde, humuszos talajú erdőkben (*Quercocarpinetum*, *Abieti-Fagetum*) gyakori, néha tömeges, faciesalkotó.

C. praecox Schreb.; korai sás. Eua, G-H. Erdős helyeken, írtásgyepekben szórványos.

C. riparia Curt.; parti sás. Eua, HH. Vizes árkokban, nem ritka.

C. rostrata Stokes ex With. = *C. inflata* auct.; csőrös sás. Eua-Cp, HH. Mocsarakban, tözegesekben gyakori: Gym, Ct – Molhoş, Mv – Tîrsa, P (Fl. XI, 833), Körös völgyében (Csűrös).

C. spicata Huds. = *C. contigua* Hoppe = *C. muricata* agg.; sulymos sás. Cp-Med, H. Erdőkben gyakori: Kb – var. *spicata*, var. *remota* F. Schultz.

C. sylvatica L.; erdei sás; şovar. Cp, H. Üde talajú erdőkben gyakori: Ny, Kf – Csűrös.

C. tomentosa L.; molyhos sás. Eua, H. Fél-száraz gyepekben közönséges.

C. transsylvanica Schur; erdélyi sás. Eu – Med, H. Gyepekben, szórványos; könnyű elnézni (Sz).

C. umbrosa Host; árnyéki sás. Kz-Eu, H. Erdőkben, szórványos: Gyv-P, Dl. Leşului (Csűrös).

C. vesicaria L.; hólyagos sás. Cp-Med, HH. Mocsarakban, ritkábban: Ct (Fl. XI, 837), Gyv-P (Dl. Leşului – Nyárády et al. 1966).

C. vulpina L.; rókasás; rogoz. Eu-Med, D-Afr., H. Mocsarakban, nedves réteken közönséges, társulásalkotó: Bh, Körös mentén a réten.

Carex-hibridek: *C* x *tetrastachya* Traunst. ex Sauter = *C. canescens* x *C. stellulata*: Ct – Molhoş (Fl. XI, 845). – *C. x fussii* Simk. = *C. elongata* x *C. paniculata* (i.m. 847).

CARLINA L. (Asteraceae)

C. acaulis L. ! szártalan bábakalács; turtá. Kz-Eu-Balk, H. Kaszálókon, agroteraszok oldalában nem ritka (ssp. var. *acaulis*): Gym, Gyv-M, Mv – var. *alpina* (Jacq). Beck = ssp. *simplex* (W. et K.) Nyman. **Nt.** *bábakalács* (Gym) | *fődszintin való samártüvis* (V) | *ökörkalács* (Mv) | *tüvis* (Tl) || *Ro. st'in* (P) | *turt'éáya* (Fi) | *turt'éle* (Bi, D). **Nr.** Ahol ismert, ott általában fogyasztják is a gyerekek. –

Tl-n muzsikálnak vele: selyempapírt tesznek a leszedett felső részre.

C. vulgaris L. ! közönséges bábakalács; scăişor. Eu-Med, TH. Száraz gyepekben, bokros helyeken, gyakori: Gyv, Kk (ssp. *longifolia* Nyman), Mi; ssp. *intermedia* (Schur) Hayek = *C. brevibracteata* (Andrae) Simonk. (Sz, Pányiki-szoros – Fl. IX, 617).

CARPINUS L. (Betulaceae)

C. betulus L. ! közönséges gyertyán; carpen. Kz-Eu-Med, Ms-Mg. Közönséges erdőalkotó gyomjellegű fa. Társulásalkotó: *Quercocarpinetum*; *Carpino-Fagetum*. **Nt.** *gyertyán(fa)* (It, Mf, V, Va), *gyertyán (fa)* (Kk, Mé, MI, Nk, T, Szu), *gyertyán(fa)* (Fsz; B, Gy, K, Kp, Mó, Nd, Sz, Zs) || *Ro. carpen* (Kk, P), *cárpán* (A, B, Be, Bi, C, D, Dr, Gym, Mi, Nş, St), *cárpín* (Ct). **Nr.** Kemény fa, gyalulni nehéz, szerszámfaként mégis jelentős. Készítenek belőle fejszényelet, csákánynyelet, kalapácsnyelet, létrafokot; a szekérhez: ökörkormányt, nyújtót, nyársat; a malomhoz fogat (*măsele la mori* – A). – It-n ismert a gyertyánvirics. – Kk-n szeplő ellen magukat a mezgéjével. – Helynévadó elemként csak későn, a XIX. sz. elejétől jelentkezik (vö. Péntek-Szabó 1980. 139).

CARTHAMUS L. (Asteraceae)

C. lanatus L.; vadszeklice; pintenoagá. Kz-Eu-Med, Th-TH. Napos réteken, ritka: Sz (Fl. IX, 955).

(+) ***C. tinctorius** L. ! sáfrány szeklice; şofănaşi. Kz-Afr., Th-TH. Kiskertekben, ritka: Középlak (Szabó István szóbeli közlése). **Nt.** *sáfrány* (Középlak) || *Ro. şofrán* (Dr), *şofránt* (N). **Nr.** Sárgaság ellen: jó fél marék sárga margarettát (*Anthemis tinctoria* L.), egy jó csipetnyi sáfrányt, egy liter bort és negyed kg cukrot jól meg kell főzni, amíg három ujjnyit apad, és ott kell hagyni reggelig. Naplemente után lehet elkezdni főzni, napfelkelte előtt szűrni. Naponta 1–2 dl-t lehet belőle inni. Középlakról más falvakba is visznek sáfrányt. Vö. Kóczián et al. 1977.

CARUM L. (Apiaceae)

C. carvi L. ! köménymag; chimen. Eua, TH – H. Gyepekben közönséges, néhol tömeges. A gyűjtőgető növényfelhasználás jellegzetes példája **Nt.** *kömény* (Bh, J, Mó, Nd, Szu), *kömény* (B, Tl, Va), *köminy* (Kd, Kk, Mb, Mé, Nk, Sz, V), *kömin* (T), *kömind* (Bt, Gym, It, K, Kf, Ny, Zs) || *Ro. chimin*, *chimind* (Bi). **Nr.** Levesnek (*kömindlé*), teának, pálinkába a köménymagot használják. – Teáját önmagában vagy keverékekben köhögés, asztma ellen adják; az étvágytalan betegnek megpörkölt köménymagból főznek levest. – Abortív céllal parázssra kömény- és hagymaszárat dobnak, azzal füstölük magukat. Vö. Kovács 1976; Kóczián et al. 1977.

CASTANEA Mill. (Fagaceae)

C. sativa Mill. = *C. vesca* Gaertn. ! szelíd gesztenye; castan comestibil. Med–Pont., Mg. Vásárolják, élőfát csak Kp-ben látunk. **Nt.** *ennivaló gesztenye* (Va) | *gesztenye* (It, Kp, Sz) || *Ro. aghistihe* (Mi). – Kp-ben van néhány *léhás* a Szőlő-hegyen.

CATABROSA P.B. (Poaceae)

C. aquatica (L.) P.B.; forrásperje; läcri-miță. Cp. H – Th. Patakok mentén szórványosan: Gy, Gyv, Kb, Kszt–Zt, Mb, V.

CATALPA Scop. (Bignoniaceae)

C. speciosa Warder ! EAm., Mg–Ms. Díszfa, ritka. **Nt.** *Ro. pt'ita luj Ioán* (Kk).

CAUCALIS L. (Apiaceae) l. még *Turgenia* *C. plalyearpos* L. – *C. latptúa* (Webb.) Grande = *C. daucooides* auct. ! közönséges ördög-bocskor; rusnátoare. Eua–Med. Th. Közönséges szántóföldi gyom. **Nt.** *lapisbogáncs* (J) | *pinalajtorja* (Gym, Kd, Mv, Ny), *pinalaj-tórnya* (Sz) | *ragadáj* (Szu). A termés neve: *malac* (Gym) || *Ro. cornițăj* (Gym) | *porciut* (Be) | *purcelás* (Be) | *püreci* (Fi). A búzában van; a termése felmegy a nők lábára, szoknyája alá, ez magyarázza a legelterjedtebb terminust. **Nr.** Fi-n azt mondják, hegy ha sok van, jó búzatermést jelez.

CELOSIA L. (Amaranthaceae)

***C. argentea** L. var. *crystata* (L.) Schinz! tollas magyarparéj; creasta cocoșului. D – Ázsia (Kelet-India) Th. Szórványosan ültetett kiskerti dísznövény. **Nt.** *kakastarěj* (T); *kokastarěj* (Ny), *kokastarěj* (Kk).

CENTAUREA L. (Asteraceae)

Nt. *bojtvirág* (J) | *csillagvirág* (Mk) | *vad-butykóvirág* (Zs). – Feltehetően a helynévként előforduló *Zimolán* (Mb) is valamely *Centaurea-faj* lehetett a névadója (vö. Péntek–Szabó 1980. 151).

C. atropurpurea W. et K.; gyászoló búzavirág. Balk – Pont., H. Meszes napos sziklakon, ritka: Sz – Riszegtető, Gy – Csigadomb (Fl. IX, 838).

C. austriaca Willd. ! időérző búzavirág; iarba mărinului. Eu., H. Mezofil réteken: Kf (Csűrös).

C. banatica Rochel; bánási búzavirág. Pan–dac, H. Száraz gyepekben, típusos alakban ritka: f. *banatica*: Gy – Csigadomb (Nyárády 1941).

C. calcitrapa L.; úti búzavirág; scai ghimpos. Eua, TH. Kétes a Fl. IX, 803 Gy-ból jelzett adata, de vö. Nyárády 1941. 564.

C. cyanus L. ! kék búzavirág; albăstrița. Med., Th. Gabonaföldeken közönséges, néhol tömeges. **Nt.** *búzákik* (Jt) | *búzavirág* (B, Bh, Gym, Gyv, J, K, Kd, Kk, Kszt–Zt, Mb, Mé, Mf, Mó, Mv, Nd, Nk, Sz, Szu, T, Va, Zs) |

kék búzavirág (Kvár: Györffy 1935) | *kékvirág* (Mv), *kíkvirág* (It) | *vitézvirág* (Kf, Kszt–Zt, Mk), *vité izvirág* (K, Ny) || *Ro. albăstrițele* (Ct, Fi, Mi) | *búzovirág* (Kk) | *mñereuță* (B) | *mohór* (Mi) | *mohorițăle* (B) | *mugurejele* (Fi) | *pelin* (Dr). **Nr.** Koszorút fonnak belőle kislányoknak (B). – Előfordul kevésbé stilizált hímzés-motívumként kötények darázsolásában (vö. Péntek 1979).

C. jacea L. ! imola búzavirág; albăstrița. Eua, H. Gyepekben átmeneti alakok gyakoriak, típus ritka: Kd, Körös és Kalota völgye és másutt (Csűrös).

C. micranthos Gmel. ! közönséges búzavirág; iarba de plămîni. Eua, Th. Gyepes területeken közönséges, néhol tömeges.

***C. moschata** L. = *C. sauveolens* L., *C. odorata* L., *C. imperialis* hort., *Amberbea moschata* (Pers.) Less. ! mosusz-búzavirág; pejmä. K–Ázsia (?), Th. Kerti dísznövény, szórványos: Kp. **Nt.** *kerti butykóvirág* (Zs) | *kerti búzavirág* (T) | *meszelő* (Kp) | *pézsmá* (E, Mi), *pézma* (Tl) | *pézsmarózsa* (Va) | *tövsvirág* (J) || *Ro. mese-léu* (Sz) | *scăjéji* (Mi).

C. nigrescens Willd.; feketés búzavirág. Kz–Eu, H. Napos, füves helyeken, ritka: Sz (Fl. IX, 882), Kk (Nyárády A., 1962 – f. *megalolepis* Borb.).

C. pannonica (Heuff.) Hay.; magyar búzavirág. Kz–Eu, H. Gyepes területeken, szórványos.

C. pugioniformis Nyár.; tollas búzavirág. Kz–Eu, H. Bokros, füves helyeken gyakori, néhol tömeges: Gyv, A, D, Kk, Kf (átmeneti formák is!); f. *xerophytica* (f. oec.): E, a vasútvonal mellett; var. *pugioniformis*: Kb (Fl. IX, 967–8). Megj.: a fajt J. Dostal 1976 (Fl. Eur. IV, 291) is elismeri, mint a *C. macroptilon* Borb.-tól elkülöníthető egységet.

C. scabiosa L.; vastövű búzavirág; sglávog. Eu, H. Kaszálókon gyakori: Jt, C (ssp. *scabiosa*), D, Gyv (f. *scabiosa*). Vö. Fl. IX, 833. – *C. scabiosa* L. ssp. *spinulosa* (Roch.) ! töviskés búzavirág; ciolobot. Balk–Pan, H. Gyv, Gym Mv: var. *hajdonicalis* Wagn. **Nt.** *mezéji pézsmá* (Tl).

C. trinervia Stephan; mezősegi bogáncs. A: Fl. IX. 809. Bár a Fl. innen jelzi, nem találtak.

Centaurea-hibridek a területről: *C. x prodani* Wagn. = *C. austriaca* x *C. indurata*: Gorbó; *C. austriacoides* Woloszcz = *C. austriaca* x *C. jacea*: Sz; *C. x delicata* Nyár. = *C. austriaca* x *C. nigrescens*: Sz; *C. x orodensis* J. Wagn. = *C. banatica* x *C. nigrescens*: Sz; *C. x wagneri* Gugl. = *C. indurata* x *C. jacea*: Sz; *C. x nyárádyana* J. Wagn. = *C. jacea* x *C. melanocalathia*; *C. x oxylepis* (Wim. et Gr.) Hay. – *C. jacea* x *C. pugioniformis*: Gy – Csigadomb; *C. x szovatensis* Nyár. = *C. melanocalathia* x *C. nigrescens*: Sz; *C. x melanomacroptilon* Nyár. = *C. melanocalathia* x *C.*

pannonica. Sz; *C. x plecskaensis* Nyár. = *C. nigrescens* x *C. pugioniformis* Nyár.: Sz; *C. x pseudospinulosa* Borb. = *C. scabiosa* x *C. spinulosa* (? !): J.

CENTAURUM Hill. non Gilib = *Erythraea* (Gentianaceae)

C. erythraea Rafn. ! = *C. umbellatum* Gilib. = *C. minus* auct.; százforintos földpe; fierea pámintului. Eua–Med, Th–TH. Gyekben gyakori. **Nt.** *cintòrija* (J, Kszt–Zt, Mk, Sz), *cintòrija* (Mé, Mf, Tl, V, Va), *cintorija* (Kb, Nk), *cintòrijā* (Gyv, V), *cintòurija* (K), *centòrija* (B, Szászfenes) | *cintòrijum* (Gym, Kk, Nd), *citògrijum* (It) | *piros cintòurija* (Kf) | *jácint* (Gy) || Ro. *potroácă* (D, Mi, Sz) | *potroceáya* (B, Fi). **Nr.** A herbát pálinkában áztatják vagy megfőzik teának étvágytalanság ellen; gyomorgörcs esetén ugyanezt használják. Pálinkáskivonatát gyomorsérv ellen is használják. Vö. Kovács 1976; Kóczián et al. 1977.

CENTUNCULUS L. (Primulaceae)

C. minimus L. ! = *Anagallis minima* (L.) E.H.L. Krause; centike; ochşor. Cp, Th. Sovány, podzolos talajú szántókon, ritka (T).

CEPHALANTHERA Rich. (Orchidaceae)

C. damasonium (Mill.) Druce ! = *C. alba* (Cr.) Simk., fehér madársiska; cãpsunică. Eua (Kont–Med), H. Erdőkben, irtásokban, meszes-gipszes talajon szórványos: Szászlóna (CLA 1955, Máthé), T (Fl. XII, 755), Gyv–P, Dl. Leşului (Nyárády et al. 1966).

CEPHALARIA Schrad. (Dipsacaceae)

C. radiata Gris. ! sugárzó fejvirág; sipică. End, TH–H. Mágás, napos, omlásos helyeken gyakori (C, E, J, It, Gyv, Nk, Mv, Zs, F, Gy, Kb, Gym, Kf, Kszt–Zt, Mé, Mf, Ml, P, S, St, V). Jellegzetes „romtársulásokat” alkot.

C. uralensis (Murr.) Roem et. Schult. urali fejvirág; sipică. Balk–Pont, H. Napos domboldalakon, ritka: Kb (CLA.: Prodan 1937, Szabó 1969).

CERASTIUM L. (Caryophyllaceae)

C. brachypetalum Desp. ex Pers.; aprószirmú madárhúr; cornuţ. Eu, Th. Apró gyom, ritka (Pányiki-szoros).

C. fontanum agg. (incl. *C. fontanum* Baumg., *C. holosteoides* Fries, *C. macrocarpum* Schur) = *C. caespitosum* auct. p.p., *C. fontanum* Baumg. p.p.; gyepes madárhúr; struna cocoşului. Kozm., Th–TH. Gyekben, ruderális helyeken: Szu (CLA. 1970, Szabó).

C. pumilum, Curt.; törpe madárhúr; cornuţ. Eu, Th. Apró termetű gyom: Gyv, Kk (CLA. Nyárády A., 1961), Pányiki-szoros (CLA. Pázmány, 1962).

***C. tomentosum** L. ! molyhos madárhúr. DEu (Med), H–Ch. Termesztett: temetőekben, új típusú virágoskertekben. **Nt.** *futó* (E, Va).

CERASUS L. *Prunus*

CERATOPHYLLUM L. (Ceratophyllaceae)

C. demersum L.; érdes tócsagaz; cosor. Kozm, HH. Állóvizekben, lassú folyású patakokban a Nádas mentén: Mi (Fl. III, 53).

CEREUS Mill. (Cactaceae)

C. flagelliformis L. *Aporocactus flagelliformis*

***C. geometrizans** Mart. Kz–Am., H. Mexikói eredetű cserepes dísznövény, ritka (Bh, E).

CERINTHE L. (Boraginaceae)

C. minor L. ! közönséges szeplőlápu; pidosnic. Pont–Med, H. Gyekben, bokros helyeken, utak mentén, szántókon, meszes talajon gyakori: Bi, Gyv, E, C, var. *indigotisans* (Borb.) Jáv.: P (Fl. VII, 205); Bh – Tekintő (Czuczsa ap. Csűrös).

CHAENARRHINUM

Lange

(Scrophulariaceae)

Ch. minus (L.) Willk. et Lge = *Linaria minor* (L.) Desf. Eu, Th. Vasúti töltések mentén, szántókon: | (állomás), Sz, Zs.

CHAENOMELES Lindl. (Rosaceae)

***Ch. japonica** Lindl.; téglavörös virágú japánbirs. (?)

***Ch. lagenaria** (Lois.) Koidz. ! (sötétvörös) japánbirs; gutui japonez. Japán, Ms. Közönséges kerti díszbokor. **Nt.** *fűszfaróuzsa* (K.) | *gránátalmafa* (Szu) | *japánbirs* (Kp), *jappánbirs* (Ny, Sz) | *jappánvirág* (It) | *májusfa* (It, Kb, Mé, Mk, V, Zs) | *májusifa* (B, Kb, Kf) | *Mózesbokor* (Mó) | *túzike* (It) || Ro. *lemn róşii* (C) | *májosvirag* (Dr). – Újabbban terjed: Ml-n ismerik, név nélkül; Ny-n csak a papnál van; It-re a tanító hozta; Kf-n Kvárról ismerik.

CHAEROPHYLLUM L. (Apiaceae)

Ch. aromaticum L. ! fűszeres baraboly; antonică. Balk–Kz–Eu; H. Árnyékos, üde talajú bokrosokban, élősvényekben gyakori.

Ch. bulbosum L. ! mogyorós baraboly; baraboi. Kz–Eu–Pont (Örményországig) TH–H. Élősvényekben, utak mentén gyakori, közismert, társulásképző. **Nt.** *baraboj* | *fődíbarabój* (Np) || Ro. *barabó* v. A Np-i terminus „logikátlan” jelzőjét az indokolja, hogy a *baraboj* ott a *Solanum tuberosum* neve. – Szinte mindenütt ismert, ma gyermekcsemegeként. Mb-on emlékeznek rá, hogy 80–100 évvel ezelőtt a piacon is árulták a *picsócsával* (*Helianthus tuberosus*). **Nr.** „Nem ér az egy barabojt!” – mondják az értéktelen dologra (Szu).

Ch. hirsutum L. ! = *Ch. cicutaria* Vill., érdes baraboly; asmăţui sãlbatic. Pont–Eu; H–TH. Patakok mentén, élősvényekben erdőszeleken közönséges.

CHAMAEBUXUS L. *Polygala***CHAMAECYTISUS** Lk. (Fabaceae)

Ch. albus (Hacq.) Rothm. ! = *Cytisus albus* Hacq; fehér zanót. Med–Pont, N. Száraz gyepekben, napsütötte bokros helyeken közönséges: Ct, Gyv, It, Kk, Nk stb.

Ch. hirsutus (L.) Lk. ssp. *hirsutus* = *Cytisus hirsutus* L.; incl. ssp. *leucotrichus* (Schur) = *C. leucotrichus* Schur.; borzas zanót és fehérszörű zanót (ssp. *leucotrichus*); drob de munte. Alp–Med (ssp. *hirsutus*) és Eua, N (Pont–Kauk–Szi – ssp. *leucotrichus*). A ssp. *hirsutus* ritkább: Kalotaszeg felett (Nyárády 1941, 310); ssp. *leucotrichus* (Schur): A, Gym, Mf, TI–omlások helyeken, meszes talajon, szórványos; Gy és Hideg-Szamos között (CLA. Nyárády A. 1960; Fl. V, 86), Bh, Gorbó.

CHAMAENERION L. *Epilobium***CHAMAESPARTIUM** Adans. (Fabaceae)

Ch. sagittale (L.) Gibbs. = *Genista sagittalis* L. = *Cytisus sagittalis* (L.) Koch; szárnyas rekettye, grozamá. Kz–Eu–Med, H. Sovány talajú réteken közönséges.

CHEIRANTHUS L. *Erysimum***CHELIDONIUM** L. (Papaveraceae)

Ch. majus L. ! vérehulló fecskefű; rostopascá. Eua, J. Élősvövényekben, kerítések, falak mentén, árnyékos helyeken közönséges. **Nt.** *cine-dórija* (Zs) | *kutyaté* (B, Gym, Nd, Va), *kutyatéj* (Ny) | *sárgakutyatej* (S) | *sárlófű* (Jt) | *tejesbúrján* (Mó) | *vérehulló* (TI) | *vérenhulló-fecske* (Mé) | *virgóló-fű* (Kk, Nk) || *Ro. lápt'ele cineluj* (Fi, Gym) | *răpăstajcă* (Dr) | *rópotă* (P) | *rostopăscă* (Bi), *rostopăstă* (Ct), *rotopăscă* (Be, Kk, Nş, St). – Ct-en a kiskertben tartják. **Nr.** Vérszegénység ellen a levelét a talpra kötötték (Kk). – A herbáját pálinkában áztatják 2–3 napig. A kivonatot gyomorgörcs esetén használták. – Serdülő gyerekek nemi szervük környékét kenték be a tejnedvvel, így a vérbőséggel erotikus élményt idéztek elő. Vö. Koczián et al. 1977. – A levét csepegtetik *kék pokolvarra* (vö. Kovács 1976), *ekcémára, sümölcsre*. – Friss levelét megsütötték, kelésre tették, kiszívta a gennyet (D); friss levelét is tették sebre (Mb, Va).

CHENOPODIUM L. (Chenopodiaceae)

Ch. album L. ! fehér libatop; spanac sálbatic, lobodá. Kozm, Th. Gyomnövény, közönséges. Változatos alakkörű, gyakoribb alfajok és változatok: ssp. *album* = ssp. *spicatum* (Koch) Nyár., ssp. *viride* (L.) Murr.: Mk; ssp. *strictum* (Krasan) J. Murr. = *Ch. strictum* Roth: Kb (Nyárády 1941, 182). **Nt.** *aprólevelű loboda* (Nk) | *laboda* (Bh, It, J, K, Kf, Kk, Kszt–Zt, Mb, Mé, Mk, Mv, Nd, Nk, Np, Ny, Sz, T, V, Va, Zs), *loboda* (B, Gym, Szu) | *nagyobblevelű loboda* (Nk) || *Ro. lóbadă* (Be, Bi, Bl, Fi, Gym, Nş, P, Sd, St). **Nr.** Disznónak szedik, bivalynak vágják a tetejét.

Ch. bonus-henricus L. ! paraj libatop; spanacul ciobanilor. Eua–Cp, H. Magas-Kalotaszegen, szórványosan: Ct, Kszt–Zt, Mó. Egykor talán természetették, de inkább csak vadon gyűjtötték.

***Ch. botrys** L. ! rubianka libatop; peliniță grecească. Kozm, Th. Parlagokon szórványosan, kertekben megtűrt (félvadon): J, Mb, Zs; Gy, Mf, Szászlóna (Fl I, 496). **Nt.** *mírha* (J, Nk, Ny, Va, Zs), *mírha* (Gyv) || *Ro. tãmnii i oarã* (B, Bi). – Az öregasszonyok kedvelt növénye volt.

Ch. foetidum Schrad. ! = *Ch. Schraderianum*. Med, Th. Ritka: Gyv; Kb (Szabó 1969).

Ch. foliosum (Moench) Aschers; tatáreper libatop, fagá tãtareasca. Eua, Th. Ritka: Kb, Sz (Fl. I, 503).

Ch. glaucum L.; fakó libatop. Kozm, Th. Utak mentén, árkokban, szemetes helyeken gyakori, többnyire a heverő alak (f. *prostratum* Beck): Ct, Sz, Zs.

Ch. hybridum L. ! korcslaboda; talpa gîştei. Kozm, Th. Szemetes helyeken, szórványosan: Bh, Gy. **Nt.** *hëgyës laboda* (KszT–Zt) *Ro. tãjeturã* (Bl).

Ch. murale L. ! kőfali laboda; frunzã de potcã. Kozm, Th. Utak mentén, szórványosan: Gy, Va.

Ch. opulifolium Schrad; kereklevelű libatop. Eua, Th. Élősvövényekben, ritka: Ct.

Ch. polyspermum L. ! éplevelű libatop; ştir. Eua, Th. Kiskertekben, szántókon, kapások gyomjaként közönséges. **Nt.** *Ro. bosu uoc sãlbãt'ec* (P) | *busu ioc bolund* (St).

Ch. urbicum L.; faluszéli laboda; iarba drumului. Eua, Th. A házfalak mellett: Bh (Czuczua ap. Csürös), Kp.

Ch. vulvaria L. ! bűdös libatop; lobodã puturoasă. Med, h. Kerítések, falak mellett, napos helyen szórványosan: Dr, C, Ct, It, Ny, Kd, Kp, Sz, V, Zs. **Nt.** *Ro. lóbadă* (Dr).

CHLOROCYPERUS Rickli (Cyperaceae)

Ch. glomeratus (Torn.) Palla. Eua, H. Vizenyős helyeken, ritka: Kb (Fl. XI, 669).

CHONDRILLA L. (Asteraceae)

Ch. juncea L.; nyúlparéj; rãsfug. Eua (Ec–Med), H. Utak mentén, szőlőben, szórványosan: Mb (szőlőkben, néhol tömeges), Felsőföld; Felsőlóna (CLA. Jula 1969).

CHRYSANTHEMUM L. (Asteraceae)

L. még: *Leucanthemum*, *Tanacetum*, *Tripurospermum*

***Ch. x hortorum** Bailey! (p.p. *Ch. morifolium* Ramat., *Ch. sinense* Sabine, de nem syn. a *Ch. indicum* L. = *Ch. japonicum* Thunb.-val, ez utóbbi alacsony szegélynövény; vö. Bailey 1975. 989); karizantém; floare de toamnă. K–Ázsiai eredetű hibrid, cultigen (specioid), évelő, természetett dísnövény. Altalánosan elterjedt, kiskertekben különböző fajtacsoportokhoz tartozó alakokkal: provar.

coreana em. hoc loco (*simplices, semiplena*): Gy (*alba, violacea*); provar. *subglobosum* em. hoc loco (*pompon*): E (*alba*), Gym (*alba, violacea*); ide tartozik a többi szabadföldi kis teltvirágzatú típus is: E, Gy, J; provar. *laxiflorum* em. hoc loco (*„japonicum”*): E, J (*alba, violacea*), Gyv, Mb, Mó, Nk, Ny. **Nt.** *bonyóvirág* (Mó) | *krizántin* (E, Gym, It, J, Jt, Kb, Kf, Kp, Kszt–Zt, Mé, Mf, Nk, Ny, Sz, Szu., T, Tl, V, Zs), *krézántin* (Mv), *krizánti* (Kk) | *téli őszirózsa* (Nd) | *nyári krizántin* (Tl). Tájéfa: *bokros krizántin* (T) || *Ro. banát d'e iárná* (Mi) | *crizanténe* (C, St) | *crizantín* (Dr, Nş, Sz, Ş) | *pána mórşilor* (B).

***Ch. segetum** L. ! vetési aranyvirág. Med–Eua (Eu–term.), Th. Kiskertekben magyarországi virágmagból, ritka. **Nt.** *borvirág* (Kk) || *Ro. romańiţa d'e grăd'ină* (Gyv).

CHRYSOSPLENIUM L. (Saxifrageaceae)

Ch. alternifolium L. ! arany veselke; splina. Cp, H. Árnyékos, nedves helyeken, patak-medrekben szórványosan: Kf, Sz. **Nt.** *sásvirág* (Györgyfalva: Györffy 1935).

CICER L. (Fabaceae)

***C. arietinum** L. ! bagolyborsó; náut. Med, Th. Csak emléke él. **Nt.** *csicséri-borsó* (Mb), *csicsiriborsó* (Bh, Bt, It, Kp) | *borsó* (Kb), *borsóy* (Ny). – Kukoricával vegyesen termesztették a tavaszi fordulóban a jószágnak az 50–es évekig (Bt); vadon is nőtt (?) a gabona között (Bh).

CICERBITA l. *Mycelis*

CICHORIUM L. (Asteraceae)

C. intybus L. ! mezei katáng; cicoare. Eua, H. Utak mentén, füves helyeken közönséges. **Nt.** *katánkóré* (Gym, Gyv, Mó, Nk, Sz), *katánkógréj* (Ny), *katánkóréj* (Kd, Kf), *katánkógréj* (K), *katánkóré* (Nd, T, Tl, V), *katángkóré* (Zs, Szászlóna), *katánkóró* (B, Mb, Va) || *Ro. cicoare*. **Nr.** Szedték a disznónak. – Sokféle felhasználása ismert a népi gyógyászatban: 2–3 szálát fél liter vízben megfőznek, egyszerre kb. fél decit fogyasztanak belőle, magas vérnyomás ellen (Mv, N – vö. Kóczyán et al. 1977); a teáját fekély ellen is használták. – Sebre tették a levelét; a kék virágját vágásra, sarlóvágásra tették (néha szalonnával). A virágjával kötötték be a harapást szarvasmarha nyakán.

CINNAMOMUM Blume (Lauraceae)

• **C. zeylanicum** Blume! = *Laurus cinnamomum* L. fahéj, scortşoară India, Malájföld (és a trópusokon sokfelé), Mg. Boltban vásárolják; általánosan ismert és használt. **Nt.** *faháj* (It, Kk, T), *fahéj* (Fsz, Asz; J, Mé, Mó, V) || *Ro. scortşóor, scortşoáre*. **Nr.** Pállinkás kivonatát erős menstruációs vérzések csillapítására használják. Vö. Kóczyán et al. 1977.

CIRCAEA L. (Onagraceae)

C. lutetiana L.; közönséges varázslófű; ti-liščă. Cp, H. Árnyas bükkösökben szórványos, néhol gyakori: Kk – P – Sátorhegy, Sz, It (Daróci s).

CIRSIUM Adans. (Asteraceae)

C. arvense (L.) Scop. ! mezei aszat; pälámidă. Eua, G. Művelt területeken, omlásos, irtott helyeken közönséges, néhol tömeges gyom: var. *arvense*: C, E, Gyv, I; var. *setosum* (MB) Grec. et var. *incanum* (Fisch.) Ldb.: Gyv. **Nt.** *tüvis* || *Ro. scaj* (Mi) | *spin* (Kk), *st'in* (St) | *st'in de pe hólde* (Be). A növény csúcsa: *gomb* (Bh). **Nr.** Mi–n eszik.

C. canum (L.) All. ! szürke aszat; pälámidă. Pont–Pan, G. Áradásos réteken gyakori. **Nt.** *bojhos tövis* (J) | *ökörlevél* (Bh) | *ökörnyelv* (Gyv, It, Nd, Szu, V) | *tüvis* (Gyv, T) || *Ro. limba bógluj* (B, Mi, Nş, St) | *limba váciú* (A) | *limbáriţa* (Szu) | *polomidă* (Gyv) | *spin mágărész* (Fi, Gyv). **Nr.** Levest főznek belőle: tavasszal a fiatal növényt megvágják, rántással és savóval, fokhagymával főzik meg (B, Mi). – Salátaként is fogyasztják (N). – It-n disznónak szedik.

C. erisithales (Jacq.) Scop.; enyves aszat. Kz–Eu, H. Nedves, hűvös erdőszéleken: Kb; Kst–Zt (Csürös).

C. furiens Gris. et Sch. ! öldöklő aszat; crăpuşnic. End (szubendemikus), TH. Utak mentén, legelőkön, néhol gyakori vagy tömeges: A, B, Bh, Bt, C, Ct, Cţ, E, F, Gy, Gyv, It, J, Jt (f. *terat.*), Kb, Kf, Kk, Kszt, Mé, Mf, Ml, Mv, N, Kk, Ny, P (Pányiki-szoros – tömeges), Sp, Mi, Sz, Szu, T, V, Zs. **Nt.** *szamár-tüvis* (Kf, Kszt–Zt, Ny, Szu) | *szúróstüvis* (Mv) || *Ro. st'in* (Gym) | *st'in mágărész* (Bi). **Nr.** Egérlyukba dugták, hogy ne tudjon kijönni az egér (Ny).

C. heterophyllum (L.) Hill. = *C. helenoides* (L.) Hill. Eua, H. Tőzegesekben, ritka: Cţ (Fl. IX, 728), Bl, Fi (E. Pop 1960, 382).

C. oleraceum (L.) Scop. ! halvány aszat; milocea. Eua, H. Mocsaras réteken, patak menti magaskórósokban gyakori: Gyv, It (f. *gracilimum* f.n.; f. *terat.*). **Nt.** *libaláb* (V, Zs) | *?libapimpóy* (J). **Nr.** Libának, disznónak szedik.

C. palustre (L.) Scop.; mocsári aszat. Eua, H. Tőzeges, lápos helyeken, Sz (állomás).

C. pannonicum (L.f.) Lk.; pannóniai aszat. Pont–Pann, H. Napsütötte meszes bokros közötti gyepekben, szórványosan: C, Gy, Gyv, Be, J, Sz, Zs.

C. rivulare (Jacq.) Link.; csermely aszat; captalan. Kz–Eu, Balk, H.: D, Gym.

C. vulgare (Savi) Ten. ! = *C. lanceolatum* (L.) Scop.; lándzsás aszat; scai. Eua, TH. Utak, patakok mentén, leromlott legelőkön, irtásokban gyakori, néhol tömeges: B, Cţ. Magyar-nadás (f. *terat.*), Pányiki-szoros (var. *nemorale*

(Rchb.) Naeg. = *C. sylvaticum* Tausch.). **Nt.** *gombostüvis* (It) | *gombosvirág* (T) | *láncfü* (Mv) | *rossztüvis* (Gyv) | *szamártüvis* (Gym, Kf, Kk, Zs) | *tüvis* (B, Jt, Kszt-Zt, Mf, Mó, Tl, V) | *tüvisvirág* (Kp) || *Ro. polomidä* (Fi) | *st'in* (Dr).

C. x tataricum (L.) All. = *C. canum* X *C. oleraceum*: a szülőfajok gyakoridje igen változatos megjelenésű hibrid: V; a jegenyei állomás alatt a Kádas völgyében igen változatos és gazdag populációban.

C. x pseudo-canum notomorpha nova, non Schur. **C. x tataricum** s.l., inkább a *C. canum* felé, de a fellevelek egészen a fészekig vannak a száron.

Más hibridek is a területről: *C. x austro-pannonicum* = *C. canum* x *C. pannonicum*; *C. x subrivulare* Beck = *C. canum* x *C. rivulare*; *C. x subalpinum* = *C. palustre* x *C. rivularis*; *C. linkianum* = *C. erisithales* x *C. pannonicum*; *C. prealpinum* Beck = *C. erisithales* x *C. rivulare*.

CITRULLUS Schrad (Cucurbitaceae)

• (*) **C. lanatus** (Thunb.) Mansf. ! görögdinnye; pepene verde, lubeniță. India (Hindusztáni génközpont – Zeven et al. 1975), Th. **Nt.** *dinnye* (Mb) | *görögdinnye* || *Ro. lébeniță*. – Több helyen próbálkoztak vele, sikertelenül. Szőlőben az első évben megterem, laza földben (B, Va). **Nr.** A magját teának főzik, húgyhajtó, vizeletfertőtlenítő (Mv). Vö. Kóczyán et al. 1977.

CITRUS L. (Rutaceae)

• **C. aurantium** L. ! narancs; portocale. Ázsia, Ms. Gyümölcsét boltban vásárolják, szórványosan használják. **Nt.** *narancs* || *Ro. portocále*.

(*) • **C. limon** Burm. ! = *C. medica* var. *limon* L.; citromfa; lămii. Med, Ms. Díszbokor, lakásokban szórványosan, magról termesztik, oltják is. Termését a kereskedeleméből szerzik be. **Nt.** *citrom* | *citromfa* (B, It, Kb) || *Ro. lămii ye*. Ml-n cseberben tartják a fát. **Nr.** Meghámozva, megcukrozva nyersen eszik gyors szívverés esetén (Mb). Sárgaság ellen sok citromot adnak. – Citromlevet adnak étvágyhozónak, citromos tejet hashajtónak (Bh). – Ekcémára citromlevet csepegtetnek (Nk). Vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977.

CLADIUM P. Browne (Cyperaceae)

C. mariscus (L.) Pohl; teelő sás. Kozm, H – HH. Mocsarakban, ritka: Ct – Mohos (Fl. XI, 682).

CLARKIA L. (Onagraceae)

***C. elegans** Dougl. ! klárrika. Kalifornia, Th. Kiskerti dísznövény. **Nt.** *barackvirág* (Sz) | *olasz-vijola* (Szu) | *szászorszép* (Kb) | *szilvija* (J). Bh, Kd, Kk-on is van; új virág, Torockórévaló.

CLEISTOGENES Keng (Poaceae)

C. serotina (L.) Keng = *Diplachne serotina* (L.) I.k.; kései perje. Eua, H. Szikár, napos lejtőkön, gipszes omlásokon; ritka: Gyv, Nk – Gyerőfi-szöktető.

CLEMATIS L. (Ranunculaceae)

C. alpina (L.) Mill. = *Atragene alpina* L. havasi bérce; curpen de munte. Eu, N-E (liánszerű). Hegyi erdőkben: Be, Kk, P (Fl. II, 535).

***C. x jachmanii** Th. Mocre ! kerti iszalag. Hibrid eredetű kerti dísz (*C. viticella* x *C. lanuginosa* mediterrán és kínai eredetű szülőfajok keresztezéséből származó dísznövény): Bh és E környékén, terjedőben: Kb, V. **Nt.** *félfojó* (Zs) | *kékfutó* (Kb), *kikfutó* (K) | *klemátisz* (Bh) || *Ro. háronvirag* (C). – Van még a következő pontokon: Ny, Mf, Ml, Ş, Va. Va-ra a földi uraságtól került, Ny-ra Bh-ról (utólag eltűnt), V-ra a 60-as években, C-re 1975-ben Andrásbázáról (Rădaia). Elterjedése nézve I. Szabó-Péntek 1980. 110-1. térvázlat.

C. recva L.! kaszanyúg bérce; luminoasă. Kz-Eu-Med, H. Szénafüveken szórványosan: Ct, Mv; Gorbó, Sz (Fl. II, 539).

C. vitalba L. ! iszalag bérce; viță albă, curpen de pădure. Kz-Eu-Med, N – E. Erdőszeleken, ligetes helyeken gyakori, néhol tömeges és nagyon jellegzetes (A, Gyv, It, Mó, Nk, Sz). **Nt.** *kurpuny* (Sz) | *venyige* (Bh, Gyv, Kf, Kk, Mé, Ny, Szu, T), *venyige* (Gy, Mó, Nd), *venige* (Kb, Ml), *venyike* (Nk, Tl), *venyike* (It, Kp, Zs) || *Ro. ham* (St) | *cúrpăn*. **Nr.** Kosarat kötnek belőle (Bh, Dr, Ml, P). – Kukoricakórét is kötnek vele (Sz). – Mk, Nk és T határában helynévadó elem. Vö. Péntek-Szabó 1980. 149.

CLINOPODIUM L. (Lamiaceae)

C. vulgare L. = *Calamintha vulgaris* (L.) Druce = *C. clinopodium* Spenser = *Satureja vulgaris* Fitch; közönséges pereszlény; apă-rătoare. Eua-Med, H. Erdős helyeken, irtásokban, mezsgyéekben, kaszálókon közönséges (ssp. *vulgare*): Kf, déli oldalon lévő erdőben (*Genisto-Quercetum caricetosum*) gyakori (Csűrös).

CLIVIA Lindl. (Amaryllidaceae)

***C. miniata** Regel. ! D-Afr., G. Cserepes dísznövény, ritka: Mb.

CLOROPHYTUM (Liliaceae)

***C. comosum** (Thbg.) Bak. ! zöldike, csokrocška. Fokföld, G. Levele zöld, gyakori cserepes dísz. **Nt.** *futó* (Kb, Szu) | *kukuricavirág* (Gyv) | *sás* (Kk) || *Ro. rogoz* (Mi).

***C. elatum** R. Br. var. *variegatum* Voss. ! = var. *picta* hort.; csikoslevelű csokrocška. Fokföld, G. Az előbbinél ritkább. **Nt.** *csikosfü* (E, Kszt-Zt) || *Ro. uərbă domnească* (Ct).

COELOGLOSSUM Hartm. (Orchidaceae)

C. viride (L.) Hartm.; zöldsnyelv. Cp, G. Tisztásokon, ritka erdőkben: Kb (Fl. XII, 725).

COFFEA L. (Rubiaceae)

• **C. arabica** L. ! kávé; cafea. **Nt. kávé** || *Ro. cafeá*. **Nr.** Hasmenés ellen: törökösen főzik meg a kávét, nem kap a beteg enni, este keserű kávét iszik, és fokhagymát eszik pirított kenyérrrel. Vö. Kóczian et al. 1977.

COLCHICUM L. (Liliaceae)

C. autumnale L. ! őszi kikerics; brîndușă de toamnă. Eu, G. Réteken, leromlott kaszálókon közönséges, gyakran tömeges (pl. Bg, Ct, Mv, S – Csürös). Egy-egy populációból igen gazdag alakör rekonstruálható. Pl. Kf vagy Gy és Nk között: var. *autumnale*, var. et f. *pannonicum* Gris. et Schenk, f. *oec. vernale*, et *multiflorum* stb. (vö. Muntean et al. 1981). **Nt.** A. Az őszi virág: *brindus*, (Mv) | *brindusavirág* (Gyv) | *kankó* (Gym) | *kikerics* (Mf), *kikerics* (Mk, Nd, Szu) | *őszibánat* (Ml), *őszibánat* (Jt) | *őszikankó* (Gym) | *őszike* (Gyv, V), *őszike* (Gy, Kk) | *őszi kikerics* (Bh, K), *őszi kikerics* (E, J, Szu), *őszi kikerics* (Sz) | *őszikokasmandikó* (Mé, T, Va) | *őszivirág* (B, It, J, K, Kf, Kp, Kszt–Zt, Mb, Ml, Mó, Ny, Tl, Zs), *őszivirág* (Sz) || *Ro. brîndușă* (B, Kk) | *blînduș* (Bi, D, Dr, St, Sz), *blîndușă* (Fi), *blîndușe* (C, Ct, Mi), *blîndușt'i* (Bl, Gym, P) | *blîndușe de toamnă* (Be, D), *blîndușt'i d'e toamnă* (Bi), *blîndușt'i d'e toamnă* (Nș) | *cicibótă d'e iárnă* (Sd). **Nr.** Amikor, az első virágot látják, bosszúsán mondják; „*Na, a fene egyen meg, már jössz elé!*” (J). – Ijesztgetik vele a gyerekeket, hogy a farkas nyomában nő (Szu). – Virágjával a tetűt ölik: összegyűjtik lila virágait, majd a tetves fejbe csavarják (Gyv). Vö. Kovács 1976. B. Tavasz levelek: *báránka* (Ny) | *csókahagyma* (Gyv, Jt, Kszt–Zt), Mk, Nk) | *paptök* (Bh), *paptöke* (Tl) | *sikkantyú* (Mv) | *bikatöküfű* (Mb) | *kígyóhagyma* (Kb, Szászfenes: Györfly 1935). A tavasz mag: *jú* (Mk) | *poncsó* (Mó) | *Ro. ceapă cigrăscă* (Sd) | *ceapa ciórii*. **Nr.** Nehezen szárad tőle a széna; „*Azir kell teritenni, mer sok benne a bikatöküfű*” (Mb). – Betegséget okoz, el is pusztulhat tőle a szarvasmarha. – A magot a lyukas fogba teszik fogfájás ellen. Vö. Kovács 1976. – A növényről általában tudják, hogy mérgező. Kp-ben emlékeznek pl. rá, hogy egy tehén megdöglött tőle. – A legtöbb ponton az őszi virágot és a tavasz levelet külön növénynek tekintik (Dr, Gy, Gym, Tl), Bh-on tudják, hogy a kettő ugyanaz.

COLEUS Lour. (Lamiaceae)

***C. blumei** Benth. ! virágcsalán; mireasă. Jáva, H. Gyakori tarkalevelű (f. *hybridus* hort.) levéldísz, ablakokban, erkélyeken

csalán (T) | *csalán* (Zs) | *csalánvirág* (J, Kb, Ml), *csalánvirág* (Va), *csajánvirág* (E), *csajánvirág* (Mv, Ny), *csajánvirág* (Mó, Sz), *csajánvirág* (Gyv, Kp), *csajánvirág* (Tl), *csajánvirág* (Mé, Mf) | *díszvirág* (Jt, K, Kf) | *doktörvirág* (Mé, Szu) | *Jézuscsoján* (Kk), *Jézuscsoján* (It) | *Szűz Mária-csajánt* (Sz), *Szűz Mária-csohány* (Mé) | *vaniljavirág* (Mf) || *Ro. brașonească* (D) | *mușcătă roșiie* (Ș) | *urzică* (A, Be, Bi, C, P, Sd) | *urzică domnească* (Gym) | *urzică d'e fereastră* (Ct) | *urzica Májci Dómuluj* (Sz) | *urzica Májci Précesta* (Dr, Gyv, Nș) | *urzicúță* (Mi, N). **Nr.** Va-n inkább román virágként tartják számon. – Azt mondják, hogy a levelén Krisztus vére látszik (Ct). – Levelét sebre, kelésre teszik (Mé, Sz).

COLOCASIA Schott. (Araceae)

***C. antiquorum** Schott = *Arum colocasia* L. Oc., H. Nagylevelű cserepes szobai dísznövény; ritka: Sz.

COMARUM L. (Rosaceae)

C. palustre L.; tőzegpimpó; șapte degete. Cp, H. Gyv–P közötti mocsaras részen; ritka, újabban nem került elő (Nyárády et al., 1966).

COMMELINA L. (Commelinaceae)

***C. communis** L. ! kommelina; scînteioară. Kz–Am, H, nálunk Th. Szórványosan termesztik: E, Kf, Sd, V. **Nt. futó** (Kb), *futóu* (E, Kf) | *plétyka* (Kf) || *Ro. albăstréle* (Gym).

CONIUM L. (Apiaceae)

C. maculatum L. ! foltos bürök; cucută. Cp (Kozm), TH. Élősövényekben, utak mentén, szemetes helyeken közönséges, nagyon mérgező gyom. **Nt. bürök** || *Ro. cucută*. **Nr.** A levelét borogatásra használják mastitis esetén (Kszt–Zt). Vö. Kóczian et al. 1977. – A levéllel tojást festenek: ronggyal rákötik, hagymahéj főzetébe teszik, ott marad a tojás a levél mintája (Kk, Mb, Nk). – A gyerekek sokféle játékot készítenek belőle: július elején büröksípót (fütyöt), aztán gyöngyöt (kari-kára vágva felfűzik), puskát, állatokat (darabkára vágják a szárát, a darabkák végeit két, egymásra merőleges vágással bevágják, az így bevagdalt szárdarabka végei lábacsák, szarvacskák módjára felkunkorodnak). – Enyhébb szidásként mondják: „*A bürködet! A fene a bürkit!*”

CONRINGIA Adans. (Brassicaceae)

C. orientalis (L.) Andr. ! nyilasfü. Eu–Med, Th. Szántóföldi gyom; fogyasztható. A terület délkeleti részén nem ritka: Gyv, Kb, Kf, Kszt, Kk, Nk, Sz; Szu (Nyárády 1941. 263; Fl. III, 438). **Nt. pinalajtörja** (It, J, Nk, V).

CONSOLIDA (DC.) S.F. Gray (Ranunculaceae)

***C. ajacis** (L.) Schur! = *Delphinium ajacis* L.: kerti szarkaláb; surguci. Med, Th. Kis-

kertekben, szórványosan: Zs (f. *rhodanthum* Borb. et f. *cyaneum* Borb.). **Nt.** *barackvirág* (Sz) | » *menyasszonyi koszorú* (Kk) | *nyári-fukszija* (Kk) | *szarkaláb* (J, Kk, T).

C. orientalis (J. Gay.) Schröd. = *Delphinium orientale* J. Gay.; keleti szarkaláb. Pont-Eua, Th. A terület keleti részén, terjedőben: Kb (Chircă et al. 1971; Fl. II, 454), Kajántó felé még gyakoribb, feltehetően a vetőmaggal terjed.

C. regalis (L.) S.F. Gray! = *Delphinium consolida* L.; mezei szarkaláb; nemtűsori de címp. MeD–Eua, Th. Vetésekben, tarlókon közönséges, tömeges (It: ssp. *regalis*). **Nt.** *Dani sarkantyú* (Szu: Györfly 1935) | *kecskefü* (Kszt–Zt) | *kéksarkantyú* (Va), *kiksarkantyú* (K) | *ptyizdácsóri* (B) | *sarkantyú* (Kd) | *sarkantyúvirág* (Bh: Györfly 1935) | *szarkaláb* (Gym, Mé, Mf, Mó, Nd, Mk, Sz, Szu, T, V, Va, Zs) | *szarkavirág* (Szászfenes, Szászlóna: Györfly 1935) || *Ro. albástréle* (Gym) | *pizda ciórii* (B). **Nr.** A herbájából készített pálinkás kivonatot használják erős menstruációs vérzések csillapítására (Mv – Kóczian et al. 1977). – *Hájag* ellen szarvasmarhának: a szarvához kötötték az ellenkező oldalon. – A *szarkaláb* a bőrhimézéseken gyakori motívum. Vö. Péntek 1979.

CONVALLARIA L. (Liliaceae)

C. majalis L. ! májusi gyöngyvirág; lăcrămioare, mărgăritărele. Cp, G. Lombardókben szórványosan (Dl. Leşului – Nyárády et al., 1966), de néhol tömeges (Sz). Kiskertekben dísznövényként közönséges (convar. *robusta* hort.). **Nt.** *gyöngyvirág* | *fehér gyöngyvirág* (Ml) || *Ro. clocoţoăi* (Mi, Sd) | *cucurijór* (Nş) | *ghéng'virag* (St) | *lăcrămioare* (B, Bi, Cţ, D, Gyv, St), *lăcrimioare* (Ct). **Nr.** B-ba az erdőről hozták be. – Bh-on bokrétába teszik. – Teáját tüdőgyulladás ellen használják, télire is szárítanak virágot (Nk). – Újabb motívum írásos himzésen. Vö. Péntek 1979.

CONVOLVULUS L. (Convolvulaceae)

C. arvensis L. ! mezei szulák; volbură. Kozm, H–G. Művelt területeken, gyepekben közönséges. **Nt.** *futó* (Kk) | *futóvirág* (Szu: Györfly 1935) | *győtény* (B, Bh, Szu, T, V, Szászlóna). *győtén* (E, Gy), *győtiny* (Gym, Gyv, Kd, Kf, Kk, Mb, Mé, Mv, Np, Sz), *gyötín* (It, Mk, Mó, Nd, V), *győütiny* (K, Ny) | *gyüvötény* (Mf, Tl, Szászfenes) | *jövötény* (J) | *kicsi győütiny* (K, Mó) | *sovány gyötín* (V) || *Ro. hólbură* (A, B, Be, Bi, Bl, Dr, Gym, Gyv, Kk, Mi, Nş, P, Sd, St, Sz) | *vólbură* (C). A virág neve: *coada rindunicii* (Dr). **Nr.** Sebre, vágásra, égésre tették a levelét. – Vettek három szál virágot egy-egy fiúnak a nevére. Szagoltatták a lánynyal, hogy melyiknek van jobb illata – azt mondták, az lesz a férje (It).

***C. japonicus** Thunbg. ! – *Calystegia pubescens*; rózsaszín sövényeszulák, Japán, G. Kis-

kertekben, csak Ş-on találtuk. **Nt.** *Ro. félfutóvirág* (Ş).

***C. tricolor** L. ! háromszínű szulák; frumoaşa zilei. Med., Th. Kerti dísznövény, szórványosan: Bh, Sz. **Nt.** *délignyló* (Bh, Gym, Ml) | *dilinyilló* (Sz).

COREOPSIS L. (Asteraceae)

***C. grandiflora** Hogg. non Nutt. ! = *C. floribunda* hort.; nagyfészű szépecske; lipscănoaice. E–Am, Th. Termesztett dísznövény, ritka: Mb. **Nt.** *sárgarózsa* (It).

***C. tinctoria** Nutt. ! = *C. elegans* hort, *C. bicolor* Reichb.; tarka szépecske; lipscănoaice. E–Am (Kalifornia), Th. Termesztett dísznövény, szórványosan. **Nt.** *csillagvirág* (Nk, V, Va) | *kakukfü* (T) | *kicsi pillangóvirág* (It) *menyecskeszem* (Kk) | *pillangóvirág* (Gyv, Mé, Nd), *pillangóvirág* (J, Mó) || *Ro. óchiu cûrvii* (B) | *petrinjelás* (Topa) | *schinteuşă*, (Mi) | *ste-luşă* (Ş). – B-ban csúf neve miatt nem ültetik.

CORIANDRUM L. (Apiaceae)

***C. sativum** L. ! kerti koriander; coriandru Med, Th. **Nt.** *koriánder* (B), *korijándér* (Bh, E), *kolijander* (Kp). – E-en az 50-es években természetették.

CORNUS L. (Cornaceae)

C. mas L. ! húsos som; corn. Med–Kz–Eu, Ms. Bokros, napsütötte oldalakon, szórványosan; *f. *macrocarpa* Dipp. – természetve: Gyv Kb, Kp, Nd. **Nt.** *som(fa)* || *Ro. corn* (A, B, Bi, Bl, C, D, Gyv, Nş, P, St), *coárne* (Bi, Dr Kk, Mi, Sz) | *cornúte* (Dr) | *corníte* (Bi). A fa neve általában *somfa*, alkalomszerűen: *som*, a gyümölcse: *som*. – Nincs a következő pontokon: D, Gym, Mf, Ml, Tl. Csak a kertekben van (ültetett): Gyv, Kb, Kp, Nd (sok van a kertekben), Mi. Erdőn-mezőn van: a hesdái határban Somkónél, Jt-n, Kf-n, Zs-n, Sz-n. **Nr.** Kemény fájából készül: korbácsnyél, gereblyefog, bélfá *vetöllőbe*. Gyümölcseiből: pálinka, kompót, íz. – A sompálinka használatos gyomorbántalmak ellen, mezei zsálya főzetével, köménymagosan. Vö. Kovács 1976. – Helynévadó elem Jt, Mk, Gyv, Szu határában, falunév is alakult belőle (Corneşti, Somtelke). Vö. Péntek–Szabó 1980. 149.

C. sanguinea L. ! veresgyűrű som; sînger. Eua, Ms. Bokros helyeken közönséges, néhol tömeges (pl. Mó – St – Gyv között). **Nt.** *gyűrűfa* (Bh, It, Mb, Nd, Nk, Ny) | *kutyafa* (Ml) | *veresgyűrűfa* (Mf, Mó) | *vérfa* (B, Kb, Mó, Szu, V, Va, Zs), *virfa* (Gy, Gyv, Kk, Mé, Ny, Sz, T) | *virhüllőfa* (Kp) || *Ro. lemn cî-nésc* (Gyv) | *sînger* (Be, St), *sînger* (B, N, P). **Nr.** A juhkarámhoz lészát (*kaput*) fontak belőle, használták *vászovesszőnek*. – Általános az a hiedelem, hogy nem szabad megütni vele az állatot, mert vért vizez tőle. Ezért nem használják ostornyélnek, pásztorbotnak sem

a terminológia is tükrözi ezt a hiedelmet). – It, V, Szu határában helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 147.

CORONILLA L. (Fabaceae)

C. varia L. ! tarka koronafürt; coroniszte. Eu–Med, H. Gyepekben, mezsgyékben, élő-sövényekben, bokros helyeken közönséges. **Nt. dögvirág** (Mé) ! *fehértvirág* (Bh: Györfly 1935) | *futó unalomvirág* (Nk) | *keserű* (Gy) | *lóminta* ? (Szászlóna: Györfly 1935) | *macskaköröm (V)* | *számoslevelű-fű* (Nk) | *szarvaskerep* (Bh) | *unalomvirág* (Gyv, Mé, Nk) || *Ro. mǎzǎrice* (St). Ismerik még, név nélkül Mb-on, TI-n. Bh-on kicsi parcellákba vetették a 40–es évek elején. **Nr.** Gy-n azt tartják, hogy megfeleltíti a búzát, az ízét is rontja (innen a neve). – Mé-n sem szeretik. Azt mondják a gyerekek, hogy „*ne szedd, mert dög lesz!*”.

CORONOPUS Zinn. (Brassicaceae)

C. squamatus (Frosk.) Asch. ! = *C. procumbens* Gilib.; kúszó varjúláb; talpa stincii. Eu–Med, Th–TH. Udvarokon, utak mentén gyakori, de mivel nem feltűnő, általában elnézik: Dr, F, Gyv, It, Kd, Kf, Kp, Kk, Mb, Nd, Nk, Sp, Sz, V, Zs, de bizonyára másutt is. A szekerkeréken hordott sárral terjed. Egykor gyógynövény, talán természetették is.

CORYDALIS Vent. (Papaveraceae)

C. capnoides (L.) Pers. (incl. *C. alba* (Mill.) Mansf.). Eua, H–G. Be–KK– Pányiki-szoros (Fl. III, 92).

C. cava (L.) Sw. ! = *C. bulbosa* sensu Fl. Eur. et Koert.; odvas keltike; brebenel. Eu Kis-Ázsiáig), H–G. Erdőkben, nem ritka: ssp. *cava*: Be, Kk, Pányiki-szoros (Fl. III, 91): ssp. *marschalliana*: Kb (CLA. Prodan, 1921).

C. solida (L.) Sw., ujjas keltike; brebenel. Eua (Pont–Med), H–G. Erdőkben, szórványosan: Kb – Hója (CLA. Butujás, 1908).

CORYLUS L. (Betulaceae)

C. avellana L. ! közönséges mogyoró; alun. Eua–Med, Ms. A területen közönséges erdei cserje (var. (ssp.) *avellana*). Termesztve is: convar. *pontica* (C. Koch) Winkler. **Nt. fáji mogyoró** (Bh, Mb, Sz – a jelző a *Solanum tuberosum* jelentésű mogyoró miatt!) | *mogyoró(fa)* (B, Gym, It, Kf, Kp, Ksz–Zt, Mf, Mk, Ml, Mó, Mv, Nd, T, V, Va, Zs), *mogyoróy(fa)* (K, Kd, Ny), *magyaró(fa)* (Bt, Gy, Kb, Kk, Mé, Nd, Nk, Szu). Tájfajták: *nyári mogyoró* (Sz); *téli mogyoró* (Sz); *olasz mogyoró* (Szu) || *Ro. (alún)* (Be, Bi, Ct, N, St), *[alúnă]* (A, B), *[alúne]* (B, Kk, Mi) | *(túfă)* (A, Be, Bi, Ct, D, Dr, P) | *(túfă d'e alúne)* (Gym). A mogyorófa barkája: *rínsă* (P), *rínză d'e alúnă* (Kk), *rínză d'e túfă* (Ct). **Nr.** Gyümölcsét inkább csak a gyerekek szedik. Fáját felhasználják gereblyenyélnek, paszulykarónak,

nyársnak szalonnasütéshez, a körösfőiek sakkfigurákat esztergálnak belőle. – A száraz mogyorófát megégetik, az olajat kicsepegtetik egy fejszére, hamuval, korommal összekeverik, és ezzel kenik az ótvaros bőrt (vö. Kóczyán et al. 1977). – Meghasított mogyoróvesszőbe fűvet tesznek, úgy muzsikálnak a gyerekek. Vö. Faragó 1946. 59. – Mogyoróvesszőt, –fát használnak szenes víz vetéshez (ha van kéznél), ismert mint az átviteli mágia és termékenységvarázslás eszköze is (vö. Salamon Anikó: Korunk XL, 1. sz., 24). – Az egész területen elterjedt, gyakori helynévadó elem (142 név), falunévként is előfordul (*Mogyorókereke*, a régiségben *Monyorokerek*). Vö. Péntek–Szabó 1980. 148.

COSMOS Cav. (Asteraceae)

***C. bipinnatus** Cav. ! pillangóvirág; fluturaşi. Kz–Am (Mexikó), Th. Termesztett dísznövény, Fsz-en szórványos, Asz-en gyakori számos színváltozatban, félvadon is: Va (f. *oec. nana* !). **Nt. csillagvirág** (Kb) | *kaporvirág* (Jt) | *gyv. pillangóvirág* (It) | *pillangóvirág* (E, Gym, Kb, Kp, Ksz–Zt, T, V, Zs), *pillangóvirág* (K, Kf, Mk, Ny, Sz) | ? *tekintetesúr* (Gyv) || *Ro. fluturás* (B, Mi, St) | *păpucu doámnei* (P). – P-ról eltűnt.

COTONEASTER Med. (Rosaceae)

C. integerrima Medik. ! szirti madárbir; bírcocce. Eua, Ms. Erdős, bokros helyeken, szórványosan: Gyv, Kk, Nk, Sz – Riszeg.

CRASSULA L. (Crassulaceae)

?***C. argentea** Thunb. = *C. portulaca* L.; japán gumifa (?). D–Afr, H. Kis fát utánzó pozsgáslevelű cserepes dísznövény; szórványos (Bh, B). **Nt. gumifa**(?).

CRATAEGUS L. (Rosaceae)

C. monogyna Jacq. ! egymagvú galagonya; pädücel. Eua–Med. Irtásterületeken, agroteraszok oldalában, élő-sövényekben tömeges; – (ssp. *monogyna*) var. *intermedia* Schur: Kb; var. *monogyna* f. *dissecta* Borkh.: Gy, Csigadomb felé. **Nt. galagonya** (Bh, Gy, Gym, It, K, Kb, Kd, Kf, Kk, Kp, Ksz–Zt, Mb, Mé, Mf, Ml, Mk, Mó, Nd, Nk, Ny, Sz, Szu, T, V, Va, Zs), *galagony* (Gyv), *galagónya* (Kb), *gálagonya* (B) | *galagonyafa* (Mv) | *egymagos galagonya* (Kk, Mó, Nd) || *Ro. cacabél* (P) | *căcădél* (Be), *căcăd'ele* (Dr, Fi) | *chichidėj* (Dr) | *corhije* (Gym) | *galagóne* (Sz) | *măciés* (C, Mi, Sd) | *păducél* (Bi, Bi, D, Dr, N) | *st'in* (A) | *st'in d'e cacabél* (P). A termés neve: *mălăj* (Gyv) | *mălăju căprii* (A, D, Kk, St) | *mălăj pe spin* (Gyv). – A legtöbb helyen megkülönböztetnek kisebb és nagyobb magvút, ill. tudják, hogy van egy- és kétmagvú. – Ml-n valaki almát oltott galagonyába. Megélt, de az alma nem tudott fejlődni. **Nr.** A gyerekek mindenütt ismerik, eszik a gyümölcsét. – A fá-

jából ostorvelet készítenek bivalyhajtáshoz (Dr). – A virágot (*Crataegi flos*) és a termést (*Crataegi fructus*) főzik teának gyomorgörcs esetén (Mb, Szu, TI). Vö. Kóczian et al. 1977. – It-n ismert a következő táncszó: „*Csipkebokor, galagonya*, || *Bogarazik a vén bonya*.” – Helynévként csupán egyszer fordul elő, V történeti helynévanyagában. Vö. Péntek–Szabó 1980. 146.

C. oxyacantha L.! csere galagonya; pädücel. Kz–Eu–Med, Ms. Ligetes, bokros helyeken, szórványos: Gyv, Nk, Mó, Kk, P (vö. Fl. IV, 265; Nyárády A. mts. 1966). A népi terminológia ritkán tesz különbséget a két faj között. **Nt. kétmagos galagonya** (Kk, Mó, Nd).

C. oxyacantha X monogyna = *C. media* Bechst. A szülőkkal együtt: Mó, Gorbó (Nyárády A., 1967), Gorbó (Pázmány D., 1964 – var. *media* (Bechst.) Pázm.) és másutt is, különböző notomorphák. Gyv–P, Dl. Leşului (Nyárády et al. 1966).

CREPIS L. (Asteraceae)

C. biennis L. ! réti zörgőfü; barba lupului. Eu, Th–TH. Réteken, utak mentén közönséges.

C. foetida L.; büzös zörgőfü; sunătoare. Ec–Pont–Med; TH. Közönséges gyom, incl. ssp. *rhoadifolia* (MB) Čelak.

C. neglecta L.; pongyola zörgőfü. Eu–Med, Th. Ruderális gyom. Ritka, a Fl. X, 198 szerint Romániában kétes. Előkerült E és | között, több más, ritka növény (*Erucastrum nasturtiumfolium*, *Echinops ruthenicus* stb.) termőhelye környékén.

C. praemorsa (L.) Tausch; csonkagyökerű zörgőfü. Eua, H. Üde hegyi réteken, erdőszélen: Sz (Fl. X, 189).

C. rhoadifolia MB. I. *C. foetida* ssp.

C. setosa Hall.; sertés zörgőfü; iarba gănilor. Eua, Th. Gyakori gyom (Szu).

CROCOSMIA Planch. = *Tritonia* Ker. p.p., *Montbretia* D.C. (Iridaceae)

Crocoshia X crocosmiflora (Lemoine) N.E. Br. = *Tritonia crocosmaeflora* Lemoine; kerti montbretia; montbretie. *C. pottsii* X *C. aurea* Dél-Afrikából származó szülőfajok; hibridje már európai (1880, Franciaország), G. A területen ritka, valószínű terjedőben: Np (papilak), Bh?.

CROCUS L. (Iridaceae)

C. heuffelianus Herb. ! tavaszi sáfrány; brînduşe de munte. Eu, G. Hegyi réteken, Magas-Kalotaszegen. Helyenként tömeges. **Nt. brînduşka** (Mv) | *kankó* (Gym) | *tavaszi* (Kk). A gyökere: *pulă drăkuluj* (Gyv) || *Ro. brînduşă d'e primăvară* (Ct, Gyv) | *blînduş't'e* (Gym) *blînduş't'i* (Bl), *blînduşe d'e primăvară* (P), *blînduşi d'e primăvară* (Bi) | *ghiocél* (Gyv). **Nr.** A

vaddisznó keresi a gyökerét (Ct). – Arcpírosítónak használták a gyökerét, összetörve (Gyv).

***C. sativus** L. ! jőféle sáfrány; şofran. Elő-Ázsia, G. Egykor termesztett vagy kereskedelmi forgalomban volt, ma csak emléke él **Nt. sáfrány** (B, Bh, Sz), *sáfrán* (Mb).

CRUCIATA Mill. (Rubiaceae)

C. glabra (L.) Eherend. = *Galium vernum* Scop.; tavaszi galaj. Eua (Kont–Med), H. Erdőségeken, bokrosokban, élősvények mentén, gyümölcsösökben közönséges (ssp. *vernum*: Mó).

C. laevipes Opiz = *C. chersonensis* auct. = *Galium cruciata* (L.) Scop.; keresztis galaj; smîntinică. Eua, H. Szénafüveken, erdőben, tisztásokon, bokros helyeken közönséges.

CUCBALUS L. (Caryophyllaceae)

C. baccifer L.! ligeti szegfűbogyó; pleşcaită. Eua, H. Ligetes helyeken, gyakori. Név nélkül ismerik Gy-n. Úgy tudják, hogy a szászlónai asszonyok eladják a növény leforrázott magját hagymamagként.

CUCUMIS L. (Cucurbitaceae)

***C. melo** L. ! sárgadinnye; pepene galben. Afrika (elsődleges génközpont), K-Ázsia, Th. Kiskertekben, az Almás völgyében, elvéve próbaképpen másutt is. **Nt. dinnye** | *sárgadinnye* (Kk, Mé, Va, Zs), *sárgadinnye* (Bh, Mó) || *Ro. pépeşe* (Mí). – Nem terem meg, több helyen próbálkoztak vele. Mó-n a téesz termesztette. A frissen forgatott földben néha megerem (F, Va).

***C. sativus** L. | uborka; castravete. Himálaja (elsődleges génközpont), Dk-Ázsia, Th. Kiskertekben gyakori. **Nt. ugorka** || *Ro. [castraveti]* || (*ogîrcăi*); – convar. *viridis* Ser. in DC.; ecetes ugorka; castraveti pt. ötet. **Nt. csukros ugorka** (Kk) | *fürtös ugorka* (Mé, Ny); – convar. *flavus* Ser. l.c.; sárga ugorka (nagyobb termetű, sárgás). **Nt. nyári ugorka** (Kk, Szu) || *Ro. ogîrcăi d'e váră* (P); – convar. *excellens* Ser. in DC, provar. *longa*. **Nt. kigyó-ugorka** (Bt, Kk, Mé, Ny, Szu). **Nr.** K-et a szomszédfalusiak *Ugorkagyárnak* nevezik, mivel jó részt a ketesdiék látják el a bánffyhungyadi piacot. – A sós ugorka levét csömör ellen fogyasztják. Vö. Kovács 1976. – Az ugorka patkonca virágját kidobják a csorda elé, hogy jobban teremjen (TI). – Írásos himzéseken Kf-n ismert az *ugorka*-motívum. Vö. Péntek 1979.

***CUCURBITA** L. (Cucurbitaceae). **Nt. tök**. **Nr.** A tökmagolajjal égett sebeket gyógyítottak, jónak tartották gyomorfájásra, görcsre is, valamint magas vérnyomás ellen; ugyanezt hashajtóként adták szarvasmarhának. Belsőfélegesség ellen: a tökmagon levő vékony *haját* főzték meg tejsben. Vö. Kóczian et al. 1977.

– A töklevel ürege szárából a gyerekek sipot készítettek, *tökfingót* (Kk). Vö. Faragó 1946. 61. – Írásos himzésmotívumként is ismert. Vö. Péntek 1979.

***C. ficifolia** Bouché! = *C. melanosperma* A. Br.; téli v. laskatök, istengyalulta tök, bostan cu seminte negre. Kz–Am., H (nálunk Th). Főzeléknövény, a területen ritka. **Nt.** *dobruzs-kaji tök* (Kk).

***C. maxima** Duch. ! sütőtök, döblec; dovleac turcesc. Kz–Amerika (elsődleges génközpont), India (másodlagos génközpont), Th. Kiskertekben gyakori; – convar. *semiturbana* Soó et *ecoronata* Soó. **Nt.** *döblec* (B, Bt, F, It, J, Kd, Kk, Mb, Mé, Mf, Ml, Mó, Sz, T, V, Va), *döblęc* (Np) | *sütőtök* (Bh, Mb, Mv, Ny, Szu), *sütőtök* (K, Kf) || *Ro. dublít* (D) | *ludäy* (Fi, Mi), *ludäj* (Topa). – B-ban 20–15 darabot természetkezelték házanként. **Nr.** Hajdan jelentősebb szerepe volt az étkezésben, nemcsak sültve ették, mint napjainkban, hanem főve is, tejben (Jankó János is említi: Jankó 1891. 79). Mv-n most is főzik: előbb megtakarítják, aztán megvágják apróra, megfőzik, leszűrik, borsozzák, sózzák; úgy fogyasztják, mint krumplicipurét. – A tökmagból olajat préseltek (*jü-fü*), azzal keverték a puliszkát (Bi). – convar. *turbaniformis* (Roem.) Soó. **Nt.** *törökkonty* (Szu).

***C. pepo** L. ! disznótök, úritök; bostan. Kz–Am, DNy–Ázsiában másodlagos, Th. Kiskertekben gyakori, leginkább a convar. *pepo* sensu Grebenščikov. **Nt.** *disznótök* (Bh, Bt, Kk, Mb, Mv, Np), *disztótök* (Kf) | *takarmánytök* (J, K, Mf, Mó, Ny) | *tök* (B, K, Mé) | *Ro. bostán* (Dr, Fi) | *hírbán* (A, Bi, C, Mi, N) | *hírbóni* (P). Ezt is, akárcsak az előbbi, rendszerint a kukorica között termesztik. – convar. *oblonga* Ser. **Nt.** *főzötök* || *Ro. dovlecej*. – convar. *microcarpina* Grebenščikov. **Nt.** *disztök* (E, It, Kszt–Zt, Mó, Ny, Sz, T, V, Zs); provar. *pomiformis*: **Nt.** *alma alakú disztök* (E, Kb, T) | *sártök* (Va); provar. *pyriformis*: **Nt.** *körti alakú disztök* (E, Kb, Kszt–Zt, Mó, Sz, T, Zs); provar. *verrucosa*: **Nt.** *höpörcsös sártök* (Va) | *gyöngyös disztök* (E, T) | *makk alakú disztök* (E, T) || *Ro. hárbánás cu creste* (Mi).

CUSCUTA L. (Cuscutaceae) ! **Nt.** *aranka* (B, Bh, Gy, Gym, Gyv, J, Jt, Kd, Kf, Kszt–Zt, Mb, Mé, Mf, Mk, Mó, Nd, Sz, Szu, T, Tl, Zs), *aranká* (Kp, Nk, V) || *aranyka* (Kk, Ny, Va) | *(fecskefönál)* (Gyv, It, K, Kp, Mb, Va) || *Ro. intortél* (Be), *intortélu* (Gyv), *intortál* (B, Bi, Dr, N, P) | *órönço* (Gym), *horóncă* (Kk) | *horóancă* (C, Mi), *hărăncă* (St) | *rije* (A, D, Fi) | *rocojină* (D) | *hürä* (Bl). – A népi terminológia nem különbözteti meg a Cuscuta-fajokat.

C. campestris Yunck; nagy aranka; cuscută mare. E–Am, Th. Fűves területeken.

C. epithymum (L.) Murr.; kakukkfűfajtó aranka; torfel. Eua, Th. Kaszálókon, mezeiken.

C. europaea L.; közönséges aranka; torfel. Eua–Med, Th. Élősködő, magaskórós gyomtársulásokban közönséges: Gyv, Jt, § (Fl. VII, 170 – var. *europaea* f. *someşana* Buia – Gy).

C. lupuliformis Krock. – komlóképző aranka. Eua, Th. Bánffyhunyadi-medence, szórványosan (Csűrös).

C. trifolii Babingt.; herefajtó aranka; gálbeazá. Eua (Kozm), Th. Pillangósokon és más lágyszárúakon élősködik; gyakori.

CYCLAMEN L. (Primulaceae)

***C. europaeum** L. ! kúnrépa; püinea porcului. Alp – Kárp – Kauk., G. Erdélyből csak mint behurcolt, természetből elvadult növényt jelezték. A területről példányt nem láttunk, sztánai adatközlőnk adatát nem tudtuk ellenőrizni **Nt.** *ciklamente* (Sz). – A Zichybarlangtól hozták volna Sz-ra Szentimreiek.

***C. persicum** Mill (recte *C. x hybridum* hort.) szobai ciklámen. Kis-Ázsia, G–H. Cserepes dísznövény, városi virágházakból, szórványosan. **Nt.** *ciklámen* (J, Kk, Ml, T), *ciklámen* (Szu), *ciklámen* (K, Kf), *ciklamente* (Gym, V), *ciklamente* (Kb), *cikláment* (Tl). **Nr.** Keresztelőbe szokták vinni: lánynak pirosat, fiúnak fehérét; névnpra asszonynak színeset, férfinak fehérét (J).

CYDONIA Mill. (Rosaceae)

***C. oblonga** Mill. ! = *C. vulgaris* Pers.; birs; gutui. Quitte. Elő-Ázsia, Ms. – convar. *oblonga* = var. *pyriformis* (Dierb.) F. Zimm.; birskörte. A területen példányt nem találtunk, de ismert. **Nt.** *birskörti* (Bh, Kb, Kp, T), *biskörti* (It, K, Kk, Ny) || *Ro. gutúj* It-n a Hasznosban, a régi házhelyen. – Mi-n ritka, Bi-n van, mindkét változat. – Convar. *maliiformis* (Mill.) Schneid.; birsalma. Kertekben, élősvényekben gyakori, de nem közönséges. **Nt.** *birsalma*, *bisalma* (Szászfenés: Györfly 1935). – Kerítésben nő (Va, Zs).

CYMBALARIA Medik. (Scrophulariaceae)

***C. muralis** M. et Sch. ! = *Linaria cymbalaria* (L.) Mill.; pintyő; floarea miresei. Med. H. Cserepes dísznövényként szórványosan termesztik. Csucsán a Boncza–Goga kastély parkjában a kőfalakon tömeges, innen is terjedt; Bh, Nd. **Nt.** *zsidószakál* (Sz).

CYNANCHUM l. *Vincetoxicum*

CYNOGLOSSUM L. (Boraginaceae)

C. officinale L. ! közönséges kutyanyelvű fű; limba cüinelui, arätel. Eua, Th. Gyakori, ruderalis gyomnövény.

CYNOSURUS L. (Poaceae)

C. cristatus L. ! cincor; piertánariță. Eua, H. Mezofil gyepekben közönséges, néhol tömeges.

CYPERUS L. (Cyperaceae)

***C. alternifolius** L. ! vízipálma. Afr. (Madagaszkár), H. (HH). Cserepes dísznövény, a területen csak az alacsonyabb termetű var. *gracilis* hort.: Bt, Ny. **Nt. sás.**

C. fuscus L.; barna palka; căprișor oacheș. Cp, Th. Vizenyős helyeken szórványosan: Kb, Kk, Szászlóna.

CYPRIPEDIUM L. (Orchidaceae)

C. calceolus L. ! Boldogasszony papucs; bla-bornic, pāpucul doamnei. Eua (Kont), H. Meszes talajú bükkösökben, szórványosan: Sz – Rízszegtető, Kf, Nș (Ordományos). **Nt. kisasszonypapucs** (Gyv, J, Kf, Szu), *kisasszony-papucs* (F, Mb, Mó, Sz) || *Ro. pāpūci*

domnișoarej (Sz) | *pāpūcu doamnej* (Nș). – Van Sz-n a Rényin, Faggyason, Berek alatt, Kf-n, Mó-n a Daróci úton, Gyerőfi-szöktetön.

CYSTOPTERIS Bernh. (Athyriaceae)

C. fragilis (L.) Bernh. ! törékeny hólyaghaszt; ferigutā de stīncā. Alp-Karp, H. Sziklākon.

CYTISUS L. (Fabaceae)

(incl. *Sarothamnus*; excl. *Lembotropis*, *Chamaecytisus*)

C. scoparius (L.) Link. ssp. *scoparius!* = *Sarothamnus scoparius* (L.) Wimm. ex Koch.; seprőzanót. Eua (Kz–Eu–Med, Szibéria): N, Pányiki-szorosban valószínűleg ültetve

D

DACTYLIS L. (Poaceae)

D. glomerata L. ! csomós ebír; golomāt. Eua–Med, H. Közönséges és tömeges kaszálókön, gyümölcsösökben, utak, sövények mentén; – var. *pendula* Dum.: Mó (Nyárády A. 1967); var. *abbreviata* (Bernh.) Drej.: V (Szabó 1970). **Nt. bodörkē** (It) | *lapisfű* (Kk).

D. polygama Horvat. = *D. glomerata* ssp. *aschersoniana* (Graebn). Thell.; erdei ebír. Kz–Eu, H. Erdőkben: Gyv, Sz.

DACTYLORHIZA (Neck.) Nevski (Orchidaceae)

D. incarnata (L.) Soó = *Orchis incarnata* L. ! hússzínű kosbor. Eua, G. Forrásos, mocsaras réteken; var. et f. *incarnata* és var. *haematodes* (Rchb. f.) Pauca: Kb (Fl. XII, 692).

D. maculata (L.) Soó ! = *Orchis maculata* L.; foltos kosbor; mīna Maicii Domnului. Eua, G. Irtásréteken gyakori; ssp. et var. *maculata* ált. var. *transsilvanica* (Schur) Domin: Ct; ssp. *elodes* (Gris.) Camus var. *schurii* (Klinge) Pauca: Gyalui-havasok; ssp. *fuchsii* (Druce) Christens = *D. fuchsii* (Druce) Soó: uo. (Fl. XII, 694–8).

D. sambucina (L.) Soó! = *Orchis sambucina* L.; bodzaszagú kosbor; bozior. Kz–Eu, G. Irtásréteken szórványos: Gyv (Fl. XII, 705).

DAHLIA Cav. (Asteraceae)

***D. pinnata** Cav. ! recte *D. x variabilis* hort., = *D. variabilis* (Willd.) Desf. = *D. rosea* Cav. = *Georgina variabilis* Willd., *D. cultorum* hort. – többnyire természetett hibridek; kerti dālia, georgina; gherghinā. Kz–Am, Th–G. Kerti díszvirág, gyakori, igen változatos alakkörrel (ezeket l. a továbbiakban!). **Nt. [dālija]** (B, Szu) | *gēorgona* (Kf), *görgina* (B, Kb, Kp, Ny), *györgyina* (Ml) || *Ro. gherghinā* (B, Gym, P,

S), *gheorghinā* (C, Ct Gyv, Mi, St), *ghorghin* (Sd) | *ruj* (A, Bi) | *ruj rōșii* (Dr). **Nr.** Szűcs-hímzésekön gyakori motívum. Vö. Péntek 1979. – Provar. *simplices* em. hoc loco – egyévesként vetett egyszerű virágú típusok (georginák): Gyv – *lutea minor*, Kk – *rubra*, Nk – *rubra et violacea*, V – *alba* stb. **Nt. apróu dālija** (K) | *ārva dālija* (T) | [*dālija*] (J, Sz) | *görgina* (It, E, Sz) | *törpe dālija* (Gym, Kb, Kszt–Zt, Sz) | *törpe görgina* (Kk, Sz) || *Ro. gheorghinā micā* (Ș). – Provar. *subglobosum* em. hoc loco – pompon dāliák: évelő (pincében teletetett), labda alakú, göngyölt szirmú virágzatokkal: Sp – *carnea*, *violacea*; Gyv – *variegata albo-rubra*; Nk – *rubra*. **Nt. cifra dālija** (T) | *darázs-fűszék* (Mk), *darázs-fűszek* (E) | *darázs-fűszek* (Kszt–Zt) | *görgina* (Gym, Gyv, It, J, Jt, Kk, Mé, Mf, Mk, Mv, Nd, Szu, Tl, V, Va, Zs), *görgine* (K), *györgyina* (Ml, Nk) | *parazdgörgina* (Szu) || *Ro. érvirag* (Kk) | *gheorghine* (N). **Nr.** Feltételezhető, hogy a kötényekről, szoknyákról ismert *darázs* nevű himzett dísz és himzés-technika erről a virágról kapta a nevét. – provar. *subconvexum* em. hoc loco, nagyvirágú dāliák: E – *roseum*; Nk – *rubrum*; Sp – *luteum* stb. **Nt. dālija** (E, Gym, It, Jt, K, Kb, Kf, Kk, Kszt–Zt, Mf, Mk, Ml, Mó, Ny, T, Tl, V, Va, Zs) | *görgina* (Ml, Nd) || *Ro. dālije* (Gym).

DANTHONIA DC. (Poaceae)

D. alpina Vest = *D. provincialis* Lam. et DC. = *D. calycina* (Vill.) Rchb.; fogtekeres. Med, H. Kaszálókön gyakori: Nm; Bh, Bt, E, It, J, Kb, Mb, Mó, N (J és N között néhol tömeges).

D. decumbens (L.) DC. = *Sieglingia decumbens* (L.) Bernh.; háromfog. Eua, H. Irtásréteken gyakori.

DAPHNE L. (Thymelaeaceae)

D. cneorum L. ! henyé boroszlán; tulichiná. Eu, N–Ch. Kf és Sz között a Riszég-tetőn tömeges, F határában is terem. Törvény védi! **Nt.** *pirosvirág* (Kp, Sz) | *riszegvirág* (B), *riszegvirág* (Jt, Kszt–Zt), *riszegvirág* (Bh, Kf, Ny) | *veresvirág* (F, Zs) | *zsobokivirág* (K) || *Ro. roşioáre* (Nş, Sz). – Dr-n is ismerik, név nélkül. **Nr.** A ketesedik konfirmálásra szedték. – Az utóbbi években hagyománnyá vált, hogy május 1-én a virág termőhelyén, a Riszég-tetőn összegyűl a környékbeli fiatalság. – A növénynév és a földrajzi név viszonyában feltűnő, hogy a *riszegvirág* minden bizonnyal a helyről kapta a nevét, ahol nő. Erre nézve I. Péntek–Szabó 1980. 148–9.

D. mezereum L. ! farkasboroszlán; tulichiná. Eua, N. Vegyeserdőkben (*Dentario-Fagetum*, *Carpino-Fagetum*) nem ritka, kora tavasszal elsők közt virít. Mérgező! **Nt.** *erdeji borostyán* (Gy, J, Jt, Mk, Mó, Szu) | *farkasborostyán* (Mé, Ml, V, Szászfenes) | *farkasvirág* (K, Mb) | *hangabarack* (Kp) | *kutyaborostyán* (Kk, Mó) | *mezeji borostyán* (T) | *piros borostyán* (Kvár: Györfly 1935) | *vadborostyán* (Kb, Kk, Mf, Nd, Nk, Szu, Tl; Kvár: Györfly 1935), *vadborosnyán* (It) || *Ro. boros-t'án sãlbãt'ec* (A, Kk, P) | *lémnu cînelui* (Bl). – A kispatriek a Riszég-hégyről ismerik. Dr-n, Kszt–Zt-n ismert, név nélkül, Sz-n tudják róla, hogy mérgező. – Névadóként tűnik föl Nk történeti és V jelenkori helynévanyagában. Vö. Péntek–Szabó 1980. 145.

DATURA L. (Solanaceae)

D. arborea L. ! cserjés maszlag. D–Am (Peru, Chile), Ms. Cseberben nevelt díszbokor, ritka: Sz. **Nt.** *datura* (Szu), *datura* (Kb) *datoja* (E, Sz). – S-on is van. – *A szaga az òromba fityeg* – mondja a szucsági adatközlőnk.

D. stramonium L. ! csattanó maszlag; ciu-mãfaie. Kozm, Tn. **Nt.** *maszlag* (Nk) | *pukkantó* (Szu) | *szamártüvis* (Nd) | *tüvisdisznó* (Kk, Szászfenes) | *tüvisdisznó-búrján* (J, Sz) || *Ro. ciuda-fãja* (Szu) | *mãsãlãriþe* (Kk). Termése: *disznó* (Nyr. XVIII, 576). **Nr.** Belefűjtak a tölcserébe, lóttek vele a gyerekek.

DAUCUS L. (Apiaceae)

D. carota L. ! murek; morcov. Eua–Med, TH. – ssp. *carota*; vadmurek; morcov sãlbatic, ruşinea fetei. Közönséges gyom. **Nt.** *vadmurek* || *Ro. mórco* *sãlbãt'ic* (B, Be, Gym, Gyv, Kk), *mórco* *sãlbãt'ic* (Dr) | *ruşinea fãtii* (Dr, Fi, N, Sz). **Nr.** Mindenütt ismert a mondás: „*Vadmuroknak nincs közzepe, | A leánynak nincs szígyene*”. – A bábonyiak megfigyelése szerint a virág közzepe megfestette a kezét. – *Convar. (ssp) *sativus* (Hoffm.) Hay.; sárgarépa, kerti murek; morcov cultivat. **Nt.** *murek*. Tájfajták: *cukormurek buta* (=tomp) vége van (K); *egérfarku murek* tompa végű (Kd); *féhér murek* (T); *nyári murek* (Kk, Szu);

piros murek (J, T); *téli murek* (Kk) || *Ro. mórco* (A, Dr, Fi, P), (*mórco*) (Mi, St), (*mórco*) (D). Tájfajták: *mórco butãci* tompa végű (Mi); *mórco d'e vãrã* (P). **Nr.** A megreszelt gyökér levét isszák hasgörcsre (Bh). – Sárgaság esetén reszelt mureket adnak; szintén sárgaság ellen: kifűrták a mureket, abból itatták a beteget. – Sztánán a kifűrt mureket földbe ásták, a beteg abba kellett hogy vizeljen. – A megreszelt mureket és krumplit tejjel keverve égésre teszik (Bh, Mk); a megreszelt mureket önmagában pattanásra. – Tehén kérődzésének elősegítésére szintén mureket adtak. Vö. Kovács 1976; Kóczian et al. 1977. – Nk határában helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 158.

DELPHINIUM L. (Ranunculaceae) (excl. *Consolida*)

***D. x cultorum** Voss! magas szarkaláb; neműsor. Eu (?), H. Kerti keverékfaj, ritkán termesztik: N. **Nt.** *Danisárkanytyu* (J) | *kík-sárkanytyu* (K) | *szarkaláb* (Mk, Mó, Mv, Ny) | *szarkavirág* (Mé) | *tejes szarkaláb* (Kk). – N-on van, Marosvásárhelyről. – Kb-on is van, név nélkül.

DENTARIA L. (Brassicaceae)

D. bulbifera L. ! hagymás fogasír; coltűsor. Eua, H–G. Üde talajú bükkösökben (*Dentario-Fagetum*) és gyertyános bükkösökben, gyertyános tölgyesekben közönséges: Ct (Fl. III, 279); Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966).

D. glandulosa W. et K. = *Cardamine glandulifera* Schwarz.; ikrás fogasír; coltűsor. Kárp, H–G. Bükkösökben, ritka: Sz – Riszég-tető; Kszt–Zt – Bogdana-tető (Csűrös).

DESCHAMPSIA P.B. (Poaceae)

D. caespitosa (L.) P.B. ! pázsitos (gyepes) sédbúza; tirsã. Cp (Kozm?), H. Erdőirtásokban, vizenyős réteken közönséges.

D. flexuosa (L.) Trin.; erdei (vanyiga) sédbúza; pãiuş. Cp. H. Hegyvidéki erdőkben, irtásréteken, tőzegesekben gyakori, társuláskötő (A, Be, Bl, Ct, Cţ, D, Dr, Fi, Gym, Kd, Mv, P, Sz).

DESCURAINIA Webb. et Berth. (Brassicaceae)

D. sophia (L.) Webb. ex Prant! = *sisymbrium sophia* L.; sebforrasztófű. Eua, Th. Parlagokon, szemetes helyeken szórványos, helyenként tömeges (Gy).

DIANTHUS L. (Caryophyllaceae)

Nt. *nímetszegfű* (Tl), *nímetszegfű* (It) | *nyári szegfű* (Nk) | *szegfű* (J, Kb, Mf, Sz, Szu), *szegfű* (Ml), *szegfű* (B, K, Kf, Kp, Mk, Mv, Va) || *Ro. cocoşej* (B, D, E, Gym, Kk, St, Sz) | *cocoşej de grãd'inã* (Mi) | [*garoãfã*] (Be, Bi, Kk, Mi, N, Sd) | *gogoşej* (D) | *sacfũ* (Sd) | *sap-*

t'iu (Mi, Topa). – A nevek a *D. carthusianorum*, *D. armeria* csoportba tartozó fajokra vonatkoznak. **Nr.** A népi hímezésben elterjedt mintaelem: vagdalásos hímezésen, kereszt-szemesen, cifradarázson és szücs hímezésem Vö. Péntek 1979.

D. armeria L.; szeplős szegfű; cocoşel. Ec, Th–TE. Fűves helyeken, szórványosan (Kf, Np). **Nt.** *erdei szegfű* (Gy).

***D. barbatus** L.! szakállas szegfű; garoafe, garofitá de grădină. D–Eu, H. Termesztése gyakori kiskertekben (Kk, Nk; Bh!) különböző színváltozatokban (f. *roseo-variegatus*, f. *rubra*). **Nt.** *cifra nímetszegfű* (Nd) | *csokros nímetszegfű* (Mf) | *csukros szegfű* (Mé) | *német szegfű* (E, Kb, Mf, Mó, T), *német szegfű* (Kp, Szu), *német szegfű* (Va, Zs), *német szegfű* (B, Kszt–Zt), *német szegfű* (Gym, Gyv, Kk, Nk, V), *német szegfű* (Sz), *német szegfű* (Jt, Kf, Mk, Mv, Ny) || *Ro. cocoşej* (Dr, St) | *cocoşej d'e căsă* (C) | *cocoşej d'e grădină* (P) | *cocoşej nemţesti* (E) | *sapt'iu turcesc* (Topa).

D. carthusianorum L. ! barátságos szegfű; garofite. Ec, H. Kaszálókön közönséges; ssp. *latifolius* (G. et Sch.) Hegi, var. *parviflorus* Celak.: Bh (Fl. II, 254). **Nt.** *fecskevirág* (J) | *fecskeszegfű* (Mé, Mf, V), *fecskeszegfű* (E), *fecskeszegfű* (Gym, K, Kszt–Zt, Nd), *fecskeszegfű* (Mv) | *fecskevirág* (Gy, It, Jt, Kf, Kk, Kp, Mb, Mf, Ml, Mó, Nk, Ny, Sz, Szu, T, Tl, V, Zs, Szászlóna) | *mezei nímetszegfű* (Gyv) | *mezei szegfű* (B) | *német szegfű* (Kb), *német szegfű* (Nd), *német szegfű* (Bh, Mk) | *vadszegfű* (Gy) || *Ro. bumbuşti* (Fi) | *cocoşej* (A, B, Be, Bi, Bl, C, D, Fi, Gyv, Mi, N, St) *cocoşej d'e cîmp* (Ct, Dr, P) | *cocoşej nêlipicioş* (Kk) | *scînteuţă* (Sd), Topa). **Nr.** *Briza mediaval* szedik csokorba. – Gyomorfájás ellen: olyan pálinkát isznak, amelybe néhány napra fecskevirágot tettek (J). – Azt mondták, azért véres a kecske teje, mert a gazdája fecskevirágot szedett (Ml).

***D. caryophyllus** L. ! pompás szegfű; garoafă. DNy–Eu, H. Termesztik kiskertekben, gyakori (Bh, E, Gyv !). **Nt.** *kolozsvári tejesszegfű* (Kk) | *Margitszegfű* (Mó), *Margitszegfű* (E), *Margitszegfű* (Va) | *piros szegfű* (It) | *sabotszegfű* (E) | *tejes szegfű* (Gym, Gyv, J, Mé, Mf, Mó, T, V, Zs), *tejes szegfű* (Nd), *tejes szegfű* (Jt, Kszt–Zt) || *Ro. cocoşej umpluţi* (E) | *garofită* (Sz) | *sacfiu* (Ş) | *sapt'iu bun* (Topa).

***D. chinensis** L. ! kínai szegfű; garofite. K–Ázsia, Th. Termesztett dísznövény, kiskertekben gyakori (Bh, Gyv, Kk, V). **Nt.** *futó szegfű* (E) | *patkonca szegfű* (Gyv, J, Kb, Kk, T), *patkonca szegfű* (Nd), *patkonca szegfű* (K, Kszt–Zt) | *pünkösti szegfű* (Mf) | *tárka szegfű* (It), *tárka szegfű* (Sz). – Harmatban összebörögatják a magost a patkoncával; a patkonca magvaiból lesz tejes is (J).

D. deoltides L.; L.; mezei szegfű; garofite. D–Eu (Alp., Balk.), H. Ritka: Mv (Fl. II, 272).

D. glabriusculus (Kit.) Borb.; kopaszodó szegfű. Karp., H. Ligetes helyeken, szórványosan: Kb.

***D. plumarius** L.! német szegfű, tollas szegfű. Kz–Eu, H. Kiskertekben virágágyások körül szegélynövény. **Nt.** *májusi szegfű* (Kb) | *pünkösti szegfű* (Gyv, J, M, Szu, T), *pünkösti szegfű* (E, It, Nd, V), *pünkösti szegfű* (Kp, Sz, Va), *pünkösdi szegfű* (Gym, E, Kk, Mó), *pünkösdi szegfű* (Jt, Kszt–Zt, Ny) || *Ro. cocoşej* (Ş) *cocoşej d'evreme* (E).

DICENTRA Bernh. (Papaveraceae)

***D. spectabilis** (L.) Lem. ! szivvirág, cerceii doamnei. K–Ázsia, H. Kerti dísznövény, gyakori (Mk). **Nt.** *csüngő* (B, Kszt–Zt) | *csüngővirág* (Va) | *hjlácjn* (Va) | *Jézusszív* (E, F, J, Jt, Kp, Kszt–Zt, Ny, Sz), *Jézus szive* (It, Mf, Szu) | *kicsiszív* (Kb) | *Krisztusszív* (T) | *szerelmlakat* (Ny) | *szivecske* (Mé) | *szivvirág* (Kvár: Györffy 1935) || *Ro. ciurcej* (Ct) | *inima lui Cristos* (E) | *inima lui Isus* (Sz). – Elterjedésére nézve l. Szabó–Péntek 1980. 109–2. térvázlat.

DICTAMNUS L. (Rutaceae)

D. albus L.! kőrislevelű (nagy) ezerjófű; frásinel. Eua, H. Napos domboldalakon, gyepekben, bokrosokban szórványos: D, Dr, Gyv, Mv, Nk, Kf (Csipkés-oldalon, Riszeg-tetön tömeges), Mi, Sz, Zs. **Nt.** *ezerjófű* (Nd). **Nr.** Teáját hasfájás ellen fogyasztják. Vö. Kovács 1976.

DIGITALIS L. (Scrophulariaceae)

D. grandiflora Mill.! – *D. ambigua* Murray; sárga gyűszűvirág; degetar galben. Kz–Eu–Med–Pont (Ny–Szibériáig), H. Erdőkben, irtásokban, szórványos, helyenként tömeges: Gyv, Kk (Sátor-hegy irtásai). **Nt.** *cséngővirág* (Kp) | *gyűszűvirág* (Bh) | *harangvirág* (Kf) | *kánkalli* (Tl) | *vad-harangvirág* (T) || *Ro. clocoşej sălbatici* (Sz) | *cúpa ójii* (B) | *cúpe gálbene* (C) | *măsălariţă* (Kk).

***D. purpurea** L. ! piros gyűszűvirág; degetel roşu. Kz és Ny–Eu, TH. A területen csak kertben, de példányt nem láttunk. **Nt.** *gyűszűvirág* (J).

DIGITARIA Heist. (Poaceae)

D. sanguinalis (L.) Scop. ! piros ujjas-mohar; meşor. Kozm, Th. Művelt területeken, napos, meszes talajon közönséges gyom.

DIPLACHNE l. *Cleistogenes*

DIPLLOTAXIS DC. (Brassicaceae)

D. muralis (L.) CD.; közönséges kányazsázsa; puturoasă. Med–Eu, Th–TH. Meszes talajokon közönséges gyom (omlások helyek, szántók stb.): Va – f. *oec. parva, minor, unisiliquata* f.n.; Kb – f. *caulescens* Kitt. (Fl. III, 447). **Nt.** *repcsen* (Nk).

DIPSACUS L. (Dipsaceae)

D. fullonum L. ! = *D. sylvestris* Huds.; erdei mácsonya; scăiuş de pădure. Eua, TH. Települések körül, erdőszéleken gyakori. Egykor természetették (posztófésülésre használták). – A következő faj népi terminológiája jórészt erre is vonatkozik!

D. laciniatus L. ! héjakút mácsonya; scaete. Eua, TH. Utak mentén, faluszéleken gyakori. **Nt.** kakukvirág (Kd) | *szamártüvis* (Bh, Gym, It, Jt, K, Kf, Mk, Mó, Kd, Tl) | *tüvis* (Gyv), *tövis* (B, J, T) || *Ro. scăj (Sd)* | *scăj d'e măgăr* (B) | *scăj porcesc* (Mi) | *st'in* (Dr) | *st'in alb* (Be) | *spin gras* (Gyv) | *st'in măgărăsc* (Bi, Gym, Kk, Sz). Termése: *porci* (St). **Nr.** A tövisvel az egérlukat tömték be, szalonna közé és a spárgára tették, hogy az egér ne férjen a szalonnához; a méhkaptár bejáratához helyezték, hogy a herék ne mehessenek be. – A tövisével játszottak a gyerekek, disznót csináltak belőle. – Köhögés elleni teát főztek belőle *Tussilagóval* és *Achilleával* (Be). – A magját reuma ellen használják (Dr). – A levelek aljáról összegyűjtött vizet *sömörög* (= szemölcs) teszik; a beteg szemet mossák vele; mosakodnak vele a lányok, hogy szépek legyenek, hogy eltűnjenek a szeplők; mossák vele a hajukat, hogy ne hulljon, hogy jobban nőjön.

D. pilosus L.; szőrös mácsonya; scăiuş. Eua, TH–H. A Kalota völgyében: Kszt–Zt (Fl. VIII, 648).

DORONICUM L. (Asteraceae)

D. austriacum Jacq.; hegyaljai zergevirág; iarba ciutei. Pyr–Alp–Karp–Balk (Kis-Ázsiában is), H. Havasalji sziklákon, ritka: Kszt–

Zt – Vf. Bogdana, *Abieto-Fagetum, Dentario. Fagetum* (Csűrös).

***D. caucasicum** Bieb. ! convar. *magnificum* hort.; kerti zergevirág. Med (Sziciliától Kis-Ázsiáig). H. Gyakori kora tavaszi kerti virág.

D. hungaricum (Sadl.) Rchb., magyar zergevirág. Pan–Balk. (Med), H. Előferdül az Almás völgyében, a terület északi pereméhez közel: Va, Almáshida (CLA).

DORYCNIUM Vill. (Fabaceae)

D. herbaceum Vill. ! berzedtszörű dárdahere; sulićă. Eua, H. Száraz gyepekben, meszes talajon közönséges, néhol tömeges. **Nt.** *vadlühère* (V) || *Ro. flórule vinului* (Topra). **Nr.** Kenték vele a hajukat, hogy szagos legyen (Topa).

DRABA L. *Erophila***DROSE**R A L. (Droseraceae)

D. rotundifolia L.; harmatfű; roua cerului. Cp, H. Tőzezlápokban: Bl, C, Mv (Fl. III, 551).

DRYOPTERIS Adans. (Aspidiaceae)

excl. *Gymnocarpium, Thelypteris*

D. carthusiana (Vill.) H.P. Fuchs = *D. spinulosa* (O.F. Müll.) O. Ktze. Cp, H. Havasi termőhelyeken: CŰ („in mlaştinile Râşca-Răchitiş” – Fl. I, 107).

D. filix-mas (L.) Schott! erdei pajzsika; ferigă. Kozm, H–G. Hegylábi erdőkben közönséges (Fl. I, 101–4; Gy). **Nt.** *cserge* (Nk) | *fărkascşergő* (Kk) | *f ę riga* (T) | *ördögbor*da (Mé) | *zöldfü* (J) II *Ro. férică* (Bl, Kk), *férigă* (C) | *jólu lúpului* (Sz). Bh-on dísznövényként a temetőben.

E**ECHEVERIA** DC. (Crassulaceae)

***E. gibbiflora** DC. ! = *Ctoyledon gibbiflora* Moc. et Sessé; amerikai kövirózsa, eseveria. Kz–Am (Mexikó), H–Ch. Cserepes dísznövény, a területen a var. *metallica* (Lem.) Baker = *E. metallica* Lem. **Nt.** *kaptusz* (Mb). | »*kelkáposzta*« (Mb).

ECHINOCACTUS L. *Echinopsis***ECHINO**CHLOA P.B. (Poaceae)

E. crus-galli (L.) P.B. ! közönséges kakaslábfű; costrei. Kozm, Th. Művelt területen, szemetes helyeken közönséges tipikus alakban (var. *crus-galli*), szálla nélküli (f. *oryzoides* (Ard.) Fritsch) és szállás (f. *echinata* (Willd.) Mor.), valamint a kettő közötti átmeneti formákban. **Nt.** *csikosfü* (J) | *laposfü* (Tl) | *muhar* (B), Mk, Kp, Va) | *seggenülő-fű* (Nk) | *sipolófű* (Szu) | *szíleslevelű-fű* (Nk) || *Ro. costréja* (Mi), *costréaya* (St) | *scréadá* (Be). – Hiába vágják

ki, újra felül, szétnyúlik, innen a nagykapusi név. **Nr.** Széles levelével sípoltak a gyerekek (Szu).

ECHINOCYSTIS Torr. et Gray. (Cucurbitaceae)

E. lobata (Michx.) Torr. et Gray. = *Echinocystis echinata* (Mühl.) Britt.; süntök; bostánaşi spinoşi. É–Am, Th. Élősövényekben, vizék mentén gyakori (Bh, E, Kszt–Zt, K, Kp, Kb, Mi és másutt is).

ECHINOPS L. (Asteraceae)

E. commutatus Jur. ! patakszéli számarkenyér; tătarnica. Kz–Eu–Balk, H. Kedves erdőszéleken, patakpartokon gyakori: Gyv (var. *eglandulosus* (Schur) Soó); V (var. *commutatus*).

(***E. ritro** L. ssp. *ruthenicus* (Bieb.) Nyman! = *E. ruthenicus* (Fisch.) M.B.; kék számarkenyér; tătarnică.. Pont–Eua, H. Gipszszik-

lákon, napsütötte oldalakon: Gyv, J (var. *tenuifolius* Fisch., var. *ruthenicus*), F, Zs (verg. ad. ssp. *ritro* – vö. F. IX, 605), Gy (ssp. *ritro* – díszvirág Va.). **Nt.** *kik-szamártüvis* (Gyv) | *kik-tüvisvirág* (It) | *szamártüvis* (Kf, Sz) | *tüvisrózsa* (Zs) | *tüvisvirág* (Kp, Mó, Zs) || *Ro. sca i* (C) | *st'in* (Sz).

E. sphaerocephalus L. ! fehér szamarkenyér, rostogol. Balk, H. Bokros helyeken, szórványosan: Gyv–M, Va (f. *microcephalus* f.n.). **Nt.** *szamártüvis* (J, Mv, Sz) | *tüvis* (Mé). Gu-bója: *sündisznó* (Nd) || *Ro. sca i* (C, Kk).

ECHINOPSIS Zucc. (Cactaceae)

***E. eyriesii** (Turpin) Zucc. ! = *Echinocactus eyriesii* Turpin; gömbkaktusz. D–Am (Argentina, Uruguay), H. Cserepes dísznövény. **Nt.** *anyámasszonytöke* (K) | *kaktusz* (Kb, Mf, Mó, Ny, V, Zs) | *tökkaktusz* (T) || *Ro. buto i ás* (Be) | *cactus* (Bi, Kk), *cáptus* (Ct, Dr).

ECHIUM L. (Boraginaceae)

E. italicum L. (= *E. altissimum* Jacq.); olasz kígyószisz; coada vacii. Eua–Med, TH. Kk (CLA. Nyárády A. 1967).

E. russicum Gmel. ! = *E. rubrum* Jacq.; piros kígyószisz; coada șarpelui. Pont–Pan., TH. Napos pusztai gyepmaradványokban, szórványosan: Gy, Mó – a Báthori-hegy felé; Gyv (CLA. Nyárády A. 1970).

E. vulgare L. ! közönséges kígyószisz, iarba șarpelui. Eua–Med, TH. Közönséges útmenti, parlagi gyom, leromlott gyepekben is gyakori (It, Nk; C – f. *variegatifolia*). **Nt.** *dongóüvirág* (Mv) | *rózsavirág* (Szászfenes: Györffy 1935).

ELAEAGNUS L. (Elaeagnaceae)

***E. angustifolia** L. ! keskenylevelű ezüstfa; răchițiță, sălcioară. Eua–Med, Ms–Mg. Díszfa: Bh, Nd, Kk, Sz. **Nt.** *oláifa* (It, Jt, Kb, Ml, Mó, Sz). – Mó-n nagy fák voltak, az 50-es években vágták ki.

ELEOCHARIS R. Br. (Cyperaceae)

E. carniolica Koch. Med, HH. Ritka: Ct (Fl, XI, 565).

E. palustris (L.) R. Br.; árva káka; pipiriguț. Kozm, HH. Vizes hegeken közönséges: Gy (var. *casparyi* (Abromeit) Borza – Fl. XI, 657).

ELYTRIGIA l. *Agropyron*

EMPETRUM L. (Ericaceae)

E. nigrum L.; mármorka; vietoare. Cp, Ch. Tőzeglápban, ritka: Ct (Fl. VII, 140).

EPILOBIUM L. (Onagraceae) incl. *Chamaenerion* = *Chamerion*

E. angustifolium L. = *Chamaenerion* (*Chamerion*) *angustifolium* (L.) Holub. ! erdei deréce; zburătoare. Cp, H. Erdőirtásokban, hegyvidéken tömeges (Be, Bl, Ct, D, P, Gym), másutt

szórványos (Kk, Mó, Nd, Nk), ritkán kiskertekben is megtűrt (E). Nd-on is sok van a Vágotton, Irtoványon, számontartják, név nélkül. **Nt.** *fűzike* (Gym).

E. collinum CG., Gmel., dombi fűzike. Eua, H. A terület határáról jelezték: Gym (Nyárády 1941), Hója-gerinc (CLA. Prodan 1937).

E. dodonaei Vill. = *Chamaenerion palustre* auct. = *Chamerion dodonaei* (Vill.) Holub; vízparti fűzike. Eua, H. Hordalékon, patakok mentén, ritka: Bh (Fl. V, 514).

E. hirsutum L. ! borzas fűzike; pufuliță. Eua, Afr, H. Mocsaras helyeken, hordalékon közönséges.

E. montanum L. ! erdei fűzike. Eua, H. Patakok mentén, irtásokban közönséges.

E. obscurum Schreb.; sötétzöld fűzike. Eua – Med, H. Nedves erdőkben, irtásokban, ritka: Kb (Nyárády 1941, Fl. V, 498).

E. palustre L. – mocsári fűzike. Cp, H. Tőzeglápokban, savanyú talajú mocsaras réteken gyakori.

E. parviflorum Schreb.; kisvirágú fűzike. Eua–Med (Kozm), H. Vizek mentén, irtásokban közönséges: Kb (f. *umbrosum* Hauskn. – Fl. V, 482).

E. tetragonum L. ssp. *tetragonum* = *E. adnatum* Gris.; négyélű fűzike. Eua, Afr, H. Nádas mentén (Fl. V, 491).

EPIPACTIS Zinn. (Orchidaceae)

E. atrorubens (Hoffm.) Schult. – *E. atropurpurea* Rafin., *E. rubiginosa* (Cr.) Koch; vörösbarna nőszőfű, mlăștiniță. Eua–Med, H. Erdőkben szórványos: Mf, Szászlóna.

E. helleborine (L.) Cr. = *E. latifolia* (L.) All. = *Helleborine latifolia* (L.) Druce; széleslevelű nőszőfű. Eua–Med, H–G. Erdőkben szórványos: Gyv, It, Nk.

E. palustris (L.) Cr.; mocsári nőszőfű. Eua–Med, H. Mocsaras réteken szórványos: Mf, Ml.

EPIPHYLLUM l. *Zygocactus*

EQUISETUM L. (Equisetaceae)

Nt. *csikófarok* (B, Bh, Gyv, It, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mb, Mk, Nd, Nk, Np, Tl, V, Szászfenes, Szászlóna), *csikófarok* (J, K, Kf, Mó, Ny, Sz, Zs), *csikófarok* (E, Gy, Gym, Mé, Szu, T, V) | *macskafarok* (Bh, Mv). Tavasz spórás hajtása: *hunyor* (Kszt–Zt) || *Ro. cǎda cǎlului*. **Nr.** A szarvasmarha nem szívesen eszi, ezért a csikófarkas szénát nem tartják jónak. – Teáját használják vesebetegségek ellen, vizelet-hajtónak (A, Gy, Kf, Kk, Mb, Nk). – V-n egy embermagasságú fajt (*E. telmateja* ?) ismernek, azt használják teának. – Gyv-en fűrdőnek használták, de hogy mire, arra nem emlékeznek. – Tavasz szárával dörzsölték az arcukat, hogy ne legyenek szeplősök: „*Fecskét látok, | szeplőt hányok*” – mondták ilyenkor (Kszt–Zt). – A népi terminológia nem különbözteti el a fajokat.

E. arvense L. ! mezei zsurló; barba ursului. Kozm G(H), Ártéri szántókon, mezofil gyepekben, suvadásos, omlásos helyeken közönséges gyom.

E. hiemale L.; téli zsurló; pipirig de munte. Eua, H. Nedves, árnyékos helyeken, szórványos.

E. palustre L. ! mocsári zsurló; barba ursului de bahne. Cp, H. Vizenyős, mocsaras helyeken közönséges, néhol tömeges: Bh, Kf, S (Csűrös).

E. sylvaticum L.; erdei zsurló; ruşinea ursului. Cp, H. Tözegeskben, forrásos helyeken, szórványos: C $\dagger$, Bl, P (Fl. I, 48).

E. telmateja Ehrh. ! = *E. maximum* Lam.; óriás zsurló; coada calului, pãrul porcului. Kozm, H. Patakok mentén, hűvös erdőszéleken, szórványosan: Bl, Ct, C $\dagger$, D, Fi, Gy, Kk, Mk, P, Sz, V.

ERAGROSTIS Host. (Poaceae)

E. pilosa (L.) P.B.; szőrös tőtippán. Kozm, Th. Utak mentén: Kk (Fl. XII, 348).

E. poaeoides (*poaeoides* ?) P.B. = *E. minor* Host; kisebb tőtippán. Cp, Th. Vasúti töltések, utak mentén gyakori gyomnövény.

ERECHTITES Raf. (Asteraceae)

E. hieraciifolia (L.) Rafin ex DC.; amerikai keresztlapu. Am, Th. Szórványos, inkább a terület keleti részén: C, E, Mi, Kb (Fl. IX, 503).

ERIGERON L. (Asteraceae) incl. *Stenactis*

E. acris L. ! = *E. acer* L.; bóbitás küllőrojt; bungişor. Cp, Th–H. Ruderális helyeken, szórványos: Mi (var. *acris* – Fl. IX, 216).

E. annuus (L.) Pers. = *Stenactis annua* (L.) Nees, fehér seprence. Az ssp. *annuus* és az ssp. *strigosus* (Mühlb.) Wagen. = *S. ramosa* (Walter) Britton. E – Am, Th. Bokros helyeken és irtásokban gyakori, inkább az ssp. *strigosus*: C, Ct, E, Gym, Kf, Mó, Sz.

E. canadensis L. ! betyárkóró; bãtriniş. E – Am, Th. Szántókon, omlásos, erodált oldalakon, szórványos, de néhol tömeges (Nk – bányakitermelés hányóin).

ERIOFHORUM L. (Cyperaceae)

E. angustifolium Honckey! keskenylevelű gyapjúsás; bumbãcariţã. Cp (és D–Afr), H. Mocsaras, forrásos helyeken szórványos: It.

E. latifolium Hoppe ! széleslevelű gyapjúsás; bumbãcariţã. Cp, H. Forrásos, mocsaras réteken gyakori, néhol tömeges (Be, Mó). Az alábbi népi nevek erre a fajra vonatkoznak, de a népi növényismeret az egyes fajokat nem különíti el. **Nt.** *bojtosvirág* (Szu) | *bojtvirág* (Tl) | *gyapotvirág* (Mv) | *kecskeszakál* (Gyv, It, Mó, Nd, Nk), *keskeszakál* (Gym) | *sásvirág* (Mv) | *sejembajt* (Sz, Zs), *sejembajt* (Kp), *sejembajt* (Mk) | *(sejémvirág)* | (Gym) | *zsidószakál* (Kk) || *Ro. ciucur* (St) | *bãrba cãprii* (Bi, Gym) | *ĩãrbã d'e*

ãpã (C) | *lĩna cĩculuj* (Fi). **Nr.** Vázába teszik, egész évben megõrzik, megszáritva.

E. vaginatum L.; gyepes gyapjúsás. Cp, H. Tözeglápokban: C $\dagger$, Fi.

ERODIUM L'Hérit. (Geraniaceae)

E. cicutarium (L.) L'Hérit! bürök géorrh; pliscul cocorului. Kozm, Th–TH. Művelt területeken, utak mentén közönséges.

EROPHILA DC. (Brassicaceae)

E. verna (L.) Chevall. ! = *Draba verna* L.; tavaszi daravirág; flãmĩnziã. Eua–Cp, Th. Gyepekben, művelt és ruderális területeken kora tavasszal szórványos, néhol tömeges; – var. *stenocarpa* (Jord.) Nyár.: Ct. (Fl. III, 375).

ERUCASTRUM (DC.) C. Presl (Brassicaceae)

E. nasturtiifolium (Poir.) O.E. Schulz; nyurgaszál. Kz–Eu–Med, Th–TH. Az E környéki gipszekben gyakori, néhol tömeges, itt bizonyára több más, sajátos növénygel (*Gypsophila fastigiata*, *Echinops ritro*, *Crepis neglecta* stb.) relikváris faj: E, It, Gyv, J, N, Gãlãşeni.

ERYNGIUM L. (Apiaceae)

E. campestre L. ! mezei iringó; rostogol. E – Eu – Pont – Kont, H. Leromlott legelõkõn, utak mentén közönséges. **Nt.** *bokrostũvis* (It) | *õrdõgbocskor* (B, Va, Zs) | *lapis samãrtũvis* (Kk) | *samãrtũvis* (Gyv, It, Kf, Mb, Mé, Mó, Nd, Ny, V) | *tũvis* (Gy), *tõvis* (T) || *Ro. sca u rusãsc* (Be). **Nr.** Termõgat díszítettek belõle: (ezüst)diót szũrtak a tũskéjébe, felakasztották a gerendãra (It, Mb, Zs). – *Tũvis-bokrot* tettek a kapura, ha megellett a tehén, hogy ne vigye el a boszorkány a tejét (Mb).

E. planum L. ! kék iringó; spin vĩnãt. Eua–Kont–Pont, H. Leromlott legelõkõn, utak mentén, helyenként gyakori: Bh, It, Kd, Mb, Mi, Zs, Pányiki-szoros, Jt, a Kalota mentén Kszt–Zt-ig. **Nt.** *kék iringó* (Mb) | *kéksamãrtũvis* (Kk, Kp), *kíksamãrtũvis* (Jt, Nd) | *kéktũvis* (Sz, Tl), *kíktũvis* (Nk, T, Zs) | *samãrtũvis* (Gy, Gyv, Kf, Mó, Ny, Tl, V, Va), *samãrtõvis* (T) | *samãrkõhõgõsi tũvis* (B) | *tũvisvirág* (Mf) || *Ro. scãj mĩneri* (N) | *scãj d'e spãri iãt* (B) | *spin d'e tũsã* (Gyv) | *st'in tãrcãt* (Be). **Nr.** A virãgzatot vagy a herbãt fõzik meg teãnak, édesítik; kõptetõ; kõhõgõs, samãrkõhõgõs kezelésére használják, esetleg samãrtejjel (általános az egész területen). – Szétmorzsolt, szõttõrt virãgjãt kék pokolvarra használják. – Hamujãt gyerekek fertõzõ ekcãmãjãra hintették (Be). – Fũstõlték vele a csecsemõt, amikor álmãban felsĩrt (Zs). Võ. Kovács 1976; Kõcziãn et al. 1977.

E. x kalotaszegense Papp et Ujv. = *E. campestre* x *E. planum*, kalotaszegi iringó; Pányiki-szoros (Scripta Mus. Trans. 1944, 8; Fl. VI, 347).

ERYSIMUM L. (Brassicaceae) incl. *Cheiranthus*

***E. cheiri** (L.) Cr. ! = *Cheiranthus cheiri* L.; sárga viola; micşunele ruginite. Eua-r Med, TH-H. Gyakori kerti dísznövény a világossárgától (*luetea*) a vörösestartka (*variegatiflora*) virágú fajtákon keresztül a feketés árnyalatú virágokig (*nigroviolacea*). **Nt.** *éjszakai-vijola* (T) | *patkonca viola* termése van (F, Gym, Ml, Nk) | *sárga-csúsvijola* (K) | *sárgavijola* (B, Gym, Gyv, It, Jt, Kf, Kk, Kszt-Zt, Mk, Ny, Kvár) | *színesvijola* (Gym, Gyv) | *tejesvijola* (F, Gym, Ml) | *télvivijola* (Kb, Mf, Szu) | *vijola* (Gym, Mé, V) || *Ro. şargovijolo* (Gyv) | *viólă* (Gym) | *viólă galbenă* (Sz). – Elterjedésére nézve l. Szabó-Péntek 1980. – 2. térvázlat.

E. odoratum Ehrh. s. str. ! = *E. pannonicum* Cr.; magyar repcsény. Kz-Eu-Balk-Med, Th-TH. Száraz, füves helyeken, bokrosokban (D, Mé, Kf, Zs – Fl. III, 169; Gym – Csűrös, de másutt is) gyakori.

E. repandum Höjer in L.; vetési repcsény; bárbuoaere. Eua-Med, Th. Művelt területeken, ritka gyomnövény: Sz, Gorbó (Fl. III, 155).

ERYTHRAEA Borkh. l. *Centaurium* L.

ERYTHRONIUM L. (Liliaceae)

E. dens-canis L.! kakasmandikó; cocoşei, maseaua ciutei. Eu (Med-Balk), G. Lomb-erdőkben közönséges és gyakran tömeges koratavaszi virág. **Nt.** *kakasmandikó* (Bh, Mf, Tl, Szászfenes, Kvár), *kokasmandikó* (Nm; B, Gym, Kszt-Zt, Mb, Ny, Va), *kokasmandikó u* (K, Sz, Zs), *kokasmandrikó* (Kk, Nk) | *kokasbandikó* (Kf, Mv) || *Ro. cicibotă* (B, Bi, C, Ct, Dr, Kk, N, P, Sd, St, Va) | *ciobotăja* (C). **Nr.** Virágvasárnapi *kokasmandrikót* főztek meg, azt töltötték az állatba, hogy meginduljon a vizelete (Nk). – Bh történeti helynévanyagában előfordul névadó elemként. Vö. Péntek-Szabó 1980. 147.

EUONYMUS L. (Celastraceae)

E. europaea L.! csíkos kecskerágó; salbă moale, voniceriu. Eu, Ms. Bokrosokban, élő-sövényekben közönséges. **Nt.** *gyöngyfa* (Szu) | *kecskerágó* (Bh, Tym, Mf, Tl, Va, Zs, Szászfenes), *kecskerágó* (J, K, Kf, Kszt-Zt, Mv, Ny) | *kutyafa* (B, Gy, Mó, Nd, Nk) || *Ro. lămnă cînelui* (A, B, C, P, St). **Nr.** Az ágából seprűt készítenek, hársfahajjal kötik össze. – A hajával kenderfonalat sárgítanak (Nk). – A kergéből korbácsot fonnak (Ct). Terméséből gyöngyöt fűznek a gyerekek. – It helynévanyagában helynévadó elem. Vö. Péntek-Szabó 1980. 147.

***E. radicans** Sieb. Ch-N, Japán. Ritka, termesztett: Bh.

E. verrucosa Scop.! bibircses kecskerágó; salbă rioasă. Eua-Med, Ms. Napsütötte bok-

rosokban, gyakori (Gyv, Kk; Kszt-Zt-Bogdana-Csűrös). **Nt.** *kecskerágó* (Kp, Mé, V), *kecskerágó* (Gy, Gyv, K, Mk) || *Ro. cercéji mîşii* (Mi) | *lemn cînesc* (C) | *lămnă cînelui* (Dr, N). **Nr.** Terméséből gyöngyöt fűznek a gyerekek. – A népi terminológia nem különíti el a két fajt, de a közöttük lévő minőségi különbségekre többnyire felfigyelnek.

EUPATORIUM L. (Asteraceae)

E. cannabinum L.! sédkender, pakóca; cînepa codrului. Eua, H. Irtásterületeken gyakori (Gy – Fl. IV, 168, de másutt is!).

EUPHORBIA

Kutyatej; laptele cînelui, alior. **Nt.** *cinedôgnija* (K) | *kutyaté* (B, It, Kd, Kf, Kk, Kszt Zt, Mb, Mé, Mó, Mv, Nd, Nk, Sz, Tl, Va, Zs, Szászlóna), *kutyatej* (Bh, J, Mf, Szu) | *pułá drăkuluj* (Kp) || *Ro. lăpt'e cînesc* (Mi, Sd) | *lăpt'ele cînelui* (B, Be, Bi, D, P, St). – Az utóbbi években eltűnt a *nátriumos* műtrágyától. (St). **Nr.** Tejoltónak használták ? | (P). – Pirosítónak használták: az arc megduzzadt, kipirosodott tőle (Be, It). Megfertőzte a gyerekek nemi szervét (Be) – Levével kenték a *sümölcsöt* (Kk). – Egerek pusztítására használják: virágját szétmorzsolják, puliszkába teszik, és az elpusztítja az egeret (Kk).

E. amygdaloides L. ! erdei kutyatej; alior. Pont-Eu, Ch. Erdőkben közönséges. **Nt.** *kutyatej* (Nk), *kutyaté* (T).

E. angulata Jacq.; szegletes kutyatej; laptele cînelui. Pont-Med, H-G. A terület határán az erdőben bőven van (Szászfenes).

E. cyparissias L.! farkaskutyatej; alior. Eua, H-G. Leromlott legelőkön, ruderális helyeken közönséges. **Nt.** *kutyaté* (Gyv, Kf, Nk, T, V), *kutyatej* (Sz), *kutyatéj* (Szászfenes: Györffy 1935) || *Ro. lăpt'ele cînelui* (Dr). **Nr.** Szeplő ellen használta az adatközlő: a vele való boro-gatástól az arca eldagadt, később lehámlott (Gyv). – Szépitőszernak használják a nők, kenik vele az arcukat (Dr). – Eldagadt tőle a fiúcskák hímveszője (Nk).

E. epithymoides L. = *E. polychroma* Kerner, színeváltó kutyatej. DK-Eu (Pan-Balk), H. Napsütötte, meleg erdőben, szórványosan: Sz, Gyv-M, It.

E. esula L.; sárkutyatej. Eua, H. Napsütötte oldalakon; ritka: Bh – Bartha malma (Czucza).

E. exigua L.; apró kutyatej. Med (Eu), Th. Meszes, márgás szántókon, vázталajokon gyakori: Bh (Tekintő – Czucza), Gyv, Nk.

E. falcata L.; sarlós kutyatej. Kz-Eu-Med, Th. Művelt területekén, utak mentén gyakori.

E. helioscopia L.! napraforgó-kutyatej; laptele cînelui. Eua-Med, Th. Házak környékén, szántókon közönséges. **Nt.** *Ro. lăpt'ele cînelui sălbăt'ic* (Bl).

***E. marginata** Pursh, jégvirág. E–Am, Th. Díszvirág, szórványosan árokparton is: Kb, Kp. **Nt.** *angyalvirág* (Kp) | *fátyolvirág* (Va) | *jégvirág* (T). – Va-ra Hídalmásról került.

E. platyphyllos L. ! nagylevelű kutyatej; laptele cünelui. Eu–Med, Th. Árkok mentén, kiskertekben, szántóföldön közönséges; ssp. *platyphyllos*: Mé, Ny.

E. salicifolia Host.; fűzfalevelű kutyatej; alior. Pont–Med, H. Kapus mentén szórványosan: Nk (az ülepítők körül).

E. seguieriana Neck. = *E. gerardiana* Jacq.; pusztai kutyatej; laptele cucului. Eua, H. Napsütötte domboldalakon, a területen ritka: F, Zs,

E. villosa W. et K.; bozontos kutyatej. Eua, H. Nedves réteken, ritka: Mi (Fl. II, 310).

E. virgata W. et K.! vesszős kutyatej, laptele cucului. Eua (Eu–Balk–Kis–Ázsia),

H. Napos, száraz lejtőkön, szórványosan: Bh (Tekintő – Czuczsa), Gyv, Nk (Gyerőfi-szök-tető).

Euphorbia-hibridek: *E. paradoxa* (Schur) Podp. = *E. esula* x *E. salicifolia*: Gorbó – Fl. II, 360).

EUPHRASIA L. (Scrophulariaceae)

E. rostkoviana Hayne! orvosi szemvidító; silur. Eu, Th. Gyepekben gyakori felparazita (Ct, Ct, Gyv, Fi, Kf, de másutt is).

E. stricta Host. = *E. ericetorum* Jord. = *E. tatarica* sensu Wetst. p.p. és *E. pumila* Kern. = *E. brevipila* Burn.; közönséges szemvidító; silur. Eu, Th. Gyepekben, legelőkön közönséges és tömeges felparazita.

EVONYMUS l. *Euonymus*

F

FAGOPYRUM Mill. (Polygonaceae) excl. *Fallopia*

***F. esculentum** Moench. ! = *F. sagittatum* Gilib. = *F. vulgare* Nees; közönséges pohánka; hriščă. Ázsia, Európában adv., Th. A területen egykor természetették. **Nt.** *hajdina* (T) || *Ro. hólbură* (St).

***F. tataricum** (L.) Gaertn., tatár pohánka; hriščă tătărească. Kz–Ázsia, Th. Mint az előbbi! A terület déli határa közeléből szántóföldi gromként jelenék (Fl. I, 474).

FAGUS L. (Fagaceae)

F. sylvatica L. ! bükkfa; fag. Eu, Mg. Egykor a terület fő erdőalkotó fája (vö. Péntek–Szabó 1980. 138), ma inkább csak maradványerdők (B, Bh, J, Mb, Mó, Sz, Kf), ill. nagy erdők (Ct, Ksz–Zt, Ny, P), vegyeserdők vannak. A D környéki fennsík völgyeiben bükkös maradványcserjések. Társulásalkotó (*Abieto-Fagetum*, *Dentario-Fagetum*; *Carpino-Fagetum*). **Nt.** *bükk(fa)*, (*bikfa*) || *Ro. fag*. Termése: *bükkmakk* | *zsír* (Gym) | *bükkfészir* (Gy) || *Ro. jir*. **Nr.** A bükkfaerdőket (általában) tűzifának tarolták le. Építőanyagként ritkán használatos. – Különféle szerszámokat, szekéralkatrészeket, esztovátát, szuszéket készítettek belőle. Kf-n kazetták készítéséhez használták, vázákat is esztergáltak belőle. – A makkját szedték a disznónak, makkoltattak is az erdőn, bár azt tartották róla, hogy az embernek fejfájást okoz, és a disznót is elszédíti. Étolajat is készítettek belőle: megpergelték, megőrölték, malomban kpréselték. Soványan eresztett: 2–3 fa alól szedtek össze egy fél zsák makkot, ebből 1–2 l olaj lett. Étkezésre, palacsintasü-

téshez használták (Kk). – Tavasszal a levelét ették a gyerekek (P). – A bükkfaszén hasmenésre használatos (Ksz–Zt, Mk). Vö. Kóczyán et al. 1977. – A zöld bükkág májusfának is használatos, némely falvakban templomdíszítésre konfirmáláskor. – Ismert a bükkfavirics: tavasszal megcsapolták a fát, kifűrták, bürökkel kiszívták a nedvét. Leveléről ették a *babót* (*Mikiola fagii* okozta gubacs). – Rendkívül gyakori helynévadó elem. Az egyik falunak is névadója: *Magyarbikal* (első előfordulása 1249-ből: *Terra Bekaly*), r. *Bicalat*. Vö. Péntek–Szabó 1980. 138.

FALCARIA Fabr. (Apiaceae)

F. sioides (Wib.) Aschers. ! = *F. vulgaris* Bernh. = *F. rioini* Host.; sarlófü; dornic. Eua, TH. Márgás napsütötte szántókon, mezsgyékben szórványos: Kf.

FALLOPIA Adans. (Polygonaceae)

F. convolvulus (L.) A. Löve ! = *Polygonum convolvulus* (L.) H. Gross. = *Bilderdykia convolvulus* (L.) Dum. = *Fagopyrum convolvulus* L.; szulákpohánka; hriščă urcătoare. Cp, Th. Művelt területeken közönséges, néha tömeges. **Nt.** *gvőtén* (T, Va), *gvőtéjny* (Mó), *gvőtiny* (Kf, Nd, Nk), *gvőtín* (Kk) || *Ro. hirgán* (P) | *úră* (Be, P).

F. dumetorum (L.) Holub – *Bilderdykia dumetorum* (L.) Dum.; sövénypohánka; hriščă deasă. Eua–Cp, Th. Kb, Gy.

FERULAGO Koch (Apiaceae)

F. sylvatica (Bess.) Rchb.! mézgabürök; mărar pásăesc. (D–Eu) Pont–Med, H. Irtás-

réteken szórványos, helyenként gyakori vagy tömeges: Ct, Gyv, N, S, a területen máshol is.

FESTUCA L. (Poaceae). **Nt.** *fű* || *Ro. járbá*.

F. arundinacea Schreb. ssp. et var. *arundinacea*; nádképi csenkesz. Eua–Med, H. Nedves réteken közönséges.

F. cinerea Vill. = *F. pallens* Host. = *F. glauca* Lam. = *F. ovina* agg.; deres csenkesz; páiuş. Eua–Med, H. A területen csak az ssp. *pallens* (Host) Stohr., gipszsziklákon, helyenként, ritka: Gyv, E–J, Zs.

F. gigantea (L.) Vill.; óriás csenkesz. Eua, H. Tápanyagdús erdei és öntéstalajokon. Nem ritka.

F. heterophylla Lam.; felemáslevelű csenkesz. Eu, H. Gyertyános tölgyesekben gyakori, fáciesalkotó: Gyv, C, T.

F. pratensis Huds. ! réti csenkesz; páiuş de livadă. Eua, H. Közönséges és tömeges réti fű. Társulásalkotó.

F. pseudovina (Hackel ex Wiesb. Nym.) ! = *F. valesiaca* ssp. *pseudovina* (Hackel) Simk.; sovány csenkesz; páiuşcă. Kont-Eua, H. Napos, füves oldalakon elterjedt és közönséges. Nyárády E. Gyula (1941) értelmezése szerint, melyet mi is követünk, jórészt ebbe a fajba sorolhatók a száraz juhlegelőknél használt területek csenkeszpopulációi. – Var. *pseudovina* f. *hirtiflora* (Borb.) Nyár.: P (Fl. XII, 545).

F. rubra L.; vörös csenkesz; páiuş roşu. Cp, H. A soványtippannal együtt a leggyakoribb fűfaj a területen (zonális, szubklímáns társulások, *Agrostis tenuisszal* és *F. rubrával*: *Festuco rubra* – *Agrostetum tenuis*, *Festucetum rubrae montanum*); – ssp. *rubra* var. *juncea* (Hack.) K. Richt., közönséges: Ct, Gorbó, Mi, S (laza bokrú, rizómás); – ssp. *commutata* Gaud = *F. fallax* auct., sűrű bokrú: Be, Bl, Ct, D; – ssp. *multiflora* (Hoffm.) Jirasek = *F. diffusa* Dum., erdőszéleken, irtásréteken, szórványos: Kb, Hója.

F. rupicola Heuff. = *F. stricta* ssp. *sulcata* (Hackel) Patz = *F. sulcata* (Hackel) Nym.; barázdás csenkesz; páiuş brăzdat. Eua – Kont, H. Napos lejtőkön, mezsgyékben közönséges, típusos alakban és átmenetek a *F. valesiaca* felé. Társulásalkotó (*Festucetum rupicolae (sulcatae)*), a szárazgyepek jellemző faja (*Festucetalia*).

F. valesiaca Schleich.; valliszi csenkesz. Kont–Eua, H. Napégette, füves lejtőkön típusos alakok és átmenetek a *F. pseudovina* felé.

FICAMA I. *Ranunculus*

FICUS L. (Moraceae)

***F. carica** L. ! fügefá; smochin. Med–Ázsiai, Ms. Dísznövény, szórványos. **Nt.** *fügefá* (Mf, Ml). Termése: *füge* (B, P, It, J, Mó, Sz, T, V) || *Ro. smochin, smochină*. Ml-n 1910 előtt volt, két cseberbe ültetve. Mf-re Kvárról került. Sd-on van, nem tudják a nevét.

***F. elastica** Roxb. ! szobafikus, „gumifa”: ficus. K-India és Maláj-szigetek, Ms. Cseberben nevelt dísznövény. **Nt.** *fikusz* (Jt, Kb, Szu).

FILAGO L. (Asteraceae)

F. arvensis L. ! gyapjas penészvirág; flocoşele. Eu–Med, Th. Sovány legelőkön, szórványos: C, Sp.

F. montana L.; hegyi penészvirág. Eua, Th. Sovány legelőkön, szórványos: Gy (Fl. IX, 244).

F. vulgaris Lam. ! = *F. germanica* L.; német penészvirág; firicică. Eu–Med, Th. Sovány legelőkön, szórványos: Kb (Fl. IX, 240).

FILIPENDULA L. (Rosaceae)

F. ulmaria (L.) ! közönséges legyezőfü; creţuşcă. Eua, H. Hegylábi nedves réteken, patakok mentén gyakori: Kf–S, Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966); – ssp. *dundata* (J. K. Presl.) Hayek (var. *ulmaria* f. *glaberrima* Beck.): D; – ssp. *ulmaria* = ssp. *nivea* (Wallr.) Hayek = var. *discolor* Koch p.p.: Gyv – Vizes-völgy. **Nt.** *Ro. buruianá vîn-tóásă* (Bl).

F. vulgaris Mch. ! = *F. hexapetala* Gilib.; koloncos legyezőfü; aglică. Eua, H. Gyepes területen közönséges, néhol tömeges. **Nt.** *bárányvirág* (Va) || *Ro. coada mhelului* (St) | *mericeáya* (Be) | *mericica* (Be). **Nr.** Ették a gyökerének a levét (Be).

FOENICULUM

***F. vulgare** Mill. ! édeskömény; molură. Med, TH. **Nt.** *fénák* (Kf). A mezőgazdasági szövetkezetek foglalkoztak a termesztésével (Kf); innen kiskertekbe is bekerült.

FORSYTHIA Vahl. (Oleaceae)

***F. intermedia** Zabel. = *F. suspensa* x *F. viridissima*. Kína, Ms. Kerti díszbokr, koratavaszi virágaiért kedvelik, de nem gyakori. **Nt.** *aranyeső* (T, V) | *májusfa* (Mé) | *márcijus* (Sz) | *sárgaborostyán* (J).

FRAGARIA

Nt. *eper* (B, Gy, It, J, Kb, Tl, V), *epër* (Bh, Gym, Jt, Mb, Mk, Mv, Szu) | *földieper* (Mé, Ml, Sz, Szu, V, Zs), *földiepër* (K, Kd, Kf, Kk, Kszt–Zt) || *Ro. frag, fragi* (Bi) | *pomniță* (Mi, N, Sd). **Nr.** Az eper gyökeréből készült főzettel mosakodnak szeplő ellen (It). Vö. Kovács 1976. – Az *epër*, *eprës* kötények darázsolásán előforduló újabb motívum. Vö. Péntek 1979. – Gyakori helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 146.

***F. ananassa** Duchesne! = *F. grandiflora* Ehrh. = *F. chiloensis* x *F. virginiana*; földieper; *căpşuni*. Ny–Eu (Nyugat-Európában keletkezett hibrid eredetű, ma kozmopolita termesztett gyümölcs), H. Kiskertekben közönséges. **Nt.** *epër* (Bh, Mó, Nk, Ny) | *házi*

eper (It) | *kapsonyeper* (Gyv) | *kerti eper* (B, Kp, Nd, T, Va) | *ótott eper* (Bh, Bt, J, Nd, Zs) | *szamóca* (Bh, Mf, Mk) || *Ro. cǎpșun* (Bi, Dr, Fi, Sd, St) | *pomniță d'e grăd'ină* (Mi) | *pomnițe altojite* (N).

F. moschata Duch. = *F. elatior* Ehrh.; kerti szamóca; cǎpșuni. Eu, H. Egykor termesztésben volt, ma kivadult poliploid.

F. vesca L. ! erdei szamóca; fragi de pădure. Eua–Med, H, Erdőszeleken, irtásokban közönséges. **Nt.** *csúcsos eper* (Va) | *erdei eper* (Bt, Gy, J, Nk), *erdeji epër* (Mk) | *lányeper* (Mé), *lejányeper* (Mf, Nd, Tl, Sz), *lejányeper* (It, T), *lejányeper* (V), *lejányepër* (Gyv, Kb, Mó, Nk, Szu), *lejányeper* (Kk, Kp), *lejányeper* (Zs), *lejányepër* (Jt, Kf, Mb) | *kerek eper* (Va), *kerek epër* (Bh, K) | *pumi epër* (Ny) || *Ro. cǎpșun* (C, Gym) | *pomiță* (B, Be, Bi, Bl, Cț, D, P, Sz), *pomniță* (A, N), *pomițe* (Fi, Kk, Sz) | *pomniță d'e pădure* (Mi, Sd). **Nr.** Fűszálra fűzik, amikor szedik (Fi). – Gyökerének teáját vérszegénység ellen használják. Vö. Kóczián et al. 1977.

F. viridis Duch. ! = *F. collina* Ehrh.; csatogó szamóca; fragi de cîmp. Eua, H. Napos domboldalokon, gyepekben közönséges. **Nt.** *dúceper* (It), *dúcepër* (Bh, It, Kd, Kf, Mb, Mk, Ny, Zs) ! *dúci epër* (K, Kszt–Zt) | *fijueper* (Bt, It, Jt, Kk, Kp, Mf, Nd, Sz, T, Tl, V), *fijuepër* (Gyv, Jt, Mó, Nk, Szu) | *fűeper* (B, Gy, Kk, Mé) | *fíji eper* (Kb) | *képsuny* (Gym) || *Ro. cǎpșun* (A, B, Bl, Cț, D, N, P, St, Sz), *cǎpșun* (Bi, D, Kk, N) | *frágută* (Gym, Mi) | *pomițe* (Fi), *pomnițe* (Dr) | *pomniță d'e cîmp* (C, Sd).

FRANGULA Mill. (Rhamnaceae)

F. alnus Mill. ! = *Rhamnus frangula* L.; kutyabenge; crușin. Eua, Ms. Patak menti erdőkben, vizenyős réteken, mocsaras helyen: Kf – Ordományos. **Nt.** *bàrkòcafa* (Nd) | *kutyafa* (Gyv, Nk) || *Ro. sînjer* (Mi).

FRAXINUS

Nt. *büdös kőrösfá* (Kszt–Zt, Mk, Mv) | *erdeji kőrösfá* (Kszt–Zt).

F. excelsior L. ! magas kőris; frasin. Eua, Mg. Sziklaerdőkben, élősvényekben, kerítésekben gyakori. **Nt.** *kőrösfá* (Gy, Kb, Mé, Ml, Szu, V), *kőrösfá* (Mb), *kőrösfá* (B, Bh, It, Kd, Kf, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mf, Mk, Mó, Mv, Nd, Ny, Sz, T, Va), *kőürösfá* (K); *fehér kőris* (az adatközlő csak hallott róla: Szu) || *Ro. frásîn, frácsîn*. **Nr.** Kemény, erős, szerszámfának nagyon alkalmas, drága fának tartják. Készítenek belőle szekérrészeket (szekér-

rudat, kerékagyat, tengelyt), szerszámnyelet, favillát; bútornak is jó, de nehéz fényezni. – Kőrösfá-hamulúggal kezelik a rühös juhot. Vö. Ifj. Kós 1947. 20. – Helynévadó elemként is kétségtelenül előfordul, bár a Kőrös víznevtől nem választható el minden esetben megnyugtatóan. Vö. Péntek–Szabó 1980. 139.

FRITILLARIA L. (Liliaceae)

***F. imperialis** L. ! császárkorona; lealea pestriță. Ny-Himalája és Afganisztán (Konstantinápolyból 1575-ben került először Bécsbe), G. Kiskertekben, ritka: Szu (var. *imperialis*, kellemetlen szagú). **Nt.** *császárkorona* (Ny) | *kativirág* (Kb).

F. montana Hoppe = *F. tenella* auct.; nápic kockásliliom; lealea pestriță. Pont-illir, G. Gyepekben, irtásréteken szórványos. **Nt.** *hízóka* (Tl) | *vadharangvirág* (Kszt–Zt) || *Ro. cojocu cuculu i* (Mi). – Mi-n a *Ritu babii, la Vorjoaia* nevű határrezeken nő.

FUCHSIA L. (Onagraceae)

***F. hybrida** Voss != *F. magellanica* x *F. fulgens* = *F. speciosa* hort. D-Am fajokból kialakított hibridfajták, H. Gyakori cserepes dísznövények, igen nagy formagazdagságban (E, Kk, Mf, Nk!). **Nt.** *csüngő fukszija* (Gym), *csüngő fukszija* (J) | *csüngős fukszija* (Gyv, Kf, Kp, Nd, Sz), *csüngős fukszija* (Jt) | *fukszija* (B, E, Gyv, Kb, Kk, Mé, Mf, Nd, Nk, Ny, T, Va), *fukszija* (It, Kszt–Zt, Mk, Ml, Mó, Mv, V, Zs), *fukszi* (Szu) || *Ro. clocoțagă* (Cț) | *clocoțal* (Be) | *clocoțaj* (Bi, D) | *fucsíje* (B, C, Dr, Kk, N, Sd, Sz), *focsíje* (P, St) | *focsíje cu clocoțaj* (P) | *fúcsi je cu clopot* (Gym) | *fucsíje plîngătore* (Sd) | *mușcată cu ciucălaje* (Ș) | *mușcată cu clopoțaj* (Mi). **Nr.** – Sok volt körülötte a rovar, ezért nem szerették (Kszt–Zt). – Levelét dísznek teszik tortára (Ny). – Nyersen sebre teszik a levelét (P).

FUMARIA L. (Papaveraceae)

F. rostellata Knaf.; csörös füstike; fumaritã. Kz–Eu – Pont – Balk, Th. Szórványosan előforduló gyomnövény: Kb (CLA. Szabó 1969), Szászlóna (CLA. Pázmány 1968).

F. schleicheri Soyer-Willemet; Schleicherfüstike; fumaritã. Kz–Eu – Pont–Med, Th. Gyomnövény, gyakori: Bh – Bodon és Bartha malma (Czucz), Kb (CLA. Pázmány 1971), Nádáşel (Fl. III, 101), Szászlóna (CLA. Nyárády A. 1969).

F. vaillantii Loisl.; szürke füstike; fumaritã. Eua, Th. Szórványosan előforduló gyomnövény: Nádáşel (Fl. III, 100).

G

GAGEA Salisb. (Liliaceae)

G. arvensis (Pers.) Dumort.; mezei tyúktarék; scinteuță. Kz–Bu–Med, G. Réteken, művelt területeken, ritka: Kb (Fl. XI, 179).

G. lutea (L.) Ker.–Gawl. ! sárga tyúktarék; laptele pasárei. Eua, G. Lomberdőkben közönséges, helyenként tömeges koratavaszi virág. **Nt.** tyúkvirág (Sz) | vadcsillagvirág (K).

GAILLARDIA Fougeroux (Asteraceae)

***G. aristata** Pursh! sárga kokárdavirág; fluterei. E–Am, Th. Termesztett dísznövény, ritka: Ny.

GALANTHUS L. (Amaryllidaceae)

G. nivalis L. ! hóvirág; ghiocel. Ec–Med, G. Gyakori, koratavaszi erdei (gyepekben erdőirtást tanúsító) hagymás növény. Termesztett is kiskertekben. **Nt.** hazuga (Györgyfalva: Györffy 1935) | hóvirág (B, Bh, Gy, Gym, Gyv, It, J, Kk, Kp, Mé, Mf, Mk, Mó, Nd, Szu, T, Tl, V, Va; Szászfenes), hóvirág (Jt, K, Kf, Kszt–Zt, Mv, Ny, Sz) | klokocel (Mk: KalTsz) || *Ro. clocoțâl* (A, B, Kk, P) | *clocoțâl d'e pādūre* (Bl) | *clocoțâl d'e ród'ină* (Bl) | ghiocél (A, Be, Bi, C, Ct, D, Dr, Fl, Gym, Mi, N, Sd).

GALEOBDOLON l. *Lamiastrum*

GALEOPSIS L. (Lamiaceae)

Nt. kenderfű (Mv, Ny) | vadkender (Bh) || *Ro. cînept'eața* (Mi) | *cînept'eața* (A, Bl, D). **Nr.** A gyökere jó a jószágnak (Mi) (?).

G. angustifolia (Ehrh.) Hoffm. ! = *G. ladanum* ssp. *angustifolia*; keskenylevelű kenderkefű; fața mîței. Bn, Th. Vetésekben, tarlókon gyakori (Bh, Dr, Kk, T). **Nt.** unalombúrjány (Nk) | *Ro. cînăpt'eața* (Fi, P). **Nr.** Nk-on azt tartják, hogy amelyik leány szedi, megunják a legények.

G. bifida Boenn.; csorbásajkú kenderkefű. Eua, Th. Erdőségeken, élősövényekben, árnyas helyeken: Bh, Ct, Dr.

G. ladanum L. = *G. latifolia* Hoffm.; piros kenderkefű; țapoșnic. Eua, Th. Vetésekben, erdőségeken gyakori.

G. pubescens Bess.; pelyhes kenderkefű, zabră. Eu, Th. Cserjésekben, mezőkön nem ritka.

G. speciosa Mill. ! pompás kenderkefű; cînepiță, zeabră. Eua, Th. Úde, árnyas termőhelyeken (erdősél, patakpart, élősövény) gyakori.

G. tetrahit L. ! tarka kenderkefű; lungurică. Eua, Th. Gabonavetésekben, ruderális helyeken. Típusos alakban nem gyakori a területen: Kb (Nyárády 1941). **Nt.** vadkender (Va), vadkender (Gym) || *Ro. cînept'eața* (Gym) | *cînept'oară* (B).

GALINSOGA Ruitz. et Pav. (Asteraceae)

G. ciliata (Rafin.) Blake! = *G. quadriradiata* auct. = *G. aristulata* Bickn. borzas gombvirág, busuioc de cîmp. D–Am, Th. Szórványosan előforduló gyom. Kváron először 1933-ban észlelték (Homeiu, Bull. Grăd. Bot. Cluj XIII, 49); észleléseink alapján elsősorban a Kalota mentén van terjedőben. – A népi növényismeret nem különbözteti meg a következő fajtól!

G. parviflora Cav. ! kicsiny gombvirág; slăbănog, busuioc de cîmp. Kz–Am, Th. Művelt területen, ruderális helyeken közönséges gyomnövény. **Nt.** amerikaibúrján (Szu) | hadibúrján (Mó, Nk), hadibúrjány (Kk, Szu) | paprikabúrján (Tl) | pipebúrján (V) | sztalinbúrján (Mó) | újbúrjány (Va) | vadbiszijók (Mb), vadbiszijó (K) || *Ro. burujănă grăsă* (Fi) | *busu i oc* (Kk) | *busujoc bolund* (St). – A nevek nagy részét az motiválja, hogy a háború alatt és ezt követően terjedt el a növény. **Nr.** Szedik a disznónak, marhának (St).

GALIUM L. (Rubiaceae) l. még: *Cruciai*, *Asperula*

G. aparine L. ! ragadós galaj; turiță. Eua, Th. Vetésekben (gabonában), élősövényekben, bokros helyeken közönséges gyom. **Nt.** ragadáj || *Ro. răcoiină* (Bl) | *răgădăi* (B, Gym, N), *răgădăje* (A, Be, Bi, Dr, Fi, Kk, Mi, P, St). – Az akaszzkodó horgokat viselő, ill. az ezekhez hasonló galajfajokat a népi terminológia nem különíti el, a legtöbbjükre az előbbi nevek érvényesek.

G. boreale L.; északi galaj. Kz–Eu, H. Mezofil szénaftüveken, szórványosan: Kb (Hója – Fl, VIII, 577).

G. flavescens Borb.; sárgás galaj. DK–Kz–

G. cruciata l. *Cruciata levipes*

G. glaucum L. = *Asperula glauca* (L.) Bess. = *Asperula galoides* auct.; szürke müge; sínziene de toamnă. Kz–Bu–Med (Kaukázusban is), H. Napos domboldalakon, gyepekben, bokros helyeken: Gyv, Gym, Kf, Nk, Sz, Zs; Bh (Fl. VIII, 583).

G. mollugo L. ! közönséges galaj; sínziene albe; drăgaică. Eua, H. Réteken, bokros helyeken közönséges és változatos: ssp. *mollugo* = *G. mollugo* L. s. str. = *G. elatum* Thuill. cum sp. div.: It, J (Nyárády A. 1967) és másutt is; ssp. *erectum* (Huds.) Briq. = *G. album* Mill. = *G. mollugo* auct. p.p. – sziklás, szikárabb termőhelyeken: Mv, N, Sz, Zs. **Nt.** ragadáj (Gy, Nk, V).

G. odoratum (L.) Scop. = *Asperula odorata* L. szagos müge; vinariță. Eua–Med, H. Termékeny talajú erdőkben, facies-képző: J (CLA. Nyárády A. 1967).

G. palustre L.; mocsári galaj. Eua–Med, H. Mocsaras, vizenyős helyeken, magaskórós társulások kísérőjeként gyakori; Gy – ssp. et var. *palustre* f. *caespitosum* (Mey.) Nyár.

G. pseudoaristatum Schur; nyúlánklevelű galaj. Dk–Kz–Eu, H. A Szilágyság felé eső részeken tölgyesekben, cseresekben szórványos: Mé, § (Nyárády 1941; f. *obtusatum* Nyár. és f. *xeromorphum* (Nyár.), mindenütt a *G. schultesii*-vel együtt.

G. rivale (Sibth. et Sm.) Griseb. = *Asperula rivalis* Sibth. et Sm. incl. *A. aparine* MB. Eua–Pont, H. Mocsaras helyeken: Gorbó (Fl. VIII, 534).

G. rubioides L. = *G. boreale* L. ssp. *rubioides* (L) Čelak.; réti galaj; drágaicá mare. Kz–K–Eu, H. Kb – Hója (CLA Prodan 1937).

G. schultesii Vest. ! fénytelen galaj; cucutá de pădure. D–Eu (Med–Bu), H. Ritkás, napsütötte lomberdőkben (tölgyes, gyertyános vegyeserdők), irtásokban közönséges, néhol tömeges (faciesalkotó).

G. tricornutum Dandy ! = *G. tricornis* auct.; háromszarvú galaj. Eua–Med, Th. Vetésekben közönséges gyomnövény. **Nt.** *pinalajtorja* Bh, Mb).

G. uliginosum L. – posvány galaj. Eu, H. Mocsaras területen szórványos – Bl, Ct, Gym, It és másutt is.

G. verum L.! tejoltó galaj; sínziene galbene. Eua, H. Réteken, utak mentén, bokrosokban közönséges és közismert. **Nt.** *Szentjánosfű* (Gyv) | *Szentjánosvirág* (It, Kp, Mó, Nk) | *szinziána* Mk), *szinziána* (B, Va), *szinziánye* (Gym) || *Ro. sínziáná* (B, Bl, Fi, Gyv, Mi, P), *sínziánéhe* (Be, Bi, C, D, Dr, Gy, Gym, Kk, N, St, Szu) | *clocoșăi* (Dr). **Nr.** Szent Iván-napkor (június 24-én) a belőle készített koszorút a házra dobják: azt tartják, aki leesik, meghal abban az évben (elsősorban a r.-ok körében élő szokás). – Az ajtóra, ablakokra is tesznek ilyen koszorút (rossz szellemek távol tartására), visznek belőle a temetőbe is.

GENISTA L. (Fabaceae) excl. *Genistella*, l. még: *Cytisus*

G. germanica L.; sváb rekettye. Eu, H (N). Erdőkben, a Szilágyság felé eső részeken, szórványos: B, Topai-hágó (Fl. V, 58).

G. tinctoria L. ! festő rekettye; drobitű. Eua (az ssp. *ovata* K–Eu, Balk–Pont–Med), Ch–N. Kaszálókon, bokros helyeken közönséges (ssp. *tinctoria*), ill. helyenként gyakori (ssp. *ovata*, ssp. *elata*); – ssp. *elata* (Mnch.) A. et G. = *G. elata* (Mnch.) Wend.; magas rekettye: Sátor-hegy, Gyalui-havasok és másutt is; – ssp. *ovata* (W. et K.); szőrös rekettye: Bh, C, B, Gyv, It, J, Kf, Kk, Nk, Mb, Mó, P, Sz, Bh (Fl. V, 66), Gorbó, J (CLA. Nyárády A. 1967 – var. *transsilvanica* Lerch.).

GENISTELLA l. *Chamaespartium*

GENTIANA L. (Gentianaceae)

Nt. *cséngő* (Mó) | *erdeji-harangvirág* (Kk) | *harangvirág* (Gym) || *Ro. túllic* (Gym). – A tárnics-fajokat bizonytalanul ismerik, és a virág alakja után alkalmasszerűen nevezik meg.

G. asclepiadea L. ! fecsketárnics; lumínarea pámintului. Kz–Eu–Med, H. Havasalji erdőkben, erdőszéleken gyakori: A, Be, Bh, Bl (tömeges), Ct, Ct, Gy, Gym, Gyv, It, J, Kb, Kf, Mf, Ny, P (a szorosban közönséges). **Nt.** *cinédőmjija* (Mb) | *cintőrijumfű* (Bh) | *kiklilijom* (Gyv) || *Ro. potroacă* (Gyv. Kk, P, St). **Nr.** Teáját sárgaság ellen használják (Bl). – Levelét sebre tették nyersen (Mb).

G. pneumonanthe L.; kornistárnics; ghinturá. Eua, H. Üde réteken, nem gyakori (Sátor-hegy).

G. praecox A. et J. Kern non auct. = *Gentianella lutescens* (Velen.) Holub.; kárpáti tárnics. Kárp–Balk, Th–TH. Irtásréteken, szórványos (Sátor-hegy, Dongói plató, Pányikiszoros; Ct – Csűrös). – A nemzetségnév után szereplő népi nevek többnyire erre a fajra vonatkoznak.

GENTIANELLA Nnch. (Gentianaceae)

G. ciliata (L.) Borkh. = *Gentianopsis ciliata* (L.) Ma. = *Gentiana ciliata* L.; prémes tárnicska. Kz–Eu–Med, H. Napsütötte domboldalakon, meszes talajon nem ritka; szép késő őszi virág: It, J, Mf, Mv, Kf, Sz, Zs.

GERANIUM L. (Geraniaceae)

G. columbinum L.; galambláb-gólyaorr; iarba vintului. Eua, Th. Tarlókon: Bh (Gáborcsorgó, Pincérkút – Czucza ap. Csűrös).

G. dissectum Jusl.; metélt gólyaorr. Eua – Med, Th–TH. Szántóföldi, kerti gyom, szórványos: Kszt–Zt, Bh (Czucza ap. Csűrös).

***G. macrorrhizum** L. ! kandilla gólyaorr; priboi. Pont – Kz–Eu (Balk), G (H). Kerti dísznövény, régi típusú kertekben közönséges; vadon nem terem, de pl. a temetőben kivadul (Mb). **Nt.** *bécsilapu* (Kk) | *bonyamuszkáté* (Mv) | *bonyamuszkáté* (It) | *bonyóvirág* (Gyv, Nd, V), *bonyóvirág* (Mó) | *bonyóvirág* (Gym, T) | *borvirág* (J) | *jóbüzülapu* (Mk) | *jóbüzülevél* (Kszt–Zt), *jóbüzülevél* (K) | *kerekmuszkátli* (Jt) | *kertimuszkáté* (Kp, Np) | *muszkáté* (Zs) | *románmuszkáté* (Ny) | *szagomuszkáté* (E) | *vadmuszkáté* (Sz), *vadmuszkáté* (Kf, Nk) || *Ro. frúnzá látá* (Gym) | *lába giștii* (Be, N) | *muscátá látá* (Pi) | *mușcátá* (Bl) | *mușcátá d'e cîmp* (Dr) | *putoáre* (Mi, St). – Kk-on kútba ültetik. **Nr.** Idős asszonyok kedvenc növénye: a ház előtt ülve szagolgatták, a templomba is magukkal vitték egy-egy szárat.

***G. palustre** Torner; mocsári gólyaorr; frigári, Eua, H. Erdőszéleken, patakmenti ligetekben szórványos. (Bl).

G. phaeum L. ! fodros gólyaorr; pälária cucului. Eu, H. Árnys helyeken, réteken, gyümölcsösökben, élősvényekben gyakori. **Nt.** ? *kisasszonypapucs* (Kszt–Zt) | *tűkörvirág* (Mó) | *vadmuskáté* (It), *vadmuskátli* (Bh) || *Ro. frünzä latä d'e cîmp* (Gym) | *muşcătă* (Sz) | *muşcătă'e sălbăt'ecă* (Kk).

(*)**G. pratense** L. ! réti gólyaorr; ciocul berzei. Eua, H. Réteken, gyümölcsösökben közönséges, néhol tömeges, sirokon sokszor megtört (Bh, Mb). **Nt.** *bonyóvirág* (Gyv) | *büdös-muskátéj* (Mó) | *mezeji bonyóvirág* (Gyv) | *vadbécsilapu* (Kk) | *vadmuskáta* (Kp, Zs), *vadmuskáté* (Kk, Nk, Sz, T, Szászlóna) || *Ro. bóñovirag* (Gyv).

G. pusillum Burm. f.; apró gólyaorr; buchet. Eua, Th–TH. Művelt, szemetes helyeken: Gym, Mó.

G. robertianum L. ! nehézszagú gólyaorr; nápraznic. Kz–Eu–Med, TH–Th. Árnys, üde talajú erdőszéleken, erdőkben, sziklákon gyakori: Gyv, Kk, Nk, Mó, Pányiki-szoros (közönséges), Sz; Kszt–Zt – Dl. Bogdana (Csürös).

G. sanguineum L. ! piros gólyaorr. Eu–Pont, H. Napsütötte, füves lejtőkön gyakori: Bh (Czucza ap. Csürös), Kk, Nk, Sz.

GEUM L. (Rosaceae)

G. rivale L. ! patakmenti gyömbérgyökér; cältunul doamnei. Cp, H. Alhavas magaskörös társulásokban, erdőszéleken, patak mentén: Bh (Fl. IV, 666), Ct, Cť, Fl.

G. urbanum L. ! közönséges gyömbérgyökér; cerenfel. Eua–Cp (Kozm), H. Élősvényekben, utak mentén közönséges.

GLADIOLUS L. (Iridaceae)

***G. x gandavensis** Van Houtte ! kerti kardvirág; gladiolá. D-Afrika, de a kerti formák Ny-Európában kinemesítve (*G. psittacinus* x *G. cardinalis* és más fajok keresztezésével), G. Kiskertekben közönséges diszvirág igen változatos alakkörrel az egyszerű, *G. communis* L.-szerű (Mb) formáktól a hatalmas, feketéskék virágú, kertészetiileg nemesített alakokig. Minden falusi virágoskertben, különösen az új típusúakban. **Nt.** *kardvirág* || *Ro. córdvirag* (Gyv, Sz) | *gladijólă* (Be, Bi, Cť, Dr, E, Gym, Mi, N, Sz) | *săbd'ij* (C).

G. imbricatus L. ! réti kardvirág; sábiuřă. DK–Eu (Pont–Kont–Eua), G. Erdőszéleken, irtásokban, ritka: E. **Nt.** *kardvirág* (Sz, Tl) || *Ro. blînduřa jêrd'i* (D). – Tl-n van az erdőben, a Sűgás- és a Rákos-patakán; Gym.–St-n is ismert, név nélkül. **Nr.** D-n azt tartják: mikor sárga, lehet kaszálni a fűvet (?).

GLECHOMA (GLECOMA) L. (Lamiaceae)

G. hederacea L. ! kerék repkény; silnic. Eua, H. Erdőkben, irtásréteken, gyümölcsösökben közönséges. **Nt.** *hodorilapu* (Ny) | *mivirág* (Nk) | *mogvorăjilapu* (K) | *tyúkvirág*

(Mk) || *Ro. macicîna óji* (A). Nr. Sebre, kelésre teszlik megmosva.

G. hirsuta W. et K. = *G. hederacea* ssp. *hirsuta* (W. et K.) F. Herm.; borzas repkény; silnic. Eu, H. Erdőkben szórványos: Sz.

GLEDITSCHIA (GLEDITSIA)

***G. triacanthos** L. ! Krisztustövís; glădiřă. E- és Kz-Am, Ms-Mg. Élősvényekben többnyire a nagy tuskéjú formák (var. *ferox* (Dsf. | A. et G.). **Nt.** *ákácfa* (Gy) | *gledicsija* (Kk), *gledicia* (Bh) | *hosszutövísü-akác* (Szu) | *koro-naákác* (Kb) | *Krisztusfája* (V).

GLYCERIA R. Br. (Poaceae)

G. maxima (Hartman) Holmberg! = *G. aquatica* (L.) Wahlenbg.; vízi harmatkása; mană de apă. Cp, HH. Patakok mellett, mocsaras helyeken, foltokban tömeges (Nm; Bh, Kf stb.).

G. plicata Fries; fodros harmatkása. Eua–Med, Cp, HH. Vízparton: It (Nádiktető), J, Gyv–P (Nyárády A. 1961).

GLYCINE L. (Fabaceae)

• (*)**G. max** (L.) Merr. ! = *G. hispida* (Mnch.) Maxim = *Soja hispida* Mnch.; szójabab; soia. Kína, Th. Termesztésével alig próbálkoztak, inkább csak hírből ismerik. **Nt.** *szója* (Bh) | *szójabab* (Ml, Sz) | *kávė* (It) || *Ro. sóya* (N). – Bh-on a termelőszoövetkezethen természet-ték. **Nr.** Kávėpótlónak használták (It).

GNAPHALIUM L. (Asteraceae)

G. luteo-album L.; halvány gyopár. Kozm, Th. Ritka: Kb (Nyárády 1941).

G. sylvaticum L.; erdei gyopár; floarea patului. Cp, H. Erdős, irtott helyeken, szórványos, néhol tömeges (pl. a Pányiki-szorosban); l. még: Fl. IX, 253.

G. uliginosum L.; iszapgyopár; siminoc. Eua, Th. Sovány, podzolos legelőkön, szántókon közönséges.

GODETIA Spach. (Onagraceae)

***G. amoena** Lilja! tündérkürt. Kalifornia, Th. Kerti dísznövény; ritka. **Nt.** *Ro. pănă cu clocořal* (A). – A kvári új lakónegyedekből az utóbbi években terjed. Mf (temető), Kp.

GYMNADENIA R. Br. (Orchidaceae)

G. conopsea (L.) R.Br.; szűnyoglábú bibircsvirág; ură. Eua–Med, G. Irtásréteken: Ct, Bh, Gym, Kf.

GYMNOCARPIUM Newn. (Aspidiaceae)

G. dryopteris (E) Nevem. = *Phegopteris dryopteris* (L.) Fée; tölgyespáfrány; ferigă. Cp, H. Alhavas erdőkben, ritka: A–D, Kk–P,

G. robertianum (Hoffm.) Newn. = *Phegopteris robertiana* (Hoffm.) A.Br. Eua – Cp, H. Üde alhavas erdőszéleken gyakori, néhol tömeges: A – D, Kk – P.

GYPSOPHILA L. (Caryophyllaceae)

***G. elegans** MB.; egyéves kerti fátyolvirág; floarea miresei. Kaukázus környékéről, Th |

***G. paniculata** L. – évelő kerti fátyolvirág. Kz–Eu–Pont, H. Virágos kertekben: Kb, Mb, Zs! **Nt. bánat** (Ny) | *fátyolka* (K, Va) | *rezgő* (Kb)*.

G. fastigiata L. ssp. *arenaria* (W. et K.) Richt. ! homoki fátyolvirág. DK–Eu, H. Gipszsziklákön, néhol tömeges (Gyv, E, It, J,

Kk, N, Nk, Zs), valamennyi a var. *leiocladus* Borb. (Gy – Fl. II, 204). **Nt. fejr kúvirág** (Nk) | *kúvirág* (Nk) | *sóvirág* (Bh, J). **Nr.** Fejszevágásra, sarlóvágásra tették a levelét avas szalonnával (J).

G. muralis L. ! mezei fátyolvirág; vajúl miresei. Eua–Med, Th. Szántókon, tarlókon közönséges gyom. **Nt. Ro. rocojină** (Dr). **Nr.** Teát főztek belőle, de a hatásáról semmit nem tudnak mondani (Gym).

H

HEDERA L. (Araliaceae)

H. helix L. ! borostyán; iederä. Eu, Ms – Ch (kúszó és kapaszkodó). Erdei aljnövényként és fákra felkúszva gyakori. A természetből származó dugványokból dísznövényként is ültetik (Kk, Zs). **Nt. éfa** (Szászfenes: Györffy 1935), *éfa*, *hifáj* (Kvár; uo.) | *örökzöld* (Ml) | *télizöld* (Kk, Kszt–Zt, Mk, Nd, Szu), *télizöld* (Mó) | *zöldike* (Gy) || *Ro. éd'äre* (Gym), *ied'erä* (A, B, Be, Bi, D, Mi, N, St). **Nr.** A faluba hozzák, elültetik, a falra futtatják (It). – Valamelyik legénynek „a nevére” ültetik (néha a kútba), hogy a lányhoz húzza azt a legényt. – Kóczian et al. 1977 szerint leveléből (*macicină, izmă*) teát főznek fejfájásra. A név alapján inkább valamelyik *Mentha*-fajra gondolhatni.

HELENIMUM L. (Asteraceae)

***H. autumnale** L. = *H. grandiflorum* Nutt. (incl. *H. autumnale* x *H. nudiflorum* hort.); napfényvirág. E–Am, H. Kerti díszvirág, szórványos, ritka: Gym, V.

HELEOCHARIS L. *Eleocharis*

HELIANTHEMUM Adans (Cistaceae)

H. canum (L.) Baumg.; szürke napvirág. D–Eua (Med.), Ch. Napos mészsziplás helyeken gyakori: Bi, Bt, Dr, E, F, Gy, Gyv, Gym, It, J, Kb, Kf, Kk, Mé, Ml, Mv, P, St, Sz, Szu, Tl, V, Zs (CLA. Nyárády A. 1955, 1961; Fl. III, 521).

H. hirsutum (Thuill.) Mér.; szőrös napvirág; iarba osului. Ec–Med, Ch. Napos szárazabb gyepekben gyakori: Nk (CLA. Bărbat 1971), E, J, P (CLA. Nyárády A. 1953, 1961), Ct, Kb (var. et f. *hirsutum* – Fl. III), Bh (f. *lanceolatum* (Scop.) Sch. et Th. – Fl. III), Kf (Csürös).

HELIANTHUS L. (Asteraceae)

***H. annuus** L. ! napraforgó; floarea soarelui. Kz- és É-Am, Th. A területen ma nem gyakori, de mindenütt ismerik. Ritkán elszóródik és elvadul: Kb és E között a vasúti töltés mentén, J. **Nt. forgó** (Zs), *forgó* (F) | *napraforgó*

(B, Bh, Bt, It, J, Kb, Kk, Kp, Mb, Mé, Mk, Ml, Szu, T, Va), *napraforgó* (K, Kd, Kf, Mó, Ny) || *Ro. floarea soarelui* | *rúje* (Be). **Nr.** A 60-as évek elejéig termesztették, Bh-on 1000–1200 kg is termelt egy gazdának. Rendszerint a kukorica-, ritkábban a burgonyaföld szélére tették. – Olajmalom Va-on működött. – Az étkezésben nem volt nagy szerepe az olajnak. – A népi gyógyászatban hashajtóként használták az olajat embernek, állatnak. Vö. Kóczian et al. 1977. – Az égést is olajjal kenték be. – A *napraforgó* az egyik legelterjedtebb vagdolásos hízmotívum. A *napraforgólevél* írásos motívumként fordul elő. Vö. Péntek 1979.

***H. tuberosus** L. ! csicsóka; napi porcești. E–Am, H. Folyó menti hordalékon szórványosan, természetve vadtaplálék (Gy, Gyv, B, Va). Termesztésből kivadult populációi élő-sövények mentén, kiskertekben fordulnak elő; a népi nevek ilyen populációkra vonatkoznak. **Nt. árvapijó** (Mv) | *árpapityóka* (Mk) | *csókapityóka* (Szu), *csókapicsóka* (Jt), *csókapicsoka* (Ml) | *disznópityóka* (Mf) | *édespityóka* (B) | *figospityóka* (Kb, Mf, Tl) | *figospityóka* (T) | *picsócsa* (Mb, Va) | *picsóka* (Bh, F, It, Kk, Kp, Nd, Np, Sz, Zs), *pityóka* (J, Jt, Kf, Ny) || *Ro. cartófi iernátice* (Dr) | *petrinjelás* (Topa) | *piciócă* (P), *picióci* (A, Be, St), *piciójci* (Mi, Nş) | *picióci d'e iárnă* (Bi, Cţ) | *picióci iernátice* (Gym). **Nr.** Vadon növő gumóit ma is kieszedik és megeszik a gyerekek. – A századfordulón a piacon is árulták a barabollyal együtt (Mb). – A szárát megfőzték pána-huzathoz kenőnek (Mb). L. még: Murádin 1976; Szabó–Péntek 1981.

HELICHRYSUM Mill. (Asteraceae)

***H. bracteatum** (Vent.) Willd. ! szalmavirág; flori de paie. Oc (Ausztrália), Th. Kiskertekben, gyakran termesztett, több változatban: Nk (keskeny szirmú, rózsaszín – *angustipetala, rosea*), Kk (nagy fészku, sárga – *macrocalathia, lutea*), Kf (széles sugárvirágú, fehér-rózsaszínes – *latiligulata, roseo-alba*). **Nt. szalmarózsa** (B, E, Gyv, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mé, Szu, T,

Va, Zs), *szalmarózsza* (It, K, Mó, Mv, Ny, Sz) | *szalmavirág* (J, kb, Mf, Nd, Tl, V) || *Ro. flóri d'e páje* (Kk, Mi, St) | *pajpéne* (N) | *ruj d'e páje* (Dr) | *ruj uscát'e* (Topa) | *scăiít* (B). **Nr.** Hímzésmotívum újabb divatú kötények darázsolásában. Vö. Péntek 1979.

HELICTOTRICHON Bess. ex Schult (Poaceae)

H. pratense (L.) Pilg. = *Avenochloa pratensis* (L.) Holub; réti vadzab. Eua (Kont), H. Hegyi réteken: Gorbó, Mi (Fl. XII, 283; Nyárády 1941).

H. pubescens (L.) Pilger = *Avenochloa pubescens* (Huds.) Holub; pelyhes vadzab. Kz–Eu–Balk, H. Mezofil réteken ritka: Kb (F). XII, 280).

HELIOPSIS Pers. (Asteraceae)

***H. helianthoides** Sweet var. *scabra* (Dunal.) Fern. = *H. scabra* Dunal; *napszem.* E–Am, H. Kerti díszvirág: Ny, Szászlóna.

HELIOTROPIUM L. (Boraginaceae)

H. europaeum L.; közönséges kunkor; vanilie sálbaticá. Kz–Eu–Med, Th. Szántóföldeken, ritka: Np.

HELLEBORINE l. *Epipactis*

HELLEBORUS L. (Ranunculaceae)

H. purpurascens W. et K. ! pirosló hunyor; spínz. Pont–Balk, H. Erdőkben, irtásréteken közönséges, néhol tömeges: Kb, Mó, Sz (Fl. II, 424–6 – incl. f. *baumgartenii* (Kovács) Nyár.). **Nt.** *fagyükerü paptöke* (Szászfenes: Györfly 1935) | *főrasztófü* (Kszt–Zt) | *kigyófü* (Bh, Gym, J, Jt, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mk Mv, Sz, T, V, Va, Zs), *kigyófü* (Kf, Ny) | *ökörszém* (Mk) | *ördögfü* (Kp) | *paptök* (J, Mé, Ny, V), *paptöke* | (Gy, Gyv, J, Jt, Kk, Mk, Mó, Nd, Sz, Szu, T). A gyökér *kigyófügyökér* (Gy, Szu), *kigyófügyökér* (Bh, K, Tl, V) || *Ro. coá u ele pópii* (A, B, C, Mi, N, St) | *spín* (Fi), *spíns* (D, P), spínz (A, B, Be, Bi, Bl, C, Ct, Dr, Gym, Gyv, Kk, Mi, N, Sd, Sz). – Nem tisztázható minden esetben megnyugtatóan, hogy a név mikor vonatkozik csak a gyökre, mikor az egész növényre, ill. annak sajátos alakú termésére. **Nr.** Rendszerint tudják, hogy mérgező. Van, ahol virágnak is leszedik (J). Va-on kiskertben tartják. – A népi gyógyászatban használatos sárgaságra: a gyökeret megmossák, megszáritják, majd apróra törlik. Egy fél liter pálinkába kevés gyökeret tesznek, állni hagyják, majd leszűrik. Ebből fogyaszt a beteg naponta háromszor egy-egy kávéskanállal. – Általánosabban ismert abortív szerként. Veszélyes! Vö. Kovács 1976. – Háború idején a katonai szolgálat alól való kibúvársra a gyökeret a lábukba húzták, gyulladást okozott. – Általános használati módja, bár ma már csak az idősebbek

tudnak róla, hogy állatok különböző, főként légúti megbetegedése estén a tehén szügyébe (néha nyelvébe), disznó fülébe, ló szügyébe húzták a gyökeret. Vö. Kóczián et al. 1977, Dr. Kós 1979. 262. (A műveletet is külön terminus jelöli: *megkigyófüvez – a spínzi*). – A gyökeret kenyérbélben a tyúk torkába teszik, ha véstől tartanak (Mv).

HELXINE Req. (Urticaceae)

***H. soleirolii** Req. ! párnafű. Korzika, Szardínia, H. Cserepes levéldlsz. **Nt.** *családiboldogság* (Zs) | *házibéke* (Kszt–Zt, T) | *muha* (E). Zs-ra Bh-ról került.

HEMEROCALLIS L. (Liliaceae)

***H. flava** L. ! sárgaliliom; crin galben. Eua – Med, G. Kiskertekben (sárga virágú, illatos). **Nt.** *sárgalilijom* | *tubarózsa* (Gym) || *Ro. crin galben* (Gyv) | *crin sálbát'ec* (Gyv) | *stínjeñ* (C), *stínjiñ* (B, Be, Gym, Kk, Mi, P) | *stínjiñ galben* (Ct, E) | *stínjenás galben* (S).

***H. fulva** L. ! = *H. lilio-asphodelus* f. *fulvus* L.; tűzliliom; crin roșiatic. Ázsia, G. Kiskertekben, pirosas-narancssárga virágú, nem illatos; gyakori. **Nt.** *kirájlilijom* (E, Kk) | *lilijom* (Kk, Mé, Ml, T) | *pirosililijom* (Kk) | *sárgalilijom* (B, It, Kb, Mk, Nk, Szu) | *tüzeslilijom* (E, Gym, J, Jt, K, Kf, Kp, Kszt–Zt, Mé, Ml, Mó, Nk, Ny, Va, Zs) | *tüzes-pirosililijom* (Mv) || *Ro. liliójn* (St) | *lilijóm rósu* (Sz) | *stínjeñ galben* (Dr, N), *stínjiñ gálbän* (Gym).

HEPATIC Mill. (Ranunculaceae)

H. nobilis Schreb. ! = *Anemone hepatica* L.; nemes májvirág; popílnic iepuresc. Eua, H. Erdőkben közönséges, néhol tömeges (Sz: Fl. II, 520). **Nt.** *erdejiibója* (B, Gyv, Jt, Kp, Nk), *erdejiibója* (J) | *erdejivijola* (Kk) | *ibója* (Kf) | *kékibója* (Mé) | *kékilonka* (Szászfenes: Györfly 1935) | *szőrösvijola* (Mó) | *tyúkszém* (Szu) || *Ro. floricele* (Kk) | *mñereúță* (B) | *viiorjele* (A, C) | *vioreáya d'e pädüre* (St). – A virágoskertbe is behozták (Zs).

HERACLEUM L. (Apiaceae)

H. sphondylium L. ! termetes medvetalp; brínca ursului. Eua–Med, TH–H. Magaskörös patak menti társulásokban, élősvényekben, gyümölcsösökben, erdős helyeken közönséges. **Nt.** *libaláb* (Gym) | *libalábufű* (Mb) || *Ro. creastă* (Bi) | *urechța porcului* (Ct, Dr, Kk). **Nr.** Disznónak szedik.

HERNIARIA L. (Caryophyllaceae)

H. glabra L. ! kopasz porcika; fecioricá. Eua (Med), Th–H. Apró, heverő szárú növény, homokos hordalékon, szórványos: C, Gy, Szászlóna, Kk (f. *scabrescens* Willk.).

HESPERIS L. (Brassicaceae)

H. sylvestris Cr. ! kacuros estike. Eua–Med, Th–TH. Erdőirtásokban, szórványos: C.

H. tristis L.; szomorú estike; mirodenie. Kz–Eu–Med, Th–TH. Fűves helyeken, ritka: Kb (Nyárády 1941).

HIBISCUS L. (Malvaceae)

***H. syriacus** L. ! törökrózsa; zămoșiță de Siria. Ázsia, Ms. Kerti dísznövény, szórványos. (Bh, Kb stb.)

H. trionum L. ! varjómák; zămoșiță. Eua–Kozm, Th. Szántókon, tarlókon: E, Gyv, J, Kszt–Zt, Zs és másutt is.

HIERACIUM L. (Asteraceae)

H. aurantiacum L. ! rezes hölgymál; rușuliță. Eu, H (Cp). Hegyi réteken gyakori: Gy (var. *carpathicola* (NP.) Nyár. – Fl. X, 248), Bh (var. *subkajanense* (Z.) Nyár.).

H. auricula Lam.; füles hölgymál; opintic. Eua, H. Üde réteken gyakori, néhol tömeges. A területről az első adat Péter Gusztáv gyűjtéséből való: Magyarnádas (CLA. 1901); Gorbó (var. *albiquamosum* Nyár. – Fl. X, 238); Kb, Gorbó (var. *lampreilema* (NP.) Nyár. f. *subunicephalum* Nyár. – i.m.), Bh, Kb, Sz (var. *auricula* – i.m.).

H. bauhini Besser ! magas hölgymál; culcușul vacii. Eua–Kont, H. Napos helyen, gyepekben közönséges: Bh (ssp. *cryptomastix* (NP.) Nyár. var. *paniculosum* Nyár. – Fl. X, 269–83); Bh, Kb (ssp. *magyaricum* (NP.) Nyár. var. *besserianum* (Spreng.) Nyár. – i. m.); Bh (var. *nigrisetum* (NP.) Nyár. – i.m.); Gy (var. *pseudokernerii* (Z.) Nyár. – i.m.); Bh (var. *magyaricum* (NP.) Nyár. – i.m.); Kb (var. *heotinum* (NP.) Nyár. – i.m.); Bh (ssp. *bauhini* var. *subauriculidiforme* (Z.) Nyár., var. *sedeatrix* (Rehm.) Nyár., var. *monophyllum* (NP.) Nyár., var. *melachaetum* (Tausch.) Nyár.); Bh, Kb (var. *cymanthum* (NP.) Nyár., var. *macrum* (NP.) Nyár.); Gy (var. *radiocaulis* (Tausch.) Nyár.).

H. borbasii Uechtr.; End, H. Sziklás helyeken, ritka: Pányiki-szoros (var. *zanogae* (Pax) Nyár. – Fl. X, 497).

H. caespitosum Dum. = *H. pratense* Tausch.; réti hölgymál; vulturică. Kz–Eu–Pont, H. Réteken: Sz (Fl. X, 252–5).

H. eymosum L.; csomós hölgymál. Eua, H. Gyepes, sziklás helyeken: Kb (var. et f. *cymosum*: Fl. X, 256–9), Gorbó (f. *hirtum* NP – i.m.).

H. hoppeanum Schult.; zömök hölgymál; vulturică. Ec–Med, H. Köves, meszes, napos helyeken: Gy (var. *testimonale* (NP.) Hay); Pányiki-szoros (var. *macranthum* (Ten); Sz var. *vulpinum* (Rehm.) Nyár.), Gy (var. *leucolepis* (Deg. et Z.) Nyár) – a Fl. X, 223–8 adatai.

H. lachenalii Gmel. = *H. vulgatum* Fries = *H. sylvaticum* Schrank; erdei hölgymál; vulturică. Eua, H. Erdős helyeken gyakori: Pányiki-szoros (Fl. X, 399), Gy (var. *mediolati-forme* Nyár. et Soó).

H. pavichii Heuff.; délvidéki hölgymál. Med – Balk, H. Sziklás helyeken, szórványos, de termőhelyén tömegesen is: Pányiki-szorosban Kk és Be között.

H. pilosella L. ! ezüstös hölgymál; vulturică. Eua–Cp, H. Leromlott sovány legelőkön közönséges: Gy (var. *stenobium* (NP.) Nyár.), Bh (var. *tricholepium* (NP.) Nyár.; var. *holosteniforme* (Rehm.) Nyár.); Kb (var. *subvulgare* (Z.) Nyár.; var. *rigidipilum* (NP.); Be (var. *subparviflorum* (NP.) Nyár.) – vö. Fl. X, 228–37.

H. piloselloides Vill.; főrenci hölgymál. Kz–Eu – Med, H. Köves helyeken, ritka: Kb – Bács-torok, Jád-völgye.

H. porphyriticum Kern., End, H. Pányiki-szoros (Fl. X, 493).

H. sabaudum L. ! olasz hölgymál. Kz–Eu–Med, H. Bokros, irtásos helyeken, gyakori: Sz (Fl. X, 473); Gym, Kk, Nk (CLA. Nyárády A. 1961); Kf (Csűrös).

H. sparsum (Friv.) Zahn. Eu, H. Be és Győr-falva között, Kszt–Zt (Csűrös).

H. transilvanicum Heuff. Balk – Dc, H. Erdős, sziklás helyeken, ritka: Pányiki-szoros (var. et f. *transilvanicum* – Fl. X, 428–9); Kszt–Zt – Dl. Bogdana (Csűrös).

H. umbellatum L.; ernyős hölgymál; iarba vulturului. Cp, H. Erdőszéleken, fűves lejtőkön gyakori: Pányiki-szoros (Fl. X, 464).

Hieracium-hibridek a területről: *H. x brachiatum* Bertol = *bauhini x pilosa* (J, Pányiki-szoros), var. *magyaricifolium* (Z.) Nyár. (Bh), var. *anopolium* (NP.) Nyár. (Gy), var. *ursulae* (Kov. et Z.) Nyár. (Kb), f. *gyaluense* Nyár. (Gy), var. *pseudobrachiatum* (Cel.) Nyár. (Bh), f. *longipilum* (NP.) Nyár.; H. X *blyttianum* Fr. (Ct), var. *pyrranthes* (NP.) Nyár. (Kb); *H. auriculoides* Láng = *bauhini x echioides* (Sz – Részeg-tető), var. *tanyihrix* (NP.) Nyár. (Szászlóna, Sz, Gym); *H. x occidentale* Nyár. = *auricula x bauhini x echioides* (Gy); *H. x schultesii* F. Sch. = *auricula x pilosella* (Pányiki-szoros); *H. adriaticum* Naeg. = *pilosella x piloselloides* (Bh – Fl. X, 302); *leptophyton* = *H. bauhini x H. pilosella*, var. *leptophyton* (P); var. *pseudobauhiniifolium* (Nyár. et Zahn) Nyár. (Bh) | var. *spathulatum* Nyár. et Újv. (Sz), var. *epischistum* (Z.) Nyár. (Gy); *H. x koernickeanum* NP. = *auricula x bauhini* (Gy – Fl. X, 346), var. *koernickeanum* (Magyarnádas, Ml – CLA. Máthé 1949), var. *gumbinnense* (NP.) Nyár. (E), var. *bauhiniiforme* Nyár. (Gy), var. *abortistolonum* Nyár. (Mi és Berend között); *H. X phaedrocheilon* Zahn. Erdőszéleken: var. *phaedrocheilon*, var. *nyárádyi* (Prod.) Nyár., var. *napocense* Prod.

Gy, Kb – Fl. X, 594–5); *H. x praecurrens* (Vukot (Pányiki-szoros), var. *praecurrens* f. *pseudograndidens* Maly et Z (Gy), var. *serratifolium* Z (Gy), var. *hypopellitum* (Nyár. et Z.) Nyár (Sz) – vö. Fl. X, 556, 564, 568; *H. x pseudobifidum* Schur = *bifidum* x *trans-silvanicum*. Subend, H. Erdős, sziklás helyeken: Be (var. *fagetanum* (Nyár. et Z.) Nyár. – Fl. X, 549).

HIEROCHLOE L. (Poaceae)

H. australis (Schrad.) R. et Sch.; déli szentperje; iarba Sfinteii Mării. Eu, H. Irtásréteken, szórványos: Kb – Hója (CLA. Prodan). **Nt.** *párfimfü* (Kvár: Györfly 1935).

HIPPESATRUM Herbert l. *Amaryllis* L.

HIPPOPHAE L. (Elaeagnaceae)

H. rhamnoides L.; homoktövis; cătina de riu. Eua, Ms. Talajkötésre ültetik, terjedőben van.

HOLCUS L. (Poaceae)

H. lanatus L. ! selyemperje; flocoșică. Cp (Eua–Med – É–Am), H. Mezofil kaszálókön gyakori.

HOLOSTEUM L. (Caryophyllaceae)

H. umbellatum L.; tavaszi olocsán; cuișoriță. E–Eua, Med. Apró termetű, rövid életű tavaszi gyom; ritka: Gy – Szamos-part (Fl. II, 66).

HORDEUM L. (Poaceae)

H. murinum L. ! egerárpa; orzul șoarecilor. Eua–Med, Th. Közönséges őszi gyom.

***H. vulgare** L. ! árpa; orz. Med – Kz–Ázsia, Th. Takarmányként nagyban termesztik. – convar. *vulgare*: **Nt.** *árpa* | *négysoros árpa* (Eh, Kb, Ml), *négysoros árpa* (F, Kf, Kk, Mb, Ny, Sz, Va) || *Ro.* *orz* (A, Be, Bi, D, Gyv, Mi, P), *gárz* (Ct), *gorz* (Dr, N). Fontos takarmánynövény, kukoricát takarítottak meg vele. **Nr.** „Ha a madarak leptik az árpát, azt monták, kora hajnalba kell meztelenül körüljárni. Nem vót szabad köszönni senkinek. Követ szedett a kötényibe, békiabálta: Hésseték, madarak ! – Nëm mëntek többet rá, nëm bántották” (Mb). – Kismalacoknak árpateát adnak vérhas esetén. Vö. Kóczián et al. 1977. – Ny határában helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 156. – convar. *hexastichon* (L.) Čelak; hatsoros árpa: **Nt.** *butykós árpa* (Gyv). – convar. *distichon* (L.) Alef.; kétsoros (sör)árpa; orzoaicá: **Nt.** *kétsoros árpa* (Bh, Kk, Kp, Mb, Mk, Ml, Ny, Va) | *sörárpa* (Kb, Kf, Kp, Szu), *serárpa* (Gyv) || *Ro.* *orz* (Be), *gorz* (Dr) | *orzoajcă* (Be, D, P, St).

HOSTA Tratt. (Liliaceae)

***H. lancifolia** (Thbg.) Engler = *H. japonica* Voss = *Funkia lancifolia* Spreng. – japán árny-

liliom. K-Ázsia (Japán), G. Kerti díszvirág, levéldísz. Viszonylag ritka (Va)

***H. plantaginea** (Lam.) Aschers. ! = *H. japonica* Tratt. sec. Fl. R.S.R. = *Funkia subcordata*; nagy árnyliliom; crin de toamnă. Kína, Japán, G–H. Kiskertekben szórványos. **Nt.** *apácalilijom* (Ny) | *tavirózsa levele* (Nk) *tubarózsa* (E, Kb, Szu), *tubarózsa* (Jt, Sz). Van még a következő pontokon: Dr, Mf, Ml.

HOYA R. Br. (Asclepiadaceae)

***H. carnosa** (L.f.) R.Br. ! viaszvirág; floare de ceară. DK-Ázsia, Óc, (Kína?, Ausztrália?). H–Ch. A területen ritka cserepes dísznövény **Nt.** *csillagfütő* (Kb).

HUMULUS L. (Cannabaceae)

(***H. lupulus** L. ! felfutó komló; hamei. Eua, H. Patak menti ligetekben, élősvényekben közönséges. **Nt.** *komló* (B, Bh, Gym, J, Kp, Mb, Mé, Mf, Nd, T, Tl, Va), *komlóy* (K, Kf, Mó, Mv, Ny, Sz, Zs) || *Ro.* *heméj* (Dr, Gym, N, St), *heméy* (A), *himéj* (A). **Nr.** A szárából kosarat készítettek (Bh, Mb), ebbe fonták a hagymát (Tl). – Zöld hajtásából levest főznek (*komlós itel* – Bt); a fiatal hajtást a piacon is árulják. – Névadója egy, a Bh és Kd határában lévő hegynek. Vö. Péntek–Szabó 1980. 147. Nemesített fajták újabban termesztésben (Bh).

HYACINTHUS L. (Liliaceae)

***H. orientalis** L. ! jácint; zambilá. Ázsiai-Mediterrán, G. Kiskertekben gyakori tavaszi dísznövény. **Nt.** *jácint* (E, Kb, Mf, Szu) | *jácintus* (B, Gym, Gyv, J, Jt, Kf, Kk, Mé, Mk, Ml, Mó, Mv, Ny, V, Va, Zs) | *kék jácintus* (Kp), *kik jácintus* (It, K, Sz) || *Ro.* *jácintuş* (B, Bi, E, Gyv, Kk, Sz).

HYDRANGEA L. (Saxifragaceae)

***H. opuloides** (Lam.) C. Koch ! hortenzia; hortensie. K-Ázsia (Kína, Japán), N. Kerti dísznövény, ritka. **Nt.** *hortenzija* (Kb, Szu), *hortenzija* (E, Ml) | *loptarózsa* (Kk).

HYOSCIAMUS L. (Solanaceae)

H. niger L. ! bolondító beléndek; máselariță. Eua, Th–TH. Szemetes helyeken, utak mentén, nem ritka. **Nt.** *beléndek* (Bh, Nd) | *bilind* (Kd, Mó, Sz, Szászlóna), *böilind* (Kf, Ny) | *bilindfü* (Mb) | *méhvirág* (Szászfenes: Györfly 1935) || *Ro.* *másälářiță* (Be, Dr, Kk, St). **Nr.** Tudják, hogy mérgező növény. – Magját (*Hyosciami semen*) forró vízbe teszik, fejüket betakarva a gőzt inhalálják fogfájás esetén. Vö. Kóczián et al. 1977. – Magát a magot is rátették a fájós fogra (Kd, Kf, Mó, Ny). – A levelét kelésre teszik (Sz). – Megszáritva apróra vágják a levelét, dohánnyal vegyítve szívták asztma ellen (Kk). – Ha *firge vót a dísznónak*, megtörték a magját, behintették a ferges köldökét (Sz).

HYPERICUM L. (Hypericaceae)

H. elegans Steph.; karcsú orbáncfű. Eua (Pont-Szib.), H. Havasi réteken, ritka: Kk (Fl. IV, 33).

H. hirsutum L.; borzas orbáncfű. Eua-Med, H. Erdőszeleken, cserjésekben gyakori.

H. maculatum Cr. ! pettyes orbáncfű; sunátoare. Eua, H. Hegyi réteken: A, Be, Bl, Ct, C_t, D, Gy, Fi, Gym, Kf, P.

H. montanum L.; hegyi orbáncfű. Eua-Med, H. Erdőirtásokban, sziklás helyeken szórványos: Pányiki-szoros.

H. perforatum L.; közönséges orbáncfű; sunátoare. Eua (Kozm), H. Réteken, utak mentén közönséges; var. *semihumifusum* Nyár (Mi). **Nt.** *Ábelfű* (Mb) | *cintórija* (Mó, Tl), *cintógríja* (Ny) | *cséngókóré* (Tl) | *Jézusburjány* (Szászlóna: Györffy 1935) | *Jézusfű* (Zs) | *Jézusfüve*, (Szászlóna: Györffy 1935) | *Jézusvirág* (Nk) | *Jézusvirág* (Nk) | *májvirág* (J) | *sárga cintóurija* (Kf) | *szunétoare* (Gyv), *szunétara* (Gy), *szinétara* (Kk) | *virehuló* (Bh) | *virehuló-fű* (V) | *virfű* (Mb) | *virvirág* (Zs) || *Ro. sínjele dómnuluj* (Mi) | *sunátoare* (B, Be, Bi, Bl, C, Ct, D, Gym, Kk, Sd, St, Sz), *sínátoáre* (N) | *zurnátoáre* (Dr). – A terminusok elsősorban erre a gyógynövényként ismert fajra vonatkoznak, de használatosak a többi fajra is. **Nr.** Tapasztalatból tudják, hogy ha eldörzsölik, pirosra festi a virág a kezét. Erre a megfigyelésre épült az a legenda, hogy a növény Krisztus keresztfája alatt nőtt és rácsepegett Krisztus vére; ez magyarázza a nevek nagy részét. – A herbából főzött teát haszná-
epe- és májbántalmak ellen, gyomorfájás, gyomorfekély ellen. Vö. Kovács 1976. Kóczian et al. 1977 szerint használják még magas vérnyomás és hűlés ellen. Idegerősítőként való (hibás) használatát mi nem jegyeztük fel. Sebre is teszik. – Az állatgyógyászatban sárgaság ellen használják a teáját, a beteg állat testét is lemossák vele. – Széles körű használata miatt szárítják, télire is elteszik a herbát.

H. tetrapterum Fries = *H. acutum* Mnch.; mocsári orbáncfű; sovírvariéta. Eua-Med, H. Vizenyős, mocsaras réteken, szórványos: Zs, Gym.

HYPOCHOERIS L. (Asteraceae)

H. maculata L. ! foltos vérnymofű; iarba împuşcată. Eua, H. Kaszálókön, szórványosan különböző formák: var. *maculata* f. *ramosissima* (Schur) Soó (Kb), f. *runcinata* Nyár. (Kf, Gyv – P – Nyárády A. mts. 1966). **Nt.** *Jézuscsepegettete* (Mé) | *Jézusfű* (Kk) | *Jézusszív* (Ksz-Zt) | *Jézusvire* (It) | *virfű* (Ny). – It-n ablakban is van ! **Nr.** Él az a hiedelem, hogy a keresztfa alatt rácsepegett Krisztus vére.

H. radicata L.; kacúros vérnymofű; buruiană porcească. Eu, H. Legelőkön közönséges.

HYSSOPUS L. (Lamiaceae)

+ ***H. officinalis** L. ! izzóp; isop. Med-Pont, H. A népi nevek csak a természetes emlékek őrzik. **Nt.** *izzóp* (J, Jt, Kp, Mf, Mó, Ny, Sz, T), *izzóyp* (K), *izzop* (Ml). Mf-en a század elején tűnt el, Ml-n az 50-es években még volt. **Nr.** Teáját köhögés ellen használták (K).

I

IBERIS L. (Brassicaceae)

***I. umbellata** L. ! ernyős tatárvirág; limba mării. Med, Th-TH. Gyakori kerti díszvirág (Gyv, Kp, Mb, Ny). **Nt.** *Bözsivirág* (Zs) | *Erzsikevirág* (Gyv, Ksz-Zt) | *kolozsváribokréta* (Ml) | *menyasszonykönyve* (Mé) | *vérbenija* (Nd) || *Ro. floárea bujóchi* (St).

IMPATIENS L. (Balsaminaceae)

***I. balsamina** L. ! kerti nenyúljozzám; canale, copăcei. India, Th. Új típusú kiskertekben, virággyásokban, utak mentén gyakori. **Nt.** *kisasszonypapucs* (E, Jt, K, Kb, Kf, Kk, Kp, Mf, Ml, Nd, Sz, Szu, Va), *kisasszonypapucs* (V, Zs) | *nenyúljozzám* (V) || *Ro. crúdă* (A) | *chişoşonpăpuci* (Gyv, St) | *păpúci domnişoáre* (Kk) | *păpucu doámnei* (Ct, Mi).

***I. glandulifera** Royle! = *I. roylei* Walp.; bíbor nenyúljozzám. K-India (Himalája), Th. Virágoskertekben szórványosan, de terjedőben: Ct, C_t, Mf (név nélkül); Borza idézi a Erdélyi Szigethegységéből (*kisasszonypapucs;pă-*

pucl doámnei). Jó mézelő. **Nt.** *csokoládévirág* (Mó, Szu, Zs). Mf-re állítólag az Irakban dolgozó vendégmunkások is hoztak magot.

I. noli-tangere L. ! erdei nenyúljozzám; slăbănog. Eua, Th. Árnyas erdőkben, hegyvidéken (Bl, D, Pányiki-szoros). **Nt.** *Ro. sclăbănóg* (Bl). **Nr.** Borban megfőzve sárgaság ellen használták (Bl).

***I. walleriana** Hook. f. ! = *I. sultanii* Hook. f.; vizifukszia; fucsie de apă. K-Afr, H. Tropikus kelet-afrikai eredetű cserepes dísznövény, a területen szórványos: Kf (f. *rosea* hort.). **Nt.** *jégvirág* (Kk) | *Pistike* (Ny) | *Pistukavirág* (Mv) | *vizifukszija* (E, Gym, Kf, Nd, Sz), *vizifökszija* (It) || *Ro. fucsíje* (Be, Gym), *focsíje* (P) | *fucsíje d'e apă crúdă* (N) | *inghetátă* (D).

INULA L. (Asteraceae)

I. bifrons L.; szárnyas peremizs. Med, H. Napos, cserjés helyeken, szórványosan: Magyarlóna (CLA. Jula 1964), Gy, Kb (Fl. IX, 287).

I. britannica L. ! réti peremizs; solóvívra-riř. Eua, H. Réteken, utak mentén közön-séges, kerítés mentén, temetőkben díszesebb virág híján megtúrt (Bh – temető). **Nt.** *sárga-bikavirág* (K). **Nr.** A virágzatot teának főzik meg sárgaság ellen. Sárgaság esetén az álla-tokat is ezzel gyógyítják. Vö. Kóczian et al. 1977.

I. conyza DC; erdei peremizs; moartea pu-recii. Eu (Med–Ec), H. Sziklás, bokros helye-ken, szórványosan: A, D; Sz (Fl. IX, 285).

I. ensfolia L. ! kardos peremizs; buruiană pentru vînt. Pont–Pan, H. Száraz gyepekben, meszes, gipszes padkákon, szórványos, néhol tömeges: Dr, Gyv, Kk (f. oec. *magna*), I, F, Zs (f. oec. *nana*).

I. hirta L.; borzas peremizs; floare galbenă. Eua, H. Száraz gyepekben, bokros helyeken, szórványosan: Gyv, J, Kb, Szu.

I. salicina | ! füzlevelű peremizs; ciorii. Eua, H. Száraz gyepekben szórványos: Gy, Gyv, I, J.

*IPOMOEA

Nt. *dilinyillo* (B) | *futóvirág* (Va) | *napra-nyíló* (Mv) | *paszúvirág* (Mv) || *Ro. hólvurá* (C) | *tolcerás* (St) | *zoréle* (Ct).

*I. purpurea (L.) Lam.! = *Pharbitis purpu-rea* Voigt. = *Convolvulus purpureus* L.; bíbor hajnalka; zorele. D–Am, Th. Kerti dísznö-vény, gyakori. **Nt.** *délinyilló* (Mf, Ny) | *délig-nyíló* (Va), *délinyilló* (B, Kp, Szu), *délig-nyíló* (J), *délinyíló* (Gyv, Kk, T, V), *délig-nyíló* (It, Jt, Zs), *délinyíló u* (K) | *félfojóu* (Kf) | *félfutóu* (Mó) | *kék-futóvirág* (Nd) || *Ro. délinílo* (Kk), *délinyílo* (Gyv) | *hólvurá* (Be) | *hólvurá d'e grădină* (Mi) | *lintúšť'i* (P) | *pipe mérije* (Dr).

?**I. tricolor** Cav.! = *I. rubro-coerulea*; kék hajnalka. Trop–Am, Th. Mint az előbbi, csak kopasz. Példányát nem gyűjtöttünk.

IRIS L. (Iridaceae)

*I. germanica L.! kék nőszirm; stínjenei. Med eredetű, ma termesztésben Kozm, G. Kiskertekben gyakori és közismert. **Nt.** *erde-jililijom* (T) | *kakukvirág* (Tl) | *kéklilijom* (B, B, J, Kb, Kszt–Zt, Mé, Mf, Ml, Nd, Szu,

T, V, Szászfenes), *kéklilijom* (B, Bh, Gyv, It, Jt, Kf, Kk, Kp, Mb, Mk, Mó, Mv, Ny, Sz, Zs) | *kiksás* (Gym) | *lilijom* (Nk, V) || *Ro cuřit* (Bi, Bl, D) | *stínjeň* (B, Bi, Ct, Dr, Kk), *stínjiň* (N, Sd, St) | *stínjen albástrii* (C, N), *stínjiň albástru* (Be, E, Gym, Gyv, P, Sz) | *stínjeni méri* (Mi) | *stínjenás* (Sd), *stínjenás albástru* (S). Kivadult: It, Mó (a Gorbói-völgyben), Tl.

I. graminea L. incl. *I. pseudocyperus* Schur.; pázsitos nőszirm; cařită. Kz–Bu–Med, G. Bokros, füves helyen, ritka: Mi (ssp. *pseudo-cyperus* (Schur)).

I. hungarica W. et K.; magyar nőszirm. Dk–Kz–Eu, G. Napsütötte, déli fekvésű szénafüveken, ritka: Gyv, Nk, Sz.

I. pseudocarus L.! sárga nőszirm; stínjeni galbeni. Eua–Med, G. Mocsaras réteken, állóvizek partján gyakori, néhol tömeges (Nm. Kiskertbe is beültetik dísznövénynek (C, T). **Nt.** *sárgakáka* (Nd) | *sárgalilijom* (B, Bh, Gyv, Kszt–Zt, Mé, Mó, T, V, Szászfenes) | *víz-lilijom* (Mó, Szu) || *Ro. stínján* (Mi) | *stínjen gálben* (C), *stínjiň gálben* (B, Kk, P, St). Mó-n a Tóban van, a Ballán.

I. pumila L. ! apró nőszirm; rățișoare. Pont – Kont (Eua–Med), G. Déli fekvésű dombol-dalokon, mész- és gipszsziklákon szórványos: Kb, Gyv – Gyerőfi-szöktető, Mó – Medve-hegy; | (var. *lutea* Ker.–Gawl, CLA. Nyárády A. 1967).

I. ruthenica Ker.–Gawl. ! gyepes nőszirm; cařită. (K–Eu), Eua, G. Erdőszeleken, bokros-füves helyeken. **Nt.** *kéklilijom* (Gy, Mé, Nd, T), *kéklilijom* (Bh, Kszt–Zt, Mk, Mó, Mv). – Mó-n a Gyerőfi-szöktetőn, B-ban a szőlő-ben, Ny-n a Csinkón van.

I. variegata L. ! tarka nőszirm; stínjenel pestriř. Balk–DK–Eu (Pont–Kont), G. Szé-nafüveken: Kb (Hója – Fl. XI, 507). **Nt.** *Ro. stínjenás* (J). A Groápa grădinii nevű helyen nő.

ISOPYRUM L. (Ranunculaceae)

I. thalictroides L.; galambvirág; găinuși. Eu–Med, H–G. Erdőkben, nem ritka: Gy, Sz (Fl. II, 436).

J

JUGLANS L. (Juglandaceae)

*J. nigra L. ! fekete diófa; nuc american. E–Am, Mg. Szórványosan ültetik. **Nt.** *ameri-kaji dija* (KM) | *vaddijó* (Kb, Va) || *Ro. nuc american* (A). Kf-a N-ról ismert, ott van a faluban.

*J. regia L. ! diófa, nuc. Eua–Med, Mg. A területen termesztett és a termesztésből kiva-

dult, de azt sem lehet kizárni, hogy századok-kal korábban vad populációi is voltak. **Nt.** *dijófa* | *dijóufa* (Ny, Sz). Tájfajták: *borkándi dijó* nagy a termése (Nk); *fás dijó* (Bh, Kp), *fás dijóu* (Ny); *köves dijó* nehezen törik a termés héja (Szu); *libdijó* nagy termésű (Mó); *rucadijó* közepes nagyságú a termése (Mó); *tengeri dijó* nagy termésű (Bh, It, K, Kszt–

Zt); *tökös dijó* nagy termésű (Kb, Mk, Szu); *tökdijó* (Kp); *tyúkdijó* kicsi termésű (Mó). Termése: *dijó* || *Ro. nuc.* Tájfajta: *nuci Pietroase* (B). Termése: *nucă*. Feltűnően sok van Dr-n; It-n a Hasznosban, a mezőn van. A határban kivágják a gyengébb, fás termést adó fákat (Mb). **Nr.** Fáját faragáshoz, bútorkészítéshez használják. – Gyerekek lyukat fűrnak tavasszal a fa törzsébe, isszák a levét (Mó). – A diólevelet hordómosásra használják (Kk, Nk, T). – A *hombár* fenekére is diófalevelet tesznek a *gergelice* (= zsiszik) ellen (Kk, Nk). – Festésre is felhasználják: a diófatapló főzetével a szücsök barnára festik a bőrt. – A diólevél főzete feketére fest, a dióburoké barnára, – A népi gyógyászatban: a dióbélből kisajtolt levelet vesegörcs oldására használják (Mb); reumás fájdalom csillapítására a fa gyökerét vízbe áztatják, ezzel kenik be a fájós részeket. Vö. Kóczyán et al. 1977. – A népmesebeli diófa odva kinccsel van tele, beszélni tud (K). Vö. Kovács 1943. II, 82. – It, Mé és Sz határában helynévadó elem. A sztánai *Dijosberek* név a XVII. századból adatolt, és bár szántóra utal, korábban ott esetleg természetes diófás liget volt. Vö. Péntek-Szabó 1930. 159.

JUNCUS L. (Juncaceae)

Nt. *bakháló* (Nk) | *békaosár* (Nd). *Vizenyes* helyen nő. **Nr.** Kukoricakórót kötnek vele kétébe, fák kötözésére is használják (Nk). – A gyerekek békaosarat kötnek belőle (It). – Hímzésmotivumként: nagy öltésekkel hálószerűen varrt összekötő mintaelem újabb hímzéseken. Vö. Péntek 1979.

J. articulatus L. = *J. lamprocarpus* Ehrh.; fülemüleszittyó. Cp–Med, H. Vizenyős réteken, árkokban, ruderalizált körülmények között is gyakori.

J. atratus Krock. = *J. sylvaticus* auct. = *J. acutiflorus* auct.; fekete szittyó. Pont–Balk, H–HH. Erdei mocsarakban, ritka: Kb (Fl. XI, 568).

J. bufonius L.; varangyszittyó; iarba broaştei. Kozm, Th. Vizenyős, iszapos helyeken, szántókon, utak mentén, árkokban közönséges.

J. compressus Jacq! laposszárú szittyó; brädăţel Eua, H. Nedves réteken gyakori. **Nt.** *Ro. pipirig* (Gym).

J. conglomeratus L. ! = *J. subuliflorus* Drej. = *J. leersii* Marss.; csomós szittyó; pipirig. Eua, H. Árkokban, bivalyferedőkben (dagonyázókban) szórványos: Mé, T.

J. effusus L. ! békaszittyó; spetează. Kozm. H. Vizenyős helyeken közönséges, néhol tö-

meges: Gyv – P – Dl. Leşului (Nyárády A. mts. 1966).

J. gerardi(i) Lois.; Gerárd szittyó. Cp, G. Félsős réteken (Va).

J. inflexus L. ! = *J. glaucus* Ehrh.; deres szittyó; pipirig. Eua–Med, H–HH. Vizenyős réteken, árkokban, pocsolyák partján, dagonyázó helyeken gyakori, néhol tömeges.

J. tenuis Willd. = *J. macer* S. F. Gray; vékony szittyó; pipirig american. E–Am (ma szinte Kozm), H. Erdei utak mentén, üde, árnyékos paraszti udvarokban közönséges, székerekre ragadó sárral terjedt. Társulásképző: B, Bh, Gy, C, Ş. Alsófüld, de gyakorlatilag minden faluban és számos mezei úton. Erdélyből először a 30-as években jelezték.

J. thomasi Ten. = *J. rochelianus* Schult; Rochelszittyó. Balk–Kárp (Galicia), H–HH. Erdei mocsarakban, irtásréteken reliktaris növény: Szászlóna (Fl. XI, 571), de másutt is, így Gy, E és A között a gerincen.

JUNIPERUS L. (Cupressaceae)

J. communis L. ! közönséges boróka; ienupár. Cp–Med, Ms. A Gyalui-havasok tözegeiseiben (Fl. I, 182). **Nt.** *fenyőbokor* (Ny) || *Ro. jiréapán* (A, P). Gym-on is van, ritka, név nélkül.

***J. sabina** L.; nehézszagú boróka; cetina negii, brădişor. Eua, Ms. A területen csak díszbokor: Bh.

***J. virginiana** L.; virginiai boróka; ienupár de virginia. E–Am, Ms. Díszcserje: Bh.

JURINEA Cass. (Asteraceae)

J. mollis (Torn.) Rchb.! hangyabogáncs. Pan–Balk, H. – Ssp. *mollis*: pókhálós hangyabogáncs (molyhos fészku); száraz meszes talajú gyepekben; a területen ritka: Sz (Fl. IX, 764), Magyarnádas („lîngă gara Nădăşel” – var. *macrolepis* Simk.); – ssp. *transsylvanica* (Sprengel) Hayek = *J. transsylvanica* (Sprengel) | Simonkai = *J. simonkaiana* Nyár.; erdélyi hangyabogáncs – kopasz vagy kopaszodó fészekkel; az előbbi alfajnál gyakoribb: P Gy, J, Kb (CLA. Nyárády A. 1967), Magyarnádas (f. *simonkaiana*, f. *latisecta* Nyár., f. *integrifolia* Nyár., f. *heterophylla* Nyár. – vö. Fl. IX, 767–8), Zs. – Az erdélyi hangyabogáncsok rendszertani besorolása vitatott és tisztázatlan. A Fl. Eur. IV, 218–9 (S. Kozuharov 1976) – alighanem tévesen – a *J. simonkaiana* Nyár.-t a *J. ledebouri* Bunge-val azonosítja, a Sprengel és Simonkai által leírt kopaszfészku erdélyi alakokat az ssp. *transsylvanica* (Sprengel) Hayek körébe sorolják. A *J. ledebouri* kaszatjainak a felülete gumócskás, a *J. mollis* kaszatjaié hosszanti barázdás. Vö. még Fl. IX, 767–8; Nyárády 1941.

K

KERRIA DC (Rosaceae)

***K. japonica** (L.) DC. ! = *Rubus japonicus* L. = *Corchorus japonicus* Thumb.; boglárkacserje. Kína, N–Ms. Diszcsérje, a területen a var. *pleniflora* Witte. **Nt.** *citromrózsa* (Kp) | *babarózsa* (It) | *sárga kicsirózsa* (Mv) | *sárgarózsa* (Gym, Szu) || *Ro. ruji gálbehe* (Gym) | *silimín* (B). Ritka a területen: Gym-on egy van, Mv-ról került oda, It-re a tanító vitte.

KICKXIA Dumort (Scrophulariaceae)

K. spuria (L.) Dumort. ! kétszínű tátika; avrámească. Eua, Th. Tarlókon, ugarokon, kapáskultúrákban szórványosan: Bh, Dr, Gyv, Mv, T, de másutt is.

KNAUTIA L. (Dipsacaceae)

K. arvensis (L.) Coult. ! mezei varfű; mușcatu dracului. Eua, H. Kaszálókon, gyepekben, közönséges, igen változékony: f. *subcaulis* Szabó (Magyarnádas, V); f. *decipiens* Kras (Mv); f. *tomentosa* (Wimm. et Grab.) Szabó (Gy); f. *glandulosa* Froel (Kb); f. *nana* Szabó (V). **Nt.** *bojtvirág* (Gy) | *cukorvirág* (Zs) | *csokoládévirág* (It) | *csokoládévirág* (Mf) | *Erzsikevirág* (Nd) || *gyászvirág* (Szászlóna: Györffy 1935) | *vaniljavirág* (Nd, Zs) || *Ro. ciocolatá*

LABURNUM Medik. (Fabaceae)

***L. anagyroides** Medik. ! aranyeső; salcím galben. Med–Balk, Ms. Diszcsérje, szórványos. **Nt.** *sárgaakác* (E, Kp, Mv, Zs), *sárgaakác* (Nd, Sz) || *Ro. acát gálbän* (E).

LACTUCA L. (Asteraceae)

L. saligna L. ! szálaslevelű saláta; läptuci. Kz–Eu–Med, Th–TH. Utak mentén, mezsgyékben, szemetes helyeken.

* **L. sativa** L. ! főzelék saláta; salatá. Eua – Med, Th–TH. Kiskertekben közönséges. **Nt.** *saláta* (B, Bh, Bt, F, It, J, Kk, Mé, Ml, Mó, Sz, Szu, V, Va, T), *sajáta* (K, Kd, Kf, Mb, Mv, Ny). Tájfajták: *feketemagu saláta* (B); *piros saláta* (J, Mb, Mó, T, Va); *rozsdás saláta* (Kk) || *Ro. salátă* (D, Dr, N, P, St), *şalátă* (Bi, Fi), *şalát'e* (A, Mi). – convar. (ssp.) *capitata* (L.) Alef.; fejes saláta: **Nt.** *fejes saláta* (Bh, Bt, J, Kk, Mé, Sz, Szu, T, Va), *fejes sajáta* (Kf, Mb, Ny); – convar. (ssp.) *secalina* Alef. provar. *crispa* (L.); kötöző vagy fodroslevelű saláta: **Nt.** *fodroslevelű saláta* (Bh) | *recéslevelű saláta* (B, Bt, J, K, Mb, Mó, Sz,

(C) Zs-on azzal magyarázzák a nevét, hogy édes íze van.

K. dipsacifolia Kreutz. = *K. sylvatica* (L. Duby.); erdei varfű. Kz–Eu, H. Erdőszéleken ritka: Bl.

KOCHIA Roth (Chenopodiaceae)

***K. scoparia** (L.) Schrad. ! kerti seprűfü mături. D–Eua, Th. Szórványosan természet, kiskertekben, virágoskertekben, út menti ágyásokban, néha elvadul: Mb, Mi; Kb (provar. *trichophylla* Voss és f. *sanguinea* Beck.); a terület peremén, Kajántón gyakori út menti dísz.

KOELERIA Pers. (Poaceae)

K. macrantha (Ledeb.) Spreng = *K. gracilis* Pers. incl. *K. cristata* auct.; karcú fényperje Cp, H. Szikár domboldalokon, meszes talajon gyakori (Gy, V); var. *montana* Hausm. (Gy – Csigadomb); var. *macrantha* (Bh, Gym, Kf Mv, Ny – Csűrös).

K. pyramidata (Lam.) Domin; hegyi fényperje. Eu, H. Száraz gyepekben: | (Nyárády A. 1967).

KOHLRAUSCHIA l. Tunica

L

Szu, V, Va) || *Ro. şalátă creată cu căpăţină* (Mi).

L. serriola L. ! = *L. scariola* L.; keszegsaláta; salatá sălbatică. Eua–Med, Th, TH. Utak mentén, szemetes helyeken, napos martokon közönséges gyom.

L. viminea (L.) Presl.; gatyás saláta; látuci. Eu (Ec–Med), TH. Száraz köves helyen, ritka: A, Nk.

LAGENARIA Ser. (Cucurbitaceae)

***L. siceraria** (Molina) Standl. ! lopótök; tigvã. Afr, Th. Elsődleges génközpont tropikus Afrika, Amerika, hozzánk a Mediterraneumból került. Szórványosan termesztik az Almás völgyében: B, K, Kp, de már csak a terméseket találtuk, emléke másutt is él; – convar. *gourda* (Ser.); befűzött lopótök (edény); – convar. *turbinata* (Ser.); valódi lopótök. **Nt.** *lopó* (B, Bt, Kp, Np, Sz, Zs), *lopóy* (Kf, V) | *lopótök* (Bh, It, Mb, Szu), *lopógtök* (Mó, Ny) | *szívó* (B, F, Va, Zs), *szívóy* (K) | *szívótök* (B) || *Ro. lupău* (Bi, Dr, N, Sz). – Bt-n az I. világháborúig volt, Mó-n a 30-as évekig, Bh-on

1960 körül, Va-on, Zs-on 1970-ig, B-ban, K-en napjainkig. A padláson szárították, dróttal takarították ki. **Nr.** A palackformájút tárolásra használták (főként olajtárolásra); disztését nem figyeltük meg; bunkószerű termését ecetnek, bornak a hordóból való kiszívására (ez a *lihó, liju* – vö. KalTsz).

LAMIASTRUM Heist. ex. Fabr. (Lamiaceae)

L. montanum (Pers.) Ehrend. ! = *L. galeobdolon* agg. p.p. = *Galeobdolon luteum* Huds. et auct. = *Lamium galeobdolon* (L.) Nath.; sárga árvacsalán; gálbeniță. Eua, H. Erdőkben, árnyas bokros helyeken, gyümölcsösökben közönséges. **Nt.** *Ro. urzică moartă* (Dr, Fi) | *urziciută* (Ct).

LAMIUM L. (Lamiaceae) excl. *Lamiastrum*

L. album L. ! fehér árvacsalán; urzică moartă. Eua, H. Árnyékos helyeken (gyümölcsösök, élősövények, erdőszél stb.) közönséges. **Nt.** *árvacsoján* (Gy, J, Kk, T), *árvacsojánt* (B. Gym, Gyv, Nk, Va), *árvacsojánt* (Bh, Kf, Mb, Mv, Ny, Sz, Zs), *árvacsojány* (It, Mó, Szu), *árvacsohán* (Mf, Ml, V), *árvacsohány* (Mé, Mf, Tl) | *fehér árvacsajánt* (Jt), *fehér árvacsajánt* (Nd) || *Ro. sugătoare* (Bl, D) | *urzică moartă* (A, B, Be, Bi, C, Ct, Dr, Fi, N). **Nr.** A herbájából főzött teát köhögés ellen használják. – Híg teáját rendszeresen isszák víz helyett magas vérnyomás kezelésére. Vö. Kócián et al. 1977. – A gyerekek forgót készítenek belőle: „egy ízét levágják, a csomókon ülő virágokkal egyetemben, s azon át »tűvíst« szúrnak, két ujj közt lazán tartják, s fújják; pereg” (Györffy 1935. 161).

L. amplexicaule L.; bársonyos árvacsalán; sugel. Eua, Th (áttelelő). Szántókon, kiskertekben közönséges, néhol tömeges.

L. maculatum L. ! foltos árvacsalán; urzică moartă. Eua–Med, H. Erdőkben, irtásokban, ligetes helyeken közönséges. **Nt.** *árvacsojány* (It, Kk), *árvacsojánt* (Jt, Kszt–Zt, Mk) | *csójámvirág* (J, T), *csóhámvirág* (V) || *Ro. urzică moartă* (Be, Fi, Gym, Kk, Mi, P). **Nr.** Teáját köhögés ellen isszák (V).

L. purpureum L. ! piros árvacsalán; sugel puturos. Eua–Med, Th (áttelelő). Művelt területeken közönséges. **Nt.** *árvacsalán* (Kvár: Györffy 1935), *árvacsohány* (Szászlóna: i.m.).

LAPPULA Gilib. (Boraginaceae)

L. squarrosa (Retz.) Dum. ! = *L. myosotis* Moench. = *L. echinata* Gilib.; bojtorjános mizsót; lipici, turiță. Eua, Th. Közönséges egykét éves gyom, szántókon, utak mentén (Mb – Föld). **Nt.** *poncso* (Kk) || *Ro. porcút* (P). – A *poncso* alapjelentése itt: disznó. Olyan mocskos, ragadós – mondják Kk-on –, mint a disznó.

LAPSANA L. (Asteraceae)

L. communis L.; bojtorjánaláta; zgrăbun-țică, salata cîmpului. Eua, Th. Árnyékos bokros helyeken, élősövényekben közönséges.

LARIX Mill. (Pinaceae)

***L. decidua** Mill. ! = *L. europaea* auct.; vörösfenyő; larice, zadă. Alp–Kárp, Ms. A területen csak ültetve (Gy, Gy–A között a gerincen). **Nt.** *vörösfenyő* (Mv) || *Ro. zădă* (D). Ismert, név nélkül, a következő pontokon: Bi, Gy. Ct határában is van.

Laserpitium L. (Apiaceae)

L. latifolium L.; széleslevelű bordamag; smeoaică. Eu, H. Hegylábi erdőkben: Bi, Gym, It, Mv; Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966).

LATHRAEA L. (Scrophulariaceae)

L. squamaria L. ! vicsorgó; muma pădurii. Eua, H. Erdei, élősövény. Rendzinalajú vegyeserdőkben szórványos (K – N, Ordományos).

LATHYRUS L. (Fabaceae)

L. aphaca L. ! levéltelen lednek; Eua–Med, Th. Gabonavetésekben közönséges, néhol tömeges (Be, Bh, Gym, It, J, Kf, P). **Nt.** *csicsiriborsó* (Szu), *csicsiriborsóy* (Sz) | *feketeborsó* (Va) | *fényesborsó* (Mé), *fényesborsó* (Mv) | *vadborsó* (J, Nk) || *Ro. măzărîche* (Mi) | *ochiu porumbului* (Be). **Nr.** Magját szemnek teszik a tésztából sült madárformának, perecre, kalácsra is teszik dísznek, mivel sütés után is fényes marad. Az egyik r. terminus (*ochiu porumbului* = galambszem) is ezt a felhasználást tükrözi.

L. hallersteinii Baumg.; erdélyi lednek. End (Kárp–Balk), H. Erdőkben, irtásokban szórványos: Gyv, Kk, Mf, Nk, Gorbó, Szászlóna; J (CLA. Nyárády A. 1967), Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966). **Nt.** *sárga vadborsóvirág* (Szászlóna: Györffy 1935).

L. hirsutus L. ! borzas lednek; piedica vîntului. Eua–Med, Th. Vetésekben, mezsgyékben; nem gyakori: B, Nk.

L. laevigatus (W. et K.) Fritsch; kopasz lednek. Pont–Balk (Kz–Eu–Pont), H. Erdők szélén, irtásréteken szórványos: Mó (CLA. Nyárády A. 1967), Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966); Kszt–Zt, Dl. Bogdana (Csűrös).

L. lutifolius L. ! nagyvirágú lednek; mănere de pădure. Med, H. Cserjésekben, mezsgyékben szórványos: Szászfenes, Hója; T (Fl. V, 435), de másutt is. **Nt.** *vadborsó* (Gy).

L. niger (L.) Bernh. ! feketéllő lednek; orăștică. Eua–Med, H. Lombos erdőkben, száraz tölgyesekben gyakori, Kszt–Zt határában (Dl. Bogdana) bükkösben (Dentario–Fagetum) is (vö. Csűrös).

***L. odoratus** L. ! szagos lednek; singele voinicului. Med, Th. Kiskertekben néhány faluban, de ott, ahol van, általában gyakori: E (gyártelep); | (f. *coerulea*; f. *alba*; f. *purpurascens*; f. *nigrescens*); – Ct, Mb (f. *grandiflorus* hort., a ref. parókia kertjében; új, nemesített mag Nyugat-Németországból), Kp. **Nt.** *borsóvirág* (B, F, It, J, Kb, Kp, Kszt–Zt, Mb, Szu, Va), *borsógyvirág* (E, K, Mk, Sz) | *janistor* (Kf) | *jeniszter* (Mé) | *jenyesty* (Mf, Tl) | *Julista* (V) || *Ro. păstăuță* (B). N-on is van. Elterjedését l. Szabó–Péntek 1980–4. térvázlatán.

L. pratensis L. ! réti lednek; lintea pratului. Eua–Med, H. Kaszálókon, irtásokban közönséges: E, Kd, Zs.

L. sylvester L.; erdei lednek; bob de țarină. Eua (Kaukázus), H. Erdőkben, cserjésekben szórványos; – var. *oblongus* Ser. in DC. – a Nádas mentén (Fl. V, 434).

L. transsilvanicus (Spr.) Rchb.; erdélyi lednek. Kárp–End, H. Irtásréteken, tisztásokon szórványos: Gy–Nk, Mf.

L. tuberosus L. ! mogyorós lednek; oreșniță. Eua, G. Szántóföldeken, mezsgyékben, élősövényekben, kerítések, árkok mentén közönséges (Dr). **Nt.** *barabóvirág* (Ny) | *borsó* (It), *børsó* (B, Mó) *børsóvirág* (Gym, Kp, Nk) | *csicsiriborsó* (Gyv, Mó, Nd, Va), *csicsiriborsó* (Jt, Kd, Mk, Ny, Sz), *csicsiriborsó* (Bh, Gy, Kk), *csicsiriborsó* (K, Kf) | *dobra* (Kk) | *jenyesty* (Mf, Tl) | *unalomvirág* (Szászlóna: Györffy 1935) | *vadborsó* (Mb, Mk, T, Tl, Va), *vadbørsó* (F, Kf, Mv, Sz) | *vadbørsóvirág* (J) || *Ro. barabó* (B, Bí, Bi) | *búbe dulci* (Topa) | *mázare rósie* (Gym) | *pără d'e pămînt* (Fi) | *păstăje d'e cîmp* (N) | *rădăcină* (Bl) | *răgădăje* (B) | *ură* (A, Be, Dr, Sz). **Nr.** A gumó emberi eledelként való fogyasztását a következő pontokon említették: Fi, Kk, Nk, Tl. – Megfigyelték, hogy gumóját kítúrja és megeszi a disznó (Bh). Bh-on ültették is a 40-es évek elején. – Általában gyomnövényként ismert, amely „összefogta a búzát, ojan vót, mint a pokróc” (Kd). – Néhány ponton az a hiedelem él, hogy tilos hozzányúlni (A, Topa). Sz-n a lányoknak tilos szedniük, mert ha szedik, nem mennek férjhez. – Néhány földrajzi név is esetleg erre a növényre utal. Vö. Péntek – Szabó 1980. 157.

L. vernus (L.) Bernh. ! tavaszi lednek; pupezele. Eua, H. Lomberdőkben közönséges, néhol tömeges koratavaszi virág. **Nt.** *borsókavirág* (Szu) | *cigányvirág* (B, K) | *fátavirág* (It, K, Mb, Mé, Mó, Zs) | ? *kecskerágó* (Bh) | *pipizsoj* (Gy, J, Kk, Mé, Nk, Ny, Sz, Szu, V, Va), *pipezsoj* (Kp) | *vadborsóvirág* (Kvár: Györffy 1935) || *Ro. pipijoi*.

LAURUS L. (Lauraceae)

• **L. nobilis** L.! babérlevél; foi de dafin. **Nt.** *babér* || *Ro. dafin* **Nr.** A babérlevelet (*Lauri*

folium) megfőzik teának magas vérnyomás esetén. Vö. Kóczián et al. 1977.

LAVANDULA L. (Lamiaceae)

***L. angustifolia** Mill. ! szagos levendula levantică. Med, N. Egykor általánosan elterjedt, emléke ma is él, de növényt csak Mv-n sikerült begyűjteni. **Nt.** *levendula* (K, Mé, Mv, Sz, Szu, Va, T), *lęvendula* (B, E, V), *lęvendula* (Jt, Kf, Kszt–Zt, Ny) | *nevendula* (Mb) || *Ro. leventică* (Sd, Sz). **Nr.** Moly ellen használták (T). Egykori elterjedésére nézve l. Szabó–Péntek 1980 – 1. térvázlatát.

LAVATERA L. (Malvaceae)

L. thuringiaca L. ! madármályva; nalbă Eua (Kont–Med), H. Száraz tölgyerdők kőpenytársulásaiiban, bokrosokban gyakori (Va – Vár), var. *protensa* Beck. – Kb (Fl. VI, 47). **Nt.** *májva* (V) | *vad-májvarózsa* (Kk, Nk, T).

***L. trimestris** L. ! kerti madármályva. Med (D–Eu, E–Afr), Th. Kiskerti díszvirág. **Nt.** *májva* (Szu) | *papszoknyája* (J) || *Ro. căpa* (Mi).

LEERSIA Sw. (Poaceae)

L. oryzoides (L.) Sw.; rizsfű. Cp, H. Vízben és tápanyagokban gazdag talajon, csak a terület északnyugati határán (Va, a vár alatt, tovább Hídalmás felé) gyakoribb.

LEMBOTROPIS Griseb. (Fabaceae) l. még *Cytisus*

L. nigricans (L.). Griseb. ssP. *nigricans* = *Cytisus nigricans* L.; feketéllő zanót; lemnu bobului. Kz–Eu (Balk–Pont), N. Erdőszeleken, irtásokban közönséges.

LEMNA L. (Lemnaceae)

L. rninor L. ! kis békalencse; lintiță. Kozm. HH. Állóvizekben gyakori.

L. trisulca L.; keresztés békalencse; lintiță. Kozm, HH. Mocsarakban, állóvizek felszínén.

LENS Adans. (Fabaceae)

(¹)***L. culinaris** Medik. ! lencse; linte. Ny–Ázsia, Th. A területen egykor általános, ma gyakorlatilag eltűnt. Egyetlen begyűjtött magpróba Kd-on került elő, de már nem volt életképes (convar. *microsperma* (Baumg.) em. hoc loco). **Nt.** *lencse* (Bh, Bt, Kb, Kp, Mf, Ml, Sz, Szu, V, Zs), *lęncse* (K, Kd, Kf, Mb, Mk, Mv, Ny), *lencse* (Mé) || *Ro. linte*. Több ponton emlékeznek rá, hogy régen természetették, de eltűnésének idejét nem tudják pontosan meghatározni (Dr, Kf, Kp, Mb, Mf, Mv); Zs-on úgy emlékeznek rá, hogy a Riszég-tetőn termett; az I. világháborúig szinte mindenki természetette Ny-n, Sz-n, Mi-n; a 30-as években tűnt el Ml-n; a 40-es években Szu-on, Bi-n; egészen a 60-as évek elejéig volt Kd-on (a kvári piacra is vitték), Jt-n, Bh-on. **Nr.**

Hajdani jelentőségét az is bizonyítja, hogy több falu határában helynévadó elem (Kd, Kb, Kp). – Egy ketesdi népmesében a mostohalálynak lencsét kell válogatnia (vö. Kovács 1943. I, 22).

LEONTODON L. (Asteraceae)

L. asper (W. et K.) Poir.; érdes oroszlánfog. Pont–Bua, H. Napsütötte száraz gyepekben szórványos: E, Gyv, Szu, J; Sz (Fl. X, 62), Szu (f. *ramosus* (Schur) Nyár. – uo.).

L. autumnalis L.! őszi oroszlánfog; capul cölugáruai. Eua, H. Füves területen közönséges.

L. hispidus L.; közönséges oroszlánfog; potcapul cölugáruai. Eua, H. Gyepes, bokros területen gyakori az ssp. *hastilis* (L.) Soó (= *L. danubialis* Jacq.)-val együtt; ez utóbbi: Kk (CLA. Nyárády A. 1967), | (var. *danubialis* f. *sinuato-dentatus* Csong. – Fl. X, 60).

LEONTOPODIUM R. Br. (Asteraceae)

***L. alpinum** (L.) Cass. ! = *Gnaphalium leontopodium* L.; havasi gyopár; floarea reginei. Alp-K-Ázsia, H. Kiskertekben ritka díszvirág. Csak természetelt változatban. **Nt.** *havasi gyopár* (Gym, T), *havasi gyapár* (It, KM. **Nr.** A lányok préselve őrzik, a legényeknek adják (T).

LEONURUS L. (Lamiaceae)

L. cardiaca L. ! (incl. ssp. *villosus* (Desf.) Jáv.) szúrós gyöngyajak; coada leului. Kont–Pont (Eua), H. Élősövényekben, utak mentén közönséges. **Nt.** *gyöngyája* (Kp, Mb, Ny) | *gyöngyajak* (Bh, Kk, Szu, Tl, V); *szívburjány* (Nk) || *Ro. tálpá gıştii* (Gym). **Nr.** Teáját keserűen isszák szíverősítőként. Vö. Kóczian et al. 1977.

LEPIDIUM L. (Brassicaceae) l. még: *Cardaria*

L. campestre (L.) R.Br. ! mezei zsásza; hreniță. Eua, Th–TH. Közönséges gyom; Gorbó (f. *pluricaule* Thell. – Fl. III, 421).

L. rudérale L.; бүдös zsásza; păducheniță. Eua (Kozm), Th–TH. Udvarokon, utak mentén közönséges gyom (F, Zs).

LEUCANTHEMUM Mill. (Asteraceae) (*Chrysanthemum* p.p.)

***L. latifolium** DC. em. Baksay! = *Chrysanthemum latifolium* DC, *Ch. maximum* Ramond, *Ch. leucanthemum* ssp. *miximum-hortense* Nyár.; kerti margaréta. Származása vitatott: Baksay szerint a kerti formák a Pireneusokban élő *Ch. latifolium* populációkra vezethetők vissza, és magas – tízszeres vagy több – kromozómszámúak (Ann. Hist. Nat. Mus. Hung. VII, 327–8; VIII, 155–61); Nyárády E. Gy. szerint a törzsalak az *L. vulgare* (Fl. IX, 435–7); Bayley (1975) és Soó

(1970) a *Ch. maximum* Ramond nevet fogadja el érvényesnek. Pireneus, H. Termesztett dísznövény (Bh), a Nádas mentén is gyakori: J (f. *radiata-plena* hort.), Kb, E, J, Szu, V. **Nt.** *bikalivirág* (J) | *kerti bikalivirág* (J) | *kerti margaréta* (It, V), *kerti margaréta* (Jt, Kszt–Zt) | *margaréta* (E, Kb, Kk, Mf, Sz, Szu, Zs), *margaréta* (MI), *margaréta* (E) || *Ro. margaréta* (MI).

L. rotundifolium (W. et K.) DC.; kereklevelű margaréta; ochiul bouului. End (Kárp), H. Kalota völgyében, ritka: Ct, a tőzegesekben (Fl. IX, 438).

L. vulgare Lam. s. str. ! = *Chrysanthemum leucanthemum* L. sec. Böcher et Larsen, excl. *L. gaudinii* DT. = *L. v. ssp. alpicola*; mezei margitvirág; ochiul bouului. Eua, H. Kaszálón, üde réteken közönséges, változatos és változékony alakkörű. Ritkán kiskertben is: Gyv; Kb, Kk–P ssp. *vulgare* et f. *lanceolatum* (Pers.) Beck; Mf f. *pinnatifidum* (Lec. et Lam.) Jáv. és f. *denudatum* Bönn.; Gym f. *praestans* (Burn.) Nyár.; D (f. *minimum* Nyár.) – vö. Fl. IX, 426–38). **Nt.** *barabika* (Mó) | *bikalivirág* (J) | *lennyge* (Bh, Kf) | *margaréta* (Gyv, It, Nd, Sz, T, Tl, V), *margaréta* (Kp, Mf, Zs), *margaréta* (Bh, Gy, Jt, Kk, Kszt–Zt, Mb, Mk), *margaréta* (B, Gym, K, Mv, Va) | *messzelővirág* (Kp) | *pápvirág* (Jt, Ny, Zs) | *pártavirág* (Mé) | *Szentjánosvirág* (Szászfenes: Györfly 1935) | *tehévirág* (It) *vadmeszelő* (Sz) || *Ro. bici* (St) | *flórule váci-lor* (Dr) | *margaréta* (A, Dr, Gym, Mi) | *numău-ita* (Gym) | *óohiu bóului* (Bi) | *tătăiș* (Bl, C, Ct, D, Fi, Kk, Mi, Nd, Sd, Sz) | *tătăiș alb* (B) | *váci* (A, P).

LEUCOJUM L. (Amaryllidaceae)

L. vernum L. ! tavaszi tözike; ghiocei bo-gați. Kz–Eu (Mont), G. Nedves, hűvös irtásréteken ritka koratavaszi virág; termőhelyét a népi növényismeret nagyon számon tartja: Kszt–Zt, Dl. Bogdana (Csűrös), a határos vidéken a Dregán-völgyében, Székelyjő-völgyében gyakori és tömeges. **Nt.** *hóvirág* (Bh, Mf), *hóvirág* (Sz) || *Ro. clocoșă u d'e ródină* (Bl) | *ghiocél* (D) | *ghiocél dúbli* (Bi) | *lușcúță* (A, Be, Bl) | *lúșt'i* (B), *lúșt'e* (Ct). Ct-n van a virágos ketben; D-n a falu végén van, *Rujinoasa* nevű helyen; Bi-n *La Frincu* nevű helyen; Bh-ra Csucsá felől hozzák.

LEVISTICUM Hill. (Apiaceae)

***L. officinale** Koch! lestyán; leuștean. Perzsia (term. Cp–Kozm), H. Kiskertekben közönséges, ételízítésre termesztik. **Nt.** *loștyán* (K, Mb, Mv, Ny), *leostyán* (Bh, Kk, Mf, Sz, Va), *leustyán* (Mó), *leștyán* (J), *leștyán* (MI, V) || *Ro. leuștean* (A, Ct, D, Fi, P, St), *leost'eán* (Dr, N). **Nr.** A m-ok a r-októl vették át. Ételízítésre használják. – Teáját a népi gyógyászat hidegrázás ellen használja (Mb). Szélesebb körű az állatok gyógyítására való alkal-

mazása: köhögés ellen adják a teáját háziállatoknak (Mv), sebet mosnak vele (Kszt–Zt). Avas hájjal (Gym) vagy keserűsóval (Mv) összefőzve vagy avas disznósírral összetörve (Ct) adják a kerdőzök emésztési zavaiban.

LIBANOTIS L. (Apiaceae)

L. montana Cr.; tömjénillat; smeoaie. Eua–Med, TH–H. Sziklás, köves oldalakon szórványos: Gy, Pányiki-szoros (var. *sibirica* (L.) Patze), Sz (Fl. VI, 515).

LIGUSTRUM L. (Oleaceae)

L. sp. (ovalifolium); közönséges fagyal. Városi kertészetből, élősvénynek: Bh.

L. vulgare L. ! vesszős fagyal; lemn cinesc. Eua, Ms. Erdőkben, erdőszéleken, mezsgyékben, élősvényekben közönséges; ültetik is: Kp. **Nt. fagyárfá** (Bh, Kf, Mé, Mf), *fagyórfá* (It, K, Kb, Kp, Mb, Ny) | *kutyacsérésnye* (Gyv, Mv) | *kutyafá* (Kp, Szu, T, V, Zs) | *vad-kutyaborostyán* (Kk). Termése: *farkasszar* (V); *tintabogyó* (Gym). **Nr.** Úgy tudják, hogy a termése mérgező. – Kerítést fontak belőle (T), élősvénynek is ültették (Kp). – Terméséből *téntát* főztek (Kp).

LILIUM L. (Liliaceae)

***L. bulbiferum** L. ! tűzlilium; lilie roşie. Kz–Eu–Med, G. Kiskertekben szórványosan természetük (Nk, Sz). **Nt. égőszerelem** (Szu) | *kardvirág* (Szu: Györfly 1935) | *lilijom* (Nk) | *tüzes lilium* (Kvár: Györfly 1935) | *tűzlilijom* (Kb). **Nr.** Régi vagdalásos himzéseken előfordul a *lilimos* minta. Vö. Péntek 1979.

***L. candidum** L. ! fehér lilium; crin alb. K–Med (Balk-End?), G. Kiskertekből, példányát nem gyűjtöttük. **Nt. fehér lilijom** (E, J, Kb, Kp, Mé, Ml, Nd, Sz, Szu, T, Va), *fejér lilijom* (B), *fehír lilijom* (Jt, Kf, Kszt–Zt, Mó, Mb, Mf, Mk, Mv, V, Zs), *fejír lilijom* (Gym, Kk, Nk) || *Ro. crin* (B, Be, Bi, C, E, Gym, N, Sd, St, Sz) | *crin alb* (Gyv, Mi) | (*lili uóm*) (E) | *pána Má uciü Précestii* (Bi) | *pánã sfintã* (Bi). **Nr.** Levelét és szíromlevelét használják kelések, sebek gyógyítására. A friss levéllel fedik be a sebet vagy a kelést, vagy pedig pálinkába áztatva vagy forró vízbe mártva használják. Vö. Kóczian et al. 1977.

L. martagon L. ! turbánlilium; crin de pădure. Eua, G. Lomboserdőkben, szórványosan: Gyv, Kk, Kf; Kszt–Zt, Dl. Bogdana – bükkösben (*Abieto-Fagetum*, *Dentari-fagetum* – Csürös). **Nt. erdejí harangvirág** (T) | *harangvirág* (Bh, Zs) | *vadlilium* (Szászlóna: Györfly 1935).

***L. regale** Wils. ! királylilium. Kína, G. Kiskertekben. (A liliumok alakköre és etnobotanikája további vizsgálatot igényel a területen.) **Nt. fehír lilijom** (It, K) | *királylilijom* (Kb, T) | *tüzes lilijom* (Gym.) K-ról Bh-ra is vitték a piacra.

***L. tigrinum** Ker.–Gawl. ! tigrislilium. Kína, Japán; G. Virágoskertekben, ritka. **Nt. cigánylilijom** (T) | *tigrislilijom* (E, Sz).

LIMOSELLA L. (Scrophulariaceae)

L. aquatica L.; iszaprojt; canarul báljii Cp (Kozm), Th. Pocsolyás állóvizekben, Gy melletti Szamos kiöntésekben (f. oec. *terrestris et submersus* verg. ad var. *caulifera* Koch).

LINARIA Adans. (Scrophulariaceae)

LINUM L. (Linaceae)

Nt. lenvirág (Mó, Nd) || *Ro. in* (St) | *in d'e cimp* (Dr).

L. vulgare Mill. ! közönséges gyűjtványfü linarijá. Eua, H. Utak mentén, nem gyakori (F, Kf). **Nt. gyútvámfü** (K: KalTsz) | *mezejitatógú* (Kszt–Zt) | *sárgaszarkaláb* (Nk) | *vadtátintó* (Szu), *vadtátintó* (Sz) | *vadtátogó* (Kk, T), *vadtátogó* (Kd, Mó) || *Ro. lumînărică* (P)

L. austriacum L. ! hegyi len; ineață. Kz–Eu–Pont–Kauk, H. Eddig csak a terület keleti határáról jelezve: Kb, Szászfenes (var. *austriacum*, var. *squamulosum* (Rud.) Boiss., var. *latifolium* Uechtr. – Fl. VI, 94–5). **Nt. kékvotvinytya** (Kp, Mv) | *vadlenvirág* (Szu), *vadlénvirág* (Gyv). **Nr.** Megégették, a *hammát* tejfölbe keverték, az ótvaros sebet kenték meg vele (Mv). – Kelést, kék hólyagot gyógyítottak vele. Megsárvitva eltették télire is. Np felé, a Kövesdombon, Kükötisen fordul elő.

L. catharticum L. ! békalen; ineață. Eua – Med, Th–TH (H). Kaszálókon, laza talajú irtásréteken, gyakori.

L. flavum L. ! sárga len; in galben. Kz–Eu, Pont–Balk, H. Száraz gyepekben, bokros helyeken, meszes talajon (padokon): Alsófüld, It (var. *angustifolium* Jáv.), Kf, Mv (var. *angustifolium* Jáv. et f. oec. *degeneratum* Nyár.), E, J, P (Nyárády A. 1953), Kf, Zs (var. *angustifolium* – Fl. VI, 93), Zs; Gym (Kovács – Coldea 1967), Gym, Kf (Csürös).

L. hirsutum L. ! borzas len; in mare. Med – Pont, H. Száraz gyepekben, különösen gipszsziklákon, mészen: Alsófüld, Ct, J (Fl. VI, 99), Gyv, Nk, Kk, Mv, Zs; Gym (Kovács–Coldea 1967). **Nt. pillangóvirág** (Szászlóna: Györfly 1935) | *vadlen* (Bh, Kk), *vadlén* (Mf, Sz, Va) || *Ro. in sălbăt'ec* (Sz).

L. nervosum W. et K.; inas len. Kz–Eu – Med, H. Napos domboldalokon, bokros helyen, viszonylag ritka: Gyv; Kb (CLA. Prodan 1921, Szabó 1971 – Fl. VI, 103).

L. perenne L. ! évelő len; ineață. Eu–Med, H. Száraz gyepekben: J (CLA. Nyárády A. 1967), Szászfenes (Fl. VI, 95).

L. tenuifolium L.; keskenylevelű len; in de cimp, Ec–Med–Pont, H. Száraz gyepekben, erodált napos oldalakon, meszes talajon gyakori: It, Gyv, Nk, Kb, Kf, Kk, Mv, Mó; J, Sz (CLA. Nyárády A. 1955, 1967); Gym (Kovács–Coldea 1967); Gy (Fl. VI, 89).

*L. usitatissimum L.! természetlen; in. Med. Th. Hagymányos kultúrnövény. Hagymányos termesztésben a convar. *transitorium* (var. *vulgare*) alakköréből. Nemesített fajtái államilag elosztott magból. **Nt.** *len* (B, Bt, It, J, Kb, Mé, Ml, Mó, Sz, T, V, Va, Zs), *lën* (K Kd, Kf, Mb, Mk, Ny) | *fehér len* (Mf) || **Ro.** *in.* – Néhány faluban régen is természetlen (Ct, D, Dr, St, Sz, Zs), máshol a térszében próbálkoztak vele (Bt, It, J, Mó, Va). **Nr.** A lenmagból olajat préseltek. – Kelés, tályog gyógyítására használták. A *nagy ír* a következőképpen készült: tejbe vagy tejfölbe vörös hagymát, bodzafa kérgének fehérjét, mézet, lenmaglisztet (*Lini placentas farina*), szappant és fenyőfaszurkot főznek össze (J). – A lenmaglisztet tejjel összefőzve melegben veszik a sebre (Gym, J, Mv). – Lenmagpogácsa: megtört lenmagot kevernek össze liszttel, olajjal, *főcstével* (azaz a tehén első tejjével), ezt teszik kelésre. Mastitisre is használják (Mv). – A megtört lenmagot megfőzték tejben, a sebet zsírral, vajjal bekenték, így tették rá a lenmagos tejet (Mv). – Kevés vízben vagy tejben lenmagból kocsonyát főztek, ezt borították rá a sebre. Vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977. – T határában a XVIII. sz. elejéről, Zs-on századunkból adatolt a *Lenföld(ek)* helynév. Vö. Péntek–Szabó 1980. 158.

LISTERA R. Br. (Orchidaceae)

L. ovata (L.) R.Br.; nagy békakonty; buhai-Eua–Med, G. Árnyékos erdőkben (Sz).

LITHOSPERMUM L. (Boraginaceae)

L. arvense L. ! = *Buglossoides arvensis* (L.) J. M. John; mezei gyöngyköles; márgelűse. Eua (Pont–Med), Th. A területen szórványos szántóföldi és út menti gyom (E, C).

L. officinale L.; kőmagvú gyöngyköles; me pásáresc. Eua, H. Élő erdei, erdőszéli növény, néha gyom (Zs).

L. purpureo-coeruleum L.; erdei gyöngyköles; márgelűse. Kz–Eu (Med), H. Erdős-bokros, napos helyeken: Sz – Rízég (CLA. Szabó 1971), Hója (CLA. Pop I. 1968).

LOBELIA L. (Lobeliaceae)

*L. erinus L. ! lobélia; lobelie. D-Afr (Fokföld), Th–H. Szegélynövény, a városi kertészetekből és ágyásokból terjed: Bh (Rácz család, temető, park); E (kvári magról); Ml. **Nt.** *lubenija* (Ml).

LOBULARIA Desv. (Brassicaceae)

*L. maritima Desv. ! = *Clypeola maritima* L. = *Alyssum maritimum* Lam. = *A. odoratum* hort.; fülesternye. Med, Th. Gyakori kiskerti dísznövény: Bh, E, Gyv, Kk, Mf, Nk, V. **Nt.** *Erzsivirág* (Kk).

LOLIUM L. (Poaceae)

*L. multiflorum Lam. = *L. aristatum* (Willd.) Lam.; olaszperje; raigras italian. Med, Th–TH–H. Újabban a gazdaságok nagy területen termesztik, kivadul.

L. perenne L. ! angolperje; raigras englezesc. Eua–Med, H. Legelőkön, utak mentén, taposott helyeken közönséges és tömeges, társulásalkotó. **Nt.** *angolperje* (Bh) | *perje* (Bh) || **Ro.** *bolúndá* (Bl, Ct).

L. temulentum L.; szédítő vadóc; sálbájté. Eua–Med, Th. Gabonavetésekben, a terület déli, havasalji peremvidékén most is gyakori, egykor éppenséggel tömeges lehetett. Káros: a kalászbán kifejlődő gomba alkaloidtartalma őrléssel a lisztbe jut, és a fertőzött lisztből készült kenyér fogyasztása tudatzavarokhoz vezet; – var. *temulentum*: Be, Ct, Kk, Kszt–Zt, Sz; – var. *arvense*: (With.): Bab.: Bh – Tekintő (Czucza ap. Csűrös), Gym, P. **Nt.** *bolondbúza* (K, Kszt–Zt, Mk, Zs) | *bolondító* (Bh, Gym, Kf, Mv), *bolonditó* (Kd, Ny) | ? *kékitő* (Mó) | *táklász* (Kk, T), *táklác* (Kszt–Zt) | *üszög* (It) | *vadbúza* (Va) || **Ro.** *bolondító* (Kk) | *bolúndá* (A, Be) | *bolúndá in holdá* (Gym). **Nr.** A zabban van most sok, régen a tavaszbúzában volt. – Lágyítja a kenyeret, szédülést, bódulást okoz. Ezért kiszedték a búzából.

LONICERA L. (Caprifoliaceae)

*L. caprifolium L. ! jerikói lonc; caprifói. D–Eu, N. Termesztett díszcserje, ritka. **Nt.** *kázsija* (Szu) | *szárkaláb* (Sz). Szu-on elvadultan nőtt egy elhagyott kertben, onnan hozták be az egyik udvarra.

L. nigra L.; fekete lonc. Eua, Ms. Bükkerdőben, ritka: Kszt–Zt – Dl. Bogdana (*Abieti-Fagetum* – Csűrös).

*L. tatarica L.; tatárlonc; caprifói tatarisc. Eua (Med), N. Díszcserje, a területen ritka (S).

L. xylosteum L. ! ükörkelonc; caprifói. Eua, M. Lomb- és tülevelű erdők cserjeszintjében, szórványosan: Gyv, Kszt–Zt – Dl. Bogdana (*Abieti-Fagetum* – Csűrös).

LORANTHUS L. (Loranthaceae)

L. europaeus Jacq. ! európai fakín; vîsc de stejar. Eua–Med, Ep. Többnyire tölgyön, szórványos. Jóval ritkább, mint a fehér fagyöngy; Kb, Mé; Bh, Sz (Fl. I, 374). **Nt.** *fagyöngy* (Bh, Gy, Kp, Mf) | *gyöngy* (Zs) | *kecskerágó* (B, Mé), *kecskerágó* (Zs) || **Ro.** *vâsc* (B, Dr) | *vâsc gálben* (C). Mé-n a Határút meze és a Gánás nevű határrészekén van.

LOTUS L. (Fabaceae) excl. *Tetragonolobus*

(*L. corniculatus | ! szarvaskerep; ghiz-dei. Eua–Med, H. Gyepekben közönséges, termesztik is. **Nt.** *szarvaskerep* (T) | *szarvaskereszt* (V).

LUNARIA L. (Brassicaceae)

***L. annua** L. ! kerti holdviola, lapickásfű; pana zburătorului. Med–Balk, Th–TH. Kiskertekben szórványos: C (var. *annua*), T (var. *elliptica* (Schur) Topa). **Nt.** Judáspénz (E, Ml, T), *Judáspinz* (Bh, K, Mb, Sz). A sztánai állomáson is van.

L. rediviva L. ! erdei holdviola; lopátea. Eua, H. Szurdokerdőkben, ritka: Sz – Rízszeg-tető.

LUPINUS L. (Fabaceae)

***L. polyphyllus** Lindl. ! erdei csillagfűrt. E–Am, H. Kiskertekben gyakori: D, M, Sz. **Nt.** *csúsvijola* (Jt, Kf, Kszt–Zt, Sz) | *gërzëdës-csúsvijola* (K) | *gerezdesvijola* (E, J, Mf, Sz, Tl, V), *gërzëdësvijola* (Kb) | *tejesbàrtacin* (T) || *Ro. chişoşsonvirag* (Gyv) | *coada mñêluluj* (St) | *cucurúz* (Ct) | *mñel în cur* (Topa) | *pástáje* (Gym). Elterjedésére nézve I. Szabó–Péntek 1980. – 4. térvázlatát.

LUZULA DC. (Juncaceae)

L. campestris (L.) Lam. ! mezei perjeszittyó; máliaul cucului. Kozm, H. Sovány gyepekben közönséges, tavasszal tömegesen virít, feltűnő. **Nt.** *laposfű* (T), *lapisfű* (Kk, Nk) || *Ro. cucurízu cuculuj* (S) | *pt'íta cuculuj* (P) | *mácu cuculuj* (Be).

L. luzuloides (Lam.) Dandy et Wilm.! = *L. albida* (Hoffm) DC. = *L. nemorosa* (Pollich) E. Mey.; fehér perjeszittyó; máliaul cucului. Eu, H. Savanyú erdőtalajon lomb- és vegyes-erdőkben közönséges és tömeges (fáciesalkotó).

L. sylvatica (Huds.) Gaud.; erdei perjeszittyó; horşti. Eu, H. Hegyvidéki bükkösökben: Ct, Pányiki-szoros, Kk.

LYCHNIS L. (Caryophyllaceae)

***L. ciliarcedonica** L. ! égőszerelem; arşinic, cruciuliță. Kis-Ázsia, H. Kiskerti természetett dísznövény. **Nt.** *csillagvirág* (It, K, Mé, Mó) || *Ro. sapt'úu turcësc* (Mi) | *schinteuță* (Mi, St). – Zabbal vagy búzával gyökerezetik úgy, hogy a behasított szárdugványba beleteszik a gabonaszemet, ez csírázva serkenti a dugvány gyökéreképződését (Gyv).

***L. coronaria** (L.) Desr. ! bársonyos kakukkszegfű; curcubeu. Med–Eua, H. Szórványosan természetett dísznövény (Gyv, Kk). **Nt.** *bársonyvirág* (Gyv, Nk) || *Ro. bårşoñvirag* (Gyv).

L. flos-cuculi L. ! kakukkszűnyogvirág; floarea cucului. Eua, (Med), H. Nedves, félszáraz kaszálókon közönséges. **Nt.** *ártatlanvirág* (J) | *csillagvirág* (Mó) | *mezejiszegfű* (Va) | *szárkaláb* (Kszt–Zt) || *Ro. cocosej* (Kk).

LYCIUM L. (Solanaceae)

L. balimifolium Mill. = *L. barbarum* L. ! ördögcerna, semfű-semfa; cătină de garduri. Med, Ms. Élősvényekben, temetőkben gyakori, néhol tömeges (Be, Eh, Ct, Kf, T). **Nt.** *licijom*

(Bh, Kp, Sz), *licëum* (Ny), *licijom* (Gy, Kl Mé, Mf, Ml, Szu), *licija* (Kb) | *liceumfa* (Mó) *licomfa* (Kb, Kszt–Zt) | *ördögcerna* (J) | *ricinusfa* (V) | *sëmmifa* (Jt, Kd) | *Ro. lişion* (Bi, Dr, Gym) | *lişuri* (Be) | *zmîrlîte* (Be). **Nr.** Megfigyelték, hogy levelétől a nyúl megpuffad. (J). – Kerítésnek hagyják. – Tavasszal libáknak, rucáknak adják a levelét, liszttel keverik.

LYCOPERSICON Mill. (Solanaceae)

***L. esculentum** Mill. ! paradicsom; roşii. D–Am, Th. Kiskertekben közönségesen termesztett, számos helyi fajtában, melyek többnyire a következő fajtacsoportokba tartoznak: – convar. *esculentum* provar. *esculentum*: **Nt.** *paradicsom* (B, F, Kk, Mf, Ml, Np, Va), *paradicsom* (Bh, Bt, It, J, K, Kd, Mb, Mé, Mó, Mv, Ny, Sz, Szu, T, V). Tájfajták: *csemege paradicsom* (Mf); *gerezdes paradicsom* (Mf); *korai paradicsom* (Kk); *őszi paradicsom* (Mf); *paradicsom* (Mf) || *Ro. porodici* (D, Dr, Fi, Mi, N, P, St) | *[róşii]* (A, N); – convar. *infiniens* Lehm.: *nagy paradicsom* (Mf); – convar. *parvibaccatum* Lehm. provar. *pyriforme* (Dunal): *kecskecsicsü paradicsom* (Mf). **Nr.** A nyers paradicsomot kelésre, sebre teszik. – Főtt paradicsomot öntenek az étvágytalan disznó szájába. Vö. Kóczian et al. 1977. – Keresztszemes szélmintaként ismert a *paradicsomos*. Vö. Péntek 1979.

LYCOPODIUM L. (Lycopodiaceae)

L. annotinum L.; laza korpafű; cornişor. Cp, H. Árnyékos, hűvös hegyoldalokon szórványos: Bl (Fl. I, 34), P.

L. clavatum L. ! kacsos korpafű; pedicuță. Kozm (Cp–Montan), H. Hűvös, havasi erdőmocsaras termőhelyeken: Fi (Fl. III, 37). **Nt.** *Ro. pedicuță* (Kk).

LYCOPUS L. (Lamiaceae)

L. europaeus L.; peszérce; piciorul lupului. Eua–Cp, H (HH). Nedves, forrásos réteken, mocsarak, patakok partján közönséges: Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966), Gym (Chircă–Coldea 1967).

LYSIMACHIA L. (Primulaceae)

L. nummularia L. ! pénzlevelű lizinka; gálbásoará. Eu (Eua), H. Nedves talajon, gyepekben közönséges. **Nt.** *ineresztőfű* (Tl) || *Ro. filerfű* (Kk) | *pişulqfű* (Kk) | *tálpa gîst'ii* (Gym). **Nr.** Mikor *kicsikkan* (= kimarjul) a kezük, beborogatják a zöldjével, rákötik a kézre (Tl).

L. punctata L.; petyegetett lizinka; iarbă de lungoară. Kz–Eu–Med–Pont H. Úde réteken, patakok, árkok partján (A, Kk).

L. vulgaris L. ! közönséges lizinka; gálbinele. Eua, H. Patakok mentén, mocsaras réteken közönséges.

LYTHRUM L. (Lythraceae)

L. salicaria L. ! réti füzény; răchitan. Kozm, H. Vizenyős réteken, vízparton közönséges.

M

MAHONIA Nutt. (Berberidaceae)

***M. aquifolium** (Prush) Nutt. ! kerti mahónia; mahonie. E–Am, Ms–N. Díszcserje (Bk), egyébként a területen ritka. **Nt.** örökzöld (T), örökzöld (Kb). Sz–n név nélkül.

MAIANTHEMUM Web. (Liliaceae)

M. bifolium (L.) F.W. Schm. ! árnyékvirág; läcrämiřä. Eua, H. Árnys erdőkben, bükkösökben (Gyv–Kk).

MAJORANA Boehm. (Lamiaceae)

***M. hortensis** Mnch. ! = *Origanum majorana* L.; majoránna; mäghiran. Délnyugat-Ázsia, H. (66 ábra) A Mediterraneumban honosodott meg, onnan került hozzánk. Kiskertekben és cseresep díszként szórványos, maga a növény ma már ritkább (Gyv, Kk, Ő), de emléke még eleven. **Nt.** Majorána (B, Va), majoránna (E, F, It, J, Jt, Kb, K, Ki, Kk, Kp, Mé, Mf, Ml, Mó, Nd, Nk, Np, Szu, T, Tl, Zs), marojána (Kszt–Zt, Mk, Ny), marajána (Sz), marujána (Mb) || *Ro.* mägherán. A legtöbb pontról eltűnt, máshol eltűnőfélben van. Elterjedését l. Szabó–Péntek 1980 – 1. térvázlatán. **Nr.** Használják fűszernövényként. – Herbájából teát főznek szívasztma esetén. Vö. Kóczian et al. 1977. – Gyakori motívum írásos hímzésen. Vö. Péntek 1979.

MALACHIUM l. *Myosoton*

MALOPE L. (Malvaceae)

***M. trifida** Cav. ! tölcséresmályva. Med (Spanyolország és É–Afrika), Th. Díszvirág, a területen ritka. **Nt.** jappánmájva (Ny) || *Ro.* floäre de nálbä (Dr). – Nd-on név nélkül, Mf (temető).

MALUS Mill. (Rosaceae)

***M. domestica** Borkh.! = *M. pumila* Mill. p.p.; nemes almafa; măr. Eu (Kozm), Mg–Ms. Gyümölcsösökben közönséges és igen változatos. **Nt.** alma(fa). Tájfajták: ananászrenet (Bh); aranykormos (Va), aranykürmos (Kf, Mó); aranypál (V); aranypármén (Bh, F, Kp, Mk, Ml), aranypármint (Ny), aranypármí (It, Kf, Szu); aranyepépin (Mv: KalTsz); aranyrenet (Bh, Sz); árpánérő nyáron érő, piros alma (Kb); Bánfipál (Mk, Ny); batül (B, Bh, Bt, P, K, Kb, Kd, Kf, Kk, Kp, Mó, Mé, Mk, Ml, Mó, Sz, Szu, T, V, Va), batür (It, Ny); belföldi (Ny), belföl (Gyv, Kd); borizű (B, Kb, T); bürüzdi korán érő, apró (Mé); cigányalma piros belü (Bh, It); cigánypiros (Bh, Kk, Kp); citrom-alma (Bh, It, Kb, Kf, Mé, Mk, Ml, Sz, Szu, Va); csipkealma csikos (Kp); darualma zöld, petytyes; a sarjában érlelték; nagy torzsája volt (Ny); édes alma (Bt, Kb, Mé), ides alma (T);

eperalma piros, kis fehér pettyekkel (Bh, Mv); fehértök (Ny); füzides (Kk); jeges alma nagy, ízetlen, levesnek való (Gyv, Kk, Mv, Ny); jonatán (T), jonathán (Bh, Sz, Va), jónatán (B, Ml), jónatány (Kb), jónathán (Bl, Kk, Mé, Mk), jónathány (It, K, Kd, Szu, Zs), jónathány (Ny); kanadaji alma (Bh); kaszás alma (Középlak: KalTsz); kormos alma (Bh, K, Mk, T, Va); kolozsvári kicsit hosszúkás, zöldessárga (Mó); kúti (Kk); lějányescsü hosszúkás, őszszel érő (Kd); londonpepin (Bh, Ny), londonpepiny (It), londonipepiny (K), londonpeti (Mk, Va); mucskos (Mó); muskutáj (V); nagyides (Kk); narancsalma (Kk); nyári alma (B, Kf, Mé, Mk, Sz, T, V, Zs); párizsalma. (Bh); pesti alma (Mv: KalTsz); pirosbélü (Ny); pónyik (B, Bh, Bt, It, K, Kb, Kd, Kf, Kk, Kp, Mé, Mk, Mó, Sz, Szu, T, V, Va); sóvári (B, Bh, F, It, Kb, Kk, Kp, Mk, Sz, Szu, T, Va), sóúvári (Kf, Ny); szennyes alma barna, pettyes (Bh, Va); tányéralma (B), tánygyéralma (Kf, Mé); taplósides (Kk: KalTsz); tincses alma gerezdes vonalai vannak (Mé); tótelki piros, nyári alma (Sz); törökbálint (Bh, It, Kp, Sz, Va); tulipánpiros alma (Mv: KalTsz); urmós alma (Mv: KalTsz); vājalma (Mk); vajasides (Kk); zörgős alma zörög a magja, mikor megéri (Kp) || *Ro.* măr. Tájfajták: batül (Be, Bi, Dr, N, St); űonatán (Be, Bi, Dr, Mi, K, St); pónici (Mi, N); şovár (Be, Bi, K, St); mére aurii (Dr); mére bercéne (Bi, N); mére cormoşe (Bi); mére d'e aur (N); mére d'e várä (Bi, St); mére dülce (Dr); mére lámıjoäse (Dr); mére róşii d'e Cluj (Dr); mére domnéşti (Bi); pármeňe (Bi). **Nr.** Aszálják is. – Levesnek (almásítel – vö. Jankó 1891. 79; KalTsz), befőttnek, kompótnak, pálinkának használják. – A későn érőket utóérleléssel (sarjú közé téve) érlelik. – Az almafa taplójának, az almafagombának a főzetét bőrfestésre használják (vö. Péntek 1979). – Hasmenés ellen almát reszelnek a kisgyerekeknek. – Az almahéj teáját gyomor baj ellen használják (Nk). – Rothadt almával vagy almatorzsával kenik a szemölcsöt. – Más eljárás szemölcs eltüntetésére: négybe vágják egy olyan almát, amelynek a szára is megvan, és a négy rész mindegyikével külön-külön jól bedörzsölik a szemölcsöt, majd az almaroncsalékot a csepegő alá ássák. Azt tartják, hogy amikor az elásott alma elrohad, a szemölcs is leesik. Vö. Kovács 1976. – Az alma vagdalásos motívum hímzésen és díszvarrás szücs hímzésen. Az almás írásos, az almafás vagdalásos minta. Vö. Péntek 1979.

***M. pumila** Mill. ! = *Pyrus pumila* hort. (C. Koch) var. *niedzwetzkyana* (Diek.) C.K. Schneid.; piros díszalma. Eua, Ms. Dísz- és alanyfa (Bh).

M. sylvestris (L.) Mill. ! = *Pyrus malus* L. var. *sylvestris* L.; vadalmafa; már pädureŕ. Eu, Mg. Lomberdökben (gyertyános-tölgyesek) gyakori. **Nt.** *vadälma* (fa) || *Ro. már pädureŕ* (B, Ct, D) | *pädureŕ* (A, Be, Bi, Dr, Gym, Mi, N, St). **Nr.** Csigert, ecetet készítettek belöle; sarjú közé tették utóérlelésre. – Névadója a tájegységen belüli egyik völgynek és a benne folyó pataknak, az Alszeg egyik legismertebb falujának (*Váralmás*). Több, mint száz helynévben szerepel. Vö. Péntek –Szabó 1980. 137–8.

MALVA L. (Malvaceae)

M. neglecta Wallr. ! papsajtmályva; nalba măruntă, cașul popii. Eua–Meg, Th–H. Utak mentén, udvarokon, ruderalis helyeken közönséges. **Nt.** *májva* (Kk, Mé, Mó, Nk, Szászfenes, Tl, V) | *vadmájva* (Gyv) | *papsajt* (B, Bh, Gym, Gyv, It, J, Kf, Kk, Kszt–Zt, Mb, Mó, Mv, Nd, Nk, Ny, Sz, Szászfenes, Szu, T, Tl, V, Va, Zs) | *papsajtlevél* (J). Termése: *májva-kenyér* (Mé) || *Ro. nälbä*. Termése: *cäsu pöpü* (B); *pt'ita pöpü* (Gym); *pt'itüŕä* (Be, Fi). A *papsajt* terminus néha csak a termésre, máskor az egész növényre vonatkozik. **Nr.** Termését eszik a gyerekek. – Levelét a kacsáknak szedik. – A gyökérét abortív szerként a méhszájba helyezik (Bh, Gym).

M. pusilla Sm.; apró mályva; nalbä mică. Eua, Th. Ruderalis körülmények között (Gym).

M. sylvestris L. ! erdei mályva; nalbä. Kozm, TH–H. Ruderalis helyeken, utak mentén, élösvényekben.

MARRUBIUM L. (Lamiaceae)

M. peregrinum L.; fehér pemetefü; cătușnică. Kz–Eu (Balk–Med), H. Leromlott legelőkön, utak mentén (E).

MATRICARIA L. (Asteraceae)

M. chamomilla L. ! (l. még. *Tripleurosperum*) = *M. recutita* L.; orvosi székfü; mușetel. Eua, Th. (67ábra) Utak mentén, a Fsz-en ritka, az Asz-en gyakoribb. **Nt.** *kamilla* (B, Bh, Gym, It, J, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mb, Mf, Mk, Nk, Tl, V, Va, Zs), *kamëlla* (Jt, K) | *?pipitër* (Szu: Györffy 1935) | *székfü* (Mó, Ny), *szikfü* (Kf) | *székfüvirág* (Mé, Szászlóna) || *Ro. mușătël* (Bi, C, Dr, Kk, St, Sz), *mușătäl* (Fi) | *rómoñitã* (A, C, Ct, D, Mi, N, P, Sd, St) | *rómoñitã d'e grädinã* (Be). **Nr.** A herbájából főzött teát használják gargarizálni, inhalálni hülésre; hülés elleni szerként, gyomor-, bélgörcs esetén; húgyhajtóként, vizeletfertőtlenítőként; fertőtlenítő mosószerként kelésre, sebre; csecsemők fürdővizébe; szemgyulladásra, a szemén levő árpa kifakadása után fertőtlenítésre; fogfájásra gőzölni; hüvelyöblítőként; mézes teáját haszajásra. – A virágzatból főzött teával mossák a háziállatok sebeit. – Az egész herbát főzik meg teának állatok enteritisének gyógyítására. Vö. Kovács 1976; Kóczián et al. 1977.

M. discoidea DC. ! = *M. matricarioides* Porter; sugártalan székfü. É–Am, Th. Szórványos gyom (jegenyei fürdő – Nyárády A. 1967; Gy, Gorbó – Fl. IX, 413). **Nt.** *biüdös kamilla* (Tl) | *kamilla* (Mó, Nd) | *lükamilla* (Zs) | *vad-székfü* (Kf) || *Ro. rómoñitã* (B, Bl) | *rómoñitã sälbät'icã* (Be).

MATTEUCCIA Todaro (Athyriaceae = Polypodiaceae)

M. struthiopteris (L.) Todaro = *Struthiopteris filicastrum* All. Alp–Cp, H. Hegyi patakok árterületén: D–A, Ct, Ct, Gy, Gym. Ny-n kerti dísznövény.

MATTHIOLA R. Br. (Brassicaceae)

***M. bicornis** (S. et Sm.) DC. ! görög viola; micșandre. Med, Th. Kerti dísznövény, szórványos. **Nt.** *estéli vijola* (Mé) | *estike* (J, Jt, Mó, Szu) | *estivijola* (E, K, Kk, Ml, V) | *ijeli vijola* (Kk). Jt-re Ny-ról hozták; nem maradt meg; Bt-én a temetőben.

***M. incana** (L.) R.Br. ! kerti viola; micșandre. Med, Th–H. Közönséges kerti dísz, több színváltozatban (*alba*, *violaceae*), egyszerű és telt virágú formák (fl. *pleno*), a területen a f. *hiberna* hort. **Nt.** *lila vijola* (Kk, Mé, T) | *nyári vijola* (Szu) | *patkonca vijola* (B, F, Gym, J, Kszt–Zt, Nk, Sz, Szu, Va) | *színes vijola* (Gym, Sz), *színös vijola* (Kszt–Zt, Mk, Mv) | *tejes vijola* (B, F, Gym, J, Jt, K, Kf, Mk, Ml, Nk, Ny, Szu, V, Va) | *vijola* (B, E, It, J, Jt, Kb, Kk, Mé, Mf, Ml, Mó, Nd, Nk, V) || *Ro. sineș vijölã* (Gyv) | *vijölã* (B, C, E, Mi, N, P, St, Sz) | *vijölã goälã* (B) | *vijölã neumplütã* (Kk) | *vijölã plinã* (B) | *vijölã umplütã* (Kk). **Nr.** Nk-on régi, gyakori; vázába teszik; azt mondják, ha szagolják, nem álmosodnak el. – Elterjedését I. Szabó–Péntek 1980. – 2. tér-vázlatán.

MEDICAGO L. (Fabaceae)

M. falcata L. ! sarlós lucerna; lucerna galbenă. Eua, H. Gyepekben, szegély- és gyomtársulásokban közönséges.

M. lupulina L.; komlós lucerna; trifoi mărunt. Eua–Med, Th–H. Gyepekben, gyomtársulásokban közönséges, néhol tömeges.

M. minima (L.) Grufb.; borsókás lucerna. Eua–Med, Th. Szikár, leromlott gyepekben, ritka: Gy, a Szamos teraszfal omlásaiban (Fl. V, 135; Nyárády 1941). – Nyárády (1941. 312) a terület határáról egykor meglévő, de időközben valószínűleg kipusztult növényként említi a *M. rigidula* (L.) Desr.-t mint az egykori mediterránabb jellegű éghajlat bizonyítékát.

***M. sativa** L. ! lucerna; lucerna; DNy-Ázsia (Transzkaukázus, Irán), H. Termesztett takarmány, utak mentén elvadul (Bh, Ct, Gy, Zs). **Nt.** *lucërna* (Kp, Szu) | *lúcërna* (Kf, Mb, V), *lócërna* (J, Szászfenes) | *vadlucerna*

(Bh) || *Ro. lucernă* (Dr, N), *luțernă* (Bi) | *lúhără* (Bi, Mi).

M. x varia Martyn = *M. media* Pers = *M. sativa* x *M. falcata*; korcs lucerna. Hibrid eredetű, többnyire helyi kialakulású populációk, esetenként igen változékonyak és változatosak: It, Kb (Prodan 1936), Szu (Szabó 1970), Ct – az állomás mellett (Csűrös).

MELAMPYRUM L. (Scrophulariaceae)

M. arvense L. ! mezei csormolya; miazá-noapte. Eu–Med, Th (félparazita). Vetésekben, gyakori (J – var. *pseudobarbatum* (Schur) Nyár – Fl. VII, 628). **Nt.** *csürmoja* (J, Szu, Tl) | *csormogáG* (Gy) | *kékitő* (B, Va), *kikitő* (Gym, Gyv, It, Kd, Kk, Kszt–Zt, Mb, Mó, Mv, Nd, Kp, Sz, T, V, Zs), *kikitőű* (Jt, K, Kf, Mk, Ny) | *piroscsengő* (Gyv) || *Ro. cingău* (Gyv, P) | *ciormoiág* (Be, Bi, Bl, Dr, Fi, Gym, Gyv, N, P, Sz) | *trej frați* (Mi). – J-n a *csürmoja* iskolában tanult elnevezés.

M. barbatum W. et K.; szakállas csormolya; ciormoiág. Kz–Eu, Th (szemiparazita). Szántókon, Kvár közelében: Kb, Szászlóna (Jula 1960, 1970).

M. bihariense Kern. ! erdélyi csormolya; miazá-noapte. Dacikus, szubendemikus, Th. (szemiparazita). Erdei utak mentén, irtásokban közönséges és tömeges: P (var. *kümmerlei* (Soó) Nyár.), Sz, Gyv–P (var. *coronense* (Dah.) Nyár., – Nyárády A. 1966), Gyv (var. *römeri* Ronn.) Nyár.) – vö. Fl. VII, 634. **Nt.** *hízóka* (Nk), *hízó űka* (K) | *kétszínűvirág* (It) || *Ro. sora și frăț'e* (Topa) | *țigănuș* (Be, Bl, D, Fi, Gym, Kk, N). **Nr.** Ha fiatal halt meg, koszorút kötöttek: három ágú fára *kétszínűvirágot*, *szászót*, *pántlikát* kötöttek (It).

M. cristatum L.; taréjos csormolya; ciormoiág. Eua, Th. Szántóföldeken, ritka: Kb – Törökvágás felé (Fl. VII, 624).

M. pratense L. ! réti csormolya. Eua (Kont), Th. Félélősködő, nevével ellentétben erdei faj: Kb; Gym, Kf (Csűrös). **Nt.** *csengő* (Gyv).

MELANDRIUM I. *Silene*

MELICA L. (Poaceae)

M. ciliata L.; prémes gyöngyperje. Eua Kont–Med), M. Száraz gyepekben. Típusos változata (ssp. et var. *ciliata* – Gyv), és szubendemikus alfaja (ssp. *transsilvanica* (Schur) Husnot – erdélyi gyöngyperje) egyaránt előfordul. A két alfaj megoszlása további vizsgálatot igényel.

M. nutans L.; bókoló gyöngyperje; márgicá. Eu, H. Bükkösökben, kevert erdőkben gyakran tömeges, fációsalkotó: Kb, P, Sd, Ș; Gyv–P, Dl. Leşului (Nyárády A. mts. 1967).

M. picta K. Koch; tarka gyöngyperje. K – Eu, H. Erdőkben: Gyv, Nk–P.

M. uniflora Retz.; egyvirágú gyöngyperje; márgicá. Eua (Kont–Med), H. Lomberdőkben:

J (Nyárády A. 1967), Gym (Chircă – Coldea 1967).

MELILOTUS (L.) Adans. (Fabaceae)

M. albus Medik. ! fehér somkóró; sulfină albă. Eua, TH. A terület délnyugati peremén, utak, patakok mentén gyakoribb (A, D, Ct, Mv – l. még: Nyárády 1941). **Nt.** *fejír somkóré* (Nk).

M. officinalis (L.) Medik. ! orvosi somkóró; sulfină. Eua, TH. Omlásos helyeken, utak mentén közönséges és tömeges (pl. kiskapusi elhagyott bányák, az erdő alatt); társulással-kotó. **Nt.** *öregék dohánya* (V) | *sárga somkóré* (Nk) | *somkóró* (Bh, Kk, Mb, Szászlóna), *somkóré* (Gym, J, Nk, T), *sonkóró* (B, Gyv, Kszt–Zt, Mv), *sonkóróu* (Ny), *sonkóré* (Mó, Nd, Tl), *sonkóuré* (Zs), *sonkóréj* (Kf, Sz) || *Ro. sucină* (Be, Gyv). **Nr.** Teájának vízajtó hatást tulajdonítanak (Nk).

MELISSA L. (Lamiaceae)

M. officinalis L. ! citromszagú méhfű; roiniță, iarba stupului. Med–Balk, H. Száraz tölgyerdőkben, köves talajon gyakori. Termesztésben nem találtuk.

MELITTIS L. (Lamiaceae)

(*)**M. melissophyllum** L. ! méhfű; dumbravnic. Eu, H. Lomberdőkben gyakori, a területen az *ssp. carpatica* (Klokov)P.W. Ball. = *M. grandiflora* auct. került elő: Gyv, Nk; Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966), Magyarnádas, Tl (Fl. VIII, 164). **Nt.** *méffü* (Nd), *méffü* (Szu, Zs), *mifü* (B, V) | *mévirág* (J), *méjvirág* (E), *mjvirág* (Sz) || *Ro. dumbrávníc* (A, Bl, Fi), *dubrávníc* (D, N), *dubrázníc* (Bl) | *solovîrv* (St) | *tămă i iță* (Mi). **Nr.** Bokrétának tették kalapba (St). – Kiskertbe is ültettek a méheknek. A kast dörzsölték be vele (B). – Adták a teheneknek, hogy több tejet adjanak (Sz). – Cse-csemőknek adják a teáját, tisztltja a bőrt (Fi). – N-on „a szent kereszt felmagasztalása napján” (de ziua crucii – szept. 14–én) szedik, teáját fogfájásra fogyasztják.

MENTHA L. (Lamiaceae)

Nt. *fodormenta* (Bh, Zs), *fodorminta* (B, J, Mv, Nd, Sz, Tl, Zs) | *mënta* (Ml) | *mezeji fodorminta* (Gyv) || *Ro. fodormintă* (Mi) | *ismă* (Sz) | *macicină* (A, Be, Bi, Bl, D, Dr, Fi, Kk, N, P) | *mëntă sălbăt'ecă* (Gyv) | *mîntă* (N), *nîntă* (Sd). **Nr.** Pálinkát izesítenek vele (*zödpálinka* – Tl; *burjános pálinka*: Szászfenes). – Herbájából teát főznek gyomor- és bélgörcs ellen; köhögéstől; csömör, májbaj ellen. – Tetvesség ellen fodormentafőzettel dörzsölik be a fejet. Vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977.

(*)**M. aquatica** L. ! vízi menta; izma broștei. Eua–Med (másodlagosan Kozm), H–G. Vizes területeken közönséges, fodroslevelű változata (var. *crispa*) kiskerti természetben:

Kb (var. *ortmanniana* (Op.) Briq.), C $\check{t}$ (*M. aquatica* x *M. arvensis*), Nd, Ny (var. *crispa* (L.) Benth. – vö. Fl. VIII, 358; Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966). **Nt.** *fodormenta* (T), *fodorminta* (Mb, Mé, Mó, Nk, V, Va) | *vadfodorminta* (Nd) || *Ro. mintă creată* (N). **Nr.** Pálinkát ízesítenek vele (Mé, V). – A méhcsipést dörzsölik vele (Mó). – Teát főznek belőle (Nk, T).

M. arvensis L. ! mezei menta; izma cerbului. Eu, H (G). Művelt területeken, réteken, utak mentén (Bh: Czuczsa ap. Csűrös); Szászlóna (ssp. *agrestis* (Sole) Briq., var. *foliicola* (Op.) Top.); Gyv–Nk (ssp. et var. *austriaca* (Jacq.) Top.); Mf (var. *cuneifolia* Lej. et Court) – vö. Fl. VIII, 347–8.

M. x gentilis L. = *M. arvensis* x *M. spicata*: Gyv.

M. longifolia (L.) Nath. ! = *M. spicata* agg. = *M. longifolia* (L.) Huds. em. Harley incl. sp. dif.; lómenta; izmă proastă. Eu, H–G. Patak mentén, vízenyős-forrásos réteken közönséges és tömeges; igen változatos formákban: ssp. *mollissima* (Borkh.) Dom; ssp. *longifolia*; ssp. *incana* (Willd.) és ezek változatai. **Nt.** *katonabojt* (Ny) | *lófodorminta* (Va), *lúfodorminta* (Gym, K, Mk, T, V) | *lóminta* (Gyv), *lúminta* (Jt, Mé, Nk, Tl) | *vadfodormenta* (Kp), *vadfodorminta* (B, Kd, Kf, V, Zs) || *Ro. macicină broăște i* (Be, Bi, Bl, Dr, Gym, P) | *mintă d'e pădure* (Gyv) | *mintă broșt'ască* (N) | *trandafir verde* (Fi). **Nr.** A herbájából főzött teát gyomor-, bélgörcs ellen használják (Mv). Vö. Kóczyán. et al. 1977. – Csecsemő vizébe teszik, hogy ne rontsa meg a menstruáló asszony (Ny).

*M. x piperita L. ! = *M. aquatica* x *M. spicata* (*viridis*); borsos menta; izmă bună. Eu, H–G. Kiskertekben gyakori: D (ssp. *piperita*). **Nt.** *borsminta* (Gym, Mb, Sz, Tl, Va) | *fodormenta* (Mf) | *külföldi fodorminta* (Nk) | *mënta* (Ny) | *mëntolmënta* (Kv) || *Ro. cămfor* (Bl) | *fodormint* (D) | *macicină d'e cămfor* (D) | *macicină fodormentă* (A). **Nr.** Teáját az előbbi fajokénál jobbnak tartják. Máj-, epebaj ellen használják (Ny).

*M. x smithiana Grahm. = *M. rubra* Sm. = *M. aquatica* x *M. arvensis* x *M. spicata*. Kiskertben: Nk.

*M. spicata (L.) emend. Hareley, Huds. sec. Fl. R.P.R. ! = *M. viridis* (L.) L.; zöld menta; iarbă creată. DNy–Eu, G–H. Kiskertekben gyakran termesztik: – Dr, D, Fi (var. *viridis* Nath.); – var. *crispata* (Schrad.) Beck.: **Nt.** *fodormenta* (Ksz–Zt, Ny, T), *fodorminta* (E, Gym, It, Jt, K, Kb, Kf, Kk, Tl, V) || *kerti fodormenta* (Kp) || *Ro. macicină creată* (A, D) | *mintă d'e grad'ină* (Dr). **Nr.** Pálinka ízesítésére használják (Tl). – A herbából főzött teát használják hűlés, asztma ellen; gyomor-, bélgörcs esetén; étvágyjavítóként. – Reuma elleni fürdőt készítenek fodormentából,

jegyenyefenyőből, szénamurvából és sóból (Bh, Mk). Vö. Kóczyán et al. 1977.

MENYANTHES L. (Gentianaceae)

M. trifoliata L.; vidrafű; trifójszte. Cp, HH. Mocsarakban, vízzel lepett helyeken, ritka: A, C $\check{t}$ (Fl. VIII, 434); Gy–P, Dl. Leşului (Nyárády A. mts. 1967).

MERCURIALIS L. (Euphorbiaceae)

M. perennis L. ! élő szélű; brei. Eua, H–G. Üde, erdei környezetben közönséges.

MESEMBRYANTHEMUM l. *Anptea*

MESPILUS L. (Rosaceae)

*M. germanica L. ! mezőpalya; moşmon. Eu, Ms. A területen szórványosan ismert. **Nt.** *naspoja* (Mb), *naszpoja* (K). K-en a Csérgöbe van két fa, Mb-on csak hallomásból ismerik.

MILIUM L. (Poaceae)

M. effusum L.; zilált kásafű; meşor. Cp, H. Bükkösökben gyakori (Gyalui-havasok; Ksz–Zt–Csűrös–Káptalan).

MINUARTIA L. (Caryophyllaceae)

M. verna agg., *M. verna* (L.) Hiernh. ssp. *collina* (Neilr.) Domin; gyepes kőhúr; miera-*luţa*. Cp (Med), C–Ch. Száraz sziklás gyepekben, ritka: Mv (var. *ramosissima* (Willd.) A. et G.); var. *tenella* (Schur) A. et G.: Rízgettő (CLA. Szabó 1971), Gym (Kovács-Coldea 1967), Mf (Csűrös–Káptalan 1971).

MIRABILIS L. (Nyctaginaceae)

*M. jalapa L. ! estike; barba împăratului. Mexikó, (Tli)(H). Díszvirág, nem gyakori (Nd – Feketeerdőből hozták). **Nt.** *estike* (Kb).

MISOPATES l. *Antirrhinum*

MOEHRINGIA L. (Caryophyllaceae)

M. trinervia (L.) Clairv.; erdei csitri; merinana. Eua, Th–TH. Erdőkben: Kb – Kardosfalva felé (CLA. Szabó 1971).

MONARDA L. (Lamiaceae)

*M. fistulosa L. É–Am, H. Ritka díszvirág; Bh (temető).

MONTBRETIA = *Crocsmia*

MONSTERA Adans (Araceae)

*M. deliciosa Liebm. ! = *Philodendron pertusum* Knuth et Bouché; filodendron. Kz–Am (Mexikó), Ms. Szobanövény, a területen viszonylag ritka. **Nt.** *filodendra* (E, Kb, Mé, Mf, Szu) | *szobavirág* (Kk). Bh-on, Bt-n név nélkül.

*MORUS L. (Moraceae)

Nt. *eperfa* (B, Bt, Gy, It, Kb, Kp, Mé, Ml, Mó, Nd, Sz, T, V, Va, Zs), *eperfa* (Kk, Szu),

epërfa (Bh, Gym, K, Kd, Kf, Kszt–Zt, Mb, Mk, Mv, Ny). Termése: *epër, eper, ep ir | fai eper* (Szászfenes: Györffy 1935) || *Ro. dud* (N) | *pomițâr* (Be, Bi, Dr, Gym, St), *pomițâr* A, B, Mi). Termése: *pomiță*. **Nr.** Kp-ben helynévadó elem (?). Vö. Péntek–Szabó 1980. 159. – Ezek a nevek is többnyire a *M. albára* vonatkoznak.

***M. alba** L. ! fehér eperfa; dud alb. Kína, Mg–Ms. Udvarokon gyakori. **Nt.** *fehér epërfa* Bt, Gy, Kb, Kp, Mé, Ml, Mó, Nd, Sz, T, V, Va, Zs), *fehér epërfa* (Kk, Szu), *fehír eperfa* (It), *fehér epërfa* (Gym, K, Kd, Kf, Kszt–Zt, Mk, Mv) || *Ro. dud alb* (N) | *pomițâr alb* (Be, Bi, Gym, St), *pomițâr alb* (Mi).

***M. nigra** L. ! fekete eperfa; dud negru. Kz–Ázsia, Ms–Mg. Dísz- és haszonfa. **Nt.** *fekete eperfa* (Kb, Kp, Mé, Ml, Mó, T, V), *fekete epërfa* (Kk, Szu), *fekete epërfa* (Bh, Gym, Kd, Kszt–Zt, Mk, Mv, Ny) | *piros eperfa* (It, Sz, T, Va, Zs), *piros epërfa* (Kk), *piros epërfa* K, Kd, Ny) || *Ro. dud negru* (N) | *pomițâr de lemn negru* (Be) | *pomițâr negru* (St) | *pomițâr rôșu* (Mi) | *pomițâr vînete* (Gym).

MUSA L. (Musaceae)

• **M. x sapintum** L. ! = *M. paradisiaca* L. var. *sapintum* (L.) Kuntze; banánfa; bananier. India (?), ma a trópuson általános, H. Boltból ismerik. **Nt.** *banán* || *Ro. banáne*.

MUSCARI Mill. (Liliaceae) incl. *Leopoldia* Parl.

***M. botryoides** (L.) Mill. ! epergyöngyike; porumbei. Kz–Eu–Med, G. Kiskertekben szórványosan, vadon nem találtuk: Kf (CLA. Szabó 1971). **Nt.** *kékgöngyvirág* (Mé, Mf, Nd, Szu), *kígyöngyvirág* (Zs) | *kígyófü* (Kvár: Györffy 1935) | *kígyóhagyma* (B, Mb, Mf, Mó, Tl, V, Va), *kígyóhagyma* (Jt) || *Ro. cucurijór* (Topa) | *pt’ita pásári* (Kk) | *strúgurele úrsului* (Dr) | *ungurás* (Mi).

M. comosum (L.) Mill. ! = *Leopoldina comosa* L.) Parl.; üstökös gyöngyike; ceapa ciorii. Eu (Kis-Ázsiában is), G. Meszes, meleg talajú szántókon, mezsgyékben közönséges, néhol tömeges (Gy, Gyv, Kf – Csipkés, P, Zs). **Nt.** *kígyófü* (Gyv, T) | *kígyóhagyma* (Bh, Gy, It, Kp, Mb, Mf, Mk, Tl), *kígyóhagyma* (K, Kf, Ny, Sz, Zs) | *kik gyöngyvirág* (Kp, T) || *Ro. ceápa cioarăj* (Gyv) | *cucurijór* (Topa).

M. tenuiflorum Tausch ! = *Leopoldia tenuiflora* (Tausch.) Heldr.; karsú gyöngyike; ceapa ciorii. Pont–Pan, G. Napsütötte szénafüveken gyakori: Kf – Rízeg, | (CLA. Nyárády A. 1967); Bh – Tekintő (Czucz ap. Csürös). **Nt.** mint előbb.

MYAGRUM L. (Brassicaceae)

M. perfoliatum L.; ürege légyfogó; golicicá. Kz–Eu–Med, Th–TH. Ritka gyom: It, Nk (a meddőhányókon); Bh (Fl. III, 141).

MYCELIS Cass (Asteraceae)

M. muralis (L.) Dum.; erdei kákicsvirág; susai pädureț. Eua, H. Erdős, bokros üde termőhelyeken, közönséges.

MYOSOTIS L. (Boraginaceae)

Nt. *kéknefelejcs* (Mb, T, Va), *kiknefelejcs* (Jt) | *nefelejcs* (B, Nd), *nēfelejcs* (Mó), *nēfelejcs* (K, Kszt–Zt, Ny) || *Ro. cercelás* (Topa) *numáu i tá* (Kk).

M. arvensis (L.) Hill.; parlagi nefelejcs; ochiul șarpelui. Eua, TH. Szántóföldi és út menti gyom: A, Ksz–Zt, Mb; Bh (Czucz ap. Csürös).

M. ramosissima Roch. ex. Schult. = *M. collina* Hoffm. = *M. hispida* Schlecht.; borzas nefelejcs. Eu (Med), Th. Szántóföldi és út menti gyom, szórványos: Kk (CLA. Nyárády A. 1961); Kf – Rízeg felé (*Stipetum capillatae* – Csürös).

M. scorpioides L. ! = *M. scorpioides* sap. *palustris* (L.) F. Herm. = *M. palustris* (L.) Hill incl. *M. strigulosa*, *M. laxiflora* p.p.; mocsári nefelejcs; nu-mă-uita. Eua, H. Vizenyős helyeken közönséges. **Nt.** *nefelejcs* (Szu: Györffy 1935).

M. sparsiflora Mikan in Hoppe; lazavirágú nefelejcs. Eua (Kont), Th. Nedves, erdős területen: Kf – Ordományos.

M. stricta Lk. ex Roem. et Schult. = *M. micrantha* auct. non Pall.; apró nefelejcs. Eua, Th. Szórványos út menti, szántóföldi gyom (Mb).

M. sylvatica agg., *M. sylvatica* Ehrh. ex Hoffm. ! erdei nefelejcs; nu-mă-uita. – **M. sylvatica* convar. *culta* Voss-Vilmorin! = *M. alpestris* hort. non F.W. Schmidt; kerti nefelejcs; nu-mă-uita. Eu (Med), H. Nedves erdei termőhelyeken gyakori. Termesztett változata a convar. *culta* Voss-Vilmorin nagyobb virágú, kiskertekben gyakori. **Nt.** *kéknefelejcs* (J, Mó, Mv, Szu), *kéknefelejcs* (E), *kiknefelejcs* (Gyv, Kk) | *nefelejcs* (It, Kb, Mé, Mf, Ml, T, Va), *nēfelejcs* (Sz, *nēfelejcs* (Jt, K, Kp, Kszt–Zt, Mk) || *Ro. floäre d’e nu-mă-uitá* (Mi) | *nu-mă-uitá* (§). Gyv-en a kiskertben van, a mezőről hozták be. **Nr.** Diszítőmotívumként szűcszimzésekben fordul elő. Vö. Péntek 1979.

MYOSOTON Moench. (Caryophyllaceae)

M. aquaticum (L.) Moench. = *Malachium aquaticum* (L.) Fries = *Stellaria aquatica* (L.) Scop.; vízi csillaghúr; pleșcaita. Eua, H. Partakparti szegélynövényzetben, nedves élősvényekben gyakori.

MYRICARIA Desv. (Tamaricaceae)

M. germanica (L.) Desv.; csermelyciprus; cätină mică. Eua, H–N. Hordalékon, a terület délnyugati részén szórványosan: Ct, Gy, Fl, Szászlóna, Kszt–Zt,

MYRISTICA L. (Myristicaceae)

• **M. fragrans** Houtt. ! valódi muskátlió, szerecsendió; nucsoarã. Maluku-szigetokról származó fűszernövény, kereskedeleméből vásárol-

ták; ma nem árusítják nálunk. **Nt. szerecsenydijó** (B, F, Kk, Sz, Va), *szerecsëndijó* (K). **Nr.** F-on téstába tették.

N

NARCISSUS L. (Amaryllidaceae)

***N. poeticus** L. ! nárcisz; coprine. Med, G. Élő hagymás dísznövény, kiskertekben közönséges, telt virágú változata (f. *pleno*) sem ritka (Mk). **Nt. fehér horgasrózsa** (Va) | *fehér márcijus* (Mé, Nd, Szu), *fejér márcijus* (Ml), *fehér márcijus* (F, Jt, Kb, Kf, Mk, Mv, Ny), *fejér márcijus* (Gym, Gyv, Kk) | *fejér nárcisz* (T) | *horgasrózsa* (K, Kp), *horgasrózsa* (Sz) | *kúduzláb* (E, It, J, Mó, T) | *márcijus* (B, Kb, Kszt–Zt, Mf, Mk, Ml, T, V) | *nárcisz* (Bh, E), *nárcisz* (Kb), *nárcis* (Szu) || **Ro. a₁ turcesc** (Be) | *a₁úş* (St) | *ceápa albă* (B) | *cocoşey* (N) | *códuşlab* (E) | *cotcorozãle* (Topa) | *gãluşt'e albe* (Albac) | *jerunchëşi* (Mi) | *lãscútã* (Sd, Ş) | *mãrtiúş alb* (Gym, Gyv, Kk) | *narcis* (Be), *narcisã* (Bi), *narcise* (Sz) | *roşcútã* (C), *roşcúte* (E) | *unguróji* (Berind). Vadon nő Ş-on La Sãlişt'e nevű helyen, Mi-en Dobrinel, Popãscu, Valea Şardului nevű helyeken. – E-re hagymát hoztak a mezőről. **Nr.** A *horgasrózsa* írás hímzés-motívumként is előfordul. Vö. Péntek 1979.

***N. pseudonarcissus** L. ! sárga (csupros) nárcisz; zarnacadele. Ny–Eu, G. Dísznövény, a kiskertekben szórványos. **Nt. dupla nárcisz** (Kb) | *koraji márcijus* (J) | *tölcséres nárcisz* (T) | *márcijus* (E, It, J, K, Kszt–Zt, Mk, Sz) | *sárga horgasrózsa* (B, Va) | *sárga márcijus* (F, Gym, Gyv, Jt, Kf, Kk, Mé, Mf, Mk, Ml, Mv, Nd, Ny, Szu) || **Ro. ceápa gálbenã** (B) | *gãluşt'e gálbene* (Albac) | *mãrtiúş gálbã*n (Gym), *mãrtiúş gálben* (Gyv, Kk).

(***N. stellaris** Haw. (N. poeticus agg.) ! = *N. radiifolius* Salisb. = *N. angustifolius* Curt.; mezei vadnárcisz; coprine. Kz–(DK)–Eu, G. Mezei virág, a területen ritka, de mindenütt számon tartják. Néhol kiskertbe is ültetik (Ş). **Nt. kúduzláb** (J, Mó, Nd, T) || **Ro. cocoşe u d'e cîmp** (Nş) | *jerunchëşi* (Mi). – A *Kúduzláb* ritka a daróciaké volt Somtelke mellett.

NARDUS L. (Poaceae)

N. stricta L. ! szőrfű; tâpoşica. Eua, H. Havasi réteken, helyenként tömeges (társuláskötő): Sátorhegy, Dongói-plató, Ct – Ct, Gym, másutt szórványos: Kf, Ny, Ş (l. még: Chircã – Coldea 1967, Kovács–Coldea 1967). **Nt. disznósérte** (Va) | *sejempfű* (Tl) | *szőrfű* (Bh, Kf, Mb, Mé, Mf, Nk) || **Ro. pâru pórcului** (Be, Bi, Bl, C, Dr, Fi, Mi, Sd, St).

NEOTTIA L.C. Rich. (Orchidaceae)

N. nidus-avis (L.) L.C. Rich. ! madárfészek kosbor; trînji. Eua (Pont–Kont), G. Meszes talajú vegyeserdőkben szórványosan: Kf, Sz (Riszeg, Ordományos), | (Nyárády A. 1967), Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966).

NEPETA L. (Tamiaceae)

N. cataria L.; illatos macskamenta; cãtuşnicã. Eua, H. Erdőszeleken, élsővényekben szórványos: Gorbó, Kb. **Nt. mifű** (V).

N. pannonica L. ! bugás macskamenta; poala Sfintei Marii. Eua, H. Erdőszeleken, bokros helyeken, élsővényekben, utak mentén gyakori.

NERIUM L. (Apocynaceae)

***N. oleander** E. ! oleander, leánder; leandru. Med, Ms. Iráni eredetű, a Földközi-tenger mentén terjedt, nálunk többnyire cseberben nevelt (nyáron szabadban, télen szobában), mérgező dísznövény (szívre ható glikozidokat tartalmaz). **Nt. oléander** (Bh, Ml, Mó), *oléándër* (Jt, Kf), *olëjándër* (Kb), *olëjándër* (Ny), *oliándër* (E, Kp, Sz, V, Va, Zs), *oliándër* (Nk, V), *oliándër* (Gy, J, Kszt–Zt, Mb, Mk), *olijándër* (Szu), *oliendër* (B), *leándër* (T) || **Ro. olijándër** (C), *uliándër* (Sz) | *oleándru* (Mi) | *leándru* (Dr) | *rãchitã* (Sd) | *rãchita doámnei* (Gym). **Nr.** A leveléből főzött teát, ill. a gyökerét használták abortív szerként (ezek a kísérletek végzetes következményekkel jártak!). – A levelét egérméregnek is használták (Sz). – Csomafáján a levelét szeszes italba tették, hogy leszoktassák a férfiakat az alkoholoról. Majdnem halált okozott ez a kísérlet. Vö. Kóczián et al. 1977.

NICOTIANA L. (Solanaceae)

***N. alata** Link et Otto ! dohányvirág; regina noptii. D–Am, Th. Közönséges kiskerti, ház melletti díszvirág. **Nt. dohányvirág** (mindenütt ismert, a Nm-n gyakoribb) || **Ro. bunã-dimiñeãta** (St) [*dohãnvirag* (Gyv) | *rejina noptii* (Be, Bi, Ct, Gym, Mi, N). Nd-ról eltűnt. – Mé-n értéktelen virágnak tartják.

***N. rustica** L. ! kapadohány; mahorcã, tutun turcesc. Am, Th. Általánosan ismert, ma már csak ritkán termesztik, ill. tartják magról szóródó példányait (Ct). **Nt. dohãny** (Bh, Bt, J, Kf, Mb, Ml, Sz, T, Tl), *dohãn* (V) | *kapado-*

hány (Va) || *Ro. tutún* (Be, Ct, Ct, D, Dr, Mi, N). – A pipások régen dugva természetűk erdőben, kiskertben: Be, Bh, Bt, D, Mb, Ml, Tl). **Nr.** A levél ruha közé téve molyirtó szer. – Főzetével irtják a tetűt (veszélyes, mert a hatóanyag a bőrön keresztül is felszívódik). – Rühesség esetén a levél főzetével kenik be magukat (ez is veszélyes gyógymód). – A juhok rühességét is ezzel gyógyítják: káposztalébe áztatták vagy főzték a dohányt, avval mosták naponta kétszer a rühes juhokat. Vö. Ifj. Kós 1947; Kóczyán et al. 1977. – A dohánytermesztés néprajzára l. Takács. 1964.

• **[†]N. tabacum** L. ! közönséges dohány; tutun. D–Am (Argentina, Bolívia), Th. Nem termesztik, de cigarettaként általánosan használják, és ismerik. Egykor titokban termesztették is, de inkább az előző fajt.

OCIMUM L. (Lamiaceae)

***O. basilicum** L. ! bazsalikom; busuioc. Trópusi (Ázsia, Afrika, Európában adventív, cseresep vagy kiskerti), Th. Termesztik a fodros levelű, rózsaszínű virágú alakját (f. *crispum* – E – gyártelep) és a hólyagos levelű fehér virágú is (f. *bullatum* – Nk, de máshol is). **Nt.** *bazsalikom* (P, Zs) | *borzsalék* (It, Mé, Ml, Mó, T, V), *börzsalik* (Gyv, Kk, Nd, Nk) | *buszujok* (B, Kb, Nk), *buszujok* (E, Jt, Mf, Szu), *buszujók* (Sz), *biszujok* (Kp, Np), *biszujók* (Mb, Ny), *biszujók* (Bh, J, K), *boszujok* (Kszt–Zt, Mv, Va, Zs), *boszujok* (Gym) || *Ro. busujóc* (B, Bi, C, Ct, D, Dr, Gym, St, Sz, S), *bosojóc* (N, P, Sd), *bosojóc* (A, Mi). **Nr.** Hordó kimosására használták, a bort is ízesítették vele (Kk, Szu). – A r-ok kultikus szertartásoknál használják: keresztelésre, vízszentelésre (vö. Buturã 1979). Elterjedésére nézve l. Szabó–Péntek 1980 – l. térvázlatát.

ODONTITES Ludw. (Scrophulariaceae) incl. *Orphantha*

O. lutea (L.) Calirv. = *Euphrasia lutea* L. = *Orphantha lutea* (L.) Kern. ex Wettst.; sárga fogfű; dinturã galbenã. Eu–Med, Th. Szikár mészpadokon, száraz gyepekben szórványos (Mv). Félparazita.

O. vulgaris Moench ! = *O. verna* (Bell.) Dum. ssp. *serotina* Corb. = *O. serotina* (Lam.) Rchb. = *Euphrasia odontites* L. = *E. serotina* L.; piros fogfű; iarba dintelui. Eua, Th. Félzáraz gyepekben gyakori: It, Kb, Mv, T és máshol is, néhol tömeges.

OENANTHE L. (Apiaceae)

O. aquatica (L.) Poir. ! vízi mételykóró; mărăraș. Eua–Med, HH. Árkokban, mocsá-

NIGELLA L. (Ranunculaceae)

N. arvensis L. ! mezei kandilla; negrușcă. Eu–Med, Th. Szántóföldeken, tarlókon szórványos: Gym, Gyv, Nk, St. **Nt.** *börzskatica* (Mó).

***N. damascena** L. ! borzaskata; chica voinicului. Med, Th. Kiskerti dísznövény, szórványos: Mó, Nk, J ! **Nt.** *börzskati* (Kk) | *börzskatica* (Mó) | *csilagvirág* (T) | *Kativirág* (J) | *szarkaláb* (Szu). Elterjedésére nézve l. Szabó = Péntek 1980 – 4. térvázlatát.

NONNEA Medik. (Boraginaceae)

N. pulla (L.) Lam. ! apácavirág; ochiul lupului. Pont–Med, TH. Leromlott, száraz gyepekben, szórványos: J, Kf – Riszeg (CLA. Nyárády A. 1967).

O

ras helyeken (Bh – az országút mentén: Czucza ap. Csürös).

O. banatica Heuff.; bánáti mételykóró. Kz–Eu–Med, HH. Állóvizekben: Kb (Fl. VI, 529), Ct, Körös völgye (Csürös).

Oenothera L. (Onagraceae)

O. biennis L. ! parlagi ligetszépe; luminiță. É–Am, TH. Utak (Gy, Szászlóna) és vasút töltések (Kb, Mé, Magyarnádas) mentén szórványos.

OLEA L. (Oleaceae)

• **O. europaea** L. ! olajfa (olajbogyó); más-lin(e). Ny–Ázsiai–Med, Ms–Mg. Gyümölcsét a kereskedelemről vásárolják. **Nt.** *maszlina* || *Ro. măslină*.

OXOBRYCHIS Adans (Fabaceae)

O. arenaria DC. ! = *O. viciifolia* agg.; homoki baltacim. Med, H. Napos szikár lejtőkön, mészpadokon szórványos, néhol tömeges: Ct, It, Mv. **Nt.** *mezeiborostyán* ? (Szászlóna: Györffy 1935).

(***O. viciifolia** Scop. ! takarmánybaltacim; sparacetã. Med, H. Másodlagosan, természetben fokozatosan terjed. Száraz gyepekben közönséges, fáciesképző: E, Gym, Gyv, J, Kb, Kk, Mó, Nk, P, Sz, V, Zs. **Nt.** *báltacin* (Bh, Gym, Gyv, J, Jt, K, Mb, Mk, Mó, Sz, Tl, Va), *bartacin* (Gy, It, Kf, Kp, Kszt–Zt, Mé, Mf, Mv, Nd, Nk, Ny, Szu, T, V, Zs), *bärtacsin* (Kk), *bortocin* (B) | *borcsák* (Zs) || *Ro. bortojîn* (Gym), *bortojînã* (B), *bortocin* (C), *bortocinã* (Be, D, Kk, Mi, Sd, St) | *bortocinã d'e grãd'inã* (Kk) | *bortocinã sãlbãt'ecã* (P) | *fetițe* (Bi). – Szu-on helynévadó elem. Vö. Péntek – Szabó 1980. 156.

ONONIS L. (Fabaceae)

O. arvensis L. ! = *O. hircina* Jacq. = *O. spinosa* agg.; nehézszagú iglice; osu iepurelui. Eua, N (H). Leromlott kaszálókon, bokros helyeken közönséges: E; Kk (f. *spinescens* Ldb., Nyárády 1967). – A növény szőrözöttsége és tüskézettisége, valamint virágjainak nagysága is igen változó, így a külön fajnak tekintett *O. spinosiformis* Simk. = *O. semihircina* Simk. = *O. pseudohircina* Schur. biztonságos elválasztása további vizsgálatokat igényel. Az idézett taxon faji rangja véleményünk szerint kétes. **Nt.** *bagojfü* (Mv) || *Ro. opinca dráculuj* (B) | *sudóárea cáluluj* (Fi). **Nr.** A gyökerét főzik meg borban az *Anthemis tinctoria* virágjával sárgaság ellen; epehajtó is (Mv). Vö. Kóczian et al. 1977.

ONOPORDON L. (Asteraceae)

O. acanthium L. ! számbogáncs; ghimpe mare, ciulin. Eua, TH. Szemetes helyeken közönséges nagy termetű szúrós gyom. Helyenként tömeges (Nk). **Nt.** *fehértüvis* (Zs) | *fehértüvis-szamártüvis* (Kk) | *szamártüvis* (Gym, Gyv, Kd, Kf, Kk, Mv, Nk) | *tüvis* (T) || *Ro. sca y* (St) | *sca y porcés* (Mi) | *spin lat* (Kk) | *st'in mágárec* (Be). **Nr.** Bogyójából teát főztek számköhögés ellen (Kk, Mé). – Sebre tették a levelét (Zs).

OBOSMA L. (Boraginaceae)

O. pseudarenarium Schur. = *O. arenarium* W. et K. ssp. *pseudarenarium* (Schur.) Jáv. = *O. pseudarenarium* ssp. *transsilvanicum* (Schur) Br. Bl. = *O. arenarium* ssp.; homoki vértő; otrátel. Ec (Balk), H. A területen lévő alfaj erdélyi endemizmus. Napos, száraz, omlásos gyepekben, homokon: Gyv – Gyerőfiszóktető, F, Kb, Zs! Hója, Szu (Fl. VII, 222).

*OPUNTIA Haw. (Cactaceae)

Nt. *kaktusz* (Gym, J, Kk, Mf, Ml, T, V, Va, Zs) | *kaptusz* (E, Jt, K) || *Ro. cábdus* (Gyv) | *cáctus* (Gym) | *limba soácrii* (Be, Bi, Dr, E, Gym, Mi, St, S).

*O. sp. (ficus-indica Mill. ?); fügekaktusz, limba soacrei. Bh.

*O. (vulgaris L. ?). Kz–Am, H. Cserepes disznóvénny. A kalotaszegi növények pontos faji hovatartozása ellenőrizendő. Bh, Sz.

ORCHIS L. (Orchidaceae)

Nt. »*bazsarózsza*« (Ny) | *bazsó* (Nd), *bazsóé* (K, Mó) | *bazsór* (J) | *borzsalék* (Szászfenes: Györffy 1935) | *buzdugvirág* (Gym) | *buzsór* (Gyv, Jt, Kk, Kp, Mk, Mv, Szu, T, Va), *bozsór* (Nk, Kajántó) | *buzsórvirág* (Gy), *bozsórvirág* (Kk, Szászfenes) | *buzsoránna* (T) | *gyapárvirág* ? (Tl) | ? *kakukvirág* (Mf) | *pecsenyevirág* (B) | *tubarózsza* (Kf) | *túrövirág* (Mé) || *Ro. bujór* | *ruj rósi* (Bi). – A nevek a nem-

zetségre, sőt szinte az egész családra vonatkoznak.

O. coriophora L.; poloskaszagú kosbor; ploşniţoasă. Kz–Eu–Med (DNy–Ázsia), G. Réteken, legelőkön gyakori: Gym – V. Podului (Kovács-Coldea 1967).

O. laxiflora Lam.; mocsári kosbor; bujori. Eua, G. Mocsaras réteken gyakori (ssp. *elegans* (Heuff.) Soó), helyenként (Nm) tömeges.

O. maculata L. ! foltos ujjaskosbor; mîna Maicii Domnului. Eua, G. Nedves réteken: Gym – *Sub tufe* (Kovács–Coldea 1967), Ct – Bl (var. *transilvanica* – E. Pop 1960).

O. militaris L.; vitézkosbor; poroinic. Eua, G. Réteken, ligetes helyeken, meszes talajon szórványos: Sz – Részegtető (Szabó 1971).

O. morio L. ! agárkosbor; untu vacii. Eu, G. Szénafüveken, irtásréteken gyakran tömeges (csak az ssp. *morio*), pl. Gyv, Kf, Mó, Ny, Sz, de máshol is. **Nt.** *kis buzsor* (Gyv) | *kökörcsi* (It).

O. purpurea Huds. ! bíboros kosbor; poroinic. Eua–Kont, G. Erdőséleken, bokrosokban szórványos: Sz (a f. *obcordata* Wirtg. is). **Nt.** *nagy buzsor* (Gyv).

O. tridentata Scop.; tarka kosbor. Eua – Kont, G. Napos szénafüveken, bokrok között szórványos: Kf–Sz, Részegtető az Ordományos felé (var. *tridentata lusus purpureus*, *lusus albus*, f. *submilitaris* (Schur.) Nyár.).

O. ustulata L.; sömörös kosbor. Eu, G. Montán gyepekben, ritka: Kf (Csürös).

ORIGANUM L. (Lamiaceae)

O. vulgare L. ! szurokfű; sovírv, dost. Eua, H. Bokrosokban, irtásokban, erdőséleken közönséges: A, Gyv, Kk, Nk (var. *barcensis* (Simk.) Hay).

ORNITHOGALUM L. (Liliaceae)

O. boucheanum (Kunth.) Aschers; kónya sárma; luşcă. Pont–Balk, G. A terület keleti felén (Kb – Hója, Lombi-gerinc, Gorbói-hegy – Nyárády 1941), esetleg még tovább nyugat felé, de hiába kerestük.

O. gussonei Ten. = *O. tenuifolium* Guss.; pusztai sárma; báluşcă. Kz–K–Eu (Pont – Med), G. A terület északkeleti feléről jelezték: Nm – Andrászáza, Mi, Kb – a Hója felé (ssp. et var. *kochii* (Parl.) Holuby ex Janchen – vö. Nyárády 1941; Fl. XI, 340–1).

O. pyramidale L. ! nyúlánk sárma; báluşcă. Kz–Eu–Pont–Balk, G. Bokros, gyepes, napsütötte részeken gyakori: | (var. et f. *pyramidale* – Nyárády A. 1967). **Nt.** *kígyóhagyma* (Kk, Kp, Mé) || *Ro. ceápă* (B) | *ceápa círii* (Dr).

O. umbellatum L. ! ernyős sárma; báluşcă. Kz–Eu–Med, G. Kövérebb, nyirkosabb helyeken, mint az előbbieket: Gy, Szászlóna. **Nt.** *kígyóvirág* (Szászfenes: Györffy 1935).

OROBANCHE L. (Orobanchaceae)

O. alba Steph. ex Willd. = *O. epithymum* DC.; kakukkfójtó vajvirág; iarba cucului. Eua–Kont, H. Gyepekben, mezsgyékben gyakori: Kf (Csürös). **Nt.** *köszvényfü* (Szászlóna: Györffy 1935).

O. alsatiica Kirschl.; elzászi vajvirág. Eua, H. Ernyősök gyökerén élőködik: Gy (Fl. VIII, 68); Gym (Kovács–Coldea 1967).

O. caryophyllacea Sm. = *O. vulgaris* Poir.; galajfójtó vajvirág; verigel. Eua–Med, H. Mezsgyékben, szórványos: Gy (Fl. VIII, 60).

O. gracilis Sm. = *O. crunta* Bertol.; vérvértes vajvirág; verigel. Eu–Med, H. Gyepekben, ritka: Gy (Fl. VIII, 48).

O. lutea Baumg. = *O. rubens* Wallr.; sárga vajvirág; crăielici. Eu–Med, H. Pillangósok gyökerein élőködik, viszonylag gyakori: Sz (var. *lutea* f. *lopholepsis* Beck. – Fl. VIII, 65).

O. major L.; nagy vajvirág; crăielici. Eua, H. Gyepekben, fészkesek (főként *Centaurea*-fajok) gyökerén élőködik, nem ritka: Kb, Sz.

O. purpurea Jacq. = *O. coerulea* Vill.; bíboros vajvirág; lupoaie. Eu–Med, Th. Gyepekben, szórványosan (élőködő): Ct, Sz (Fl. VIII, 45).

O. ramosa L.; dohányfójtó vajvirág; lupoaie. SzubMed – Kz–Eu, Th (G). **Nt.** *kikvirág* (K). A paradicsom tövében nő (K).

ORTHANTHA I. *Odontites*

ORYZA L. (Poaceae)

• **O. sativa** L. ! rizs; orez. Kereskedelmi forgalomból ismert, általánosan használt. **Nt.** *rizs* || *Ro. oréz* | *rişcăşă* (St). **Nr.** Hasmenésre rizsnyágot készítenek. Vö. Kóczián et al. 1977.

OXALIS L. (Oxalidaceae)

O. acetosella L. ! erdei madársóska; măcrişu iepurelui. Cp, H (G). Savanyú humuszos erdőkben gyakori. **Nt.** *kereksósnya* (Zs) | *nyúlsaláta* (Gyv, Kk) | *nyúlsóska* (Szu), *nyúlsósnya* (It, Kszt–Zt), *nyúlsósnya* (B) | *nyúlsóska* (Ml) || *Ro. macrişu domnesc* (Mi) | *macrişu iepurelu i* (A, Be, D, Dr, Kk, St) *macrişu iepuresc* (Bl), *macrişu iepuresc* (P, Sz). **Nr.** Nyersen fogyasztják a gyermekek. – Tejoltónak használják (P).

***O. deppei** Lodd. ! négylevelű-lóhere; trifoi. Mexikó, H. Cserepes dísznövény. **Nt.** *lóher* (Mf) | *löhervirág* (Bt, E), *löhervirág* (Mé) | *lúcerna* (Szu) || *Ro. trifóii* (E).

O. europaea Jord. in F.W. Sch.; sárga madársóska; măcrişorul iepurelui. Eu–Med, Th (H, G). Szántóföldi, kiskerti gyom, gyakori.

OXYCOCCUS Adans l. *Vaccinium*

P

PADUS I. *Prunus*

***PAEONIA L.** (Paeoniaceae)

Nt. *bazsarózsa* (B, Gym, Gyv, E, It, J, Jt, Kb, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mb, Mé, Mk, Ml, Mó, Nd, Nk, Szu, T, V, Va), *bazsarózsa* (K, Mv) | *nagyrózsa* (Ny) | ? *nyilistán* (Mó: KalTsz) | *püncöstirózsa* (B, Tl, V), *püncözdirózsa* (Mf), *püncöstirózsa* (Kf, Ny) | *püncöstivirág* (Bh) || *Ro. bójorójo* (Gyv, Kk), *bújorójo* (Kk) | *flóri d'e rusálii* (Dr) | *rójorójo* (Gym), *rújorójo* (C) | *ruj* (Bi) | *ruj d'e rusálii* (B, Be, E, N, P, Sd, St). **Nr.** Bazsarózsa gyökeréből párlatot készítettek fogfájás ellen, jól bedörzsölték vele a fogínyt és a megfelelő arcrészt. – Szentgyörgyvirágból (*Primula veris*) és püncöstirózsa- virágból sárgaság ellen főznek teát. Vö. Kovács 1976. – A fenti nemzetségnevek elsősorban a leggyakrabban termesztett *P. officinalis*ra vonatkoznak, amely a jelzett pontokon mindenütt van. A fajokat csak esetlegesen különböztetik meg jelzős terminussal (l. a továbbiakat!).

***P. arborea** Donn. ! = *P. suffruticosa* cv. „Moutan”. K–Ázsia, N. Kiskertekben, ritka. **t.** *tubarózsa* (Mf).

P. lactiflora Pall. ! = *P. albiflora* auct.; ilatos bazsarózsa. K–Ázsia (Kína, Szibéria), H–G. Kiskertekben, szórványos. **Nt.** *fehír bazsarózsa* (Kszt–Zt, Mk), *fehír bazsarózsa* (Gym) | *jószagu bazsarózsa* (T) | *tubarózsa* (It, J, Mé, V) | *úrnapivirág* (Kb) || *Ro. bajorójjá rojosină* (Sz). – Úrnapkor szokott nyílani, innen a kisbácsi név.

***P. officinalis** L. ssp. *officinalis*! != *P. femina* auct.; piros bazsarózsa; bujor. D–Eu, Ny–Ázsia, H–G. Gyakori kerti dísznövény. **Nt.** *bazsarózsa* (Mf) | *piros bazsarózsa* (Gym, Gyv, Kszt–Zt, Mk, Ml, Mó) | *püncözdirózsa* (Mf) | *tubarózsa* (Mf, V) || *Ro. bajorójjá rósije* (Sz) | *flóri d'e rusálii* (Dr) | *rúje d'e rusálii* (Mi, Ş). – Mf-en a piros a *bazsarózsa*, a rózsaszín a *tubarózsa*. **Nr.** A gyökeréből készült főzettel irrigálnak *fehértályos* (*Trichomonas vaginalis*) ellen (J). Vö. Kóczián et al. 1977. – Teát főznek belőle az asszonyok vérzés ellen (Ş).

***P. tenuifolia** L. ! keskenylevelű bazsarózsa; bujor de cîmp. Kont (BalK–Eua), G. Erdélyi vad populációkból házasítva. **Nt.** *Katvirág* (Kb). Kvárról hozták Kb-ba.

PANICUM L. (Poaceae)

(†) ***P. miliaceum** L. ! természetett köles; mei. Kz-Ázsia – India, másodlagosan Kozm, Th. Egykor nagyban természettek. Az egyetlen előkerült magpróba (Nk) eredete bizonytalan, lehet piaci is. **Nt. köles** | *fuszujkacifrázó* tréfás, alkalmi név (K) || *Ro. mej.* Nr. Ml-n 1910-ig természettek, a Köhegyi szántón; Bt-n az I. világháborúig kukoricával megőrölve töltött káposztába; N-on 1945-ig, levesnek főzték. – Jankó János fontos eledelként említi a köleskását tejben (Jankó 1891. 79). – Helynévadó elem Gym, Jt, Nk, Bh, It, Zs, B és Középlak határában. Vö. Péntek–Szabó 1980. 157.

PAPAVER L. (Papaveraceae)

***P. bracteatum** L. ! keleti mák; mac roșu de grădină. Elő-Ázsia, H. Kiskerti díszvirág, szórványos. **Nt. díszmák** (Kp) | *mákvirág* (Kk) | *pipacs* (E, Kb) || *Ro. mac* (Gyv, N).

***P. orientale** L. ! török mák; mac turcesc. Elő-Ázsia, H. Kiskertekben, mint az előbbi, de ritkább. **Nt. díszmák** (V) | *pipacs* (Nd).

P. rhoeas L. ! pipacs; mac roșu. Eua–Med (másodlagosan kozmopolita), Th. Gabonavetésekben közönséges. **Nt. (büdösrózsa)** (Kk) | *cigánypicsa* (Mó, Np) | *cigánypinarózsa* (Nd) | *mák* (Va) | *mákrózsa* (Szászlóna: Györfly 1935) | *mákvirág* (Ml) | *malomrózsa* (Zs) | *nagy csókavirág* (Kvár: Györfly 1935) | *olárózsa* (Kf) | *pinarózsa* (It) | *pinavirág* (Tl) | *pipacs* (B, Bh, Gym, Gyv, J, Jt, K, Kk, Kf, Kk, Kszt–Zt, Mb, Mé, Mf, Mk, Mó, Mv, Nk, Np, Ny, Szu, T, Tl, V, Va) | *tyúksegg* (Szászfenes: Györfly 1935) | *vadmák* (Gy, Ny, V) | *vadmákvirág* (Kd) || *Ro. burujană puturoasă* (Gym) | *mac* (Bi, C) | *mac bolúnd* (Mi, P, Sd) | *mac roșu* (Ct, Gym) | *mac sălbát'ec* (A, B, Be, Dr, Fi, Gyv, Kk, St, Sz) | *mácu cimpuluj* (Gym) | *mácu cuculuj*(P) | *pișca țigăncii* (Be, Dr, Gy, N, P, St, Sz) | *trósca unгурóiu* (Bi). – Va-on virágként *pipacs*, miután elhullatta szíromleveleit: *mák*. **Nr.** Általában a neve miatt sem szeretik. St-n kinevettek egy topai születésű asszonyt és a máshonnan odakerült papot, mert nem ismervén a nevét, szedték a virágot. – Hímzés díszítőmotívumaként is ismert. Vö. Péntek 1979.

***P. somniferum** L. ! természetett mák; mac de grădină. Elő-Ázsia (Med), Th. Kiskertekben gyakori élelmiszernövény. Telt virágú változata dísznövény: f. *flore pleno* (hort.) (Feder-mohn): **Nt. borzas mák** (T) | *díszmák* (J) | *mákrózsa* (Kp) | *tőtött pipacs* (Kb); – convar. *nigrum* (Hayne) Alef.; fekete kerti mák – magvai feketék. Többnyire a provar. *dehiscens* – ez elszóródó magvokról szinte gyomként szaporodik; – convar. *orientale* Danert.; ritka, világos magvú, a bibekaréjok lekerekítettek, ép szélűek; – convar. *rotundilobum* Danert – mint az előbbi, de a magvak szür-

késkékek, közönséges; convar. *somniferum*: a bibekaréj fogasszélű vagy élelt, magvai fehéresek (a területen nem találtuk). – Kereskedelmi forgalomból a következő fajták kerültek újabban a területre: „Cluj A”, „Olanda 245”, „Start”, „Goluboj jubilenij”. **Nt. mák** (ez többnyire a convar. *nigrum* !). Tájfajták; *kék mák* zárt, bő termő (Mó, Szu); *piros virágu* (Kd, T); *szürke virágu* (T) || *Ro. mac. Nr.* Gubóját, haját (*Papaveris caput*) megfőzik teának, cukorral ízesítve adják csecsemőknek; gyerekeknek, betegeknek nyugtatónak, alatótnak. Ismerik káros voltát. Vö. Kóczyán et al. 1977. – A *mák* gyakori motívum vagdalásos hímezésen. Vö. Péntek 1979. – Helynévadó elem Gym-on (már a XVIII. században), Kszt–Zt-n és Sz-n. Vö. Péntek–Szabó 1980. 158.

PARIS L. (Liliaceae)

P. quadrifolia L. ! farkasszőlő; dalac. Eua, G. Űde talajú lomberdőkben szórványos: Kf, Sz, A–D és máshol is: Gym (Chircă–Coldea 1967); Kszt–Zt – Mt. Horoița (Cs. Káptalan 1971), Dl. Bogdana (Csűrös – in *Abieto-Fagetum, Dentario-Fagetum*). **Nt. Ro. mátrágúná** (D).

PARNASSIA L. (Saxifragaceae)

P. palustris L.; fehér májvirág; șopîrlaița albă. Cp, H. Mocsaras, hűvös helyeken szórványos; tőzeglápokban (Ct – Dl. Negru: Lupșu 1971; Gym – Kovács–Coldea 1967).

PARTHENOCISSUS (Vitaceae)

***P. inserta** (Kern.) Fritsch ! = *P. quinquefolia* auct., *P. vitacea* (Knerr) A.S. Hitchc.; ötlevelű vadszőlő; viță de vie din Canada. É-Am, Ms (kapaszkodó). Élősövényekben, árterekben, patak menti bokrosokban gyakori. **Nt. vadszőlő** (Gym, Kf, Mf, Mó, Nk, T, Va), *vadszöllő* (E, Sz, Szu) || *Ro. ghi ă bolúndă* (Mi). Ml-n cserépen tartják. **Nr.** Levelét kelésre teszik, gennyelszívó. Vö. Kovács 1976.

***P. tricuspidata** (Sieb. et Zucc.) Planch. ! japán vadszőlő; viță de Canada. Kína, Japán (kúszó). Házfalakon: Bh.

PASSIFLORA L. (Passifloraceae)

***P. coerulea** L. ! golgotavirág; ceasornic. D-Am (Brazília), N (kapaszkodó). Típusos alakban 5–7 karéjos levelekkel, de hibridek is, így pl. a 3 karéjos levelű *P. x alatocoerulea* = *P. pfordtii* hort. **Nt. futó** (Gyv) | *golgota* (J) | *golgotavirág* (Bt, E, Gym, Gyv, Kk, Nd, Nk, Sz) | *Krisztus koszorúja* (Ml) || *Ro. cununa dómnuluj Hristós* (Sd) | *floarea golgótii* (Kk) | *golgotă* (Mi, N, St, Sz, Ș). Nd-ra Gyv-ről került, N-ra a Küküllő mentéről. **Nr.** Terminológiája is jelzi a vele kapcsolatos vallási asszociációkat. Szent virágnak tartják, az a hiedelem róla, hogy a Krisztus keresztje alatt volt. Általában inkább a hívők kedvelik. El-

terjedésére nézve I. Szabó–Péntek 1980 – 4. tervázlatát.

PASTINACA L. (Apiaceae)

***P. sativa** L. ! convar. (ssp.) *sativa* em. hoc loco = var. *hortense* Ehrh.; kerti pasztinák; pástírnac. Eua, TH. Ritkán termesztik; – provar. *rotunda* (Gill. et Magn.); – provar. *longa* (Alef.). **Nt.** *pesztérnák* (Bh, Mé, Mó, V), *pesztérnák* (It, J, Mf, Sz, Szu), *pesztérnák* (Mb, Nd), *pesztérna* (T), *pesztérna* (Bt, Gym, K, Kd, Kf, Kp, Mb, Np, Ny) || *Ro. pástárnac*. Bh-on ritka, Mb-on is (Temesvárról hozták). Nd-ra Kvárról került, Sz-n a 60-as évek elejéig volt. – Ssp. *pratensis* (Pers.) Čelak: vad-peszternák; közönséges út menti és magaskórós gyomnövény, általánosan ismert lehet, de a vad alfajra nem kérdeztünk rá. **Nt.** *vad-pesztérna* (TI) || *Ro. pástárnac d'e cîmp* (Gyv).

PEDICULARIS L. (Scrophulariaceae)

P. comosa L. ssp. *campestris* (Gris.) Jáv. ! mezei kakastaréj; darie. K–Eu–Med, H. Szénamezőkön, a terület keleti felén szórványosan: Gy, Kb, Mó, T.

P. palustris L. ! mocsári kakastaréj; pin-tel. Eua, TH–Th. Mocsaras helyeken, szórványos: Kb, Szu (Nyárády 1941).

P. sceptrum-carolinum L.; pompás kakastaréj; darie. Eua, H. Mocsaras réteken, ritka: Mv – Ritu Popii sau Vălaie (E. Pop 1960. 382).

***PELARGONIUM** L'Herit. (Geraniaceae)

Nt. *muszkáté* (Gym, Gyv, It, Kf, Kk, Mé, Nd, Ny, T, V), *muszkátéj* (K, Mó), *muszkáti* (Ny), *muszkáta* (B, Sz, Va, Zs), *muszkátli* (Gyv, Kb, Ny, Szu), *muszkáté* (Gym). **Nr.** A századfordulón húsvétkor megaranyfüstözött muskátét tüztek a legény kalapjára. Vö. Jankó 1891. 168. – Terminológiájára nézve I. még: Murádin 1967.

***P. crispum** L'Her. incl. *P. limoneum* Sweet = *P. odoratum*, *P. odoratissimum* auct., D–Afr, H. Nagyobb, rózsaszínű szíromlevelű, tenyeresen karéjos, jellegzetesen citromszagú levelekkel; ritka. **Nt.** *borízű muszkáté* (T) || *Ro. muşcătă veronică* (S) | *vironică* (St).

***P. fgrandiflorum** Willd. ! angol muskátli; muşcătă mare. D–Afr, H. Cserepes díszvirág, gyakori. **Nt.** *francia muszkáté* (Kk, Mé) | *francia pelárgonija* (E, Kb, Mf, Mk, Szu), *francia pelárgonija* (Kp, Ny), *francia pelárgonija* (Kszt–Zt) | *muszkáté* (Gyv, Zs) | *pelárgonija* (Va) | *tarka futós muszkáté* (Nk) | *tarka pelárgonija* (J, MI, Sz).

***P. peltatum** (L.) Ait. ! futó muskátli; co-lácel. D–Afr (Fokföld), H. Cserepes díszvirág, gyakori. **Nt.** *futó muszkáté* (T) | *futó pelárgonija* (Kp), *futó pelárgonija* (Mf, Szu), *futó pelárgonija* (Kszt–Zt), *futó pelárgonija* (K) | *futós pelárgonija* (MI) | *pelárgonija* (Sz, TI).

TI-n elkülönítik a *muskátli* és a *pelárgóniát* (az előbbi a *P. zonale* !).

***P. radula** (Cav.) L'Herit! rózsamuskátli; muşcătă creată. DNy–Afr, H. Cserepes díszvirág, nem ritka. **Nt.** *aprólevelű muszkáté* (Nd) | *muszkátli*, *muskátli* (Mf), *muszkáté* (J, Mk), *muskáté* (MI) | *recemuszkáté* (Gym) | *recés muszkátli* (Jt, Kb), *recés muskátli* (Kszt–Zt) | *recés muszkáté* (E, Gyv, It, Kf, Kk, Mé, Mv, Nk, Ny, T, V), *recés muszkáté y* (K) | *recés muszkáta* (B, Kp, Sz) | *recéslevelű pelárgonija* (Szu) || *Ro. muşcătă* (D), *muşcătir* (A) | *muşcătă creată* (C, Dr, E, Gyv, Kk, Mi, N, P, St, S), *muşcătă creată* (B, Gym, Sz). – Régen minden háznál volt. **Nr.** Bokrétát készítettek belőle a legényeknek.

***P. zonale** (L.) Ait. incl. *P. hortorum* Bailey et auct. ! muskátli; muşcătă. D–Afr, H. Cserepes dísznövény, közönséges; alaktanilag igen változatos (fl. *rubra*, *rosea*, *alba* – Nk; *nana-rosea* – E, J, V). **Nt.** *futó pelárgonija* (Kb) | *kereklevelű muszkáté* (Nk) | *muszkáté* (Nd), *muszkáta* (Kp) | *muskátli* (It, Kszt–Zt, Mk, TI) | *pelárgonija* (Mk), *pelárgonija* (E, J, Mf, MI, Szu), *pelárgonija* (Kszt–Zt), *pelárgonija* (Jt) | *pirosnyílás* (Mv) || *Ro. muşcătă* (Be, Bi, C, Cţ, Dr, E, Gyv, Mi, N, P, Sd, St), *muşcătă* (B, Gym) | *muşcătă tărcată* (Kk) | *rotunda* (A). TI-n ez a *muskátli*, a *P. peltatum*: *pelárgonia*.

PEPLIS L. (Lythraceae)

P. portula L. = *Lythrum portula* (L.) D.A. Webb.; henyé töcsahúr; mătreaţă. Eua–Med, Th. Bivalyok dagonyázóhelyein gyakori: Bt, Cr, Cţ, Bl, B, Kb, Mé, Mi, T, V (vö. még: E. Pop 1960. 382).

PERSICA l. *Prunus*

PERSICARIA l. *Polygonum*

PETASITES Adans. (Asteraceae)

P. hybridus (L.) G.M. Sch. ! közönséges acsalapu; Brusture. Eua, H–G. Vizek mentén szórványos, néhol tömeges: Bt–E és más helyen is a Nádas mentén: E, It–E között (f. *teratologica*); | (f. *foliosus* (Borb.) Nyár. – vö. Fl. IX, 488); Kf, Nd (Hosszúpatak). **Nt.** *acsalapu* (TI) | *keseülapu* (It, Jt, K, Kf, Kp, Mb, Mf, Nd, Nk, Va) || *Ro. bobóliţă* (P) | *căp-tălân* (N).

PETORAGHIA l. *Tunica*

PETROSELINUM Hill. (Apiaceae)

***P. crispum** (Mill.) A.V. Hill! = *P. hortense* auct., non Hoffm.; petrezselyem; pătrunjel. Eu, TH. Kiskertekben közönséges zöldség-növény; – provar. *tuberosum* (Bernh.): **Nt.** *gyökerez petrezsejem* (Kk); – provar. *foliosum* (Alef. f. *vulgare* (Noisette) Thell: **Nt.** *sima petrezsejem*

Kk); provar. *foliosum* (Alef.) f. *crispum* (Mill.) Fiori et Paol.: *fodros petrezsejem* (Szu). A fajra vonatkozó **Nt.** *petrezsejem* (B, Bt, F, It, J, Mé, Mó, Szu, T, V, Va), *petrezsejëm* (Fsz). Tájfajta: *cukorpetrezsejëm* (K) || *Ro. pätrunjël* (A, D, Dr, Fi, P, St), *petrinjël* (Mi, N). **Nr.** A gyökereiből és magjából főzött teát húgyhajtóként, vizeletfertőtlenítőként használják. – Vényomás ellen szilvapálinkába áztattak petrezselyemlevelet (T). – Hasfájás, gyomorgörcs esetén a megmelegített herbát a hasra teszik. – A zöld levéllel dörszölik be a méhcsipés helyét (T). – Abortív szerként: egy kg petrezselyemgyökereiből teát főznek, és azt forrón egyszerre megiszszák. – Magját fél liter pálinkában betöltik lónak vizelethajtónak. Vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977. – Díszítőmotívum keresztesemes hímezéseken. Vö. Péntek 1979.

PETUNIA A.L. Juss. (Solanaceae)

***P. x atkinisana** hort. ! = *P. x hybrida* hort. ex Vilm.; petúnia; bunã dimineața. D–Am eredetű, Európában nemesített dísznövény, Th. A területen gyakori: E (provar. *grandiflora* fl. *lilacina crispa*), Gyv (provar. *grandiflora* fl. *crispa – plena, coeruleae*). **Nt.** *pëtúnija* (K), *petúnija* (Szu), *betúnija* (E, Kb, Kp, Sz, T), *betónija* (J, MI) || *Ro. betóni je* (Gyv).

PEUCEDANUM L. (Apiaceae)

Nt. *vadpetrezsejem* (J, Mó, Sz, T, TI, Va), *vadpetrezsejëm* (Gyv, Kk, Mb, Nk, Zs) || *Ro. jëlär sälbát'ic* (Bl, Gym). – Ezek a terminusok a kocsordfajok, ill. ernyősök általános jelölői. **Nr.** A skarlátos beteget vadpetrezselyem levében fürdették. – Gyökerét abortív szerként használták, a méhbe dugták föl. Vö. Kovács 1979. – Vizelethajtó állatnak: a juhnak is ezt adják megfőzve. Vö. Ifj. Kós 1947. 21. – Piros kukoricával, avas zsírral főzik meg, úgy öntik a beteg marhába (J).

P. carvifolia Vill. = *P. chabraei* (Jacq.) Rchb.; köménylevelű kocsord; chimin porcesc. Eu – Med, H. Napos erdőszéleken, bokrosokban szórványos: Gyv, Kb.

P. cervaria (L.) Cuss. ex Lapeyr. ! szarvas-kocsord; somnoroasă. Eua–Med, H. Bokros, napsütötte domboldalakon, tisztásokon közönséges. **Nt.** *Ro. pätrunjël sälbát'ic* (Be, N). **Nr.** Vesebetegségek ellen használják (pt. *rärunchi* – N).

P. officinale L.; orvosi kocsord; chiminul porcului. Eu, H. Nedves réteken, ritka: Mi (Fl. VI, 580).

P. oreoselinum (L.) Mnch. ! citrornkocsord; chiminul porcului. Eu, H. Szénafüveken, erdőszéleken gyakori. **Nt.** *vadpetrezsejëm* (Mb) || *Ro. patrînjëlu cîmpului* (Bl, D) | *patrînjël d'e cîmp* (Gyv). **Nr.** A magot főzik meg teának gyomorgörcs esetén (Mb). – Gyökerét abortív szerként használják (Bl). – A herbából főzött tea húgyhajtó, vizeletfertőtlenítő (Mv). – Ugyan-

ezt a teát használják kérődzők emésztési zavarában. Vö. Kóczyán et al. 1977.

PHALARIS L. (Poaceae)

Ph. arundinacea L. ! = *Typhoides arundinacea* (L.) Mnch. = *Phalaroides arundinacea* (L.) Rauschert = *Baldirgera arundinacea* Dumort; pántlikafű; ierbăluță. Cp, H. Patakok mentén szórványos, helyenként társulásalkotó: Nm, Kb és Mi között, Nk (a vaskitermelés ülepítőmedencéinél); *convar. *picta* (L.) em. hoc loco: kiskertekben, utak mentén gyakori díszfű; változatos klónok: Mó, Mk, Nk! **Nt.** *csikosfű* (Asz, Fsz, Km; E, J, Kb, Mé, Mf, Nd, Szu, V) | *pántlikafű* (It), *pándlikafű* (MI) | *tárkasás* (Nk) || *Ro. iərbă albă* (C, E, St) | *iərbă cicoșe* (B) | *iərbă domnească* (Ct, Ș) | *iərbă Dómnului* (D) | *rogóz alb* (Mi). **Nr.** Bokrétába, It-n koszorúba kötik.

PHARBITIS L. Ipomoea

***Phaseolus** L. (Fabaceae)

Nt. *fuszujka* (Kb, Mé, Mó, Nd, T, V) | *paszuj* (Asz, Fsz; E, It, J, Mf, MI) | *paszujka* (Kk) || *Ro. [fasóle]* (Bi, Mi) | *pásulă* (A, B, Be, Bi, D, Fi, P, St, Va). – D-n nem érik be, A-ról hozzák a száraz magot. **Nr.** Általában köztesként természetették, a kukorica között, ill. a burgonya- és a kukoricaföld szélén. – Tapasztalatból ismerik azt a korrelációt, hogy „ha vastag a hüvelyfal, vastag a maghéj is” (Szu). – A táplálkozásban nagy szerepe volt, napjainkban ez a szerep némileg csökkent: *zöldpaszujként*, félkemény *lágyszemű paszujként*, *szemes paszujként* egyaránt főzték. A *fuszujkalé* táplálkozásbeli fontosságát a múlt századvégéről Jankó is jelzi (Jankó 1891. 79). – A népi gyógyászatban a sóatlan, vízben főtt babot használják gilisztahajtásra. – Magas vérnyomás ellen a fehér bab hajából (*Phaseoli legumen*) csomboroddal teát főznek, vagy a babszemeket liszté őrlik, 1–2 szemnyit vagy egy evőkanálnyit fogyasztanak naponta. Vö. Kóczyán et al. 1977. – Népmesébe is bekerült az „égig érő paszuj” motívuma. Vö. Kovács 1943. II, 74. – A terminológia behatóbb elemzésére I. Péntek 1978, változatosságra I. Szabó és Dankanits 1978, Szabó 1985.

***Ph. coccineus** L. ! = *Ph. multiflorus* Willd.; tűzbab (bivalypaszuly); fasole mare. D–Am, Th (öshazájában gumós évelő!). Gyakori kiskerti dísz- és élelmiszernövény, különösen a magasabb fekvésű, fagyoknak jobban kitett falvakban. **Nt.** *böndőpaszuj* (J) | *bihajfuszujka* (Kb, Mé, Mó, Nd, T, V) | *bihajpaszuj* (Asz, Fsz; Bt, E, Gyv, It, Mf, MI, Szu) | *bihajpaszujka* (Kk) || *Ro. bihoáică* (P) | *fasóle ghibolă* (Mi) | *fasóle ghibolită* (Ș) | *pásulă bihoáică* (Dr) | *pásulă ghibolească* (B, Be, C, Ct, D, Fi, N) | *pásulă ghibolă* (St) | *pásulă ghibolită* (Bi). – A továbbiakban és a következő

fajnál a változatos tájfajtákat egy-egy kódszám jelöli. Az egyes számok jelentése a következő:

I. hely: a mag nagysága

1 = kis magvú (*microspermus*)

2 = közepes magvú (*mesospermus*)

3 = nagy magvú (*macrospermus*)

II. hely: a mag formája

1 = gömb alakú (*sphaericus*)

2 = gömbölyded, tojás alakú (*ellipticus*)

3 = hosszúkás (*oblongus*)

4 = lapos, lapított (*compressus*)

III. hely: a mag színe

01 = fehér (*albus*)

02 = sárga (*luteus*)

03 = piros (*roseus, ruber*)

04 = hússzínű (*carneus*)

05 = barna (*fuscus*)

06 = kék, liláskék (*violaceus*)

07 = fekete (*niger*)

08 = pontozott (*punctatus*)

09 = félig sárga foltos (*dimidiatus maculatus, luteus*)

10 = félig piros foltos (*dimidiatus maculatus, ruber*)

11 = félig barna foltos (*dimidiatus maculatus, fuscus*)

12 = félig kék foltos (*dimidiatus maculatus, violaceus*)

13 = félig fekete foltos (*dimidiatus maculatus, niger*)

14 = csíkos (*virgatus*)

15 = háromszínű (*trimidiatus*)

16 = váltakozó csíkú (*variegatus virgatus*)

17 = márványos, evezett (*marmoratus, virgatus*)

18 = rovátkás, csíkos (*striatus, virgatus*)

32.01: *fehír bihajpaszuj* (B, Kszt–Zt, Mv, Ny, Zs) | *üvegpuszújka* (Kk) || *Ro. biboáncá* (A) | *bihoájca álba* (P) | *pásulá domneáscă* (A) | *pásulá ghiboleáscă* (B, Be, Mi).

32.07: *bagojszēm-puszújka* (Kk).

32.11: *szürke bihajpaszuj* (Nk).

32.14: *magyaros bihajpaszuj* (Ny) | *piros-virágú bihajfuszujka* (Nd) | *pirosvirágú bihajpaszuj* (B).

32.16: *Ro. bihoájca gránă* (P) (*pásulă grănă ghiboleáscă* (Be).

32.18: *tarka bihajpaszuj* (F, Nk) | *tarkaszēmü bihajpaszuj* (K) | *Ro. pásulă de bívo-lită* (S).

Nem azonosított tájfajták: *fehír bihajfuszujka* (Mé, Mó, Nd, T) || *Ro. bihoájca cu par* (P).

Phaseolus vulgaris L. ! veteménybab, paszuly. D–Am, Th. Kiskertekben, köztesnövényként kapáskultúrákban közönséges és nagyon formagazdag. – **Ph. vulgaris** convar. **vulgaris**: **Nt.** *karós fuszújka* (Kb, Mé, Mó, Nd, T, V) | *karós paszuj* (Az, Fsz; E, It, J, Mf, Ml) | *karós puszújka* (Kk) || *Ro. pásulă cu par*. Tájfajták:

11.01: *borsófuszujka* (Szu, V) | *borsópaszuj* (E, Kszt–Zt, Np) | *fehír kövér paszuj* (Va) |

fehír borsópuszújka (Kk) | *gránátfuszujka* (Nd) | *kollektívpszuj* (Gyv) | *vajfuszujka* (Szu) || *Ro. pásulă álba* (Be) | *pásulă álba rotundă* (A, Be)

11.02: *büdösköves* (Gyv) | *büdöskúpszuj* (It) | *árga puszujka* (Kk).

11.03: *Biróbonyé fajta* (Zs) | *piros gránát-fuszujka* (Kk) | *sárgás zödszemü* (Mk) || *Ro. pásulă roșcătă* (A) | *pásulă vișinie* (A).

11.04: *Ro. pásulă málă u* (St).

11.05: *vajpszuj* (Nk) || *Ro. pásulă de gră-dină* (Gyv).

11.12: *kisködökü fuszujka* (Nd).

11.16: *futós csíkos gránát* (Mó) | *csíkos gránát* (Mó) | *gránátfuszujka* (Nd, Szu) | *gránát-paszuj* (B, It, Kszt–Zt, Np, Va) | *gránát-puszujka* (Kk) | *kerek madártojás* (V) | *kicsi madártojás* (Nd) | *korai madártojás* (Mv) | *madártojás* (J, Mé, Nd, Nk, Sz, Zs) | *madártojásu* (T) | *porcolánypaszuj* (F, K) | *tarkaszēmü to-áspuszújka* (Kk) || *Ro. ouje* (C) | *pásulă grănă* (A, Mi, St) | *pásulă grănă devreme* (A) | *pă-ülă grănă rőșie* (A) | *pásulă pestriță* (Gyv) | *ásulă rőșie* (A).

12.01: *borsópaszuj* (Zs) | *fehír paszuj* (Kf, Va) | *kisői fehír* (Np) | *kollektívpszuj* (Zs) | *orcolánpszuj* (Mv) || *Ro. pásulă álba* (A, P, St) | *pásulă álba mázárnică* (Gorbó) | *pásulă mázárnică* (Gyv).

12.04: *kávéfuszujka* (V) | *kávészuj* (Nk) | *libamáj-paszuj* (Nk).

12.16: *sárga puszujka* (Kk).

12.18: *Ro. pásulă de a li Miha u* (A).

14.06: *lúgzós karós puszujka* (Kk) | *korai paszuj* (Nk).

14.17: *négerpuszujka* (Kk).

21.01: *borsópaszuj* (Ny) | *fehír puszújka* (Kk).

21.02.: *Arankapuszújka* (Kk) | *büdösköves* (Nk) | *büdösküfuszujka* (Mé, Mó, Szu) | *büdös-kúpszuj* (Mv, Nk) | *büdöskúpszújka* (Kk) | *kávė-gránátpszuj* (Nk) | *vajpszujka* (Kk) || *Ro. bambéle* (A) | *pásulă cirliță cu păstăl verde* (A) | *pásulă de unt* (Gyv); *pásulă mázárnică gálbenă* (Gyv).

21.03: *gránátpszujka* (Kk).

21.04: *büdösküfuszujka* (Nd) | *macskaszēmü puszujka* (Kk) | *májpszuj* (B, Va) | *vajpa-szuj* (Sz) || *Ro. pásulă gálbenă* (A).

21.05: *rőzszapaszújka* (Kk) | *Sándorpszuj* (Ny) || *Ro. pásulă devreme rojosin* (A) | *pásulă pírpírie* (St).

21.07: *bihajszēmü puszújka* (Kk) | *sárga-csűjü aranylánc* (Kk) | *vajfuszujka* (Mó).

21.09: *barna csalfapaszuj* (Nk) | *kásapuszujka* (Kk) | *kúrvás paszuj* (B) | *pofoncsapott* (Mé) | *pofonvágott* (Nk) | *sárgabubás* (B) | *sárga csalfapaszuj* (Nk) | *sárga gránát* (K) | *sárga kúrva* (Sz, Zs) | *sárgakúrvás* (B) | *sárgamuszujos* (B) | *sárgapofoncsapott* (Mé, Mó, Nd) | *sárgapofonvágott* (Zs) | *sárgatarkás paszuj* (Gyv) || *Ro. mireásă* (A) | *pásulă grănă álba* (P) | *pásulă grănă* (P).

21.12: *csalfa paszuj* (Nk) | *embërképu paszuj* (Nk) | *fëlenpofáju pofoncsapó* (Nk) | *futós paszuj* (Nk) | *Juliskapaszuj* (Nk) | *Katipuszujka* (Kk) | *kikmuszujos*(Zs) | *kikpofonvágott* (Kk, Zs) | *kis-pofoncsapott* (Mó) | *korai paszuj* (Gyv) | *kóddökös paszuj* (Nk) | *kúrvagránát* (K) | *kúrvapaszuj* (Gyv, F, Mk, Zs) | *kúrvás paszuj* (B) | *lila csalfapaszuj* (Nk) | *lilapofoncsapott* (Zs) | *minisztërfuszujka* (T) | *piros kúrva* (Zs) | *piros-muszujos* (Zs) | *piros-pofonvágott* (Zs) | *pofoncsapott vajfuszujka* (Nd) | *pofonvert puszújka* (Kk) | *vajpaszuj* (Sz) | *vajpaszújka* (Kk)|| *Ro. pásülá cu pástáji gálbená* (Be) | *pásülá crúdá* (A) | *pásülá cúrvá* (A) | *pásülá gálbená* (Be) | *pásülá graná* (B, P) | *pásülá de mujiere* (B) | *pásülá de unt* (C, Gyv, Mi, St) | *pásülá devreme* (B) | *pásülá grásá* (B) | *pásülá minisztër* (Gyv) | *pásülá pistújicá* (A, Be).

21.13: *feketebubás* (B) | *fekete kúrva* (Sz) | *feketemuszujos* (Zs) | *feketepofonvágott* (Zs) | *kúrvafuszujka* (Szu, V) | *kúrvapaszuj* (E, Kszt–Zt, Np) | *nagy-pofoncsapott* (Mó) | *pofonvágott* (Nk) | *sárgahüvejü*(J) | *vajpaszuj* (K) || *Ro. pásülá cúrvá* (A) | *pásülá graná* (Be) | *pásülá graná neágrá* (P).

21.14: *fehërvári fuszujka* (Mó) | *idejiniró* (It) || *Ro. pásülá cu buricu négru devreme* (A) | *pásülá óachiş* (A).

21.15: *vajpaszuj* (Nk) | *vajpaszujka* (Kk).

21.16: *madártojás* (Sz) || *Ro. pásülá graná* (A) | *pásülá mázáriche* (St) | *pásülá pestrítá* (A).

21.18: *szováti csikos paszuj* (Nk) || *Ro. pásülá bolúndá* (C) | *pásülá cornise* (St) | *pásülá graná timpurie* (P).

22.04: *libamáj-paszuj* (Nk) | *mezei sárgapaszuj* (Nk) | *mezei sárgapaszujka* (Kk) | *sárgaszemü karóspuszujka* (Kk) | *vajpuszújka* (Kk) || *Ro. pásülá catifelátá* (St) | *pásülá gálbená cu par* (A) | *pásülá gálbená deschisá* (A) | *pásülá graná* (A, P) | *pásülá graná cu par*(P) | *pásülá timpurie* (P).

22.05: *Juliskafuszujka* (Mé, T) | *Juliskapaszuj* (Gym, Nk) | *karós sárga hosszucsújú* (B) | *kávëpaszuj* (Va) | *lapiscsövü vajpaszuj* (Nk) | *létipaszuj* (F) | *pofoncsapós* (Nk) | *sárgacsújú paszuj* (Kp, Nk) | *vanília* (Nd, Szu) || *Ro. pásülá devreme* (A).

22.06: *rózsapaszuj* (E, J) || *Ro. pásülá de náilon* (A).

22.07: *borsópaszuj* (It, J) | *fekete fuszujka* (T) | *fekete paszuj* (Va) | *feketeszemü fuszujka* (Mó) | *húsos paszuj* (B) | *kiflipaszuj* (Gyv, J) | *kiflipuszujka* (Kk) | *négerpuszujka* (Kk) | *zöld-fuszujka* (Nd) | *zöldpuszújka* (Kk) || *Ro. pásülá de să pune la borcán* (B) | *pásülá neágrá* (C, Fi, Gyv).

22.10: *kúrvapaszuj* (Kd, Mk, Mv, Zs) | *Szentanna-puszújka* (Kk).

22.14: *embërképu fuszujka* (Nd) | *embërképu paszuj* (Nk) | *gyémántpuszujka* (Kk) | *kúrvapaszuj* (Jt) | *tarka karóspuszujka* (Kk).

22.16: *cukorgránát* (E) | *nagyszemü karós* (Kszt–Zt) | *porcolánpaszuj* (Kd) || *Ro. pásülá graná* (B).

23.17: *aranyszál-fuszujka* (Szu) | *aranyszál-puszújka* (Kk) | *kék soványpuszujka* (Kk) | *korai zódcsójú* (Mé) | *magyarországi paszuj* (Ny) | *oroszpaszuj* (K) | *virágpuszujka* (Kk) || *Ro. pásülá sürá* (A).

24.01: *fehír fuszujka* (Mó, Szu, T) | *fehír karósfuszújka* (Mé) | *fehírlapis* (Nd, Nk) | *fehír paszuj* (B, F, Jt, K, Va, Zs) | *fehír puszújka* (Kk) | *futós paszuj* (Kszt–Zt) | *inas paszuj* (Kszt–Zt) | *karós fehírpaszuj* (Gyv) | *lapis-fehér* (It, V) | *lapisszemü paszuj* (Zs) || *Ro. pásülá álba* (A, Fi, Gyv, Kk, P, St) | *pásülá álba búná de zolit* (B) | *pásülá cu par* (Be) | *pásülá álba látá* (A, Gyv, Mi).

24.04: *libamáj-paszuj* (Ny).

24.05.: *Bözsipuszujka* (Kk) | *futó zódfuszujka* (T) | *Juliskapaszuj* (Nk) | *Juliskapuszujka* (Kk) | *kétlábu* (Zs) | *koraigvalog* (B, Nd) | *májpaszuj* (Nk) | *sárgacsújú paszuj* (Zs) | *sárga paszuj* (J) | *sompaszuj* (It, Ny) || *Ro. pásülá aurie* (St) | *pásülá portocále* (A) | *pásülá roşcátá* (A).

24.18: *cirmos paszuj* (Ny, Sz) | *csikoscsövü gyalogpaszuj* (K) | *csikos paszuj* (Kszt–Zt) | *csodafuszujka* (Mó) | *farkincás kigyópuszujka* (Kk) | *kigyópaszuj* (Gyv, Nk) | *kigyópuszujka* (Gyv) | *kigyóvíjasz* (Mé) | *minisztërpaszuj* (Kf) | *negyennapos* (Jt) | *Ricsatata* (Mó) | *sárgacsövü gyalogpaszuj* (K) | *tarka fiumei* (Kk) | *vörösnyelv-puszujka* (Kk).

31.01: *borsópaszuj* (Zs) | *fehír paszuj* (Kf, Va) | *gyöngyös puszujka* (Kk) || *Ro. pásülá álba* (P, St) | *pásülá álba mázárújicá* (C).

31.16: *Erzsikepaszuj* (Gyv) | *kísöi madártojás* (Zs) | *korai madártojás* (Zs) | *madártojás* (Nd) | *tarka granátpaszuj* (Nk) .

31.18: *csigafuszujka* (Mé) | *csigapaszuj* (Nk) | *Fazakas Kisóé* (Mó) | *kávëpaszuj* (Zs) | *pesti fuszujka* (Mó) | *tarka paszuj* (Mv) || *Ro. pásülá graná* (A) | *pásülá de várá* (Gyv) | *pásülá graná cu par* (A) | *pásülá graná devreme* (St) | *pásülá grásá* (A, Be).

32.15: *Bélapaszuj* (K) | *bubás paszuj* (B, Va) | *csodapaszuj* (Ny) | *kúrvapaszuj* (Kszt–Zt, J) | *miniszterpaszuj* (Kszt–Zt) | *muszujos* (Kszt–Zt) | *pofonvágott* (K) | *szigeti paszuj* (K) || *Ro. pásülá máre* (Ş).

32.16: *cukorfuszujka* (Mó) | *curkorpaszuj* (E) | *granátpaszuj* (Mv) | *madártojás* (Mé) || *Ro. pásülá grásá* (B) | *pásülá pestrítá* (P).

32.18: *Ro. pásülá graná* (A).

33.07: *feketeszemü karós* (Ny) | *ténsasszony-paszuj* (Nk).

34.01: *Ro. pásülá álba timpurie* (St).

34.10: *kokastaréj* (Mv) | *kúrvafuszujka* (Mé).

Phaseolus vulgaris convar. **nanus**: **Nt.** *gyalog fuszújka* (Kb, Mé, Mó, Nd, T, V) | *gyalog paszúj* (Asz, Fsz; E, It, J, Mf, MI) | *gyalog puszújka* (Kk) || *Ro. pásülá ológá* | *pásülá fãrã par* (Be). Tãjfajták:

11.01: akácpaszuj (Ny) | fehírszēmü borsóĕ -
paszuj (K) | fehír gránátpaszuj (Sz) | kicsi borsó-
paszuj (J) || kis pofoncsapott (Mó) | kollektív
paszuj (It) | tojáspuszújka (Kk).

12.01: fehír gránátpuszújka (Kk) | fehír gya-
logfusuzjka (Nd) | kollektívfusuzjka (Mó) | tojás-
puszújka (Kk).

13.16: madártojás (Kk) | szebeni paszuj (Nk) |
szebeni paszújka (Kk).

13.17: bolgárpaszuj (B) | cirmos paszuj (Ny) |
idejintermő (Mó) | karós váradi (Mé) | Katifu-
szujka (T) | kollektives (Va) | konzervpaszujka
(Kk) | sárgacsűjü gyalogpaszuj (Ny) | tarka kor-
mospuszújka (Kk) || Ro. păsulă de A yud (Ş) |
păsulă devreme (C) | păsulă grăbditoăre (Be).

21.02: sárga gyalogpaszujka (Kk).

21.12: embérképü paszuj (Nk) || Ro. păsulă
cúrvă (Ş).

22.01: aranyeső (Mó, Kk) | fehír gyalogpaszuj
(E, Va) | fehír lapicsűjüpaszuj (Kp, Np) | kol-
lektívfusuzjka (Mó) | mérai paszujka (Kk) |
tavaszi gyalogpaszuj (Nk).

22.02: sárgaszēmü paszujka (Kk).

22.03: csodapaszuj (Zs) fehír paszuj (Nk) |
hunyadi gyalogpaszuj (Nk) | kacorpaszuj (Zs) |
kávészínü gyalogpuszujka (Kk) | krasznai tél-
paszuj (K) | libamáj-paszuj (Kf) | májpaszuj
(It, J) | rózsafuszujka (Mé) | sárgacsűjü pa-
szuj (Mv) | tejeskávészínü paszuj (B) | úti pa-
szuj (Gyv).

22.05: májpaszuj (Nk).

22.07: aranycsűjü paszuj (Nk) fekete, kerti
idejintermő paszuj (Nk) | fekete paszújka (Kk) |
feketeszēmü gyalog (K) | feketeszēmü monori (Mó) |
hamartermő (Nk) | idejintermő (J, Nk) | néger-
puszujka (Kk) | sárga zódfuszujka (Nd) || Ro.
păsulă de grădină (Nk) | păsulă neagră (A,
St) | păsulă timpurie (Gyv).

22.14: Ro. óchiu rîndunicii (C).

22.17: gészterágyvi fusuzjka (Mé, Mó) idejin-
termő (Mó) | kisíri fusuzjka (Nd) | kollektív-
paszuj (Nk) | szarkaláb (Kk) | tarka gyalog (Mó) |
váradi gyalog (Mé) | zódcsőjü gyalogpaszuj (Gyv)
|| Ro. păsulă de grădină (Gyv) | păsulă devreme
(A, St) | păsulă pistiucă (A).

32.02: bűdöskűpaszuj (Mv) | bűdöskűvirág
(Kd) | Ilonapaszuj (K) | Jánosbab (Sz) | kokas-
taréj (Mv) || sárga paszujka (Kk) | szövetkezeti
paszuj (Kszt–Zt) | vajpaszuj (Gym, Gyv, It) |
zód fusuzjka (Mé) || Ro. păsulă de váră (P) |
păsulă devreme fără ghiță (P).

23.17: Ro. păsulă olögă (Gyv).

24.02: égylábu fusuzjka (Szu) | égylábu pa-
szuj (K) | negyvennapos (Nk) | sárga kakas-
taréj (Mv) | sárga paszuj (Nk) | vanília (Mó) ||
Ro. păsulă olögă de primăvară (Gyv).

24.03: vírpaszuj (Kk).

31.01: Ro. păsulă albă fără ghiță (C).

32.01: fehír gyalog, hégvészvígiü (Kk).

32.03: körösfői gyalogpaszuj (Nk).

32.07: sárgacsövü gyalogpaszuj (K).

32.10: tarka gránátpaszuj (Gyv) | tarka pa-
szuj (Gyv).

32.16: csikos paszuj (Nk) | csoportos puszu-
jka (Kk) | égylábu gyalog (Zs) | fiuméji gya-
log (Kk) | gránátpaszuj (B) | gránátpuszujka
(Kk); gyaloggránát (Kk) | gyalog zódfuszujka
(Nd) | haptákpaszuj (Ny) | idejintermő gyalog-
paszuj (Nk) | katonapaszuj (Va) | körösfői pa-
szuj (Nk) | nagynaccsága (Nd) | negyvennapos
(Ny) | piros gránátpaszuj (Nk) | porcolánpa-
szuj (Jt) | sompaszuj (Ny) | söprüfusuzjka (Nd)
| tarkapaszuj (Gyv, Kszt–Zt, Nk) | vistai fu-
szujka (Mé) || Ro. olögă corcită (C) ! păsulă
devreme (A) | păsulă fără ghiță (B) | păsulă
grănă (A, St) | păsulă grănă cu par (A) |
păsulă grănă de toamnă (P) | păsulă granată
fără par (A) | păsulă grănă olögă (Ş) | păsulă
oărbă (A) | păsulă olögă (A, C) | păsulă un-
guroáică grănă (A).

33.01: fehír gyalogpaszuj (Nk) | fehír gyalog-
puszújka (Kk) | fehér horgasfusuzjka (Nd) | fehír
puszújka (Kk) | fehír paszuj (Gyv) | kollektív-
fusuzjka (Mó).

34.02: pofonütött paszuj (J) | spárgapaszuj
(E).

Nem azonosított babnevek: aprószēmü (Szu);
aranyfonalas paszuj (Kszt–Zt); boszorkány-
paszuj (Nk); bűdöskűpaszuj (Gym, Nk); ci-
gánypuszujka (Kk); csikos fusuzjka (T); csó-
kapuszújka (Kk); csokoládépuszújka (Kk); ég-
yszēmü (Mó); fekete, karós zódfuszujka (V);
gyászasszonypuszujka (Kk); hajnalpuszujka
(Kk); kakaópuszujka (Kk); kerti fusuzjka (T);
kisasszonypapucs (Kk); piroskötőüs (K); pofon-
csapott (It, Mé, Mk); rongyos fusuzjka (Nd);
sapkás paszuj (Nk); sárga vajpuszújka (Kk);
szalmapaszuj (Nk); tudószines fusuzjka (Szu);
verébpuszújka (Kk) || Ro. păsulă cirligătea (Mi);
păsulă cu chip (Mi); păsulă cu șorț (Fi); păsulă
de cucuruz (Fi); păsulă de lună (Fi); păsulă
galbenă roșcată (A); păsulă grănă fără par (P);
păsulă olögă fără par (P); păsulă târcătă (Mi);
păsulă țicălăie (Ş); păsulă vanilie (Ş).

A kereskedelmi forgalomból vásárolt és a
termelőszövetkezetekben a 70-es években ter-
mesztett gyakoribb bokorbabfajták: *Phaseolus*
vulgaris convar. *nanus*: provar. *ellipticus albus*
(Mart.) Comes. cv. ICA 332, cv. Gratiot;
provar. *ellipticus-sphaericus* (Savi) Comes cv.
Bistrenski; provar. *ccmpressus-ellipticus-albus*
cv. Progress; provar. *compressus albus* (D.C.)
Comes cv. Ragalla.

PHÉGOPTERIS I. *Thelypteris*, *Gymnocarpium*
PHILADELPHUS L. (Saxifragaceae)

***Ph. coronarius** L. ! illatos jezsámen; lámüitá.
Alp-Kaukázusi, Ms. Közönséges kiskerti disz-
bokor: Gym, Nk, V ! **Nt. fehérfa** (Zs) | gázsija
(Mb) | [jázmin] (Nd), jázmin (Kb, Mb, Szu,
Va), jázsmint (B, E, Kp, Ml, Sz) | jézsabonya
(Kszt–Zt, Mk) | jézsavirág (Mv) | jézsamina
(Jt, K, Kf, Nk, Ny), jézsamina (Gyv, It, J,

Mé, Mó, T, V) | *jézsaminta* (Mf) || *Ro. hajmín* (Dr) | *íjímint* (Sz) | *íjéqmihq* (Gyv) | *lámíjijá* (Ct) | *lemn alb* (B, C, N, St) | *scriú'te* (Albac) | *zmin* (Topa).

***Ph. x lemoinei** Lemoine = *P. microphyllus* x *Ph. coronarius*. Hibrid eredetű, kisebb levelekkel és virágokkal, egyébként, mint az előbbi, de ritka: V.

PHLEUM L. (Poaceae)

Ph. montanum K. Koch = *Ph. ambiguum* Borb.; hegyi komócsin; iarba iepurelui. Med – Balk, H. Napos domboldalakon, száraz gyepekben, bokrosokban közönséges, helyenként tömeges: E, Gyv, Nk – f. *monstruosa*, P, J (CLA. Nyárády A. 1953, 1967; vö. Fl. XII, 129); Gym, Kf, Ny (Csűrös).

Ph. phleoides (L.) Karsten = *Ph. boehmeri* Wibel.; sima komócsin. Eua, H. Száraz gyepekben: Gym (Kovács–Coldea 1967).

Ph. pratense L. ! réti komócsin; timoftică. Cp. H. Öntéstalajokon, réteken gyakori.

PHLOMIS L. (Lamiaceae)

Ph. tuberosa L. ! gumós macskahere; solovírfitő. Eua, H–G. Erdőszeleken, mezsgyékben szórványos: Gy, Gyv.

PHLOX L. (Polemoniaceae)

***Ph. drummondii** Hook! kerti lánvirág; brumárele. É–Am, Th–H. Kiskertekben, ritka: Kk (f. *alba*, *coerulea*, *rosea*).

***Ph. paniculata** L. ! bugás lánvirág; brumárele. E–Am, H. Virágoskertekben, szórványos: Gym (f. *coerulea*), Gyv (f. *alba*, *rosea*), Ny (f. *coerulea*). **Nt. flokon** (E) [*floksz* (Kb, Mf, Szu) | ? *fődíborostyán* (Zs) | *Jézusp]nz* (Ny) | *ősziborostyán* (Kf, Kszt–Zt, Ml, Sz), *őjsziborostyán* (Jt) | *májvirág* (Mó) | ? *permusz* (J). Kp-ben, Mb-on név nélkül.

PHOENIX L. (Arecaceae – Palmae)

• **Ph. dactylifera** L. ! datolya; curmal. É–Afr – Ny–Ázsia, Mg. A területen csak a kereskedelemről vásárolt gyümölcsét, ill. a magból nevelt fiatal növényeket ismerik. **Nt. datoja** (It, Szu).

PHRAGMITES Adans (Poaceae)

Ph. australis (Cav.) Trin. et Steud. ! = *Ph. communis* Trin.; fedőnád; stuf. Kozm, G–HH. Vizek, mocsarak partján, forrásos helyeken közönséges, társulásalkotó. **Nt. nád**. Bugája: *butyóka* (Gyv) | *ciróyka* (Mv) || *Ro. nádă* (Dr, Fi) | *nádă d'e ród'ină* (Bl) | *rogóz* (Mi) | *stuf* (Be) | *trésti je* (Be, Bi, Dr, Gym). Bugája: *pápură* (Bi). **Nr.** Felhasználták épületek fedésére; nádazásra a mennyezeti részek vakolásához; fák kötözésére stb. – A nádbuga pihéit sebre teszik (Gyv). – Ősszel a gyerekek nádmuzsikát, nádsípót készítenek (Kszt–Zt; Kk: Faragó 1946. 61) – Földrajzi névként a vadnövényeknek közül a leggyakoribb (247 név). Különösen a *Nádas* patak mentén

és vízgyűjtő területén gyakori. Az –s képzős származék víznév, a tájegység egy részének is *Nádas mente* a neve, *Nádasnak* neveznek két falut is, egyiket a patak forrásvidékén, a másikat Kvár közelében. Vö. Péntek–Szabó 1980. 152.

PHYLLITIS Hill. (Aspleniaceae)

Ph. scolopendrium (L.) New. ! gímharaszt; limba cerbului. Cp–Med, H–G. Bükkösökben, meszes talajon, ritka: Sz–Kf (a Rízszegtető alatt a bükkösben).

PHYLLOCACTUS Link. (Cactaceae)

***Ph. ackermanni** Salm-Dyck, *Ph. x hybridus* hort.; fillokaktusz; limbă. Kz–Am (Mexikó), H. Cserepes dísnövény. **Nt. leveles kaktusz** (T) || *Ro. cáctus* (Bi, Kk), *cáptus* (Ct, Dr) | *limba soácrii* (Be, Bi, Dr, E, Gym, Mi, St, S).

PHYSALIS L. (Solanaceae)

Ph. alkekengi L. ! zsidócsersesznye; pápálau. Eua–Pont, H. Erdőszeleken, bokros helyeken szórványos. **Nt. Ro. clocotici** (N) | *merişór* (Gy). Volt Zs-on a Kis-Tógyesen, Bh-on a szőlőben. **Nr.** A magját pattanásra tették. A havasról ismerik ezt a felhasználást (Gy). * – var. *franchetti* Makino ! = *Ph. franchetti* hort.; japán zsidócsersesznye. K–Ázsia, H. Termesztett díszvirág, példányát nem találtuk, Tl-n volt a kertben, a 69–as évek közepén termesztették.

PHYSOCARPUS (Camb.) Maxim (Rosaceae)

***Ph. opulifolius** (L.) Maxim ! = *Spirea opulifolia* L.; hóbogyó; Eua, Ms. Díszcserje, élőszövénynek is ültetik. **Nt. jéhérbogyó** (Kszt–Zt) || *Ro. lemn alb* (B).

PHYSOSTEGIA Benth. (Lamiaceae)

***Ph. virginiana** (L.) Benth.; füzérajak. É–Am, H. Kerti díszvirág, a területen újonnan jelent meg; Mf (temető). **Nt. Ro. mărgărităr japonez** (Ct). Ct-re 1978–ban hozták Bukarestből.

PHYTEUMA L. (Campanulaceae)

Ph. orbiculare L. ! gombos varjúkőröm; bănică. Ec, H. Mezofil réteken, tőzegesekben, alhavasi sziklákon szórványos (Rízszegtető!). **Nt. butykóvirág** (Kp) | *vadbutykóvirág* (Zs).

Ph. spicatum L.; erdei varjúkőröm; cãrbuni. Kz–Eu – Balk, H. Gym (Chircă–Coldea 1967).

Ph. tetramerum Schur.; négyosztatú varjúkőröm; puşca dracului. End, H. A Bánffy-hunyadi-medencében szórványosan: Bh, Sz (Fl. IX, 139), C!

PHYTOLACCA L. (Phytolaccaceae)

***Ph. americana** L. ! amerikai alkörmös; cîrmîz. Kz–Am (Mexikó, Texas), H. Festőnövény, a területen ritka. **Nt. álkörmös** (E, Kk). **Nr.**

A hordós káposzta közé tették, hogy az piro-sodjon meg tőle (Kk).

PICEA A. Dietr. (Pinaceae)

P. abies (L.) Karst. ! = *P. excelsa* (Lam.) Lk.; lucfenyő; brad rošu. Eu, Mg. Hegyvidéken egykor erdőalkotó, ma maradványerdő (Kk-P, D, Ny-Ct); a helynevek is őrzik az egykori erdők emlékét (l. alább !). Diszfának ültetik házak mellé: Bh, E, Kk, Nk, Sz és másutt is. **Nt.** (*csetenyefa*) (Kp, Zs) | *fenyő(fa)* (B, Bh, Gy, Gym, Gyv, It, J, Kp, Mé, Nd, Nk, Ny, T, Zs) | *havasi fenyő* (Va) | *lukszfenyő* (Nk, Sz, V) | *molid* (Bh, It, Kd, Kf, Ml) | *parasztfenyő* (Mf) | *szémércefenyő* (Mk) | *szémérke* (Mv) | *szémérkefenyő* (Kszt-Zt). Fenyőtoboz: *fenyőkörti* (J, K, Mb, Va) || *Ro. molid*. Fenyőtoboz: *cucurúz d'e brad* (A, C). **Nr.** Fáját építkezésre használják: gerendának, deszkának, zindelynek; orsót esztergálnak belőle. – A havasiak rágják a fenyőszurkot, fehér tőle a foguk. – A fiatal tobozt vízzel és mézzel összefőzik, ezt fogyasztják tüdőbaj ellen. Hasonló céllal fogyasztották a fiatal hajtásokból főzött szirupot is. – A fenyőszurokból (gyantából: *Colophonium*) gyógytapaszt, ragtapaszt készítenek sebre, vágásra (Bh, Gym, Kszt-Zt, Mk, Mv). Vö. Kóczián et al. 1977. – J-n kelésre, tályogra teszik a nagy irt: tejből vagy tejfölben vörös hagymát, bodzafa kérgének fehérjét, mézet, lenmaglisztet, szappant és fenyőszurkot főznek össze. – Kovással összekeverve teszik kelésre a fenyőszurkot (Kk). – Fenyőszurkot tesznek a lyukas fogba (V). – *Csetenyés* (fenyőággal díszített) *szekérral* hozzák este haza a menyasszonyt a völegény házához (Nyr. XVI, 42). – Hímzések előfordul a *csetenyefás*, *fenyőkörtés*, *fenyőágas* minta. Vö. Péntek 1979. – Helynévadó elem Bh, Kszt-Zt, Mk, Mv, Np, S határában. Vö. Péntek-Szabó 1980. 136.

***P. pungens** Englem.; szürös fenyő; molid íntepátor. É-Am, Mg. Diszfa, ritkán ültetik: Bh (var. *engelmannii*).

PICRIS L. (Asteraceae)

P. hieracioides L. ! mezei keserűgyökér; amaru-ru-ru. Eua, Th. Bokros, füves helyeken, utak mentén közönséges gyom: Gyv! Kk; Gy, Szászlóna (var. *hieracioides* f. *racemosa* Nyár. – Fl. X, 69).

PIMPINELLA L. (Apiaceae)

• (***P. anisum** L. ! keleti ánizs; anason. Med, Th. Gyógynövény és ízesítő növény; többfelé ismert, de példányát nem gyűjtöttük. **Nt.** *ánizs* (Bh, Kk, Sz, T), *ánis* (Mb). **Nr.** Gyomorgörcs, hasmenés esetén kisgyermeknek a termésből (*Anisi vulgaris fructus*) teát főznek (Bh, Mb). Vö. Kóczián et al. 1977. – Inkább a patikából vásárolták.

P. major (L.) Huds.; nagy földitömjén; petrinjei de címp. Eu-Kauk, TH-H. Hegyi

réteken: Ct, Ct (var. *rubra* (Hoppe et Schleich.) Fiori et Paol.).

P. saxifraga L. ! hasznos földitömjén; petrinjei de címp. Eua, H. Gyepekben közönséges: Mv (var. *minor* (Thuill.) Spr. = var. *poterifolia* Wallr.).

PINUS L. (Pinaceae)

P. nigra Arn. ! feketefenyő; pin negru austriac. Kz-Eu-Balk, Mg. Ültetett állományok. **Nt.** *fekete fenyő* (Bh, Nk) | *fenyő* (Kk, Mv) | *lófenyő* a ló farkáról kapta a nevet (V) | *lugos fenyő* (Mv) || *Ro. pin* (A, B, D, Dr, Gy, Gym, Mi, N), *pt'in* (P), *tim* (Kk) | *spin* (A, B). – Adatközlőinket nem mindenütt tudtuk élő növény segítségével ellenőrizni, ezért a *P. nigra* és a *P. sylvestris* közötti különbségtétel is bizonytalan (mint általában a fenyőkre vonatkozó ismeretek).

***P. strobus** L. ! simafenyő; pin strob. É-Am, Mg. Diszfa: Bh (temetőben).

P. sylvestris L. ! erdeifenyő; pin. Eua, Mg. A természetes állomány pusztulóban a keceleli tűzezlámban, máshol ültetve (pl. Bh – a temetőben). **Nt.** *csémétefa* (K) | *csetenyé* (It) | *fenyő* (J, Kk, Ml, Szu, V, Va) | *lucfenyő* (Bh, Kb, Kk, Kszt-Zt, Mó, Nd), *lúcfenyő* (B) | *lukszfenyő* (J, Kf) | *veresfenyő* (Mf, Tl), *vörösfenyő* (Bh, Mb, Ml, Szu, V) || *Ro. brad* (Be) | *brádoáje* (Gy) | *pin* (Ct). Friss ültetés Ct-en, Kb-ban, Nd-on, Szu-on. **Nr.** Szerszámnak való (V). – A tobozt fiatalon vízzel és mézzel összefőzve tüdőbaj ellen fogyasztják. – A fiatal hajtásokból is szirupot főztek tüdőbaj ellen. „A tüdőnek azért jó, mert gyantás” (Mv). – A fiatal ágakból készített fürdőt használják reuma ellen (Gym). – A tobozból teát főznek gyomorbántalmak ellen. – Tobozt és avas szalonnát főznek össze disznónak köhögésre. Étvágytalanság esetén ugyanezt adják a disznónak (Bh). – Lovak sebeinek kezelésére fenyőgyantát használnak (Mv). Vö. Kovács 1976; Kóczián et al. 1977.

PIPER L. (Piperaceae)

• **P. nigrum** L. ! fekete bors; piper. K-Ázsia, de ma a trópusokon mindenütt termesztik. Kereskedelemből vásárolt, általánosan használt. **Nt.** *bors* || *Ro. pipér*. **Nr.** Gyomorgörcs, hasmenés esetén borsos pálinkát isznak. – Hűléskor, megfázáskor forralt bort vagy megmelegített pálinkát fűszereznek vele. – Lyukas fogba teszik. Vö. Kovács 1976; Kóczián et al. 1977. – „Hasmenés ellen általában seprőpálinkát töltenek a juhba, esetleg gabonapálinkát, melybe paprikát és borsot tesznek” (Ifj. Kós 1947. 20).

PIROLA L. (Pirolaceae)

P. secunda L.; gyöngyvirágos körtike; perisör. Cp, H. Humuszban gazdag, sziklás talajú irtásgyepekben: Gym (Chircă-Codlea 1967).

PIRUS L. *Pyrus*

PISUM L. (Fabaceae)

***P. arvense** L. ! = *P. sativum* ssp. *arvense*; takarmányborsó; mazãre de cîmp. Med, Th. Takarmánykeveréknek termesztik. Nem találtak, de a következő nevek az adatközlők leírása szerint erre a fajra vonatkoznak. **Nt.** borsó (Mb, V) | *csicsiriborsó* (Kd) | *piculás borsó* (Va). **Nr.** A borsószemeket ették kibontva (V).

P. elatius Stev. = *P. sativum* X. ssp. *elatius*; sudár borsó; mazãre sãlbaticã. Med, Th. Mészpadokon, vetésekben, szórványos: Kf és Be között, a gerincút bal oldalán lévő földekben.

***P. sativum** L. ! veteményborsó; mazãre. Kis-Ázsia (?), Th. Egykor gyakran termesztett, ma viszonylag ritka: Mó (convare. *medull* Alef.: nagy, ráncos magvú), Kszt–Zt (convare. *sativum*: kisebb, sima magvú). Államilag terjesztett fajták: „Meteor”, „Neuga” (provar. *glaucospermum* Gov.), Uladovszki 303 (provar. *vulgatum* Körn.). **Nt.** borsó (B, Bh, Bt, P, J, Kb, Kk, Kp, Mb, Mé, Mf, Mk, Ml, Sz, T, V, Va), *borsó* (K, Kd, Kf, Mó, Ny) | *cukorborsó* (Bh, J, Mb, Mé, Ml, Szu). Tájfajták: *kerti borsó* (Bh); *lúfogú léncse* ráncos magvú (K) || *Ro. mázãre* (Bi, Ct, Dr, Mi, N, St). **Nr.** Valamikor sokat termesztettek. Jankó János fontos ételként említi a *tört borsót*, nagy-pénteki böjtös ételként is borsót fogyasztottak (Jankó 1891. 79, 168). – Gyakori helynévadó elem a XVII. századtól. Vö. Péntek–Szabó 1980. 156.

PLANTAGO L. (Plantaginaceae)

Nt. *hazuglapu* (Jt, Kk, Mk, Mv, Nk, Zs) | *hazuglevél* (B, Bh, Gy, Gym, Gyv, Kd, Kp, Sz, Va) | *útifű* (Mf) | *útilapu* (It, J, K, Kk, Mb, Mé, Mó, Nd, Ny, Szu, T, Tl, V) || *Ro. minciună*. **Nr.** Kelésre, vágásra tették, a megkelt mellet is ezzel gyógyították. Vö. Kóczián et al. 1977. – Kihúzta a szálkát, ha rákötötték (Nk). – A szárból főzött teát kevés cukorral köhögés ellen használták (Nk, P). – A gyerekek kicsi kosarat, *békaosarat*, *bikafogót* (Zs) fontak belőle. Vö. Szabó–Péntek 1976. 126–7. – Hurokba húzták a bojtját, úgy lóttek vele. – Gyűrűt is készítenek a szárból a gyerekek (Tl). – Az elszakított lapi levélereiből („cérnáiból”) mondják meg a gyerekek, ki hányat hazudott, kinek hány „szere-tője” van.

P. altissima L.; magas útifű. DK-Eu, H. Ártereken, hordaléktalajon, erdőszéleken: Mi, Mv.

P. argentea Chaix in Vill.; ezüstös útifű. D-Eu, H. Száraz, napos domboldalakon, meszes gipszsziklák omladékán: Gy; Sz (Nyárády A. 1955). – A begyűjtött alakok jellegei az egyre szűkülő populációkban a *P. lanceolata* csoport felé mutatnak átmenetet.

P. lanceolata L. ! lándzsás útifű; pátláginá. Cp, H. Gyepekben, utak mentén, leromlott legelőkön (var. *sphaerostachya* M. et K.) közönséges, helyenként tömeges. **Nt.** *béka*fű (Mó) | *főrasztólapu* (K) | *hosszulevelű hazuglapu* (Nk) | *pukkanszó* (Kk) | *vikonylevelű útilapu* (It) || *Ro. căpu șerpelui* (B). **Nr.** Sebre teszik (K). – Békaosarat fonnak a szárból, azzal szedték ki a békát a vízből (Mó).

P. major L. ! nagy útifű; pátláginá mare. Kozm, H. Utak mentén, művelt területeken közönséges, néhol tömeges és igen változatos: – ssp. *major* – közönséges, többnyire avar. *intermedia*; ssp. *minor* (Gilib.) em. hoc loco: podzolos talajú szántókon, sovány talajon jellegzetes és tömeges, általánosan elterjedt: Bt, C, Kszt–Zt, Nk, T; ssp. *pleiosperma* Pilg.: kövér talajon, trágyadombok környékén tömeges: Gyv, Nk stb. – Ehrendorfer et al. 1973 az ssp. *pleiosperma* Pilg. és a *P. uliginosa* P. W. Schmidt alakkörbe tartozó növényeket az ssp. *intermedia* (Godr.) Arc. alfajhoz sorolja. Mi a *Flora R.P.R.* beosztását követtük, de új alfajba kiemeltük az ökológiaileg (életsvigényt tekintve) és alaktanilag is elkülönülő podzollakó útifűveket. **Nt.** *mincsuna* (Szu: Györfly 1935) | *szilcslevelű hazuglapu* (Nk) | *útilapu* (Kf, Kszt–Zt, Mé, T; Kajántó, Szamosfalva, Szászlóna: Györfly 1935), *utilapu* (V) || *Ro. floárea d'e minciună* (Gym) | *minciună* (St). **Nr.** Kajántón szembajok ellen használják. Vö. Györfly 1935. – Teszik sebre, kelésre, gyógyítják vele a kifőtt lábat. – A gyerekek kosarat készítenek a szárból; lóttek is vele. Jósolnak a „cérna” számából.

P. media L. ! közepes útifű. Eua, H. Mezőfil gyepekben, irtásréteken (*Cirsio-Brachypodion*) közönséges. **Nt.** *hosszulevelű hazuglapu* (Nk) | *rózsaszín útilapu* (It) || *Ro. floárea d'e minciună* (Gym) | *minciună lúngã* (Mi). **Nr.** A „cérnákból” számolják a gyerekek, kinek hány szeretője van. – Ha hosszú „cérna” maradt, nagyot hazudtál (Gym).

PLATANThERA L.C. Rich. (Orchidaceae)

P. bifolia (L.) L.C. Rich. ! kétlevelű sarkvirág; stupiniță. Eua–Med, G. Erdőkben gyakori: Gyv, Kf, P; Kszt–Zt (Dl. Bogdana: *Abieto-Fagetum*, *Dentario-Fagetum* – Csűrös).

PLATANUS L. (Platanaceae)

***P. x acerifolia** (Ait.) Willd. ! = *P. orientalis* var. *acerifolia* Ait. = *P. orientalis* x *P. occidentalis*. Ismeretlen eredetű hibrid, Mg. Díszfa: Bh.

PLATYCODON A. DC. (Campanulaceae)

***P. grandiflorum** (Jacq.) DC. ! hírharang. K-Ázsia, H. Távolkeleti (szibériai) származású dísznövény; kiskertekben szórványosan: Mb (temetőben).

PLECTRANTHUS L'Hérit. (Lamiaceae)

**P. np.* ? *P. oertendahlii* Th. Freis jr. Trop-Afr, H. Cserepes ampolna-növény, ke-
rekded pozsgás levelekkel. Gyakori szobadisz.

POA L. (Poaceae)

P. annua L. ! egygyári perje; firușor. Kozm, Th. Közönséges gyom, utak mentén, udva-
rokon tömeges, társulásalkotó.

P. compressa L.; laposszárú perje; firuță. Cp, H. Meszes omlásokban, kőfalakon, vázta-
lajú szántókon (pl. Sátortető, Bi, Dr) közön-
séges és tömeges gyom.

P. nemoralis L.; ligeti perje; iarba deasă. Cp, H. Lombos erdőkben, napos oldalak alj-
növényzeteként közönséges és tömeges.

P. pratensis L. ! réti perje; firuță. Kozm, H. Közönséges és tömeges gyepfaj; ssp. *pra-*
tensis: közönséges; ssp. *angustifolia* (L.) Hay.:
B, Bh, E, Gym, Gyv, It, J, Kb, Kf, Mv, Ny, P, Sz, Zs – és másutt is, napos, száraz
gyepekben, mezsgyékben.

P. remota Forsell.; laza perje. Eu, H. A Sátorhegy alatt, a meddőhányókon keletke-
zett tócsák partján.

P. trivialis L.; sovány perje; șuvar de munte. Kz-Eu, H. Réteken, ligetekben, bok-
ros-árnyas helyeken közönséges; fűcialszóró.

PODOSPERMUM DC. (Asteraceae)

P. canum C.A. Mex; sziki pozdor. Ec-Med, H. Utak mentén, szórványosan: Kb.

POLIANTHES L. (Amaryllidaceae)

***P. tuberosa** L. ! tubarózsa; tuberoză. – Kz Am (Mexikó), G. Hagymagumos kerti dísz-
növény; területünkön a neve ismert, példán-
nyát nem találtuk. **Nt.** *tubarózsa* (V). **Nr.** Da-
rázsmintaként előfordul motívum. Vö. Pén-
tek 1979. 187.

POLYCNUM L. (Chenopodiaceae)

P. majus A. Br.; nagyobbik torzon; scîr-
țiuțoare. Med, Th. Száraz gyepekben, ritka:
Mé (Fl. I, 483).

POLYGALA L. (Polygalaceae)

P. comosa Schkuhr.; üstökös pacsirtafű; amăreală. Eua, H. Sovány talajú legelőkön
gyakori: Gorbó, Szu (var. *podolica* (DC.)
Hegi – Fl. VI, 205); Bh, Ct, Kf, Ny (Csűrös).

P. major Jacq. ! nagy pacsirtafű; iarbă lăp-
toasă. Kz-Eu-Med, H. Napos szénafüve-
ken gyakori: Gym (Kovács-Coldea 1967).
Dr-n, St-n ismert, név nélkül.

P. vulgaris L.; hegyi pacsirtafű; șopîrlîța. Eua, H. Sovány réteken, gyakori: Ct (var.
vulgaris f. *rosulata* (Fries) Hegi).

POLYGONATUM Adans (Liliaceae)

Nt. *erdegyöngyvirág* (Gyv, Tl) | *kokasleve-*
lűfű (Gym) | *kutyagyöngyvirág* (K, Mb) | *vad-*

gyöngyvirág (Mb, Mó, Nd) || *Ro. cocoára co-*
cóșulu i (B) | *pîța cocóșulu i* (A) | *tólcer* (Kk).
Nr. Sebre, kelésre tették a levelét (Gym, Sz).
– A lányok a megtört növényt kenik, pi-
rosítják arcukat (A).

P. latifolium (Jacq.) Desf. ! széleslevelű sa-
lamonpecsét; coada cocoșului. Eu, G. Cserjé-
sekben, irtásokban, de gyümölcsösökben is:
Gym, Sz; Kb (Fl. XI, 390) és másutt is.

P. multiflorum (L.) All. ! fűrtös salamon-
pecsét; coada cocoșului. Cp, G. Üde talajú
erdőkben gyakori.

P. odoratum (Mill.) Druce! *P. officinale* All.;
orvosi salamonpecsét; coada cocoșului. Eua,
G. Lomberdőkben, napsütötte cserjésekben:
Sz, Gyv-P (Nyárády A. et al. 1966), Ksz-
Zt (Mt. Horaița, Cs. Káptalan 1971).

P. verticillatum (L.) All.; pávafarkú sala-
monpecsét. D-Eua, G. Erdőkben, nem gyá-
kori: Gym (Chircă – Coldea 1967).

POLYGONUM L. (Polygonaceae)

Nt. *humor* (Va) | *hunyor* (Gy, K, Kd, Zs) ||
Ro. cineptădu (Kk) | *iarba găjini* (Be). **Nr.**
Mégfőzték, úgy adták a marháknak, hogy
megindítsa a vizelést.

P. amphibium L. ! = *Persicaria amphibia*
(L.) Se. F. Gray; vidrakerűfű; troscot de
baltă. Kozm, H-G. Ártereken, ártéri szántó-
kon (var., f. *terrestre* Leyss. – E) és mocsar-
as helyeken (var., f. *aquaticum* Leyss.).

P. arenastrum Boreau incl. *P. aequale* Lind.
et *P. calcatum* Lind. keskenylevelű porcsin-
keserűfű. Kozm, Th. Sovány, homokos tala-
jokon udvarokon, utak mentén gyakori, néhol
tömeges (Be, Ct, D, Jt, Mv, Ny stb.). A népi
növényismeret nem különbözteti meg a követ-
kező fajtól, ami érthető is, hiszen taxonómiai
helyzete a tudományos növényrendszertanban
is vitatott (vö. Flora Europaea I, 79; Ehren-
dorfer et al. 1973. 209 stb.).

P. aviculare L. ! madárkeserűfű; troscot.
Kozm, Th. Ruderalizált helyeken (udvarokon,
utak mentén, szántókon) közönséges, alak-
tanilag változatos; társulásalkotó. – Gy var.
latifolium (Coss. et Germ.) Grinț. **Nt.** *disznófü*
(B, Sz, Szászfenes) | *porcsfű* (Nm, Km; Gy,
Gym, K, Kp, Mb, Mf, Sz, Tl, Va, Zs) | *por-*
csin (Ny) | *porfű* (Bh, Kd, Kf) || *Ro. iarba*
gă i inii (A, Be, Dr, Fi) | *iarbă porcească* (Be,
Bl, D, Kk) | *troscotál* (Mi, St). – Nevét ál-
talában azzal magyarázzák, hogy eszi a disznó.
Nr. Teája vízajtóként használt (Tl, Gy).

P. bistorta L. ! kígyós keserűfű; răculeț.
Cp, H. A terület nyugati szélén, Malomszeg
határában egy elmocsarasodott lejtőn *Salix*
rosmarinifolia-val (Csűrös).

P. hydropiper L. ! borsos keserűfű; piperu
bălții. Cp, Th. Vizenyős helyeken, árkokban,
mocsarak partján közönséges, néhol tömeges.
Nt. *vizfű* (Tl) | *vizvirág* (Tl).

P. lapathifolium L. ! = *Persicaria lapathifolia* (L.) S.P. Gray ssp. *incanum* (F.W. Schmidt) Schübel et Mart. = *P. tomentosum* Schrank; lapulevelű keserűfű; iarbă roșie. – ssp. *lathifolium* (incl. *P. nodosum* Pers.). Eua, Th. **Nt.** *hunyòr* (Gy, K, Mf, Nk) || *Ro. i árbă róși i e* (Fi) | *límba șérpelu i* (Mi). **Nr.** Ették a levelét (Mi). – Tudják, hogy csípi a száját (Fi).

P. mite L. = *Persicaria mitis* (Schrank.) Dostal; szelíd keserűfű; buruiana viermilor. Eua, Th. Vizenyős helyeken közönséges.

P. minus Huds. = *Persicaria minor* (Huds.) Opitz; keskenylevelű keserűfű. Kozm, Th. Árkok, pocsolyák partján, erdei utak mentén szórványos.

P. orientale L. ! karmazsinvirág; moțul curcanului. DK-Ázsia (Kína, India), Th. Kerti disznóvénnyé, szórványos, inkább a Nádas mentén. **Nt.** *pújkaòr* (It, Kb, Szu) | *birtyókavirág* (Mé) || *Ro. ciúcur* (St).

P. persicaria L. ! = *Persicaria maculata* (Rafin.) Opitz, *P. vulgaris* Samp.; baracklevelű keserűfű; iarbă roșie. Kozm, Th. Utak mentén, sáncokban, művelt területen közönséges, tömeges.

POLYPODIUM L. (Polypodiaceae)

P. vulgare agg. (*P. interjectum* Shivas = *P. vulgare* ssp. *prionodes* (Asch.) Rothm., *P. vulgare*) ! édesgyökerű páfrány; ferigutá, iarbă dulce. Kozm, H-G. Hegylábi erdőkben, sziklákön gyakori: Gyalui-havasok (var. *auritum* (Willd.) Grinț. – Fl. I, 150). **Nt.** *fârkascș ęrge* (Kk), *fârkascș ęrge* (Gym, Mk, Kf) | *farkascș ęrgő* (It, Kk), *fârkascș ęrgő* (Kszt-Zt) | *mezeizsurló* (Bh) | *òdalborda* (Mf) | *òrdögborda* (E, Gy, K, Kp, Mé, Szu, V, Zs) | *páfrány* (Bh) || *Ro. férică* (A, Be, Bl, Gym, Kk, P), *férigă* (Bi, C, Dr, Fi, N, St) | *férică dulce* (B) | *féris-t'e* (Ct) | *leped'eú lupului* (B, Ct) | *mńericeáya* (Ct), *mńerice* (P) | *jólu lupului* (Mi, N, Sd, St, Topa). – N-on különbséget tesznek a *férigă* és a *jólu lupului* között, mondván, hogy az előbbinek a szár alsó részén nincs levele. **Nr.** Mf-en szedik halotti koszorúnak. – A J helynévanyagában előforduló *Cserge*-elem talán a *farkascș ęrgével* áll kapcsolatban. Vö. Péntek-Szabó 1980. 145. L. még: Pteridium !

POPULUS L. (Salicaceae)

Nt. *kalánfa* (Gyv, Mv) | *nyárfa* | *plopúfa* (Gyv) || *Ro. plop*. – Ct-en megfigyelték, hogy egészen fiatalon, amikor 10–15 cm magas, gyakran dudorok („boburi”) jelennek meg rajta és elpusztítják. **Nr.** Kanalat készítenek belőle a cigányok. – Felhasználják szerszám-faként: kaszanyélnak, szekérrúdnak és más szekéralkatrészeknek, kerítéslécnak. Ha megszártítják, nagyon erős, asztalt is készítenek belőle, épülethez gerendának faragják ki. – Gyakori elem a terület helynévanyagában (171 név alkotásában játszik szerepet), falunév

elemeként is előfordul (*Nyárszó*). Vö. Péntek – Szabó 1980. 140.

P. alba L. ! fehér nyárfa; plop alb. Eua, Mg. Patakvígyek mentén. **Nt.** *fehír nyárfa* (K) | *pápélfa* (Kszt-Zt) || *Ro. plop d'e ápă* (Dr). **Nr.** Teknőt készítenek belőle a cigányok.

***P. canadensis** s.l. ! = *P. nigra hibrida* hort. kanadai nyár; plop negru hibrid. Kozm, Mg. Utak mentén közönséges. **Nt.** *jegenye (fa)* (Kp, Va) | *jeg ęnyef* (Kb), *jeg ęnyefa* (Sz) | *kanadaji nyárfa* (Mb, Szu, V) | *vizi nyárfa* (Kb) || *Ro. plop d'e vále* (N).

P. nigra L. ! fekete nyárfa; plop negru. Med-Eua, Mg. **Nt.** *jegenyenyárfa* (B, Ml) || *Ro. plop d'e ápă* (A, Ct, Gym, P, St). – var. *pyramidalis* Spach. = var. *italica* (Mnch.) Durai; jegenyenyárfa; plop piramidal. **Nt.** *jegenye (fa)* (Gy, Kp, Ml, Szu, V, Zs), *jegenyefa* | (Eh, It, Kk), *jegenyefa* (Kd, Kf, Kszt-Zt, Mb, Mv, Ny, Sz) || *Ro. plop d'e ápă* (D). **Nr.** Teknőnek, fakanálnak használták a fáját, istállóba padlódeszkának. – Szálánvarrott hímzésekben régen ismert volt a *jegenyés* minta (Kf). Vö. Péntek 1979. – Helynévadó elemként is viszonylag gyakori. Falunévként a XIII. századtól vannak rá adataink. Vö. Péntek-Szabó 1980. 140.

P. tremula L. ! rezgő nyárfa; plop tremurător. Eua, Ms-Mg. Erdőkben, irtásokban közönséges, tömeges; társuláskötő, ill. fűciesalkötő (Gym: Chircă-Codlea 1967). **Nt.** *erdeji nyárfa* (Gy, Kk, Ml, Va) | *plop* (B) | *rezgő nyárfa* (Bh, K, Kp, Mf, Nd), *rezgő nyárfa* (Ny) | *řezgős nyárfa* (Kszt-Zt) || *Ro. plop d'e pădure* (A, D, Dr, Gym, N, P) | *plop sălbăt'ec* (Kk). **Nr.** Könnyű és erős fája miatt felhasználják építkezéshez (házhoz, istállóhoz, ólakhoz), mennyezet léceléséhez; orsó és kanál is készül belőle.

PORTULACA L. (Portulacaceae)

***P. grandiflora** Hook. ! kerti portula; agurijoară. D-Am, Th. Kerti disznóvénnyé, szórványos. **Nt.** *kúvirág* (Gym) | *porkolábocșka* (Sz) | *portula* (J, Kk, Mf, Szu, V), *portura* (Kb) | *portulácska* (K, Kf, Kk, Sz) || *Ro. floare d'e piatră* (Mi) | *turtéle d'e piatră* (N). Elterjedésére nézve l. Szabó-Péntek 1980–4. tér-vázlatát.

P. oleracea L. ! kövér porcsin; iarba grasă. Kozm, Th. Művelt területeken, utak mellett közönséges (ssp. *oleracea*). **Nt.** *porkoláb* (Sz).

POTAMOGETON L. (Potamogetonaceae)

P. crispus L.; bodros békaszőlő; pașă. Kozm, HH. Vizekben szórványos: a Szamosban Gyalunál (f. *serrulatus* Schrad. – Fl. XI, 63), Szászlóna.

P. pusillus L.; apró békaszőlő. Kozm, HH. A Szamosban Gyalunál (Fl. XI, 71), a Sodor-rtén (CLA-Máthé 1955).

POTENTILLA L. (Rosaceae)

P. alba L. ! fehér pimpó; cincí degete. Med – Pont, H. Gyertyános tölgyesekben szórványos: C, E, Mi. **Nt.** *borzósfü* (Nk).

P. anserina L. ! libapimpó; coada racului. Cp, H. Árkok mentén, nedves réteken közönséges, néhol tömeges, többnyire a var. *anserina* (Ct, Fi, Gym, Gyv, It, T stb.), de gyakori a var. *sericea* Borkh. is (A, Mk). **Nt.** *fehérhátufü* (Tl), *fejrhátufü* (Nk) | *libapampó* (Mó) | *macskakörmöslevelű vadcsombor* (V) | *rákfarok* (Va) || *Ro. coada racului* (B, C, Fi) | *tálpa gístii* (Dr). **Nr.** Hasmenés ellen használják a teáját (Tl).

P. arenaria Borkh. ! homoki pimpó; scrîntitoare. Eu, H. Napos domboldalakon gyakori, néhol (Gym, Gyv – Gyerőfi-szöktető, Kf – Rízseg, Kszt–Zt, Ny, M, Sz stb.). **Nt.** *aranynyal versengő* (It) | *sárgaibója* (T) | *sárgavijola* (Kk, Mó) | *tavaszi jelenise* (V) | *teribenkő* (Va) || *Ro. floricele d'e păști* (Kk) | *flórule păștiilor* (A, Ct, P). **Nr.** Teát főznek belőle; miután megszáll, aranygyűrűt tesznek bele, arról isszák három napon át, gyomorbántalmak ellen. – Ha sok van belőle, azt mondják, gyenge lesz a fü abban az évben (Kk); Va-n azt jelzi, hogy jó lesz a kukorica termése.

P. argentea L. ! ezüstös pimpó; scrîntitoare. Eua–Cp, H. Száraz gyepekben közönséges; – var. *dissecta* Wallr., var. *argentea* (Bh), var. *demissa* (Jord.) Lehm. – | in Fl. IV, 611. **Nt.** *fehérhátufü* (Kajántó: Györffy 1935).

P. chrysantha Trev. Ázsia–Kz–Eu, H. Gyepes-bokros területen: Gyv–P, Dl. Leşului (Nyárády A. mts. 1966).

P. erecta (L.) Rauschel! = *P. tormentilla* Neck. = *P. sylvestris* Neck.; vérontó pimpó; sclipeți. Eua, H. Nedves irtásréteken gyakori: Ct, Gyv–P (Dl. Leşului – Nyárády A. mts. 1966), Ny; a Gyalui-havasokban mindenütt.

P. heptaphylla L. = *P. rubens* (Cr.) Zimmer., *P. opaca* L.; tavaszi pimpó; incheştiacă. Eu, H. Napsütötte domboldalakon, meszes talajon szórványos: Kk (CLA. Nyárády A. 1964); Ct, Kb (Fl. IV, 647).

P. inclinata Vill. = *P. adscendens* W. et K. = *P. canescens* Bess.; szürke pimpó. Kz–Eu, Pont–Kauk, H. Napsütötte domboldalakon szórványos (Gy, Gyv, It).

P. leucopolitana P. J. Mull. = *P. collina* agg.; terpedő pimpó. K–Kz–Eu, H. Napos oldalakban, gyepekben szórványos: E (var. *leucopolitana* et var. *schantzii* (P.J.M.) Th. Wolff.).

P. patula W. et K. = *P. heptaphylla* agg.; kiterült pimpó. K–Eu–Balk, H. Napos szénafüveken, gyakoribb, mint a *P. heptaphylla* L. típus: C, Kb; Kf (Csürös).

P. recta L. ! egyenes pimpó; buruiană de cincí degete. Eua, H. Erdőségeken, napos élősvényekben közönséges.

P. reptans L.; indás pimpó; cincí degete. Eua, H. Üde gyepekben, szántókon, árokparton, gyümölcsösökben közönséges vagy tömeges.

P. x subrubens Borb. = *P. arenaria* X *P. rubens*: Kk (Nyárády A. 1964).

P. supina L.; henye pimpó; scrîntitoare. Eua–Med (Afr.), Th. Utak mentén, árkokban szórványos: E, Gy, Sz, Szászlóna; F, V.

P. thuringiaca Bernh. ex Link.; pompás pimpó; forostău. Eu, H. Erdőségeken, szénafüveken gyakori: Gyv – P (Nyárády A. mts.), Kszt–Zt (Mt. Horaița – Cs. káptalan 1971).

POTERIUM l. Sanguisarba

PRIMULA L. (Primulaceae)

***P. acaulis** (L.) Grubb. ! közönséges kankalin; aglice. Kz–Eu–Med, H. A területen vadon nem találtak, csak Ny-n, kiskertben.

P. elatior (L.) Hill.; sugár kankalin; țîța vacii. Eu–Kauk, H. Hegyi réteken szórványos: A – D.

***P. obconica** Hance! szobai kankalin; gălățene. Kína. Th–H. **Nt.** *primula* (Szu) | *szengyörgvirág* (Kb). Szu-on kertben is van; Ml-n név nélkül.

***P. x pubescens** Jacq. ! = *P. hortensis* Wettst.; kerti kankalin. Európai hibrid, H. Kerti, koratavaszi diszvirág. **Nt.** *kerti szengyörgvirág* (Mf) | *kerti szengyörgy* (Gym, Jt) | *kerti szengyörgyi* (Kp, Sz) | *piros szengyörgy* (Kszt–Zt), *piros szengyörgy* (Kk, Mk) | *piros szengyörgyi* (Zs) | *szengyörgy* (E) | *szengyörgvirág* (Kb), *szengyörgvirág* (K) | *szengyörgyi* (Mó) | *tarka szengyörgyi* (It) || *Ro. bombúji* (C) | *floárea cúculuj d'e grădină* (Dr). Van Ml-n, Tl-n.

P. veris L. ! = *P. officinalis* (L.) Hill.; tavaszi kankalin; ciuboțica cucului. Eua, H. Réteken, bokros-füves helyeken közönséges; Kf – Zs között (ssp. *canescens* (Opiz) Hayek – var. *hardeggensis* Beck. – Fl. VII, 91). **Nt.** *pinavirág* (a fiúk nevezik így) (J) *szengyörgy* (Kszt–Zt, Mé, Mk, Nd, Szu, V), *szengyörgy* (Kk), *szengyörgy* (Gym, Jt, Mv, Ny) | *szengyörgvirág* (Bh, Gy, Gyv, Mf, Ml, Nk, Sz, T, Szászfenes), *szengyörgvirág* (K, Kf, Mb) | *szengyörgyi* (It, Mó, Zs) | *szengyörgyvirág* (J), *szengyörgyvirág* (Kp, Va) || *Ro. agrijă* (B) *floárea cúculuj* (Sz) | *ciubuțica cúculuj* (Gym, P) *cizma cúculuj* (A, Bl, Ct, D, Mi) *clocoțaj* (Be, Bi, St) | *clocoțal gálbăn* (Gym) | *?coájele pópui* (P) | *cocoșej* (Dr) | *miñeca cúculuj* (Kk) | *țîța óji* (C, N, Topa). **Nr.** Szentgyörgvirágból és pünkösztirózsavirágból (*Paeonia*) főznek teát sárgaság ellen. Vö. Kovács 1976. – Mikor virágzik (Szentgyörgy-nap tájékán), akkor hajtják legelőre az állatokat. – Csokorba szedik, úgy hozzák haza tavasszal Szentgyörgy-napkor (Szu).

PRUNELLA L. (Lamiaceae)

P. grandiflora (L.) Jacq.; nagyvirágú gyíkfű; iarbã neagrã. Eu (Med), H. Irtásréteken, tisztásokon szórványos: C, Ct, Mv, Ny, Sz, V, Zs, de másutt is.

P. laciniata Nath. ! = *P. alba* Pall.; fehér gyíkfű. Kz–Eu–Med, H. Száraz gyepekben: Kf: Riszegtető, Csipkés-oldal; Gym (Kovács – Coldea 1967), Kszt–Zt (Cs–Káptalan 1971).

P. vulgaris L. ! közönséges gyíkfű; busuioc de cîmp. Eua (Kozm), H. Gyepekben, ruderális helyeken közönséges.

PRUNUS L. (Rosaceae)

• ***P. amygdalus** L. ! = *Amygdalus communis* Stokes; mandulafa; migdal. Kz-ázsiai, ma mediterrán klímájú vidékeken általános, Ms. A területen nem termesztik, csak hálomából ismerik. Egykor valószínűleg termesztették is. **Nt.** *mandula* (K). **Nr.** Tüdőgyulladás ellen: a mandula magját megtörték, vízben addig áztatták, míg fehér nem lett, mint a tej: mandulatej. Ezt itatták a beteggel. Csodatorvosságnak tartották. Vö. Kovács 1976. – K-en 1738-ban lejegyzett földrajzi név: *Mon-dulas, A hosszú szőlő végiben*. Ez a mandulás szőlőtelepítés a reneszánsz kertkultúra határára vall. Vö. Péntek–Szabó 1980. 159.

*P. armeniaca L. ! = *Armeniaca vulgaris* Lam.; kajszibarack; cais. Kz- és K-Ázsiából származó, ma a természetben általános, pro-var. *communis* (Sübl. et Mart.), Mg. **Nt.** *barackfa* | *barack* | *kajszibarack* (Bh, F, K, Kp, Mb, Mó, Va) | *sárgabarack* (B, Kk, Sz, V) | *veresbarack* (B). Tájfajta: *rózsabarack* kisebb, sárgás barack (Bh, Mb) || *Ro. cajise*. **Nr.** Vagdálásos hímzésmotívumként is ismert. Vö. Péntek 1979.

*P. avium L. ! cseresznyefa; cireş. Eua, Mg. Gyümölcsösökben, szórványos, a vad alfaj vegyes lombdőkben gyakori. – Ssp. *sylvestris* Kirschl. ! vadcsereşnye; cireş. **Nt.** *keserű cseresznye* (Mó) | *vadcsereşnye* (Bh, It, Mé, Nd, Szu, T), *vadcsereşnye* (Mb), *vadcsereşnye* (B, Gy, Kk, Kp, Va), *vadcsereşnye* (Gym, K, Mk, Ny, Sz) || *Ro. cirés* (Dr) | *cireşe amăre* (Gym) | *cirés d'e pădure* (Bi) | *cireşe sălbătice* (Be), *cireşe sălbăt'ic* (A, St), *cirés sălbăt'ec* (B, D). **Nr.** Dr-n megkülönböztetnek keserűt és édeset. Augusztus közepén szedik, 10 kg cseresznyéhez 10 kg cukrot tesznek, pálinkát főznek belőle. – Ssp. (convar.) *avium* em. hoc loco: provar. *iuliana* (L.) Buia: **Nt.** *cseresznye(fa)* (Bh, Kp, Ml, Szu, Va), *csereşnye(fa)* (Kf, Mb), *cseresznye(fa)* (B, Kb, Kd, Mé, Mó, Sz, T, V, Zs), *csereşnyefa* (It, Kk), *csereşnye(fa)* | (Bt, K, Mk, Mv, Ny) | *madárcseresznye* (F) || *Ro. cirés* (Be, Ct, D, Mi, N, St), *cirés* (Bi, Dr), *cireşă* (A). – Helynevekben Mv, Kszt–Zt és Nk határában gyakoribb, máshol is előfordul. Vö. Péntek–Szabó 1980. 138. – Provar. *duracina* (L.) Buia: **Nt.** *ropogós cseresznye*

(Kb, Mé, Mó, Sz, T), *ropogós csereşnye* (It, V), *ropogós csereşnye* (Kk), *ropogós csereşnye* (K, Ny) | *ropogó cseresznye* (Va). Tájfajta: *májusi cseresznye* (B, Bh, E, Kb, Kp, Mé, Sz, T, Va), *májusi csereşnye* (It), *májusi csereşnye* (K); *hójas cseresznye* (Szu), *hójas cseresznye* (B, K, Mé, Mó), *hójas csereşnye* (It), *hójas csereşnye* (K, Ny); *fekete cseresznye* (Bh), *fekete cseresznye* (Mé); *fehér cseresznye* (Sz), *fejir csereşnye* (Bt, V), *fehír csereşnye* (Mb); *csikos cseresznye* oltott, féloldalán csík (B); *pongrác csereşnye* (Mb). **Nr.** A cseresznyeszár (*Pruni avii stipes*) teája húgyhajtó, vizeletfertőtlenítő, epeköhajtó (vö. Kóczián et al. 1977). – Előfordul hímzésmotívumként női mellrevalón (vö. Péntek 1979).

*P. cerasus L. ! meggyfa; vişin. Eua, Ms – Mg. Gyümölcsösökben: convar. *cerasus* (fa alakú, gyökérhajtások nélkül), convar. *acida* (Dumort) Buia (bokros, gyökérsarjas), mokánymeggy. **Nt.** *meggy(fa)*. Tájfajta: *spanyolmeggy* (Bh, Kb, Kk, Sz, Szu, T) || *Ro. vişin*. **Nr.** Kompótnak, pálinkának, szörpnek használják. – A meggy-szárból főzött tea húgyhajtó, vizeletfertőtlenítő. Hasmenés ellen is használják a szárból főtt teát, valamint a gyümölcs pálinkás kivonatát (vö. Kóczián et al. 1977). – A név -s képzős származéka viszonylag gyakori helynév (vö. Péntek–Szabó 1980. 159).

*P. cerasifera Ehrh. ! paradicsomszilva; corcoduş. Eua, Ms–Mg. Alanyfa; élsöványokban elvadulva szórványos; – var. *nigra* (Nym.) A. et G., f. *cinerascens* (Lamotte) Nym. (Gym); – var. *pissardii* Koehne = var. *atropurpurea* Dipn. = *P. pissardi* Carr., díszfa, vasutak mellett (Sz).

*P. domestica L. ! nemes szilva; prun. Eua, Ms–Mg. Gyümölcsösökben közönséges, tömeges, különböző változatokban is. – Ssp. *instittia* (Jusl.) Schneid. **Nt.** *disznószilva* vad, a disznónak adják v. pálinkát főznek belőle (Ny) | *duduszilva* (Mk) | *fehér szilva* (T), *fejir szilva* (Mk) | *fosos szilva* (T) | *kerekmagu szilva* (Kk: KalTsz) | *kökényszilva* (B, E, J, Kb, Mó), *kökinyszilva* (Bt, It, K, Kd, Kf, Kp, Mb, Mk, Ny, V), *kökinyszilva* (Mé) | *kuldukuca* (T) | *kutyatök-szilva* (F: KalTsz) || *Ro. corcoduşe* (Bi) | *croţobele* (Gym) | *culducută* (A, St) | *dudúne* (Bi, Dr, N) | *muscúte* (Ct). – Ssp. convar. *rotunda* Werneck convar. *claudiana* (Poir.) Pers.: **Nt.** *ringlő* (J, Kk, Kp, Mb, Va, Zs), *ringlòu* (K, Kd, Kf, Ny), *rènglò* (Kb). – Ssp. *domestica*: **Nt.** *szilva (fa)*. Tájfajta: *agárszilva* magvaváló (Mó); *daróci* (Mó, T, V); *fehér szilva* (B, Bh, Szu), *fehír szilva* (Va), *fehír szilva* (It, Mé, Ny); *gorbóyszilva* (Kd); *görbőyici* (Bh, Ny); *húsos; kecskecsécsü* korai, magvaváló (Mé, Mv); *kik szilva* magvaváló (Kd); *kozboroszilva* nem magvaváló, a cseresznyéhez hasonlít (It); *lőszemü* (P, T, V), *lűszemü* (Gyv, J, Kk, Mé, Mó, Mv), *lűszemü* (K, Mk, Ny); *madárszilva* (Mk); *móra-*

belü (Mb), *mórabelü szilva* piros belü (K); *muskotájszilva* magvaváló (Bh); *piros szilva* (B, Kp, Sz, Szu, Va, Zs); *rákóciszilva* nagy, magvaváló (Bh, Kb, Kk, Mé, Mk); *rózsaszilva* | J, Mé); *sárga szilva* (Bh, Kd, Kf, Mó); *úri szilva* (Kk: KalTsz); *veres szilva* (Bh, Bt, It), *vörös szilva* (K, Kd, Kf, Mb, Mk) || *Ro. prun*, *prúne*. Tájfajták: *albe* (A, D, Dr), *albi* (N), *ald'i* (Mi); *albútá* kerek, magvaváló (Be, Bi, Ct); *ciorăști* (A, Be, Dr, N); *domnéști* (A); *gálben* (A, Be); *grăse* nagy, nem magvaváló (A, Be, Bi, Dr); *grăsițe* (Ct); *muscuréle* korai (Be); *oárzăni* (N); *roșioare* apró (Be, Dr); *trecătoare* korai (Be); *țuța óji* (Mi); *vinete italiéne* (Be). – Ssp. *domestica* f. *hungarica* (L.): **Nt.** *berceceji* (Gyv, Mó, Mv), *bërteceji* (Kk); *beszterceji* || *Ro. bístrițe* (A, Be, Bi, Dr, St), *bístriți* (Mi, N); *bd'ístrițe* (Ct), *ghístrițe* (D, Dr). **Nr.** Fogyasztják nyersen; íznek főzik egy-két vékás üstben; befőttek, kompótnak, pálinkának; aszálják is. – A szilvából és kenyérből erjesztett *szilvacibere* étvágyhozó (Mv). – A szilvaiz, a főtt vagy aszalt szilva hashajtó (Bh). – Szilvamustot tettek teába, étvágyhozóként. – A szilvapálinkát isszák vérnyomás, valamint vakbélgyulladás és étvágytalanság ellen. – Étvágytalan disznónak szilvaciberét adnak. – A *szilvamag* motívum előfordul muszulydarázson és írásos himzésen. Vö. Péntek 1979. – Gyakori helynévadó elem (77 név). Vö. Péntek–Szabó 1980. 159.

***P. domestica** x **P. spinosa**: Sp.

***P. fruticans** Whe = *P. spinosa* x *P. domestica* ssp. *institia* = *P. spinosa* var. *macrocarpa* Wallr.: Kb – Bácsi-torok (f. *cordata* Nyár. és f. *cuneata* Nyár. – Fl. IV, 880–3), Sp (CLA).

P. fruticosus Pall.; csepleszmegegy; višinel. Eua (Kauk), Ms. Élősövényekben, erdőszéleken szórványos: Kb (Prodan 1937; Fl. IV. 848).

P. padus L. ! = *P. racemosa* Lam. = *Padus racemosa* (Lam.) C.K. Schneid. = *Cerasus padus* Lam. et Dc. = *Prunus avium* Mill.; zelnicemeggy; málin. Eua, Ms–Mg. Patak menti ligetekben, élősövényekben, szórványosan. **Nt.** *litánia* (Szászfenes: Györfly 1935) | *májusfa* (Gy, It, Kp, Kszt–Zt, Ml, Sz, Szu, Vaj | *március* (Szu) | *prunuc* (Szászfenes: Györfly 1935) | *vadbórostyán* (Kszt–Zt) | *víziszilva* (Ml) || *Ro. călin* (Bi, Bl, Mi). A következő helyeken találtuk meg: Szu-on udvarokon; Gy-ban a vár aljában; Sz-n a Szőlő-tetejin, Kp felé; Kp-ben volt az erdőn, most egy fa van a malomnál; Mi-n a falu alsó részében; It-n csak a tanítónál van, a fát is, a nevét is ő hozta Középlakról, oda Zsomborról került a bárói parkból. **Nr.** Májusfának állítják a legények; hársat is szoktak (Szu: Györfly 1935).

P. persica Sieb. et Zucc. ! = *Persica vulgaris* Mill. = *Amygdalus persica* L.; ősziba-

rack; piersic. Kínából származó, természetesen általánosan elterjedt, Ms.; convar. *vulgaris* (Maxim) em. hoc loco. **Nt.** *őszibarack* | *baracfa* (Ml). Tájfajták: *duráncaji* (F); *duráncki* húsos, nem magvaváló (Va); *mandula-barack* őszi, zöldes színű (Bh) || *Ro. piérsic* (Dr), *piérsici* (N, St), *pérsic* (Mi), *pt'érsic* (Be).

P. spinosa L. ! kökény; porumbar. Eua (Med–Cp), Ms. Napos domboldalakon, utak mentén közönséges, néhol tömeges (társuláskötő); több alfaj is: ssp. *spinosa*, ssp. *fruticans*, ssp. *dasyphylla*: Sp. **Nt.** *jüldiszölő* tréfás, alkalmi név (Bh; Föld Kalotaszeg nyugati peremén fekvő román falucska) | *havasiszölő* tréfás, alkalmi név (Bh) | *kökény* (B, Mf, Ml, Mó, Nd, Szu, Tl, Va), *kökiny* (Fsz; Bt, Gy, Gym, It, Kb, Kk, Mé, V), *kökin* (T) || *Ro. cacadăr* (A) | *coțobréle* (B, Be, Bi, Dr, Fi, N, St), *croțobăl* (Ct) | *croțobéj sálbátici* (Gym) | [*porumbél*] (Fi, Mi). **Nr.** Ágaiból szürös sövényt készítettek; száraz tövissel hevítették a kemencét kenyérsütéskor. A gyerekek nyersen fogyasztják a gyümölcsöt, miután megcsipte a dér. Aszálják is. – A megszártított levelekből vagy bogyókból vagy mindkettőből (*Pruni spinosae folium et fructus*) teát főznek magas vérnyomás ellen. – A gyümölcsből készült bort alacsony vérnyomás ellen fogyasztják. Ugyanezt a bort használják vérszegénység ellen. Vö. Kóczián et al. 1977. – A kéreg alatti rész főzetével borogatták a fájós, dagadt testrészt. – A kökénybokr virágzása jelzi, hogy vetni lehet a kukoricát; azt is, hogy le lehet húzni másodszor a bort. – Szentgyörgynap előtti éjfélkor a gazdák az utcaajtón tövist húznak, hogy a boszorkány udvarukba be ne mehessen s a marhát meg ne ronthassa. A leveleskapu gombfájához is tövist kötnek. Vö. Jankó 1891. 192–3. – „Szerelmet lehet azáltal is gerjeszteni, ha holdfogytakor kőrishogarat szúr az ember egy kökénybokr egyik tövisére és úiholdkor leszedvén a száraz bogarat, azt megtörve pálinkában megitatja az illető személlyel, kit szerelemre akar készíteni” (Jankó 1891. 196–7). – Gyakori helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 147–8.

P. tenella Butsch! = *P. nana* Stokes = *Amygdalus nana* L.; törpe mandula. Eua – Kont (Pont–Pan), N. Száraz lejtőkön, ritka: Mó–Gyv (Gyerőfi-szöktető), Kp, Va, Zs. **Nt.** *farkashársvirág* (Zs) | *pirosvirág* (Kp).

***P. triloba** Lindl. = *Amygdalus triloba* (Lindl.) Ricker; szilvarózsa. Kína, N–Ms. Rit

ka díszcserje: It.

PSEUDOLYSIMACHION l. *Veronica*

PSEUDOTSUGA Carr. (Pinaceae)

***P. menziesii** (Mirbel) Franco = *P. taxifolia* (Poir.) Britton = *P. douglasii* (Lindl.) Carr.; duglászfenyő. É–Am (Sziklás-hegység), Mg. Újabban erdészek ültetik: Bt–Nd.

PTERIDIUM Scop. (Hypolepidaceae)

P. aquilinum (L.) Kuhn. ! sasharasz; ferigá de cîmp. Kozm, H-G. Irtásréteken közönséges, néhol tömeges: A, Be, Bl, Ct, C_t, D; Gyv-P (Nyárády A. mts. 1966), Zs, és másutt is. **Nt.** *dúrvavelelű farkascserge* (Nk) | *farkascseré* (Sz) | *farkascserge* (Zs), *farkascserge* (Gym Gyv, Kk, Mv) | *farkascsergő* (Mb) | *farkaslepedő* (Tl) | *ördögborða* (V, Zs; Szászlóna: Györffy 1935) || *Ro. jólu lúpuluj* (Dr). Kk-on megkülönböztetnek egyágút és bokros ágút. **Nr.** Télen a megszártított levelet dohánként szívták (Mb). – Vadgesztenyével szeszes oldatot készítenek belőle reumára. Vö. Kóczián et al. 1977.

PUCGINELLIA Parl. (Poaceae)

P. distans (L.) Parl., sziki harmatperje; iarbă de sărătură. Eua-Kont, H. Országutak mentén szórványos: E, Kb, Mi.

PULICARIA Gaertn. (Asteraceae)

P. dysenterica (L.) Gaertn. ! réti bolhafű; tătăiş. Eua, H. Ritka: Gy (ssp. *dysenterica* – Fl. IX, 292).

PULMONARIA L. (Boraginaceae)

Nt. *cigánypicsa* (Mé) | *dongóvirág* (Km; B, It, Kp, Mb, Mé, Mf, Mó, Nd, Tl, V), *dongóivirág* (Jt, K, Kf, Ny, Sz, Zs), *dangóvirág* (Kvár: Györffy 1935) | *méhvirág* (Györgyfalva: Györffy 1935), *mévirág* (Gy, J) | *szopóka* (Nk) || *Ro. albăstréle* (Dr) | *döngóvirag* (Dr) | *miñeca cuculuj albăstră* (Kk) | *míerea úrsuluj* (St) | *sudóarea caluluj* (N)? | *vi joréle d'e pădure* (Dr). – A mezőről behozzák és eltültetik a kertbe (Dr). **Nr.** A gyerekek szívják belőle a mézet. – Virágját fűszálra fűzték gyöngynek. – Gyógyszernek használják fulladás ellen (N). – Sebre tették a levelét (Mé).

P. mollis Hornem. ssp. *mollis!* – *P. montana* Lej. ssp. *mollissima* (Kern.) Nym.; báriosnyos tündőfű; mierea ursului. Eua (Kont), H. Tölgyerdőkben közönséges.

P. officinalis L. ! orvosi tündőfű; mierea ursului. Ec, H. Közönséges aljnövény lombdőkben, irtásréteken is; – ssp. *immaculata* (Opiz.) Guş. = *P. obscura* Dum. (Hója, Szu – Fl. VII, 259).

P. rubra Schott; bíboros tündőfű; plămîna-riţă. End, H. Luc- és bükkerdők aljnövénye a terület déli, délnyugati peremén: Gym, C_t; Tl (CLA. Pázmány 1961), Kszt-Zt (Dl. Bogdana, *Abieti-Fagetum* – Csürös).

PULSATILLA Mill. (Ranunculaceae) (Anemone p.p.)

P. montana (Hoppe) Rechb. ssp. *australis* (Heuff.) A. Nyár. ! hegyi kökörcsin; deditei. Balk – End, H. Napos domboldalakon szórványos: Kf (árvalányhajas sziklagyepekben, mézen – *Stippetum capillatae*), Kb – Gy (CLA),

Sz (Fl. II, 529). **Nt.** *kökörccsin* (V, Va), *kökörccsi* (K, Kp, Mb, Sz, T, Tl, Zs) | *szőőrös kandilló* (K) || *Ro. cúpa óji* (B). Sok van Va-n a *Ropó* oldalán. **Nr.** Hozták vázába (K). – Tojást festenek vele halványzöldre (Kp, Mi).

? **P. nigricans** Störk; feketéllő kökörcsin.

Nt. *cigánypicsa* (Szu: Györffy 1935). – Az egész hazai flórában kétes a *P. nigricans* (vö. Fl. II).

P. patens (L.) Mill.; tátogó kökörcsin. Eua, H. Napos domboldalakon; szórványos: Mi (Fl. II, 531).

PYCREUS PB. (Cyperaceae)

P. flavescens (L.) Rchb.; sárga palka; cǎrşor. Kozm, Th. Vizenyős területen, szórványos: Fi, Gym, P, Szászlóna.

PYRUS L. (Rosaceae)

***P. communis** L. ! = *P. domestica* Medik. = *P. sativa* Lam.; körtefa; pár. Eua, Mg. Gyümölcsöskertekben gyakori. **Nt.** *körti* (*fa*) (Km; Fsz; Bt, It, K, Sz, V), *körte* (*fa*) (B, F, Kb, Kp, Mé, Ml, Mó, Szu, T, Va). Tájfajták: *árpán-érő* (Szu); *búzairő körti* (Bt, It, Ny; Gyv: KalTsz); *búzával érő* (Bh, Mé, Va), *búzával írő* (F, Mb, Mó); *búzával írő körti* (Gyv, K, Kk, Ny); *cukorkörte* (Gyv, Mé), *cukorkörti* a diónál alig nagyobb, sárga (Kk, Nk); *császárkörte* (B, Bh, Ml, Va), *császárkörti* (Mk); *csécsés körti* (It); *cséngő körte* (Va); *cserhejkörti* (Mv: KalTsz); *eperél írő körte* nyár elején érő körte (K: KalTsz); *erdeji vajanc* (Kk); *főjtős körte* (B, Va); *fűzfakörti* (K); *hosszufarku körte* (B); *körmös körte* (Mé), *körmös körti* (Kk, Ny), *kürmös körti* (It, Kd); *koszmos barnás* (V); *Lörinckörti* (Kk); *lőücsös* (Kf, Kp); *motyőkörte* (Gyv, Szu), *motyókörte* (K); *mízes körti* (Bh, It, Kf, Ny); *monostori nagy*, zölden érik (Sz); *nádmézes* (Kp); *muskotáj* (Szu, Va), *moskotáj* (Szu, Va), *moskotáj* (B); *nyakas körte* (B); *nyári körte* (F, Kb, T), *nyári körti* (Bt, It, Sz); *pérgamentkörte* (Va), *pérgaméncörti* (Mb); *pirosbelü körti* (It, Kf, Kk, Mé, Mk, Mó, Nk, T); *Síposkörti* (Kf); *sógyó körti* mintha sós lett volna; ezt szokták megaszalni (Ny); *Szentilona* nagy, hosszúkás (Kk, Ml); *szücskörti* (Mk); *téli körti* (Bt, F, It, Kb, Kf, Kp, Mó, Sz, T), *télkörti* (K); *vajonckörti* (K, Mb, Mk); *zöldmízes* (F, Kp); *zabbal írő* (Mó) || *Ro. pár.* Tájfajták: *péri cõdiş* (Fi); *pére cõrmoşe* (Dr); *péri cu miez rôşu* (N, St); *pére gálbeñe* (Bi, Dr); *pár d'e iárnă* (Bi, N); *pére d'e toámnă* (Be); *pére d'e váră* (A, Be, Mi, N, St); *pére negrúte* (Bi); *pére pietroáse* (Bi). Szu-ra Angliából is került körtefajta. **Nr.** Befőttnek, kompótnak, pálinkának használják. – A népmesei fa télen nyáron terem (Kovács 1943. II, 91); máskor varázsos fa: megcsendül, ha beleharapnak a gyümölcsbe; erővel eteti magát (Kovács 1943. I, 18). – Írásos hímzések gyakori díszítő motívuma. Vö. Péntek 1979.

P. pyraister Burgsd. incl. *P. achras* Gaertn. = *P. piraster* (L.) Medik: ! vackor; pār pādureņ. Eua, Ms–Mg. Vegyes lomboserdőkben, irtásréteken közönséges (C, E, F, It, J, Kb, Mé, Sz, Zs). **Nt.** *vackorfā, vaszkorfā* (Gym). Gyümölcse: *vackor* || *Ro. pār d'e cîmp* (Dr) | *pār d'e pādure* (A, N, P) | *pār pādurēŕ* (Cŕ, D. Gym) | *pār sālbat'ic* (Be, Bi, Mi, Sd, St). Számon tartották a mezőn, hogy melyik jobb. Behozzák a kertbe és beoltják. **Nr.** A gyümölcsét sokféleképpen fogyasztották: ették nyer-

sen megtörve ecetet, csigert készítettek belőle; aszalták is a kemencében, nagypénteken aszalt vackort ettek; pálinkát főztek belőle. A disznónak is adták. – Fájából szánt, eplényt készítettek. A szőlősajtoló orsóját csak vadkörtefából csinálták. Mivel nem hasad, bútornak, gyalupadnak is ezt használták, Kf-n faragott kazettát készítettek belőle. – Gyakori helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 140.

Q

QUERCUS L. (Fagaceae)

***Q. borealis** Michx.; amerikai verestölgy;

stejar rošu american. É–Am, Mg. Ültetett: diszfa, erdősitésre is használt (Gy).

Q. cerris L. ! csertölgy; cer. Med–Pont, Mg. Az Almás völgyében és Szentmihály környékén erdőalkotó; elterjedési határa a területen vezet keresztül. **Nt.** *csërfa* (B, E, Gyv, It, Kk, Kp, Mó, Mé, Mó, Nd, Sz, Szu, V, Va), *csërfa* (Bh, Gy, Jt, K, Kf, Kszt–Zt, Mb, Mk, Mv, Ny) | *cserefa* (Kk, Nk, Zs) | *gubicsfa* (Gyv) || *Ro. cer* | *cobār* (A, Bl). Termése: *óutá* (C). **Nr.** Nem tartós a fája, nehezebb is a *Q. petraea*-nál, nem használják. Jól bírja a vizet, pincelépcsőnek teszik. – A kérégt cserzéshez használták. – Vérzés ellen főleg a gyermekágyasoknál cserfahéjat (ez talán *Alnus* is lehetett? !) borba főzve tesznek a vérző testrésze, mialatt e szavakat mondják: „Amint a Sz.-lélek szűz Máriába mene, és tisztán kijöve, úgy te is vér, tisztán maradj, és állj meg a Sz.-lélek nevében. Éretted is elég vér folyt Megváltónk sz. sebeitől.” Vagy ezt mondják: „Három kisasszony ül a patak mellett; az egyik neve: vér, a másiké: víz, a harmadiké: tűz. Jöve szűz Mária és mondá: Menjetek innen és szálljatok az ördög kemencéjébe. Menj innen vér a szentséges szűz Mária nevében, menj a három kisasszonyhoz, hogy aszaljanak meg.” Vö. Wlislöckiné 1893. 364. – Egy ketesdi népmesében a hősnek *cserfa*-erdőt kell kivágnia egyetlen éjszaka. Vö. Kovács 1943. I, 92. – A stilizált *cserfalevél* kereszt-szemes hímzéseken előforduló motívum. Vö. Péntek 1979. – Bt, F, Va, Zs határában helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 141–2.

Q. dalechampii Ten.; kocsánytalan tölgy; gorun. Med, Ms–Mg. Mint a *Q. petraea*, de ritkább!

Q. petraea (Matt.) Liebl. ! = *Q. sessiliflora* Salisb.; kocsánytalan tölgy; gorun. Kz–Eu–Med, Ms–Mg. Közönséges erdőalkotó **Nt.** *tőgyfa* (Asz, Fsz, Nm, Km; Ml) | *cserefa* (Mf, Ml) || *Ro. gorún* (Be, Bi, C, Cŕ, Dr, Gym, Gyv, Kk, Mi), *gorón* (A, B, D, N, St) | *goronítá* (P) | *[stejár]* (N). **Nr.** Ismerték a vágók, hogy a *tőgyfák* közül melyik az *anyafa*. Az termi a *gubicsot* és a *makkot*. A gubicsot megfőzték, azzal cserezték a bőroket, talpat (Ml). – A tölgyfát építőanyagként használták, tűzifaként is. – Cserzésre használták a *gubicsot* és a *cserefafahajat* (Mf). – A tölgyfa levelén keletkező *sömörögalma* levéllel kenik be a szemölcsöt, hogy az lerágja. Vö. Kovács 1976. – „Augusztusban (a juhoknak) szedik a *tőgyfaágat* vagy *frunzárt* ... az erdőben, melyet szekérral szállítanak haza. Az ágakat aztán a juhajtó mellé állítják hatalmas csomóba, s ott megszáradva rendszeres téli takarmányul szolgál” (Íf. Kós 1947. 25). – A *makk* és a *tölgyfalevél* stilizált alakja gyakori motívum hímzéseken. Vö. Péntek 1979. – Gyakori helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 141.

Q. robur L. ! = *Q. pendunculata* Ehrh.; kocsányos tölgy, mocsártölgy; stejar. Eu, Mg. Nedves, kötött talajú termőhelyeken (hordaléktalajon, völgyekben) egykor erdőalkotó, ma a területen inkább maradványfa (Bh, Kf, Ny, Kszt–Zt, Sz–Zs: a Nádas és Almás vízrendszereiben gyakoribb. **Nt.** *mocsártőgyfa* (T) || *Ro. ? gorún* (Be, P) | *goronítá* (Mi) | *stejár* (Bi, Cŕ, D).

R

RANUNCULUS L. (Ranunculaceae)

Nt. *kukukvirág* (Mó) | *sárgavirág* (Zs) || *Ro. șălătáyă* (B).

R. acris L. ! = *R. acer* L. incl. ssp. *friesianus* Ro. (Jord.) Rouy et Ponc. = ssp. *stevanii* auct. p.p.; réti boglárka; floare broștească. Eua

(Cp–Med), TH–H. Kaszálókon, füves helyeken közönséges vagy tömeges; Gym (ssp. *friesianus* (Jord.) Rouy et Fonc. – Kovács–Coldea 1967). **Nt.** *kukukvirág* (Kk) | *sárgavirág* (It, Mf; Kajántó: Györfly 1935) | ? *vadceller* (Kk). Név nélkül ismert Dr-n, St-n és TI-n.

R. arvensis L. ! mezei boglárka; cornicei. Eua–Med, Th. Közönséges szántóföldi gyom. A termése alapján: var. *tuberculatus* (DC.) M, et K. (Ktsz); var. *arvensis* = var. *spinulosus* Neilr. (Dr, de nyilván másutt is).

R. auricomus L. ! aranyos boglárka; buruiană de nouă daturi. Eua, H. Erdőkben közönséges és igen változékony, fenotipikus megjelenése részben az időjárás függvénye (vö. Szabó 1976).

R. binatus Kit.; szabdaltlevelű boglárka. Eu, H. Erdőkben gyakori: Ct (DI. Chicera), D, Nk, Kk (Fl. II, 577; l. még: Szabó 1976).

R. bulbosus L.; gumóstövű boglárka. Eu, H. Szárazabb réteken, ritka: Gyv, Kk (CLA. Nyárády A. 1961); Ct, Kf (in *Festuco-Agrostietum* – Csűrös).

R. cassubicus L.; kereklevelű boglárka. Eu, H. Humuszban gazdag, üde talajokon, árnyékos részeken (erdők, gyümölcsösök stb.) gyakori (az *R. auricomus*-szal és az *R. binatus*-szal összevethető átmeneti alakok is; vö. még: Nyárády A. et al. 1966; Szabó 1976).

R. ficaria L. ! = *Ficaria verna* Huds. p.p.; salátaboglárka; untişor. Eua, H–G. Üde talajú erdőkben kora tavasszal közönséges, néhol tömeges és általánosan ismert, többnyire az ssp. *ficaria* (= *Ficaria verna* Huds.): M!; de az ssp. *bulbifer* (Marsden–J.) Lawareé is. **Nt.** *aranyversengő* (Mf, TI, Szászfenes) | *erdejisaláta* (J, Kp) | *galamsaláta* (Gy) | *harangversengő* (!) (Györgyalva: Györfly 1935) | *kereksajáta* (Kf, Kszt–Zt) | *kakusaláta* (Gy, T), *kukuk-saláta* (Gyv, Jt, Mé, Szu, V, Va), *kukuk-sajáta* (Ny) | *mezejisaláta* (B; Kvár: Györfly 1935) | *nyúlsaláta* (Kk, Sz, Va), *nyúlsajáta* (Mk, Mv), *nyúlsajáta* (K, Zs) | *saláta* (B, Mf, Mó, Nk, Szu, TI), *saját a* (Gym) | *salátavirág* (Györgyalva: Györfly 1935) | *szaronkótt saláta* trágyás helyen nő – ezzel magyarázzák a nevet (TI) | *vadsajáta* (Mb) || *Ro. lăscuță* (Mi) | *nulşo iatq* (Dr) | *şălătă* (Bl, C, Sd) | *şălăta cuculuş* (St) | *şălătă d'e cimp* (D, N) | *şălăta luj lănci* alkalmi, helyi név (Dr) | *şălătúţă* (Kk, Nk, Sd, Sz, Szu). **Nr.** Kora tavasszal fogyasztják, levesnek főzik, rántás nélkül, ecettel. – Levelét mintának használják tojásfestéshez.

R. lingua L.; nádi boglárka. Eua, HH. Mocsarakban, a területen ritka: Andrászáza és Vista között a mocsárban.

R. montanus Wield.; hegyi boglárka. Mészpadokon, ritka: Kszt–Zt–Mt. Horaiţa (Cs. Káptalan 1971).

R. oreophilus M.B. = *R. hornschurchii* Hoppe mészkövi boglárka. Alp – Karp – Balk – Kaukáz-

zus, H. A Rízeg-tetőn tömeges, alaktanilag változatos, pl. f. *trifida*, f. *nova* (CLA. Szabó 1971; vö. Fl. II, 597; de mészpadokon másutt is, pl. J, Zs–F).

R. polyanthemos L.; sokvirágú boglárka; gálbánele. Med–Kz–Eu, H. Mezofil réteken közönséges.

R. repens L. ! kúszó boglárka; floare de leac. Eua–Cp, H. Nedves, árnyékos helyeken (gyeppek, árkok, művelt területek stb.) közönséges vagy tömeges. **Nt.** *békavirág* (Szászlóna: Györfly 1935).

R. sardous Cr.; buborcsboglárka; jebriu. Eua, H. Üde, vizenyős talajú réteken, szántókon gyakori: Bh (Czucza), Gyv–P (Nyárády mts. 1966), C (ssp. et var. *sardous* f. *parvulus* L.), Dr (idem, f. *villosus* Beck.).

R. sceleratus L.; torzskaboglárka; boglari. Cp, Th–TH. Vizenyős helyeken, árkokban közönséges.

R. trichophyllus Chaix ! = *Batrachium trichophyllum* (Chaix) Bossché; hínáros vízboglárka; bulbuci. Eua, HH. Tócsákban, állóvizekben, a területen nem gyakori: Nk (CLA. Nyárády A. 1967). **Nt.** *Ro. conc* (A).

RAPHANUS L. (Brassicaceae)

R. raphanistrum L. ! repcsényreték; ridiche sălbatică. Med, Th. Közönséges és helyenként tömeges gyom (Kszt határában, csapadékos években silózzák is!). **Nt.** *aprórepcsén* (Mó) | *vadreték* (It), *vadreték* (Sz) || *Ro. rápt'ită* (Bl, Fi, Kk).

***R. sativus** L. ! kerti reték; ridiche. Eu–Med (de részben ázsiai is !), Th. Közönséges kerti zöldség. **Nt.** *reték* (Km, Km; Gy, Mf, MI, TI), *reték* (Asz, Fsz). Tájfajták: *jégcsapreték* (Mó, Va); *sörreték* (Bh, F, It, Kk, Mé, Sz, V) || *Ro. rădichi* (P), *răd'it* (D, Mi, N), *ridiche* (A, Dr), *ridichi* (St). Tájfajták: *răd'it* d'e toamnă (Mi). – Ritka írásos mintaként ismert a *retkés*. Vö. Péntek 1979. – Convar. (ssp) *niger* (Mill.) DC. ! téli reték; ridiche de iarnă. **Nt.** *fekete reték* (It, J), *fekete reték* (Bh, Kf, Mv, Ny) | *téli reték* (F, Kd, Kf, Kk, Mé, Ny, Sz, T, V, Va), *téli reték* (K). **Nr.** A megtisztított és kivájt retékbe mézet vagy cukrot tesznek, állni hagyják, míg levet enged. Ezt isszák köhögés, tuberkulózis, számarköhögés (*pertussis*) és asztma esetén; epehajtó is. – Sárgaság esetén a retékből poharat készítenek, egy aranygyűrűt tesznek bele, és rá *aranyalversengő*ből főzött teát. – Középlakon „galuskát” csinálnak belőle, ezt adják a marhának emésztési zavar esetén. Vö. Kóczián et al. 1977. – Convar. (ssp) *radicula* (Pers.) DC. ! hónapos reték; ridiche de lună. **Nt.** *hónapos reték* (F, It, Kk, Mé, Sz), *hónapos reték* (B, Kd, Kf, Mó, Ny, Va) | *koraji reték* (Kk, MI) | *piros (reték)* (Bt, J, MI, Mv, T, V) || *Ro. răd'it rósii* (D, Dr, Mi)

RAPISTRUM Crantz (Brassicaceae)

R. perenne (L.) All.; évelő rekenyő; ciurlan alb. Kz-Eu (Balk-Med), TH-H. Száraz gyepekben, martokon, omlásos, meszes helyeken nem gyakori: N, Sp; Gy (Fl. III, 482).

RESEDA L. (Resedaceae)

R. lutea L. ! vadrezeda; rechie. Eu-Med, Th-TH-H. Leromlott gyepekben, omlásos helyeken, hordalékon gyakori; Dr, Gy, It (dimorfizmus és terratólogiák), Gyv – Gyerőfiszöktető (l. még: Kb: CLA. Prodan 1936; J: Nyárády A. 1967; Bh, Kb, Sz: Fl. III, 503 – f. *gracilis* (Ten.)). **Nt. rezeda** (It), *rězěda* (B) | *vadrezeda* (It, Kk, Mk, Nk, Szu, V, Zs), *vadrězěda* (Fsz; Gy, Gym, dyv, J, Mó, Nd, Sz, Va || *Ro. rězědā* (Dr, Kk, St, Sz) | *rězědā sālbt'ecā* (Gyv, N).

R. luteola L.; festő rezeda; gaude. Kozm (eredetileg Eua?), TH: A (Valea Sopotului), Nk, P (Pányiki-szoros).

***R. odorata** L. ! szagos rezeda; rezedā. É-Afr (Líbia, Egyiptom), Th-H. Kiskertekben ma megritkult, egykor gyakoribb lehetett. **Nt. rezeda** (Km; J, Kp, Mé, Mf, Nd, Np), *rezeda* (It), *r i z i d a* (E ! Kb, Ml, Szu, T, V), *rězěda* (Gym, Kf, Kszt-Zt, Mk, Mó, Mv, Ny) | *vínasszonyvirág* (K) || *Ro. érijchevirag* (Gyv) | *rězědā* (Dr, E, Szu) | *zmeurūtā* (Ct).

REYNOUTRIA Hoult. (Polygonaceae)

***R. baldschuanica** Regel = *Fagopyrum baldschuanicum* (Regei) H. Gross.; tatár iszalag. Kz-Ázsia (Buchara, Turkesztán), H-Ep (kúszó). Dísznövény, ritka: Kb.

***R. japonica** Hoult. = *Polygonum cuspidatum* Sieb. et Zucc.; japán keserűfű. Japán, H. Élősövényekben, kertekben szórványos, kiavadul: Bt, Mv, Nd.

RHAMNUS L. (Rhamnaceae)

R. catharticus L. = *R. cathartica* L.; varjútövis benge; verigariu, spinul cerbului. Eua-Med, Ms. Erdőszeleken, mezsgyékben gyakori: C, E, Gy-P (Nyárády A. mts. 1966), Magyar-nádas (f. *leiophylla* Borb. – Fl. VI, 277), Zs.

Rhamnus frangula l. *Frangula alnus*

R. saxatilis Jacq. incl. *R. tinctorius* W. et K; festőbenge; verigariu. Balk-Med, Ms. Szikár, köves domboldalakon, a területen inkább az ssp. *tinctorius* (W. et K): Gyv, Kk, Kf, Zs, Magyar-nádas (var. *subpubescens* Nyár – Fl. VI, 278), Gy (Szabó 1971). – A bengeré nem kérdeztünk kellőképpen.

RHEUM L. (Polygonaceae)

***R. rhaponticum** L. ! rebarbara; rabarbár. É-Ázsia (D-Szibéria), H. Konyhakerti növény, ritka. **Nt. rebarbara** (Mó) || *Ro. rebárborā* (N).

■ **RHINANTUS** L. (Scrophulariaceae) = *Alectorolophus*

Nt. csengő (Mó, Nd, Nk, Szu, T, V; Kajántó: Györfly 1935), *csengőü* (Sz), *csengő* (B, Gy, J, Va), *csengőü* (Zs), *csēngő* (Gym, Gyv, It, Kk, Kp, Mb, Mé), *csēngőü* (Jt, K, Kf, Mk, Mv, Ny) | *csengőfü* (Bh) | *csērgő* (Kszt-Zt) | *hizóka* (Szászlóna: Györfly 1935) | *zörgővirág* (Kp) || *Ro. cingău* (A, Bl, D, Dr, Gyv, Kk, N, P, St) | *cincău* (Be, Gym) | *ceangău* (B, C), *ceancău* (Fi) | *sunătoare* (Mi), *sînătoare* (N). – A népi elnevezések nem tesznek különbséget az esetenként botanikailag is nehezen elhatárolható fajok között; a nevek a nemzetségre vonatkoznak. **Nr.** Zörög, amint kaszálják, innen a neve. – „Megszáradt a csengő, késő kaszálni” mondják Va-n. – Gyógyteát főznek belőle gyomor-fájás ellen, keserűn fogyasztják. – Helynévadó elem több falu határában. Vö. Péntek – Szabó 1980. 151.

R. minor L. ! = *R. crista-galli* auct. p.p.; csörgő kakascímer; clocotici. Eu, Th. Rosszul gondozott kaszálókon tömeges, felparazita.

R. rumelicus Velen; mirigyes kakascímer; clocotici. Balk-Med, Th. Kaszálókon, mint az előbbi faj. Típusos alakban a területen nem gyűjtöttük; mirigyes, *R. serotinus* felé mutató formák azonban nem ritkák (Kszt, B, Np, P, Zs; Gym, Kf – Csűrös).

R. serotinus (Schönh.) Oborny = *R. glaber* Lam. sensu O. Schwartz és auct. = *R. major* Ehrh. non L. = *R. montanus* Saut. stb.; nagy kakascímer. Eua, Th. Termékeny talajú kaszálókon, szántott területen közönséges, néhol tömeges (Bh, Ct, Ct, Kf – Csűrös).

RHODODENDRON L. (Ericaceae)

***R. indicum** (L.) Sweet; rododendron; smirdar. Japán, N. Virágkereskedésből vásárolt dísznövény: Kf.

RHYNCHOSPORA Vahl. (Cyperaceae)

R. alba (L.) Vahl. É-Eua, H-HH. Tözegláplban, nagyvon ritka: Ct – a Mollhosban (Fl. IX, 681).

RIBES L. (Saxifragaceae)

R. alpinum L.; havasi ribizke; coacăz de munte. Eua, Ms-N. Alhavasi erdőkben: Kszt (Dl. Bogdana, in *Abeiti-Fagetum* – Csűrös).

***R. aureum** Pursh; arany ribizke; cuișor. É-Am, Ms. Díszbokor, viszonylag ritka. **Nt. borsfa** (Kp) | *sárgaborostyán* (Mv) | *vijasvirág* (Szu) || *Ro. cu șișor* (Mi). Kp-ben 6-7 helyen van.

***R. nigrum** L. ! fekete ribizke; coacăz negru. Eua, Ms. A területen természetlik, újabban terjed; termelőszövetkezeti ültetvényekben is. **Nt. fekete ribizke** (Ml, Szu) | *fekete ribizli* (Bh, It, K, Kb, Kd, Kf, Kp, Mé, Mf, Mk, Mó, Ny, Sz, T, V) | *fekete szöllő* (Kk) | *fekete vērēsszöllő* (Mb) || *Ro. coacăzā* (Be, Bi, D, Dr, St) | *coacăz*

négri (N). – Újabb terjed, It-re pl. Bardóc-ról, Háromszékről került; Ny-n úgy tartják, hogy kb. 50 éve madár ejtette el a magot, kihajtott, azóta terjed. **Nr.** A gyümölcséből készült bort vitaminforrásnak tartják; fogyasztják alacsony vérnyomás, vérszegénység esetén. – A levelét (*Ribes nigri folium*) főzik meg teának magas vérnyomás esetén. Vö. Kóczián et al. 1977.

***R. rubrum** L. s. str. ! ribiszke; coacăz roşu. É–Eua, de természetve Kozm, Ms. Nálunk a természet alak convar. (ssp.) *hortense* Hedl. = ssp. *rubrum*. Kiskertekben gyakori. – A Linné-féle fajt (*R. rubrum* L.) ma általában többfelé osztják. A nagy bogójú (var. *macrocarpum* Bailey) és a fehér bogójú nyugat-európai formákat Keep in Simmonds 1976, Bailey (1949–1975) nyomán a *R. sationum* Syme = *R. vulgare* Jancz non Lam. alakkörébe is sorolja. Nálunk a területen elsősorban a *R. rubrum* ssp. *rubrum*, de a változatosság felmérése további vizsgálatokat követel. A fajok nevezéktana – jórészt éppen a kritikai áttekintés hiányában – zavaros és ellentmondásos, (vö. Mansfeld 1959; Soó 1969). **Nt.** *aprószőlő* (Kk) | *piros ribiszke* (Ml) | *piros ribizli* (Bh, Mf, T) | *pirosszőlő* (Mé, Va), *pirosszőlő* (J) | *ribiszke* (Szu) | *[ribizli]* (Bt, It, J, Kb, Mé, Mó) | *szőlő* (Mk), *szőlő* (Szu) | *veresszőlő* (B, Kb, Mf, Mó, Szász-fenes, Va), *veresszőlő* (Kp, V), *veresszőlő* (Bh, Bt, Zs), *vörösszőlő* (K, Kf, Mb, Ny), *vörösszőlő* (Kd, Sz) || *Ro. strugurás* (Be, Mi, St) | *strugurél* (Ct), *strugurej* (Bi, Dr). – *R. rubrum* f. *leucocarpum* hort.: **Nt.** *fehér ribizli* (Sz).

R. uva-crispa L. emend. Lam. ! = *R. grossularia* L. et *R. reclinata* L.; egres; agriş. Eua–Med, Ms. Vadon és természetve. – Ssp. *uva-crispa* (var. és f. is !): vadon él, erdőkben szórványos (A, Ct, Gy, Kf, P). **Nt.** *Ro. agrés* (Bl) | *goghiár* (D). (Ksz–Zt: Mt. Horaiţa – Cs. Káptalan 1971; Mt. Bogdana in *Abieti-Fage-tum* – Csűrös). – *Convar. (ssp. et var.) *sativum* DC. et Lam. – természetett formák, kiskertekben gyakori. **Nt.** *egres* (B, Bh, J, Kb, Kk, Mf, Ml, Mó, T, V, Va), *egrés* (Bt, F, It, Kp, Mé, Szu), *egrés* (K, Kd, Kf, Mb, Ny, Sz) | *egr ísfa* (Gyv), *egrésfa* (Mk). Tájfajták: *piros egres* (It, Kb, Kk, Mf, Mó, Szu, V); *sárga egres* (Kk, Szu, Va); *szőrös egres* (Bh, F, Ny, Szu, Va) | *szőrös egrés* (K, Mó); *üvegegrés* (Ml) || *Ro. agrés* (Dr, Mi, St), *agriş* (N) | *goghiár* (Be, Bi). **Nr.** Levesnek, kompótnak használják. Az *üvegegrés* fehér, nem *fogja a penész*, ezért bort készítenek belőle.

RICINUS L. (Euphorbiaceae)

***R. communis** L. ! csudafa; căpuşe, ricin. K–Afrika, India (trópusi) H. Dísznövény, szórványos: Nk (var. *lividus* (Jacq.) Müll.), E (var. *rugosus* Müll.). **Nt.** *csodafa* (Kk, Ml, Középlak) | *istenfa* (Kp) | *ricinus* (Kk, Mf) || *Ro. ruj pã bótã* ? (P). Mf-en az iskolában volt. –

Kk-ra Kvárról hozták, a legjobb helyre ültették. Várták, hogy milyen nyílik.

ROBINIA L. (Fabaceae)

***R. hispida** L. ! piros akác; salcím roşu. É–Am, Ms–Mg. Díszcserje, a területen ritka: J, Mó, Zs. **Nt.** *piros akác* (Bh, Sz) | *rózsaszín akác* (Mf) | *színes akác* (Kb).

R. pseudacacia L. ! fehér akác; salcím. E–Am, Ms–Mg. Ültetve és elvadultan közönséges, néhol tömeges. – Var. *vulgaris* A. et G.: középtermetű vagy bokros, ágai egyenesek, tüskések. – Var. *tortuosa* DC.: ágai kígyózóak, vékonyak, ritka díszfa: It, Mb. **Nt.** *akác(fa)* (Bh, It, Kp, Ksz–Zt, Mk, Ml, Mv, Szu, Tl, V, Va, Zs) | *akác(fa)* (Km; Gy, K, Kb, Kd, Kf, Mó, Nd, Ny, Sz, T) || *Ro. acăt* (A, Bi, D, Dr, Gym, Kk, N, St), *acăt* (Mi, N) | *acătári* (Be, P) | [*salcím*] (Bi). **Nr.** Felhasználják szerzőfának, szekérrészek (küllök), bútorkészítéséhez. – Kérgét fák kötözésére használják. – A termés főzetét fehér ruhák mosásakor használják (Kk). – A gyerekek eszik a virágját. – A népi gyógyászatban az akácvirág teáját magában vagy teakeverékekben használják köhögésre, izzasztónak, hasfájásra, májbántalmakra. – A levele burgonyával, korpával főzve jó hasmenés ellen (P). – Tüdőbaj ellen szárított akácvirágot, bodzavirágot, zsályát és ként törtek össze, fátyolszítán átszittalták, egy kávéskanálnyit vettek belőle vízzel. Vö. Kovács 1976; Kóczián et al. 1977. – A termés főzetével kezelik a korpás haját (Kk). – Bh-on és E-en földrajzi nevekben is előfordul. Vö. Péntek–Szabó 1980. 137.

RORIPPA Scop. (Brassicaceae)

R. austriaca (Cr.) Bess. ! osztrák kányafű; gálbenea. Eua–Med, H. Üde talajokon, árkok mentén szórványos: Ct !

R. x brabareoides (Tsch.) Cel. = *R. islandica* x *R. sylvestris* Magyarnádas (Fl. III, 238; var. *reichenbachii* Knaf., ugyanott).

R. pyrenaica (L.) Rchb. = *R. stylosa* (Pers.) Mansf. et Rothm.; szálas kányafű; gálbenea. Eua–Med, H. Száraz gyepeken, köves helyeken szórványos: Gy, Kf, Mi, Szászlóna.

R. sylvestris (L.) Bess. ! erdei kányafű; boghiár. Eua–Med, H. Réteken, szántókon közönséges vagy tömeges; Bh, D ! (Magyarnádas: var. *terrestris* (Tsch.) Nyár. – Fl. III, 237).

ROSA L. (Rosaceae)

Nt. *rózsa* (Km; E, It, J, Kb, V), *rózsa* (Ml, Szu), *rózsza* (Asz, Fsz; Mó) | *tüvisrózsza* (Jt) || *Ro. rújã d'e st'in* (Bi) | *trandafir* (Dr, E, Gym, Gyv, N, Ş), *trandahír* (B, Ct). – A r. terminusok közül a *rug*, *ruj* elsősorban a spontán, a *trandafir* pedig a díszfajokra vonatkozik. **Nr.** A pirosrózsa-level főzetével pirosra festenek. – A kalotaszegi népi díszítőművészetben, különösen pedig a hímzésben jelentős szerepe

van a rózsamotívum különféle változatainak. Vö. Péntek 1979.

***R. alba** L. ! fehér rózsza; trandafir alb. Hibrid eredetű (*R. corymbifolia* x *R. gallica* ?). A Kk-ról előkerült példány tartozik ebbe a csoportba.

R. arvensis Huds.; erdei rózsza. Kz–Eu, Ms. Erdőkben, irtásokban: E.

R. canina L. ! gypűrőzsza; máceş, rug. Eua – Med, Ms. Közönséges cserje, nagyon formagazdag. Csupán Kb határából a következő formákat idézi a Fl. (IV. 753–62): var. *hirsuta* (D. et O.) Rouy; var. *andegavensis* (Bast.) Desp.; var. *lutetiana* (Lem.) R. Kell.; var. *hirtella* (Ripp.) Chr.; var. *iransitoria* R. Kell., száms formában. Az egész területen a faj alaklata még sokkal változatosabb, ez azonban nem tükröződik a népi neveken. **Nt.** *csipkefa* (B, Gy, Gyv, It, Kszt–Zt, Mb, Nd, Nk, Szászfenes, T, V) | *csipkerőzsza* (Bh, Kp, Mf, Mó, Nd, Szu), *csipkerőzsza* (Bh, Kp, Mf, Mó, Nd, Szu), *csipkerőzsza* (J, Ny, Sz, Zs) [*kádádër* (Ml) | *tüvisfa* (Gyv) | *vadrőzsza* (Bh, E, Szu, Tl), *vadrőzsza* (K). Termése: *csipke* | *hecsempes* (Nk) | *Ro. cacadër* (Mi, Topa), *cacadër* (C) | *rug, ruj* (B, N) | *rug sãlbãt'ic* (Sz) | *spin* (Be, D) | *trandafir d'e măcieși* (Kk). Termése: *măcieş, măcieş*. **Nr.** A termését felhasználják teának, bornak, íznek; ezeket vitaminforrásként, étvágyhozóként fogyasztják. Teáját hűlés ellen, izasztásra használják, valamint hasmenés ellen. – Étvágyhozóként *csipkeciberét* is fogyasztanak, ezt kenyérral készítik. – Ha fiatal halt meg, szászfűből (Vinca) készült koszorúra csipkét és pattogatott kakast fűztek fűzérnek. – A *csipke* fontos szédíztő és –erősítő himzsmotívum. Vö. Péntek 1979.

***R. centifolia** L. ! százlevelű rózsza; trandafir de dulceată. K–Kaukázus, Ms. **Nt.** *rózsza* (Kk), *rózsza* (Mé), *rózsza* (Mó, Mv) | *fályorőzsza* (Gyv, It, Kk, Nd, T, V), *fályorőzsza* (Mó) || *Ro. trandafir* (Be), *trandahír* (B, P).

***R. chinensis** Jacq. ! = *R. polyantha* hort. = *R. indica* Lindl.; hónapos rózsza; trandafir de lună. Kína, Ms. – convar. *minima* em. hoc loco: Gyv, J, Szu, St, V stb.; – convar. *semperflorens* em. hoc loco = *R. semperflorens* Curt.; kiskertekben gyakori. **Nt.** *bársonypiros rózsza* (Kp) | *bársonyőzsza* (K) | *fályorőzsza* (Ml) | *patyolatőzsza* (B, Kszt–Zt, Mé, Sz, Szu) || *Ro. trandafir* (C). Ml-n cserépben is.

R. dumalis Bechst.; ligeti rózsza. Eua–Med, Ms. Bokros, ligetes helyeken közönséges és nagyon változatos; Kb – var. *verticillata* (Merat) Prod. (incl. f. *subverticillacantha* Prod., f. *Kupcokii* (R. Kell.) Nyár.; var. *dumalis* f. *biserata* (Merat.) Nyár.), Bh-on is. var. *villoscula* (Rip.) H. Br. – vö. Fl. IV, 768.

R. dumetorum Thuill. = *R. corymbifera*; Borkh.e.R. *canina* ssp. *dumetorum* (Thuill.) Hartm. em. Kell.; berki rózsza. Eua–Med, Ms, napos

domboldalakon, utak mentén, élősvényekben közönséges és igen változatos: var. *lembachensis* J.B. Kell. f. *incanescens* (H. Br.) Nyár. (Kb); var. *amblyphylla* Rip. (Bh); var. *huedinensis* Prod. (Bh); var. *platyphylla* (Rau.) Kr. (Kb); var. *thuillieri* Chr. f. *solstitialis* (Bess.) Borb. (Kb); var. *subglabra* Borb. f. *uncinella* (Bess.) Borb. (Kb); var. *dumetorum* (F, It).

***R. foetida** Herm. ! = *R. lutea* Mill.; róka-rózsza; trandafir galben. As, N. Nt. *borizü rózsza* (K) | *pünkösti rózsza* (E, Szu, T) | *sárga rózsza* (B, Kszt–Zt, Mé, Sz, Szu, Va, Zs).

R. gallica L. ! = *R. austriaca* Cr.; parlagi rózsza; trandafir de cîmp. Kz–Eu–Med, N. Napos domboldalokon, gyepeken szörványos: Alsófüld, Mi, Sd, Sp, Sz (Riszeg), V. **Nt.** *csipkerőzsza* (Gyv, Mó), *csipkerőzsza* (Bh, K, Mk) | *füvi rózsza* (Szu) | *kis tüvisrózsza* (Mv) | *törpe rózsza* (Tl) | *vadrőzsza* (Bh, V), *vadrőzsza* (Mv, Zs) || *Ro. cacadër* (Sd) | *măcieş d'e cîmp* (P) | *rug d'e cîmp* (Mi, Sd). Mv-n fazékban tartják.

R. indica l. *R. chinensis*

R. micrantha Sm.; kisvirágú rózsza. Eua – Med, Ms. Bokros helyeken.

***R. moschata** Herrm. ! pézsmarózsza. K–Ázsia, Abesszínia ?, Ms. **Nt.** *csipkerőzsza* (Kszt–Zt) | *moharózsza* (Mé) | *sárga rózsza* (Gyv).

***R. multiflora** Thunb. ! futórózsza; grätäraşi. Hibrid eredetű, a területen gyakori, többnyire a convar. *polyantha* hort. = *R. polyantha* hort.: Gyv, Mi, Kk, Nk stb. **Nt.** *futó rózsza* (B, Gym, It, Jt, Kszt–Zt, Mk, Mó, Nd, Nk, V, Zs), *futó rózsza* (E, Mé, Szu, T), *futóú rózsza* (K, Kf, Ny) | *csokorrózsza* (Sz) | *csokros futórózsza* (Szu) | *ótó rózsza* (Mk), *ógotó rózsza* (Jt, Sz) | *törpe rózsza* (Kb, Kszt–Zt, V, Zs).

R. obtusifolia Desv.; tompalevelű rózsza. Eu, Ms. Napos domboldalokon szörványos: Kb.

***R. odorata** (Andrews) Sw. ! = *R. indica* fragrans; tearózsza; trandafir. Kína ? (de kerteseti hibrid!), Ms. Kiskertekben, szörványos: Gym (alba, rosea), V. **Nt.** *fehér rózsza* (Mé, Ml) | *patyolatőzsza* (Gym, Va).

R. pendulina L.; bérci rózsza; trandafir de munte. Eu, Ms. Hűvös erdőkben, irtásokban szörványos: C, Gy, P.

***R. rugosa** Thunbg. ! japán rózsza; trandafir de dulceată. K–Ázsia, Ms. **Nt.** ? *tejarózsza* (E, Kp, T) || *Ro. rúje d'e st'in* (Gym).

R. spinosissima L. recte auct. = *R. pimpinellifolia* L. = *R. spinosissima* L. ssp. *pimpinellifolia* (L.) J.B. Kell.; jajrózsza. Eua, Ms. Napos oldalakon, cserjésekben: Mi, Sd, Sp, Sz (Riszeg).

R. tomentosa Sm.; molyhos rózsza. Eua, Ms. Erdőszéleken, ritka: Bh (Fl. IV, 728).

ROSMARINUS L. (Lamiaceae)

***R. officinalis** L. ! rozmaring; rosmarin. Med, N–Ch ? Cserepes díszcserje, a területen egykor gyakori, ma eltűnőfélben van. Csak a keskeny levelű, fehér virágú formákat találtuk: f. *an-*

gustifolius (Hall.), f. *albiflorus* (Hort.). **Nt.** *rozmarin* (Kszt–Zt, Mk), *rozmarin* (Kb), *rozmarint* (P, K, Mf, Szu), *ruzmarint* (Tl), *rozsmarint* (J, Mb, Mf, Mv, Nk, Szu, Zs), *rozsmarin* (Mó), *ruzsmarint* (Mé, T) | *rozsmalint* (B, E, Gyv, It, Jt, Kf, Kk, Kp, Ml, Ny, Sz, V, Va), *ruzsmalint* (Jt), » *rozsmalint*” (Va) || *Ro. rozmalin* (Ct), *ruzmalin* (Sz), *rojmalin* (Gym), *rojmolin* (Bi, Dr, Gyv, Kk, St). **Nr.** Levest főznek belőle (Nk), leves ízesítésére használják (J, Kk, Va). – Herbáját teának főzik; vízhajtó, vizeletfertőtlenítő (Mv). Vö. Kóczian et al. 1977. – Csak fiús háznál tartják. Lánynak nem hoz szerencsét, nem megy férjhez (St, Szu). – Elterjedésére nézve I. Szabó – Péntek 1980 – 1. térvázlatát.

RUBUS L. (Rosaceae)

R. adscitius Genev., Ny–Eu, Ms. Mi – Topai hágó, az erdőszélen.

R. caesius L. ! hamvas szeder; mur de mirište. Eua, Ms – Ch. Vizek mentén, ligetekben, szántókon (var. *arvalis* Rchb.) közönséges; var. *serpens* Nyár. et var. *mitissimus* (Rip.) Nyár.: Sz (a vasútvonal mellett – Fl. IV, 535). **Nt.** *szedër* (It, J, Kb, Mé, Mf, Nd, Nk, Sz, Tl), *szedër* (Gyv), *szedër* (B, Bh, Mó, Szu), *szédër* (Sz, Zs), *szédër* (Fsz; Gy, K, Kk, Nk, Np, T) || *Ro. mûre*. **Nr.** Íznek, kompótnak főzik, cukorral édesítik. – Levele jó élvezeti teának (Nk). – Kf határában helynévadó elem a XV. századtól. Vö. Péntek – Szabó 1980. 149; – *R. caesius* var. *arvalis* Rchb.. **Nt.** *futó szédër* (Zs) | *szeder* (B, Mó, T), *szédër* (Gy, Gym, Mk, Mv) | *vadszedër* (Kk) || *Ro. trifráji* (Bl).

R. candicans Whe; fehéres szeder; mure. Eu, Ms. Mi, a topái hágó felé, erdőszélen (Fl. IV, 348).

R. cuspidifer Müll. et Lef. Kz- és Ny–Eu, Ms. Sz-n az alagút mellett, valamint a Szilas nevű határrészén Kf felé: var. *cuspidifer*, var. *orbiculatus* Sud: var. *váczyi* Nyár, var. *rotundus* Nyár.

R. idaeus L. ! málna; zmeurã. Cp, Ms. Vadon termő alakja az ssp. *idaeus* em. hoc loco irtástérületeken a terület déli részén közönséges. Termesztett változatai (convar. *hortensis* em. hoc loco) több fajtacsoportban: provar. (var.) *inermis* Hayne stb. **Nt.** *málna* (Bh, Gy, It, J, Jt, Kb, Kf, Mb, Mé, Mf, Nd, Nk, Ny, Sz, Szu, T, V, Szászfenes), *mána* (B, Gym, Gyv, K, Kk, Kd, Kszt–Zt, Mv, Mó, Va, Zs) | *mánãfa* (V) || *Ro. zmeurã, smeurã* (Be). – Dr-n megkülönböztetnek nyárit és télit; St-ra hoztak A-ról. **Nr.** Íznek, kompótnak, szörpnek készítik. – Élvezeti teát főztek a málna szárából („beje de zmeurari” – Ct). – A levelet (*Rubi idaei foliurn*) teának főzik magában vagy teakeverékekben; izzasztó hatása van (Mb, Mv). Vö. Kóczian et al. 1977. – Kk

határában helynévadó elem. Vö. Péntek – Szabó 1980. 148.

R. hirtus W. et K.; borzas szeder; mur. Kz–Eu–Pont–Kauk, Ms. Erdőkben közönséges.

R. phyllostachys P.J. Müll. Eu, Ms. Sz-n. az alagút mellett (Fl. IV, 343).

R. plicatus Whe. et N. Eu, Ms. Irtásokban: Nd – Daróczi vágat, It (ssp. *opacus* (Focke) Nyár.) – Fl. IV, 292; It (ssp. *plicatus*: CLA. Nyárády E. Gy. 1954).

R. procerus P.J. Müll. ! molyhos szeder. Eu–Med, Ms. Erdőszéleken, irtástérületeken, utak mentén gyakori: Mi – Topa felé: var. *robustus* P.J. Müll. et f. *virido-cinereus* Nyár.; var. *procerus* (ugyanott és Sz: CLA. Nyárády E. Gy. 1954). **Nt.** *vadmálna* (Kb).

R. questieri Lef. et M. Ny–Eu, Ms. Sz és Kf között, a Szilason (Fl. IV, 380).

R. rhombifolius Whe. Ny–Eu, Ms. A területen élő változat endemikus: var. *váczyi* Nyár. (Sz-n, az alagút mellett: Fl. IV, 387).

R. rivularis P.J. Müll. Kz–Eu, Ms. Hűvös erdőben: Kk – Sátorhegy.

R. saxosus Nyár. (*R. candicans* x *R. tomentosus*). End, Ms. Napsütötte sziklákön: P, a szoros felé.

R. serpens Whe.; kúszó szeder. Kz–Eu–Pont, Ms. Hűvös erdőben: Kk – P.

R. suberectus G. Anders. Kz- és É–Eu, Ms. Irtástérületeken, ritka: Kb, Csipkésárok (Fl. IV, 288).

R. subvilcaulis Nyár. End, Ms. Sz-n, Kf felé, a Szilason: var. *subvilcaulis* et var. *quinatus* Nyár. (Fl. IV, 400).

R. sulcatus Vest. Eu, Ms. Bükkösökben (Pányiki-szoros).

R. thyrsanthus Focke. Eu, Ms. Napsütötte erdőszéleken, irtástérületen: It – daróci vágat, Sz – Szilas tető felé (var. *thyrsanthus*), Sz, az alagút mellett (var. *planus* Nyár., var. *calvescens* Nyár.) – Fl. IV, 344.

R. cestii Focke. Kz–Eu–Med, Ms. Irtástérületeken: Mé, Hollósfü (Fl. IV, 323).

Rubus hibridek: *R. caesius* x *R. candicans* – *R. virgultorum* P.J. Müll.: Gy, Báthori-hegy (Fl. IV, 540); – *R. Holanderi* P.J. Müll. = *R. caesius* x *R. procerus* – *R. sebesensis* Simk.: Mé (Hollósfü), It (Daróczi vágat) – Fl. IV, 547; – *R. dumalis* Hal. = *R. caesius* x *R. procerus*: Sz – Szilas (Fl. IV, 548); – *R. laxissimus* Nyár. = *R. caesius* var. *mitissimus* x *R. procerus*: Gy – Báthori-hegy (Fl. IV, 548); – *R. Berthae* Borb. = *R. caesius* x *R. suberectus* – *R. suberectiformis* Sud.: Sz – az alagút mellett (Fl. IV, 551); – *R. ambifarius* P.J. Müll. – *R. caesius* x *R. thyrsanthus*: Sz – Szilas, It – Daróczi vágat (Fl. IV, 552); – *R. agrestis* W. et K. = *R. caesius* x *R. tomentosum*: Mé – Hollósfü, Bh – Bükkészél, Gy – Aszapatak (var. *purus* Nyár. ssp. *leucophaeus* (P.J. Müll.) Nyár. – Fl. IV, 555); – *R. stru-*

gensis Sprib. = *R. caesius* x *R. vulgaris*: Sz – alagút mellett (var. *impeditus* Nyár. = *R. caesius* x *R. vulgaris* var. *stínensis* – Fl. IV, 559; – *R. robusticaulis* Sud. = *R. candicans* x *R. procerus*: Sz – Szilas (Fl. IV, 560); – *R. silașensis* Nyár. = *R. procerus* x *R. Questieri*: Sz – Szilas (Fl. IV, 572) – *R. semifecundus* Sud. = *R. procerus* x *R. thyranthus*: Sz: – Szilas (Fl. IV, 572); *R. tunelensis* Nyár. = *R. suberectus* x *R. thyranthus*: Sz.

RUBDECKIA L. (Asteraceae)

***R. laciniata** L. ! magas kúpvirág; ruji galbene. É–Am, H. Kiskertekben a telt virágú változat gyakran termesztett (var. *ligulata*), az egyszerű virágú (var. *laciniata*) néhol kiadvadltan (Gy, Gyv, Mf, Sz – az állomás felett). A nevek a telt virágú változatra vonatkoznak (CLA: Bl, F, Gym, Gyv, I, Kk, Nk). **Nt.** *olárözsa* (K) | *sárgagörgina* (Jt), *sárgageorgina* (Szu) | *sárgarözsa* (Mk, Ny, Sz) || *Ro. picicöcä?* (D) | *ruj d'e mätäse* (Sd) | *ruj gälbehe* (Be, Bi, C, D, Dr, Gym, Mi, Sd). Elterjedésére nézve l. Szabó–Péntek 1980 – 3. térkép. – *R. laciniata* var. *laciniata*: **Nt.** *sárgagörgina* (Mó) | *sárgarözsa* (Kf).

***R. speciosa** Wender; szépséges kúpvirág. É–Am, H. Virágoskertekben, viszonylag ritkán. **Nt.** *sárgagörgina* (Nd) | *sárgarözsa* (E, Kszt–Zt, Va, Zs), *sárgarözsa* (Mv) || *Ro. buzduji* (A).

RUMEX L. (Polygonaceae)

R. acetosa L. ! réti sóska; mäcriș. Eua, Am, H. Kaszálókon, utak mentén, ruderalis helyeken közönséges. **Nt.** *sóska* (Bh, Gy, J, Mf, Ml, T, Tl, Va), *soska* (Mé), *sósnya* (Bt, It, J, Kd, Kf, Kp, Mb, Mk, Sz), *sóyska* (B, Mv), *sóysnya* (K, Ny, Zs), *söznya* (Mó), *söznya* (Mó), *söznya* (Kk, V) | *vadsöznya* (Kk) || *Ro. macriș, mäcriș* | *macris d'e zämä* (Bl). A kertben is van: Bh, Ml, Sz, V. **Nr.** Ételhez általában a mezőről, a kaszálódó fűből szedik. *Sósnyalé* fő belőle.

R. acetosella L. ! juhsóska, mezei, madársóska; mäcriș márunt. Kozm, H. Soványtalajú legelőkon, szántókon közönséges. **Nt.** *madársóska* (Gy, Tl, Va), *madársöznya* (Kk) || *Ro. macriș*

d'e pe mürișt'e (Bl) | *macrișu jépureluji* (Bi) | *macriș jépureșc* (Mi). **Nr.** Fogyasztják.

R. conglomeratus Murray; murvás lórom; mäcrișul calului. Kozm, H. Vizenyős helyeken, közönséges: Kb (Fl. I, 408).

R. crispus L. ! fodros lórom; dragavei. Eua, Am, H. Utak mentén, réteken közönséges. **Nt.** (általában a nagylevelű *Rumex* fajokra is!) *lösöska* (Mf, Szu, Tl; Szászfenes), *lösöznya* (V), *lösöznya* (Bh), *lösöska* (Va), *lösöznya* (It, Kf, Kszt–Zt, Mb, Nd, Ny, Sz), *lösöznya* (Zs), *lösöznya* (Gym, Mé, T), *lösöznya* (Mó) || *Ro. brüstur márunt* (Dr) | *mäcrișu calului* (A, Bi, Ct, Dr, Gym, Sd, St) | *st'éd'e* (C). **Nr.** Levelével barnára festettek gypjút; színtartó (Mé). – A magját főzik teának hasmenés ellen (állatoknak is); pálinkába áztatva kivonatot készítenek szintén gyomorbántalmak ellen. – A kóróját hasmenés ellen adják borjaknak (Kf, Mó, Szu, T). – Állatok sebének mossák a mag fözetével. Vö. Kóczián et al. 1977.

R. obtusifolius L.; réti lórom; mäcrișul calului. Eu (másutt adventív), H. Gyümölcsösökben, élősvényekben, üde termőhelyeken gyakori. **Nt.** *idészlapu* (Kf) || *Ro. șt'éve* (Fi).

R. patientia L.; parajlórom; ștevie de grădină. D–Eu–Med, H. Réteken, utak mentén, kertekben is megtűrt.

***R. rugosus** Campdera ! kerti sóska; mäcriș. Ismeretlen eredetű, H. Zöldségeskertekben. Biztosan van a következő helyeken: Bh, Kk, Mb. **Nt.** *kerti sósnya* (Kk), *kerti sóska* (Bh), *kerti sósnya* (Mb).

R. sanguineus L.; erdei lórom; dragavei. Eua–Cp, H. Üde erdőszeleken, tisztásokon gyakori.

R. stenophyllus Ldb. ! keskenylevelű lórom. Eua, H. Ártéken, árkokban gyakori. **Nt.** *idészlapu* (Kf) | *lösöznya* (Kf), *lösörnya* (Nk). **Nr.** A magját főzik teának köhögés ellen (Kf, Nk).

RUSCUS L. (Liliaceae)

***R. aculeatus** L.; csodabogyó; ghimpe. Atl–Med, G–Ch. Cserepes dísznövény: Ny (Fazakas család).

S

SAGINA L. (Caryophyllaceae)

S. procumbens L.; zöldhúr. Cp (Kozm), Th–H (Ch?). Árnyékos helyeken, utak mentén szórványos: Bi, Dr.

SAINTPAULIA Wendl. (Gesneriaceae)

***S. ionantha** H. Wendl. ! fokföldi-ibolya. Kz–Afr, H. Cserepes dísznövény. **Nt.** *iboya* (Kb) | *olasziboya* (Szu).

SALIX L. (Salicaceae)

Nt. *cirókafa* (Mv) | *fűzfa* (Asz, Fsz, Km; It, Gy, Mé, Mf, Ml, Mó, Nd, Szu, T, Tl, V), *fűzfa* (KM) || *Ro. rät'itã* (A, Bi, D, Gym, Kk, Mi, P, St) | *sälcă* (A, B, Be, Dr, Gym, N, P, St). **Nr.** Kosarat készítenek fűz vesszőből (Gy). – A gyerekek tavasszal sokféle hangszert készítenek belőle: egyszerűbb sípot (*síp, fíngó, fíngóbíró*), *dugósípot* (*drimboj, tilinkó, csimpoja*)

kürtöt (*duda, törökdua*). Vö. Faragó 1946; KalTsz. – A cicamicát, a cirókát nem szabad bevinni a házba, mert nem lesz csirke (Tl). – Mikor a fűzfá virágzik, vetni lehet a lóherét (Szu). – „Zivatar alkalmával jó a virágvasárnapkor szentelt fűzfabarkát az asztalra tenni, mert a fűzfát a néphit szerint, kerüli a villám” (Jankó 1891. 188). – A *picus* díszítő motívumként szerepel szálánvarrott hímezéseken. Vö. Péntek 1979. – Gyakori helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 139.

S. alba L. ! fehér fűz; salcie albá. Eua-Med' Ms–Mg. Élősövényekben, vizek mentén gyakori. **Nt.** *fehér fűzfá* (Szászlóna: Györfly 1935), *fejér fűzfá* (Zs), *fehír fűzfá* (Kd) | *fűzfá*, *fejír a levele* (Nk) | *kisöbbi vízifűzfá* (Kk) | *korai vízifűzfá* (Kk) | *vízi fűzfá* (Kk) || *Ro. rächitü álbá* (Be, Dr) | *rächitü d'e ród'inä* (D) | *sálcä álbá* (B).

S. aurita L.; füles fűz. Kz–Eu–Med, Ms Tözeglapokban szórványos: Bl, Ct, Cç (Fl. I, 308); f. *rhomboidalis*: uo. (E. Pop 382).

***S. babylonica** L. ! szomorú fűz; salcie plingátoare. K–Ázsia, Mg. Falvakban szórványos, ültetett díszfa. **Nt.** *szomoru fűz* (Mb, Mf, Ml) | *szomoru fűzfá* (Bh, Gy, Gym, Gyv, It, K, Kf, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mé, Mv, Nd, Nk, Ny, Sz, V, Va, Zs), *szomoru fűcfa* (Kb) || *Ro. rächitü domneascä* (Bi) | *rächitü supärätü* (A, Be) | *rächitü jélnicä* (P) | *rächitü moártü* (Mi) | *sälci je plingátoare* (N).

S. caprea L. ! kecskefűz; salcie căprească. Eua, Ms. Erdőkben erdőirtásokban közönséges. **Nt.** *erdeji fűzfá* (Sz) | *rakottya* (Mb) | *rakottya fűzfá* (K, Mf, Tl), *rakottya fűzfá* (Bh, Gy, It, Kd, Ml, Mv, Szu, Va), *rakottya fűcfa* (Kb). Barkája; *cicuska* (Szu: Györfly 1935); *lóza* (Szászfenes: uo.); *oláhpálma* (Szászfenes: uo.); *pálma* (Kolozsmonostor: uo.) || *Ro. lózä* (Mi) | *rächitü* (Cç, St) | *rächitü d'e pädüré* (D, N) | *sálcä* (Bi, Dr, St). Barkája: *mîişor*. **Nr.** Puha fája van, kapanyélnak használják (Bh). – Virágvasárnap viszik a templomba a barkáját (St). – A *Rakottya*, *Rakottyas* földrajzi név gyakori a terület minden részén. Vö. Péntek – Szabó 1980. 148.

S. x capreola Kern. = *S. aurita* x *S. caprea*: Cç (Fl. I, 320).

S. cinerea L.; hamvas fűz; zalog. Eua–Med, Ms. Mocsaras helyeken, nedves réteken foltokban gyakori.

S. fragilis L. ! törékeny fűz; rächitü fragedä. Eua, Ms–Mg. Patakok mentén, élősövényekben gyakori. **Nt.** *patakfűz* (V) | *ropogós fűzfá* (Nk) | *zód fűcfa* (Kb) || *Ro. rät'itü* (N) | *rät'itü crüdä* (Be).

S. x hippophaefolia Thuill. = *S. multifloris* Döll. = *S. triandra* x *S. viminalis*: S – a Körös partján a szabályozás előtt (valószínűleg Szilágy megyéből, ahol gyakoribb).

S. x multinervis Döll. = *S. aurita* x *S. cinerea*: Cç (Fl. I, 320).

S. pentandra L.; ötporzós fűz; salcie. Eua, Ms. Tözegesekben, ritka: Cç (Fl. I, 282).

S. purpurea L. ! csigolyafűz; rächitü roşie. Eua, Ms. Hordalékon gyakori, néhol tömeges: Ct, Cç, Va. **Nt.** *cigámfűzfá* (Mf) | *gerebjének való fűzfá* (Tl) | *pataki fűzfá* (Kp, Va) | *piros fűzfá* (B, Kp, Va, Zs), *piros fűcfa* (Kb) | *rakottya fűzfá* (B, F, Gym, Kk, Kp, Mé, Mó, Nd, Nk, Sz), *rakottya fűzfá* (Kf, Kszt–Zt, Ny, T); *Ro. rät'itü roşije* (Be) | *sálcä* (Cç) | *sálcä roşije* (B). **Nr.** Gátnak ültetik (Mf). – Kosarat készítenek belőle (Kb).

S. rosmarinifolia L.; kúszó fűz; salcie tîrtoare. É–Eua, Ms. Hordalékon, tözegesekben: Bl, Cç (Fl. I, 311; l. még. E. Pop 382).

S. silesiaca Willd.; sziléziai fűz; iovä. Karp – Balk, Ms.

S. x subaurita Anderss. = *S. aurita* x *S. silesiaca*: Cç (Fl. I, 320).

S. triandra L. ! mandulalevelű fűz; salcie. Eua, Ms. Vizek mentén, élősövényekben. **Nt.** *aranyfűzfá* (Bh, Ny) | *fűzes fűzfá* (Ml) | *sárga fűzfá* (B, K, Kp, Va, Zs) || *Ro. rächitü d'e apă* (D) | *sálcä* (Cç). **Nr.** Kosarat fonnak belőle (Ml). – Szőlő kötözésre használják (K, Kp). – Gereblyekávéát, lapátnyelet, ásonyület készítenek belőle, szerszámfának használják (Kf).

S. viminalis L. ! kosárfonó fűz; mlaje. Eua, Ms. Patakok mentén; természetve is: Almás völgye. **Nt.** *csigojáfűzfá* (Nk) | *kosárfűz* (Szu) | *sárga fűz* (Mb) | *sárga fűzfá* (Gy, Kd), *sárga fűcfa* (Kb). **Nr.** Szőlőkötözéshez használják, ezért ültetik a kertbe (Mb). – Kosarat fonnak belőle, ezért ültetik (Gy, Kb).

SALVIA L. (Lamiaceae)

S. austriaca Jacq. ! osztrák zsálya; coada calului. DK–Eu–Med, H. Gyepekben, legelőkön gyakori (F, Kf, Zs). **Nt.** *csöhányvirág* (V) | *vadtátogóy* (It) | *zsájafü* (Nd) || *Ro. uréchea pórculuj* (St).

S. x betonicifolia Etling = *S. nemorosa* x *S. nutans*: Zs–F; Gyv, Kb (Fl. VIII, 270).

S. glutinosa L. ! enyves zsálya; cinstet. Eua, H. Erdőszeleken, a bükkösök övezetében gyakori. **Nt.** *Ro. urzicä* (P).

S. nemorosa L. ! berki zsálya; jaleş de cîmp. Pont–Eua, H. Mezsgyékben, utak mentén, irtásréteken, meleg, meszes talajon közönséges. **Nt.** *vadzsjá* (Nk).

S. nutans L.; kónyazsálya. D–Eu, H. Napos domboldalakon, szénafüveken szórványos: F, Gyv–Mó közt a Gyerőfi-szökötetőnél, J, Kb, Zs; E (Fl. VIII, 260). Többnyire nem típusos alakban, hanem a *S. nemorosaval* és a *S. pratensis*-szel kialakult introgresszív hibridpopulációkban (vö. *S. betonicifolia*, *S. soói*).

***S. officinalis** L. ! orvosi zsálya; jaleş de grădină. Eu–Med, H. Egykor általánosan elterjedt, ma már inkább csak az emléke él,

illetve temetőben mint a meghalt kedvenc virágját őrzik, pl. Mb-on az 1867 meghalt Kudor János sírján (vö. még: Szabó, *Index Seminum* 1979). **Nt.** *szálvija* (Mf) | *zsája* (B, E, J, K, Kf, Kp, Mb, Mf, Mó, Ny, Sz, Tl, Va; Szászfenes) || *Ro. jájá* (B). **Nr.** Húspácoláshoz használták (E). – Fájós fogat pároltak vele (Mf). – Fogfájás ellen a levelét a fogínyre tették (Mó). – A herbából főzött teát fogyasztják hasfájás ellen. Vö. Kovács 1976; ugyanezt tüdőbaj ellen használták. Ma köptetőként használatos (Gym, J). Vö. Kóczian et al. 1977.

S. pratensis L. mezei zsálya; *salvie de câmp*. Eua, H. Réteken, utak mentén, mezsgyéekben közönséges. **Nt.** *disznófil* (T) | *dongóvirág* (V) | *gyászvirág* (Kk) | *zsája* (Nk) || *Ro. pizda țigăncii* (C, Mi, Topa).

S. x sooi Vajda = *S. nemorosa* x *S. nutans* x *S. pratensis*, a szülőfajok mellett, ritka: Gyv, Zs, J (Nyárády A. 1967).

***S. splendens** Ker.–Gawl.! paprikavirág; *salvia*. D–Am (Brazília), Th. Virágoskertekben, út menti ágyásokban, csoportokban, újabban terjed. **Nt.** *bárszonyvirág* (Kk, Nk) | *paprikavirág* (Kf, Zs) | *szálvija* (Bh, E, Kb, Kk, Szu, V, Va) || *Ro. sálvi je* (Dr). Mb-on név nélkül; Zs-on csak a temetőben van; Va-ra Bh-ról hoztak palántát.

S. verticillata L. ! lózsálya; *urechea porcului*. Eua – Pont, H. Mezsgyéekben, utak mentén, omlásos helyeken közönséges. **Nt.** ? *dongóvirág* (Nd) | *méhfü* (Szászlóna: Györffy 1935) | *vadzsája* (Nk) || *Ro. puturóasă* (Gyv) | *uréchea porcului* (Br, Dr, N). **Nr.** Teának főzik meg számarköhögés ellen (Kk).

SAMBUCUS L. (Caprifoliaceae)

S. ebulus L. ! földi bodza; *boz*. Eua, H. Rui derális áttelelő lágyszárú, a területen szórványos. **Nt.** *borza* (Sz) | *földi bodza* (Kp), *föd, bórza* (K, Mk, Va, Zs) | *vadbórza* (It, Kb, Kf Kk, Mó, Nk, Ny, Sz, Szu) | *vadbórzafa* (Nd, Tl) || *Ro. boz* (A, Mi, N, St) | *soc* (B). **Nr.** A hombár fenekére tették *gergelice* (= zsiszik) ellen; ill. miután kimosták a hombárt, ezzel kenték be. – A tyúkólba is tették a bolhák ellen (St). – A virágzatából készült főzettel mossák a háziállatok sebét. Vö. Kóczian et al. 1977.

S. nigra L. ! fekete bodza; *soc*. Eua, M. Patlak menti cserjésekben, élősövényekben, irtásokban közönséges. **Nt.** *bórzafa* || *Ro. soc bózi je* (Mi). **Nr.** A fájából a gyerekek puskát (szőzpuskát és vízipuskát) készítenek, a felnőttek szipkát, csövet a szövéshez, falsímító csövet vakoláshoz; ilyen csövet tesznek a fel-fuvódott állat végbelébe. – A bogyóját nyersen is eszik; kádban erjesztik (élesztővel), pálinkát főznek belőle. – Feketére festenek a bogyójával (V). – A virágzatból (*Sambuci flos*) készült, cukorral ízesített teát gyomorfájás esetén használják; ugyanez izzasztó tea is;

hülés elleni teát főznek a bodzavirágból, iringóból, köménymagból és hagymából. – Cicka-farkkal, fodormentával is főzik teakeveréknek (Mv). – „Vitaminnak” tartják a bodzavirágból, citromból, pörkölt cukorból és citromsóból készült szörpöt. – Sebre, kelésre, pattanásra teszik a levelét. – Szintén kelésre, tályogra használatos a *nagy ír*: tejbé vagy tejfölbe vörös hagymát, bodzakérgének fehérjét, mézet, lenmaglisztet, szappant és fenyőszurkot főznek össze (J). – A bodza kérgét tejbén megfőzték, ebből adtak egy-egy kanálkával a bélgilisztás gyerekeknek (Ct, St). – Azt tartják, megdöglik a csirke, ha akkor bújjik, amikor virágzik a bodza (azt mondják: „*betoppad a segge*”: Kszt–Zt). – Bodzafát nem jó a ház közelébe ültetni, mert abba könnyen belecsap a villám (Jankó 1891. 188). – „Kedvelt fája az ördögnek a bodza – egy kis-kapusi monda szerint – következő okból: Mikor Isten a világot teremtette, az ördög végig nézte, hogy alkotja az egyes állatokat. Egyszer haza szaladt és mikorra visszatért Istenhez, látta, hogy az azelőtt mozdulatlanul heverő állatok most mozognak, esznek, isznak, szóval élnek. »Hogy csináltad te ezt? « – kérde az ördög az úristent. » Beléjök leheltem « – mondá isten és mutatott neki egy fasipot. Az ördög elment és csinált magának agyagból egy állatot és aztán fasipot akart készíteni, de egyetlen egy faágat sem volt képes kifűrni. Végre megtalálta a bodzafát, melynek ágát könnyen átfűrta és az így nyert fasipon keresztül akart az általa készített állatba lehelni, hogy az is életre támadjon. Isten ezt látván, megharagudott és az ördög művét villámmal szétrombolván, megátkozta a bodzafát, hogy legyen ezentúl az ördög fája, ha már megengedte, hogy ágát keresztülfűrja az ördög” (Jankó 1891. 195). – Gyakori helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 145.

S. racemosa L.; fűrtös bodza; *soc roșu*. Eu, M. Magas-Kalotaszegen (D, Pányiki-szoros, Kalota völgye) nem ritka. **Nt.** *Ro. scoris*. **Nr.** A bogyóból főzött tea jó hasmenés ellen állatnak. – Ha megérik a bogyó, megszáritják, télire is elteszik.

SANGUISORBA L. (Rosaceae)

S. minor Scop.; csabaire vérfű; *cebarea*. Eua (Cp–Med), H. Réteken, legelőkön közönséges. – ssp. *minor* (*Poterium sanguisorba* L.) – It; Bh (Fl. IV, 707). – ssp. *muricata* A. et G. (*Poterium polygamum* W. et K.): Kb, Mi.

S. officinalis L. ! orvosi vérfű; *sorbostrea*. Cp–Med, H. Vizenyős réteken szórványos, helyenként tömeges; E, Gyv – Vervölgy, Kf, Gym – Dl. Bătărel, Pietrele Albe (Kovács – Coldea 1967). **Nt.** *fehérhátu burján* (Kk) | *virgyükér* (Sz). **Nr.** Száritva, szitán áttörve gyerekeknek adták, ha vérhasban, hasmenésben szenvedett. Pánkóba *gyömötölték* (= nyomkodták) (Sz).

SANICULA L. (Apiaceae)

S. europaea L.; gomberyő; sînișoară. Eua–Med, H. Bükkösökben, árnyékos gyertyános-tölgyesekben gyakori (Gyv, It, Kf, Kszt–Zt, P és másutt is).

SANSEVIERIA Thunb. (Liliaceae)

***S. trifasciata** Prain! = *S. zeylanica* var. *laurentii* auct.; fácánlevél. Kz–Afr (Kongó), G. Cserepes szobanövény. – Bailey 1949/1975, 240 szerint a nálunk termesztett faj nem azonos az indiai-ceyloni *S. zeylanica* Wiedl. nevű fajjal. A növénynevezés besorolása is vitatott: Bailey az *Agavaceae*, Soó 1973 és Zahariadi 1966 (Fl. IX, 362) a *Liliaceae*, Jávorika – Csapody 1962 az *Amaryllidaceae* családba sorolják. **Nt.** *ökörnyelv* (Kb). Ml-n is van, a neve nem ismeretes.

SANTOLINA L. (Asteraceae)

***S. virens** Mill. = *S. viridis* Willd.; zöld cipruska. Med, Ch – N (örökzöld). Termesztett dísznövény, ritka: Mv ! – Ezt a növényt sem a Fl. IX, 324, sem a DicEtnob. nem jelzi Romániából; Mv-n cserépből nevelik régóta. **Nt.** *cifrus* (Mv) | *citrus* (T, V). – A gyakoribbnak jelzett *S. chamaecyparissus* L.; szürke cipruska; lemmul Máicii Domnului példánya nem került elő.

SAPONARIA L. (Caryophyllaceae)

***S. officinalis** L. ! szappanvirág; sápunáritő Eua, H. Ártereken, élősövényekben, szórványos: Bh, Cț. – A *f. *pleniflora* (Schur) termesztett, kiskertekben, temetőben gyakori: Gym, Gyv, Kk, Mb, Mi, Ny, Zs, de másutt is. **Nt.** *méjvirág* (Mó) | *szappanvirág* (Bh, Gyv, It, J, Jt, Kf, Kp, Mb, Mv, Ny, Sz, Zs; Szász-fenes, Szászlóna), *szappanyvirág* (B, Gy, Gym, K, Kk, Mf, Nk, Va) || *Ro. flóri d'e sopoñele* (Kk) | *sáponáritő* (Mi) | *sápuñele* (Bi, Gym) | *sopoñele* (B, C, Fi, P, St) | *sóponrojta* (Dr) | *sóppónvirag* (Gyv). – A kertből viszi el a víz a magját (Mf). **Nr.** A gyerekek szappanoznak vele.

SAROTHAMNUS L. *Cytisus*

SATUREJA L. (Lamiaceae) excl. *Acinos*, *Calamintha*, *Clinopodium*

***S. hortensis** L. ! = *Clinopodium hortense* O. Ktze; csombord; cimbru. Med, Th. Kiskertekben mindenütt közönséges, többnyire elszóródó magról kel, ritkítják – gyomlálják (félvad növény!). **Nt.** *csombord* || *Ro. cimbru*. **Nr.** A herbájából főzött teát használják köhögés, asztma ellen. Ugyanezt használják magas vérnyomás esetén; fokhagymával, fagyönggyel és szilvapálinkával együtt is használatos. Vö. Kócián et al. 1977.

SAXIFRAGA L. (Saxifragaceae)

***S. sarmentosa** L. ! indás kötőrófű. Kína Japán, H. Cserepes dísznövény: Bt, Gym, Mf stb. **Nt.** *futó* (Kszt–Zt) | *fülvirág* (Mf) | *kórözsa* (Kb) | *kőszirtirózsa* (Nd) | *kővirózsa* (Kk, Kszt–Zt, Mk) || *Ro. préscură* (Bl) | *urechiúșă* (B, E, St). **Nr.** A fájós fülbe csepegtetik a levét

SCABIOSA L. (Dipsacaceae)

***S. atropurpurea** L. ! bíboros ördög szem. D–Eu, Th–TH. Újabban bekerült ritka díszvirág. **Nt.** *gyászvirág* (Gyv, K).

S. columbaria L.; galambszínű ördög szem; muscatul dracului. Eua, H, Sziklás területen: A, D (f. *pseudobanatica* Schur), Kk, P; Kf–Csipkés-oldal, Kszt (Csűrös).

S. ochroleuca L.; vajszerű ördög szem; sipicá. Eua, H. Száraz gyepekben közönséges. Mészpadokon gyakori a törpe alak is (f. oec. *nana*: Nk, Magyarnádas, V; f. terat. *oligantha* Nyár.: P).

SCHEUCHZERIA L. (Juncaginaceae)

Sch. palustris L.; álszittyó. Cp, H (HH). Mocsarakban, Cț-ről (Molhos) jelezték (Fl. XI, 51), 1978-ban nem találtuk.

SCHOENOPLECTUS L. (Cyperaceae)

Sch. tabernaemontani (Gmel.) Palla; szíki káka. Eua, HH. Mocsarakban, ritka: E, Kk.

SCILLA L. (Liliaceae)

S. bifolia L. ! kétlevelű csillagvirág; viorele. Eu (Eu–Med, de Kis-Ázsiában és Transzkaukázusban is), G. Lomberdőkben kora tavasszal feltűnő kék virág; közönséges. **Nt.** *csillagvirág* (B, Gym, Mf, Mv, V, Zs) | *erdejijácint* (Mf), (Tl) | *erdei-kikjácintus* (Kp) | *erdeji-vadjácintus* (Gyv) | *jácintus* (Gyv, Nk, Zs) | *kásavirág* (Szu: Györfly 1935) | *kikgyöngyvirág* (Ml) | *kéknefeljejs* (J, T), *kiknefeljejs* (B, Va), *kiknefelejs* (Kszt–Zt, Ny) | *kékjácintus* (Kp), *kikjácintus* (It, Jt, K, Kk, Mó, Sz) | *vadjácint* (Kvár: Györfly 1935) *vadjácintus* (Mk, Sz) || *Ro. albástréle* (Dr) | *furcuñele* (B, N, Sd) | *límba pásárii* (Kk) | *óchiu găjini* (?) (Mi).

SCIRPUS L. (Cyperaceae)

S. sylvaticus L.; erdei káka; pipirig. Eua, H. Patakok mentén, ártereken közönséges vagy tömeges (társulásalkotó): Bh, Cț, E – Lacul Domnesc, Gym (Fl. XI, 623) **Nt.** *sás* (Gyv)

SCLERANTHUS L. (Caryophyllaceae)

S. annuus L.; egyéves szikárka; buruiana surpăturii. Eua–Med, Th. Gyakori gyomnövény hegyi szántókon, vízmosta helyeken; podzolosodást jelez; társulásalkotó; Gyv–P: var. *comosus* (Dum.) Beck. (Nyárády A. mts. 1966). **Nt.** *Ro. bițáj* (Mi). **Nr.** A mellükhöz tették a lányok, és a következő mondókat mondták,

hogy találkozzanak a legénnyel: „*Bîţai, bîţă-ieşte-mă, | cu badea întilneşte-mă!*”

S. dichotomus Schur.; villás szikárka. Alp-Karp-Balk (Dac), H. A terület nyugati pereméről jelezték: Kszt-Mt. Horaiţa (Cs. Káptalan 1971).

S. perennis L.; élő szikárka; sincerică. Eua, Th-H. Szórványos: Bh, Ct, Kb (Fl. II, 119), Kk (Pázmány 1962); *f. perennis* (*f. typicus* Beck): Ct – la Chicera (Fl. II, 120)

SCORZONERA L. (Ciclioriaceae, Asteraceae) excl. *Podospermum*

S. austriaca Willd.; osztrák pozdor; lăptiuică. Eua, H. Mészsziklákon, száraz gyepekben szórványosan: E, It, Zs (*f. austriaca*); Kf – Sz – Rízseg-tető (CLA. Szabó 1961); | (Nyárády A. 1971); Kf (Csűrös; Fl. X, 94); Gy – Csigadomb, Sz.

S. hispanica L.; spanyol pozdor; salsifi. Ec-Med, H. Napos domboldalakon, ritka: Sz – Rízseg-tető (Fl. X, 93).

S. humilis L.; alacsony pozdor. Eu. H. Havasi gyepekben, ritka: Ct, T. (Fl. X, 97).

S. purpurea L.; piros pozdor. Kont – Eua, H. Hegyi kaszálókon, szórványosan: Gyv, Sz – Rízseg, Mé, Ct, Ct, Kb; Kf (Csűrös).

SCROPHULARIA L. (Scrophulariaceae)

S. nodosa L. ! görsös görvélyfű; buberic. Eua-Cp, H. Tápanyagdús, üde talajon, árnyékos helyeken, erdőben, utak mentén gyakori. **Nt. matreguna** (Szu: Györffy 1935) *Ro. ciucurată* (Bl).

S. scopuli Hoppe in Pers. = *S. glandulosa* W. et K.; bársonyos görvélyfű; brinca porcului. Eua-Med, H. Árnyékos, nedves, tápanyagdús helyeken, kerítések, falak mentén, élő-sövényekben minden faluban gyakori. **Nt. Ro. frúnzã d'e zgãjbã** (Dr). **Nr.** Kelésre, szemölcsre tették a levelét (a r. név szó szerinti jelentése: rossz kelésre, szemölcsre való levél).

SCUTELLARIA L. (Lamiaceae)

S. hastifolia L.; dárdalevelű csukóka; bu-suioac de baltã. Eu, H. Szántóföldi gyom, a területen ritka: Bh – Pinczér kútja (Czuczsa ap. Csűrös).

SECALE L. (Poaceae)

***S. cereale** L. ! rozs; secară. Kz-Ázsia, Th. A termelészövetkezetek és a magántermelők nagyban termesztik; változatos tájfajták. Államilag a hetvenes években a „Danae” és a „Dan-kovszkije zlotie” fajtaikat szaporították. **Nt. rozs. Secale cornutum: anyarozs** || *Ro. secără* (Be, Ct, D, Dr, Mi, P), *săcără* (A, Ct, N, St), *socără* (D). *Secale cornutum: bábã* (D); *bába secării* (Bl), *bába secării* (Bi); *mãma săcării* (Mi). **Nr.** Van tavaszi és őszi (Be). – Elsősorban takarmánynak termesztették, 3200 kg körül termett ha-nként (Bh). Pálinkát is főztek belőle

(Kk). – A gyógyszer alapanyagként használatos anyarozs miatt is vetették (Bh, Mó). – A rozsszalmát fedésre használták vagy alomnak. – Inkább a búza között volt; vetették az ún. *kéccerest* (fele búza – fele rozs), két évig ment, aztán eluralkodott a rozs. – Helynévadó elem Mó-n, Nd-on és Sz-n. Vö. Péntek-Szabó 1980. 158.

SEDUM L. (Crassulaceae)

S. acre L. ! borsos varjúháj; iarba de şoal-dinã. Eua-Med, Th. Köves helyeken, kőfalakon szórványos (Kf – Cspikésoldal: Csűrös).

S. album L.; fehér varjúháj; iarba faptului. Eu, Ch. Sziklás, köves talajon: Kszt – Zt – Mt. Horaiţa (Cs. Káptalan 1971).

S. hispanicum L.; deres varjúháj; şoaldine surie. Med, Th. Sziklás helveken, szórványos: A – D, Kszt-Mt. Horaiţa (Cs. Káptalan – *f. hispanicum*); P (*f. glanduloso-pubescentis* Feicht) – vö. Fl. IV, 71.

S. maximum (L.) Hoffm. ! bablevelű varjúháj; iarba urechii. Eu (Med), H (G). Erdős helyeken, de gyomként is szórványosan: Kszt Zt; Bl (*f. erufescens* (Schur) Rãv.). – Ellenőrzendő az *S. telephium* agg. tagjainak elterjedése a területen: *S. maximum* (L.) Hoffm.; *S. telephium* (= *S. purpurascens* Koch); *S. vulgaris* (Haw.) Lk. (= *S. telephium* ssp. *fabaria* (Koch) Kirsch). **Nt. kövérfű** (Szu) || *Ro. buru uâna norocului* (B) | *lilişor* (Bl).

S. sexangulare L. em. Grim = *S. boloniense* Lois. = *S. mite* Gilib.; olasz varjúháj. Eu, Th. Köves, homokos helyeken, ártereken szórványos vagy gyakori: Bh (temető), Gy, Kszt, Mb (a szőlőben kodomináns gyom), Va; vö. még Cs. Káptalan 1971.

***S. sieboldii** Sweet. ! japán varjúháj; ghe-ţşoare. Japán, H. Cserepes dísznövény, nem ritka: Be, Bh, C, E, Mf, Ml, Nd, V. **Nt. jég-majoránna** (E, V) || *Ro. floãre de gheãţã* (Be).

***S. spectabile** Bor. ! pompás varjúháj; ghe-aţã. Kína, H. Díszvirág, új típusú kertekben, szórványosan: Mf, Ml, Mk, V. **Nt. jégvirág** (Ml) || *Ro. pãnã grãşã* (Mk). – C-n, Mf-en, V-n van, név nélkül.

***S. spurium** M.B. ! kúszó varjúháj; floare grasã. Kaukázus, Eua, adventív; termesztett és elvadul. A területen közönséges, néhol tömeges: C, D, Gym, Kf, Mb, Mk, Mó, V ! **Nt. futó** (Kb, J, V); *futoka* (Szu, V) | *jégvirág* (Kp, Zs) | *kerti futó* (Kszt-Zt) || *Ro. flóri d'e zid* (Dr) | *jãrbã grãşã* (C, St). – A kerítésen van, hogy ne ázzék be (V). – Sírokra is ültetik (Szu).

***S. „verticillatum”** ? H. Gyakori cserepes és szabadföldi dísznövény: Bh (temető), E, Gym, Mb (temető), Ny, Sz stb., nem sikerült pontosan meghatározni.

SELINUM L. (Apiaceae)

S. carvifolia L.; derezle; ingerea. Eua, H. Réteken szórványosan.

SEMPERVIVUM L. (Crassulaceae)

S. marmoreum Griseb. ! = *S. schlehanii* Schott pirosló kövirózsa; boršisor. Balk–Kz–Eu, H. Sziklás helyeken, de kőfalakra is ültetik. Levele szőrösödő. Gyalui-havasok A – D, Kk – P; Kszt – Zt – Mt. Horaița (Cs. Káptalan 1971).

***S. tectorum** L. ! fedéli kövirózsa; urechelnitã. Alp–Pyr, H. Ny- és D-európai növény, romániai előfordulása – vadon – kétes (vö. Favreger et Zesiger 1964; Flora Europaea I, 353–5; Rãvãruț 1956, Fl. IV, 78–80). A házak körül dísznövényként termesztett példányok ehhez a fajhoz tartoznak. **Nt.** *fülfű* (B, Bh, Gy, It, K, Mb, Mé, Mó, Ny, Sz, Tl, Zs), *fülfű* (B, E, Szu) | *küvirózsa* (Kszt–Zt) || *Ro. ceãpa ciórii* (P) || *prescureãya* (Bi, Dr, Fi). **Nr.** Van kint a kőfalakon, a temetőben is, bent fazékban, tálban tartják, hogy kéznél legyen fűfájáskor. Sirokra is ültették; rendszerint szalmás ház vagy ól tetején tartották (az a hiedelem, hogy véd a villámcsapástól). – Fűfájáskor megtörik, kiszorítják a levét (néha olajjal keverik), és ezt a fájós fülbe csepegtetik. Némely helyeken egy levélkéjét dugták a fülbe egy cérnával megkötve.

SENECIO L. (Asteraceae)

S. aquaticus agg. (incl. *S. aquaticus* Hill., *S. erraticus* Bertol., *S. barbareaefolius* Krock.); vízi aggófű. Eu, Th–TH. Nedves helyeken, erdei utak mentén.

***S. cruentus** (Mass.) DC. = *Cineraria cruenta* Mass., *C. hybrida* Will.; cinerária; cinerarie. Kanári-szigetek, Th (H). Cserepes, üveg-házban termesztett tavaszi dísznövény; alkalmilag vásárolják: Bh, Kb, Kk, Nk.

S. erucifolius L.; sokszallagú aggófű; båtarnica. Eua, H. Bokros helyeken, szórványos: Gyv–Mó közötti gerincen, Nk, Mv. **Nt.** *sárgavirág* (Nk).

S. fluviatilis Walle.; patakparti aggófű. Eu–Med, H. Szamos-part Gy-nál, ritka (Fl. IX, 568).

S. integrifolius (L.) Clairv. = *S. campestris* DC.; mezei aggófű. Eua, H. Ligetes helyeken, szórványos: J (CLA. Nyárády A. 1967), E, Sz, Zs, Magyarnádas (Fl. IX, 529).

S. jacobaea L.; jakabnapai aggófű; petimbrosã. Eua–Med, H. Kertekben, sövények, utak mentén, ligetes helyeken gyakori: Mi, Nk, (CLA), Kf (Csürös), Gym (Kovács–Coldea 1967).

***S. mikanoides** Otto ! = *Mikania scandens* hort.; szobaborostyán. D-Afrika, H. Cserépen, lãdãban erkélyen tartott, házban teleltetett levéldisz; a gyógyszerészek révén patikai dísznövényként került a területre. Ritka. **Nt.** *lefutó* (Va). Ml-n, B-n is van, a nevét nem ismerik.

S. nemorensis agg.: *S. fuchsii* C.C. Gmel.; hegyvidéki aggófű; amãrãtãciune. Ec–Balk,

H. Vizek mentén szórványosan, néhol tömegesen (Kapus, Kalota völgye); – *S. nemorensis* L.; berki aggófű. Eua, H. Mint az elõbbi, de ritkább (Be, K).

S. papposus (Rchb.) Less.; hegyi aggófű. Ec–Balk, H. Ritka: Mé (var. *integerrimus* (Schur) Cuf. – Fl. IX, 538).

S. rupestris (rupester) W. et K. = *S. nebrodensis* auct.; szirti aggófű; spãlãcioasã. Alp–Kãrp–Balk, Th–TH–H. A terület déli peremén, sziklákon, szórványosan: Bl, Gy, Kk, P; Kk–P (CLA. Pãzmány 1962).

S. sylvaticus L.; erdei aggófű. Eu, Ny-Ázsia, Th. Erdős helyeken szórványosan: Gy, Kb Kk–P (Fl. IX, 545).

S. viscosus L.; enyves aggófű. Eu–Kauk, Th. Sziklás helyeken, vasúti töltés mentén szórványosan: A, Bl, C, Gym, N, Nk, P; Sz (Fl. IX, 546). A Fl. IX, 587 jelzi a terület határáról a *S. viscosus* x *S. rupester* hibridet (*S. x subnebrodensis* Simk.) is.

S. vulgaris L.; közönséges aggófű; cruciu-lițã. Eua–Med, Th–TH. Kerítések, utak mentén, kapásokban közönséges, áttelelő gyom

SERRATULA L. (Asteraceae)

S. radiata (W. et K.) M.B.; sugaras zsoltina. Eua–Med, H. Száraz gyepekben gyakori; Gyv, Kb, M; Sz (Fl. IX, 776); Gym (Kovács–Coldea 1967).

S. tinctoria L. ! festő zsoltina; gãlbinare. Eua, H. Bokros helyeken, erdőszeleken gyakori: Kszt–Zt, Dl. Bogdana (*Dentario-Fage tum* – Csürös); Gym (Chircã–Coldea 1967).

SESELI L. (Apiaceae)

S. annuum L. = *S. coloratum* Ehrh.; homoki gurgolya; cosicel. Eua, Th–TH. Gyepekben közönséges: Gyv–Mó, Gyerõfi-szõktetõ; E – P (CLA. Nyárády A. 1955).

S. devenyense Simk. = *S. osseum* Cr. = *S. beckii* Seefr.; szürke gurgolya. Kz–Eu, H. Száraz gyepekben gyakori: F, Gyv–Mó, It, J, Zs; Alsófüld; Sz (Fl. VI, 500; CLA. Nyárády A. 1955).

S. gracile W. et K.; karcsú gurgolya. Balk (szubendemikus), H. Meszes, omlásos oldalakon, nem ritka: D, Dr, Gyv, J, Kk, Mó (f. oec. *gracilima* f.n.), Mv, Sz (CLA). Nyárády 1955, 1967; Fl. VI, 199).

S. varium Trev.; változó gurgolya. Kz–Eu (Pont–Med), H. Gy – Csigadomb, Kf.

SESLERIA Scop. (Poaceae)

S. heufleriana Schur.; erdélyi nyúlfarkfű; coada iepurelui. Kz- és K-Eu, H. Mészpadokon, sziklagyepekben szórványos, társulásalkotó: F–Zs, Kf–Sz (Riszeg-tető).

SETARIA P. Beauv. (Poaceae)

S. glauca (L.) P.B. ! = *S. lutescens* (Stuntz) F.T. Hubb.; fakó muhar; mohor. Kozm, Th

Közönséges gyom. **Nt. lapisfü** (Nk) | *lapisgyep* (Mé) | *muhar* (It) | *muhàrfü* (Zs), *moharfü* (Bh) | *síposfü* (Bh) || *Ro. mohór* (Fi).

S. verticillata (L.) P.B.; ragadós muhar; mohor. Eua–Med, Th. Kiskertekben, utak mentén ritkábban: Bt, Cr, E, Gv, It, J, Mé, Sp, S, T, V, Zs.

S. viridis (L.) P. B.; zöld muhar; mohor. Eua–Med, Th. Gyakori, néhol (Bh, Dr, Gym) tömeges gyom. **Nt. cincogőfü** (V).

SHERARDIA L. (Rubiaceae)

Sh. arvensis L.; csillagfü. Eua, Th. Soványtalajú szántókon, szórványosan: Ct, Gyv, Kszt–Zt.

SIEGLINGIA l. *Danthonia*

SILAUM Mill. (Apiaceae)

S. peucedanoides (M.B.) Nyár. (in Nyárády 1941: Kern.); szilaum. Med – Kz – Éu, H. Napos, köves domboldalakon: Kb (Fl. VI, 539).

SILENE L. (Caryophyllaceae)

(incl. *Heliosperma*, *Melandrium*, *Otites*)

S. alba (Mill.) E.H. Krause = *Melandrium album* (Mill.) Garcke; fehér mécsvirág; opaița. Eua, Th–TH. Bokrosok szélén, gyakori; kiskertben megtürt (Ny!).

S. armeria | ! szeplős habszegfü; pansela. D–Eu, Th–TH. Hegyvidéken szórványos (Gy, P).

S. dioica (L.) Clairv. = *Melandrium dioicum* (L.) Coss. et Germ. = *M. rubrum* (Weigel) Garcke = *M. sylvestre* (Schkh.) Rithling; piros mécsvirág. Eu, H. Bükkösökben (*Dentario-Fagetum*, *Abieti-Fagetum*) a terület nyugati határán; ritka: Kszt–Zt, Mt. Bogdana Csűrös).

S. dubia Herb.; kárpáti habszegfü; milița. End, H. Sziklás helyeken, szórványos: Kk!, P (szoros), Gy (Fl. II, 178), Kf (Csűrös).

S. gallica L.; francia habszegfü. Eua (Med), Th. Szántókon szórványos gyom (Ct, Kszt–Zt!).

S. longiflora Ehrh.; gór habszegfü. Eu – Med, H. Napsütötte, szikár domboldalakon: Dr, E, I, Gyv, Kk, Mv; Kk–Mó a Medvehegyen (Fl. II, 166). **Nt. szappanyvirág** (Nk).

S. nemoralis W. et K. = *S. italica* agg., *S. italica* ssp.; erdei habszegfü; lipicioasă. Ec–Med (Alp–Karp–Balk), H. Szikár padokon, szórványos: C, Gyv !

S. noctiflora L. = *Melandrium noctiflorum* (L.) Fries; esti mécsvirág; buruiană de ba-ghîță. D–Eua, Th–TH. Utak, élősövények mentén, szántókon gyakori gyomnövény (Bi, Dr, Ny, V!).

S. nutans L. ! kónya habszegfü; lichitoare păsărească. Eua–Med, H. Száraz gyepekben Kb, T, Zs és másutt is. **Nt. galambbéggy** (Zs) |

hangyavirág (T). – A tölcserje mindig tele van hangyával, innen a neve.

S. otites (L.) Wibel.; fodros habszegfü. Eua, H. Száraz kaszálókon, bokrosokban: Nk (ssp. *pseudotites* Bess.), Gym (Csűrös; Kovács – Coldea 1967).

S. vulgaris (Moench) Garcke = *Behen vulgaris* Moench; *S. cucubalus* Wibel.; *S. inflata* (Sm.); hólyagos habszegfü; gușa porumbelului. Eua (Med–Cont), H. Kaszálókon, füves-bokros helyeken, közönséges. **Nt. légyfü** (Szászlóna: Györffy 1935) | *pukkancsvirág* (Nd) | *pukkantó* (Mb; Szászfenes: Györffy 1935), *pukkantóú* (Sz) | *pukkantóvirág* (Kp), *pukkantóúvirág* (K) | *pukkantósvirág* (Va). **Nr.** Egy-más fejére ütnek vele a gyerekek, úgy pukkan. – Lehúzták zöld burkát, baba formájú maradt, azzal játszottak (Gym).

SILYBUM Adans. (Asteraceae)

***S. marianum** (L.) Gaertn. ! Máriatövis; armurariu. Med – K–Ázsia, (Th)–TH. Kertekben ritka gyógy- és dísznövény: Sz ! **Nt. tarkatövis** (Nk, Sz). **Nr.** Azért tartják a kertben, mert a levelét kelésre teszik.

SINAPIS L. (Brassicaceae)

S. arvensis L. ! vadrepce; rapitța; var. *arvensis* et var. *schkuhriana* (Rchb.) Hagenb. Eua, Th. Közönséges és tömeges gyom. **Nt. repce** (Bh, K, Va) | *repcevirág* (Szászlóna: Györffy 1935) | *repcsen* (Nd), *repcseny* (Nk, Szu), *repcsen* (B, J, Jt, Kp, Mb, Mé, Mó, Ny, Sz, T, V), *repcsény* (Gym, It, Kd, Kszt–Zt, Kf, Mb, Mk, Zs), *respény* (Mv), *repcsen* (Szászfenes: Györffy 1935) || *Ro. rápt'itța*.

SISYMBRIUM L. (Brassicaceae) l. még: *Descurainia*

S. loeselii Jusl.; borzas zsombor; voiniciă. Eua, Th–TH. Utak mentén, udvarokon gyakori: Zs (f. oec. *nana*).

S. officinale (L.) Scop. ! szapora zsombor; brîncuță. Eua, Th. Szemetes helyeken, utak mentén közönséges.

S. strictissimum L. ! magas zsombor; voiniciă. Eua–Kont, H. Élősövények mentén mindenütt gyakori.

SIUM L. (Apiaceae)

Sium erectum l. *Berula*

S. sisarum L. (incl. var. *lanceifolium* Thell. = *S. lanceifolium* M.B. = *S. sisaroides* DC.); keleti békakorsó. Kz–Eu – Med – Pont, HH. Kk (CLA. Nyárády A. 1967).

SOLANUM L. (Solanaceae)

***S. capsicastrum** L.; klárisfácska. D–Am (Brazília, Uruguay), H. Gömbös termésű cserpes dísznövény. **Nt. ádámfá** (Ml) *paprika* (Mf) | *Ro. măruța Majicii Preceste* (Dr). Np-ben név nélkül.

S. dulcamara L. ! ebszölő csucsor; lās icior. Cp–Med, Ms–H–Ch. Sziklás talajú lomb-erdőkben, patak menti ligetekben, élősvényekben: Cr, B, It, a Mogyoróskútnál, Bh – a nagyváradi út mentén az árokban (Czuczap. Csűrös), Mi.

• (*)**S. melongena** L.; tojásgyümölcs; pät-lägele vinete. India, Th. Közismert, de termesztésben nem találtuk; a piacokra az ország más vidékeiről hozzák. **Nt.** *vinetta* (B, Kk, Mó, Sz, Va), *vinetta* (Bt, It, J, K, Kd, Kf, Mv, Ny) || *Ro. vinete*.

S. nigrum L. ! fekete ebszölő; zirnā. Kozm, Th. Szemetes helyeken gyakori: A, D (var. *nigrum f. repandum* Opiz. !). **Nt.** *ebszölő* (Szászfenes: Györfly 1935) || *Ro. lápt'ele cihelu* (Fi). **Nr.** Kelésre teszik a levelét (B).

***S. tuberosum** L. ! burgonya, krumpli; car tof. Kz, D-Am, G. Közönséges termesztett, számos fajtában. **Nt.** *barabój* (Np) | *bojóka* (Bt, It, J, Kk, Nd, Nk, T), *bojóyka* (Gyv, Jt, K, Kd, Kf, Mó, Mv, Ny, S) | *bugyóka* (Zs) | *füdimogyoró* (S) | *mogyoró* (Bh, P, Mb), *mogyoróy* (Sz), *magyaró* (Mé, V) | *pijóy* (Mv) | *pityirkó* (Kp) | *pityóka* (B, Kb, Kp, Mé, Mf, Mv, Np, Szu, Tl, Va). Tájfajták: *babā* Gülbaba (It); *csegezi* (Mó); *cserepeshaju bojóka* (Kk); *dongaji sárgabojóka* (Kk); *Ella* (B, Bt, J, Kk, Mé, Szu, T, V, Va), *Élla* (It, K, Kd, Kf, Mv, Ny); *fontos pityóka* (Kp); *Gülbaba* (B, Bt, J, K, Kf, Kk, Mv, Np, V), < *Külbaba* > (Kd, Mé, Mv, Sz); *hópehej* (Mó), *hópehej* (Kf, Mv); *hópej* (Kp), *hópej* (Ny); *kifli* (Bt, It, J, Kd, Ny, T); *kik bojóka* (Ny); *Nániék féle* (Mó); *nyári rózsza* (Bt, Mó, Ny, T, V); *rózsza* (B, F, It, J, Kf, Mé, T, V), *rózsza* (Mv, Ny); *sárga bojóka* (It, Kd, Ny); *takarmánybojóka* (Kf, Kk); *takarmánymogyoróy*, (Sz); *Titóé féle* korán terem; Jugoszláviából való (Va); *vásárheji piros új*, Németszágból való (Kk); *veres bojóka* (J), *vörös bojóyka* (Ny) || *Ro. [cartóf]* (Ct) | *ciulíne* (E) | *crúmple* (Bi), *cúmpre* (N) | *goáte* (Bi, D, St) | *párā*, *pére* (A, Be, Ct, Mi, P, St) | *pār d'e pämint*, *pére d'e pämint* (N, P) | *picióca*, *picióci* (Bi, Bl, Dr, Fi). Tájfajták: *boršéne* Ella (A); *cirlibe* Gülbaba (A); *pére álbe* (Mi, P); *pére de várā* (P). **Nr.** D-n burgonyából termesztenek a legtöbbit, Kolozsvárra is sokat visznek a piacra. – Nagy szerepe van az étkezésben. Jankó is mint fontos ételt említi a *pityókalét* (Jankó 1891. 79); gyakran főznek *bojókakóányt*, *bojókakóányt* (vö. KalTsz). – A gyerekek *bojókakóányt* készítenek lúdtollból, fából. – A népi gyógyászatban is gyakran folyamodnak a burgonyához. A nyers, reszelt krumplit teszik sebre; lázcsillapítóként talpra, tenyérre; fülfájás ellen; daganatra. – „*Nyers bojókát megreszeltek, azt töttik a fejikre*” fejfájás ellen (Nk). – Tüdőgyulladás ellen reszelve, tormával a tüdőtájékra helyezik. – Fekély ellen isszák a levét. – Főzik korpával,

akáclevéllel hasmenés ellen állatnak. Vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977; – A múlt század közepétől helynévadó elem. Vö. Péntek – Szabó 1980. 157–8. – Szófeldrajzára nézve I. Murádin 1975; Szabó–Péntek 1981. – A növény összefoglaló néprajzi monográfiája: Kósa 1980.

SOLIDAGO L. (Asteraceae)

***S. canadensis** L. ! kanadai aranyvessző; sünzeanā de grādinā. É-Am, H. Termesztett dísznövény; elvadul, különösen temetőben: F Bh, E, Gyv, Sz, Zs (f. *teratologica*), de másutt is. **Nt.** *mimóza* (Kb, Ny, Szu).

***S. gigantea** Ait. incl. var. *serotina* (O. Kuntze) Cronq. = *S. serotina* Ait; kopasz aranyvessző. É-Am, H. Szórványosan termesztett és kivadul: Ct, E, Kk.

S. virgaurea L. ! erdei aranyvessző; splinutā. Cp, H. Irtott területeken gyakori, sziklás, erdős helyeken szórványos, néhol tömeges (az ssp. *virgaurea*: C, P, Sz stb.).

SONCHUS L. (Asteraceae)

Nt. *bikavirág* (V) | *madárkik* (Mv) | *nyúlsaláta* (Gyv, Mé, Szu, Tl, V), *nyúlsajáta* (Gym, It, Kd, Kf, Nk) | *tejesbúrján* (Mb, Szu, T), *tejesbúrján* (B, J, Np, Sz, V, Va), *tejesbúrján* (Kszt–Zt) | *tejesfü* (Bh) || *Ro. láptügā* (A, Gyv) | *susáj* (Bi, Bl, C, Ct, D, Dr, Fi, Gym, Kk, N, P, St). **Nr.** A dísznónak szedik. – A nevek többnyire minden *Sonchus-fajra* vonatkoznak, a következőkben megadott népi fajnevek bizonytalanok!

S. arvensis L. ! mezei csorbóka; susai de címp. Eua–Med, H (G). Közönséges szántó-földi, kerti gyom. **Nt.** *tejesbúrján* (Kk, Mé), *tejesbúrján* (It, Mk, Mó, Nk, Sz, Va) | *tejesfü* (Kk) | *vékonyszáru tejesbúrján* (It, Mk, Mó, Kk, Sz, Va) | *tejesfü* (Kk) | *vékonyszáru tejesbúrján* (T). **Nr.** Szedték a dísznónak.

S. asper (L.) Hill.; szürös csorbóka; susai. Kozm, Th. Kiskertekben, szántókon, utak mentén közönséges a következővel együtt. **Nt.** *kövért tejesbúrján* (V) | *vastagszáru tejesbúrján* (T).

S. oleraceus (L.) Gou. ! szelíd csorbóka; susai. Kozm, Th. Kiskertekben, művelt területeken közönséges gyom. **Nt.** *nyúlsaláta* (Nd, Szu; Szászlóna), *nyúlsajáta* (Nk) | *tejesbúrján* (Nd).

S. palustris L. (= *S. paluster* L.); mocsári csorbóka; susai mare. Eua–Pont, H. Mocsaras helyeken, ritka: Sz – az állomás alatti forrásos helyeken; Gy, a Szamos partján (Fl. X, 161).

SOPHORA L. (Fabaceae)

***S. japonica** L. ! japánakác; sofrorā. K-Ázsia (Kína–Japán), Mg. Díszfa, szórványos: Bh, Kb.

SORBUS L. (Rosaceae)

Nt. barkócafa (Bh, Mb, Mó, V) | *berkenye* (Sz). Bh-on volt az iskolaudvaron, van K és Mb között. **Nr.** „*Visszás fa, mind a barkócafa*” – szokták mondani. Botot faragnak belőle a pásztorok. – Mb-on *riúdfű* készült belőle, maga az adatközlő faragta. – Helynévadó elem, bizonyára az *S. torminalis*, esetleg az *S. domestica* (+) neveként. Vö. Péntek–Szabó 1980. 138.

S. aucuparia L. ! madárberkenye; scoruş de munte. Eua, Ms (Mg). Erdőszeleken, irtásos-bokros helyeken szórványosan: TI (CLA. Pázmány 1961), Kszt–Zt, Mt. Bogdana (*Abietofagetum*; Csűrös); Gym (Chirca–Coldea 1967). **Nt. kutyacsérésnye** (Kk), *kutyacsérésnye* (Gym, Jt, Kd, Kszt–Zt, Mk, Mv, Ny) | *vadkőrís* (Ml). *Termése: bolonditò* (?) (Kk) || *Ro. boábele cîneluj* (Gym) | *călin* (A, Be, Bi, Ct, Gym, ? | *lémnu cîneluj* (Bi) | *scorúş* (Ct, P). *Termése: ciucuri* (Bi).

S. torminalis (L.) Cr. ! barkócaberkenye; sorb. Eua–Med, Mg –Ms. Napsütötte domboldalakon, hagyásfaként és erdőkben nem ritka: Gyv (incl. f. *obtusata* Nyár.), Nk, Zs. **Nt. barkócafa** (It, Kf, Nd), *barkócafa* (Ny) || *Ro scorúş* (Fi) | *sorb* (N). It-n van a határban.

SORGHUM Mnch. (Poaceae)

***S. bicolor** (L.) Mnch.! közönséges cirok; sorg. Afr, Th. A területen egykor a convar. *technicum* (Körn.) Snowden: seprűcirok; sorg de mături – volt háztáji termesztésben, de 1970–1980 között növényt már nem láttunk. **Nt. cirok** || *Ro. mături* (Fi) | *sorg* (St). **Nr.** Bt-n a tanító kertjében volt régen. – Seprűnek termesztették (Kk, Mi, Mó, Nk).

S. halepense (L.) Pers.; fenyércirok; costrei. Afr, másodlagosan Kozm, H, nálunk Th. A területen terjedőben lehet, eddig csak véletlenszerűen bukkant fel (Gy).

SPARGANIUM L. (Sparganiaceae)

S. erectum | ! = *S. ramosum* Huds. incl. *ssp. microcarpum* (Neuman) Domin, *ssp. neglectum* (Beeby) Sch. et T., *ssp. erectum* = *S. ramosum* *ssp. polyedrum* Asch. et Gr.; ágas békabuzogány; capul ariciului. Eua (Eua – Med *ssp. dif.*), HH. Mocsarakban: Gy, E, Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966), másutt is.

S. minimum Hill.; lápi békabuzogány; buzdugan plutitor. Cp, HH. Tőzeglápokban ritka: Fi, Bl és Ct között (Fl. XI, 101).

SPERGULA L. (Caryophyllaceae)

(***S. arvensis** L.; mezei csibehúr; hrana vacii. Kozm, Th. Hegyvidéken gyakori (D, Dr, Ct, Ct, Almás völgye, Forgácstelke), egykor talán termesztették is.

SPERGULARIA (Pers.) J. et C. Presl (Caryophyllaceae)

S. rubra (L.) J. et C. Presl; piros buda-virág. Cp, Th. Szórvánvos, hegyvidéken gyakori: Be, Bi, Ct, Ct, D, Dr, Fi, P.

SPINACEA L. (Chenopodiaceae)

***S. oleracea** L. ! spenót; spanac. Kz–Ázsia (afganisztáni), Th–TH (áttelelő). Termesztett, gyakori, inkább a provar. *spinosa* (Moench): Mf !; ritkábban a provar. *glabra* (Hill.); nyári spenót. **Nt. spenót** (Bh, Bt, It, J, Kk, Mó, Sz, T, V) *spénót* (Kd, Kf, Mb, Ml, Mv, Ny), *spénóut* (K) || *Ro. spanác*.

SPIRAEA L. (Rosaceae)

S. ulmifolia Scop. = *S. chamaedryfolia* L. em. Jacq.; szillevelű gyöngyvessző; cununiță. Pont–Balk, Ms. Erdőszeleken, patakok mentén szórványosan (élősövényekben is spontán): BI, Gyv, Kk, Mk, Nk, Pányiki-szoros, Ş (itt dísznövényként is!); Ct, Kszt–Zt – Dl. Bogdana (Csűrös). **Nt. Ro. catrifóji** (Bl).

***S. Vanhouttei** Zabel. ! gyöngyvessző. Hibrid eredetű díszcserje. Kiskertekben szórványos: Nk, T. **Nt. kenyérmorzsa** (Va).

STACHYS L. incl. *Betonica* (Lamiaceae)

S. alpina L.; hegyi tisztessfü. Eu, H. Bükösökben: Kszt–Zt, Dl. Bogdana (*Abietofagetum* – Csűrös), Mt. Horaita (Cs. Káptalan 1971).

S. annua L. ! tarlóvirág; cinstej. Eua–Med, Th. Meszes talajú szántókon közönséges vagy tömeges. **Nt. tarlóvirág** (Kf, Mó, Mv, Sz).

***S. byzantina** K. Koch non Cr. = *S. lanata* Jacq. = *S. olympica* Poiret (vö. Bailey 1975); gyapjas nyúlfüle; urechea iepurelui. Krim, Kaukázus (Törökország, É-Iránig), H. Virágoskertekben, temetőekben: Bh; nem ritka.

S. germanica L. ! fehér tisztessfü; jaleş. Eu–Med, H–Th. Felhagyott szántókon, leromlott száraz legelőkön, utak mentén közönséges, néhol tömeges, a hegyvidéken is (Dr!). **Nt. méhfű** (Szászlóna: Györffy 1935).

S. lanata l. *S. byzantina*

S. officinalis Trev. = *Betonica officinalis* L. ! orvosi tisztessfü; creţişor. Eu–Med, H. Kaszálókon, nedves réteken közönséges.

S. palustris L., mocsári tisztessfü; bálbisá. Cp, H–G. Nedves réteken, ártéri szántókon gyakori.

S. recta L. ! hasznos tisztessfü; jaleş de cîmp. Eu–Med, H. Napos oldalakon, száraz gyepekben közönséges.

S. sylvatica L. ! erdei tisztessfü; bálbisá. Eua, H. Árnyas erdőkben, tisztásokon, irtásokban gyakori (*Quercu-Carpinetum*, *Dentario-Fagetum*).

STAPHYLEA L. (Staphyleaceae)

S. pinnata L. ! mogyorós hólyagfa; clocotiş. Kz–Eu–D–Eu, Ms. Kevert lombdők cserjeszintjében, néhol gyakori (a Kf – N – Sz – Zs vonalon). **Nt.** *hájagmogyoró* (It, Kf, Mó, Nd) | *hályog-mogyorófa* (Kvár: Györfly 1935) | *libalábúfa?* (Szu: Györfly 1935) | *pukkanacs* (Zs). – Mó-n az Egerkútnál van. **Nr.** Zörgőnek tették a magját a korsóba (Sz). – Valószínűleg ezzel a növényvel áll kapcsolatban a *Hájagos* földrajzi név (Gyv). Vö. Péntek–Szabó 1980. 147.

STELLARIA L. (Caryophyllaceae) l. még: *Myosoton*

S. alsine Grim.; posvány csillaghúr; Cp, H. Forrásos helyeken: Gy (Fl. II, 37).

S. graminea L.; pázsitos csillaghúr; rocoţea. Eua, H. Mezofil gyepekben, erdőszéleken közönséges.

S. holostea L. ! olocsáncsillaghúr; iarba moale. Eua, H. Erdőszéleken, lombdőkben gyakori, néhol tömeges.

S. media (L.) Cyr., Vill. ? ! tyúkhúr; rocoină. Kozm, Th. Kiskertekben, utak mentén, mezofil szántókon közönséges heverőszárú gyom (C, E, T). **Nt.** *pipeshúr* (Bh, Gy, K, Kk, Mb, Nk, Szu, Tl, Va, Zs; Szászfenes, Torda, Bonchida: Györfly 1935).

S. nemorum L.; ligeti csillaghúr; steluţă. Eu, H. Fenyves bükkösökben: Kszt–Zt, Dl. Bogdana (Csűrös).

STENACTIS l. Erigeron**STIPA L.** (Poaceae)

Nt. *árvalányhaj* (Bh, It, J, Mb, Mé, Mó, Ny, Sz, Szu, T, Va, Zs), *árvalányhaj* (Gyv, Kk, Nk, Zs). **Nr.** Kalapba teszik dísznek, bokrétaiba (Bh, Mé).

S. capillata L. ! kunkorgó árvalányhaj; năgară. Eua (Kont), H. Száraz gyepekben, mészes különösen gipszsziklákon gyakori, társulásképző: F, Gyv, J, E, Kf, Nk, Sz, Zs. **Nt.** *vad-árvalányhaj* (Nk).

S. joannis Čelak! = *S. pennata* E. emend. Mansf.; hegyi árvalányhaj; colilie. Eua–Kont, H. Napsüvöltő domboldalakon, ritka: Sz, Rízszeg-tető. **Nt.** *Ro. cõlije* (Bl, Dr, Kk, Mí, St).

S. lessingiana Trin. et Rupr.; szőrös árvalányhaj; colilie. Kz–Eu – Pont–Balk, H. Szikár domboldalon a terület határáig (Hója gerincen Gy felé).

S. pulcherrima K. Koch! csinos árvalányhaj; colilie. Eua – Kont–Med, H. Napsüvöltő, szikár domboldalakon: A, Gorbó, Kb, Gy (Csigadomb) és másutt is (l. Fl. XII, 205). **Nr.** Elsősorban ez a faj szolgáltatja a közismert kalapdíszet.

S. tirsia Stev. em. Čelak = *S. stenophylla* Čern. ex Lindeman; hosszúlevelű árvalányhaj. Eua (Pont–Balk), H. Csak Kb határában (CLA. Szabó 1969).

STRUTHIOPTERIS l. Matteuccia**SUCCISA Neck.** (Dipsacaceae)

S. pratensis Moench. ! ördögharaptafű; ruin. Eua, H. Nedves réteken, szórványos: E, Gym (Chircă–Coldea, Kovács–Coldea 1967).

SYMPHORICARPUS Adans. (Caprifoliaceae)

***S. racemosus** Michx. ! hóbogó; hurmuz. É–Am, N. Kerti és útmenti díszcserje; szórványos. **Nt.** *bogó* (Gym) | *fehírbogó* (Kszt–Zt) *gyöngyfa* (T) | *pukkantó* (Kp, Sz, V, Va), *pukkantó u* (Mó) | *pukkantós* (Nk) || *Ro. malin* (Bi).

SYMPHYTUM L. (Boraginaceae)

S. cordatum W. et K.; szívlevelű nadálytő; brustur negru. K–Eu (Med), H. Bükkösök és fenyves-tölgyesek (*Dentario-Fagetum*, *Abieto-Fagetum*) jellegzetes aljnövénye, csak a terület nyugati részéről jelezték: Kszt–Zt, Dl. Bogdana (Csűrös).

S. officinale L. ! fekete nadálytő; tătăneasă. Eu, H. Közönséges gyom kiskertekben, vízfolyások, kerítések mentén, nedves réteken. A gyűjtőfajhoz (*S. officinale* agg.) több kisfaj tartozik, melyek közül terem a területen a nagy termetű mocsári-vízparti *S. tanaicense* Stev. = *S. officinale* L. ssp. *uliginosum* (Kern.) Nym. (Nádas és Kapus völgye). **Nt.** *dongóvirág* (Bh, Gyv, Kk, Mb, Mf, Tl, Szászfenes), *dongóvirág* (Mv) | *fekete nadáj* (B, Bh, Gy, Gym, Gyv, It, J, K, Kd, Kf, Kp, Kszt–Zt, Mb, Mé, Nd, Nk, Ny, Sz, Szu, T, Tl, V, Va; Kajántó, Szászlóna: Györfly 1935) | *nadáj* (Bh, Gyv, Mk, Mó, Mv, Ny, Zs). Virágja: *szopóka* (Kszt–Zt) || *Ro. frunza lui Tăt'in* (Gyv) | *járba lui Tăt'in* (A, B, Bi, Bl, C, D, Dr, Gym, Mí, P, Sd, St), *járba lui Tăt'ină* (Kk), *járba lui Tăt'e* (N) | *miérea cuculu* (N) | *st'in* (Gym). **Nr.** A gyerekek mézet szívnek a virágjából; felfűzik, gyöngyöt készítenek belőle. – A levelét szedik a dísznőnek, libának. – A gyökerét használják elsősorban, ezért szárítva télire is elteszik. Festenek a főzetével (Gy, Mé). – A gyökerét megfőzik tejben, daganat, puffadás ellen teszik a gyomorra. – Ugyancsak a tejben péppé főzött gyökeret vászondarabban a kifícamodott, törött, repedt testrésze teszik. Van, ahol ezt a pépet szeszszel öntözik le, úgy borítják a törésre vagy repedésre. – Gyökerét abortív célra is felhasználják: cernát húznak bele, úgy dugják fel a méhbe. Veszélyes, mérgező ! Vö. Kovács 1976; Kóczián et al. 1977.

S. tuberosum L.; csomós nadálytő; tătăneasă. Ec (Med), H. Lombdőkben gyakori: Ny.

SYRINGA L. (Oleaceae)

***S. chinensis** Willd.: = *S. vulgaris* x *S. persica*; kínai orgona; lilac chinezesc. Kína ?

Ms. Bizonyára a területen is. – A területtől délre a Meleg-Szamos völgyében és nyugatra, a Székelyjő völgyében terem a kárpáti endemikus Jósika-orgona (*S. josikaea* Jacq.). Ennek egy-két példánya esetleg dísznövényként a területen is.

***S. persica** L. ! perzsa orgona; liliac persan. DNy-Ázsia, Ms. Kiskertekben, élősövényekben gyakori díszbokor, félvadon is. **Nt.** *borostyán* (Kb) | *cigányborostyán* (Mé) | *pujaborostyán* (Szu), *pujiborostyán* (Sz) | *rigi ótodborostyán* (It) || *Ro. borost'án* (Mi) | *málin* (Dr), *melin* (S) | *melin domnésc* (S).

***S. vulgaris** L. ! közönséges orgona; liliac. Balk–Kis-Ázsia, Ms. A területen ültetve; de el is vadul. Közönséges díszcserje. **Nt.** *borostyán* (Fsz, Km; B, E, J, K, Kp, Mé, Mf, Ml, Mó, Nd, Sz, Szu, T, V, Va, Zs; Kajántó, Torda: Györffy 1935), *borosnyán* (It) | [*orgona*] inkább a fl. *pleno-ra* vonatkozó elnevezés (Kb, Mf, Ml, Zs). Tájfajták: *bécsi borostyán* (Szászfenes: Györffy 1935); *ótott borostyán* (Gyv, J, Kk, Ksz–Zt, Mé, Ml, Mó, Ny, Sz, T, Va), *ótott borosnyán* (It); *tejes borostyán* (Gym, Kk) || *Ro. borost'án* (A, B, C, D, Gyv, Kk, P, St) | [*lili i ác*] (D, Dr, Gym, Sz) |

málin (Bl, Ct, Dr, N), *melin* (Be, Fi, Gym, Mi, S, Topa). **Nr.** A fehér orgonavirágot zsírban erjesztik, azzal kenetik a szemölcsöt, pattanást (Bh). Vö. Kovács 1976.

SYZIGIUM Gaertn. (Myrtaceae)

• **S. aromaticum** Merr. et LM. Perry ! = *Coryophyllus aromaticus* L. = *Eugenia aromatica* Baill.; szegfűszeg: cuişoare. Maluku-szigetek, Ms. Boltból vásárolt fűszernövény. **Nt.** *szegfűszeg* (Asz, Km, Nm), *szëgfűszëg* (Fsz) || *Ro. cuişoare* (Fi). **Nr.** Lyukas fogba teszik. – Szürkehályogra: „megfőzik a fekete tyúk tojását keményre, a tojáshejat gondosan eltávolítják, hosszában kettévágják, a sárgáját pedig kivesszik mindkét félből. Az egyik fehérjét megtöltik cukorporral, a másikat viszont apróra tört szegfűszeggel. Ezután a két tojásfelet összeborítják, beteszik egy törülköző sarkába vagy egy vászondarabba, majd a vászondarabot mind közelebb és közelebb fogják és mind erősebben szorítják mindaddig, míg fekete cseppek nem csepegnek belőle a vásznon keresztül. A cseppeket gondosan felfogják, mert naponta kétszer ebből csepegtetnek a beteg szembe” (Kovács 1976. 106).

T

*TAGETES L. (Asteraceae)

Nt. *bársonrózsa* (It, Sz) | *csepegetettrózsza* (J), *csëpëgetëttrózsza* (Mk) | *oroszka* (Jt, Kk, Mé, Nd, Nk) | *káránzsël* (B, Gym, Gyv) || *Ro. caranjël* (A, Be, Bi, D, Dr, Gym, Gyv, P, Sd, St), *cărânjël* (N) | *cărunjéa* (S) | *cărunjël* (C, Mi, Sz, Topa) | *crinjële* (Kk). **Nr.** Inkább r. virágnak tartják (B). – Elterjedésére nézve l. Szabó–Péntek 1980–3. térvázlatát.

***T. erecta** L. ! nagy bársonyvirág; crăițe. Kz–Am (Mexikó), Th. Termesztett dísznövény, gyakori különböző alakban: nagy, telt fészku sárga és narancsvörös – *superba*, *lutea*, *aurantiaca* (A); nagy fészku, sárga – *lutea*, *magna* (E); kis fészku sárga – *lutea*, *minor* (Gym). **Nt.** *bársonyvirág* (Mó) | *magas bársonyvirág* (T) | *piros oroszka* (Nk) | *sárga oroszka* (Nk) || *Ro. buzdüg*, *buzdúgi* (St, Topa) | *caranjéle mári* (A) | *cărunjéa máre* (S).

***T. patula** L.. ! törpe bársonyvirág; crăițe. Kz–Am, Th. Termesztett dísznövény, gyakori különböző alak- és színváltozatokban: provar. *simplex* hort. (Bh, Kp); provar. *ligulosa* hort. (Bh, Gyv, Kk, Kp), de a két törzsfaj közötti átmeneti alakok is (*T. patula* x *T. erecta*: I, Nk). **Nt.** *büdöske* (Kp) | *olárorózsza* (Ny) | *oroszka* (Mf) | *törpe bársonyvirág* (T) || *Ro. cărunjëa mică* (S).

TAMARIX L. (Tamaricaceae)

***T. gallica** L. ! francia tamariska; cătină roşie. Med – Atl, Ms. Ritka díszcserje: Bh, Kp; Sz (Nyárády A. 1955).

TANACETUM L. (Asteraceae) incl. *Pyrethrum*, *Chrysanthemum* p.p.

Nt. *meszelőü* (Sz) | *ruta* (Gyv) || *Ro. lába gîştii* (Gyv) | *rómoñiță* (Be), *rómoñiță* (Ct) | *rită* (Gyv, Mi).

***T. balsamita** L. ! = *Chrysanthemum balsamita* L., *Balsamita major* Desf.; Boldogasszony tenyere; calapár. Ny-Ázsia, H. Termesztett dísznövény, kiskertekben gyakori, temetőben kivadulva is: Bh, C, Kf (var. *tanacetoides* Hayek). **Nt.** *Böldogasszony* (B, Gym, Gyv, It, J, Kb, Kk, Kp, Mf, Nd, Tl, Va), *Böldogasszon* (Mé, V, Zs), *Böldogasszony* (E, Kf, Ksz–Zt, Mb, Mk, Mó, Mv, Ny, Szu), *Böldogasszony* (Sz, T), *Böldogasszony* (K) | *bonnyógvirág* (Mó) || *Ro. calapăr* | *carapál* (Bi, Dr, Gym). – Temetőbe ültetik inkább; templomba is szívesen magukkal viszik az öregasszonyok. **Nr.** Teának főzik meg epe-, májbántalmak ellen (Kp). – Levelét kelésre teszik, gennyelszívó (vö. Kovács 1976). – Levelét szalonnával vérzés ellen is használják (P).

T. corymbosum (E) C.H. Schultz! = *Chrysanthemum corymbosum* L. = *Pyrethrum corymbosum* Schrank; sátorozó aranyvirág; nápraznic. Ec–Med, H. Erdőszeleken, gyepekben, szórványos, néhol tömeges (pl. irtástereken: C!): Ct, Ct, Gy, Gym, Gyv, It, Kf, Mó, Mv, P, Sz, Va; Kf, Kk-P, Sz (Fl. IX, 441–5). **Bit. bingyóvirág** (V) | *csokros margareta* (TI) | *pártavirág* (Mé) || *Ro. tătăjje* (Be).

***T. parthenium** (L.) C.H. Schultz ! = *Chrysanthemum parthenium* (L.) Bernh.; őszi margaritavirág; granat. Ec–Med, Th–H. Termesztett dísznövény, megtúrt, gyakran kivadul, falusi utak, árkok mentén nem ritka: D, Gyv, It, Kk, Mb, Mv, Nk, Ny. **Nt. fehér boglár** (Sz), **féjir boglár** (Kk, Nk) | *kenyírmörzsa* (K, Zs), *kényírmörzsa* (Jt) [*kockavirág* (Kp) | *mörzsa-virág* (Zs) | *romjnyica* (Gym), *romonyica* (Szamosfalva: Györfly 1935. 161) | *rucaláb* (E) || *Ro. bumbghiji albi* (St) | *rómoňitá* (B, Bi, Dr, Gym, N, P, Sz) | *rómoňitá d'e grăd'ină* (Dr). **Nr.** E-n temetésre szokták vinni.

T. vuljare L. = *Chrysanthemum vulgare* (L.) Bernh.; gilisztazűző varádics; vetrice. Eua, H. Vizek, kerítések mentén, élősövényekben néhol tömeges, pl. Nk – az ülepítőmedencék-nél (var. *vulgare*).

TARAXACUM Wigg. (Asteraceae)
A népi növényismeret általában nem tesz különbséget az egymáshoz hasonló *Taraxacum*-fajok közt, többnyire mindegyikre a közönséges és tömeges pongyola pitypang nevével alkalmazza.

T. Hoppeanum Gris.; Hoppe-féle pitypang. Alp–Kárp–Balk, H. Ml: Fl. X, 122.

T. laevigatum (Willd.) DC.; szarvas pitypang. Eua–Med, H. Napos domboldalakon. Ritka: Gy – Csigadomb; Sz – Ríszeg-tető (Fl. X, 125).

T. officinale Weber in Wigg. ! pongyola pitypang; pápádie. Eua (Kozm), H. Közönséges, néhol tömeges gyomnövény. **Nt. békavirág** (Szu, Tl, Va, Torda), **bikavirág** (Kf, Kk, Ksz–Zt, Mb, Nk) | **bikavirág** (Mf) | **cikörja** (Gy; Kvár, Szászlóna: Györfly 1935) | **cikornya** (Szászfenes: Györfly 1935) | **csikára** (B, Va) Va-n csak a virág neve ! | **gyermékláncfű** (Bh, Mk) | **hóttok virága** (Szamosfalva: Györfly 1935) | **kotlóvirág** (Bonchida: Györfly 1935) | **láncfű** (Gym, It, Jt, Mb, Mv, Nd, Szu, T) | **láncoslapu** (Mv) | **láncvirág** (TI) | **nyúlsaláta** (Szászfenes: Györfly 1935) | **pipefű** (Mó) | **pipevirág** (Mf, Ny) | **tejesbúrjány** (Kk, Sz, Tl V), **tejesbúrján** (Szu) | **tejesfű** (K, Zs) | **tyúksegge** (Mk: Györfly 1935) | **tyúkvirág** (J) || *Ro. ci-coare* (Mi) | *lăptúg* (Fi, Gym), *lăptúgă*, *lăptúgi* (A, Bi, Bl, D, Dr, N, P, St, Sz) | *păpădie* (C, Kk). **Nr.** Virágját szedik, vázába is teszik. – Levelét disznónak szedik. – Zs-on bort főznek a virágjából. – Gömbszerűen álló ter-

méseit fűjják a gyerekek; ebből mondják meg hány óra van. – A csöves tököcsányból köhögés csillapító, köptető hatású teát főznek. – A herbából főzött teával háziállatok sebet mossák. Vö. Kóczyán et al. 1977.

T. palustre (Lyons) Symons; mocsári pitypang. Eua, H. Mocsaras helyen, ritka: Mv (Fl. X, 118); Mi, Sp (f. *scorzonera* (Hoppe) Hegetschow. – CLA. Nyárády A. 1963); Kf – a Körös forrása alatti réten (Csürös); Bh (f. *palustre*, f. *scorzonera* – Csürös mts. 1969).

TELEKIA Baumg. (Asteraceae)

T. speciosa (Schreb.) Baumg.; Telekivirág; láptucul oii. DK–Alp–Kárp–Balk (de a Kaukázusban is!), H. Nedves erdőszeleken, a területen ritka: Sz!, Gy.

TETRAGONOLOBUS Scop. (Fabaceae)

T. maritimus (E) Roth = *Lotus siliquosus* L.; bársonykerep; ghizdei mare. Eua–Med, H. Nedves réteken szórványos a Nádas mentén (E, It, Mé, T; Mó – Fl. V, 237). **Nt. lócérna** (Szászfenes: Györfly 1935).

TEUCRIUM L. (Eamiaceae)

T. chamaedrys L. ! sarlós gamandor; dumbeť. Eua–Med, H. Száraz irtásgyepekben, tölgyesekben, bokrosokban közönséges. **Nt. boldond szárkavirág** (V).

T. montanum L. ! hegyi gamandor; sugárel. Eua, H. Sziklás, leromlott napos gyepekben, mészkövön, gyakori: Gyv, Gyv, Jt, Kf, Mó, Nk, Zs, de másutt is. **Nt. küközttermő** (Gyv) | **kúvirág** (Nk).

THALICTRUM L. (Ranunculaceae)

Th. aquilegifolium L.; galamólevelű borkóró; rutişor. Eua, H. Erdőszeleken, szórványos: Kf–Sz (Ríszeg, Ordományos), Szászlóna (CLA).

Th. lucidum L.; fényes borkóró; rutişor. Kz–Eu – Med, H. Patakok, vizek mentén magaskörös állományokban nem ritka (Gy).

Th. minus L.; közönséges borkóró; rutişor. Eua, H. Száraz gyepekben közönséges: Gyv, Mv! Gy, N, Mé (var. *minutifolium* Borb.; var. *flexuosum* (Bernh.) Sch. et K. – Fl. II, 683, 638); Kf – Csapkés-oldal (Csürös).

THEA L. (Theaceae)

• **Th. sinensis** L. = *Th. viridis* E. = *Camellia thea* Link. = *C. sinensis* (L.) Kuntze (Mansfeld 1959 ezt tekinti érvényes névnek!); tea; ceai. DK–Ázsia, Ms. Trópusi-szubtrópusi kultúrnövény; nálunk elsősorban orosz és kínai tea van kereskedelmi forgalomban. Ezek helyett inkább helyben termő növények főzetét fogyasztják. **Nt. orosz tēja** | **tēja** || *Ro. ceai*. **Nr.** Izzasztó hatása miatt hűlés ellen használják. – Hasmenés ellen is jónak tartják. Vö. Kóczyán et al. 1977.

THELYPTERIS Schmidel (Thelypteridaceae)
= *Lastrea*, incl. *Phegopteris*

Th. phegopteris (L.) Slossen = *T. polypodioides* Fée. Cp, H. Gyalui-havasok (Fl. I, 116).

Th. palustris Schott. = *Dryopteris thelypteris* (L.) A. Gray; mocsári pajzsika; ferigá de baltá. Cp–Med, H. Gyalui-havasok (Fl. I, 98).

THEOBROMA L. (Sterculiaceae)

• **Th. cacao** L. ! kakaó; cacao. D–Am (Amazonas felső folyása), Ms. Kakaóport üzletből vásároltak. **Nt. kakaó** || *Ro. cacao*.

THESIUM L. (Santalaceae)

Th. linophyllum L.; lenleveű zsellérke. Kz–Eu – Kont, H. Száraz gyepekben közönséges.

THLASPI L. (Brassicaceae)

Th. alliaceum L.; hagymaszagú tarsóka. D–Eu, Th. Ritka gyom: Bh (Fl. III, 396).

Th. arvense L. ! mezei tarsóka; punguliță. Eua, Th. Közönséges szántóföldi gyom. **Nt. vadkáposzta** (Kk).

Th. kovatsii Heuf. ! Kovács-féle tarsóka; buruiana viermelui. Balk–Dac, H. Szárazabb gyepekben, sziklás, köves helyeken szórványos: Mó, Sz, T; Magyarnádas, Dl. Straja Mare (Fl. III, 403). **Nt. kásavirág** (Sz).

Th. perfoliatum L.; galléros tarsóka; punguliță. Eua–Med, Th. Ruderális gyomnövény, szórványos: E, It.

THUJA L. (Cupressaceae)

Th. occidentalis L. ! nyugati tuja; tuie. É–Am, Ms. Gyakori díszfa, jóformán minden faluban, temetőben van legalább egy-két példány. – A népi növényismeret nem vagy alig tesz különbséget az életfa és a tuja közt, így a *Biota orientalis*-nál szereplő nevek erre a fajra is vonatkoznak !

THYMELAEA Mill. (Thymelaeaceae)

Th. passerina (L.) Coss. et Germ. ! = *Lygia passerina* (L.) Fasano; cicó; limba vrăbiei. Eua, Th. Sovány talajú, napos termőhelyeken, vetésekben szórványos. Enyhén mérgező (F, Gy, Gyv, It, J, Kf, Kk, Nk).

THYMUS L. (Lamiaceae)

Nt. bojtvirág (Mé) | *mezei csombor* (Kajántó: Györfly 1935) | *mezei majorána* (Szászlóna: Györfly 1935) | *vadcsombor* (B, It, J, K, Kszt–Zt, Mó, Nd, Tl, V), *vadcsombor* (B, Gy, V) || *Ro. cimbrisoru* (Dr, Kk) | *cimbru de câmp* (Ct, Gyv, St) | *cimbru sălbatic* (Dr, N) *soponél* (Bl), *sopornél* (Fi) | *sorponél* (P). **Nr.** Teának főzik (Tl). – Tokányba teszik ízesítőnek (Bl). – Jó illata van, ezért fűszerként használják (Fi). – A r. lányok Szentgyörgy-napkor mosták vele a *hajikat*, hogy nőjön (Gy). – Magas vérnyomás elleni teát főznek belőle.

Th. comosus Heuff.; díszes kakukkfű; so-ponel. End, Ch. Méssziklákon, gipszkibúváso-kon szórványos: Gyv, N, Zs; E (var. *trans-silvanicus* (Schur) Borb. – Nyárády A. 1961).

Th. dacicus Borb. = *Th. pulegoides* x *Th. pannonicus*. Kárp–Balk, Ch. Köves helyeken szórványos: Kb (Fl. VIII, 323).

Th. glabrescens Willd ! incl. *Th. austriacus* Bernh. in Rehb. – *Th. pannonicus* agg.; kopaszodó kakukkfű. K– és Kz–Eu, Ch. Lege-lőkön, réteken közönséges, néhol tömeges: Kb, Gorbó–Sárd, Ct, Bh (ssp. *glabrescens*).

Th. pannonicus All. sec. Ronn = *Th. marschallianus* Willd. et auct. incl. *Th. kostelekyanus* Opiz et *Th. serpyllum* ssp. dif.; nagy kakukkfű; cimbrisor. K– és Kz–Eu, Ch. Száraz gyepekben, napos lejtőkön gyakori: Gorbó és Sárd között (ssp. *pannonicus* = *Th. pannonicus* All. sensu Fl. R.S.R. – Fl. VIII, 313).

TILIA L. (Tiliaceae)

T. cordata Mill. ! = *T. parviflora* Ehrh. ex Hoffm.; kisleveű hársfa; tei pucios. Eu (Kaukázusig). Ms–Mg. Gyakori., helyenként (pl. Sz–Kf, Rízeg) társulásalkotó fa, másutt tölgyesek, gyertyános-tölgyesek kísérője. Díszfának is ültetik házak mellé, temetőkbe. Gyv – P, Dl. Leşului (Nyárády A. mts. 1966), Kszt, Mt. Horaița (Cs. Káptalan 1971). **Nt. hársfa** || *Ro. tej*. A helynévanyagból kikövetkeztethetően a *száldob* elnevezés is ismert lehetett. Vö. Péntek–Szabó 1980. 141. – Be-en megkülönböztetnek nyárit (korán virágzót) és télit (későn virágzót). Bent a falvak belterületén nincs, csak kint az erdőben: Kk-on, V-n (vegyes erdő), It-n a Magyarostétőn, Mi-n Köblös felé van erdő, Zsuk felé. **Nr.** Hársfából készülnek a létra szárai, kaszanyélnek is használják. – Kérgéből kötelet sodortak, dísznek kötötték a tehének szarvára. – A kérgével kötötték a nyirfaseprűt, ecsetet is készítettek belőle. – Ágait zöldágnak: dísznek és teszik a lányos ház kapujára. – Virágját (Tiliae flos) magában vagy keverékekben (kukoricával és mézzel keverve) főzik teának: izzasztó, köhögés elleni. – A népmesében szent fának tekintik. Vö. Kovács 1943. II, 19.

TITHONIA Desf. (Asteraceae)

***T. rotundifolia** (Mill.) Blake = *T. speciosa* Hook. = *Tagetes rotundifolia* Mill. Kz–Am (Mexikó), Th. Díszvirág, a területen ritka. **Nt. feléjcs?** (Kk).

TORILIS Adans. (Apiaceae)

T. arvensis (Huds.) Lk.; parlagi tuskemag. Eua–Med, Th. Utak mentén, gabonaföldeken: Kk (ssp. *arvensis* – ssp. *divaricata* Thell. – Nyárády 1967). **Nt. kódustetű** (Bh) | *zsidótetű* (Bh).

T. japonica (Houtt.) DC. = *T. rubela* (Mnch. = *T. anthriscus* (L.) Gmel.; bojtorjános tüske-

mag. Eua–Med, Th. Élősvények mentén, mint az előbbi faj; közönséges.

*TRADESCAXTIA L. (Commelinaceae)

Nt. *fojondár* (B) | *futó* (Gym, Gyv, Kk, Kszt–Zt, Mf, Mk, Szu, V), *futóy* (J, Mv) | *futóvirág* (Nk) | *kofa* (Kp) | *lefutó* (Va) | *pletyka* (Mó, V), *plētyka* (K, Zsj) | *pletykafutó* (T) | *pletykánövény* (Mé) || *Ro. chingătoáre* (A) | *floáre cáre se-nt'ind'e* (St) | *mireásă* (Dr, P), *mîreásă* (Be) | *mușcată cáre se-ntinde* (Ș) | *mușcată d'e apă* (Mi) | *páru fēt'i* (Bi, Ct, D, Gym) || *telegraf* (C).

***T. albiflora** Kth. ! = *T. viridis* auct.; pletyka. Kz–Am, H. Gyakori cserepes dísznövény.

***T. blossfeldiana** Midbr. Kz–Am, H. Szórványos dísznövény (szobanövény): Bt, E, Kf, Np!

***T. fulminensis** Vell. Kz–Am, H. Cserepes dísznövény: Bh.

***T. virginiana** L. – *T. brevicaulis* Raf.; tradeszkancia; telegraf. E–Am, H. Kiskertekben, virágágásokban, féivadon is, szórványos (Kf, V).

TRAGOPOGON L. (Asteraceae)

T. dubius Scop.; nagy bakszakáll; barba caprei. Pont–Med, H. Fűves helyeken, szórványosan: Gy; E (Nyárády A. 1961); Kf Csipkés (Csűrös).

T. orientalis L. ! = *T. pratensis* ssUp.; közönséges bakszakáll; iarba soarelui. Eua, TH. Kaszálókön gyakori vagy közönséges: Gyv, Kk (f. *angustifolius* verg. ad var. *paralellus* Nyár.); N (*forma terratologica*); Ct, Kf, Mv, S (Csűrös). **Nt.** *bakszaka* (Kszt–Zt, Mk) | *baszkata* (Sászfenes: Györffy 1935) | *csuka* (J) | *édesfű* (Szászlóna: Györffy 1935), *édesfű* (Gym), *idesfű* (Gyv, It), *idēsű* (Sz) | *kukukté* (Kf) | *szasza* (Jt) | *szekeboka* (Mv) | *tejesbúrján* (Kp, Mé, T), *tejesbúrjány* (B) | *tejesű* (Bh, Gy, Mb, Ny, V) || *Ro. bazamóci* (Fi) | *cuc, cúci* (Bi, Dr, Sz) | *iarbă dulce* (Gym, Nș, St) | *iarba soarelui* (A, C, P) | *iarba li soare* (Be). **Nr.** Tavasszal a gyerekek eszik tejes szárát. Gyv-en emlékeznek rá, hogy gyomormérgezést, kézmerevedést okozott. – *T. transylvanicus* Hayek = *T. hayekii* (Soó) Rich. sec. Fl. Eur. 4 324. ?

TRAPA L. (Trapaceae)

***T. natans** E.; sulyom; cornaci. Eua–Med, HH. Egykor valószínűleg a területen is termett. **Nt.** *sujom*. Csupán a történeti helynévanyagban őrződött meg, gyakran népetimológiás *sólyom* alakban. Vö. Péntek–Szabó 1980. 153–4.

TRIFOLIUM L. (Fabaceae)

Nt. *here* (Bh) | *lòhèr* (Mf, Mó) | *lòhere* (B, J, Va), *lùhere* (Mb, Mv, Nd) | *trifòj* (It, Kp, Va, Zs) | *vadlùher* (Mé) | *vadlucerna* (Szu) | *vad-trifòj* (Va) || *Ro. floáre d'e lùhără* (P) | *lùhără sãlbát'ecă* (A, C, D, P) | *trifòj* (B, Be, Bi, Bl,

Dr, Gym, N, Sz). – A herelevél, lóherelevél himzésekben is előfordul díszítő motívumként. Vö. Péntek 1979.

T. alpestre L. ! bérci here; trifoi. Eu (Pont)–Kauk, H. Kaszálókön gyakori.

T. arvense E. ! herehura here; papanasi. Eua–Med (másodlagosan Kozm), Th. Gyomtársulásokban sovány, mészben szegény talajon közönséges, néhol tömeges (Gyv–P). **Nt.** *bagzó* (It), *bagzóy* (Kd) | *bagzóyfű* (Mb) | *bojt-virág* (Szászlóna: Györffy 1935) | *ugorkabagzó* (Kp, vSz), *ugorkabagzóy* (K, Kf, Mó) || *Ro. coájele mîțuluț* (Mi) | *lùhără sãlbátic* (Bl) | *mîțe* (P) | *táurii castravéji* (Sz). **Nr.** A virágzó uborkára dobták, mert úgy tartották, nagyobb lesz tőle a termés. Úgy kellett hazavinni, hogy ne menjenek át vele patakon.

T. aureum Pollich = *T. strepens* Cr.; zörgő here. Eua, Th–TH. Sovány gyepekben gyakori: Be, Ct, Kk, P (Fl. V, 159); Gym (Kovács–Coldea 1867),

T. campestre Schreb. ! mezei here; trifoiási. Eua–Med, Th. Gyepekben, gyomtársulásokban közönséges.

T. dubium Sibth.; kisebbik here. Eu–Med, Th. Gyepekben gyakori, néhol, pl. a Pányikiszorosban hordalékon tömeges; Be, Kk, P (CLA. Nyárády A. 1953; Fl. V, 152).

T. fragiferum L.; eperhere; talpa gíștei. Eua–Med, H. Nedves legelőkön, taposott réteken, hordaléktalajon szórványos.

T. hybridum L.; kórcs here. Eu–Med, H. Nedves réteken, havasi kaszálókön gyakori, néhol tömeges, pl. a Nádas mentén; It, J, Gyv – Vérvölgy; Körös árterülete S és Bh között stb.

(***T. incarnatum** L.; bíbor here; trifoi incarnat. Eu–Med, Kaukázus, Th. Termesztéték, kivadult: Bh, E, Kb, Sz (Fl. V, 199; Nyárády 1941). **Nt.** *bíbor here* (Bh). – Nem termesztik, de ismerik.

T. medium L.; erdei (tekergős) here. Eua, H–G. Erdőszeleken, irtásréteken, omlásos helyeken közönséges: It, J, Gyv, Kk, Sz (var. *medium*); Bh – a temetőben sírokon megtört vadvirág; Kf, Kszt, Dl. Bogdana – a típus mellett var. *sarosiense* Hazsl. (Csűrös).

T. montanum E.; hegyi here; trifoi alb. Eua, H. Kaszálókban közönséges, néhol tömeges: Ct, Gyv, Kf, P stb.

T. ochroleucon Huds.; vajszín here; trifoi alb. Eu, H. Kaszálókön, erdőszeleken szórványos: Sz (Fl. V, 215), Kb (Prodan 1936), Gym (Chircă–Coldea 1967; Kovács–Coldea 1967).

T. pannonicum Jacq. ! magyar here; trifoi negru. Kz–Eu (Kárp–Balk), H. Kaszálókön, erdőszeleken szórványos – néhol pl. Sztána és Ordományos között tömeges: C, Gyv, Kk (Sátorhegy: *Agrosteto-Festucetum rubrae*), P, Kb, Szt, Sz (Fl. V, 216); Gym – Sub Tufe in *Nardetum strictae montanum*; Dl. Bătărel (Kovács–Coldea 1967).

(*)**T. pratense** L. ! réti (vörös) here; trifoi rožu. Eua–Med, H. Vadon és természetben közönséges. – ssp. *pratense* = var. *spontanum* Willk.; vad réti here – kisebb, a murvalevek szorosan a virágzat alatt; réteken szórványosan: Ct (Fl. V, 202). – *Ssp. (convar.) *sativum* (Afz.) Jáv. provar. *inlermedium* Puia et Szabó; természet (erdélyi) vöröshere. Mesterséges gyepekben (vetve) gyakori. Nagyobb, mint a primitív vad formák. **Nt.** *bojtvirág* (Mó) | *here* (Kf) | *lòher* (Szu, TI) | *lòherę* (Kp), *lùhere* (Gyv, Mb, Nk, Ny) *szelidtrifoj* (Zs) | *trifoj* (Jt, Kp, Ny, Sz) | *vadlòhere* (T) || *Ro. ciucuru pópii* (St) | *lùhàrà* (Sd) | *lùhàrà sàlbàt'icà* (Be) | *sugàtòr* (D) [*trifój ròşu* (Fi).

(*)**T. repens** L. ! fehér here; trifoi alb. Eua, H. Legelőkön, gyepekben, utak mentén közönséges. – Ssp. *repens* = var. *typicum* A. et G.; var. *microphyllum* Lagr.–Foss – kis levelű; leromlott legelőkön közönséges; (*) convar. *hollandicum* hort. nagyobb levelű, dúsan virágzó populációk, részben természetéből kivadulva (Kb); *convar. *giganteum* Lagr.–Foss.; lódi here: nagy levelű, nagy termetű természet alak, a természetéből kivadul és terjedőben van. **Nt.** *here* (Gym, Kf) | *futó lùhere* (Gyv) | *fehér here* (Bh), *fehír here* (Gym) | *fehír vadhere* (Mk) | *trifoj* (B, K, Zs) | *vadhere* (Jt, Kszt–Zt, Mk, Ny) | *vadlòher* (Szu, TI) ! *vadlùher* (It) | *vadlòhere* (Gy, T), *vadlùhere* (Kk, V) | *vadtrifój* (Sz) || *Ro. căpu pópii alb* (Mi) | *catrifój* (Bl) | *luhâr* (Stj) | *lùhàrà alb* (Kk) | *luţernă bolândă* (Sd) | *trifoi alb* (C, Fi) | *trifój sàlbatic* (Dr).

TRIGLOCHIN L. (Juncaginaceae)

T. palustris L.; mocsári kígyófü; broscăriţă. Cp, HH. Mocsaras réteken, ritka: Ct, Gyv, It.

TRINIA Hoffm. (Apiaceae)

T. glanca (L.) Dum. = *Pimpinella glauca* L.; szürke nyúlkapor. Eua–Med, Th–H. Napos, szárazabb gyepekben, szórványos: Sz Fl. VI, 640; CLA.).

T. ucrainica Schischkin (incl. *T. kitaibelii* M.B. et auct.); Kitaibel nyúlkapor. Eua–Med, TH–H. Napos szénafüveken: a Szentpál határában szedett nyúlkaporlevelek feltehetően ehhez a fajhoz tartoznak.

TRIPLEUROSPERMUM C.H. Schultz (Asteraceae)

T. inodorum (L.) C.H. Schultz = *Matricaria inodora* L. ! = *Chrysanthemum maritimum* ssp. *inodorum* Vaar.; ebszékfü; muşetel prost. Eua, Th–TH. Útszéli gyom, gyakori (Kszt!). **Nt.** *büdöskapor* (Gym) | *kamilla* (Sz, T, V) | *lùkamilla* (Zs) | *vadkamilla* (Kk, Nk) | *vadkapor* (TI) | *vadmargaréta* (Szászlóna: Györfly 1935) || *Ro. rómaniţă* (Fi) | *rómon* (Fi) | *tătăiis gálben* (?) (N).

TRisetum Pers. (Poaceae)

T. flavescens (L.) P.B.; réti aranyzab; ovás-cior. Cp (Eua–Med és É–Am), H. Kaszálón közönséges és tömeges. Társuláskötő.

TRITICUM L. (Poaceae)

***T. aestivum** L. ! *T. vulgare* auct., *T. sativum* Pers. stb.; búza; grú. Eua (Kozm) Th. Legjelentősebb természet növény a területen, de hagyományos helyi fajtákat már nem találtunk. **Nt.** *búza* || *Ro. grú.* – A tájfajták rendszertani hovatartozását az egykori anyag hiányában nem lehet pontosan megállapítani, adatközlőink emlékezetére vagyunk utalva a besorolásban. – Convar. *aristatum* Alef.; szálkás búza. **Nt.** *bánkúti* (B, Mk, MI, Sz, Va) | *járó u búza* tavaszbúza (Mb: KalTsz) | *fehér búza* (Kb), *fejír búza* (Gyv, Kp) | *konopér* (Mk) | *odvosi* (B, Kf, Mb, MI, Sz), *otvosi* (It) | *őszi búza* (Mk, MI, Ny) | *piros búza* (Bh, Gyv, Kb, Kp, Mb) | *szálkás búza* (F, Gyv, K, Kb, Mb, Mé, T) | *székácsi* (B, Bh, Mk, Szu, Va) | *szőrös búza* (F, Kf, Kszt–Zt, Mv), *szőjős búza* (Bh, It, J, Kd, Mk, Ny) | *tavaszbúza* (Bt, Kb, MI, Ny) | *tavaszi búza* (Mk) || *Ro. grú cu şap* (Mi, P) | *grú d'e primăvară* (D, Dr, Mi, N) | *grú ròşu* (Be). Ebből a fajtacsoportból a következőket természetítették a 70-es években:

– provar. *erythrospermum* Körn. – cv. „Dacia”, cv. „Turda 195”; provar. *ferrugineum* Körn. cv. „Silvana”. – Convar. *muticum* (Alef.) Soó; tarbúzák. **Nt.** *bezostája* (Bt, Kf, Kp) | *bedosztáj* (Kd); *biciglis búza* az előbbivel azonos (rövid szalmájú) (Sz) | *csóré búza* (Szászfenes: KalTsz) | *csürdè búza* (Mé) | *hegyi kopac* német havasi fajta; ismeretes vele kapcsolatban a korreláció, hogy „vékony a szalma, vékony a héja” (Szu) | *kopasz búza* (B, F, Kf), *kopac búza* (Kb) | *kopacfejű búza* (Gy: KalTsz) | *piroskopasz* (B) | *piros púrdébúza* (T), *piros púrdibúza* (Bh, Kd, Mb, Mó, Ny) | *púrdè búza* (Bt, Kk, Nd), *púrdi búza* (Bh, Bt, Gyv, It, J, Jt, K, Kd, Kp, Kszt–Zt, Mk, Mó, Nk, Ny, S, Sz, Va) | *púrdifejű búza* (Mb) || *Ro. bezostá u a* (St) | *cenád* (St) | *golás* (A, Ct, Dr, N, St). Ebből a fajtacsoportból a 70-es években a következőket természetítették: provar. *milturum* Körn. cv. „Libellula”; provar. *lutescens* (Alef.) cv. „Bezostaia-1”, cv. „Po-taissa”. **Nr.** A búzát régen augusztusban vették. A vetésre ősszel ráengedték a juhokat, volt, aki le is kaszálta (Szu). – A szalmát takarmányozáson, almózáson kívül felhasználták fák kötözésére, szalmakalapkészítésre (vö. Gálffy 1944), épületek fedésére. – Csömör esetén forró vízbe búzakorpát tettek, jól megfőzték benne, majd ecettel savanyították. – Daganatra ecetes-sós búzakorpát tesznek, a lyukas fogba sós kenyérbelet. Vö. Kovács 1976. – A korpát megsavanyították („ecetet” készítették belőle), annak a levét itták tüdőbaj ellen. – Sós korpát adnak a tehénnek, hogy „visszajöjjen” a teje, asóra előtte ráolvasnak. –

A tehénnek folytatás elősegítésére sós korpát adtak vagy olyan lisztet, amely kenyérsütés-kor maradt a lapáton. – Köhögésre állatoknak korpa és *büdösküvirág* (= kristályos kén) keverékét adták vagy pedig korpa, kén és darázs-fészek keverékét. – Hasmenés ellen korpát adtak a háziállatoknak vagy korpát megpörkölt zabbal. A borjaknak vérhasra korpát adtak fenyőfaszén nel. Vö. Kóczian et al. 1977. – *Sümőcs* gyógyítása: vágtak két szalmaszálat, megkurcsázták vele a *sümőcsöt* (= kereszt alakban tették a szemölcsre), utána elásták a csatorna alá. Amíg elrothad a szalma, eltűnik a *sümőcs* (Mb). – „Ha vetés idején a ház asszonya szoptató állapotban van, tejéből néhány cseppet az elvetendő gabonára is csepegtet, hogy a leendő termés »tejes« legyen” (Wlislockiné 1893. 366). – „Vetés közben jó egy maroknyi földet e szavakkal útra dobni: »Itt nőjön a burján!« (i.m. 367). – „Ha vetés közben valaki a szántó mellett elhalad, anélkül, hogy így köszönjön: »Isten áldja meg a munkát!«, akkor a vető ember egy maroknyi gabonát dob az útra e szavakkal: »Ennyit neked adok!«. Ti. azt hiszik, hogy az, aki ezen köszönés nélkül elhalad, a vető » áldását magához ragadni akarja.«» (i.h.). – Azért, hogy a boszorkányok Isten áldását el ne vegyék „néhány vénasszony azt a régi szokást is megtartotta, hogy a ház fedelére nevezett estén (ti. pünkösöd előtti estén) egy szalmaköteget dob, melyet elébb levizelt” (i.m. 366). – „Hogy a ház népe egész éven át kenyérben szükséget ne szenvedjen, 20–30 asszony ezen az estén üres lisztes zsákját egy zsákba pallja ki, melyből aztán egy asszony a lisztport egy női sírra hinti” (i.h.). – Búzaszárból sípót, *búzafigót* készítenek (Kk: Faragó 1946. 61). – A népmesében égisz érő búzaszál szerepel. Vö. Kovács 1943. I, 23. – Szálánvarrott himzéseken, kötéseken, darázsoláson fordul elő a búza-fő motívum. Vö. Péntek 1979. – Néhány falu határában helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 157.

(*) **T. monoccum** L. ! alakor; alac. Kz-Ázsia – Balk, Th. Egykor általánosan elterjedt, a XX. század folyamán a génerózió áldozata lett. **Nt.** *alakor* || *Ro. alác.* Háttérbe szorulása a XX. század elején gyorsult fel: az I. világháború idején tűnt el Bt-ről, a 30-as években a Nm több falujából, 1950 előtt Kp-ból és Mv-ról. A szövetkezetesítéssel egyidőben szinte teljesen eltűnt. Zs-on, Nk-on és Kk-on maradt meg szinte napjainkig. **Nr.** Mostoha termesztési feltételek között is biztos termést ad. Elsősorban takarmánygabonaként használták fel; él annak az emléke is, hogy kenyeret, lepényféléket sütöttek belőle. – Neve régi szálánvarrott himzsminta nevéként is felbukkan. Vö. Péntek 1979. – Történetére, felhasználására, terminológiájára l. Szabó T. 1962; Szabó–Márton 1980; Péntek–Szabó 1981.

***T. spelta** L. ! tönköly; alac. Eu, Th. Az adatközlők emlékezetében élő tönköly-adatok feltehetően erre a fajra vonatkoznak. **Nt.** *tönköly* (J, Jt, Kb, Kp, Mf, Ml, Mó, Sz, T, V), *tönkő* (Mb), *tönköj* (Ny) || *Ro. tenci* (N). **Nr.** A búzánál apróbb szemű, fehérebb, kevésbé szúrós. 1940-ig volt (N); csak hallomásból emlékeznek rá, hogy régi, sovány búza volt (Ml); szegény ember termelte, a 30-as évekig volt (Mb); a XX. század elejéig volt, sütöttek belőle *tönköjkenyeret* (Mf); az I. világháborúig volt (Ny), 1920 körül (T), 1926-ig (Zs). – „*Szēmül is, örölve is a disznónak*” adták (Jt). – It határában helynévadó elem. Vö. Péntek – Szabó 1980. 159.

TROLLIUS L. (Ranunculaceae)

T. europaeus L. ! zergeboglar; bulbuci. Cp, H. Nedves réteken, szórvánvos, néhol tömeges: Mó, Kf, Gorbó (El. II, 412), Gym, Dl. Glimea (Kovács–Coldea 1967). **Nt.** *pünkösztirőzsa* (Gyv, Kp, Kszt–Zt, Mé, Mó, Nd, V), *pünkösztirőzsa* (Kf, Ny, Sz, Zs), *pünkösdirőzsa* (J, Mb), *pünkösdirőzsa* (Bh, Jt) | *sárga pünkösztirőzsa* (B, Kp), *sárga pünkösdirőzsa* (It) | ? *sárga tubarőzsa* (Ml) || *Ro. bulbúci* (B, Dr) | *bulbúci gálbeñi* (St, Topa) | *bulbuşéj* (Fi) | *lăscúte* (C). **Nr.** Számon tartották termőhelyeit, így Mé-n a *Hollósfű*, Ravaszlyuk, Mó-n az Egerkút, Kp-ben a Mutuj-gödre, B-ban a r. Maca nevű határrészeket. Szedték, behozták a faluba, a lakásba. Kp-ben koszorút kötöttek belőle a gyerekek konfirmálására is, Mé-n a ló vagy a szamar kantarját díszítették vele.

TROPAEOLUM L. (Tropaeolaceae)

***T. majus** L. s.l. ! = *T. majus* hort. (Termesztésben kialakult hibrid, kultigén); sarkantyúka; cältunaş. D–Am, Th. Virágos kiskertekben általánosan elterjedt. **Nt.** *csokenás* (B) | *felfojóy* (J) | *felfujó* (Gyv), *felfujóy* (Mó, Sz), *felfujóy* (K), *felfuvó* (Kp) | *felfutóy* (Jt) | *futó* (Mk, Nd) | *sárga felfutó* (Ml, V) | *sárga futóka* (Szu) | *sarkantyú* (Kk, Nk, Ny, T) | *sarkantyuvirág* (Kb, Mb) || *Ro. ciocănás* (B, Be, C, Dr, E, Mi, N, P, Sd, St, Sz, Ş) | *felfujo* (Gyv) | *filfóji* (Gym), *firfóy* (Bi) | *pint'en* (B) | *pípe gálbene* (Dr). **Nr.** B-ban inkább a r.-ok körében gyakori.

TULIPA L. (Liliaceae)

***T. gesneriana** L. ! pompás tulipán; lelea. Elő-Ázsia, G. Kiskertekben közönséges tavaszi dísznövény; var. *darwiniana* Bailey: magas termetű, a lepellevelek egyszínűek, var. *dracontia* Baker: a lepellevelek tarkák, gyakran fodrosak. **Nt.** [*tulipán*] (J, Kb, Szu), *tulipán* (Asz, Fsz, Km; E, It, J, Mé, Mf, Mó, Nd, Szu, T) || *Ro. leleá* (B, Be, Bi, C, Ct, Dr, E, Gyv, Mi, N, St, Ş) | *tulipán* (B, E, Sz), *tulipánt* (Gym, Kk). **Nr.** Parasztkertekben, viszonylag ritka. – Díszítőmotívumként igen gyakori fa-

rágásokon (kapun, utcaajtón stb.), himzé-
ken. Vö. Péntek 1979.

TUNICA Scop. (Caryophyllaceae)

T. prolifera (L.) Scop. = *Petroraghia prolifera* (L.) B. et H. = *Kohlrauschia prolifera* (L.) Kunth.; homoki aszúszegefű. D–Eu, Th. Köves helyeken, ritka (Kk!).

TURGENIA Hoffm. (Apiaceae) l. még Cauca-
lis

T. latifolia (L.) Hoffm. = *Caucalis latifolia* L.; begencs. Eua (Med–Pont), Th. Meszes, meleg szántókon; ritka gym; It.

TURRITIS L. Arabis

TUSSILAGO L. (Asteraceae)

T. farfara L. ! martilapu; podbal. Eua, G–H. Omlásos helyeken, martokon közönséges, néhol tömeges (pl. Nk–Kk, E, J – meddőhányókon !). **Nt. Virága:** *békavirág* (B, Mb, Nd, Szu, V, Va), *bikavirág* (Bh, Gyv, It, Jt, K, Kf, Kp, Mb, Mé, Mv, Ny, T, Tl, Zs) | *martilapu virága* (Mf, Szu) | *partilapuvirág* (J, Nk) | *pipevirág* (Mó) | *pongvolapitypang* (Bh) | *tyúkvirág* (It, J, Sz) || *Ro. floárea d'e podbál* (Kk, St) | *floárea pástilor* (Be, Bl, D, Fi, Gym, N, P, St) | *flórule 'pástilor* (Bi, Dr) | *flórule mórtilor* (Be, C, Mi) | *flórule mórtiluj* (Sd). **Nr.** Zs-on újabb mézet főznek (tképpen hamisítanak a piacra) a *Tussilago* virágjából (100 virágot főznek össze 1 kg cukorral). – Törölték a virággal a szemüket, hogy ne fájjon, s közben ezt mondták: „*Akko fájújon még a féjem, mikor ennek a virágnak*” (Mv). – Nem volt szabad bevinni a házba, mert azt tartották, akkor nem lesz csirke (Tl), megdöglik tőle a tyúk (It), illetőleg nem tojik tovább (Gyv). – **Levele:** *martilapu* (Gy, Mf, Mó, Nd, Szu, V, Szászlóna) | *partilapu* (B, Bh, Gym, Gyv, It, J, Jt, K, Kf, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mb, Mé, Mk, Nk, Ny, Sz, Va, Zs, Kajántó) | (*podbál*) (Gym, Va) || *Ro. frúnzá d'e podbál* (B, Dr, St) | *lápúgá* (Be) | *podbál* (A, Be, Bi, C, Ct, Dr,

Gym, Kk, Mi, X, P, Sd, St, Sz.) | *polbár* (Fi) | *polbál* (Bl, D). **Nr.** Tavasszal, amikor fiatal, *tőtökáposztát*, *zöldkáposztát*, *tőtökét* főznek benne; a piacra is viszik. Megvagdálva a majorsággal is etetik. – A megszáritott levelekből (*Farfarae folium*) teát főznek légszőhurut, asztma esetén. – Levelét kelésre teszik. Vö. Kóczián et al. 1977. – A népmesében csónakot, evezőt varázsolt belőle a főhőst segítő róka. Vö. Kovács 1943. I, 18. – A következő pontokon a korán megjelenő virágot és a később kifejlődő levelet két külön növénynek tartották adatközlőink: A, B, Bh, Bl, C, D, Dr, Fi, It, J, Jt, K, Kf, Kp, Mb, Mé, Mf, Mó, Mv, N, Nd, Ny, P, Sd, Sz, Szu, Va, Zs.

TYPHA B. (Typhaceae)

T. angustifolia L. ! keskenylevelű gyékény; papurá ingustá. Kozm (vagy majdnem Kozm), HH. Állóvizekben, mocsarakban gyakori, néhol tömeges. **Nt. káka** (Va). Kákabuzogány: *káka butyika* (Szászfenes: Györffy 1935). **Nr.** Levelével kádatat súrolnak (Va).

T. latifolia L. ! széleslevelű gyékény; papurá latá. Kozm, HH. Mocsaras helyeken, állóvizekben gyakori. **Nt. káka** (B, Bh, E, It, T, Jt, K, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mb, Mé, Mf, Mk, Mó, Mv, Nd, Nk, Szu, T, V, Zs) | *nád* (Bh, Gy, Kk, Mf, Ny, T) | *sás* (Tl), Kákabuzogány: *butykó* (E, Kszt–Zt, Mk); *butyóka* (It, Kk, Mé, Mó, Xk), *bugyóka* (Xd); *kákabutykó* (Bh, Kb, Mb, Zs), *kákabutykó* (K); *kákabutyóka* (Tl), *kákabutyóka* (J, Kf); *kákavirág* (Szu) || *Ro. nádá* (B, Bi, C, Fi, Gym, Kk, Mi, N, P, Sd, St) | *pápurá* (Gym) | *spet'ázá* (Be). Kákabuzogány: *bót'e d'e nádá* (St); *tibóci* (Be). **Nr.** Kukoricaköröt kötnek vele; hagymát fonnak a levelébe, zsúpokba kötve fedésre használták; fák kötözésére (fák törzse köré kötik, hogy védjék). – Égésre: bekenték a sebet olajjal, szétszedték a *kákabutyókat*, ezt tették rá az olajos sebre (Kf). – Kf-n helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 152.

TYPHOIDES l. *Phalaris*

U

ULMUS L. (TJlmaceae)

Nt. szilfa || *Ro. ulm*. **Nr.** Felhasználják építkezésre, bútorkészítésre, gereblyének, és más szerszámoknak. – A kérgéből főzött teával vagy a levélvel mossák, borogatják az égett testrészt. Vö. Kóczián et al. 1977. – Viszonylag sok a nevéből alakult földrajzi név. Vö. Péntek–Szabó 1980. 141.

U. glabra Huds. = *U. montana* With. = *U. campestris* L. = *U. scabra* Mill.; hegyi szil; ulm de munte. Eua, Mg–Ms. Erdőkben, gyakori.

U. minor Mill. = *U. campestris* auct. = *U. foliacea* Gilib.; mezei szil; ulm de cîmp. Eua–Med, Ms–Mg. Erdőszeleken, ligetes helyeken, mezsgyékben gyakori.

URTICA L. (Urticaceae)

U. dioica L. ! nagy csalán; urzicá mare. Kozm, H. Erdőszeleken, élősvényekben, irtásokban, utak mentén, szemetes helyeken közönséges. **Nt. csajánt** (Fsz, Sz, Zs), *csojánt* (Gyv, Nd), *csoján* (J), *csojány* (It, Kk, Mó), *csohán* (Mf, Ml), *csohány* (Mé, Mf, T, V) | *csi-*

pős csajánt (Ny, Zs), *csípős csajánt* (Nd, Va), *csípős csajány* (It), *csípős csahány* (Tl) | *nagy csahány* (V) | *széleslevelű csajánt* (T) || Ro. *ur-zică* | *urzică vișe* (Be). **Nr.** Felhasználják étkezésre (Mf). – Leforrázva adják a disznónak. – Hordómosásra használják (Kk, T). – A reumas testrészt veregetik, „csajántozzák” vele. Reumára fürdőt is készítenek belőle. – A levelet (*Urticae folium*), a kórét (a levél nélküli szárat) és a gyökeret (*Urticae radix*) főzik meg izzasztó teának. – A gyökérből főzött teát használják étvágytalanság ellen, a herbából főzött teát magas vérnyomás esetén. – Fedeztetés után csalánnal megcsapkodták a tehén hátsó részét. Vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977.

U. urens L. ! apró csalán; urzica mică. Kozm, Th. Árokiparton, árnyékos házfalak mentén gyakori. **Nt.** *apró csajánt* (B, Mb, Zs),

apró csahány (Mf, Tl) | *aprólevelű csajánt* (T), *aprólevelű csajánt* (Ny). | *árvacsajánt* (Kf), *árvacsajány* (It, Mó), *árvacsahány* (V) | *csajánt* (Gyv), *csajány* (Kk), *csahány* (Mé) | *csípős csajánt* (Bh, Gym, Sz), *csípős csajánt* (Nd, Nk, Va), *csípős csajánt* (J), *csípős csajány* (Kk), *csípős csahán* (Ml) || Ro. *urzică cin'ească* (B) | *urzică mănîjea* (A, Bl) | *urzică măruntă* (Fi, Gyv) | *urzică vișe* (C) | *urzică mică* (Nș) | *urzicéle* (Gym) | *urzicută* (Be, Bi, Dr, Kk). **Nr.** „Úgy csíp, mind a rosszak” – mondják Sz-n.

URTICULARIA F. (Fentibulariaceae)

U. vulgaris F.; közönséges rence, otráfel de apă. Cp, HH. Csendes állóvizekben Gyalu és Szászfenes között, a Szamos morotváiban; E, Kszt, Gyv (Les-tető, Nyárády et al. 1966). Mv és Kszt–Zt határában helynévadó elem. Vö. Péntek–Szabó 1980. 135.

V

VACCARIA (DC). Medik. (Caryophyllaceae)

V. pyramidata Medik. ! = *V. hispanica* (Mill). Rauschert; terebélyes tinőöröm; floarea călugărilor. Eua, Th. Szórványosan előforduló szántóföldi gyomnövény. **Nt.** *Ro. potroacă* (?) (P).

VACCENIUM L. (Ericaceae)

V. myrtillus L. ! fekete áfonya; afin. Cp, Ch. Hegyvidéki irtásgyepekben, tözegesekben: Ct, Cț, D, Gym, Pányiki-szoros. Társulásképző. A falkák többségében hirtől vagy a piacról ismerik, esetleg a havason szedték. **Nt.** *áfonya* (B, Bh, It, J, Jt, Kf, Kp, Kszt–Zt, Mb, Mf, Mó, Ny, Sz, Zs), *áfinya* (Gy, Gyv, Kk, Mk), *áfinya* (Kk) | *áfinyála* (Gym) [*feketemeggy* (Mv) || *Ro. afină*, *afine* (C, Ct, D, Dr, Nș) | *afinele* (A, B, Be, Bi, Bl, Gym, P, St) | *afine d'e pădure* (Sz). Az *áfonya* névváltozat általában passzív ismeretet tükröz. **Nr.** Gyomorbántalmak ellen nyersen is fogyasztják. – A leveléből (*Myrtilli flos*) főzött tea vizelet tisztító (élvezeti teának is főzik); izzasztó teaként is fogyasztják. – A gyümölcsöt pálinkába teszik. Az áfonyás pálinkát hasmenésre is használják; fekélyre is ajánlják. Vö. Kóczyán et al. 1977. –

V. oxycoccus L. = *Oxycoccus quadripetalus* Gilib = *O. palustris* Pers.; közönséges tözeg-áfonya; rächitele. Cp, Ch. Tözegmohalápokban, ritka: Cț és Bl között, Dîmbul Negru (Fl. VII, 133; E. Pop 1960. 3S2); Cț, Molhoș lágja.

V. vitis-idaea L. ! vörös áfonya; merişor de munte, coacăz de munte. Cp, Ch. A területen nem találtuk, a falkák egy részében hirtől ismerik, esetleg a havason szedték. **Nt.** *merisăra* (iGy), *mërisara*, *melisăra* (Gym) | *pirosmeggy*

(Mv) || *Ro. merişoare* (A, Be, Bi, Bl, D, Dr, Gym, P) | *merişor sălbăt'ic* (K).

VALERIANA L. (Valerianaceae)

V. officinalis L. ! mezei macskagyökér; odolean, valeriana. Eua, H. Árnyékos, nedves patakmenti vagy mocsaras magaskörös társulásokban gyakori; a területen elsősorban a var. *latifolia* Vahl. = var. *major* Koch (Gy, Kb – Fl. VIII, 628). **Nt.** *macskagyökér* (V) || *Ro. ? borz* (P) | *hodoleán* (Cț). A gyökere miatt tartják a kertben. (Cț).

V. simplicifolia (Rchb.) Kabath.; tözegi macskagyökér. Kz–Eu, H. Tözeglápokban, a területen ritka: Cț–Molhoș, Cț és Bl között (Dîmbul Negru), Fi(Rítul Popii), Bl (Fl. VIII, 636; Fupşa 1971).

VALERIANELLA Mill. (Valerianaceae)

(**) **V. locusta** (L.) Laterrade nou Betcke = *V. olitoria* (L.) Pollich; salátagalambbegy; salata mielului. Eua, Th. Egykor kerti zöldségnövény (is), ma művelt területeken gyom. Nem gyakori: Dr, Gy (vö. még Nyárády 1941. 505).

V. rimosa Bastard in Desv. = *V. auricula* DC. = *V. locusta* var. *dentata* L. = *V. dentata* Witas; füles galambbegy. Kz–Eu–Med, Th. Művelt területen, parlagokon, szőlőkben: Kb – Hója (Nyárády 1941. 505).

VERATRUM L. (Filiaceae)

V. album L. ! fehér zászpa; strigoaie. Eua, G. Irtásréteken, tisztásokon gyakori (var. *album*); var. *lobelianum* (Bernh.) Koch: D (Fl. XI, 133); Gyv–Dl. Fesului (Nyárády A. mts. 1966), Gym (Chircă–Coldea 1967). **Nt.**

ördögrakója (Gyv, Mv) | *ördögrakója* (Ny) | *ászpa* (Mf, V), *zászpa* (Bh, Gy, J, Mé, T, Tl) || *Ro. strigoáje* (Bi, Bl, C, Ct, Dr, Pi, P, St), *strigoáje* (Gym, Gyv). **Nr.** Tudják, hogy mérgező. Megfigyelték, hogy habzik az állat szája, ha véletlenül megeszi (T). Emlékeznek rá, hogy a juh megdöglött tőle (Ny). – Úgy tapasztalták, hogy a hagymája levét kicsepegtetve átalakít növényeket, színváltozatokat hoz létre (Szu). – Mérgezésre állatnak kukoricaliszttel vagy korpával keverték össze a zászpa magját; van, aki a padláson tartja; megfőzik a gyökerét és a szárát méregnek: tyúknak, galambnak; bosszúból mérgezik vele a szomszédasszony tyúkját, csirkéjét. Azt mondják: „a *csirke segget fordít tülle a világnak*” (Gyv). – Patkányt ördögrakojás málliszttel mérgeztek (Mv). – Fürdőt csinálnak a herbájából, a párájába teszik a reumás lábat (Középlak). – Abortív szerként is használják a gyökeret (Dr). – Rühességre: a gyökeréből főzetet készítenek, abban fürösztik meg a beteget. Fürdés után jól ledörzsölik posztóronggyal, majd rühzsírral lenik; vagy: fürdőt készítenek, a fürdővízbe kilencféle dolgot tesznek, így főzik meg, ezzel kenik be a beteg testét: bűdöskővirág (kénkristály), kékpör, kátrányszappan, kénpor, kórom, hág, higany, kátrány, zászpa. – Tetveség ellen: a gyökér főzetével kenik az ember fejét. – Gyökerét megfőzték, azzal mosták a rühes állatot. – Gyökérzetét a hajtással együtt megfőzik, tetveség ellen használják állatokra. Vö. Kovács 1976; Kóczian et al. 1977.

VERBASCUM L. (Scrophulariaceae)

V. blattaria L.; molyúzó ökörfarkkóró; coada vacii. Eua–Med, TH–Th. Fűves, ruderalizált helyeken, erdőszéleken gyakori; gyomként herében is (Bh: Czucza ap. Csürös). **Nt.** *sárgavirág* (Gym). **Nr.** A virágját főzik teának; cukorral, mézzel ízesítik. Köptető hatású (Gym).

V. chaixii Vill. var. *austriacum* (Schott) Franch. = *V. austriacum* Schott; osztrák ökörfarkkóró; coada vacii. Eua, H. Száraz gyepeken, bokros domboldalakon: Gyv.

V. lanatum Schrad. var. *hinkei* (Friv.) Murb.; Hinke-féle ökörfarkkóró. Szubendemikus változat (Bulgáriában is!), H–TH. Sz és Bh között (Fl. VII, 434), Ct.

V. lychnitis L.; csilláros ökörfarkkóró; lumînărică. Eua, Th. Erdőszéleken: Gyv–J var. *kanitzianum* (Simk. et Walz.) Murb. ! ritka.

V. phlomoideus E. ! = *V. rugulosum* Willd.; szőszös ökörfarkkóró; coada vacii. Eu (Kz–Eu – Med), TH. Hordaléktalajon, utak mentén a Kalota völgyében (Ct). **Nt.** *ökörfarkkóró* (Bh, Ny) | *ökörfarok* (Sz) | *pakulárdohány* (Mé) | *téjavirág* (Gym) || *Ro. coada mneluluj* (C, Kk) | *coada vacii* (Mi, P, Topa) | *flóri gálbene* (Fi).

V. phoeniceum L.; lila ökörfarkkóró; coada mielului. Pont–Kont (Eua), TH–H. Szárazabb gyepeken, szórványos: Gy, J, Zs.

V. thapsus L.; molyhos ökörfarkkóró; corovatic. Eua, TH. Hordaléktalajon, ruderalis: Bh (ssp. *thapsus* – Fl. VII, 413). **Nt.** *ökörfarok* (Szászfenés: Györfly 1935).

VERBENA L. (Verbenaceae)

***V. x hybrida** Voss. (Hort.) ! kerti vasfű; urzicuță. Eu (kinemesítés helye), Th–H. Kiskertekben szórványos. **Nt.** *verbéna* (J, Kp, Va), *verbénija* (E, It, Jt, K, Kb, Mé, Ml, Szu, T) || *Ro. cillogvirag* (Gyv).

V. officinalis L. ! vasfű; sporici. Eua (Kozm), Th–H. Ruderalis helyeken, árkok mentén közönséges. **Nt.** *vasfű* (It). **Nr.** Az eltett uborkát keményen tartja.

VERONICA L. (Scrophulariaceae)

V. anagallis-aquatica L.; póléveronika. (Cp Med), H. Vizek mentén közönséges.

V. arvensis L.; ugarveronika. Eua, Th. Művelt területen, gyepeken szórványos: C, Gyv, S.

V. austriaca L. ssp. *dentata* (F.W. Schmidt) Watzl.; fogaslevelű veronika; sburător. Eua–Med, H. Napos, füves helyeken gyakori.

V. beccabunga L. ! forrás- (deréce-) veronika; bobornic. Eua, H. Vizparti hordalékon, forrásos helyeken közönséges.

V. chamaedrys L. ! ösztörüs veronika; stejărel. Eua, H. Füves, bokros területen közönséges. **Nt.** *Ro. codda zmăului*, (St), *codda smăului* (Mi). **Nr.** Ördögüzésre használják, füstöltek vele szédülés, epilepszia ellen. – Úgy tartják, hogy az ördög elszakította lábával a szárát. Ezért ha a lány magánál tartja, nem érintheti az ördög. Úgy kellett gyűjteni húsvét és pünkösd között, távol a falutól, ahová nem hallszik el a kakas hangja (Mi).

V. x handelii Watzl. = *V. austriaca* x *V. teucrium*: Nádas völgye Kb felé (Fl. VII, 565).

V. hederifolia L.; bokoralji veronika; doritoare. Eua, Th. Szántóföldeken: Dr, Ksz; Bh – Söház (Czucza ap. Csürös). **Nt.** *erdei nefelejts* (Szu: Györfly 1935) | *kék nefelejts* (uo.) | *pipehur* (Szászlóna, Torda: i.m.).

V. officinalis L. ! orvosi veronika; ventrilică. Cp, H. Erdőkben, irtásréteken közönséges.

V. orchidea Cr. = *Pseudolysimachion orchideum* (Cr.) T. Wrab.; kosborképű veronika; șopirlaiță. Kz–Eu–Med, H. Száraz gyepeken. Típusos alakban nem gyűjtöttük, többnyire a *V. spicata* x *V. orchidea* köztes alakban (= *V. decipiens* Nyár.): D, Gyv, Nk, St, Kf – Csipkés oldal.

V. persica Poir. ! = *V. tournefortii* C.C. Gmel. = *V. byzantina* (S.M.) Hand-Mazz.; perzsa veronika; ventrilică. Eua–Med, Th. Szántóföldeken, kiskertekben közönséges és tömeges gyom. **Nt.** *pipehúr* (T).

V. polita Fries. = *V. didima* auct.; fényes veronika. Eua–Med, Th (TH). Szántókon, par-

lagokon, ruderalis körülmények között, kiskertekben közönséges.

V. prostrata L.; lecsepült veronika; coada mielului. Eua, H. Száraz gyepekben szórványos: Kf, Gym (Kovács–Coldea 1967).

V. scutellata L.; szuronylevelű veronika. Eua–Med, HH. Nedves réteken: V (Fl. VII, 538).

V. serpyllifolia L.; kakukkveronika; șopîrliță. Cp, H. Nyirkos, többnyire sovány talajon gyakori (pl. Kf).

V. spicata L. ! = *Pseudolysimachion spicatum* (L.) Opiz.; macskafarkú veronika; băieței. Eua, H. Száraz gyepekben, erdőszéleken gyakori; Bh (Czuczsa ap. Csűrös), Gym (Kovács – Coldea 1967).

V. teucrium L. = *V. pseudochamaedrys* Jacq.; gamandorveronika; șopîrliță. Eua, H. Réteken, gyümölcsösökben, bokros helyeken gyakori.

V. triphyllus L.; ujjaslevelű veronika. Eua, Th. Müvelt talajon és ruderalis környezetben, pl. Gy és Szászlóna között (CLA. Nyárády A. 1961; I. még Fl. VII, 557).

V. urticifolia Jacq. = *V. latifolia* act.; csalánlevelű veronika; iarba șarpelui. Eu, H. Űde talajú árnyas erdőszéleken gyakori (Pányiki-szoros).

VIBURNUM L. (Caprifoliaceae)

V. lantana L. ! ostorménfa; dírmóz. Eua, Ms. Bokros helyeken gyakori. **Nt.** *barátsza* (Mó) | *barátság* (Szu: Györfly 1935) | *farkascseresnye* (Mf, Mó) | *gusfa* (Kb, Szu) | *korbácsnyélfá* (Mé, V) | *ostorménfa* (Mó) | *ostorműnya* (Nd) | *ostornyélfá* (T) | *szentfa* (B) | *Szent-ilona szőlő* (Va) || *Ro.* *adírmóg* (St), *adírmóc* (B). **Nr.** Termése édes, ették a gyerekek, amikor megfeketedett. – Gúzsak használták kötözésre. Jó ostornyélnak (Szu). – Kuruzsolnak vele, hogy ne menjen el a teje a tehénnek (B). – Szerencsét hoz, szent fa (B).

V. opulus L. ! kányabangita; cãlin. Eua, Ms. Ligetes, bokros helyeken gyakori, néhol közönséges (pl. Kf–Ordományos). **Nt.** *gána* (Mv: Kóczián et al. 1977) | *kutyavérésszőlő* (Mb) | *vadlabdarózsa* (Szu) || *Ro.* *cãlin* (Fi) | *lémnu cîneluj* (Er) | *pelin* (D). **Nr.** Kb 50 évvel ezelőtt egy gyerek meghalt, mert jóllakott a bogójával. – A leveles ágat főzik meg teának tudósztma, szívtágulás ellen. Nyugtató, enyhe görcsoldó hatása van. – A *gálna* főként földrajzi nevekben őrződött meg, ez a gyakori névadó elem közsóként háttérbe szorult. Vö. Péntek–Szabó 1980. 146–7. – **Provar. roseum* (L.) = var. *sterile* DC.; labdarózsa. Kiskertekben gyakori díszcserje. **Nt.** *labdarózsa* (E, Gy, K, Kb, Kszt–Zt, Mf, Ml, Szu, Zs; Bonchida, Szászfenes: Györfly 1935), *labdaró zsa* (Jt, Mk, Mó, Mv), *laptarózsa* (Mb, Ny, Va), *loptarózsa* (B, It, J, Kf, Kp, Mé, Nd, Sz, T, Zs) || *Ro.* *labdarója* (Topa), *loptarója* (B) | *lãptújã* (C) | *lãpti* (St) | *lemn alb* (Mi).

VICIA L. (Fabaceae)

A népi növényismeret a vad fajokat nem különíti el következetesen. **Nt.** *borsó* (Kk, Mé, Mó, Nd, T), *borsóy* (T) | *csicsiri* (Gym) | *csicseri borsó* (V), *csicsiriborsóy* (Kp, Mv, Zs) | *vadborsó* (B, Bh, J, Kk, Mé, Mf, Ml, Nd, Szu, T, Va), *vadborsóy* (Jt, K, Kf, Mó, Mv, Ny, Sz, Zs) | *vadlencse* (Kszt–Zt) || *Ro.* *ghizdej* (D) | *mázãre bolundã* (Sd) | *mázãre sãlbãt'ecã* (Ct, Sz) | *mãzãriche* (A, Be, Bi, D, Dr, Gym, Kk, Mi, Nș, P, Sd) | *mãzãriche d'e hõldã* (St) | *rãgãdãje* (Bl). **Nr.** Ha a *küpije* (= hüvely) tele van maggal, azt mondták, jó termés lesz (Kf). – Nagyon fényes a magja. Amikor kenyeret, kalácsot sütnék a kemencében, szoktak egy kis madárformát is készíteni. Ennek tesznek szemet a *csicsiriborsóból* (Gym)

V. angustifolia L. ! = *V. sativa* agg.: szűklevelű búkköny; mázãriche. Eua–Med, Th. Vetésekben, mezsgyékben, sövényekben, többnyire a var. *segatalis* (Thuill.) Ser. in DC.: Dr, | és másutt is gyakori.

V. cassubica L.; vitézbúkköny. Eua, Th. A terület északnyugati peremén: a B, Kp, C, Mé vonaltól északra (vö. még Nyárády 1941. 330: Mé határában a Választóhegy DK-i napsütéses lejtőjén).

V. cracca L. ! kaszanyúgbúkköny; mázãriche. Eua, Th. Kaszálókön, vetésekben, élősövényekben, bokros helyeken közönséges. **Nt.** *csergõivirág* (Mv) | *kikborsó* (Gyv) | *ragadáj* (It) | *vadborsó* (Mé, T), *vadborsóy* (Ny) | *vadlencse* (Mf, Tl), *vadlencse* (Mb) || *Ro.* *ghizdej* (Gym).

V. dumetorum L.; cserebúkköny; mázãriche. Eua, Th. Napsütötte, bokros helyeken gyakori: Gy, Gyv, Kk, Nk, Sz, Zs.

(*⁺)**V. faba** L. ! = *Faba vulgaris* L.; lóbab; bob. Eua–Pont, Th. A területen egykor termesztették, ma már csak az emléke él. A 60-as években fogták újból termesztésbe a mezőgazdasági intézet földjein, így Gy határában is. **Nt.** *bab* (Bt, It, J, Kb, Kd, Mb, Mf, Ml, Mó) | [*lõbab*] (Bh) || *Ro.* *bob* (Dr, Mi, N, St). **Nr.** A 30-as évekig volt a legtöbb faluban, It-n később tűnt el, a II. világháború után, Bh-on a 40-es évek elejéig termesztették. – Megsütötték, úgy ették (Dr, Kb). Fõve ették, fõzelékként is, *fakalánnyal* (It). – Libákat töltötték vele (Kd). – Földrajzi névként viszonylag késõn és ritkán jelentkezik Kp, Nk, Ny határában. Vö. Péntek 1978; Péntek–Szabó 1980. 156.

V. grandiflora Scop.; szennyos búkköny. Eua, Th. Gabonaföldéken, utak mentén, sövényekben szórványosan: Bh (Csűrös); – ssp. *sordida* (W. et K.) em. hoc loco: Gyv, Mé, Forgácsstelek; Bh, Ct, Nãdãșel (Fl. V, 391).

V. hirsuta (L.) S.F. Gray! borzas búkköny; cositã. Eua–Med, Th. Közönséges vetési gyom.

V. pannonica Cr. ! magyar búkköny; borceag. Eua–Med, Th. Gabonavetésekben, mezofil és mezoxerofil kaszálókban gyakori, néhol

tömeges: Kf, a Riszeg alatti földek; Bh (Czuczsa ap. Csűrös); Szászlóna, J (CLA. Nyárády A. 1949, 1967). Nt. *vadborsóvirág* (Mf. Györffy 1935).

V. sativa L. ! takarmánybükköny; mázáriche. Eua–Med, Th. Takarmány keveréknek természetlik; közönséges gyom is; – var. *sativa*: nagy virágú, közönséges forma. Nt. *csicséri-borsó* (Mb) | *sasköröm* (Kd). Lefogta a búzát, a fűvet.

V. sepium L.; sövénybükköny; mázároi sál-batic. Eua, H. Erdőszeleken, tisztásokon, bokrok között, élősövényekben gyakori. Gym Chircă–Coldea (1967), Gyv–P (Nyárády A. mts. 1966), Mé. – Bükkönykeverékben természetlik is, jó mézelő.

V. sylvatica L.; ligeti bükköny. Eua, Th. Üde talajú, árnyas erdőkben, erdőszeleken gyakori: A, Kk, M, Nk, Sz, V stb.

V. tenuifolia Roth ! keskenylevelű bükköny; mázáriche. Eua, Th. Erdőszeleken, élősövényekben, bokros mezsgyékben gyakori: Bh, Gyv; Sz (Pl. V, 378). Nt. *Ro. parcătă?* (P).

V. tetrasperma (L.) Schreb. non Mnch.; négymagvú bükköny. Eua–Med, Th. Vetésekben, mezsgyékben, sövényekben, irtott területen közönséges gyom.

V. villosa Roth; szőszös bükköny; mázáriche. Eua, Th. Gyomként és takarmánykeverékben természetlik is (bükkönykeverék); var. *villosa* (gyakori); var. *gordonii* (Rouy) Sávul (Szamos parton: Fl. V, 365); var. (provar.) *culta* (A. et G.) em. hoc loco (Kk–*Triticum monococummal*, Nk).

VINCA L. (Apocynaceae)

V. herbacea W. et K. ! pusztai meténg; saschiu. E–Eu – Pont, H–Ch. Napos domboldalakon szórványos: Gyv–Nk, Nădășel (Fl. VIII, 483). Nt. *télizöld* (Bh, J).

(***V. minor** L. ! télizöld meténg; merişor, saschiu; ném. Efeu. Eu, H–Ch. Erdőkben, bokrosokban, kiskertekben, temetőben (pl. Bh, E és másutt) gyakori; Sp, TI (Fl. VIII, 484). Nt. *éfa* (Szászfenes: Györffy 1935; vö. ném. Efeu) | *örökzöld* (Kb) | *puszpánt* (Mf, TI) | *szászfű* (Szu, V; Szászfenes) | *szászó* (Gyv, It, Kp, Mb, Mó, Nd, Zs), *szászóy* (K, Sz, Zs), *szászó* (E, Mk), *szászóy* (Ny), *szászój* (Kk) | *télizöld* (B, Kk, Ml, Ny, Szu, T) || *Ro. sasáj* (A, Bi, C, Cț, D, Fi, Kk, Mi, Sd, St), *sarsáj* (Be, Dr, Gyv, Nș). Nr. Sírokon gyakori (It). – Sd-on az erdőben szedték, eladták Szentpálon. – Korona van belőle a templomban (Mb). – Szedték gyógynövényként; koszorúnak is (It). – A völegény kalapjára koszorút kötöttek belőle (Be, Bi). – Ha fiatal lány vagy legény halt meg, *szászfűből* kötöttek koszorút. Az erdőről szedték. Piros csipkét és pattogatott kakast fűztek fűzérnek, azt tették a szászfűből készített koszorúra (V). – Egeres határában helynévadó elem. Vö. Pén-tek–Szabó 1980. 149.

VINCETOXICUM Wolf (Asclepiadaceae) (= *Cynanchum* p.p.)

V. hirundinaria Med. ! = *V. officinale* Moench. = *Cynanchum vincetoxieum* (L.) Pers.; rnéreggyilok vadpaprika; iarba fiarelor. Eua–Med, H. Napsütötte erdőszeleken, erdőkben, bokrosokban: Gyv, Ș. Nt. *vadpaprika* (Mk) || *Ro. pásúla șarpelui* (Bl). – Gyökerét eladták, gyógyításra (?) (Bl).

VIOLA L. (Violaceae)

Nt. *ibója* | *vijola* (Mó) || *Ro. ciocănăș* (P) | *toporăș* (Be, C, Kk) | *vițoreá* (Bi, Mi, P, Sd, St), *vițorele* (Bl, Dr, Gym, Nș).

V. ambigua W. et K.; csuklyás ibolya. Eua–Med, H. Napos domboldalakon, meszes talajon gyakori: Gyv, It, J, Kb, Kf, Sz, Zs.

V. arvensis Murr. ! mezei árvácska; trei frați pătați. Eua, Th. Művelt területeken közönséges gyom, alakköre igen változatos: f. *gracilescens* Jord. (C); var. et f. *agrestis* (Jord.) R. et F. (Mi: Fl. III, 617) stb. Nt. *vadárvácska* (Mb) | *vadcsászárszakál* (Kf, Kk, Mó, Nk, Sz, T, TI) || *Ro. păpucu doámnei* (C, Gym) | *vițorele sálbátice* (Gyv).

V. canina L. ! sovány ibolya; viorele sálbatic. Cp, H. Sovány talajú gyepekben, bokros területen.

V. collina Bess.; dombi ibolya. Eua, H. Száraz gyepekben, meszes talajon: Ksz, Mt. Horaița (Cs. Káptalan 1971).

***V. cornuta** L. ! szarvas ibolya. Pireneusok, H. Ritka dísznövény: E, Kk, Mf. Nt. *ibója* (Kk, Mf).

V. declinata W. et K.; alhavasi árvácska; unghia păsării. Kárp, H. Sziklás, köves helyeken, ritka: TI (CEA. Pázmány 1961); D, Cț (Csűrös).

V. hirta L.; borzas ibolya; viorea nemiro-sitoare. Eua, H. Bokros helyeken, gyepekben közönséges.

(***V. joói** Janka = *V. macroceras* Ldb. ssp. *joói* (Janka) Kupfer; Joó ibolyája; tãmioara. End, H. Meszes, omlásos oldalakon gyakori: A, Bi, C, E, P, Gym, Gyv, It, J, Kb, Kf, Kk, Mé, Mf, Mó, St (DI. Mare, de a szövete-kezet kertjében dísznövényként is!), V, Zs. Nt. *Ro. vițorele* (St).

V. mirabilis E.; csodás ibolya; viorele. Eua, H. Lomberdőkben (*Carpino-Fagetum*, *Quercocarpinetum*) és irtásréteken gyakori (Kf–Csűrös).

V. montana L. = *V. canina* L. ssp. *montana* (L.) Hartm.; hegyi ibolya. Eu, H. Sovány, hegyi gyepekben: Cț (vö. még: Fl. III, 586).

(***V. odorata** L. ! illatos ibolya; viorea. Eua–Med, H. Gyepekben, erdőszeleken, élősövények mentén, kertekben: Bh, Kf, Sz. Nt. *fehér ibója* (T) | *ibója* (TI) | *jóságú ibója* (TI) || *Ro. vițorele* (Dr).

V. riviniana Rchb.; nagyvirágú ibolya. Eu, H. Erdőkben; az erdei ibolyánál nagyobb virágú; nem ritka: Bi, Kf, Ksz, V.

V. saxatilis Schm.; sziklai ibolya; trei frați. Kz–Eu – Med, H. Köves legelőkn, sziklás helyeken: Kzt, Mt. Horaița (Cs. Káptalan 1971).

V. suavis MB. != *V. cyanea* Cel.; kék ibolya; toporasi. Eu–Med, H. Erdős, bokros helyeken; var. *cyanea* (Cel.) Grinț (Kb – Fl. III, 567).

V. sylvestris Lam. ! = *V. silvatica* Fries.; erdei ibolya; colțunii popii. Eua, H. Erdőkben, közönséges: Kb (Prodan 1937), C, E (Szabó 1969); Ct, Kf, Kszt – Mt. Horaița (Csűrös). Nt. *érdeji iboja* (T) | *kutyai boja* (Kszt–Zt, Mv) || *Ro. vi joréle d'e pădure* (Kk).

V. tricolor E. ssp. *tricolor*! háromszínű árvácsk; trei frați pătași. Eua (Koztn), Th. Gyepekben, hasonló a mezei ibolyához (It, Nk!). Nt. *császárszakáll* (Kvár, Szászfenes, Szászlóna: Györfly 1935).

***V. vitrockiana** Gams. ! = *V. altaica* x *V. lutea* x *V. tricolor* = *V. hortensis* auct. = *V. tricolor* var. *hortensis* Hort.; kerti árvácsk; pansele. Európai és ázsiai alapanyagból Ny-Európában keresztezéssel kinemesített kerti dísznövény. Ny–Eu, Th–H. Kiskertekben gyakori. Nt. *árvácsk* (Kb, Kk, Mb, Mf, Mk, Ml, V, Zs) | *császár szakái* (Km; B, Bh, Gym, It, J, Jt, K, Kf, Kp, Kszt–Zt, Mé, Mf, Mk, Mó, Mp, Nd, Ny, Sz, Szu, V, Va, Zs) || *Ro. bárba împăratului* (B, C, Dr, B, Gyv, Kk, Mi, N, Sd, St, Sz) | *bárba pópii* (Nș) | *bariën* (P), *barșon* (Gym) | *barșonéle* (Ș) | *flóri d'e brașon* (Bi) | *óchiu pisicii* (Ct) | *panselúță* (Be, Bi, Dr).

Viola-hibridek: *V. bihariensis* Simk. = *V. suavis* var. *cyanea* x *V. hirta*. f. *keneri* et f. *monostorensis* (Gy); *V. revoluta* Heuff. = *V. ambigua* x *V. hirta* (Mf); *V. interjecta* Borb. = *V. collina* x *V. hirta* (Mi).

VISCARIA Röhl. (Caryophyllaceae)

V. vulgaris Röhl. ! enyvecske; lipicioasa. Kont (Eua), H. Kaszálókon, füves helyeken, ritkás erdőknben, tisztásokon gyakori. Nt. *csilagvirág* (V) | *fecskevirág* (K, Mé) | *mezejiszekfű* (Va) | *ragadáj* (Gyv, TI) | *szappanvirág* (Kb) | *szurokvirág* (B) | *szúrós ragadáj* (Mb) || *Ro. cocoșej d'e pădure* (P) | *cocoșej lipicioș* (Kk) | *lipt'itoare* (A, C, Fi, Mi, Sd, St) | *sclipitoare* (Bl), *sclipitóri* (D).

VISCUM L. (Loranthaceae)

V. album L. ! fehér fagyöngy; vîsc. Eua–Med, Ep–Pz. Erdei és gyümölcs-, valamint diszfákon (f. *mali* (Tubeuf.) Buia) közönséges, néhol tömeges. Nt. *fagyöngy* (B, Gy, It, J, K, Kf, Kp, Mf, TI) | *gyöngy* (Zs) | *kecskerágó* (It, Kk, Mb, Mé, Nd, Szu, T, V), *kecskerágóe* (Jt, K, Kf, Mó, Ny, Sz, Zs) | *télizód* (Gym, Gyv) || *Ro. vâsc* | *vâsc alb* (C), *vâcs alb* (Gym). Nr. A kecskéknek adják a szegényebbek takarmánynak (Zs). – Magas vérnyomás ellen:

a fehér fagyöngyöt megszáritják, összetörik, pálinkába teszik, a kivonatból 3 x 20 cseppet fogyasztanak éhgyomorra (Bh). – A leveleket használják megszáritva teának (Bh); a megszáritott bogyót főzik meg teának (J), csomboroddal együtt főzik mag teának (Mv). Vö. Kóczyán et al. 1977. – Leveléből teát főznek vérnyomás ellen. Nemes almafáról kell szedni (Szu). – Szerencsefának tartják (Gyv). – Koszorút készítenek belőle télen (Kp). – A r-ok esküvön a gyertyára kötik (Gym).

VITIS L. (Vitaceae)

***V. aestivalis** Michx. É–Am, Ms (Ep-lián). Direkttermő hibridfajták őseként (l. a következő szócikk!).

***V. labrusea** L. rókaszőlő; aguridar. É–Am, Ms (Ep-lián). Keresztezés útján kinemesített fajtái a direkttermő szőlők: *V. labrusea* L. x *V. aestivalis* Michx. = Izabella; *V. labrusea* x *V. aestivalis* x *V. vinifera* = Delaware; *V. labrusea* L. x *V. riparia* Michx. x *V. vinifera* L. = Othello. Nt. *delavári* (B, Bh, K, Mó), *delevári* (Ny); *izabella* (B, Mé, Mó, Va), *izabëlla* (K, Kb, Ml); *konkord* magántermő (Bh, K), *konkòr* (It, Mb, Va); *nova* (B, Bh, Bt, K, Kb, Kd, Kf, Kk, Mb, Mé, Mó, Ny, Sz, Va), *nova* (It, T); *otelló* (Bh, Ny, Va), *otelló* (K, Mb) || *Ro. nóva* (Nș).

***V. riparia** Michx. = *V. vulpina* auct. non L.; ripariaszőlő; viță riparia. É–Am, Ms (Ep-lián). Direkttermő fajták őseként (l. az előző szócikk!).

***V. vinifera** L. ! nemes szőlő; viță de vie. Eua–Med, Ms (Ep-lián). Közönséges ház körüli és szőlőskerti gyümölcs, a házakra futtatva többnyire direkttermő hibridként. Nt. *szőlő* (B, Bh, Kb, Mb, Mé, Mk, Ml, Mó, Ny, T, Va), *szőlőj* (Kf), *szőlőjő* (K), *szöllő* (F, Kk, Kp, Sz), *szöllő* (Bt, It, Kd, Szu, V). Tájfajták: *bürgondi* (B), *bürgundi* (Sz); *Csabagyöngye* (B, Bh, F, K, Kp, Mb, Szu); *darázsút* (Mb); *fejír leányka* (Mé); *járdovány* tömött szemű (Bh, K, Kp, Mb, Va); *kecskececsü* (Mé); *lëjánka* (F, K, Kp), *lëányka* (Sz); *muskotáj* (B, Bh), *mucskotáj* (K); *rizling* (B, Bh, F, K, Kp, Szu); *saszla* (Bh, F, K, Kp, Mb, Sz); *szőlőkerték kirájnëja* (Mb); *szürkebarát* (Bh, Kp); *unom* csak a történeti helynévanyagban fennmaradt név (vö. Péntek–Szabó 1980. 160) || *Ro. strúgur* (Be, Bi, Dr, Nș, St) | *viță d'e vije* (A, Mi, St). Tájfajták: *alb* (Be); *nëgru* (Be, Nș). Nr. A szőlőtermesztés múlt század végi helyzetével, hanyatlásával Jankó János foglalkozott behatóbban (Jankó 1891. 32 kk.). – A legtöbb faluban csak a házak előtt található egy-egy tókét (It, Ny, Sz, T). Szu-on van még a filoxéra előtti időből termő töke. – Úgy tartják, a filoxéra pusztította ki; de ha *uzmarás* a tél, akkor is kipusztul a szőlő. – A népi gyógyászatban a levelét gennyelszívóként használják. – A *szőlővizet* (*Lacrima viti*) szembe csepegtették, mosakod-

tak vele szeplő ellen (Mb). – Ha gyengül a szem, tavasszal szőlőmetszéskor felfogják a vesszőből kicsepegő nedvet, s abba belemártva névtelen ujjukat, azzal többször megmossák a szemet. – Sárgaság ellen fekete szőlő borába mézet tesznek, három napig állni hagyják, csak azután fogyaszthatja a beteg. Vö. Kovács 1976. – Az *otellóból* készített vörösbort vér-

szegénység ellen használják. Vö. Kóczyán et al. 1977. – A *szőlő*, *szőlőlevél*, *szőlőgerezd* hímzsmintaként is előfordul. Vö. Péntek 1979. – A belőle alakult földrajzi nevek a legnagyobb megterheltségűek a növénynévi eredetűek közül. Vö. Péntek–Szabó 1980. 159–60.

VOGELIA Med. I. *Neslia*

W

WALDSTEINIA Willd. (Rosaceae)

W.geoides Willd.; Waldsteinpimpó. Balk–Pont (Krim–Kaukázus), H. Tölgyerdőkben, ritka: Kb, Szászlóna.

WISTERIA Nutt. (Fabaceae)

***W. sinensis** (Sims.) Sweet non DC.; lilaakác; mǎgrin vînăt. Kína, Ms (Ep-lián). Dísznövény, a területen ritka. **Nt.** *lilaakác* (Kp, Mv). Kp-ben 4 fa van: fehér akácba oltották kéreg alá.

X

XANTHIUM L. (Asteraceae)

X. albinum (Widder) H. Scholz = **X. Tiparium** Itzigs. et Hertsch. Am ? Ec-Med ? Th. Gyakori, de pontos elterjedése megállapítandó !; Kajántó, Pázmány 1982 (Index Seminum hort. agrobot., Cluj).

X. spinosum L. ! szerbtövis; holeră. D–Am Th. Kellemetlen gyom, az Asz-en szőrványos vagy gyakori utak mentén, szemetes helyeken, a Esz-en ritkább vagy hiányzik. **Nt.** *szamár-tüvis* (Mé, Nk, V) || *Ro. sca i rusăsc* (Be).

X. strumarium L. ! bojtorján szerbtövis; scaietele popii. É-Am ? ma Kozm, Th. Szemetes helyeken, nem közönséges.

Y

YUCCA L. (Liliaceae; Agavaceae)

***Y. filamentosa** hort. = *Y. smalliana* Fern.; pálmaliliom. É-Am (Florida, Kalifornia, Mis-

souri), H. Kiskertekben, temetőken, viszonylag ritka: Bh, Nd. **Nt.** *kaptusz* (Sz).

Z

ZANICHELLIA L. (Potamogetonaceae)

Z. palustris L.; tófonal; mǎtriță. Kozm, HH. Állóvizekben, Szamos-morotvákban Gy és Szászlóna között (ssp. *pedicellata* Wahlb. – CEA. Szabó 1971).

ZANTEDESCHIA Spreng. (Araceae)

***Z. aethiopia** (L.) Spreng. ! = *Calla aethiopica* E.; kalla, tölcsérvirág. Fokföld (D-Afr), G. Cserepes díszvirág, a területen viszonylag gyakori. **Nt.** *hála* (B, E, Gym, It, K, Kb,

Kszt–Zt, Mb, Mf, Ml, Mó, Szu, Zs), *kalla* (Mé) | *kálavirág* (Kk) | *menyasszonyvirág* (It) | *skála* (E, Mb, Va) || *Ro. călă* (C, Dr, E, St) | *floárea mirésej* (Ct) | *lili jóm gálben* (Sz) | *mușcătă albă* (Sd).

ZEA L. (Poaceae)

***Z. mays** L. ! kukorica; porumb. D-Am, Th. Kiskertekben, háztájin, szántóföldeken közönséges termesztett növény. **Nt.** *kukurica* (Bh, J, K, Kd, Kf, Mb, Mk, Mv) | *tengeri*

(B, Kp, Sz, Va), *tengeri* (P, It, Np), *tengeri* (Zs) | *törökbúza* (Bt, Kk, Mé, Ml, Szu, T, Tl, V), *törökbúza* (Kb, Mf, Mó) || *Ro. cucurúz* (A, Be, Bi, Ct, Dr, Mi, Nş, P, St) | *málaí* (A, Mi, Ct, Fi, D). – A begyűjtött próbák, illetve az adatközlők leírásai alapján a tájfajták a következő convarietasokba sorolhatók: – Convar. *saccharata* (Körn.) Grebensc.; csemege kukorica; porumb zaharat. **Nt.** *horpaszszemű* (Va). – Convar. *indurata* (Sturt.) Harsberg = convar. *vulgaris* Körn.; keményszemű kukorica. **Nt.** *csinkántin* (B, Bh, Bt, F, It, Kp, Mk, T), *csinkánti* (Mó, Ny, Szu); *kerekszemű* (Kk, Va), *kerekszemű* (Mb); ? *muroktengeri* (It); *muroktörökbúza* (Mé); *nyóc'soros* (Ny, Szu, Va); *piros törökbúza* (Mé); *száznapos* (T, V) || *Ro. cucurúz róşu* (A). – Convar. *microsperma*: provar. *oryzoides* Körn.; rizszemű kukorica. **Nt.** *búzakukurica* (Kf); *fehér-* (B, P, Mé, Ml, Va), *fejér-* (Kk), *fehír-* (It, Kf, Ny); *hegyes* (Kk), *hégység* (Mk, Ny); *kakastengeri* (Va); *rizskása-törökbúza* (Ml); *szúrós tengeri* (F, It); *szúrós törökbúza* (Mé) || *Ro. cucurúz alb* (Dr, Nş), *cucurúz alghi* (A); *cucurúz clonjani* (Dr); *cucurúz d'e cocós* (A, Nş, P); – provar. *gracillima* Körn.; gyöngyszemű kukorica. – Convar. *dentiformis* Körn.; lófogu kukorica. **Nt.** *júfogu* (Kk); *lófogu* (Bh, Ml, Mó, Va), *lúfogu* (B, It, Kf, Kk, Mb, Mk, T, V); *lőszemű* (P); *tizenkétsoros* (Va) || *Ro. d'int'e d'e cal* (St); *d'int'ele cäluluj* (Be); *din-şile cäluluj* (Bi, Dr). Egyéb: *cucuruz or zeníji* (Bi); *dobroşan* (A); *oarzan* (Nş), *şorzáluj* (St). Köztermesztésben többnyire az ebből az alakcsoportból kifejlesztett hibridek vannak, a szövetkezeti és állami gazdaságokban (HD 101 – Fundulea, HS 1054 – Turda; Hd 122 – Turda). – Convar. *aorista: indurata + dentiformis*, korán érő hibridfajták (HD 95 – Suceava; HD 96 – Fundulea; HD 115 – Turda). **Nr.** A *tejes kukoricát* sütik, főzik. – A kukoricahántóról I. Jankó 1891. 185. – A *panusából* az 50-es években lábtörölt, szatyort kötöttek. – Ugyanezt betették a mosni való ruha közé, avval együtt dörzsölték, jobban megtisztult a ruha (Kk). – A *kórét* fák kötözésére is használják, egyébként takarmányként felettették. – A kukoricaszemeket megfőzik cukros vízben, úgy eszik. Vízkerezstör így ették cukorral a főtt fehér kukoricát. A fehér kukorica kásájából készítették a töltött káposztát. Búzaliszthez is keverték; a kását önmagában is megfőzték, fogyasztották. – A népi gyógyászatban: kukoricaszemből főzött tea cukorral vagy mézzel köhögéscsillapító, köptető; a kukoricahaj (*Maydis stigma*) megszáritva, megfőzve teának magas vérnyomás esetén használatos; ugyanez húgyhajtó, vizeletfertőtlenítő, vesetisztító is. – Hüléses, náthás beteggel szemes kukorica főtt levét itatják; kukoricacsutka-teát is fogyasztanak, cu-

kor nélkül. A náthás beteget néha máléliszttel füstölik. – A pattogatott kakast gyomorsav közömbösítésére használják. – Sótalan meleg puliszkával kötötték be a megdagadt fogat. – A fájós fülre is meleg puliszkát tettek. – Kukoricalisztet megszitáltak, megpergelték, hintőporként használták. – Piros kukoricát megpergelték, megőrölték, azzal hintették be a szeplős vagy pattanásos helyeket. – Pergelt máléliszttel hintették be a sebet. – Mérgezéshez kukoricalisztet keverték zúspával. – Panusát adnak a szarvasmarhának szájfájás ellen (T); kérődzés megállásakor (Kszt–Zt, Mk, Nk). – Ha megreked az állat, *Peucedanumot* főznek meg piros kukoricával, avas szírral, ezt öntik a beteg állatba (J, Mé). – Ha a marhának kilyukadt a nyelve, máléliszttel keverték *szímmiz*szel, azzal gyógyították (Nk). – *Kikköves* (= rézgálicos) máléliszt szájes körömfájásra állatnak. Vö. Kovács 1976; Kóczyán et al. 1977. – A gyerekek kocsány-muzsikát, málepuskát készítenek. Vö. Faragó 1946. 63. – Hímzések díszítőmotívumaként is feltűnik. Vö. Péntek 1979. – Helynévadó elem Nk határában. Vö. Péntek–Szabó 1980. 159. Monográfia: Balassa 1960.

ZEBRINA Schinzl. (Commelinaceae)

***Z. pendula** Schinzl. ! = *Tradescantia zebrina* hort., *Commelina zebrina* hort.; ámpolnavirág; atírnátoare. Kz–Am, H. Cserepes dísznövény. **Nt.** *futó* (Gym, Gyv, Kb, Kk, Kszt–Zt, Mf, Nd, Szu), *futóş* (E, J, Kf, Mv, Sz) | *kofa* (Kp) | *plętyka* (It, Jt, K, Kf, Ny) | *tárkaplętyka* (T) || *Ro. păru fęt'i* (Bi, Ct, D, Gym) | *telegráf* (C). **Nr.** Azt tartják, nem hoz szerencsét. Kezd kipusztulni (Gym).

ZERNA l. *Bromus*

ZINNIA L. (Asteraceae)

***Z. elegans** Jacq. ! pompás rézvirág; címűmáreasa. Kz–Am (Mexikó), Th. Termesztett dísznövény, gyakori. **Nt.** *cinia* (Mó, Szu) | *dámakonty* (Mé) | *koronarózsa* (Sz) | *koronavirág* (Kb, Mf, Szu) | *legényrózsa* (T), *legényrózsa* (Mk) | *ményecskerózsa* (Mk, Ny) | *ményeskevirág* (K) | *Pistakalap* (F, Kp, Va, Zs) | *szípleginy* (Gyv, Kk) | *török-korona* (E, J) | *zsidóvirág* (K) || *Ro. buricu bábéj* (St, Sincrai–Almaşului) | *crişmáreása* (Be) | *domnişoare* (Mi, Topa) | *sépleghin* (Kk). **Nr.** A sárga virágot nem nagyon szeretik (Gyv). – Ny-n a mezőre is kitétték a palántot. – Bh-on, Va-on a temetőben van. – Mk-re Bh-ról hozták. – Elterjedésére nézve I. Szabó–Péntek 1980 – 3. térvázlat.

ZYGOCACTUS Schum. (Cactaceae)

***Z. truncatus** Schum. ! = *Epiphyllum truncatum* Haw.; karácsonyi kaktusz. D–Am, Ep (H). Termesztett, cserepes dísznövény, gyakori

(Sz!). **Nt.** *duplafokszija* (J) | *kaktusz* (Kb, Kk, Kszt–Zt, Mf, Ny, V, Zs) | *karácsonyi kaktusz* (B, Gyv, It, Jt, Kb, Kk, Mó, Szu, T), *karácsonyi kaptusz* (K, Sz) | *kaptusz* (Ml) |

krècsunyica (Jt) | *krècsunyik* (E) || *Ro. craciuneásă* (Be) | *crăciuniță* (Dr) | *mușcată d'e ghiță* (Ș)

GOMBÁK

A népi gombaismeret és a tudományos gombaismeret nem állítható párhuzamba, mint a magasabb rendű növények ismerete. Az „etnomikológia” kizárólag hasznos szempontokra van tekintettel: az elnevezések azokra a fajokra, fajcsoportokra vagy nemzetségekre vonatkoznak, amelyek gyakoriak, feltűnőek és ehetőként biztosan megkülönböztethetők. Ami nem tartozik bele ezekbe a csoportokba, az *mérges* vagy *bolond* gomba nemre és fajra való tekintet nélkül. A kétféle ismeretnek ezt a jelentős mértékű eltérését azzal is jelöltük, hogy a következőkben a fajok tudományos elnevezése mellől elhagytuk a társneveket és a szerzőneveket, ezzel is utalva a két nevezéktan összemérhetetlenségére.

AGARICUS

A. campestris ! csiperke; ciupercă. **Nt.** *csi-përke* (Mé, Ml, Mó, Nd, Sz, Tl, Szászfenes), *csipërke* (K, Kf, Mb, Ny), *csipirke* (Ml) | *csi-pörka* (Kd) | *csüpörke* (Kk) | *csuporka* (K, Kd, Kszt–Zt, Mk) | *csupërka* (B, Sz, Va), *csupërka* (T), *csupërka* (Gym, Mv) | *ganécsupörka* (Kp) | *ganégomba* (M, Nd, Zs), *ganéígomba* (Mó, Ny) | *réti csupërka* (B) || *Ro. buréji d'e gunoíšte* (Gym) | *ciupercă* (Ct, Gym, Mi, Sd) | *ciuperci d'e gunóji* (Be, C, P) | *ciuperci d'e gunoíšte* (Dr, St) | *gunoíšte* (D). Mindenütt jól ismert gombafaj. Fogyasztják nyersen, sülve, paprikásnak főzve.

A. gambosus. **Nt.** *Szentgyörgy-gomba* (Szászfenes: Györffy 1935).

AMANITA

A. caesarea; császárgomba; bureti gálbisor. **Nt.** *császárgomba* (B). – Van Köblös felé!

A. muscaria! légyölő galóca; bureti pestriji. **Nt.** *légygomba* (Mv) | *róykagomba* (Ny) | *tehégomba* (Ml) || *Ro. búza váci* (Be, D).

ARMILLARIELLA

A. mellea ! gyűrűs tölcsérgomba; ghebe. **Nt.** *Ro. buréji d'e cioátă* (Mi).

BOLETUS

Nt. *disznógomba* (Mé) | *hiriba* (B, Bh, J, Kk, Mó, Nd, Sz, T, Va), *hiribe* (Ml), *hiribi* (Mb, Szászfenes) | *hiribagomba* (K), *hiribegomba* (Mé), *hiripégomba* (Tl), *hiribgomba* (Kf) | *kenyégomba* (J, Mé), *kenyírgomba* (Gym, V), *kényírgomba* (Kszt–Zt) | *mijókgomba* (Zs) | *pitánka* (Mk) | *pitërka* (Gym) | *tehégomba* (Mv) | *tinóri* (Ny) || *Ro. hiribă* (B, C, Mi, Nș, P, Sd, St) | *pitărcă* (A, Be, Dr, Nș), *pt'itărcă* (Gym) | *pitărca* (Ct). **Nr.** Levesnek meg is szárítják (T), némely helyeken télire megaszalják (Kk, Nk).

B. edulis! ízletes vargánya; mîntărcă. **Nt.** *Ro. pitărca* (D).

B. satanas ! sátántinoru; hrib țigănesc. **Nt.** *Ro. pitărcă bolundă* (D).

B. scaber l. *Leccinum*

BOVISTA

B. plumbea; szürke pöfeteg; prahaghiță. **Nt.** *lőfing* (Mv). **Nr.** Porát vágásra, sebre teszik, a bőrrivel betakarják. Vö. Kóczian et ai. 1977.

CALVATIA l. *Langermannia*

CANTHARELLUS

C. cibarius ! sárga rókagomba; burete galben. **Nt.** *csirkegomba* (Gym, Kszt–Zt, Nd, Ny, T, Zs) | *rókagomba* (Bh, J, Mb, V) | *sárgagomba* (B, Bh, K, Kd, Kf, Kk, Kp, Kszt–Zt, Mb, Mé, Mó, Mv, Sz, Szu, Tl, V) | *sárga rókagomba* (Szászfenes: Györffy 1935) | *zsidógomba* (Kp) || *Ro. bibilêt* (Be), *bebeléf* (A) | *buréte* ! *róșu* (D) | *buréji cra u* (Nș) | *buréji domnéșt'i* (P) | *buréji galbeni* (Bi, Ct, Ct, Dr, Nș) | *domnéșóri* (Gym) | *gălbăniț* (St) | *némțisóri* (Mi, Sd) | *úrígombq* (C).

COPRINUS

C. atramentarius ! ráncos tintagomba; popenchi. **Nt.** *ganégomba* (Kk).

C. comatus; gyapjas tintagomba; popenchi.

Nt. *ganégomba* (Kk) || *Ro. buréte d'e gunó u* (Mi).

GALACTINIA l. *Peziza*

HYPHOLOMA

Nt. *fágomba* (Kk, T) | *fájigomba* (Nd). Általános elnevezés.

LACTARILS

Nt. *csipősgomba* (B) | *keserűgomba* (Asz, Fsz, Nm, Km; Ml, Tl, Szászlóna) || *Ro. buréji usturó u* | «*usturó i*». **Nr.** Sütik megszóva, túróval.

L. deliciosus ! rizike; rișcov. **Nt.** *csipősgomba* (T) | *kenyégomba* (B, Bh, Kp, Sz, Tl, Zs), *kényérgomba* (Mb), *kényírgomba* (Kf) || *Ro. bu-*

rét roşii (Be) | *roşcován* (Be, Mi). **Nr.** Nyersen eszik (Mi).

L. piperatus; keserűgomba; bureti iuţi.

L. volemus ! kenyérgomba; burete dulce.

Nt. *kenyérgomba* (Szászlóna: Györffy 1935).

LANGERMANNIA

L. gigantea ! **Nt.** *ganégomba* (Sz) | *pöfeteg* (K, Mó) || *Ro. beşina călului* (Mi). Mv-n, D-n is van! **Nr.** Sebre teszik a porát.

LECCINUM!

L. scabrum! barna édestinóru; codorîşte.

Nt. *túrógomba* (Szászfenes: Györffy 1935).

LEPIOTA l. *Macrolepiota*

LYCOPERDON

Nt. *lúfing* || *Ro. beşica călului* (Ct) | *beşică d'e cal* (Be) | *beşina calului* (Dr, Mi, Nş, St), *băşina călului* (Bi). **Nr.** Sebre teszik a port, elállítja a vérzést.

L. perlatum; bimbós pöfeteg.

L. piriforme; körte alakú pöfeteg.

MACROLEPIOTA

M. procera ! nagy özlábgomba; burete şerpesc. **Nt.** ? *ganégomba* (Kk) | *kecskekörmű gomba* (Nd) | *ülügömba* (Nd).

MARASMIUS

M. oreades ! szegfűgomba; bureti de rouă.

Nt. *harmatgomba* (B, Gym, K) | *picirigomba* (ICd, Kp, Kszt–Zt, Sz, Tl, Zs) | *szegfűgomba* (B, J, Mé, Mó, Nd, Sz, Szu, T, V, Va), *szegfűgomba* (Bh, Gym, Kf, Kk, Mb, Mk, Ml, Mv, Ny, Tl) || *Ro. burét d'e jarbă* (A) | *burét d'e răuă* (Be, C, Gym, Mi, Nş, Sd, St), *burét d'e rouă* (Bi, Dr) | *ciuflici* (D). **Nr.** Paprikásnak főzik.

MORCHELLA

M. esculenta ! izletes kucsomagomba; sbirciog.

Nt. *Ro. coăjele pöpui* (Ct). **Nr.** Megfőzve eszik.

PEZIZA

P. aurantia; **Nt.** *Ro. ?cúpa pămîntului* (Mi)

PHALLUS

Ph. impudicus ! szeméretlen szömörcsög; burete de bubă. **Nt.** *Ro. buréte puciós* (Be, D, P) | *bureti puturoşi* (Nş). Mi-n is ismert. **Nr.** Fájós füle teszik (P).

POLYPORUS

P. squamosus; pisztricgomba; burete de nuc.

Nt. *jaszka* (Kd: KalTsz) | *tapló* (B, Gym, Kk,

Mé), *taplóy* (Ny) || *Ro. jască* (D). **Nr.** Bört festenek a levével.

RAMARIA

Nt. *citrusgomba* (Mó) | *csirkegomba* (B, Va) | *kakasgomba* (Nd) | *kakastaréj* (B) | *laskagomba* (J, Mé, Ml, Tl, V) | *sárgagomba* (Ny, Sz) | *szegfűgomba* ! (K, Kszt–Zt) | *tüskegomba* (Bh) || *Ro. bureti ciuciulici* (Be) | *creásta cocóşsului* (D, Gym, Mi, Nş, P) | *lăbiţa úrsului* (Bi).

R. flava ! sárga korallgomba; barba caprei.

Nt. *csipkegomba* (Mk) | *csirkegomba* (Kk) || *Ro. búza vácii* (Ct, P).

RHODOPHYLLUS

R. clypeatus; tövisalagomba. **Nt.** *májusi-gomba* (Tl) | *szilvafagomba* (Bh, K, Kk, Kp, Mb, Va) | *tüvisalja* (Zs), *tüvisája* (Kd, Kf, Mb, Ml, Ny, Szu, V) | *tüvisájgomba* (Mv) | *tüvisāju* (Kp, Tl) | *tüvisgomba* (B, Gym, Va) | *tüvishajugomba* (T) || *Ro. buréte păstrăv* (D) | *buréti d'e prun* (Bi, C) | *buréti d'e spin* (Bi, C, Ct, P, St), *buréti d'e spin* (Gym) | *buréti porcéşti* (Be, Mi, Nş) | *buréti pe faş* (Ct). **Nr.** Tavasszal korai, nagyon jó, ehető; paprikásnak főzik.

RUSSULA

Nt. *júgomba* (Gym, Nd) | *királgomba* (B, Va) | *piroshátu galambgomba* (K) | *vējászka* (Gym) || *Ro. buréte o uánă* (Mi) | *buréti róşii* (A) | *búza vácii* (Gym) | *căpreşti* (Dr, Nş, P) | *ciupercă ojšcă* (C) | *ciuperci ojšti* (Gym) | *ciuperci păduréne* (D) | *ojšcă* (A).

R. cyanoxantha ! kékhátú galambgomba; bureti vineţi. **Nt.** *galambgomba* (Kp) | *kékhátu* (J), *kíkhátu* (Kk, T) | *kíkhátu csupërka* (B, Va) || *Ro. buréte vinătă* (C). **Nr.** Sütik, mint a keserűgombát.

R. emetica! hánytató galambgomba; pîini-şoară piperată. **Nt.** *rökagomba* (Kp).

R. virescens ! varas zöld galambgomba. **Nt.** *galambgomba* (Bh, J, K, Mé, Ml, Nd, Ny, Zs) | *varashátugomba* (Kp) | *zödhátu csupërka* (B, Va) || *Ro. ciuperci ojšti* (Dr, Nş, St) | *ojšcă* (D, P) | *şoişte* (Ct).

SCLERODERMA

Nt. *Ro. beşica călului* akkor nevezik így, ha fehér a belseje (D) | *beşina călului* (Mi) | *bocs* akkor nevezik így, ha fekete a belseje (D) | *cucunáš* (D). **Nr.** Sebre teszik a porát.

TRAMETES

T. versicolor! vékonytapló. **Nt.** *nyírfagomba* (T, Va) | *Ro. buréte d'e mest'eacán* (D) | *buréti d'e lemn* (Be).

2. A MAGYAR NÉPI NÖVÉNYNEVEK JEGYZÉKE

Szójegyzékünkben a népi növénynevek köznyelvi vagy köznyelviesített formában, betűrendben követik egymást, akit tehát az alakváltozatok, ezek lokalizálása, illetőleg a néprajzi vonatkozások érdekelnek, a jelentésként megadott latin név alapján megkeresheti őket az adattár első részében. Több jelentésű nevek esetén a jelentések sorrendjét a megterheltség alapján határoztuk meg: elől áll a leggyakoribb, legáltalánosabb, utána a kevésbé gyakori, esetleg csupán egyetlen pontról előkerült, néha bizonytalan jelentés. Bizonyos esetekben, amikor a név nagyobb növénycsoportra vonatkozik ugyan, de nem tekinthető több értelműnek, + jellel választottuk el a jelölt rendszertani egységek latin nevét. A babnevek esetében használt kódszámok feloldását szintén az adattár első részében, a *Phaseolus vulgaris*-nál találja meg az olvasó. A nevek egy része nem köthető egy adott rendszertani egységhez, csak itt szerepel, az első részben nem; ezekhez adott esetben néprajzi megjegyzéseket is fűzünk (szintén Nr. jelzéssel, mint korábban), szükség esetén lokalizált alakváltozatot is közlünk. Ezek az adatok néha a KalTsz.-ből valók, ezt minden esetben jelezzük; ilyenkor az érdeklődő az eredeti forrásban találja meg az összes alakváltozatokat és a pontos lokalizálást is. A névvel vagy a jelentéssel kapcsolatos kételyeinket ? jelzi.

A címszökeént szereplő növénynevek egybe-, illetőleg különírása következetlennek tűnhet. Ehhez azonban tudnunk kell, hogy a név írásmódja tükrözi a jelölt növény rendszertani besorolását. A főbb szabályok a következők:

1. A tudományos (latin) nómenklatúra mintájára különírjuk az összetett fajnevekben a melléknévi vagy a melléknévi igenévi faji jelzót a név alaptagjaként szereplő nemzetségnevtől (genusnévtől). Pl. fehér liliom (*Lilium candidum*). piros bazsarózsa (*Paeonia officinalis*) stb.

2. Egybeírjuk a melléknévi vagy melléknévi igenévi jelzót az utótaggal, ha az utótag nem annak a nemzetségnek a neve, amelyhez a faj tartozik. Pl. a kékliliom nem a *Lilium*, hanem az *Iris* nemzetséghez tartozik, tehát egybe kell írunk (ez a szabály okozza a legtöbb, látszólagos következetlenséget).

3. Akkor is egybeírjuk a melléknévi vagy melléknévi igenévi jelzót az utótaggal, ha ez nem egy növénynemzetségnek a jelölője, hanem gyűjtőnév jellegű vagy bizonytalan értelmű, pl. *-fa*, *-fenyő*, *-fű*, *-kaktusz* stb.

4. A *vad* melléknévi jelzót mindig egybeírjuk az utótaggal.

5. Egybeírjuk az utótaggal a főnévi faji jelzót.

6. Egybeírjuk a faji jelző nélküli összetett fajneveket.

7. Ehhez hasonlóan egybeírjuk az összetett nemzetségneveket is: *árvalányhaj*, *ezerjófű*, *útilapu* stb.

8. A növényneveket általában kis kezdőbetűvel írjuk, kivéve azokat, amelyek tulajdonnévből alakultak, és nem köznevesültek.

Ábelfű *Hypericum perforatum*

acsalapu *Petasites hybridus*

Ádámfa *Solanum capsicastrum*

áfonyála *Vaccinium myrtillus*

áfonya ua.

ág ramus, frons

agárszilva *Prunus domestica* ssp. *domestica*

akácfa 1. *Robinia pseudacacia*, 2. *Gleditsia triacanthos*

akácós *Robinietum* (Helynevekben. vö. Péntek–Szabó 1980. 163).

akácpszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 11.01

alakor *Triticum monococcum*

álkőrmös *Phytolacca americana*

állórózsa *Rosa* sp.: *állórózsa* (Kf)

almalakú díszzők *Cucurbita pepo* convar. *microcarpina* prov. *pomiformis*

almafa *Malus domestica*

almafagomba almafáról szedett tapló. Nr. Kőzetével bőrt festenek.

amerikaiburján *Galinsoga parviflora*

amerikai dió *Juglans nigra*

ananász *Ananas comosus*

ananászrenet *Malus domestica* (almafajta)

angolperje *Lolium perenne*

angyalvirág *Euphorbia marginata*

ánizs *Pimpinella anisum*

anyafa *Quercus petraea*

anyalevél ? Nr. Teáját hasfájás ellen használják. Vö. Kovács 1976.

anyámasszonytőke *Echinopsis eyriesii*

anyarozs *Secale cornutum*

apácailiom *Hosta plantaginea*

apró csalán *Urtica urens*

apró dália *Dahlia pinnata* prov. *simplices*

aprólevelű csalán *Urtica urens*

aprólevelű farkascserge *Athyrium filix-femina*

aprólevelű laboda *Chenopodium album*

aprólevelű muszkáté *Pelargonium radula*

aprópanusa a kukorica csövéből lefosztott levél (KalTsz)

apróragadály ? (gyomnövény)

aprórepcény *Raphanus raphanistrum*

aprószőlő *Ribes rubrum*
aranka *Cuscuta L.*
Arankapaszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.02
aranyesőjű paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.07
aranyeső 1. *Forsythia intermedia*, **2.** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.01
aranyfonalas paszuly *Phaseolus vulgaris*
aranyfűzfa *Salix triandra*
aranyka *Cuscuta*
aranykormos *Malus domestica* (almafajta)
arannyal versengő 1. *Caltha palustris*, **2.** *Potentilla arenaria*
aranyoslevelű fűrészvirág *Aloe arborescens*
aranypál *Malus domestica* (almafajta)
aranypármen *Malus domestica* (almafajta)
aranypepin *Malus domestica* (almafajta)
aranyrenet *Malus domestica* (almafajta)
aranyszszálfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 23.17
aranyszálpuszulyka na.
aranyversengő *Ranunculus ficaria*
árnyékvirág ? (Ml)
árpa *Hordeum vulgare* convar. *vulgare*
árpánérő 1. *Malus domestica* (almafajta), **2.** *Pyrus communis* (körtefajta)
árpa pityóka *Helianthus tuberosus*
ártatlan virág *Lychnis flos-cuculi*
árvacsalás 1. *Lamium album* + *L. maculatum* + *L. purpureum*, **2.** *Urtica urens* (It, Kf, Mó, V)
árvácska *Viola wittrockiana*
árva dália *Dahlia pinnata* provar. *simplices*
árvalányhaj *Stipa*
árvapíjó *Helianthus tuberosus*
árvapityóka ua.
aszalós olyan terület, amelyen a fákat a kéreg lehántolásával vagy más módon szárították ki (helynevekben, vö. Péntek–Szabó 1980. 143)
aszparágusz *Asparagus sprengeri*
ászpáránt ua.
ászpárátus *Asparagus plumosus*
aszpirántus *Asparagus officinalis*
atracél *Ajuga genevensis* + *A. reptans*
atracéllapu ua.
bab *Vicia faba*
baba *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
bábakalács *Carlina acaulis*
babarózsa *Kerria japonica*
babér(levél) *Laurus nobilis* (*Lauri folium*)
bubó *Fagus gubacs* (*okozója a Mikiola fagii*)
babópaszuly félkemény bab Nr. Levesnek, főzeléknek (T).
babos fuszulyka szemes bab (KalTsz)
bagolyfű *Ononis arvensis*
bagolyzempuszulyka *Phaseolus coccineus*: 32.07
bagolytűdő 1. aszalt gyümölcs (Jankó 1891. 80), **2.** különböző aszalt gyümölcsökből készített étel, nagypénteken ezzel böjtölnek (Jankó 1891. 168; Nyr. XVIII, 575).
bagzó *Trifolium arvense*
bagzófű ua.
bakháló *Juncus*
bakszaka *Tragopogon orientalis*
baltacím *Onobrychis vicijfolia*
bambós puszulyka légyszemüként megfőzött bab (kk)
banán *Musa sapintum*
bánat *Gypsophila elegans*
bánatvirág *Aster amellus*
Bánfipál *Malus domestica* (almafajta)
banka *Adonis vernalis*
bánkúti *Triticum aestivum* convar. *aristatum* (búzafajta)
banyócikrus *Artemisia annua*
Barabásfű ? (Nk)
barabika *Leucanthemum vulgare*
baraboly 1. *Chaerophyllum bulbosum*, **2.** *Solanum tuberosum* (Np)
barabolyvirág *Lathyrus tuberosus*
barack (fa) *Prunus armeniaca* + *P. persica*
barackvirág 1. *Clarkia elegans*, **2.** *Consolidajacis*
báránka *Colchicum autumnale* (tavaszi levél)
bárányvirág *Filipendula vulgaris*
barátsza *Viburnum lantana*
barátság ua.
bárkavirág *A conitum*
barkóca(fa) 1. *Sorbus* + *S. tornánalis*, **2.** *Frangula alnus*
barna csalfapaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
bársonypiros rózsza *Rosa chinensis*
bársonyrózsa 1. *Tagetes*, **2.** *Rosa chinensis*
bársonyvirág 1. *Lychnis coronaria*, **2.** *Salvia splendens*, **3.** *Tagetes erecta*
baszkata *Tragopogon orientalis*
balul *Malus domestica* (almafajta)
bazsalikom *Ocimum basilicum*
bazsarózsa 1. *Paeonia* + *P. officinalis*, **2.** *Orchis* (Ny)
bazsó *Orchis*
bazsor ua.
bécsi borostyán *Syringa vulgaris*
bécsilapu *Geranium macrorrhizum*
begónia *Begonia rex-hybrida* + *B. semperflorens*
békafű *Plantago lanceolata*
békaháló hinár: *bikaháló* (KalTsz)
békakosár *Juncus*
békanyál békalencse: *bikanyál*
békavirág 1. *Tussilago farfara*, **2.** *Taraxacum officinale*, **3.** *Caltha palustris*, **4.** *Ranunculus repens*, **5.** *Sonchus*
Bélapaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 32.15
belénd *Hyosciamus niger*
beléndek ua.
beléndfű ua.
beléndmag *Hyosciami semen*: *bölmindmag*, *bilindmag*
belföldi *Malus domestica* (almafajta)

berék (vízparti) liget(erdő) (helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 133)

berkenye *Sorbus*

berkifű ? Nr. Főzete nyírfalevéllal és szalmával lábdaganatra marhának (Nk)

berteicei *Prunus domestica* ssp. *domestica* f. *hungarica*

berta beteg szilvaszem (KalTsz); kórokozó: *Taphrina pruni*

berzen kenderföldről összegereblyélt maradék Nr. Szalma helyett használták fedésre (ket-recre, disznóóra, utcaajtóra stb.)

besztercei *Prunus domestica* ssp. *domestica* f. *hungarica*

bezostája *Triticum aestivum* convar. *muticum* (búzafajta)

bibilevél *Ajuga genevensis* + *A. reptans*

bíbor here *Trifolium incarnatum*

biciklis búza *Triticum aestivum* convar. *muticum* (búzafajta)

bikalivirág *Leucanthemum latifolium* + *L. vulgare*

bikatökűfű *Colchicum autumnale* (tavaszi levél és termés)

bikavirág *Taraxacum officinale*

bimbó 1. gemma, 2. éretlen, ki nem fejlődött, hitvány alma (Va)

bincsó bimbó Nr. Hímzésmotívumként is (Péntek 1979).

bincsóka éretlen, beteg szilvaszem (Kp)

bingyóvirág *Tanacetum corymbosum*

bircsóka éretlen, beteg szilvaszem (KalTsz)

Biróonyáefajta *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.03

birsalama *Cydonia oblonga* convar. *maliformis*

birskörte *Cydonia oblonga* convar. *oblonga*

birta beteg szilvaszem (KalTsz)

birtóka ua.

birtyókavirág *Polygonum orientale*

bivalyfuszulyka *Phaseolus coccineus*

bivalypaszuly ua.

bivalypuszulyka ua.

bivalyszemű puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.07

bodorka *Dactylis glomerata*

bodza *Sambucus nigra* + *S. ebulus* (Sz)

bodzás *Sambucetalia*, *Sambuco-Salicion capreae*, *Euonymo-Sambucetum*, *Sambucetum nigrae*: *borzás* (helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

bogács 1. *Arctium lappa* – *A. tomentosum*, 2. *Petasites hybridus*

bogácslapu *Arctium (lappa)*

boglár 1. *Bellis perennis*, 2. *Achillea ptarmica* (Kb)

boglárka *Bellis perennis*

bogyó *Symphoricarpos racemosus*

bojók *Solanum tuberosum*

bojt kukoricahaj (B, Gy, Szu, V: KalTsz)

bojtorján *Agrimonia eupatoria*

bojtosvirág *Eriophorum latifolium*

bojtvirág 1. *Trifolium arvense* + *T. pratense*, 2. *Amaranthus caudatus* var. *gibbosus*, 3. *Eriophorum latifolium*, 4. *Centaurea* sp., 5. *Knautia arvensis*, 6. *Thymus*

bokor 1. frutex (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 134), 2. hímzés minta nevéként (Péntek 1979)

bokros krizantém *Chrysanthemum hortorum*

bokrostövis *Elyngium campestre*

Boldogasszony *Tanacetum balsamita*

bolgárpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 13.17

bolhaseprű *Artemisia vulgaris*

bolondbúza *Lolium temulentum*

bolondgomba mérgező gomba (minden olyan gombát így neveznek, amelyet nem ismernek jól)

bolondító *Lolium temulentum*

bolond szarkavirág *Teucrium chamaedrys*

bolyhostövis *Cirsium canum*

bongor bozótos, bokros, fás hely; kert (helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 159)

bonyamuszkáté *Geranium macrorrhizum*

bonyavirág ua.

bonyómuszkáté ua.

bonyóvirág 1. *Geranium macrorrhizum* + *G. pratense*, 2. *Chrysanthemum hortorum*, 3. *Tanacetum balsamita*

borsák *Onobrychis viciifolia*

Borivirág *Amaranthus hybridus*

borizű [alma] *Malus domestica* (almafajta)

borizű muszkáté *Pelargonium crispum*

borizű róza *Rosa foetida*

borkándi dió *Juglans regia* (diófajta)

borostyán *Syringa vulgaris* + *S. persica*

bors *Piper nigrum*

borsfa *Ribes aureum*

borsmenta *Mentha x piperita*

borsó 1. *Pisum sativum* + *P. arvense*, 2. *Vicia*, 3. *Cicer arietinum*, 4. *Lathyrus tuberosus*

borsófuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.01

borsókavirág *Lathyrus vernus*

borsópaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.01, 12.01, 21.01, 22.07, 31.01

borsóvirág *Lathyrus odoratus* + *L. tuberosus*

borvirág 1. *Artemisia annua*, 2. *Chrysanthemum segetum*, 3. *Geranium macrorrhizum*

borzofsű *Potentilla alba*

borzaskati *Nigella damascena*

borzaskatica *Nigella arvensis* + *N. damascena*

borzas mák *Papaver somniferum* f. *flore pleno* (hort.) (Federdmohn)

borzsalék 1. *Ocimum basilicum*, 2. *Orchis*

boszorkánypaszuly *Phaseolus vulgaris* (valamilyen babfajta)

böndőpászuly *Phaseolus coccineus*

Bözsipuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.05

Bözsivirág *Iberis umbellata*

brád *Abies alba*

brádfa ua.

bredej ua.
brindus *Colchicum autumnale* (az őszi virág)
brindusavirág ua.
brinduska *Crocus heuffelianus*
bubás paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 32.15
bugyóka *Solanum tuberosum*
bulbucs *Caltha palustris*
burgundi *Vitis vinifera* (szőlőfajta)
burján gyomnövény Nr. Sárgaság ellen: borba kevés libatrágyát és kilencféle burjánt tesznek (nem számít, hogy melyet). Hagyják, hogy pár napig illedjen, ezt aztán viaszpohárból, aranygyűrűről kell innia a betegnek (Kovács 1976. 109).
buszujok *Ocimum basilicum*
butykó *Typha latifolia*
bütykös árpa *Hordeum vulgare* convar. *hexastichon*
butykóvirág *Phyteuma orbiculare*
butyóka 1. *Typha latifolia* (virágzat), 2. *Phragmites australis* (a nád bugája)
búza *Triticum aestivum*
búzafingó búzaszárból készült síp (Faragó 1946. 61)
búzaérő körte *Pyrus communis* (körtefajta)
búzafe búzakalász: *búzafe* (hímzésmotívumként is: Péntek 1979)
búzahátulj aljbúza, ocsú: *búzahátulj* (KalTsz)
búzakék *Centaurea cyanus*
búzakukorica *Zea mays* convar. *microsperma* convar. *oryzoides*
búzatok búzatoklász (KalTsz)
búzávalérő körte *Pyrus communis* (körtefajta)
búzavirág *Centaurea cyanus*
buzdugvirág *Orchis*
buzsor ua.
buzsoránna ua.
buzsorvirág ua.
büdösbanka *Adonis vernalis*
büdösburján 1. *Bifora radians*, 2. *Asperula odorata*
büdösfű *Bifora radians*
büdös kamilla *Matricaria discoidea*
büdöskapor *Tripleurospermum inodorum*
büdöske *Tagetes patula*
büdös kőrifsa *Fraxinus (excelsior)*
büdöskőfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.02, 21.04
büdöskőpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.02, 21.02; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
büdöskőpuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.02
büdöskőves *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.02, 21.02
büdöskővirág *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
büdösmuszkáté *Geranium pratense*
büdösrúza *Papaver rhoeas*
büdösvirág *Bifora radians*
bükk(fa) *Fagus sylvatica*

bükkfázsír bükkfa makktermése (Gy)
bükkfenyő *Abies alba*
bükkmakk bükkfa makktermése
bükköny zölden lekaszált zabos takarmánykeverék (*Avena saliva*)
bükkös *Caprino-Fagetum*, *Deschampsio-Fagetum*, *Dentario-Fagetum* (helynevekben is; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
bükkvirics bükkfa tavasszal megcsapolt nedve
bürök *Conium maculatum*
büröksíp bürök ürege szárából készített síp (Faragó 1946. 61)
bürüzdi *Malus domestica* (almafajta)
cédrusfa *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
cékla *Beta vulgaris* convar. *conditiva*
cérna levélér (pl. *Plantagonál*)
cérnavirág *Bergenia crassifolia?* *Saxifraga sarmentosa?*
cicamica fűzfa barkája (TI)
cicéje fűzfa barkája (Kk)
cicus a *Salix caprea* barkája (Kvár: Györfly 1935)
cicuska ua. (Szu)
cifracsalán *Coleus blumei*
cifra dália *Dahlia pinnata* convar. *subglobosum*
cifra németzsefű *Dianthus barbatus*
cifrus 1. *Artemisia abrotanum*, 2. *Santolina virens*
cigányalma *Malus domestica* (almafajta)
cigányborostyán *Syringa persica*
cigányúzfa *Salix purpurea*
cigányliliom *Lilium tigrinum*
cigánypicsa 1. *Papaver rhoeas*, 2. *Adonis vernalis*, 3. *Pulsatilla*, 4. *Pulsatilla (nigricans)*
cigánypinarózsa *Papaver rhoeas*
cigánypiros *Malus domestica* (almafajta)
cigánypuszulyka *Phaseolus vulgaris* (babfajta)
cigányvirág *Lathyrus vernus*
ciher cserjés, bokros hely (KalTsz)
ciheres ua.
cikája csírája, rügye
cikáz csírázik (Mó: KalTsz)
cikk a fokhagyma gerezdje
cikkeskáposzta lucskoskáposzta (KalTsz)
ciklámen *Cyclamen persicum* + *C. europaeum*
cikória *Taraxacum officinale*
cikornya ua.
cilhoj apró fenyves (KalTsz)
cincogófü *Setaria viridis*
cinedónia 1. *Euphorbia*, 2. *Gentiana asclepiadea*
cinedória *Chelidonium majus*
cinia *Zinnia elegans*
cintória 1. *Centaurium erythraea*, 2. *Hypericum perforatum*
cintórium *Centaurium erythraea*
cintóriumfü *Gentiana asclepiadea*
ciprus *Artemisia annua*
cirmos paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18, *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 13.17

cirok *Sorghum bicolor*
ciróka 1. fűzfa barkája, 2. nád (*Phragmites australis*) bugája
cirókafa *Salix*
citrom(fa) *Citrus limon*
citromalma *Malus domestica* (almafajta)
citromkáposzta *Brassica oleracea* convar. et provar. *capitata*
citromrózsa *Kerria japonica*
citrus 1. *Artemisia annua* + *A. abrotanum*, 2. *Santolina virens*
citrusgomba *Ramaria*
cukorborsó *Pisum sativum*
cukorfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 32.16
cukorgránát *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.16
cukorkörte *Pyrus communis* (körtefajta)
cukormurok *Daucus carota* ssp. *sativus*
cukorpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 32.16
cukorpetrezselyem *Petroselinum crispum*
cukorrépa *Beta vulgaris* provar. *altissima*
cukorvirág *Knautia arvensis*
Csabagyöngye *Vitis vinifera* (szőlőfajta)
csábé kukorica közé vetett kender (*Cannabis sativa*)
családiboldogság *Helxine soleirolii*
csalamádé sűrűn vetett takarmánykukorica (KalTsz)
csalamálé ua.
csalán 1. *Uriica dioica* + *U. urcus* 2. *Coleus blumei*
csalánvirág 1. *Coleus blumei*. 2. *Laminum maculatum*, 3. *Salvia austriaca*
csalfa paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
csap gally (Mv: KalTsz)
császárgomba *Amanita caesarea*
császárkorona *Fritillaria imperialis*
császárkörte *Pyrus communis* (körtefajta)
császárszakáll *Viola wittrockiana* + *V. tricolor*
csecses körte *Pyrus communis* (körtefajta)
csegezi *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
csemege paradicsom *Lycopersicon esculentum*
csemete 1. fiatal fa, 2. fenyőgally, kisebb fenyőfa (helynévben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 159)
csemetefa *Pinus sylvestris*
csengettyűvirág *Campanula medium*
csengő 1. *Rhinanthus*, 2. *Gentiana*, 3. *Melampyrum pratense*,
csengőfű *Rhinanthus*
csengőkóré *Hypericum perforati*
csengőkörte *Pyrus communis* (körtefajta)
csengővirág 1. *Campanula* + *C. patula*, 2. *Digitalis grandiflora*
csenyete *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
cseplész bokros, bozótos erdő (helynévben, vö. Péntek–Szabó 1980. 134)
cseppetetrózsza *Tagetes*
cser a tölgyfa lehántott kérge (V)
cseré 1. cserjés, 2. tölgyfa lehántott kérge, 3. cser- és tölgyfalevél, 4. cserfagubics (gyakori helynévadó az I. jelentésben; vö. Péntek–Szabó 1980. 134). L. KalTsz.
cseréfa 1. *Quercus cerris* (Kk, Nk, Zs), 2. *Quercus petraea* (Mi, 111)
csereshajú bojóka *Solanum tuberosum*
cseresznye(fa) *Prunus avium* ssp. *avium* provar. *iuliana*
cseresznyepaprika *Capsicum annuum* convar. *longum*
cserfa 1. *Quercus cerris*, 2. *Alnus glutinosa* (Kk, Mf, MI, Nk, TI, Szászlóna)
cserfahaj égerfa (*Alnus*) kérge, festettek vele (MI)
cserfás *Quercetum petraeae-cerris* (helyneveken is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
cserge 1. (növény) kacsos, száras indája (Mv), 2. *Dryopteris filix-mas*
csergő *Rhinanthus*
csergővirág *Vicia cracca*
cserhelykörte *Pyrus communis* (körtefajta)
csermakk cserfa (*Quercus cerris*) makktermése (Gyv)
cserőke cserje (KalTsz)
cserőkés cserjés: *cserőűkés* (Zs: KalTsz)
csetenye 1. fenyőgally (Mv), 2. *Pinus sylvestris*
csetenyefa 1. *Abies alba*, 2. *Picea abies*, 3. *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
csetenyekörte fenyőtoboz: *csetenyekörte* (Bh)
csetertes káposzta lucskos káposzta (KalTsz)
csicséri *Vicia*
csicseriborsó 1. *Lathyrus tuberosus* + *L. aphaca*, 2. *Cicer arietinum*, 3. *Pisum arvense*, 4. *Vicia* + *V. sativa*
csigafuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 31.18
csigapaszuly ua.
csiger vadalma vagy vadvörte kisajtolt leve (megitták mustként vagy ecetet készítettek belőle)
csigolyafűzfa *Salix viminalis*
csikara *Taraxacum officinale*
csikófarok *Equisetum*
csikos cseresznye *Prunus avium* ssp. *avium* (cseresznyefajta)
csikoscsövű gyalogpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 24.18
csikosfű 1. *Phalaris arundinacea* var. *picta*, 2. *Clorophytum elatum* var. *variegatum*, 3. *Echinochloa crus-galli*
csikos gránát *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16
csikos paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18, *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
csillagfutó *Hoya carnosa*
csillagvirág 1. *Scilla bifolia*, 2. *Lychnis chalconica* + *L. flos-cuculi*, 3. *Coreopsis tinctoria*, 4. *Centaurea*, 5. *Cosmos bipinnatus*, 6. *Nigella damascena*, 7. *Viscaria vulgaris*

dohány *Nicotiana rustica*
dohányvirág *Nicotiana glauca*
doktorvirág *Coleus blumei*
dongai sárgabójka *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
dongóvirág 1. *Pulmonaria*, 2. *Symphytum officinale*, 3. *Echium vulgare*, 4. *Salvia pratensis* + *S. verticillata*
döblec *Cucurbita maxima* (convar. *semiturbana* et *ecoronata*)
dögvirág *Coronilla varia*
drimboj fűzfásip, tilinkó (KalTsz)
dúceper *Fragaria*, *viridis*
duci eper ua.
duda fűzfakürt (Kk: Faragó 1946. 62)
dudája hagyma magvas szára (Mé)
duduszilva *Prunus domestica* ssp. *instititia*
dughagyma magról nevelt, ültetni való hagyma: *Allium cepa*
duplafukszia *Zygocactus truncatus*
dupla nárcisz *Narcissus pseudonarcissus*
duráncai *Prunus persica* (barackfajta)
duráncki ua.
durvalevelű farkascserge *Pteridium aquilinum*
ebszóló *Solanum nigrum*
édes alma *Malus domestica* (almafajta)
édesfű *Tragopogon orientalis*
édeslapu *Rumex obtusifolius* + *R. stenophyllus*
édes paprika *Capsicum annuum* convar. *annuum*
édespityóka *Helianthus tuberosus*
éfa 1. *Hedera helix*, 2. *Vinca minor*
égeres *Aletum glutinosae-incanae* (helynevekben is; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
égérfa *Alnus glutinosa*
égérfa *Alnus glutinosa*
égérfarkúfű *Achillea millefolium*
égérfarkú murek *Daucus carota* ssp. *sativus* (murekfajta)
égetés égetéssel való irtás (helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 143)
égőszerelem *Lilium bulbiferum*
egres(fa) *Ribes uva-crispa*
egyvel rozs és búza kevert vetése
egylábú fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 24.02
egylábú gyalog *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
egylábú paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 24.02
egymagos galagonya *Cratagus monogyna*
egyszemű *Phaseolus vulgaris* (?)
éjjeli viola *Matthiola bicornis*
éjszakai viola *Erysimum cheiri*
ekkendorfi *Beta vulgaris* (répafajta)
elefántormánya *Amaranthus caudatus*
életfa *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
eleven gyepű élősövény (Mb: KalTsz)
Ella *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
élő kert élősövény (KalTsz)
életövis élősövény (Gy: KalTsz)

emberképű fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.14
emberképű paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12, 22.14; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 21.12
engemnefelejs 1. *Achillea ptarmica*, 2. *Callistephus chinensis*
ennivaló gesztenye *Castanea sativa*
enyv fából kiszivárgó ragadós mézga (KalTsz)
eper 1. *Morus* termése, 2. *Fragaria* + *F. ananassa*
eperalma *Malus domestica* (almafajta)
eperfa *Morus*
eperjes *Fragario-Rubetum*. *Fragaria vesca* facies (helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
eperrelérő körte *Pyrus communis* (körtefajta)
erdeiborostyán *Daphne mezereum*
erdei eper *Fragaria vesca*
erdei fűzfa *Salix caprea*
erdeigyöngyvirág *Polygonatum*
erdeiharangvirág 1. *Gentiana*, 2. *Lilium martagon* (?)
erdeibolya 1. *Hepatica nobilis*, 2. *Viola sylvestris*
erdeijácint *Scilla bifolia*
erdei-kékjácintus ua.
erdei kőrísfa *Fraxinus*
erdeililiom *Iris germanica*
erdeinefelejs *Veronica hederifolia*
erdei nyárfa *Populus tremula*
erdeisaláta 1. *Ranunculus ficaria*, 2. *Asarum europaeum*
erdei szegfű *Dianthus armeria*
erdei-vadjácintus *Scilla bifolia*
erdeiviola *Hepatica nobilis*
erdélyi vajanc *Pyrus communis* (körtefajta)
erdő silva (helynévadó elemként is gyakori; vö. Péntek–Szabó 1980. 134)
erdő szőre az erdőben lévő, kivágásra alkalmas fák (KalTsz)
erike *Calluna vulgaris*
Erzsikepaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 31.16
Erzsikevírág 1. *Iberis umbellata*, 2. *Knautia arvensis*
Erzsivírág 1. *Cardamine pratensis*, 2. *Lobularia maritima*
estéli viola *Matthiola bicornis*
estike 1. *Matthiola bicornis*, 2. *Mirabilis jalapa*
esti viola *Matthiola bicornis*
ezerjófű *Dictamnus albus*
ezerlevél *Achillea millefolium*
ezerlevelű ua.
ezerlevelűfű ua.
ezüstfenő *Abies alba*
ezüstlevelűfenő *Abies alba*
ezüstpettyes begónia *Begonia rex hybrida*
fa arbor (helynevekben is; vö. Péntek–Szabó 1980. 134) (jelentésében nem alárendelt a növény szónak, növénynek csak a lágyszárúakat tekintik). **Nr.** Fa odvában összegyűlt

- vízzel kenték a szemölcsöt (vö. Kovács 1976. 111).
- fagomba** *Hypholoma*
- fagyókerű paptöke** *Helleborus purpurascens*
- fagyalfa** *Ligustrum vulgare*
- fagyöngy** *Viscum album* + *Loranthus europaeus*
- fahéj** **1.** fákéreg (KalTsz), **2.** *Cinnamomum zeylanicum*
- fai eper** *Morus* termése
- fáigomba** **1.** *Hypholoma*, **2.** általában minden fán növő gomba **Nr.** Úgy hozták haza, hogy ne érjenek hozzá, mert akkor – azt mondták – nem fő meg.
- fái mogyoró** *Corylus avellana*
- fái sóska** *Berberis vulgaris*
- fakert** ágakból font gyeű (Np: KalTsz)
- farkasalma** *Aristolochia clematitis*
- farkasalmafa** ua.
- farkas borostyán** *Daphne mezereum*
- farkascseré** *Pteridium aquilinum*
- farkascseresznye** **1.** *Viburnum lantana*, **2.** *A tropa bella-donna*
- farkascserge** **1.** *Pteridium aquilinum*, **2.** *Polypodium vulgare*
- farkascsergő** **1.** *Polypodium vulgare*, **2.** *Dryopteris filix-mas*. **3.** *Pteridium aquilinum*.
- farkasfog** *Bidens*
- farkasgégevirág** ? **Nr.** „Aki fogfájásban szenved, menjen fel egy hegyre, vagy üljön egy sziklára, miután 32 farkas-gégevirágból egy kört rakott maga körül, melyeket egyenként fogaival megrágva e szavakat mondja: »Krisztus 32 éves volt, midőn meghalt, 32 fogam van és 32 virágot elrágtam, hegy, vedd el tőlük a fájdalmat és tedd őket oly erőssé, mint te vagy«” (Wlisslockiné 1893. 363).
- farkashársvirág** *Prunus tenella*
- farkaslepedő** *Pteridium aquilinum*
- farkaslevél** *Aristolochia clematitis* levele
- farkaslevelű** tejesburján takarmánynövény (?) (Nk)
- farkasszar** *Ligustrum vulgare* termése
- farkasvirág** *Daphne mezereum*
- farkincás kígyópuszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18
- fás dió** *Juglans regia*
- fátavirág** *Lathyrus vernus*
- fátyolka** *Gypsophila elegans*
- fátyolkáposzta** *Brassica oleracea* convar. et provar. *capitata*
- fátyolrózsa** *Rosa centifolia* + *R. chinensis*
- fátyolvirág** *Euphorbia marginata*
- fattyúkukorica** kukorica fiókhajtása (KalTsz)
- Fazakas Kisóé** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 31. 18
- fecskefonal** *Cuscuta*
- fecskefüvirág**, *Bianthus carthusianorum*
- fecskeszegfű** ua.
- fecskevirág** **1.** *Dianthus carthusianorum*, **2.** *Viscaria vulgaris*
- fehér árvacsalán** *Lamium album*
- fehér barázdavirág** *Berteroa incana*
- fehér bazsarózsa** *Paeonia lactiflora*
- fehér bivalyfuszulyka** *Phaseolus coccineus*
- fehér bivalypaszuly** ua.
- fehér boglár** **1.** *Achillea ptarmica*, **2.** *Tanacetum parthenium*
- fehérbogyó** **1.** *Physocarpus opulifolius*, **2.** *Symphoricarpos racemosus*
- fehér borsópuszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.01
- fehér búza** *Triticum aestivum* convar. *aristatum* (búza fajta)
- fehér cseresznye** *Prunus avium* ssp. *avium* (cseresznyefajta)
- fehér eperfa** *Morus alba*
- fehérfa** *Philadelphus coronarius*
- fehér fuszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
- fehér fűzfa** *Salix alba*
- fehér gránátpaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 11.01
- fehér gránátpuszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 12.01
- fehér gyalogfuszulyka** ua.
- fehér gyalog, hegyesvégű** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.01
- fehér gyalogpaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.01, 32.01
- fehér gyalogpuszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 33.01
- fehér gyöngyvirág** *Convallaria majalis*
- fehérhátúburján** *Sanguisorba officinalis*
- fehérhátúfü** *Potentilla argentea* + *P. anserina*
- fehérhátútóvis** *Onopordon acanthium*
- fehér here** *Trifolium repens*
- fehér horgasfuszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 33.01
- fehér horgasrózsa** *Narcissus poeticus*
- fehér ibolya** *Viola odorata*
- fehérje** a fa puha fehér bele (Gy)
- fehér kakukkvirág** *Anemone nemorosa*
- fehér karósfuszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
- fehér karóspaszuly** ua.
- fehér karóspuszulyka** ua.
- fehér kőrös** *Fraxinus excelsior*
- fehér kövérpaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.01
- fehér kövirág** *Gypsophila fastigiata* ssp. *arenaria*
- fehér [kukorica]** *Zea mays* convar. *microsperma* provar. *oryzoides*
- fehériapos [bab]** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
- fehér laposcsövűpaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.01
- fehér leányka** *Vitis vinifera* (szőlőfajta)
- fehér len** *Linum usitatissimum*
- fehér liliom** *Lilium candidum* + *L. regale*
- fehér máreius** *Narcissus poeticus*
- fehér [murok]** *Daucus carota* ssp. *sativus* (murokfajta)

- fehér nárcisz** *Narcissus poeticus*
fehér nyárfa *Populus alba*
fehér paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 12.01, 24.01, 31.01; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 22.03, 33.01
fehér puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.01, 24.01; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 33.01
fehér répa *Beta vulgaris* (répafajta)
fehér rózsza *Rosa odorata*
fehér somkóró *Melilotus albus*
fehér-szamártövis *Onopordon accmuthium*
fehérszemfi borsópaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 11.01
fehér szilva *Prunus domestica* ssp. *domestica* (szilvafajta) + *P. domestica* ssp. *instittia*
fehértök [alma] *Malus domestica* (almafajta)
fehér üröm *Ariemisia absinthium*
fehér vadhere *Trifolium repens*
fehértári fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.14
fehértvirág *Coronilla varia*
fehértvirágú csillagvirág ? (Nk)
fejes saláta *Lactuca sativa* convar. *capitata*
feketeborsó *Lathyrus aphaca*
feketebubás *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.13
fekete cseresznye *Prunus avium* ssp. *avium*
fekete eperfa *Morus nigra*
feketefenyő *Pinus nigra*
fekete fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.07
fekete gyürű *Acer tataricum*
fekete, karós zöldfuszulyka *Phaseolus vulgaris* (?)
fekete, kerti idejétermő paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.07
feketekúrva [bab] *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.13
feketemagú saláta *Lactuca sativa* (salátafajta)
feketemeggy *Vaccinium myrtillus*
feketemuszulyos [bab] *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.13
fekete nadály *Symphytum officinale*
fehér ribizli *Ribes rubrum* f. *leucocarpum*
fekete paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.07
feketepofonvágott *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.13
fekete puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.07
fekete retek *Raphanus sativus* convar. *niger*
fekete ribiszke *Ribes nigrum*
fekete ribizli ua.
feketeszemű fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.07
feketeszemű gyalog *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.07
feketeszemű karós *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 33.07
feketeszemű monori *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.07
feketeszőlő *Ribes nigrum*
fekete veresszőlő ua.
felejes 1. *Callistephus chinensis*, **2.** *Tithonia*
félenpofájú pofoncsapó *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
felfolyó 1. *Tropaeolum majus*, **2.** *Clematis jackmanii*, **3.** *Ipomoea purpurea*
felfújó 1. *Tropaeolum majus*, **2.** *Calystegia sepium*
felfutó 1. *Ipomoea purpurea*, **2.** *Tropaeolum majus*
fenák *Foeniculum vulgare*
fényes borsó *Lathyrus aphaca*
fenyő *Abies alba* + *Picea abies* + *Pinus nigra* + *P. sylvestris*
fenyőbokor *Juniperus communis*
fenyőfaszurok *Colophonicum*
fenyőkörte fenyőtoboz
fenyőszurok *Colophonicum*
fenyves *Abieti-Piceetum* (heynevekben is; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
feriga *Dryopteris filix-mas*
fia kukorica fiókhajtása (KalTsz)
fikusz *Ficus elastica*
filodendra *Monstera deliciosa*
füngő fűzfásip (Kk)
füngőbíró ua. (Faragó 1946. 59–61)
füngőpityóka *Helianthus tuberosus*
füngőspityóka ua.
füéper *Fragaria viridis*
fümei gyalog [bab] *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
flaskó fán maradt éretlen szilva: *flaskóu* (Va: KalTsz)
flokón, *Phlox paniculata*
flox ua.
fodormenta *Mentha* + *M. spicata* + *M. aquatica* + *M. x piperita*
fodornád *Carex*
fodroslevelű saláta *Lactuca sativa* convar. *secalina* provar. *erispa*
fodros petrezselyem *Petroselinum crispum* provar. *foliosum* f. *crispum*
fojtós körte *Pyrus communis* (körtefajta)
fokhagyma *Allium sativum*
folydár *Tradescantia*
fontos pityóka *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
fordított hagyma *Allium cepa*
forgó *Helianthus annuus*
forrasztófű ? *Helleborus purpurascens*. Bizonytalan a jelentése: **Nr.** Gy-ban teának főzték női vérzés ellen, borban is főzték, úgy itták. – A népmesében kígyó hozza a szájában, hogy segítse vele a mesehóst (Kovács 1943. I, 2, 18).
forrasztólapu *Plantago lanceolata*
fosos szilva *Prunus domestica* ssp. *instittia*
földibaraboly *Chaerophyllum bulbosum*
földi bodza *Sambucus ebulus*
földiborostyán *Phlox paniculata*
földieper *Fragaria*
földi karalábé *Brassica oleracea* convar. *acephala* provar. *gongylodes*

földimogyoró *Solanum tuberosum*
földitök *Bryonia alba*
földszintjén való szamártövis *Carlina acaulis*
főzőtök *Cucurbita pepo* convar. *oblonga*
francia muszkáté *Pelargonium grandiflorum*
francia pelárgónia ua.
fukszia *Fuchsia x hybrida*
fuszulyka *Phaseolus*
fuszulykacifrázó *Panicum ntiliaceutn*
fuszulykaguló bab hüvelye (szemek nélkül)
(Np: KalTsz)
fuszulykahéj ua.
fuszulykaszalma bab megszáradt hüvelye és indája (miután a szemeket kiverték)
futó 1. *Zebrina pendula*, **2.** *Tradescantia*, **3.** *Commelina cotmmunis*, **4.** *Sedum spurium*, **5.** *Ifopaeolum majus*, **6.** *Cerastium tomentosum*, **7.** *Clorophytum comosum*, **8.** *Convolvulus arvensis*, **9.** *Passiflora coerulea*, **10.** *Saxifraga sarmentosa*
futóka *Sedurk spurium*
futó lóhere *Trifolium repens*
futó maszkáté *Pelargonium peltatum*
futós paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12; 21.01
futó pelárgónia *Pelargonium peltatum* + *P. zonale*
futó rózsza *Rosa multiflora*
futós csíkos gránát *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16
futós pelárgónia *Pelargonium peltatum*
futó szeder *Rubus caesius* var. *arvalis*
futó szegfű *Dianthus chinensis*
futó unalomvirág *Coronilla varia*
futóvirág 1. *Convolvulus arvensis*, **2.** *Ipomoea*, **3.** *Tradescantia*
futó zöldfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.05
fű herba (*Festuca*, *Carex humilis* etc.; helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 150)
fűeper *Fragaria viridis*
füge *Ficus carica*
fűi eper *Fragaria viridis*
földiszőlő *Pritmus spinosa*
fülemüle *Calendula officinalis*
fülfű *Senipervivum tectorum*
fülőke *Calendula officinalis*
fülvirág *Saxifraga sarmentosa*
fűmuzsika mogyorófából, fűzfából és fűszáלבól készített gyermekhangszer(vö.Faragó 1946.59)
fűrészraktusz *Aloe arborescens*
fürtös ugorka *Cucumis sativus* var. *viridis*
fűvi rózsza *Rosa gallica*
fűzédés [alma] *Malus domestica* (almafajta)
fűzes *Salicetum albae-fragilis*, *Salicetum triandrae*, *Salicetum purpureae* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
fűzes fűzfa *Salix triandra*
fűzfa *Salix*
fűzfa, fehér a levele *Salix alba*
fűzfagomba ? (fűzfán növő gombafaj: *Pleurotus ostreatus* ?)
fűzfarózsa *Chaenomeles tagenaria*
fűzfasíp fűzfaágból készített gyermekhangszer (vö. Faragó 1946. 61)
fűzfatapló fűzfán növő tapló (megfőzték, kiszáritották, úgy használták gyűjtáshoz)
fűzike *Epilobium angustifolium*
galagonya(fa) *Crataegus monogyna*
galagonyakert (száraz) galagonyabokorból készített kerítés (Bh: KalTsz)
galambbegy *Silene nutans*
galambgomba *Russula virescens* + *R. cyanoxantha*
galambsaláta *Ranunculus ficaria*
gálna 1. *Vibumum opulus*, **2.** *Berberis vulgaris* (?)
ganécsuporka *Agaricus campestris*
ganégomba 1. *Agaricus campestris*, **2.** *Coprinus atramentarius* + *C. comatus*, **3.** *Langermannia gigantea*, **4.** *Macrolepiota (procera* ?)
garda bozótos, gázos terület (helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 134)
gaz 1. irtás után felnövő sarjerdő (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 143), **2.** ocsú (KalTsz)
gázsia *Philadelphus coronarius*
gereblyének való fűzfa *Salix purpurea*
gerezdes csösviola *Lupinus polyphyllus*
gerezdes paradicsom *Lycopersicon esculentum*
gerezdesviola *Lupinus polyphyllus*
gernyes penészes, foltos, puha (fa) (Kf)
gesztenye(fa) *Castanea sativa* + *Aesculus hippocastanum*
geszterágyi fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.17
gledicsia *Gleditschia triacanthos*
gogos *Capsicum annuum* convar. *grossum*
gogosán ua.
gogosár ua.
gogospaprika ua.
golgota *Passiflora coerulea*
golgotavirág ua.
gólyavirág *Caltha palustris*
gomb *Cirsium. arvense* virágzata
gomba fungus Nr. Azt tartják, a gombától elapad a tehén teje (Tl)
gombostövis *Cirsium vulgare*
gombosvirág ua.
gorbóci *Prunus dontestica* ssp. *domestica* (szilvafajta)
gorbószilva ua.
göcsörtös alma éretlen alma (Bh: KalTsz)
görgina *Dahlia pinnata* + *D. pinnata* provar. *subglobosum* + *D. pinnata* provar. *subconvexum* + *D. pinnata* provar. *simplices*
görögdinnye *Citrullus lanatus*
gránátalma *Chaenomeles lagenaria*
gránátfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.01, 11.16
gránátaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16, 32.16; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16

gránátpuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16, 21.03; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16

gubics *Quercus petraea* termése

gubicsfa *Quercus cerris*

gúzsfa *Viburnum lantana*

Gülbaba *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)

gyakor sűrű (erdő) (csak helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 134)

gyalog fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*

gyaloggránát *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16

gyalog paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*

gyalog puszulyka ua.

gyalog zöldfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16

gyapja sarj, sarjadzás (csak helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. IS)

gyapot virág *Eriophorum iaiifolium*

gyászszonypuszulyka *Phaseolus vulgaris* (?)

gyászvirág 1. *Salvia pratensis*, 2. *Scabiosa atropurpurea*, 3. *Knautia arvensis*

gyémántpuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.14

gyep pázsit, fű (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 150)

gyermekláncfű *Taraxacum officinale*

gyertyánfa *Carpinus betulus*

gyertyános *Carpino-Fagetum*, *Quercus petraeae-Carpinetum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

gyógykaktusz *Aloe arborescens*

gyopár 1. *Antennaria dioica*, 2. *Bellis perennis*

gyopáros *Calluno-Antennarietum* (helynevekben, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

gyopárvirág 1. *Antennaria dioica*, 2. *Orchis*

gyökér radix: *gyökér* (helynevekben is, vö.: Péntek–Szabó 1980. 138)

gyökeres petrezselyem *Petroselinum crispum* provar. *tuberosum*

gyöngy *Viscum album* + *Loranthus europaeus*

gyöngyajak *Leonurus cardiaca*

gyöngyalja ua.

gyöngyfa 1. *Euonymus europaea*, 2. *Symphoricarpos racemosus*

gyöngyös dísztok *Cucurbita pepo* convar. *microcarpa* provar. *verrucosa*

gyöngyös puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 31.01

gyöngyvirág *Convallaria majalis*

győfény 1. *Convolvulus arvensis*, 2. *Fallopia convolvulus*, 3. *Calystegia sepium*

gyűjtoványfű *Linaria vulgaris*

gyűrűfa *Cornus sanguinea*

gyűrűs *Cornus sanguinea* ass. (helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

gyűrűvirág *Bryonia alba*

gyűszűvirág 1. *Campanula*, 2. *Digitalis grandiflora* + *D. purpurea*

gyüvötény *Convolvulus arvensis*

gyüvötény levél friss levélhajtás (TI)

hadiburján *Galinsoga parviflora*

hagyma *Allium* + *A. cepa*

hagymaszagúfű *Alliaria petiolata*

hagymaülep hagyma főzete

haj kukorica selyme (KalTsz)

hajdina *Fagopyrum esculentum*

hajnalpuszulyka *Phaseolus vulgaris* (?)

hályogmogyoró(fa) *Staphylea pinnata*

hamartermő *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.07

hándura kukorica közé vetett kender (KalTsz)

hanga *Calluna vulgaris* (csak helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 136)

hangabarack *Daphne mezereum*

hangás *Calluno-Antennarietum*, *Calluno-Genistetum* ?, *Nardo-Callunetum vulgaris* (helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

hangyavirág *Silene nutans*

hánték kukorica csövérről lefosztott levél (KalTsz)

háporty *Typha* sp.; *Typhaetum latifoliae*, *Scirpo-Phragmitetum* (helynevekben, vö. Péntek–Szabó 1980. 152)

háportyos *Typhaetum latifoliae* (helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

haptákpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16

harangvirág 1. *Campanula* + *C. medium*, 2. *Aquilegia ckrysantha* + *A. vulgaris*, 3. *Lilium martagon*, 4. *Digitalis grandiflora*, 5. *Gentiana*

haraszt száraz lomb. avar (helyneveken is, vö. Péntek–Szabó 1980. 139)

harmatgomba *Marasmius oreades*

hárpia *Tilia cerdata*

hársfás *Corylo-Tilietum*, *Tilio-Fraxinetum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

hátulj ocsú (KalTsz)

havasifenyő *Picea abies*

havasi gyopár 1. *Leontopodium alpinum*, 2. *Antennaria dioica*

havasiszőlő *Prunus spinosa*

házbéke *Helxine soleirolii*

házi eper *Fragaria ananassa*

hanga *Galanthus nivalis*

hazafiapa *Plantago* (major)

hazuglevél na.

hecsempes *Rosa canina* termése (csipkebogyó)

hegyesfutó *Asparagus sprengeri*

hegyes [kukorica] *Zea mays* convar. *microsperma* provar. *oryzoides*

hegyes laboda *Chenopodium hybridum*

hegyi kopasz [búza] *Triticum aestivum* convar. *muticum* cv.

here *Trifolium* + *T. pratense* + *T. repens*

hérics *Adonis vernalis*

hiriba *Boletus* (gomba)

hiribagomba ua.

hirlácín *Dicentra spectabilis*

- hízóka** 1. *Melampyrum bihariense*, 2. *Fritillaria montana*, 3. *Rhinanthus*
- hodorilapu** *Glechoma hederacea*
- holtak virága** *Taraxacum officinale*
- hólyagos cseresznye** *Prunus avium* ssp. *avium* (cseresznyefajta)
- hónapos retek** *Raphanus sativus* convar. *radicula*
- hónapos rózsza** ? (Mf)
- hópehely** *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
- horgasrózsza** *Narcissus poeticus*
- horpaszszemű** [kukorica] *Zea mays* convar. *saccharata*
- hortenzia** *Hydrangea opuloides*
- hosszúfarkú körte** *Pyrus communis* (körtefajta)
- hosszúlevelű hazuglapu** *Plantago media* + *P. lanceolata*
- hosszútövísi-akác** *Gleditsia triacanthos*
- hóvirág** 1. *Galanthus nivalis* + *Leucojum vernum*, 2. *Anemone nemorosa*
- höpörösös sártök** *Cucurbita pepo* convar. *microcarpina* provar. *verrucosa*
- huluzsa** kukoricakóró (Kal'fsz)
- humor** *Polygonum*
- hunyadi gyalogpaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.03
- hunyor** 1. *Polygonum* + *P. lapathifolium*, 2. *Equiseium* tavaszi hajtása
- húsos paszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.07
- húsos** [szilva] *Prunus domestica* ssp. *domestica*
- ibolya** 1. *Viola* + *V. cornuta* + *V. odorata*, 2. *Saintpaulia ionantha*, 3. *Hepatica nobilis*
- idejénérő** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.14
- idejéntermő** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 13.17, 22.07, 22.17
- idejéntermő gyalogpaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32. Ki
- iharfa** *Acer*
- ilonapaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
- inája** indája (pl. komlónak)
- inas paszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
- íneresztőfű** *Lysimachia numularia*
- irt fát**, növényzetet tömegesen kivág, hogy a helyet alkalmassá tegye mezőgazdasági művelésre (vö. Jankó 1891. 34, Péntek–Szabó 1980. 143)
- istenfa** 1. *Artemisia annua* + *A. abrotanum* + *A. campestris*, 2. *Ricinus communis*, 3. *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
- Izabella** *Vitis labrusca* x *V. aestivalis* (szőlőfajta)
- izsóp** *Hyssopus officinalis*
- jácint** 1. *Hyacinthus orientalis*, 2. *Centaurium erythraea*
- jácintus** 1. *Hyacinthus orientalis*, 2. *Scilla bifolia*
- jajlevél** jajgatás (amikor más gyógyszer nincs, csak a jajgatás marad, arra mondják, hogy már csak a *jajlevél* segít)
- janistor** *Lathyrus odoratus*
- Jánosbab** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
- japánbirs** *Chaenomeles lagenaria*
- japángomba** ? (Nk). Nr. A gombára tejet öntenek, ez megalszik; ezt eszik gyomorfekély ellen. Mindennap más tejet kell önteni.
- japánmályva** *Malope trifida*
- japánvirág** *Chaenomeles lagenaria*
- járdovány** *Vitis vinifera* (szőlőfajta)
- járó búza** *Triticum aestivum* convar. *aristatum* (búzafajta)
- járomihar(fa)** *Acer campestre* + *A. pseudoplatanus*
- jaszka** *Polyporus squamosus* (gomba !)
- jázmin** *Phyladelphus coronarius*
- jégcsapretek** *Raphanus sativus* (retékfajta)
- jegénye(fa)** *Populus nigra* var. *pyramidalis* + *P. canadensis*
- jegenyenyárfa** *Populus nigra*
- jeges alma** *Malus domestica* (almafajta)
- jégmajoránna** *Sedum sieboldii*
- jégvirág** 1. *Begonia semperflorans*, 2. *Sedum spurium* + *S. spectabile*, 3. *Impatiens walleriana*, 4. *Euphorbia marginata*, 5. *Campula isophylla*
- jeniszter** *Lathyrus odoratus*
- jenyestyé** *Lathyrus odoratus* + *L. tuberosus*
- Jézusburján** *Hypericum perforatum*
- Jézuscsalán** *Coleus blumsii*
- Jézuscsepegette** *Hypochoeris maculata*
- Jézusfa** *Artemisia annua*,
- Jézusfű** 1. *Hypericum perforatum*, 2. *Hypochoeris maculata*
- Jézuspénz** *Phlox* termése
- Jézusszív** 1. *Dicentra spectabilis*, 2. *Hypochoeris maculata*
- Jézus vére** 1. *Hypericum perforatum*, 2. *Hypochoeris maculata*
- Jézusvirág** *Hypericum perforatum*
- jézsabonya** *Philadelphus coronarius*
- jézsamina** ua.
- jézsaminta** ua.
- jézsavirág** ua.
- jóbüzülapu** *Geranium macrorrhizum*
- jóbüzülevel** ua.
- jonathán** *Malus domestica* (almafajta)
- jószagú bazsarózsza** *Paeonia lactiflora*
- jószagú ibolya** *Viola odorata*
- jószagútövis** ? búzában, kukoricában nő, a levele illatos (TI)
- jövötény** *Convolvulus arvensis*
- Júdáspénz** *Lunaria annua*
- juh** a *Colchicum* tavaszi magja: *jú* (Mk)
- juharfa** *Acer*
- juharvirics** a juharból csapolással nyert lé (It, T)
- juhfogú** (kukorica) *Zea mays* convar. *dentiformis*

juhgomba *Russula*
Juliskafuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.05
Juliskapaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12, 22.05, 24.05
Juliskapuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.05
Julista *Lathyrus odoratus*
kacorpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.03
kajszibarack *Prunus armeniaca*
káka *Typha latifolia* + *T. angustifolia*
kákabutyika gyékény (*Typha*) torzsavirágzata
kákabutykó ua.
kákabutyóka ua.
kákáder *Rosa canina*
kakaó *Theobroma cacao*
kakaópuszulyka *Phaseolus vulgaris*
kakasbandikó *Erythronium dens-canis*
kakaszgomba *Ramaria*
kakaslevelűfű *Polygonatum*
kakasmandikó *Erythronium dens-canis*
kakastaréj **1.** *Celosia argentea* var. *cristata*, **2.** *Amaranthus caudatus*, **3.** *Ramaria* (gomba), **4.** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*; 34.10; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
kakastengeri *Zea mays* convar. *microsperma* provar. *oryzoides*
kákavirág **1.** *Butomus umbellatus*, **2.** *Typha latifolia* torzsavirágzata
kaktusz *Zygocactus truncatus* + *Echinopsis eyriesii* + *Opuntia* + *Aloe arborescens*
kakukkfű *Coreopsis tinctoria*
kakukksaláta **1.** *Ranunculus ficaria*, **2.** *Caltha palustris*
kakukktej *Tragopogon orientalis*
kakukkvirág **1.** *Anemone nemorosa*, **2.** *Adonis vernalis*, **3.** *Dipsacus laciniatus*, **4.** *Iris germanica*, **5.** *Orchis*, **6.** *Ranunculus* + *R. acris*
kála *Zantedeschia aethiopica*
kalász spica
kalászol (búzát) tarlóz (KalTsz)
kálavirág *Zantedeschia aethiopica*
kamilla **1.** *Matricaria chamomilla* + *M. discoidea*, **2.** *Tripleurospermum inodorum*
kanadai alma *Malus domestica* (almafajta)
kanadai nyárfa *Populus canadensis*
kanálfa *Populus*
kánkáli *Digitalis grandiflora*
kankó **1.** *Colchicum autumnale* **2.** *Crocus heuffelianus*
kanna *Canna generalis*
kapadohány *Nicotiana rustica*
kapor *Anethum graveolens*
kaporvirág *Cosmos bipinnatus*
káposzta *Brassica oleracea* convar. et provar. *capitata*
káposztáskert veteményes kert (F, Gyv; KalTsz)
kaponyeper *Fragaria ananassa*
kaptusz *Aporocactus flagelliformis* + *Opuntia* + *Echinopsis eyriesii* + *Aloe arborescens* + *Echeveria gibbiflora* + *Yucca filamentosa* + *Zygocactus truncatus*
karácsonyfa *Abies alba*
karácsonykaktusz *Zygocactus truncatus*
karalábé *Brassica oleracea* convar. *acephala* provar. *gongyloides*
káránzsel *Tagetes*
kardvirág **1.** *Gladiolus* x *gandavensis* + *G. imbricatus*, **2.** *Lilium bulbiferum*
karfiol *Brassica oleracea* convar. et provar. *botrytis*
kárfiú ua.
karós fehérpászuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
karós fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*
karós paszuly ua.
karós puszulyka ua.
karós sárga hosszúcsőjű *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.05
karós váradi *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 13.17
kásapuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
kásavirág **1.** *Achillea millefolium*, **2.** *Scilla bifolia* (?), **3.** *Thlaspi kovatsii*
kaszáló kaszálással kihasznált gyepes terület, helynévként is, vö. Péntek–Szabó 1980. 150)
kaszás alma *Malus domestica* (almafajta)
kászó nyírfakéregből készült edény (KalTsz)
katángkóró *Cichorium intybus*
Katibólha *Bidens* + *Agrimonia eupatoria*
Katifuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 13.17
Katipuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
Katirózsa *Anthyllis vulneraria*
Kativirág **1.** *Fritillaria imperialis*, **2.** *Nigella damascena*, **3.** *Paeonia tenuifolia*
katonabojt *Mentha longifolia*
katonapaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
kávé **1.** *Coffea arabica*, **2.** *Glycyne max* (?)
kávéfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 12.04
kávég-ránátpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.02
kávépászuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 12.04, 22.05, 31.18
kávészínű gyalogpászulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.03
kázsia *Lonicera caprifolium*
kecskecsesű paradicsom *Lycopersicon esculentum* convar. *parvibaccatum* provar. *pyrifforme*
kecskecsesű [szilva] *Prunus domestica* ssp. *domestica*
kecskecsesű [szőlő] *Vitis vinifera*
kecskefű *Consolida regalis*
kecskekörmű gomba *Macrolepwortia procera*
kecskeszakáll *Eriophorum latifolium*

- kecskerágó** 1. *Euonymus europaea* + *E. verucosa*, 2. *Viscum album* + *Loranthus europaeus*, 3. *Lathyrus vernus* (?)
- kékboglár** *Ageratum houstonianum*
- kékborsó** *Vicia cracca*
- kék** [burgonya] *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
- kék búzavirág** *Cenizaurea cyanus*
- kékfutó** *Clematis jackmanii*
- kékfutóvirág** *Ipomoea purpurea*
- kékgyöngyvirág** 1. *Muscari botryoides* + *M. comosum*, 2. *Scilla bifolia*
- kékhatú** [gomba] *Russula cyanoxantha*
- kékhátú csuperka** ua.
- kékibolya** *Hepatica nobilis*
- kékilonka** ua.
- kék iringó** *Evyngium planum*
- kékító** 1. *Melampyrum arvense*, 2. *Lolium temulentum* (?)
- kékjácintus** 1. *Scilla bifolia*, 2. *Hyacinthus orientalis*
- kékliliom** 1. *Iris germanica* + *I. ruthenica*, 2. *Gentiana asclepiadea*
- kék mák** *Papaver somniferum* (mákfajta)
- kékmályva** ? (gyomnövény: Nk)
- kékmuszulyos** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*; 21.12
- kéknadály** *Symphytum*: (gyomnövény: Nk)
- kéknefejeles** 1. *Myosotis* + *M. sylvatica*, 2. *Scilla bifolia*, 3. *Veronica hederifolia*
- kékpofonvágott** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
- kéksarkantyú** 1. *Consolida regalis*, 2. *Delphinium cultorum*
- kéksás** *Iris germanica*
- kék soványpuszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 23.17
- kékszamártövös** 1. *Eryngium planum*, 2. *Echinops ritro* ssp. *ruthenicus*
- kék szilva** *Prunus domestica* ssp. *domestica* (szilvafajta)
- kéktövös** *Eryngium planum*
- kéktövösvirág** *Echinops ritro* ssp. *ruthenicus*
- kékvirág** 1. *Centaurea cyanus*, 2. *Hepatica nobilis*, 3. *Orobancha ramosa*
- kékvotyintya** *Linum austriacum*
- kelkáposzta** 1. *Brassica oleracea* convar. *capitata* provar. *sabauda*, 2. *Echeveria gibbiflora*
- kender** *Cannabis sativa*
- kenderfű** *Galeopsis*
- kenyérmorzsa** 1. *Achillea ptarmica*, 2. *Tanacetum parthenium*, 3. *Spiraea vanhouttei*
- kenyérgomba** 1. *Lactarius deliciosus* + *L. volemus*, 2. *Boletus*
- kepsuny** *Fragaria viridis*
- kerek** erdő (csak helynevekben, vö. Péntek-Szabó 1980. 135)
- kerek eper** *Fragaria vesca*
- kereklevelű muszkáté** *Pelargonium zonale*
- kerek madártojás** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16
- kerekmagú szilva** *Prunus domestica* ssp. *instittia*
- kerekmuskátli** *Geranium macrorrhizum*
- kereksaláta** *Ranunculus ficaria*
- kereksóska** *Oxalis acetosella*
- kerekszemű** [kukorica] *Zea mays* convar. *indurata*
- kerti bikalivirág** *Leucanthemum latifolium*
- kerti borsó** *Pisum sativum*
- kerti butykóvirág** *Centaurea moschata*
- kerti búzavirág** ua.
- kerti eper** *Fragaria ananassa*
- kerti fodormenta** *Mentha spicata*
- kerti fuszulyka** *Phaseolus vulgaris*
- kertifutó** *Sedum spurium*
- kerti kisasszonypapucs** *Aconitum cammarum*
- kerti laboda** *Atriplex hortensis*
- kerti margaréta** *Leucanthemum latifolium*
- kertimuszkáta** *Geranium macrorrhizum*
- kerti sóska** *Rumex rugosus*
- kerti szentgyörgy** *Primula x pubescens*
- kerti szentgyörgyi** ua.
- kerti szentgyörgyvirág** ua.
- keserű** *Coronilla varia*
- keserű cseresznye** *Prunus anium* ssp. *sylvestris*
- keserűgomba** *Lactarius*
- keserűlapu** 1. *Petasites hybridus*, 2. *Arctium* + *A. lappa*
- késői fehér** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 12.01
- késői madártojás** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 31.16
- későbbi vízifűzfa** *Salix alba*
- kétlábú** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.05
- kétmagos galagonya** *Crataegus oxyacantha*
- kétsoros árpa** *Hordeum vulgare* convar. *distichon*
- kétszeres búza** rozssal vegyes búzavetés (Mé)
- kétszínűvirág** *Melampyrum bihariense*
- kicsi bogáncs** *Arctium tomentosum*
- kicsi borsópaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 11.01
- kicsi gyötény** *Convolvulus arvensis*
- kicsi madártojás** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16
- kicsi pillangóvirág** *Coreopsis tinctoria*
- kicsiszív** *Dicentra spectabilis*
- kicsóválódik** héjából kiválik (dió) (KalTsz)
- kifli** [burgonya] *Solanum tuberosum*
- kiflipaszuly(ka)** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.07
- kiflipaszulyka** ua.
- kígyófü** 1. *Helleborus purpurascens*, 2. *Muscari comosum* + *M. botryoides*
- kígyófügyökér** *Helleborus purpurascens* gyökere
- kígyófokhagyma** *Allium oleraceum*
- kígyóhagyma** 1. *Muscari botryoides* + *M. comosum*, 2. *Allium vianale* + *A. flavum* + *A. atropurpureum*, 3. *Colchicum autumnale* tavaszi levele, 4. *Ornithogalum pyramidale*

kígyókaktusz *Aporocactus flagelliformis*
kígyónyelvűfű ? (Sz) Nr. Főzetével borogatják, mossák a kígyómarás helyét (vö. Kovács 1976. 104)
kígyópaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18
kígyópuszujka na.
kígyóugorka *Cucumis sativus* convar. *excellens* provar. *longa*
kígyóviasz *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18
kígyóvirág *Ornithogalum umbellatum*
kikerics *Colchicum autumnale*
királygomba *Russula*
királyliliom 1. *Lilium regale*, 2. *Hemerocallis fulva*
kisasszonypapucs 1. *Aconitum* + *A. cammarum*, 2. *Cypripedium colcaeolus*, 3. *Calceolaria* x *herbeohybrida*, 4. *Geranium phaeum* (?), 5. *Capsicum annuum* convar. *longum* (?) 6. *Phaseolus vulgaris*
kis buzsr *Orchis morio*
kisköldökű fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.12
kismalac *Bidens*
kispofonocsapott *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12; *Ph.* convar. *nanus* 11.01
kis tövisrózsa *Rosa gallica*
kis úri fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.17
klemátisz *Clematis jackmanii*
klokocel *Galanthus nivalis*
kockavirág *Tanacetum partherium*
kocsány 1. kukoricaszár, 2. szemektől megfosztott kukoricacső, 3. kukoricaszár földben maradó töve; 4. szőlőfürt szem nélküli része (vö. KalTsz).
kocsánykór kukoricaszár (KalTsz)
kocsánymuzsika kukoricakórból készült gyermekhangszer (vö. Faragó 1946. 63)
kofa 1. *Tradescantia*, 2. *Zebrina pendula*
koldusláb *Narcissus poeticus* + *N. stellaris*
koldustetű *Torilis arvensis*
kollektíves [bab] *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 13.17
kollektív fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 12.01, 22.01, 33.01
kollektív paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.01, 12.01; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 11.01, 22.17
kolozsvári [alma] *Malus domestica* (almafajta)
kolozsvári bokréta *Iberis umbellata*
kolozsvári tejesszegfű *Dianthus caryophyllus*
komló *Humulus lupulus*
konkoly *Agrostemma gilhago*
konkord *Vitis labrusca* (szőlőfajta)
konopér *Triticum aestivum* convar. *aristatum* (búzafajta)
konzerv paszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 13.17
kopár fás növényzet nélküli vagy gyér növényzetű (helynevekben is; vö. Péntek–Szabó 1980. 143)
kopasz gyér növényzetű, fás növényzet nélküli (hely) (helynevekben főként; vö. Péntek–Szabó 1980. 143)
kopasz búza *Triticum aestivum* convar. *muticum*
kopaszfejű búza na.
kopófil *Caltha palustris*
kopotnyak *Asarum europaeum*
korai madártojás *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16, 31.16
karai március *Narcissus pseudonarcissus*
korai paradicsom *Lycopersicon esculentum*
korai paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 14
korai retek *Raphanus sativus* convar. *radicula*
korai vízfűzfű *Salix alba*
korai zöldesőjű *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 23.17
korbácsnyélfa *Viburnum lantana*
korcsitúra kores (Sz)
kór száraz, kemény növényi szár
kóreláb *Brassica oleracea* convar. *acephala* provar. *gongyloides*
kórósóska kikórozott sóska (*Rumex acetosa*)
koriander *Coriandrum sativum*
kormos [alma] *Malus domestica* (almafajta)
kormos körte *Pyrus communis* (körtefajta)
koronaakác *Gleditschia triacanthos*
koronarózsza *Zinnia elegans*
koronavirág na.
kosárfűz *Salix viminalis*
kóst takarmány (KalTsz)
koszmos [körte] *Pyrus communis* (körtefajta)
koszos egres fertőzött, penészes egres
kotlóvirág 1. *Adonis vernalis*, 2. *Taraxacum officinale*
kovál (diót) külső lágy héjtól megtisztít (Nyr. XVIII, 575)
kozborzilva *Prunus domestica* ssp. *domestica* (szilva-fajta)
kökény *Prunus spinosa*
kökényes *Pruno spinosae-Crataegum prunetosum* (helynévként is; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
kökényszilva *Prunus domestica* ssp. *instittia*
kököröcsin 1. *Pulsatilla montana*, 2. *Adonis vernalis*, 3. *Orchis morio*
kőköttermő *Teucrium montanum*
köldökös paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
kőles *Panicum milfaceum*
kömény *Carum carvi*
köménymag *Carvi fructus*

- kőrísfa** *Fraxinus excelsior*
kőrísfás *Fraxino-Ulmetum, Tilio-Fraxinetum*
 (helynevekben is; vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
körörsza *Saxifraga sarmentosa*
körösfői gyalogpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.03
körösfői paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
körte(fa) *Pyrus communis*
körtealakú díszzők *Cucurbita pepo* convar. *microcarpina* provar. *pyriformis*
kőszirtirózsa *Saxifraga sarmentosa*
köszvényfű *Orobanche alba*
kövérfű *Sedum maximum*
kövér tejesburján *Sonchus asper*
köves dió *Juglans regia* (diófajta)
kővirág **1.** *Gypsophila fastigiata* ssp. *arenaria*, **2.** *Portulaca grandiflora*, **3.** *Teucrium montanum*
kövírózsa **1.** *Saxifraga sarmentosa*, **2.** *Sempervivum tectorum*
krasznai télipaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.03
krecsunyica *Zygocactus truncatus*
krecsunyik ua.
Krisztus koszorúja *Passiflora coerulea*
Krisztus fája *Gleditschia triacanthos*
Krisztusszív *Dicentra spectabilis*
krizantém *Chrysanthemum hortorum*
kukorica *Zea mays*
kukoricacsusnya kukoricakocsány (Mk: Kal-Tsz)
kukoricahánték kukoricahántalék (Bh: KalTsz)
kukoricavirág *Clorophytum comosum*
kulcsos dió kemény, vastag héjú dió: *kócsos dió* (Nyr. XVIII, 575)
kuldukuca *Prunus domestica* ssp. *instititia*
kupa *Campanula persicifolia*
kurpuny *Clematis vitalba*
kurvafuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.13, 34.10
kurvagránát *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
kurvapaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12, 21.13, 22.10, 22.14, 32.15
kurváspaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09, 21.12
kúti [alma] *Malus domestica* (almafajta)
kutyaberzen *Anthemis arvensis*
kutyaborostyán *Daphne mezereum*
kutyacseresznye **1.** *Ligustrum vulgare*, **2.** *Sorbus aucuparia*
kutyafa **1.** *Ligustrum vulgare*, **2.** *Euonymus europaea*, **3.** *Frangula alnus*, **4.** *Cornus sanguinea*
kutyagyöngyvirág *Polygonatum*
kutyaiibolya *Viola sylvestris*
kutyakapor **1.** *Adonis aestivalis*, **2.** *Anthemis arvensis*
kutyarózsa *Adonis vernalis*
kutyaszőlő *Viburnum opulus*
kutyatej **1.** *Euphorbia* + *E. cyparissias* + *E. amygdaloides*, **2.** *Chelidonium majus*
kutyatöke *Astragalus cicer*
kutyatök-szilva *Prunus domestica* ssp. *instititia*
kutyaveresszőlő *Viburnum opulus*
külföldi fodormenta *Mentha x piperita*
küpi szíromlevelek alkotta csésze (*Vicia*)
labdarózsa **1.** *Viburnum opulus*, **2.** *Hydrangea opuloides*
laboda *Chenopodium album*
lakatvirág *Aconitum cammarum*
láncfű **1.** *Taraxacum officinale*, **2.** *Cirsium vulgare*
láncoslapu *Taraxacum officinale*
láncvirág *Taraxacum officinale*
lajosbogánccs *Caucalis platycarpus*
lajoscsöví **vajpaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.05
lajos fehér *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
lajosfű **1.** *Luzula campestris*, **2.** *Carex*, **3.** *Dactylis glomerata*, **4.** *Echinochloa crus-galli*, **5.** *Setaria glauca*
lajosgyep *Setaria glauca*
lajos szamártövís *Eryngium campestre*
lajoszemű paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
lajos zab *Avena fatua*
laphos *Petasitetum hybridi* (helynevekben, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
laskagomba *Ramaria*
leányeseccsű *Malus domestica* (almafajta)
leányeper *Fragaria vesca*
leányka *Vitis vinifera* (szőlőfajta)
leduhaszt (fakérget) lehánt (Kb)
lefutó **1.** *Tradescantia*, **2.** *Senecio mikanoides*
legelő legeltetéssel kihasznált gyepes terület (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 150)
legényrózsa *Zinnia elegans*
légyfogó ragacsos növények összefoglaló neve (Szu)
légyfű *Silene vulgaris*
légygomba *Amanita muscaria*
léha satnya vagy fejletlen növényi termés (KalTsz)
léhás satnya vagy fejletlen magvú (gabona) (KalTsz)
len *Linum usitatissimum*
lencse *Lens culinaris*
lengye *Leucanthemum vulgare*
lenvirág *Linum*
lestyán *Levisticum officinale*
létipaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.05
levél folium Nr. Méh- és darázscsípésre: három- vagy kilencféle levelet szednek, összetörik, és bedörzsölik vele a csipés helyét (nem számít, hogy milyen növényről való a levél). Vö. Kovács 1976. 107. – Helynevekben is (vö. Péntek–Szabó 1980. 140).

leves kaktusz *Phyllocactus ackermanni*
levendula *Lavandula angustifolia*
libadió *Juglans regia* (diófajta)
libaláb **1.** *Cirsium oleraceum*, **2.** *Angelica sylvestris*, **3.** *Heracleum sphondylium*
libalábúfa *Staphylea pinnata*
libalábúfű *Heracleum sphondylium*
libamájpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 12.04, 22.04, 24.04; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 22.03
libapampó *Potentilla anserina*
libapimpó *Cirsium oleraceum* (?)
licium *Lycium halimifolium*
liciumfa ua.
liget kisebb, ritkás erdő, berek (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 135)
lihó lopótökből (*Lagenaria*) készített borlopó (KalTsz)
lilaakác *Wisteria sinensis*
lila csalfapaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
lilapofoncsapott ua.
lila viola *Matthiola incana*
lilom **1.** *Hemerocallis fulva*, **2.** *Iris germanica*, **3.** *Amaryllis x hybrida*, **4.** *Lilium bulbiferum*
lippancs *Calystegia sepium*
litánia *Prunus padus*
lóbab *Vicia faba*
lócérna **1.** *Medicago sativa*, **2.** *Tetragonolobus maritimus*
lófenyő *Pinus nigra*
lófing **1.** *Lycoperdon*, **2.** *Bovista plumbea*
lófodormenta *Mentha longifolia*
lófogú [kukorica] *Zea mays* convar. *dentiformis*
lófogú lencse *Pisum sativum*
lóher **1.** *Trifolium* + *T. pratense*, **2.** *Oxalis deppei*
lóhere **1.** *Trifolium* + *T. pratense*, **2.** *Anthyllis vulneraria*
lóherevirág *Oxalis deppei*
lok hegyi rét, elsősorban kaszáló (helynevekben, vö. Péntek–Szabó 1980. 150)
lókamilla *Matricaria discoidea* + *Tripleurospermum inodorum*
lomb frons (helynevekben is, vö. Péntek – Szabó 1980. 140)
lómenta **1.** *Mentha longifolia*, **2.** *Coronilla varia*
londonpeti *Malus domestica* (almafajta)
lonka víz melletti rét vagy szántó (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 150)
lopó *Lagenaria siceraria*
lopótök ua.
lósóska *Rumex crispus* + *R. stenophyllus*
lószemű [kukorica] *Zea mays* convar. *dentiformis*
lószemű [szilva] *Prunus domestica* ssp. *domestica*
lóza *Salix caprea* barkája (Szászfenes)
lőcsős [körte] *Pyrus communis*
Lőrinckörte *Pyrus communis* (körtefajta)
lubénia *Lobelia erinus*
lucerna **1.** *Medicago sativa*, **2.** *Oxalis deppei*
lucfenyő *Pinus sylvestris*
lugosfenyő *Pinus nigra*
lúgzós karóspuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 14.06
lucfenyő **1.** *Picea abies*, **2.** *Pinus sylvestris*, **3.** *Abies alba*
macskafarka *Aporocactus flagelliformis*
macskafarok *Equisetum*
macskagyökér *Valeriana officinalis*
macskakörmöslevelű vadcsombord *Potentilla anserina*
macskaköröm **1.** *Anthyllis vulneraria*, **2.** *Coronilla varia*
macskaméz facsipa, mézga: *macskaméz* (KalTsz) Nr. A szilvafa mézgáját kelésre teszik (vö. Kovács 1976. 103)
macskaszar mézga (Ny: KalTsz)
macskaszemű puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.04
madárcseresznye *Prunus avium* ssp. *avium* provar. *iuliana*
madárkék *Sonchus*
madárkenyer **1.** *Briza media*, **2.** *Achillea ptarmica*
madármorzsa *Achillea ptarmica*
madársóska *Rumex acetosella*
madárszilva *Prunus domestica* ssp. *domestica* (szilvafajta)
madártojás *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16, 21.16, 31.16, 32.16; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 13.16
madártojású *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16
magas bársonyvirág *Tagetes erecta*
maghagyma magtermesztésre kiültetett hagyma (*Allium cepa*)
magos kender *Cannabis sativa* magtermő női egyede
magyarországi paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 23.17
majoránna *Majorana hortensis*
májpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.04, 24.05; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 22.03, 22.05
májusfa **1.** *Prunus padus*, **2.** *Chaenomeles lagenaria*, **3.** *Betula*, **4.** *Forsythia intermedia*
májusi cseresznye *Prunus avium* ssp. *avium* (cseresznyefajta)
májusifa *Chaenomeles lagenaria*
májusigomba *Rhodophyllus clypeatus*
májusi szegfű *Dianthus plumarius*
májvirág *Hypericum perforatum*
mák *Papaver somniferum* + *P. rhoeas*
mákgubó *Papaveris caput*
makk *Quercus*, ritkábban *Fagus* termése (glans)
makk alakú díszök *Cucurbita pepo* convar. *microcarpina* provar. *pyriformis*
mákrózsa **1.** *Papaver somniferum* f. *flore pleno* (hort.) (Federmohn), **2.** *P. rhoeas*
mákvirág *Papaver bracteatum* + *P. rhoeas*

- malac** *Caucalis platycarpus*, *Xanthium spinosum* etc. szúrós, akaszkodó termése
- malató** bozótos, cserjés terület (csak helynevekben, Vö. Péntek–Szabó 1980. 135)
- málé** 1. *Zea mays*, 2. kukoricalisztból sültt édes lepény
- máléliszt** kukoricaliszt
- málészalma** kukoricaszár (KszT-Zt: KalTsz)
- málna** *Rubus idaeus*
- málnafa** ua.
- málnamező** *Fragario-Rubetum rubetosum idaei* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
- málnarózsa** *Alcea rosea*
- malomrózsa** *Papaver rhoeas*
- mályva** 1. *Malva neglecta*, 2. *Lavatera thuringiaca* + *L. trimestris*, 3. *Alcea rosea*, 4. *Althaea officinalis*, 5. *Hepatica nobilis*
- mályvakenyér** *Malva neglecta* termése
- mályvarózsa** 1. *Alcea rosea*, 2. *Althaea officinalis*
- mandula** *Prunus amygdalus*
- mandulabarack** *Prunus persica* (barackfajta)
- március** 1. *Narcissus poeticus* + *N. pseudonarcissus*, 2. *Prunus padus*, 3. *Forsythia intermedia*
- margaréta** *Leucanthemum vulgare* + *L. latifolium*
- Margitszegfű** *Dianthus caryophyllus*
- marharépa** *Beta vulgaris* convar. et provar. *crassa*
- Mária seprűje** *Ariemisia annua*
- maritapu** *Tussilago faifara*
- martilapu virága** *Tussilago farfara* virágja
- maszlag** *Datura stramonium*
- masziina** *Olea europaea*
- matraguna** 1. *Atropa bella-donna*, 2. *Scrophularia rodosa*
- meddő törükbúza** kapáláskor kivágott, cső nélküli kukoricaszár (KalTsz)
- meggernyézük** (levágott fa) penészesé, foltossá válik
- megkígyófüvez kígyófüvel** gyógyít (állatot)
- megléhásodik** összeszárk, összeszárad (mag, szem a kalászban) (KalTsz)
- megléházik** összeszárad (pl. a fejlődő búzaszem) (KalTsz)
- megmozsgézik** nedvet ereszt (tavasszal a fa) (KalTsz)
- megveri a ragya** gombás fertőzés éri (a növényt): *megveri a rogya* (Zs)
- meggy(fa)** *Prunus cerasus*
- méhfű** 1. *Melittis melissophyllum*, 2. *Nepeta cataria*, 3. *Salvia verticillata*, 4. *Stachys germanica*
- méhvirág** 1. *Melittis melissophyllum*, 2. *Pulmonaria*, 3. *Glechoma hederacea*, 4. *Hyoscyamus niger*, 5. *Phlox paniculata*, 6. *Saponaria officinalis*
- menta** *Mentha* + *M. x piperita*
- mentolmenta** *Mentha x piperita*
- menuse** kitépett fücsomó: *menuse* (KalTsz)
- menyasszonyi koszorú** *Consolida ajacis*
- menyasszonykönnye** *Iberis umbellata*
- menyasszonyvirág** *Zantedeschia aethiopica*
- menyecskeróza** *Zinnia elegans*
- menyecskeszem** 1. *Begonia semperflorens*, 2. *Coreopsis tinctoria*
- menyecskevirág** *Zinnia elegans*
- mérai puszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.01
- mérgesgomba** mérgező gomba (minden olyan gombát mérgezőnek tekintenek, amelyről nem tudják biztosan, hogy ehető).
- merisara** *Vaccinium vitis-idaea*
- meszeliő** 1. *Centaurea moschata*, 2. *Tanacetum*
- mezeilővirág** *Leucanthemum vulgare*
- mezei bonyóvirág** *Geranium pratense*
- mezei borostyán** 1. *Daphne mezereum* (?), 2. *Onobrychis arenaria* (?)
- mezei csombord** *Thymus*
- mezei fodormenta** *Mentha*
- mezei harangvirág** *Campanula* + *C. patula*
- mezei majoránna** *Thymus*
- mezei németszegfű** *Dianthus carthusianorum*
- mezei pézsmá** *Centaurea scabiosa* ssp. *spinulosa*
- mezei sárgapaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.04
- mezei sárgapaszulyka** ua.
- mezeisaláta** *Ranunculus ficaria*
- mezei szegfű** 1. *Dianthus carthusianorum*, 2. *Lychnis flos-cuculi*, 3. *Viscaria vulgaris*
- mezeitátogó** *Linaria vulgaris*
- mezei zsurló** *Polypodium vulgare*
- mézes körte** *Pyrus communis* (körtefajta)
- mezge** 1. a fa kérge alatti nyirok, 2. a fa kérge alatti vékony hámréteg (KalTsz)
- micóka** fűzfabarka
- micus** ua.
- mijókgomba** *Boletus*
- mimóza** *Solidago canadensis*
- míncsuna** *Plantago major*
- mindighagyma** *Allium cepa*
- miniszterfuszulyka** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
- miniszterpaszuly** *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18, 32.15
- mirha** *Chaenopodium botrys*
- mirtuszfenyő** *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
- misling** sűrűn vetett takarmánykukorica (KalTsz)
- mocsári gólyahír** *Caltha palustris*
- mocsártölgyfa** *Quercus rebur*
- mocskos** [alma] *Malus domestica* (almafajta)
- mogyoró** 1. *Corylus avellana*, 2. *Solanum tuberosum*
- mogyoróaljafű** *Ajuga genevensis* + *A. reptans*
- mogyoróaljilapu** *Glechoma hederacea*
- mogyoróhagyma** *Allium cepa* (hagymafajta)
- mogyorós** *Coryletum avellanae*, *Corylo-Populetum*, *Corylo-Tilietum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

moharóza *Rosa moschata*
mohos *Sphagnetum* (helynevekben, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
molid *Picea abies*
monostori [körte] *Pyrus communis* (körtefajta)
mórabelű szilva *Prunus domestica* ssp. *dontes-tica* (szilvafajta)
morzsavirág *Tanacetum parthenium*
motyókörte *Pyrus communis* (körtefajta)
Mózesbokor *Chaenomeles lagenaria*
muha *Helxine soleirolii*
muhar **1.** moha (*Briophytae*) **Nr.** Teája vérzés-csillapító (Nk). **2.** *Echinochloa crus-galli*, **3.** *Setaria glauca*, **4.** *Apera spicati-venti*
muharfű *Setaria glauca*
murok *Daucus carota* ssp. *sativus*
muroktengeri *Zea mays* convar. *indurata*
muroktörökbúza ua.
murva **1.** szénatörmelék, **2.** tubák (Kf) (Kal-Tsz)
muskáti *Pelargonium* + *P. zonale* + *P. radula*
muskotály **1.** szőlőfajta (*Vitis vinifera*), **2.** almafajta (*Malus domestica*), **3.** körtefajta (*Pyrus communis*)
muskotályszilva *Prunus domestica* ssp. *dontes-tica*
muszkáté **1.** *Pelargonium grandiflorum* + *P. zonale*, **2.** *Geranium macrorrhizum*
muszulyos *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 32.15
muzsgyé sós-ecetes fokhagymából készült (ritkán gyógyszerként is használt) olajos mártás
nád **1.** *Phragmites australis*, **2.** *Typha latifolia*
nadály *Phymytum officinale*
nádas *Phragmitetum communis*, *Scirpo-Phragmitetum phragmitetosum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
nádmézes *Pyrus communis* (körtefajta)
nadragulya *Atropa bella-donna*
nagy buzor *Orchis purpurea*
nagy csalán *Urtica dioica*
nagy csókavirág *Papaver rhoeas*
nagyédes [alma] *Malus domestica* (almafajta)
nagygyótény *Calystegia sepium*
nagykökörccsin *Adonis vernalis*
nagynagysága *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
nagyobblevelű laboda *Chenopodium album*
nagy paradicsom *Lycopersicon esculentum* convar. *infiniens*
nagy pillangóvirág *Cosmos bipinnatus*
nagypofoncsapott *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.13
nagyrózsa *Paeonia*
nagyszemű karós *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.16
Nániekféle *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
napraforgó *Helianthus annuus*
napranyíló *Ipomoea*
narancs *Citrus aurantium*
narancsalma *Malus domestica* (almafajta)
nárcisz *Narcissus poeticus*
naspolya *Mespilus germanica*
nefelejcs **1.** *Myosotis* + *M. sylvatica* convar. *culia* + *M. scorpioides*, **2.** *Callistephus chinensis*
négerpuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 14.17, 22.07; *Ph vulgaris* convar. *nanus*: 22.07
négyesoros árpa *Hordeum vulgare* convar. *vulgare*
negyvennapos *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 24.02, 32.16
némét szegfű *Dianthus* + *D. barbatus* + *D. carthusianorum*
nyenüljhozzám *Impatiens balsamina*
nevendula *Lavandula angustifolia*
Nóé bárkája *Aconitum cammarum*
nova *Vitis labrusca* (szőlőfaj)
női liliom ? (Kszt-Zt)
növény lágy szárú növény (a szó szűkebb jelentésű, szembenáll a fával, amely nem tartozik bele a jelentéskörébe)
nyakas körte *Pyrus . communis* (körtefajta)
nyárfa *Popidus*
nyári alma *Malus domestica*
nyári fukszia *Consolida ajacis*
nyári káposzta *Brassica oleracea* convar. et provar. *capitata*
nyári körte *Pyrus communis* (körtefajta)
nyári mogoró *Corylus avellana*
nyári murok *Daucus carota* ssp. *sativus*
nyárirózsa *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
nyári szegfű *Dianthus*
nyári ugorka *Cucumis sativus* convar. *flavus*
nyári viola *Matthiola incana*
nyilistán (?) *Paeonia* (Mó: KalTsz)
nyíres *Betuletum*, *Betulo-Quercetum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
nyírfa *Betula*
nyírfagamba *Trametes versicolor*
nyírfalé virics (*Betula verrucosából*)
nyírfasíp nyírfakéregből készített gyermekhangszer (vö. Faragó 1946. 61)
nyolcsoros [kukorica] *Zea mays* convar. *indurata*
nyúlfarka *Potenilla* (?) (Gy)
nyúlisóska *Oxalis aceiosella*
nyúlsaláta **1.** *Sonchus* + *S. oleraceus*, **2.** *Oxalis acetosella*, **3.** *Ranunculus ficaria*, **4.** *Taraxacum officinale*, **5.** *Caltha palustris* (?)
nyúlsóska *Oxalis acetosella*
nyúlsóskafa *Berberis vulgaris*
nyúlszapuka *Anthyllis vulneraria*
odus fa odvas fa. **Nr.** Odvas fában meggyült vízzel mossák a *sömörögöt*, hogy elmúljon (Mó)
odvosi *Triticum aestivum* convar. *aristatum* (búza-fajta)
oláhcitrus *Artemisia annua*
oláhcect *Ailanthus altissima*

oláhpálma *Salix caprea* barkája (Szászfenes)
oláhrózsa 1. *Papaver rhoeas*, 2. *Rudbeckia laciniata*, 3. *Tagetes patula*
olajfa *Elaeagnus angustifolia*
olaszibolya *Saintpaulia ionantha*
olasz mogyoró *Corylus avellana*
olaszviola *Clarkia elegans*
oldalborda *Polypodium vulgare*
oleander *Nerium oleander*
olt 1. növényt úgy nemesít, hogy vesszejébe más, nemes növény hajtását illeszti, 2. dugványoz: *ót* (pl. *Pelargoniat*; Szu)
oltott borostyán *Syringa vulgaris*
oltott eper *Fragaria ananassa*
oltott rózsza *Rosa multiflora*
oltóvány az alany és oltóvessző együttléséből keletkezett fiatal fa (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 159)
omboly hínár, lóp, ingóvány (*Potametea*, *Eupotamion*; helynevekben; vö. Péntek–Szabó 1980. 152, 163)
orgona *Syringa vulgaris*
oroszka *Tagetes* + *T. patula*
oroszlánszáj *Antirrhinum majus*
oroszpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 23.17
orosz tea *Thea sinensis*
ostorménfa *Viburnum tantana*
ostorminya ua.
ostornyélfá ua.
Otello *Vitis labrusca* x *V. riparia* x *V. vinifera*
ökörfarkkóró *Verbascum phlomoides*
ökörfarok *Verbascum phlomoides* x *V. thapsus*
ökörkalács *Carlina acaitlis*
ökörlevél *Cirsium canum*
ökörnyelv 1. *Cirsium canum*, 2. *Sansevieria trifasciata*
ökör szem *Helleborus purpurascens*
öntéstől való burján *Arenaria serpyllifolia*
ördög bocskor *Eryngium campestre*
ördögboroda 1. *Polypodium vulgare*, 2. *Pteridium aquilinum*, 3. *Dryopteris filix-mas*, 4. *Athyrium filix-emina*
ördögcérna *Lycium halimifolium*
ördögfaszevél *A sarum europa.eum*
ördögfű *Heüeborus purpurascens*
ördögrokolya *Veratrum album*
ördöggrakója ua.
öregek dohányja *Melilotus officinalis*
örökzöld *Buxus sempervirens* + *Mahonia aquifolium* + *Vinca minor* + *Hedera helix*
örökzöldfa *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
őszibálint *Aster novi-belgii*
őszibánat 1. *Aster* + *A. amellus* + *A. novi-belgii*, 2. *Colchicum autumnale*
őszibarack *Prunus persica*
ősziboglár *Bellis perennis*
ősziborostyán *Phlox paniculata*
őszi búza *Triticum aestivum* convar. *aristatum*
őszikakasmandikó *Colchicum autumnale*
őszikánkó ua.
őszi ke ua.
őszikikerics ua.
őszi paradicsom *Lycopersicon esculentum*
őszirózsa *Callistephus chinensis*
őszivirág *Colchicum autumnale*
páfrány 1. *Polypodium vulgare*, 2. *Athyrium filix-femina*
páka káka, nád, gyékény virága, buzogánya (csak helynevekben; vö. Péntek –Szabó 1980. 152)
pakulárdohány *Verbascum phlomoides*
pálma *Salix caprea* barkája (Kolozsmonostor)
pántlikafű *Phalaris arundinacea*
panusa a kukorica csövét borító levél (KalTsz)
pápvirág *Leucantheum vulgare*
pápfelfa *Populus alba*
paprika 1. *Capsicum annum* convar. *annuum*, 2. *Solanum capsicastrum*
paprikaburján *Galinsoga parviflora*
paprikavirág *Salvia splendens*
papsajt *Malva neglecta*
papsajtlevél ua.
papszoknyája *Lavatera trimestris*
paptöke 1. *Helleborus purpurascens*, 2. *Colchicum autumnale* tavaszi levele, termése.
paradicsom *Lycopersicon esculentum*
paradicsomalma paradicsom termése? (Zs: KalTsz)
paradicsompaprika *Capsicum annum* convar. *grossum*
parasztfenyő *Picea abies*
paraszteorgina *Dahlia pinnaia* provar. *subglobosum*
paréj *Amaranthis* + *A. caudatus*
párfimfű *Hierochloe australis*
párizsalma *Malus domestica* (almafajta)
pártavirág 1. *Leucantheum vulgare*, 2. *Tanacetum corymbosum*
partigyökér ? (Nk)
partilapu *Tussilago farfara* levele
partilapuvirág *Tussilago farfara* virága
páztortáska *Capsella bursa-pastoris*
paszuly *Phaseolus*
paszulyzalma bab megszáradt, kicsévelt hüvelye, indája (KalTsz)
paszulyvirág *Ipomoea*
patakfű hínár (K: KalTsz) Pír. A szülő nő hasfalát borogatták vele szülés után (Ny)
patakfűzfa *Salix fragilis*
pataki fűzfa *Salix purpurea*
patakirózsa *Caltha palustris*
patkonca szegfű *Dianthus chinensis*
patkonca viola 1. *Matthiola incana*, 2. *Erysimum cheiri*
patyolatrózsa *Rosa chinensis* + *R. odorata*
pázsit gondozott füves terület, gye, fű (helynevekben is, vö. Péntek – Szabó 1980. 150)
pecsenyevirág 1. *Orchis*, 2. *Astragalus onobrychis*

pelargónia *Pelargonium zonale* + *P. peltatum* + *P. grandiflorum*
pergamenkörte *Pyrus communis* (körtefajta)
perje 1. *Agropyron repens*, 2. *Lolium perenne*
perjefű *Agropyron repens*
permusz (?) *Phlox paniculata*
pesti alma *Malus domestica* (almafajta)
pestiburján *Galinsoga parviflora* (Kp)
pesti fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 31.18
pestivirág *Artemisia annua*
pezsternák *Pastinaca sativa*
petrezselyem *Petroselinum crispum*
petrezselyemvirág *Adonis vernalis*
petúnia *Petunia x athinsiana*
pettyes begónia *Begonia rex hybrida*
pézsmá *Centaurea moschata*
pézsmarózsa ua.
picirigomba *Marasmius oreades*
piculás borsó *Pisum arvense*
picsócsa *Helianthus tuberosus*
picsóka ua.
pijó *Solanum tuberosum*
pillangóvirág 1. *Cosmos bipinnatus*, 2. *Coreopsis tinctoria*, *Linum hirsutum*
pinalajtorja 1. *Caucalis platycarpos*, 2. *Conringia orientalis*, 3. *Galium tricornutum*
pinarózsa *Papaver rhoeas*
pinavirág 1. *Papaver rhoeas*, 2. *Primula veris*
pipacs *Papaver rhoeas* + *P. bracteatum* + *P. orientale*
pipaszárfa ? (T)
pipeburján *Galinsoga parviflora*
pipefű *Taraxacum officinale*
pipehúr 1. *Stellaria media*, 2. *Veronica hederifolia* + *V. persica*
pipevirág 1. *Taraxacum officinale*, 2. *Tussilago farfara* virágja, 3. *Caltha palustris*
pipirgő ? mocsaras, vizenyős helyen termő növény (? *Juncus*, *Carex*) (K, Mb: KalTsz)
pipitér (?) *Matricaria chatnomilla*
pipiszoly *Lathyrus vernus*
pirihagyma *Allium cepa*
piros akác *Robinia hispida*
piros cintória *Centaureum erythraea*
piros csengő *Melampyrum arvense*
piros bazsarózsa *Paeonia officinalis*
pirosbelű [alma] *Malus domestica* (almafajta)
pirosbelű körte *Pyrus communis* [körtefajta)
piros borostyán *Daphne mezereum*
piros búza *Triticum aestivum* convar. *aristatum*
piros egres *Ribes uva-crispa*
piros eperfa *Morus nigra*
piros fűzfá *Salix purpurea*
piroshátú galambgomba *Russula*
piros gránátfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.03
piros gránátpszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
piros káposzta *Brassica oleracea*

piroskopasz [búza] *Triticum aestivum* convar. *muticum*
piroskötős *Phaseolus vulgaris* (?)
piroskurva *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
piros lilium *Hemerocallis fulva*
pirosmeggy *Vaccinium vitis-idaea*
piros [murom] *Daucus carota* ssp. *sativus*
pirosmuszulyos *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
pirosnyílás *Pelargonium zonale*
piros oroszka *Tagetes erecta*
piros paréj *Amaranthus*
piros pofonvágott *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
piros purdébúza *Triticum aestivum* convar. *muticum*
piros répa *Beta vulgaris*
piros retek *Raphanus sativus* convar. *radicula*
piros ribiszke *Ribes rubrum*
piros ribizli ua.
piros saláta *Lactuca sativa*
piros szegfű *Dianthus caryophyllus*
piros szentgyörgyi *Primula x pubescens*
piros szentgyörgy ua.
piros szilva *Prunus domestica* ssp. *domestica*
pirosszőlő *Ribes rubrum*
piros törökbúza *Zea mays* convar. *induraia*
pirosvirág 1. *Daphne cneorum*, 2. *Prunus tenella*
pirosvirágú bivalypaszulyka *Phaseolus coccineus*: 32.14
pirosvirágú bivalypaszuly ua.
pirosvirágú [mák] *Papaver somniferum*
Pistakalap *Zinnia elegans*
Pistike *Impatiens walleriana*
Pistukavirág ua.
pitánka *Boletus* (gomba!)
piterka ua.
pitvirkó *Solanum tuberosum*
pityóka 1. *Solanum tuberosum*, 2. *Helianthus tuberosus*
pizdácso *Consolida regalis*
pletka 1. *Zebrina pendula*, 2. *Tradescantia*, 3. *Commelina communis*
pletkafutó *Tradescantia*
pletkanövény ua.
plop *Populus tremula*
plopújfa *Populus*
podbál *Tussilago farfara* levele
pofoncsapós *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.05
pofoncsapott *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
pofoncsapott vajfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
pofonütött paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 34.02
pofonvágott *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09, 21.13, 32.15
pofonvert puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12

pojána erdei tisztás (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 150)

pokolvarfű *Chenopodium hybridum* (?) Nr. Kék pokolvar lehűzésére használják (vö. Kovács 1976. 104)

polbál *Tussilago farfara* levele

poncsó 1. *Lappula squarrosa*, 2. *Colchicum autumnale* termése tavasszal (Mó)

pongráccseresznye *Prunus avium* ssp. *avium* cv.

pongyolapitypang *Tussilago farfara* virága

pónyik *Malus domestica* (almafajta)

porcelánpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16, 12.01, 22.16; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16

poresfű *Polygonum aviculare*

porcsín ua.

porfű ua.

porkoiáb *Portulaca oleracea*

porkolábocska (?) *Portulaca grandiflora*

portula ua.

porlulácska ua.

pöfeteg *Langermannia gigantea*

preluka irtás, erdei tisztás (helynevekben, vö. Péntek–Szabó 1980. 144)

primula *Primula obconica*

prunuc *Prunus padus*

pujec oltovány (Kp)

pukkancs *Staphylea pinnata*

pukkancsvirág *Silene vulgaris*

pukkansztó *Plantago lanceolata*

pukkantó 1. *Symphoricarpos racemosus*, 2. *Silene vulgaris*, 3. *Datura stramonium*

pukkantós *Symphoricarpos racemosus*

pukkantósvirág *Silene vulgaris*

pukkantóvirág ua.

puládrákuluj 1. *Asarum europaeum*, 2. *Euphorbia*, 3. *Crocus heuffelianus* gumója

pulendrákusfű ?

pulyaborostyán *Syringa persica*

pulykaorr 1. *Amaranthus caudatus* + *A. hybridus*, 2. *Polygonum orientale*

pumi eper *Fragaria vesca*

purde búza *Triticum aestivum* convar. *muticum*

purdefejű búza ua.

puszpáng 1. *Buxus sempervirens*, 2. *Vinca minor*

puszulyka *Pkaseolus*

püncösdirózsa 1. *Trollius europaeus*, 2. *Paeonia* + *P. officinalis*, 3. *Rosa foetida*

püncösdi szegfű *Dianthus plumarius* + *D. chinensis*

püncösdivirág 1. *Anemone nemorosa*, 2. *Paeonia*

ragadály 1. *Galium aparine* + *G. mollugo*, 2. *Viscaria vulgaris*, 3. *Vicia cracca*, 4. *Caulis platycarpus*

rákábec *Bunias orientalis*

rákfarok *Potentilla anserina*

Rákociszilva *Prunus domestica* ssp. *domestica*

rakottya *Salix caprea*

rakottyafüzfa *Salix caprea* + *S. purpurea*

rakottyas *Sambuco-Salicion capreae* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

rázott kevert takarmány (általában: búza-, zab- vagy árpaszalma + széna)

rebarbara *Rheum rhaponticum*

recemuszkáté *Pelargonium radula*

recéslevelű pelárgónia *Pelargonium radula*

recslevelű saláta *Lactuca sativa* convar. *secalina* provar. *crispa*

recés muszkáté *Pelargonium radula*

régi oltottborostyán *Syringa persica*

rekenyő *Bunias orientalis*

répa *Beta vulgaris*

repce *Sinapis arvensis*

repcevirág ua.

repcesen 1. *Sinapis arvensis*, 2. *Diploaxis muralis*

részegvirág *Daphne cneorum*

rét pratum (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 150)

retek *Raphanus sativus*

réti csuperka *Agaricus campestris*

rezeda 1. *Reseda odorata* + *R. lutea*, 2. *Briza media*

rezgő 1. *Briza media*, 2. *Gypsophila elegans*

rezgőfű 1. *Briza media*, 2. *Asperula cynanchica*

rezgő nyárfa *Populus tremula*

rezgős nyárfa ua.

rezgővirág *Briza media*

ribizli *Ribes rubrum*

ribiszke ua.

ricinus *Ricinus communis*

ricinusfa *Lycium halimifolium*

Ricsatata *Pkaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18

ringló *Prunus domestica* ssp. *rotunda* convar. *claudiana*

ringószilva ua.

rizling *Vitis vinifera* (szőlőfajta)

ríz *Oryza sativa*

rízskása törökbúza *Zea mays* convar. *microsperma* provar. *oryzoides*

rökagomba 1. *Cantharellus cibarius*, 2. *Russula emetica*, 3. *Amanita muscaria*

románmuszkáté *Geranium macrorrhizum*

romonyica *Tanacetum parthenium*

rongyos fuszulyka *Pkaseolus vulgaris* (?)

ropogó cseresznye *Prunus avium* ssp. *avium* convar. *duracina*

ropogós cseresznye ua.

ropogós fűzfa *Salix fragilis*

rossztövis *Cirsium vulgare*

rozmaring *Rosmarinus officinalis*

rozs *Secale cereale*

rózsa *Rosa* + *R. centifolia*

rózsaбарack *Prunus armeniaca*

rózsa [burgonya] *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)

rózsafuszulyka *Pkaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.03

rózsakáposzta *Brassica oleracea*

rózsapaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.06
rózsapuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.05
rózsaszilva *Prunus domestica* ssp. *domestica*
rózsaszín akác *Robinia hispida*
rózsaszín útilapu *Plantago media*
rózsaszín vadmályva *Althaea officinalis*
rózsavirág *Echium vulgare* (?)
rozsdás saláta *Lactuca sativa* cv.
Rózsikagyökér *Artemisia vulgaris*
rozsmalint *Rosmarinus officinalis*
rucadió *Juglans regia* (közepes nagyságú termést adó diófajta)
rucaláb *Tanacetum parthenium*
ruta (?) *Tanacetum*
rutafa *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
sabotszegfű *Dianthus caryophyllus*
sáfrány **1.** *Crocus sativus*, **2.** *Carthamus tinctoria*
saláta **1.** *Lactuca sativa*, **2.** *Ranunculus ficaria*
salátavirág *Caltha palustris*
Sándorpszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.05
sapka **gomba** ? (Kk)
sapkáspaszuly *Phaseolus vulgaris* (?)
sárgaakác *Laburnum anagyroides*
sárgabarack *Prunus armeniaca*
sárgabókvirág *Inula britannica*
sárga bojóka *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
sárgaborostyán *Ribes aureum*
sárgaborostyán *Forsythia intermedia*
sárgabubás [bab] *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
sárgacintória *Hypericum perforatum*
sárga csalfapaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
sárga esősviola *Erysimum cheiri*
sárgacsövű aranylánc *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.07
sárgacsövű gyalogpszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 13.17, 32.07
sárgacsövű paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.05, 24.05; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 22.03
sárgadinnye *Cucumis melo*
sárga egres *Ribes uva-crispa* (egresfajta)
sárgafelfutó *Tropaeolum majus*
sárgafutóka na.
sárga fülőke *Calendula officinalis*
sárga fűz *Salix viminalis*
sárga fűzfa *Salix triandra* + *S. viminalis*
sárgagomba **1.** *Cantharellus cibarius*, **2.** *Ramaria*
sárgageorgina *Rudbeckia laciniata* var. *ligulata* + *R. speciosa* + *R. laciniata* var. *laciniata*
ságragánát [bab] *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
sárga gyalogpszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 21.02
sárga hagyma *Allium cepa* (hagymafajta)
sárgaharangvirág *Aquilegia chrysantha*
sárga horgasrózsa *Narcissus pseudonarcissus*
sárgahüvelyű [bab] *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.13
sárgaibolya (?) *Potentilla arenaria*
sárgakáka *Iris pseudocarus*
sárgakakastaréj *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.02
sárga kakukkvirág *Anemone ranunculoides*
sárga kicsirózsa *Kerria japonica*
sárgakurva *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
sárgakurvás ua
sárgakutyatej *Chelidonium majus*
sárgaliliom **1.** *Hemerocallis flava* + *H. fulva*, **2.** *Iris pseudacorus*
sárga lónaifű ? (gyógynövény; Nk)
sárga március *Narcissus pseudonarcissus*
sárgamargaréta *Anthemis tinctoria*
sárgamuszulyos *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
sárga oroszka *Tagetes erecta*
sárgapápa *Anthemis tinctoria*
sárga paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.05; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 24.02
sárgapofoncsapott *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
sárgapofonvágott ua.
sárga puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.02, 12.16; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
sárga pünkösdirózsza *Trollius europaeus*
sárga répa **1.** *Beta vulgaris* (répafajta), **2.** *Brassica napus*
sárga rókagomba *Cantharellus cibarius*
sárgarózsza **1.** *Rudbeckia speciosa* + *R. laciniata* var. *laciniata* var. *ligulata*, **2.** *Rosa foetida* + *R. moschata*, **3.** *Kerria japonica*, **4.** *Coreopsis grandiflora*
sárga somkóró *Melilotus officinalis*
sárgás zöldszemű *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.03
sárgaszarkaláb *Linaria vulgaris*
sárgaszemű karópszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.04
sárgaszemű puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.02
sárga szilva *Prunus domestica* ssp. *domestica* (szilvafajta)
sárgatarkás paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
sárgatubarózsza *Trollius europaeus*
sárga vadborsóvirág *Lathyrus hallersteinii*
sárga vajpszulyka *Phaseolus vulgaris* (?)
sárgaviola **1.** *Erysimum cheiri*, **2.** *Potentilla arenaria*
sárgavirág **1.** *Caltha palustris*, **2.** *Ranunculus* + *R. acris*, **3.** *Verbascum blattaria*, **4.** *Senecio erucifolius*

sárga zöldfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.07

sarjú többszöri kaszálással hasznosított gyep (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 150)

sarkantyú **1.** *Tropaeolum majus*, **2.** *Consolida regalis*

sarkantyúka *Tropaeolum majus*

sarkantyúvirág **1.** *Tropaeolum majus*, **2.** *Aconitum*, **3.** *Consolida regalis*

sarlófű *Chelidonium majus*

sártök *Cucurbita pepo* convar. *microcarpina* provar. *pomiformis*

sás **1.** *Carex* + *Cyperus alternifolius* + *Typha latifolia* + *Scirpus sylvaticus*, **2.** *Amaryllis x hybrida*, **3.** *Clorophytum comosum*

sasköröm *Vicia sativa*

sasos *Magnocaricion elatae* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1930. 163)

sásvirág **1.** *Chrysosplenium alternifolium*, **2.** *Eriophorum latifolium*

saszla *Vitis vinifera* (szőlőfajta)

sáté *Carex*

sátés *Magnocaricion elatae* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)'

seggenülőfű *Echinochloa crus-galli*

selyembojt *Eriophorum latifolium*

selyemfű *Nardus stricta*

selyemrepesen ? (Nk)

selyemvirág *Eriophorum latifolium*

semlyék hínáros, nádas (*Potamogetalia*, *Phragmitetalia*; helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 153, 163)

semmifa *Lycium halimifolium*

seprű *Artemisia campestris*

seprűburján *Artemisia vulgaris*

seprűfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16

seprűkóré *Artemisia vulgaris*

síkfű *Nardus* (?) (T)

sikkantyú *Colchicum autumnale* tavaszi levele

sima paradicsom *Lycopersicon esculentum* (paradicsomfajta)

sima petrezseiyem *Petroselinum crispum* provar. *foliosum f. vulgare*

sipolófű *Echinochloa crus-galli*

síposfű *Setaria glauca*

Siposkörte *Pyrus communis* (körtefajta)

sírvirág *Campanula medium*

siska *Calamagrostis epigeios*

skála *Zantedeschia aethiopica*

som(fa) *Cornus mas*

somkóró *Melilotus officinalis*

somos *Cometum maris*, *Corno-Quercetum petraeae cornetosum* (helynevekben elsősorban, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)

sompaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.05, *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16

sóska *Rumx acetosa*

sóskafa *Berberis vulgaris*

sovány gyötény *Convolvulus arvensis*

sóvári [alma] *Malus domestica* (almafajta)

sóvirág *Gypsophila fastigiata* ssp. *arenaria*

sózó körte *Pyrus communis* (körtefajta)

sömörögalma tölgyfa (*Quercus* spp.) levelén lévő kidudorodás

sőrárpa *Hordeum vulgare*

sörretek *Raphanus sativus* (retkefajta)

sövénykert ágakból font kerítés (KalTsz)

spanyolmeggy *Prunus cerasus* (meggyfajta)

spárángel *Asparagus officinalis*

spárga na.

spárgapaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 34.02

spenót **1.** *Spinacia oleracea*, **2.** *Atriplex hortensis*

sulyom *Trapa natans* (csak helynevekben, vö. Péntek–Szabó 1980. 153)

sündisznó *Echinops sphaerocephalus* fészke

sütőtök *Cucurbita maxima* convar. *semiturbana et ecoronata*

szagosmuskáté *Geranium macrorrhizum*

szálkás búza *Triticum aestivum* convar. *aristatum*

száldob *Tilia cordata* (csak történeti helynév-anyagban, vö. Péntek–Szabó 1980. 141)

száldobos *Corylo-Tilietum*, *Tilio-Fraxinetum* (csak helynevekben, vö. Péntek–Szabó 1980. 141, 163)

szalma **1.** kicsévelt gabona szára, **2.** hüvelyes növények cséplés után visszamaradó része

szalmarózsa *Helichrysum bracteatum*

szalmavirág na.

szálvia *Salvia splendens* + *S. officinalis*

szamárköhögési-tővis *Eryngium planum*

szamárnadály *Bidens*

szamártővis *Carduus* + *C. acanthoides* + *Cirsium furiens* + *C. vulgare* + *Dipsacus laciniatus* + *Echinops ritro* + *E. sphaerocephalus* + *Eryngium campestre* + *E. planum* + *Onopordon acanthium* + *Xanthium spinosum* + *Dalura stramonium* (?)

szamárvirág *Caltha palustris*

szamóca *Fragaria ananassa*

számoslevelűfű *Coronilla varia*

szappanvirág **1.** *Saponaria officinalis*, **2.** *Silene longiflora*, **3.** *Viscaria vulgaris*

szarkaláb **1.** *Consolida regalis* + *C. ajacis*, **2.** *Delphinium cultorum*, **3.** *Aconitum cammarum*, **4.** *Lonicera caprifolium*, **5.** *Lychnis flos-cuculi*, **6.** *Nigella damascena*

szarkaláb *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.17

szarkavirág **1.** *Consolida regalis*, **2.** *Delphinium cultorum*

szaronkelt saláta *Ranunculus ficaria*

szarvasgomba ? (Gym)

szarvaskerep **1.** *Lotus corniculatus*, **2.** *Coronilla varia*

szarvaskereszt *Lotus corniculatus*

szasza *Tragopogon orientalis*

szászfű *Vinca minor*

szászó ua.

száznapos *Zea mays* convar. *indurata* cv

szákszorszép **1.** *Bellis perennis*, **2.** *Clarkia elegans*
szebeni paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 13.16
szebeni puszulyka ua.
szeder *Rubus caesius* + *R. caesius* var. *arvalis*
szederjes *Fragario-Rubetum rubetosum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
szegfű *Dianthus*
szegfűgomba **1.** *Marasmius oreades*, **2.** *Ramaria*
szegfűszeg *Syzigium aromaticum*
székácsi *Triticum aestivum* convar. *aristatum* cv.
szekeboka *Tragopogon orientalis*
székfű *Matricaria chamomilla*
székfűvirág ua.
szélesfű *Calamagrostis epigeios*
széleslevelű csalán *Urtica dioica*
széleslevelűfű *Echinochloa crus-galli*
széleslevelű hazuglapu *Plantago major*
szelíd trifoj *Trifolium pratense*
szélkalánnnyél többszörösen felcsavarodott fa. Nr. Azt tartják róla, hogy felcsavarodását a szél idézte elő. Ezzel lehet a szédülést vagy a káptyásságot kicsalni a fejből. A beteg fejét hosszan dörzsölik vele, visszafelé, az óra járásával ellentétesen. Ez kihúzza a szél-örvényt a fejből, s ezzel a beteg visszakapja egyensúlyát (Kovács 1976. 100)
szemerke *Picea abies*
szemerkefenyő ua.
szénafű kaszálással hasznosított gyepterület (helynevekben is gyakori, vö. Péntek–Szabó 1980. 151)
szénamurva szénatörmelék. Nr. Teáját víz helyett isszák gyomorfájás ellen (Gy). – Fürdő-vízbe teszik reumás fájdalom csillapítására. – Főzetével próbálják gyógyítani a rühességet. – Hülés ellen, reuma ellen gőzöltek vele: forró vizet öntöttek rá cseberben, tüzesített kövekkel forrón tartották (Kk). – Fájós fogat is párolnak vele. Vö. Kovács 1976. 98; Kóczián et al. 1977.
Szentanna puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.10
szentfa *Viburnum lantana*
Szentgyörgy *Primula veris* + *P. x pubescens*
Szentgyörgygomba *Agaricus gambosus*
Szentgyörgyi *Primula veris* + *P. x pubescens*
Szentgyörgyivirág *Primula veris*
Szentgyörgyvirág *Primula veris* – *P. x pubescens* + *P. obconica*
Szentilona *Pyros communis* (körtefajta)
Szentilonaszőlő *Viburnum lantana*
Szentjánosfű *Galium verum*
Szentjánosvirág **1.** *Aster novi-belgii*, **2.** *Galium verum*, **3.** *Leucanthemum vulgare*
szennyes alma *Malus domestica* (almafajta)
széplegény *Zinnia elegans*
szerecsendió *Myristica fragrans*
szerlemlakat *Dicentra spectabilis*
szigeti paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 32.15
szilas *Ulmion, Fraxino-Ulmetum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
szilfa *Ulmus*
szilva *Prunus domestica* ssp. *domestica*
szilvafagomba *Rhodophyllus clypeatus*
Szilvia *Clarkia elegans*
színes akác *Robinia hispida*
színes viola **1.** *Matthiola incana*, **2.** *Erysimum cheiri*
színzijene *Galium verum*
szívburján *Leonurus cardiaca*
szívecske *Dicentra spectabilis*
szívó *Lagenaria siceraria*
szívótök ua.
szívvirág *Dicentra spectabilis*
szobafenyő *Asparagus plumosus*
szobavirág *Monstera deliciosa*
szója *Glycine max*
szójabab ua.
szomorú fűz *Salix babylonica*
szomorú fűzfa ua.
szopóka *Pulmonaria*
szováti csikospaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.18
szőlő **1.** *Vitis vinifera*, **2.** *Ribes rubrum*
szőlőskertek királynéja *Vitis vinifera* (szőlő-fajta)
szőlővirág *Abutilon striatum*
szőlővíz *Lacrima viti*
szőr fű: szőőr (Jt: KalTsz)
szőrfű *Nardus stricta*
szőrös búza *Triticum aestivum* convar. *aristatum*
szőrös egres *Ribes uva-crispa*
szőrösibolya *Hepatica nobilis*
szőrös kandilló *Pulsatilla montana*
szőrös viola *Hepatica nobilis*
szövetkezeti paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
sztálinburján *Galinsoga parviflora*
szunetoare *Hypericum perforatum*
szurokvirág *Viscaria vulgaris*
szúróragadály ua.
szúrós tengeri *Zea mays* convar. *microsperma* provar. *oryzoides*
szúrós törökbúza ua.
száróstövis *Cirsium furiens*
szűcskörte *Pyrus communis*
szürkebarát *Vitis vinifera* (szőlőfajta)
szürke bivalypaszuly *Phaseolus coccineus*: 32.11
szürkevirágú [mák] *Papaver somniferum*
szűzmáriacsalán *Coleus blumei*
takarmánybojók *Solanum tuberosum* (burgonya-fajta)
takarmánymogyoró ua.
takarmányrépa *Beta vulgaris* convar. et provar. *crassa*
takarmánytök *Cucurbita pepo* convar. *pepo*
táklász **1.** *Bromus secalinus*, **2.** *Lolium temulentum*
talpásfű ? (Mb)

tányéralma *Malus domestica* (almafajta)
tapló *Polyporus squamosus*
taplósédés *Malus domestica* (almafajta)
tarka bivalypaszuly *Phaseolus coccineus*: 32.18
tarka fiumei *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18
tarka futósmuszkáté *Pelargonium grandiflorum*
tarka gránátpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 31.16; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.10
tarkagyalog *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.17
tarka karóspaszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.14
tarka kormospaszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 13.17
tarka paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 31.18; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.10, 32.16
tarka pelárgónia *Pelargonium grandiflorum*
tarkapletyka *Zebrina pendula*
tarkasás *Phalaris arundinacea*
tarka szegfű *Dianthus chinensis*
tarkaszemű tojáspszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16
tarkaszemű bivalypaszuly *Phaseolus coccineus*: 32.18
tarka szentgyörgyi *Primula x pubescens*
tarkatövis *Silybum marianum*
tárkony *Artemisia dracunculoides*
tarlóvirág *Stachys annua*
táska *Capsella bursa-pastoris*
tátingó *Antirrhinum majus*
tátintó ua.
tátogó ua.
tavaszbúza *Triticum aestivum* convar. *aristatum*
tavaszi búza ua.
tavaszi gyalogpszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.01
tavaszi zica *Crocus heuffelianus*
tavasz jelenése *Potentilla arenaria*
tavirózsa levele *Hosta plantaginea*
tea *Thea sinensis*
tearózsa *Rosa rugosa*
teavirág *Verbascum phlomoides*
tehéngomba **1.** *Amanita muscaria*, **2.** *Boletus*
tehénvirág **1.** *Anemone nemorosa*, **2.** *Leucanthemum vulgare*
tejesborostyán *Syringa vulgaris*
tejesburján *Sonchus* + *S. arvensis* + *S. oleraceus* + *Taraxacum officinale* + *Tragopogon orientalis* + *Aposeris foetida* (?) + *Chelidonium majus*
tejesfű **1.** *Tragopogon orientalis*, **2.** *Sonchus* + *S. arvensis*, **3.** *Taraxacum officinale*
tejeskávészínű paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.03
tejes kukorica zsenge kukorica (KalTsz)
tejes szarkaláb *Delphinium cultorum*
tejes szegfű *Dianthus caryophyllus*
tejes viola **1.** *Erysimum cheiri*, **2.** *Matthiola incana*
tekintetesúr *Cosmos bipinnatus*
téli káposzta *Brassica oleracea* convar. et provar. *capitata*
téli körte *Pyrus communis* (körtefajta)
téli mogoró *Corythos avellana* (mogorófajta)
téli murek *Daucus carota* ssp. *sativus* (murekfajta)
téli őszirózsa *Chrysanthemum hortorum*
téli retek *Raphanus sativus* convar. *niger*
téli viola *Erysimum cheiri*
télizöld *Hedera helix* + *Vincetoxicum* + *V. herbacea* + *Buxus sempervirens* + *Viscum album* + *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
tengeri *Zea mays*
tengeri dió *Juglans regia* (nagy termésű fajta)
tengerifiók kukorica fattyúhajtása (KalTsz)
tengerifióka ua. (KalTsz)
tengerifű ua. (KalTsz)
tengerivirág kukoricavirág (KalTsz)
ténsasszonypaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 33.07
teribenkő *Potentilla arenaria*
termőág bokros tövisből (*Eryngium campestre*) díszítették, diót tettek az ágak végére; a szoba falára tették (It)
tésztaalapú *Ajuga reptans* + *A. reptans*
tigrisliliom *Lilium tigrinum*
tilinkó fűzfásip (Farágó 1946. 61)
tíncs gerezd, cikk a fohagyman (Mé)
tíncses alma *Malus domestica*
tinóri *Boletus* (gomba !)
tintabogyó *Ligustrum vulgare* termése
Titóféle *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
tízkecsoros [kukorica] *Zea mays* convar. *dentiformis*
tojáspszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 11.01, 12.01
tok toklász (KalTsz)
torma *Armoracia rusticana*
tortadíz *Asparagus sprengeri*
tóttelki [alma] *Malus domestica* (almafajta)
tóvirág *Caltha palustris*
tök *Cucurbita* + *C. pepo* convar. *pepo*
tökdió *Juglans regia* (nagy termésű fajta)
tökfingó töklevel üreges szárából készített sip (Farágó 1946. 61)
tökjuhar(fa) *Acer platanoides* + *A. pseudo-platanus*
tökkaktusz *Echinopsis eyriesii*
tökös dió *Juglans regia* (nagy termésű fajta)
tölcsevővirág **1.** *Calystegia sepium*, **2.** *Campnula medium* + *C. persicifolia*
tölcseres nárcisz *Narcissus pseudonarcissus*
tölgyes *Quercus robur* – *Carpinus*, *Quercus petraea* – *Carpinus*, *Genista* – *Quercetum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 163)
tölgyfa *Quercus petraea*

tölténivaló [paprika] *Capsicum annuum* convar. *annuum*
töltött pipacs *Papaver somniferum* f. *flore pleno* (hort.) (Federhorn)
tönköly *Triticum spelta*
Törökbálint *Malus domestica* (almafajta)
törökbúza *Zea mays*
törökbúzafia kukorica fattyúhajtása (KalTsz)
törökbúzafiók ua. (KalTsz)
török dudu fűzfakürt (Faragó 1946. 62)
török fokhagyma *Allium sativum*. (fokhagymafajta)
törökkonty **1.** *Zinnia ekans*, **2.** *Cucurbita maxima* convar. *turbaniformis*
törökkorona *Zinnia elegans*
törpe bársonyvirág *Tagetes patula*
törpe dália *Dahlia pinnata* provar. *simplices*
törpe georgina ua.
törpe rózsza *Rosa multiflora* + *R. gallica*
törzsök fatörzs, tuskó (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 144)
tövis **1.** tüske, **2.** *Carduus* + *C. acanthoides* + *Carlina acaulis* + *Cirsium arvense* + *C. canum* + *C. vulgare* + *Dipsacus laciniatus* + *Echinops sphaerocephalus* + *Eryngium campestris* + *Onopordon acanthium*, **3.** *Prunus spinosae-Crataegum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 149)
tövisalja *Rhodophyllus clypeatus*
tövisaljgomba ua.
tövisaljú ua.
tövisbogyó „tövisék” (bogáncsok, aszatok stb.) szúrós fészke
tövisdisznó **1.** „tövisék” (bogáncsok aszatok stb.) szúrós fészke, **2.** *Datura stramonium*
tövisdisznóburján *Datura stramonium*
tövises *Pruno spinosae* – *Crataegum* (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 149, 163)
tövisfa *Rosa canina*
tövisgomba *Rhodophyllus clypeatus*
tövishajúgomba ua.
töviskert száraz csipke- és kökényborkorból készített kerítés (KalTsz)
tövisrózsa **1.** *Echinops ritro* ssp. *ruthenicus*, **2.** *Rosa*
tövissóska *Berberis vulgaris*
tövisvirág *Echinops ritro* ssp. *ruthenicus* + *Centaurea moschata* + *Cirsium vulgare* + *Eryngium planum*
trébe szőlő vagy inas, vadon termő, kiperéselt gyümölcs (KalTsz)
trifoj *Trifolium* + *T. pratense* + *T. repens*
tubarózsa **1.** *Paeonia lactiflora* + *P. officinalis*, **2.** *Hosta plantaginea*, **3.** *Polianthes tuberosa*, **4.** *Orchis*, **5.** *Hemerocallis flava*
tulipán *Tulipa gesneriana*
tulipánpiros alma *Malus domestica* (almafajta)
túrógomba *Laccinium scabrum*
túróvirág *Orchis*
tuja *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
tujafa ua.

tuskó kivágott fa földben maradó része (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 144)
tüdőfű *Agrimonia eupatoria*
tüdőszínű fuszulyka *Phaseolus vulgaris* (?)
tükör virág **1.** *Anacamptis pyramidalis*, **2.** *Geranium phaeum*
tűrömfű türelem, térés (amikor a gyógyszerek nem használnak, azt mondják: most csak a tűrömfű segít)
tüskegomba *Ramaria*
tüzesliliom **1.** *Hemerocallis fulva*, **2.** *Lilium regale* + *L. bulbiferum*
tüzes pirosliliom *Hemerocallis fulva*
tüziike *Chaenomeles lagenaria*
tüzliliom *Lilium bulbiferum*
tyúkdíó *Juglans regia* (kis méretű termést adó fajta)
tyúksegg *Papaver rhoeas*
tyúksegge *Taraxacum officinale*
tyúkszem *Hepatica nobilis*
tyúkvirág **1.** *Adonis vernalis*, **2.** *Tussilago farfara*, **3.** *Gagea lutea*, **4.** *Glechoma hederacea*, **5.** *Taraxacum officinale*
udvas szár (növény) csöves szára (Kk: Faragó 1946. 61)
ugorka *Cucumis sativus*
ugorkabagzó *Trifolium arvense*
újburján *Galinsoga parviflora*
ujjas *Alcea ficifolia*
unalomburján *Galeopsis angustifolia*
unalomvirág **1.** *Coronilla varia*, **2.** *Lathyrus tuberosus*
unom *Vitis vinifera* (kihalt szőlőfajta)
úri szilva *Prunus domestica* ssp. *domestica* (szilvafajta)
urmós alma *Malus domestica* (almafajta)
úrnapivirág *Paeonia lactiflora*
útifű *Plantago*
útilapu *Plantago* + *P. major*
úti paszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.03
ülügomba *Macrolepiota procera*
üröm *Artemisia vulgaris* + *A. absinthium*
ürömseprű ürömből készített seprű (*Artemisia absinthium*)
üszög **1.** gomba okozta növénybetegség, **2.** *Lolium temulentum*
üvegegres *Ribes uva-crispa* (egresfajta)
üvegpuszulyka *Phaseolus coccineus*: 32.01
vackor vadkörte (*Pyrus pyraeaster* termése)
vackorfa *Pyrus pyraeaster*
vadalma (fa) *Malus sylvestris*
vadárvácska *Viola arvensis*
vadárvalányhaj *Stipa capillata*
vadbaltacim *Astragalus*
vadbécsilapu *Geranium pratense*
vadbodza(fa) *Sambucus ebulus*
vadborsostyán **1.** *Daphne mezereum*, **2.** *Prunus padus*
vadborsó **1.** *Lathyrus tuberosus* + *L. aphaca* + *L. latifolius*, **2.** *Vicia* + *V. cracca*, **3.** *As-tragulus cicer*, **4.** *Adonis aestivalis*?

vadborsóvirág 1. *Lathyrus tuberosus* + *L. vernus*, 2. *Vicia pannonica*
vadborzsalék *Ajuga genevensis* + *A. reptans*
vadbuszujok *Galinsoga parviflora*
vadbutykóvirág 1. *Centaurea*, 2. *Phyteuma orbiculare*
vadbúza *Lolium temulentum*
vadceller *Ranunculus acris*
vadcsászárszakáll *Viola arvensis*
vadcsengő *Campanula persicifolia*
vadcseresznye *Prunus avium* ssp. *sylvestris*
vadcsillagvirág *Gagea lutea*
vadcsombord *Thymus*
vaddió *Juglans nigra*
vadfodormenta *Mentha longifolia* + *M. aquatica*
vadgesztenye *Aesculus hippocastanum*
vadgyöngyvirág *Polygonatum*
vadharangvirág 1. *Campanula*, 2. *Digitalis grandiflora*, 3. *Fritillaria montana*
vadhere *Trifolium repens*
vadjácint *Scilla bifolia*
vadjácintus na.
vadkakukksaláta *Caltha palustris*
vadkamilla *Tripleurospermum inodorum*
vadkapor ua.
vadkáposzta *Thlaspi arvense*
vadkender *Galeopsis* + *G. tetrahit*
vadkőris *Sorbus aucuparia*
vadkutyaborostyán *Ligustrum vulgare*
vadlabdarózsa *Viburnum opulus*
vadlen *Linum hirsutum*
vadlencse *Vicia* + *V. cracca*
vadlenvirág *Linum austriacum*
vadliliom *Lilium martagon*
vadlóhere 1. *Trifolium repens* + *T. pratense*, 2. *Dorycnium herbaceum*
vadlucerna 1. *Medicago sativa*, 2. *Trifolium*
vadluher *Trifolium* + *T. repens*
vadmák *Papaver rhoeas*
vadmákvirág ua.
vadmálna *Rubus procerus*
vadmályva 1. *Malva neglecta*, 2. *Agrimonia eupatoria*, 3. *Caltha palustris*
vadmályvarózsa *Lavatera thuringiaca*
vadmargaréta *Tripleurospermum inodorum*
vadmeszelő *Leucanthemum vulgare*
vadmuromok *Daucus carota* ssp. *carota*
vadmuszkáté *Geranium pratense* + *G. phaeum* + *G. macrorrhizum*
vadócs *Avena fatua*
vadpaprika *Vincetoxicum hirundinaria*
vadpetrezselyem *Peucedanum* + *P. oreoselinum*
vadpeszternák *Pastinaca sativa* ssp. *pratensis*
vadpillangóvirág *Adonis aestivalis*
vadrettek *Raphanus raphanistrum*
vadrezeda *Reseda lutea*
vadrózsa *Rosa canina* + *R. gallica*
vadsaláta *Ranunculus ficaria*
vadsóska *Rumex acetosa*
vadszeder *Rubus caesius* var. *arvalis*
vadszegfű *Dinathus carthusianorum*

vadszékfű *Matricaria discoidea*
vadszőlő *Parthenocissus inserta*
vadtátintó *Linaria vulgaris*
vadtátogó 1. *Linaria vulgaris*, 2. *Salvia austriaca*
vadtrifoj *Trifolium* + *T. repens*
vadzab *Avena fatua*
vadzsálya *Salvia nemorosa* + *S. vermicillata*
vágott irtás, irtás után felnövő sarjerdő, bozót (KalTsz; helynevekben is gyakori, vő. Péntek–Szabó 1980. 145)
vajalma *Malus domestica* (almafajta)
vajasédes [alma] ua.
vajfuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.01, 21.07
vajonckörte *Pyrus communis* (körtefajta)
vajpaszuly *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.05, 21.04, 21.12, 21.13, 21.15; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
vajpuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.02, 21.12, 21.15, 22.04
valódi szarkavirág *Consolida regalis*
vanília *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.05; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 24.02
vaníliavirág 1. *Knautia arvensis*, 2. *Coleus blumei*
váradigyalog *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.17
varashátúgomba *Russula virescens*
vásárhelyi piros [burgonya] *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
vasfű *Verbena officinalis*
vastagfű *Calamagrostis epigeios*
vastagszárú tejesburján *Sonchus asper*
vejászka *Russula* (gomba !)
vékonylevelű útilapu *Plantago lanceolata*
vékonyszárú tejesburján *Sonchus arvensis*
vénasszonycifrus *Artemisia abrotanum*
vénasszonyvirág *Reseda odorata*
venyige 1. levágott szőlővessző, 2. *Clematis vitalba*
venyigés *Clematido* – *Coryletum* (helynevekben is, vő. Péntek–Szabó 1980. 149, 163)
verbénia 1. *Verbena x hybrida*, 2. *Iberis umbellata*, 3. *Ageratum houstonianum*
verébpuszulyka *Phaseolus vulgaris* (?)
vérehulló 1. *Chelidonium majus*, 2. *Hypericum perforatum*
vérehullófü ua.
vérehullófecske *Chelidonium majus*
veresbarack *Prunus armeniaca*
veres bojóka *Solanum tuberosum* (burgonyafajta)
veresgyűrűfa *Corrtus sanguinea*
veres hagyma *Allium cepa*
veres szilva *Prunus domestica* ssp. *domestica*
veresszőlő *Ribes rubrum*
veresvirág *Daphne cneorum*
vérfa *Cornus sanguinea*
vérfű 1. *Hypochoeris maculata*, 2. *Hypericum perforatum*

vérgyökér *Sanguisorba officinalis*
vérhüllőfa *Cornus sanguinea*
vérpászuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 24.03
vérvirág *Hypericum perforatum*
verze 1. zöldség, 2. komlóból, csalánból és sóskából főzött zöldségleves (KalTsz)
verzás lepény zöld kaporral és hagymaszárral elegyes túróval töltött lepény (Jankó 1891. 80)
vessző virga
viaszvirág *Ribes aureum*
vicsa aszalt gyümölcs (Jankó 1891. 80; KalTsz). Nr. Nagypénteki böjti étel (Jankó 1891. 168)
vinetta *Solanum rnelongena*
viola 1. *Matthiola incana*, 2. *Erysimum cheiri*, 3. *Viola*
virág flores (helynevekben is, vö. Péntek–Szabó 1980. 151)
virágos kender *Cannabis sativa* virágos him egyede
virágpuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 23.17
virics tavasszal a fa kérge alatt lévő nedv (KalTsz)
vistai fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
vitézvirág *Centaurea cyanus*
vízfü *Polygonum hydropiper*
vízifukszia *Impatiens walleriana*
vízi fűzfa *Salix alba*
vízliliom *Iris pseudacorus*
vízi nyárfa *Populus canadensis*
víziszilva *Prunus padus*
vízvirág *Polygonum hydropiper*
vörösfenyő 1. *Pinus sylvestris*, 2. *Larix decidua*
vörösnyelvpuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.18
zab *Avena sativa*
zabbaléró [körte] *Pyrus communis* (körtefajta)
zabfű *Avena fatua*
zászlós zab *Avena sativa* (zabfajta)
zánogyökér mocsaras, vizenyős helyen termő, sűrű fűféle (KalTsz)
zászpa *Veratrum album*
zeller *Apium graveolens*
zöldág díszítésre használt nyír-, esetleg bükk- vagy gyertyánág
zöldesövű gyalogpászuly *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*: 22.17
zöld fuszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.07, *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
zöldfü *Dryopteris filix-mas*
zöld fűzfa *Salix fragilis*
zöldhátú csuperka *Russula virescens* (gomba !)
zöldike *Hedera helix*
zöldmézes *Pyrus communis* (körtefajta)
zöld puszulyka *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.07
zörgő *Briza media*
zörgős alma *Malus domestica* (almafajta)
zörgővirág *Rhinanthus*
zsálya *Salvia officinalis* + *S. pratensis*
zsályafű *Salvia austriaca*
zsidógomba *Cantharellus cibarius*
zsidószakáll 1. *Eriophorum latifolium*, 2. *Cymbalaria muralis*
zsidótetű *Torilis arvensis*
zsidóvirág *Zinnia elegans*
zsír bükk (*Fagus*) makktermése
zsobokivirág *Daphne cneorum*

3. A ROMÁN NÉPI NÖVÉNYNEVEK JEGYZÉKE* GLOSARUL DENUMIRILOR BOTANICE POPULARE ROMÂNEȘTI

Glosarul de mai jos cuprinde 1246 de termeni etnobotanici, adunați din 21 de localități cu populație română sau mixtă, de la 81 de informatori bilingvi sau unilingvi (vezi lista localităților anchetate la p. 351). În glosar sînt enumerate în ordine alfabetică formele standardizate ale fiecăruia lexem, sintetizînd astfel peste 25.000 de date. Cititorul care se interesează și de alte informații în legătură cu denumirea sau planta respectivă, de variantele fonetice ale denumirilor, de raporturile dintre termenul popular și cel literar, sau de localizarea denumirii, se poate orienta pe baza denumirii științifice (latine) în secțiunea anterioară („Adattăr”), în care datele sînt prezentate în ordinea alfabetică a acestor denumiri științifice (denumirile populare românești sînt precedate de abrevierea: **Ro.**). În cazul termenilor polisemantici, pe primul loc apare sensul mai frecvent întîlnit, urmat de sensurile mai puțin frecvente, semnalate eventual într-o singură localitate, sau avînd chiar variante nesigure. Cînd denumirea se referă la mai mulți taxoni, dar nu poate fi considerată drept termen polisemantic, ci mai degrabă drept termen cu o sferă semantică mai largă, denumirile științifice („sensurile”) sînt legate prin semnul +, cîmpul semantic reprezentînd suma acestor sensuri primare. Descifrarea codurilor folosite la descrierea soiurilor *Phaseolus* se găsește la poziția, în ordine alfabetică, a genului respectiv. Îndoielile noastre în legătură cu o denumire sau cu un anumit sens înregistrat sînt semnalate prin semnul: ?

*A román népi növénynevek jegyzékét ugyanolyan szempontok alapján állítottuk össze, mint a magyar népi növénynevekét. A jegyzék anyagát, az 1246 román népi botanikai terminust 21 tiszta román vagy vegyes lakosságu faluból gyűjtöttük 81 egy- vagy ketnyelvű adatkozlótól.

acaț *Robinia pseudacacia*
acaț galben *Laburnum anagyroides*
acățar *Robinia pseudacacia*
adîrmoc *Viburnum lantana*
afine *Vaccinium myrtillus*
afine de pădure *Vaccinium myrtillus*
afinele *Vaccinium myrtillus*
aghistin **1.** *Aesculus hippocastanum*, **2.** *Castanea saliva*
agreș *Ribes uva-crispa* + *R. uva-crispa* ssp. *uva-crispa*
agrijel *Primula veris*
agustine *Aesculus hippocastanum*
ai *Allium sativum*
ai ciorâsc *Allium scorodoprasum*
ai de floare roșie *Adonis aestivalis* (?)
ai sălbatic *Allium oleraceum*
ai turcesc **1.** *Allium sativum*, **2.** *Narcissus poeticus*
aiuș *Narcissus poeticus*
alac *Triticum monococcum*
albăstrele **1.** *Centaurea cyanus*, **2.** *Aster*, **3.** *Commelina cotinmunitis*, **4.** *Consolida regalis*
5. *Pulmonaria*, **6.** *Scilla bifolia*
aloe *Aloe arborescens*
altar *Acer campestre* + *A. pseudplatanus*
alun, alună *Corylus avellana*
ardei *Capsicum annuum* convar. *annuum*
arin *Alints glutinosa*
arnici *Alnus glutinosa*
arpagică *Allium cepa*
baba secării *Secate cornutum* (v. *Secale cereale*)
babă *Secale comutum* (v. *Secale cereale*)
bajarojă *Paeonia*
bajarojă rojosină *Paeonia lactiflora*
bajarojă roșie *Paeonia officinalis*
bambele *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.02
banane *Musa sapientum*
banat de iarnă **1.** *Aster novi-belgii*, **2.** *Chrysanthemum hortorum*
baraboi **1.** *Chaerophyllum bulbosum*, **2.** *Lathyrus tuberosus*
barba caprei *Eriophorum latifolium*
barba împăratului *Viola wittrockiana*
barba popii *Viola wittrochiana*
barșon *Viola wittrochiana*
barșonele *Viola wittrochiana*
barșonvirag *Lychnis coronaria*
batul *Malus domestica*
bazamoci *Tragopogon oricntalis*
bănuică *Bellis perennis*
bănuței *Bellis perennis*
bănuți *Bellis perennis*
beșica calului *Lycoperdon* + *Scleroderma* (ciupercă)
beșică de cal *Lycoperdon* (ciupercă)
beșina calului *Lycoperdon* + *Scleroderma* + *Langermannia gigantea* (ciupercă)
betonie *Petunia atkinsiana*
bețe de zmeurar *Rubus idaeus*
bezostaia *Triticum aestivum* convar. *muticum*
cv. **bibileț** *Cantharellus cibarius* (ciupercă)
biboancă *Phaseolus coccineus*: 32.01
bici *Leucanthemum vulgare*
bilioaică *Phaseolus coccineus*
bilioaică albă *Phaseolus coccineus*: 32.01
bilioaică cu par *Phaseolus coccineus*
bilioaică grană *Phaseolus coccineus*: 32.16
bistrițe *Prunus domestica* ssp. *domestica* f. *hungarica*
bîrgău *Brassica napus*
bîțai *Scleranthus annuus*
blinduș **1.** *Colchicum autumnale*, **2.** *Crocus heuffelianus*
blîndușa ierbii *Gladiolus imbricatus*
blîndușe de primăvară **1.** *Crocus heuffelianus*, **2.** *Erythronium dens-canis*
blîndușe de toamnă *Colchicum autumnale*
boabe inflorescențe
boabele ciinelui *Sorbus aucuparia*
bob *Vicia fîba*
bobolniță *Petasites hybridus*
bocioacă inflorescență
bociulie *Allium scorodoprasum*
bociulie mare inflorescență mare
bocor tufă
bocs *Scleroderma* (ciupercă)
boglari *Bellis perennis*
boglăraș *Bellis perennis*
bolondito *Lolium temulentum*
bolundă *Lolium perenne* + *L. temulentum*
bolundă în boldă *Lolium temulentum*
bombuț *Primula x pubescens*
bonovirag *Geranium pratense*
boroștean *Syringa vulgaris* + *S. persica*
boroștean sălbatic *Daphne mezereum*
bortocină *Onobrychis viciifolia*
bortocină de grădină *Onobrychis viciifolia*
bortocină sălbatică **1.** *Astragalus onobrychis*, **2.** *Onobrychis viciifoUa*
borz *Valeriana officinalis*
bostan *Cucurbita pepo* convar. *pepo*
botă de nadă *Typha latifolia*
boz *Sambucus ebulus*
bozie *Sambucus nigra*
brad **1.** *Abies alba* + *Pinus sylvestris*, **2.** *Biota orientalis* + *Thuja occidentalis*
brașonească *Coleus blumei*
brădoaie *Pinus sylvestris*
brăduleț *Asparagus sprengeri*
brăduț *Asparagus sprengeri*
breabăn *Anemone nemorosa* + *A. ranunculoides*
breabăn alb *Anemone nemorosa*
breabăn galben *Anemone ranunculoides*
brîndușă *Colchicum autumnale*
brîndușă de primăvară *Crocus heuffelianus*
brustur *Arctium*
brustur mare *Arctium tomentosum*
brustur mărunt *Rumex crispus*

bube dulci *Lathyrus tuberosus*
bujor *Orchis*
bulbuci 1. *Trollius europaeus*, 2. *Adonis vernalis*, 3. *Caltha palustris*
bulbuci galben 1. *Adonis vernalis*, 2. *Trollius europaeus*
bulbușei *Trollius europaeus*
bulgărași *Bellis perennis*
bumbi *Arctium tomentosum* – *A. lappa*
bumbiță 1. inflorescență, 2. *Anthemis tinctoria*, 3. *Bellis perennis*
bumbiți albi *Tanacetum parthenium*
bumbiți domnești *Bellis perennis*
bumbuști *Dianthus carthusianorum*
bumbuț *Bellis perennis*
bumbuței *Bellis perennis*
bună dimineața *Nicoliana alata*
buruiana curului *Bifora radians*
buruiana norocului *Sedum maximum*
buruiană puturoasă *Bifora radians*
buruiană grasă *Galinsoga parviflora*
buruiană puturoasă *Papaver rhoeas* (?)
buruiană vîntoasă *Filipendula ulmaria*
burete bolund ciupercă otrăvitoare (sînt considerate otrăvitoare în general cele necunoscută)
burete de gunoi *Coprinus comatus*
burete de mesteacăn *Trametes versicolor*
burete oiană *Russula*
burete păstrăv *Rhodophyllus clypeatus*
burete pucios *Phallus impudicus*
burete roșie *Cantharellus cibarius*
burete vînată *Russula canoxantha*
bureți bolunzi ciupercă otrăvitoare
bureți căprești *Russula*
bureți ciuculici *Ramaria*
bureți crai *Cantharellus cibarius*
bureți de cioată *Armillariella mellea*
bureți de gunoiște *Agaricus campestris*
bureți de iarbă *Marasmius oreades*
bureți de lemn 1. iască, 2. *Trametes versicolor*
bureți de prun *Rhodophyllus clypeatus*
bureți de rouă *Marasmius oreades*
bureți de spic *Rhodophyllus clypeatus*
bureți de ulm ? (ciupercă comestibilă)
bureți domnești *Cantharellus cibarius*
bureți galbeni *Cantharellus cibarius*
bureți pe fag *Rhodophyllus clypeatus*
bureți porcești *Rhodophyllus clypeatus*
bureți puturoși *Phallus impudicus*
bureți roșii 1. *Russula*, 2. *Lactarius deliciosus* (?)
bureți usturoi *Lactarius*
buricul babei *Zinnia elegans*
busuioc 1. *Ocimum basilicum*, 2. *Galinsoga parviflora*
busuioc bolund 1. *Galinsoga parviflora*, 2. *Chenopodium polyspermum*
busuioc sălbatic *Chenopodium polyspermum*
busuiocul cîmpului *Anagallis arvensis*
butoiaș *Echinopsis eyriesii*
buza vacii 1. *Ramaria flava*, 2. *Amanita muscaria*, 3. *Russula* (ciuperci)
buzavirag *Centaurea cyanus*
buzdug *Tagetes erecta*
buzdugi *Ruabeckia speciosa*
cabdus *Opuntia*
cababel *Crataegus monogyna*
caeadăr 1. *Rosa canina* + *R. gallica*, 2. *Prunus spinosa*
cacao *Theobroma cacao* + *Phyllocactus ackermanii* + *Opuntia*
cactus *Echinopsis eyriesii*
cafea *Coffea arabica*
cais *Prunus armeniaca*
calapăr *Tanacetum balsamita*
cală *Zaniedeschia aethiopica*
camfor *Mentha x piperita*
capul popii alb *Trifolium repens*
capul șarpelui *Plantago lanceolata*
caranjel *Tagetes*
caranjele mari *Tagetes erecta*
carapăl *Tanacetum balsamita*
carpen *Carpinus beiulus*
cartof *Solanum tuberosum*
cartofi iernatice *Helianthus tuberosus*
castane *Aesculus hippocastanum*
castraveți *Cucumis sativus*
cașul popii *Malva neglecta*
catrifoii 1. *Trifolium repens*, 2. *Spiraea ulmifolia*
căcădel *Crataegus monogyna*
călărabă *Brassica oleracea* convar. *acephala* provar. *gongylodes*
călci *Caltha palustris*
călin 1. *Sorbus aucuparia*, 2. *Prunus padus*, 3. *Viburnum opulus*
căpșun *Fragaria viridis* + *F. ananassa* + *F. vesca*
căptălan *Petasites hybridus*
cărunjea *Tagetes*
cărunjea mare *Tagetes erecta*
cărunjea mică *Tagetes patula*
cărunjel *Tagetes*
căscătoare *Antirrhinum majus*
căscător *Antirrhinum majus*
ceai *Thea sinensis*
ceangău *Rhinantus*
ceapă albă *Narcissus poeticus*
ceapa ciorii *Colchicum autumnale* + *Muscari comosum* + *Ornithogalum pyramidale* + *Sempervivum tectorum*
ceapa galbenă *Narcissus pseudonarcissus*
ceapă 1. *Allium cepa*, 2. *Ornithogalum pyramidale*
ceapă ciorască *Colchicum autumnale*
ceapă de apă *Allium cepa*
ceapă roșie *Allium cepa*
cenad *Triticum aestivum* convar. *muticum* cv.
cer *Quercus cerris*
cerceii mîții *Euonymus verrucosa*
cercelaș *Myosotis*
chichidei *Crataegus monogyna*
chimin *Carum carvi*

chingătoare *Tradescantia*
chișosonpapuci *Impatiens balsamina*
chișosonvirag *Lupinus polyphyttus*
cicibotă *Erythronium dens-canis*
cicibotă de iarnă *Colchicum autumnale*
cicoare 1. *Cichorium intybus*, 2. *Taraxacum officinale*
cigher must de mere și pere pădurețe
cillogvirag *Verbena x hybrida*
cimbrisorul *Thymus*
cimbru *Satureja hortensis*
cimbru de câmp *Thymus*
cimbru sălbatic *Thymus*
cincâu *Rhinanthus*
cincișcote *Aquilegia vulgaris*
cingău 1. *Rhinanthus*, 2. *Melampyrum arvense*
ciobotaia *Erythronium dens-canis*
ciocănaș 1. *Tropaeolum majus*, 2. *Viola*
ciocolată *Knautia arvensis*
ciormoiaș *Melampyrum arvense*
cireș *Prunus avium* ssp. *avium* prov. *iuliana* + *P. avium* ssp. *sylvestris*
cireșe amare *Primus avium* ssp. *sylvestris*
cireș de pădure *Primus avium* ssp. *sylvestris*
cireșe sălbatice *Primus avium* ssp. *sylvestris*
ciubuțica cucului *Primula veris*
ciuculie fruct în formă de buchet
ciucur 1. *Eriophorum latifolium*, 2. *Polygonum orientale*
ciucurată *Scrophularia nodosa*
ciucurul popii *Trifolium pratense*
ciudafaia *Datura stramonium*
ciulfici *Marasmius oreades* (ciupercă)
ciuline *Solanum tuberosum*
ciupercă *Agaricus campestris*
ciupercă oiașcă *Russula*
ciuperci bolunde ciuperci otrăvitoare
ciuperci de gunoi *Agaricus campestris*
ciuperci de gunoiște *Agaricus campestris*
ciuperci oiești *Russula* + *R. virescens*
ciuperci pădurene *Russula*
ciurcei *Dicentra spectabilis*
cizma cucului *Primula veris*
cînepă *Cannabis sativa*
cînepea 1. *Galeopsis* + *G. angustifolia* + *G. tetrahit*, 2. *Bidens*, 3. *Polygonum*
cînepioară *Galeopsis* + *G. tetrahit*
cioambe de prune ramuri de prun
clocotici *Physalis alkekengi*
clocoteauă *Fuchsia x hybrida*
clocotei 1. *Fuchsia x hybrida*, 2. *Primula veris*, 3. *Convallaria majalis*, 4. *Galium verum* (?)
clocotei de roghină *Leucocjum vernum*
cloeței sălbatice *Digitalis grandiflora*
clocoțel *Galanthus nivalis*
clocotel de pădure *Galanthus nivalis*
clocoțel de roghină *Galanthus nivalis*
clocoțel galben *Primula veris*
clopot *Campanula*
clopoței *Aquilegia vulgaris*
coabă gogoasă de ristic (v. *Quercus cerris*)

crudă *Impatiens balsamina*
crumple *Solanum tuberosum*
cuci *Tragopogon orientalis*
cucunaș *Scleroderma*
cucurijor **1.** *Muscari botryoides* + *M. comosum*, **2.** *Convallaria majalis*
cucuruz **1.** *Zea mays*, **2.** *Lupinus polyphyllus*
cucuruz alb *Zea mays* convar. *microsperma* provar. *oryzoides*
cucuruz clonțan *Zea mays* convar. *microsperma* provar. *oryzoides*
cucuruz de brad con de brad (v. *Picea abies*, *Abies alba*)
cucuruz de cocoș *Zea mays* convar. *microsperma* provar. *oryzoides*
[cucuruz] dinte de cal *Zea mays* convar. *dentiformis*
[cucuruz] dintele calului *Zea mays* convar. *dentiformis*
[cucuruz] dobroșan *Zea mays* cv.
[cucuruz] orzăluț *Zea mays* cv.
[cucuruz] orzan *Zea mays* cv.
cucuruz orzeniț *Zea mays* cv.
cucuruz roșu *Zea mays* convar. *indurata*
cucută *Conium maculatum*
cuișoare *Syzgium aromaticum*
cuișor *Ribes aureum*
culducută *Prunus domestica* ssp. *instittia*
cununa domnului Hristos *Passiflora coerulea*
cupa *Lavatera trimestris*
cupa cucului de pădure *Campanula persicifolia*
cupa oii **1.** *Pulsatilla montana*, **2.** *Digitalis grandiflora*
cupa pământului *Peziza aurantia*
cupe *Campanula persicifolia*
cupe albastre *Campanula*
cupe galbene *Digitalis grandiflora*
curechi *Brassica oleracea* convar. et provar. *capitala*
curechi de iarnă *Brassica oleracea* convar. et provar. *capitala*
curechi roșu *Brassica oleracea*, *capitala*, *rubra*
curpen *Clematis vitalba*
cuțit *Iris germanica*
dafin *Laurus nobilis*
dalie *Dahlia pinnata* provar. *subconvexum*
delinilo *Ipomoea purpurea*
ďirmoc *Acer*
dobruj *Calluna vulgaris*
dohanvirag *Nicotiana glauca*
dohăniță *Antirrhinum majus*
domnișoare *Zinnia elegans*
domnișori *Cantharellus cibarius* (ciupercă)
dongovirag *Pulmonaria*
dovlecei *Cucurbita pepo* convar. *oblonga*
dubleț *Cucurbita maxima* convar. *semiturbana* et *ecoronata*
dud *Morus*
dud alb *Morus alba*
dud negru *Morus nigra*
dudune *Prunus domestica* ssp. *instittia*
dumbravnic *Melittis melissophyllum*
enghemelefele *Callistephus chinensis*
erjichevirag *Reseda odorata*
erjivirag *Dahlia pinnata* provar. *subglobosum*
fag *Fagus sylvatica*
fasole *Phaseolus*
fasole ghibolă *Phaseolus coccineus*
fasole ghiboliță *Phaseolus coccineus*
felfuio *Tropaeolum majus*
felfutovirag *Convolvulus japonicus*
ferigă *Polypodium vulgare* + *Dryopteris filix-mas*
ferigă dulce *Polypodium vulgare*
feriște *Polypodium vulgare*
fetițe *Onobrychis viciifolia*
filerfiu *Lysimachia nummularia*
filfoi *Tropaeolum majus*
floarea buiochii *Iberis umbellata*
floarea cucului *Primula veris*
floarea cucului de grădină *Primula* x *pubescens*
floarea de minciună *Plantago major* + *P. media*
floarea golgoții *Passiflora coerulea*
floarea miresei *Zantedeschia aethiopica*
floarea paștilor *Tussilago farfara*
floarea soarelui *Helianthus annuus*
floare care se-ntinde *Tradescantia*
floare de apă *Begonia semperflorens*
floare de gheață *Sedum sieboldii*
floare de luhără *Trifolium*
floare de nalbă *Malope trifida*
floare de nu-mă-uita *Myosotis sylvatica* convar. *culta*
floare de piatră *Portulaca grandiflora*
floare de podbal *Tussilago farfara*
floare de toamnă *Callistephus chinensis*
floricel *Hepatica nobilis*
floricel de paști *Potentilla arenaria*
flori de apă *Caltha palustris*
flori de brașon *Viola wittrockiana*
flori de paie *Helichrysum bracteatum*
flori de rusalii *Paeonia* + *P. officinalis*
flori de soponele *Saponaria officinalis*
flori de zid *Sedum spurium*
flori galbene *Verbascum phlomoides*
florile mortului *Tussilago farfara*
florile morților *Tussilago farfara*
florile paștilor **1.** *Potentilla arenaria*, **2.** *Tussilago farfara*, **3.** *Adonis vernalis*, **4.** *Anemone nemorosa*
florile vacilor *Leucanthemum vulgare*
florile vinului *Dorycnium herbaceum*
fluturaș *Cosmos bipinnatus*
fodormintă *Mentha*
fodorminț *Mentha* x *piperita*
frag, fragi *Fragaria*
frasin *Fraxinus excelsior*
frăguță *Fragaria viridis*
frunza lui Tatin *Symphylum officinale*
frunză de podbal *Tussilago farfara*
frunză de spic *Ajuga genevensis* + *A. reptans*
frunză de zgaibă *Scriiphularia scopolo*

frunză lată *Geranium macrorrhizum*
frunză lată de câmp *Geranium phaeum*
fucsie 1. *Fucltias x hybrida*, **2.** *Impatiens walleriana*
fucsie cu clopoței *Fuchsia x hybrida*
fucsie cu clopot *Fuchsia x hybrida*
fuesie de apă crudă *Impatiens noli-tangere*
fucsie plîngătoare *Fuchsia x hybrida*
furcuțele *Scilla bifolia*
galagone *Crataegus monogyna*
garoafă *Dianthus*
garofiță *Dianthus earyophyllus*
gălbănuț *Cantharcllus cibarius* (ciupercă)
găluște albe *Narcissus poeticus*
găluște galbene *Narcissus pseudonarcissus*
ghengvirag *Convallaria majalis*
gherghină 1. *Dahlia pinnata* + *D. pinnata* prov. *subglobosum*, **2.** *Aster novae-angliae*
gherghina mică *Dahlia pinnata* prov. *simplices*
glisără mîțului *Antennaria dioica*
ghindă fructul gorunului, stejarului (*Quercus*)
ghiocei 1. *Galanthus nivalis*, **2.** *Crocus heuffelianus*, **3.** *Leucojum vernum*
ghiocei dubli *Leucojum vernum*
ghizdei *Vicia* + *V. cracca*
gladiolă *Gladiolus x gandavensis*
goangă *Agrostemma githago*
goațe *Solanum tuberosum*
goghițar *Ribes uva-crispa* ssp. *uva-crispa*
goghiță *Ribes uva-crispa*
gogoșar *Capsicum annuum* convar. *grossum*
gogoșei *Dianthus*
golaș *Triticum aestivum* convar. *muticum*
golgotă *Passiflora coerulea*
gorociță *Quercus petraea* + *Q. robur*
gorun *Quercus petraea* + *Q. robur*
goz, -uri buruiiană
grîu *Triticum aestivum*
grîu cucului *Briza media*
grîu cu țap *Triticum aestivum* convar. *aristatum*
grîu de primăvară *Triticum aestivum* convar. *aristatum*
grîu păsărilor *Briza media*
grîu roșu *Triticum aestivum* convar. *aristatum* prov. *erythrospermum*
gunoiște *Agaricus campestris* (ciupercă)
gura leului *Antirrhinum majus*
gutui *Cyclonia oblonga*
hajmin *Philadelphus coronarius*
hain *Clematis vitalba*
harangvirag 1. *Campanula*, **2.** *Aquilegia vulgaris* + *A. chrysantha*, **3.** *Clematis jackmanii*
hemei *Humulus lupulus*
hirboni *Cucurbita pepo* convar. *pepo*
hiribă *Boletus* (ciupercă)
hîră *Cuscuta*
hîrban *Cucurbita pepo* convar. *pepo* + *C. maxima* convar. *semiturbana* et *ecoronata*
hîrbănaș cu creste *Cucurbita pepo* convar. *microcarpa* prov. *verrucosa*

lăcrămioare *Convallaria majalis*
lămâi *Citrus limon*
lămâiță *Philadelphus coronarius*
lăptugă 1. *Taraxacum officinale*, 2. *Sonchus*,
3. *Tussilago farfara*
lăptuță *Viburnum opulus* provar. *roseum*
lăpți *Viburnum opulus* provar. *roseum*
lăscuță 1. *Narcissus poeticus*, 2. *Trollius euro-*
paeus, 3. *Ranunculus ficaria*
lebeniță *Citrullus lanatus*
lemn copac
lemn alb 1. *Philadelphus coronarius*, 2. *Physo-*
carpus opulifolius, 3. *Viburnum opulus*
provar. *roseum*
lemn cînesc 1. *Cornus sanguinea*, 2. *Euonymus*
verrucosa
lemn roșu *Chaenomeles lagenaria*
lemnul cînelui 1. *Euonymus europaea* + *E. ver-*
rucosa, 2. *Daphne mezereum*, 3. *Sorbus aucu-*
paria, 4. *Viburnum opulus*
lemnul domnului *Artemisia abrotanum*
lemnul alint *Artemisia abrotanum*
lemnuş *Artemisia abrotanum* + *A. annua*
lemnuş *Artemisia annua*
lepedeu lupului *Polypodium vulgare*
leuşor *Achillea ptarmica*
leuştean *Levisticum officinale*
leventică *Lavandula angustifolia*
liliac *Syringa vulgaris*
liliom 1. *Lilium candidum*, 2. *Hemerocallis*
fulva
liliom galben *Zantedeschia aethiopica*
liliom roșu *Hemerocallis fulva*
lilior *Sedum maximum*
limba boului 1. *Cirsium canum*, 2. *Carduus*
personata
limba pasării *Scilla bifolia*
limbariță *Cirsium canum*
limba soacrei 1. *Phyllocactus ackermanii*, 2.
Opuntia
limba șarpelui *Polygonum lapathifolium*
limba vacii *Cirsium canum*
linte *Lens culinaris*
lintuști *Ipomoea purpurea*
lipitoare *Viscaria vulgaris*
lițion *Lycium halimifolium*
lițuri *Lycium halimifolium*
lîna cucului *Eriophorum latifolium*
lobdorojo 1. *Viburnum opulus* provar. *roseum*,
2. *Alcea rosea*
lobodă *Chenopodium album* + *Ch. vulvaria*
lobodă mierie *Atriplex hortensis*
loză *Salix caprea*
ludâu *Cucurbita maxima* convar. *semiturbana*
et *ecoronata*
luhăr *Trifolium repens*
luhări 1. *Trifolium pratense*, 2. *Medicago sa-*
tiva
lunară albă *Trifolium repens*
lunară sălbatică *Trifolium* + *T. pratense*
lumînarică *Linaria vulgaris*

lupău *Lagenaria siceraria*
lușcuță *Leucojum vernum*
luști *Leucojum vernum*
luțernă *Medicago sativa*
luțernă bolundă *Trifolium repens*
mac 1. *Papaver somniferum*, 2. *P. rhoeas*, 3.
P. bracteatum
macareț *Bunias orientalis*
mac bolund *Papaver rhoeas*
macicina broaștei *Mentha longifolia*
macicina oii *Glechoma hederacea*
macicină *Mentha*
macicină creată *Mentha spicata*
macicină de camfor *Mentha x piperita*
macicină fodormentă *Mentha x piperita*
mac roșu *Papaver rhoeas*
mac sălbatic *Papaver rhoeas*
macu cîmpului *Papaver rhoeas*
macu cucuiul 1. *Papaver rhoeas*, 2. *Luzula*
campestris
maioșvirag *Chaenomeles lagenaria*
maivorojo *Alcea rosea*
malin *Symphoricarpos racemosus*
malva mătăsoasă *Abutilon striatum*
mama săcării *Secale cornutum* (v. *Secale ce-*
reale)
margaretă *Leucanthemum vulgare* + *L. lati-*
folium
marțiuş alb *Narcissus poeticus*
marțiuş galben *Narcissus pseudonarcissus*
mazăre *Pisum sativum*
mazăre bolundă *Vicia*
mazăre roșie *Lathyrus tuberosus*
mazăre sălbatică *Vicia*
măceș 1. *Rosa canina*, 2. *Crataegus monogyna*
măceș de cîmp *Roza gallica*
măcriș *Rumex acetosa*
măcriș de pe miriște *Rumex acetosella*
măcriș de zeamă *Rumex acetosa*
măcriș iepuresc *Rumex acetosella*
măcrișu calului *Rumex crispus*
măcrișu domnesc *Oxalis acetosella*
măcrișu iepurelui 1. *Oxalis acetosella*, 2. *Rumex*
acetosella
măcrișu iepuresc *Oxalis acetosella*
măgheran *Majorana hortensis*
mălai 1. *Zea mays*, 2. fructul păducelului (*Cra-*
taegus)
mălai de spin *Crataegus monogyna* (fructul)
mălaiu caprii *Crataegus monogyna* (fructul)
măr *Malus domestica*
mărar 1. *Anethum graveolens*, 2. *Adonis aesti-*
valis
mărgăritar japonez *Physostegia virginiana*
măr pădureț *Malus sylvestris*
măru lupului *Aristolochia clematidis*
măruța Maicii Precestii *Solanum capsicastrum*
măsălarită 1. *Hyosciamus niger*, 2. *Datura*
stramonium, 3. *Digitalis grandiflora*
măslin *Olea europaea*
mătrăgună 1. *Atropa bella-donna*, 2. *Paris*
quadrifolia

măturici *Sorghum bicolor*
mățoc ament
măzărliche **1.** *Vicia*, **2.** *Astragalus onobrychis*,
3. *Coronilla varia*, **4.** *Lathyrus aphaca*
măzărliche de holdă *Vicia*
mei *Panicum miliaceum*
melin *Syringa vulgaris* + *S. persica*
melin domnesc *Syringa persica*
mentă *Mentha*
mentă broștească *Mentha longifolia*
mentă creată *Mentha aquatica*
mentă de grădină *Mentha spicata*
mentă de pădure *Mentha longifolia*
mentă sălbatică *Mentha*
mere aurii *Malus domestica* cv.
mere bercene *Malus domestica* cv.
[mere] cormoșe *Malus domestica* cv.
mere de aur *Malus domestica* cv.
[mere] de vară *Malus domestica* cv.
mere domnești *Malus domestica* cv.
mere dulce *Malus domestica* cv.
mere lămîioase *Malus domestica* cv.
mere roșii de Cluj *Malus domestica* cv.
mericeaua *Filipendula vulgaris*
mericica *Filipendula vulgaris*
merișoare *Vaccinium vitis-idaea*
merișor *Physalis alkekengi*
merișor sălbatic *Vaccinium-vitis-idaea*
meseleu *Centaurea moschata*
miel în cur *Lupinus polyphyllus*
mierea cucului *Symphytum officinale*
mierea ursului *Pulmonaria*
miericeaua *Polypodium vulgare*
mierie *Callistephus chinensis*
mierentă **1.** *Centaurea cyanus*, **2.** *Hepatica nobilis*
minciună *Plantago* + *P. major*
minciună lungă *Plantago media*
mireasă **1.** *Tradescantia*, **2.** *Phaseolus vulgaris*
convar. *vulgaris*: 21.09
mîneca cucului *Primula veris*
mîneca cucului albastră *Pulmonaria*
mîțe *Trifolium arvense*
mîțîșor ament
mîțog ament
mîzgak **1.** rășină, **2.** suc de mesteacăn
mohor **1.** *Centaurea cyanus*, **2.** *Setaria glauca*
mohorîțele *Centaurea cyanus*
molid *Picea abies*
morar *Anethum graveolens*
morcov *Daucus carota* ssp. *sativus*
[morcov] butaci *Daucus carota* ssp. *sativus*
morcov de vară *Daucus carota* ssp. *sativus*
morcov sălbatic *Daucus carota* ssp. *carota*
mugurețele *Centaurea cyanus*
mure *Rubus caesius*
muscuțe *Prunus domestica* ssp. *instittia*
mustăreață suc de mesteacăn
mușcată **1.** flori de ghiveci (Sd, Ș), **2.** *Pelargonium zonale* + *P. radula*, **3.** *Geranium macrorrhizum* + *P. phaeum*
mușcată albă *Zantedeschia aethiopica*

mușcată care se-ntinde *Tradescantia*
mușcată creată *Pelargonium radula*
mușcată cu ciucălae *Fuchsia x hybrida*
mușcată de clopoței *Fuchsia x hybrida*
mușcată de apă *Tradescantia*
mușcată de câmp *Geranium macrorrhizum*
mușcată de gheață *Zygocactus truncatus*
mușcată lată *Geranium macrorrhizum*
mușcată roșie *Coleus blumei*
mușcată sălbatică *Geranium phaeum*
mușcată târcată *Pelargonium zonale*
mușcată veronică *Pelargonium crispum*
mușețel **1.** *Matricaria chamomilla*, **2.** *Anthemis arvensis*
mușchi muscus
nadă **1.** *Typha latifolia*, **2.** *Phragmites australis*
nadă de roghină *Phragmites australis*
nalbă **1.** *Malva neglecta*, **2.** *Aicea rosea*
napi **1.** *Brassica napus*, **2.** *Beta vulgaris*
napi de vită *Beta vulgaris* convar. et provar.
crassa
napi porcești *Beta vulgaris* convar. et provar
crassa
narcis *Narcissus poeticus*
neghină *Agrostemma githago*
nemțîșori *Cantharellus cibarius* (ciupercă)
nova *Vitis labrusca*
nuc *Juglans regia*
nuc american *Juglans nigra*
nuci pietroase *Juglans regia*
nulșoiato *Ranunculus ficaria*
nu-mă-uita **1.** *Myosotis* + *M. sylvatica*, **2.** *Leucanthemum vulgare*
nu-mă-uita de grădină *Callistephus chinensis*
ochiu boului **1.** *Caltha palustris*, **2.** *Callistephus chinensis*, **3.** *Adonis vernalis*, **4.** *Leucanthemum*
ochiu curvii *Coreopsis tinctoria*
ochiu găinii *Scilla bifolia*
ochiu pisicii *Viola wittrockiana*
ochiu porumbelului *Lathyrus aphaca*
ochiu rînduncii *Phaseolus vulgaris* convar.
nanus: 22.14
ochiu șarpelui *Campanula persicifolia*
odolean *Valeriana officinalis*
odos *Avena fatua*
ogîrcăi *Cucumis sativus*
oiască *Russula virescens* (ciupercă)
oițe *Russula virescens* (ciupercă)
oleandru *Nerium oleander*
ologă corcită *Phaseolus vulgaris* convar. *nanus*:
32.16
oltoit altoit
opinca dracului *Ononis arvensis*
opsîgă *Bromus inermis* + *B. secalinus*
orz *Hordeum vulgare* convar. *vulgare* + *H. vulgare* convar. *distichon*
orez *Oryza sativa*
orzoaică *Hordeum vulgare* convar. *distichon*
otavă iarba cosită în toamnă
oută gogoasă de ristic (v. *Quercus cerris*)
ouțe *Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16

ovăz *Avena sativa*
ovăz turcesc *Avena sativa*
paipene *Helichrysum bracteatum*
paltin *Acer* + *A. pseudoplatanus* + *A. platanoides*
pana cucului *Anemone nemorosa*
pana Maicii Preceştii *Lilium candidum*
pana morţilor *Chrysanthemum hortorum*
pană, pene floare (se referă, în general, la specii care nu se pun în ghiveci)
pană cu clocoţel *Godetia amoena*
pană grasă *Sedum spectabile*
pană pe tuleu *Alcea rosea*
pană sfântă **1.** *Artemisia abrotanum*, **2.** *Lilium candidum*
panseluţă *Viola wittrockiana*
papură **1.** *Typha latifolia*, **2.** *Phragmites australis*
pară de pământ *Lathyrus tuberosus*
parcetă *Vicia tenuifolia*
parmene *Malus domestica* cv.
păducel *Crataegus monogyna*
pădureţ *Malus sylvestris*
păpădie *Taraxacum officinalis*
păpucii domnişoarei **1.** *Impatiens balsamina*, **2.** *Cypripedium calceolus*
păpucu doamnei **1.** *Impatiens balsamina*, **2.** *Viola arvensis*, **3.** *Cosmos bipinnatus*, **4.** *Cypripedium calceolus*
păr *Pyrus communis*
păr de câmp *Pyrus pyraster*
păr de iarnă *Pyrus communis*
păr de pădure *Pyrus pyraster*
păr pădureţ *Pyrus pyraster*
păr sălbatic *Pyrus pyraster*
păru *Nardus stricta*
păru fetii **1.** *Zebrina pendula*, **2.** *Tradescantia*
păru porcului *Nardus stricta*
păstaie *Lupinus polyphyllus*
păstaie de câmp *Lathyrus tuberosus*
păstăi păstaie
păstăuţă *Lathyrus odoratus*
păstîrnac *Pastinaca sativa*
păstîrnac de câmp *Pastinaca sativa* ssp. *pratensis*
păsula şarpelui *Vincetoxicum hirundinaria*
păsuia *Phaseolus*
păsulă albă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.01, 12.01, 24.01, 31.01
păsulă albă bună de zolit *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
păsulă albă cu par *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
păsulă albă fără viţă *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 31.01
păsulă albă lată *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.01
păsulă albă măzăruică *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 12.01, 31.01
păsulă albă rotundă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.01
pasula alba timpurie *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 34.01
păsulă aurie *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.05
păsulă bihoaică *Ph. coccineus*
păsulă ghibolă *Ph. coccineus*
păsulă ghibolească *Ph. coccineus*: 32.01
păsulă ghiboliţă *Ph. coccineus*
păsulă bolundă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.18
păsulă catifelată *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.04
păsulă cârligăţea *Ph. vulgaris* (?)
păsulă cârligăţea cu păstăl verde *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.02
păsulă cornişe *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.18
păsulă crudă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
păsulă cu buricu negru devreme *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.14
păsulă cu chip *Ph. vulgaris* (?)
păsulă cu par *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*
păsulă cu păstăi galbenă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
păsulă curvă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12, 21.13, 21.12
păsulă cu şorţ *Phaseolus vulgaris* (?)
păsulă de Aiud *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 13.17
păsulă de a lui Mihai *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 12.18
păsulă de bivoliţă *Ph. coccineus*: 32.18
păsulă de cucuruz *Ph. vulgaris* (?)
păsulă de grădină *ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.05; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 22.07, 22.17
păsulă de lună *Ph. vulgaris* (?)
păsulă de muiere *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
păsulă de nailon *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.05
păsulă de se pune la borcan *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.07
păsulă de unt *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.02, 21.12
păsulă de vară *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 31.18; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
păsulă devreme *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12, 22.05; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 13.17, 22.17, 32.16
păsulă devreme fără viţă *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 23.02
păsulă devreme rojosîn *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.05
păsulă domnească *Ph. coccineus*: 32.01
păsulă fără vită *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
păsulă fără par *Ph. vulgaris* convar. *nanus*
păsulă galbenă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.04, 21.12

păsulă galbenă cu par *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.04
păsulă galbenă deschisă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.04
păsulă galbenă roșcată *Ph. vulgaris* (?)
păsulă granată fără par *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
păsulă grăită *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16, 21.09, 21.12, 21.13, 21.16, 22.04, 22.16, 31.18, 32.18; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
păsulă granu aibă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.09
păsulă grasa bivolească *Ph. coccineus*: 32.16
păsulă gracă ce par *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.04, 31.18; *Ph. vulgaris* convar. *nanus* 32.16
păsulă grană de toamnă *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
păsulă grană devreme *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16, 31.18
păsulă grană fără par *Ph. vulgaris* (?)
păsulă grană neagră *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.13
păsulă grană ologă *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
păsulă grană roșie *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16
păsulă grană timpurie *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.18
păsulă grasă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12, 31.18, 32.16
păsulă grăbitoare *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 13.17
păsulă mare *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 32.15
păsulă mălai *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.04
păsulă măzărliche *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.16
păsulă măzărucă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 12.01
păsulă măzărucă galbenă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.02
păsulă minister *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12
păsulă neagră *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.07; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 22.07
păsulă oacheș *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.14
păsulă oarbă *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
păsulă ologă *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 23.17, 24.02, 32.16
păsulă ologă fără par *Ph. vulgaris* (?)
păsulă pestriță *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16, 21.16, 32.16
păsulă pirpirie *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.05
păsulă pistrucă *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 21.12; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 22.17
păsulă portocale *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 24.05
păsulă roșcată *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.03, 24.05
păsulă roșie *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.16
păsulă sură *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 23.17
păsulă târcată *Ph. vulgaris* (?)
păsulă timpurie *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 22.04; *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 22.07
păsulă țicălaie *Ph. vulgaris* (?)
păsulă unguroaică grană *Ph. vulgaris* convar. *nanus*: 32.16
păsulă vanilie *Ph. vulgaris* (?)
păsulă vișinie *Ph. vulgaris* convar. *vulgaris*: 11.03
pătrunjel *Petroselinum crispum*
pătrunjel de câmp *Peucedanum oreoselinum*
pătrunjel sălbatic *Peucedanum cervaria*
pătrunjelu câmpului *Peucedanum oreoselinum*
pedieută *Lycopodium. clavatum* (ciupercă)
pelin 1. *Artemisia vulgaris*, **2.** *Centaurea cyanus* (?), **3.** *Viburnum opulus* (?)
pene galbene 1. *Aicea rosea*, **2.** *Caltha palustris*
pepene *Cucumis melo*
pere *Solanum tuberosum*
pere albe *Solanum tuberosum* cv.
[pere] borșene *Solanum tuberosum* cv.
[pere] cârlibe *Solanum tuberosum* cv.
pere cormoșe *Pyrus communis* cv.
pere de pământ *Solanum tuberosum* cv.
pere de toamnă *Pyrus communis* cv.
pere de vară 1. *Pyrus communis* (soi de pere), **2.** *Solanum tuberosum* (soi de cartof)
pere galbene *Pyrus communis* cv.
pere mălăiețe pere făinoase
pere negruțe *Pyrus communis* cv.
pere pietroase *Pyrus communis* cv.
perii codiș *Pyrus communis* cv.
peri cu miez roșu *Pyrus communis* cv.
petrinjelaș 1. *Helianthus tuberosus*, **2.** *Coreopsis tinctoria*
piciocă 1. *Helianthus tuberosus*, **2.** *Solanum tuberosum*, **3.** *Rudbeckia laciniata*
picioci de iarnă *Helianthus tuberosus*
picioci iernatice *Helianthus tuberosus*
piersic *Prunus persica*
pin *Pinus nigra* + *Pinus sylvestris*
pinten *Tropaeolum majus*
pipe galbene *Tropaeolum majus*
pipe mierie *Ipomoea purpurea*
piper *Piper nigrum*
pipijoi *Lathyrus vernus*
pipirig *Juncus compressus*
pir *Agropyron repens*
pirică *Allium cepa*
pita cucului 1. *Briza media*, **2.** *Luzula campestris*
pita lui Ioan *Catalpa speciosa*
pita păsării *Muscari botryoides*
pita popii *Malva neglecta* (fructul)
pitarcă *Boleius* + *B. edulis* (ciupercă)
pitarcă bolundă *Boletus satanas* (ciupercă)
pituță *Malva neglecta* (fructul)

pițuloftiu *Lysimachia nummularia*
pizda ciorii *Consolida regalis*
pizda țigăncii **1.** *Papaver rhoeas*, **2.** *Salvia pratensis*
plop *Populus*
plop de apă *Populus nigra* + *P. nigra* var. *pyramidalis* + *P. alba*
plop de pădure *Populus tremula*
plop de vale *Populus canadensis*
plop sălbatic *Populus tremula*
podbal *Tussilago farfara*
polomidă *Cirsium canum* + *C. vulgare*
pomițar *Morus*
pomițar alb *Morus*
pomițar de lemn negru *Morus nigra*
pomițar negru *Morus*
pomițar roșu *Morus nigra*
pomițar vinete *Morus nigra*
pomiță **1.** *Fragaria*, **2.** *Morus*
pomiță de câmp *Fragaria viridis*
pomiță de grădină *Fragaria ananassa*
pomiță de pădure *Fragaria vesca*
pomiță *Fragaria vesca* + *F. viridis*
pomiță altoite *Fragaria ananassa*
ponici *Malus domestica* cv.
popijnic *Asarum europaeum*
poprică *Capsicum annuum* convar. *annuum*
poprici cornu capri *Capsicum annuum* convar. *longum*
poprici usturoi *Capsicum annuum* convar. *longum*
porci **1.** *Arctiurn*, **2.** *Dipsacus laciniatus*
porc spinos *Arctium*
porcuț **1.** *Caucalis blalycarpas*, **2.** *Lappula squarosa*
porodici *Lycopersicon esculentum*
portocal *Citrus aurantium*
porumbel *Prunus spinosa*
porumbel din burcă *Aconitum*
potoraș *Buxus sempervirens*
potroacă **1.** *Centaurium erythraea*, **2.** *Gentiana asclepiadea*, **3.** *Vaccaria pyramidata*
potroecană *Centaurium erythraea*
preseură *Saxifraga sarmentosa*
preseurea *Sempervivum tectorum*
prun *Prunus domestica* ssp. *domestica*
[prune] albe *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] albuțe *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] ciorești *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] domnești *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] galbene *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] grase *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] grăsuțe *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] muscurele *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] orzeni *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] roșioare *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] trecătoare *Prunus domestica* ssp. *domestica* cv.
[prune] vinete italiene *Prunus domestica* ssp. cv.
pui de fasole bob de fasole (Mi)
pula dracului *Asarum europaeum*
pup boboc (P)
purcelaș *Caucalis platycarpus*
purecari *Calluna vulgaris*
pureci *Caucalis platycarpus*
pușculiță *Capsella bursa-pastoris*
putoare *Geraniuni macrorrhizum*
puturoancă *Bifora radians*
puturoasă **1.** *Bifora radians*, **2.** *Salvia verticillata*
puța cocoșului *Polygonatum*
racameț *Bunias orientalis*
rașiță **1.** *Sinapis arvensis*, **2.** *Raphanus raphanistrum*
răchita doamnei *Nerium oleander*
răchită **1.** *Salix* + *S. caprea* + *S. fragilis*, **2.** *Nerium oleander*
răchită albă *Salix alba*
răchită crudă *Salix fragilis*
răchită de apă *Salix triandra*
răchită de pădure *Salix caprea*
răchită de roghină *Salix alba* (?)
răchită domnească **1.** *Salix babylonica*, **2.** *Aster amellus* (?)
răchită jelnică *Salix babylonica*
răchită moartă *Salix babylonica*
răchită roșie *Salix purpurea*
răchită supărată *Salix babylonica*
răcoină *Galium aparine*
rădăcină *Lathyrus tuberosus*
răgădaie **1.** *Galium aparine*, **2.** *Lathyrus tuberosus*, **3.** *Vicia*
răpăstăică *Chelidonium majus*
rășină *Colophonium*
rebarboră *Rheum rhaponticum*
regina nopții *Nicotiana alata*
rezedă *Reseda lutea* + *R. odorata*
rezedă sălbatică *Reseda lutea*
ridiche *Raphanus sativus*
ridichi de toamnă *Raphanus sativus*
ridichi roșii *Raphanus sativus* convar. *radicula*
rișcașă *Oryza saliva*
rîie *Cuscuta*
rînză gale (v. *Corylus avellana*)
rînză de alună gale (v. *Corylus avellana*)
rînză de tufă gale (v. *Corylus avellana*)
roată de bureți loc în formă de cerc unde cresc bureții (St)
rochița rîndunicii *Calystegia sepium*
rocoină **1.** *Gypsophila muralis*, **2.** *discuta*
rogoz **1.** *Carex*, **2.** *Phragmites australis*, **3.** *Clorophytum comosum*
rogoz alb *Phalaris arundinacea* var. *picta*

rojmolin *Rosmarinus officinalis*
romon *Tripleurospermum inodorum*
romoniță 1. *Matricaria chamomilla* + *M. discoidea*, **2.** *Tanacetum* + *T. parthenium*, **3.** *Tripleurospermum inodorum*, **4.** *Anthemis arvensis*
romoniță de grădină 1. *Matricaria chamomilla*, **2.** *Tanacetum parthenium*, **3.** *Chrysanthemum segetum*
romoniță sălbatică *Matricaria discoidea*
ropotă *Chelidonium majus*
rostopască *Chelidonium majus*
roșcovan *Lactarius deliciosus* (ciupercă)
roșii *Lycopersicon esculentum*
roșoare *Daphne cneorum*
roșcuțe *Narcissus poeticus* + *N. pseudonarcissus*
rotunda *Pelargonium zonale*
rug *Rosa* + *R. canina*
rug de câmp *Rosa gallica*
rug sălbatic *Rosa canina*
rujă 1. floare ornamentală (D), **2.** *Rosa*, **3.** *Dahlia pinnata*, **4.** *Callistephus chinensis*, **5.** *Paeonia*
rujă de spin *Rosa*
ruj de mătase *Rudbeckia laciniata*
ruj de paie *Helichrysum bracteatum*
ruj de rusalii *Paeonia*
ruj de toamnă *Aster*
ruje *Helianthus annuus*
ruje de rusalii *Paeonia officinalis*
ruje de spin *Rosa rugosa*
ruj galbene 1. *Rudbeckia laciniata*, **2.** *Kerria japonica*
rujite *Callistephus chinensis*
rujobujo *Paeonia*
ruj pe botă 1. *Alcea rosea*, **2.** *Ricinus communis*
ruj roșii 1. *Dahlia pinnata*, **2.** *Orchis*
ruj uscate *Helichrysum bracteatum*
rușinea fetei *Daucus carota* ssp. *carota*
rută 1. *Tanacetum*, **2.** *Artemisia annua*
sabii *Gladiolus x gandavensis*
sacfiu *Dianthus* + *D. caryophyllus*
salcă *Salix* + *S. caprea* + *S. purpurea* + *S. triandra*
salcă albă *Salix alba*
salcă roșie *Salix purpurea*
salcie plîngătoare *Salix babylonica*
salcîm *Robinia pseudacacia*
salvie *Salvia splendens*
saptiu *Dianthus*
saptiu bun *Dianthus caryophyllus*
saptiu turcesc 1. *Lychnis chalcedonica*, **2.** *Dianthus barbatus*
sasău *Vinca minor*
săpunăriță *Saponaria officinalis*
săpunele *Saponaria officinalis*
scai *Arctium* + *Cirsium arvense* + *Dipsacus laciniatus* + *Echinops ritro* ssp. *ruthenicus* + *E. sphaerocephalus* + *Onopordon acanthium*
scai de măgar *Dipsacus laciniatus*
scai de speriat *Eryngium planum*
scai mierie *Eryngium planum*
scai porcesc *Dipsacus laciniatus* + *Onopordon acanthium*
scai rusesc *Eryngium campestre* + *Xanthium spinosum*
scăieți 1. *Centaurea moschata*, **2.** *Helichrysum bracteatum*
scînteuță 1. *Lychnis chalcedonica*, **2.** *Coreopsis tinctoria*, **3.** *Dianthus carihusianorum*
sclăbănog *Impatiens noli-tangere*
sclipitoare *Viscaria vulgaris*
scorțisoară *Ciunamomum zeylanicum*
scoruș 1. *Sorbus aucuparia* + *S. torminalis*
2. *Sambucus racemosa* (?)
screadă *Echinochloa crus-galli*
scrinte *Philadelphus coronarius*
secară *Secale cereale*
sepleghin *Zinnia elegans*
sfeclă *Beta vulgaris* + *B. vulgaris* provar. *conditiva*
silimină 1. *Calendula officinalis*, **2.** *Kerria japonica*
siminic *Antennaria dioica*
sineșviolo *Matthiola incana*
sîngele domnului *Hypericum perforatum*
sînger 1. *Cornus sanguinea*, **2.** *Frangula alnus*
sînziene *Galium verum*
smochin *Ficus carica*
soc *Sambucus r.igra* + *S. ebulus*
soia *Glycyne max*
solovîrv *Melittis melisscephillum*
soponele 1. *Saponaria officinalis*, **2.** *Thymus*
soponroja *Saponaria officinalis*
soponvirag *Saponaria officinalis*
soră-și-frate *Melampyrum bihariense*
sorb *Sorbus torminalis*
sorg *Sorghum bicolor*
spanac *Spinacia oleracea*
spetează *Typha latifolia*
spin 1. *Carlina acaulis* + *Cirsium arvense* + *C. furiens* + *C. vulgare* + *Dipsacus laciniatus* + *Echinops ritro* ssp. *ruthenicus* + *Symphytum officinale*? **2.** *Crataegus monogyna* + *Roșă canina*
spin alb *Dipsacus laciniatus*
spin de cacabel *Crataegus monogyna*
spin de pe holde *Cirsium arvense*
spin de tușă *Eryngium planum*
spin gras *Dipsacus laciniatus*
spin lat *Onopordon acanthium*
spin măgăresc *Carduus* + *Cirsium canum* + *C. furiens* + *Dipsacus laciniatus* + *Onopordon acanthium*
spin târcat *Eryngium planum*
spînz *Helleborus purpurascens*
spînzii a leucii cu rădăcina spînzului
steghie *Rumex crispus*
stejar *Quercus robur* + *Q. petraea*
steluță *Coreopsis tinctoria*
stînjii 1. *Iris germanica*, **2.** *Hemerocallis flava*

stînjén albastru *Iris germanica*
stînjenaş *Iris germanica* + *I. variegata*
stînjenaş albastru *Iris germanica*
stînjenaş galben *Hemerocallis flava*
stînjén galben 1. *Iris pseudacorus*, 2. *Hemerocallis flava* + *H. fulva*
stînjén mierie *Iris germanica*
straiţa ciobanului *Capsella bursa-pastoris*
strigoaie *Veratrum album*
strugur *Vitis vinifera*
[strugur] alb *Vitis vinifera*
struguraş *Ribes rubrum*
strugurei *Ribes rubrum*
strugurei mici *Ribes rubrum*
strugurele ursului *Muscari botryoides*
[strugur] negru *Vitis vinifera*
stuf *Phragmites australis*
sucină *Melilotus officinalis*
sudoarea calului 1. *Ononis arvensis*, 2. *Pulmonaria* (?)
sugătoare *Lamium album*
sugător *Trifolium pratense*
suliţă cotorul măcrişului
sunătoare 1. *Hypericum perforatum*, 2. *Rhinantus*
susai *Sonchus*
salată *Lactuca sativa*
salată de câmp *Ranunculus ficaria*
şargoviolă *Erysimum cheiri*
şalata cucului *Ranunculus ficaria*
şalata lui Ianci *Ranunculus ficaria*
şalată 1. *Ranunculus ficaria*, 2. *Asarum europaeum*
şalată creaţă cu căpăfină *Lactuca saliva* convar. *secalina* provar. *crispa*
şălătuţă *Ranunculus ficaria*
şălătauă *Ranunculus ficaria*
şofran *Carthamus tinctoria*
şovar *Malus domestica* cv.
ştevie *Rutnax obtusifolius*
ştir roşu *Amaranthus*
talpa gîştii 1. *Leonurus cardiaca*, 2. *Lysimachia nummularia*, 3. *Potentilla anserina*
tarbon *Artemisia dracunculus*
taurii castraveţii *Trifolium arvense*
tăciune *Ustilago*
tăietură *Chenopodium hybridum*
tămăiţă *Melittis melissophyllum*
tămîioară *Chenopodium botrys*
tătăiş 1. *Leucanthemum vulgare*, 2. *Callistephus chinensis*, 3. *Tanacetum corymbosum*
tătăiş alb *Leucanthemum vulgare*
tătăiş galben *Tripleurospermum inodorum*
tei *Tilia cordata*
telegraf 1. *Tradescantia*, 2. *Zebrina pendula*
tenci *Triticum spelta*
tolcer 1. *Polygonatum*, 2. *Campanula trachelium*
tolceraş *Ipomoea*
toporaş *Viola*
trandafir *Rosa* + *R. centifolia* + *R. chinensis*
trandafir de măceş *Rosa canina*
trandafir verde *Mentha longifolia*

trei-fraţi 1. *Melampyrum arvense*, 2. *Rubus caesius* var. *arvalis*
tremurici *Briza media*
trestie *Phragmites australis*
trifoi 1. *Trifolium*, 2. *Oxalis deppei*
trifoi alb *Trifolium repens*
trifoi roşu *Trifolium pratense*
trifoi sălbatic *Trifolium repens*
troasca unguroiu *Papaver rhoeas*
troscotel *Polygonum aviculare*
tufă *Corylus avellana*
tufă de alun *Corylus avellana*
talei 1. *Atthaea officinalis*, 2. *Alcea rosea*
tulipan *Tulipa gesneriana*
tainic *Gentiana*
turte *Callistephus*
turtele 1. *Carlina acaulis*, 2. *Bergenia crassifolia*
turtele *Bellis perennis*
turţele de piatră *Portulaca grandiflora*
tutun *Nicotiana rustica*
ţeclă *Beta vulgaris* provar. *conditiva*
ţeler *Apium graveolens*
ţeler sălbatic *Peucedanum*
ţiboci *Typha latifolia*
ţifruş *Artemisia annua* + *A. abrotanutu*
ţigănuş *Melampyrum bihariense*
ţîţa oii 1. *Primula veris*, 2. *Prunus domestica* (soi de prun)
ţîţa oii de câmp *Campanula trachelium*
ţolu lupului *Polypodium vulgare* + *Dryopteris filix-mas* + *Pteridium aquilinum*
ulm *Ulmus*
uloi ulei (de in, floarea soarelui etc.)
unguraş *Muscari botryoides*
unguroi *Narcissus poeticus*
untu pămîntului *Arum maculatum*
ură 1. *Lathyrus tuberosus*, 2. *Fallopia convolvulus*
urechea lupului *Campanula persicifolia*
urechea porcului 1. *Salvia verticillata* + *S. austriaca*, 2. *Heracleum sphondylium*
urechiuşă *Saxifraga sarmentosa*
urigombo *Cantharellus cibarius* (ciupercă)
urzica Maicii Domnului *Coleus blumei*
urzica Maicii Preceastă *Coleus blumei*
urzică 1. *Urtica dioica*, 1. *Coleus blumei*, 3. *Salvia glutinosa*
urzică cîinească *Urtica urens*
urzică de fereastră *Coletis blumei*
urzică domnească *Coleus blumei*
urzică mărunţă *Urtica urens*
urzică mărunţea *Urtica urens*
urzică mică *Urtica urens*
urzică moartă 1. *Lamium album* + *L. maculatum*, 2. *Lamiastrum montanum*
urzică vie *Urtica dioica* + *U. urens*
urzicele *Urtica urens*
urzicuţă 1. *Urtica urens*, 2. *Coleus blumei*, 3. *Lamiastrum montanum*
usturoi 1. *Allium sativum*, 2. *Lactarius (pipertus)* (ciupercă)
vaci *Leucanthemum vulgare*

varză *Brassica oleracea* convar et provar.
capitala

veronică *Pelargonium crispam*

vie bolundă *Parthenocissus inserta*

vinete *Solanum melongena*

violă 1. *Matthiola incana*, **2.** *Erysimum cheiri*

violă galbenă *Erysimum cheiri*

violă goală *Matthiola incana*

violă neumplută *Matthiola incana*

violă plină *Matthiola incana*

violă umplută *Matthiola incana*

vioreaua de pădure *Hepatica nobilis*

viorele 1. *Viola* + *V. joói* + *V. odorata*, **2.**
Hepatica nobilis

viorele de pădure 1. *Viola sylvestris*, **2.** *Pul-*
monaria

viorele sălbatică *Viola arvensis.*

vișin *Prunus cerasus*

viță de vie *Vitis vinifera*

vîsc *Viscum album* + *Loranthus europaeus*

vîsc alb *Viscum album*

vîsc galben *Loranthus europaeus*

volbură *Convolvulus arvensis*

zadă *Larix deoidua*

zdrob de fin *zdrobitură de fin* (P)

zmeură *Rubus idaeus*

zmeuruș *Fragario* – *Rubetum*

zmeuruță *Reseda odorata*

zmin *Philadelphus coronarius*

zmîrlite *Lycium halimifolium*

zorele *Ipomoea*

zurnăitoare *Hypericum perforatum*